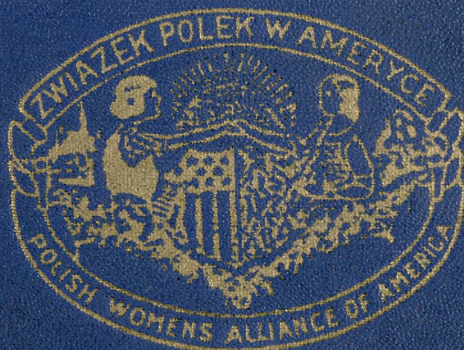
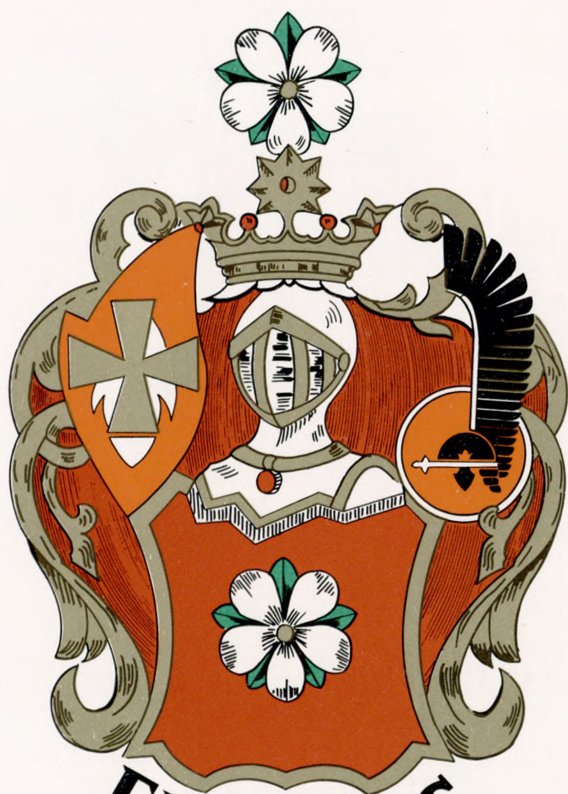


ZWIĄZEK POLEK W AMERYCE
POLISH WOMENS ALLIANCE OF AMERICA


EX LIBRIS
LODA and EDWARD C. ROZANSKI

HISTORIA
ZWIĄZKU POLEK W AMERYCE



MATKA BOSKA CZĘSTOCHOWSKA

KRÓLOWA KORONY POLSKIEJ

JADWIGA KARŁOWICZOWA

HISTORIA ZWIĄZKU POLEK W AMERYCE

Przyczynki do poznania Duszy Wychodztwa Polskiego w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej.)



Wydana przez Związek Polek w Ameryce

Chicago, Illinois

1938

TREŚĆ KSIĄŻKI

PRINTED IN THE U. S. A.

PRZEDMOWA

Mam przed sobą, tylko co wykończoną Historię Związku Polek w Ameryce i czuję się poniekąd w obowiązku, jako w obecnej chwili, kierowniczka tej Wielkiej Organizacji Kobiet Polskich w Stanach Zjednoczonych, dać moje, pewnego rodzaju "placet," na wyjście w świat tej pracy, rzeczywiście, zbożnej i pożytecznej, która jest nietylko, Historią organizacji naszej, ale pewnego rodzaju podręcznikiem, dla każdej osoby, interesującej się pracą społeczną.

W myśl polecenia Sejmu XVII-go Związku Polek w Ameryce, Zarząd Główny, powołał do Komitetu Historii, członkinie: Walerię Boguszewską, z Gr. 234; Weronikę Siwek, z Gr. 138 i Amelię Szlak, z Gr. 1-szej; zaś do skreślenia Czterdziestolecia Dziejów Związku Polek w Ameryce, zaproszoną została członkini, Jadwiga Karłowiczowa, z Gr. 18-tej.

Wybór Komitetu i pisarki, okazał się bardzo trafnym. Zespół ten, pracował zgodnie, umiejętnie, bezstronnie i z całym oddaniem się sprawie; korzystając ze wszystkich dostępnych źródeł, jak: protokóły Zarządów i Sejmów, roczniki "Głosu Polek," dokumenty i listy, jakie się przechowały, wreszcie, roczne raporty, wysyłane do Stanowych Departamentów Ubezpieczeń.

Także, dzięki byłej prezesce, a obecnie bibliotekarce, p. Annie Neumann, z Gr. 10-tej, która równocześnie jest kustoszem Archiwum Związku Polek w Ameryce, bardzo dużo i to nader cennego materiału przez nią dostarczonego, zużytkowano do skompletowania historii.

Ta Historia Związku Polek w Ameryce, ma jedną wielką zaletę. Uznaje ona jedynie wyczyn zbiorowy, nie okazując względów, nawet najwybitniejszym, pojedyńczym jednostkom. Unika się przez to wszelkiej krytyki, za mimowolne lub rzekomo celowe pomijanie kogokolwiek z pracownic. Wszystkie, bowiem, pracowałyśmy dla dobra wszystkich.

Na tle tych kart, widzi też każdy, jak się rozwijał Związek Polek w Ameryce. A żywiołowy wprost ten postęp, zmusił z czasem, nawet najzagorzalszych przeciwników ruchu kobiecego, do zmiany taktyki i uznania zasług tej wielkiej gromady Kobiet Polskich.

Nie ulega najmniejszej wątpliwości, że wszystkie, kochamy tę naszą organizację kobiecą. Wszystkie, jesteśmy gotowe, do wielkich dla niej poświęceń; ale równocześnie, nie wszystkie, doceniamy jej faktycznego znaczenia tak moralnego jak i materialnego, w naszym życiu kobiecym. Co gorsze, niektóre z nas, nawet własnej nie doceniają pracy i zasług.

W życiu szkolnym, żaden z przedmiotów nie odgrywa takiej roli, jak . . . historia. Nauka historii, zajmuje poważne miejsce w kształtowaniu duszy człowieka-obywatela. Tylko przez poznanie historii swego narodu, można pokochać swój kraj i być dumnym, ze swej do niego przynależności.

To samo, odnosi się i do historii naszej organizacji. Trzeba organizację poznać, aby ją pokochać. A poznać ją możecie, gdy przeczytacie, tą właśnie historię.

W górę serca, Siostry Związku Polek w Ameryce! Wczytujcie się w dzieje naszej kochanej kobiecej organizacji, nabierzcie z niej siły i wiary w siebie, abyśmy godnie sprostały zadaniom wytkniętym nam nie tylko przez pionierki nasze, ale przez Opatrzność, która czuwa nad naszym czynem.

Obce nam były zawsze, separatyzmy organizacyjne. Wszędzie i zawsze, wyciągałyśmy siostrzaną dłoń, do każdej sprawy narodowo-społecznej. Ostatnimi czasy, współżycie z bratnimi organizacjami w Radzie Polonii Amerykańskiej, bardziej jeszcze zacieśnia węzły, na tle wzajemnego zaufania i jest odporem na wszelkie wraże zakusy, stając się przez to, dźwignią polskości.

Z kart historii organizacji naszej — Związku Polek w Ameryce — opartych na faktach i dokumentach, możemy być prawdziwie dumne.

To, co dokonanem zostało, nie jest dziełem jednostki. Praca wszystkich członkiń stworzyła ten SPIŻOWY POMNIK, jakim jest czterdziestoletnia działalność Związku Polek w Ameryce.

A w tej działalności, jest jedna "Złota Nić," która się snuje stale, we wszystkich, nawet najmniejszych poczyna-

niach, a tą jest wydajna praca dla społeczeństwa naszego tu na tej gościnnej ziemi Washingtona i dla Macierzy zamorskiej, oraz umiłowanie polskości.

Za nieznanym mi autorem, pozwolę sobie tu powtórzyć:

"Polskość — to nasza wiara, mowa ojczysta, charakter w tysiącleciu dziejów ukształtowany i duch wolności, prawdy i braterstwa. Pod tym znakiem, jak żołnierze pod ukochanym sztandarem, opromienionym sławą zwycięstw, zespoleni jednością uczuć, dążeń i czynów, budujemy polskości "dziś."

I też za autorem tym i my przysięgamy: . . . Polskości wierne będziemy zawsze i wszędzie, ze wszystkich sił naszych, do ostatniego tchu służyć jej będziemy, bo ona, w duszach naszych włada, sercom uczucia dyktuje i czynom cele wykreśla. . . .

Przyznam się, że chwilami rodzi się w duszy lęk, czy starczy sił, ażeby ideały te wpoić w serca wszystkich kobiet polskich w Ameryce, czy starczy sił, ażeby w jestestwo wszystkich naszych członkiń wpoić to zrozumienie, że Związek Polek w Ameryce, jest naszą wspólną własnością, jest tą wielką WSPÓŁDZIELNIĄ naszego kobiecego stanu posiadania.

Lecz, gdy w chwilach zwątpienia, spojrzy się na te młode siostrzyce, wybijające się coraz bardziej w pracy organizacyjnej, otucha w serce wstępuje, weselej, patrzy się w przyszłość.

Lżej wtedy skołataną głowę podnieść w górę, gdy się widzi, że ster przyszłych rządów, z ciepłych jeszcze rąk, wezmą siły młode, uświadomione organizacyjnie, zahartowane w szkole doświadczenia i pełne wiary w jasną i świetlaną przyszłość Związku Polek w Ameryce.

A takim wysiłkom, niezawodnie serdecznie błogosławić będzie Patronka nasza, Matka Boska Częstochowska, Królowa Korony Polskiej.

HONORATA B. WOŁOWSKA,

Prezeska Związku Polek w Ameryce.

Chicago, Ill., w Październiku, 1938 r.

WSTĘP

Zabieramy się do nader ważnej pracy. Po śladach, jakie się pozostały z działalności czterdziestoletniego istnienia naszego bytu organizacyjnego, mamy odtworzyć całość, która przedstawiać się ma w perspektywie objektywnej, na podłożu najściślejszej prawdziwości i na odpowiednim czasowi tle.

Będzie to niejako rzut oka z lotu ptaka. Rozszerzymy więc horyzont do rozległej rzeczywistości, a jednocześnie, wpatrywać się będziemy w oblicze duchowe, jakie Polki w Ameryce wytworzyły.

W pracy naszej, nie możemy ograniczać się jedynie do ścisłych ram życia organizacyjnego, gdyż w takim razie zwężałybyśmy zakres naszego działania.

Praca rutynowa i prawna jest niezmiernie ciekawa, dlatego, kto ją widzi po raz pierwszy i dostatecznie się zaciekawi, aby dać posłuch jej wymaganiom; lecz jest to praca biurowa, która aczkolwiek musi być nadzwyczaj skrupulatnie wypełniana, nie jest w stanie poruszyć głębiej ludzkich dusz i umysłów.

Dla szerszego ogółu, o wiele ciekawszą rzeczą, od tajników rutyny organizacyjnej, będzie życie społeczne członkiń i poznanie prerogatyw, jakie organizacja daje swemu członkostwu i jaką siłą, a zarazem pomocą jest tam, gdzie potrzebna jest jednomyślność działania ogółu.

Tam bowiem, gdzie głos jednostki odbije się zaledwie słabym echem, głos tysięcy będzie słyszany szeroko i daleko.

Gdy mówimy: — Sześćdziesiąt Tysięcy Polek — Obywatelek Amerykańskich, to czujemy w tych słowach siłę zwartych szeregów, w których ukryte są niespożyte siły, wielkie zasoby i wprost niezliczone możliwości. . . .

Rozumiejąc, że życie w całej swej rozciągłości, nie tworzy wyodrębnionych części, a zawsze jest Jedną Wielką Całością, że zdarzenia wypływają jedne z drugich, zachowując dalszą logiczność następstw, będziemy starały się tę ciągłość i zależność wypadków, jednych od drugich, w naszej pracy zachować.

Aby uczynić zadość postawionym sobie założeniom, z konieczności rzeczy, wzrok swój musimy skierować w kierunku kraju — Skąd Nasz Ród, — tam bowiem był nasz początek.

Początek nietylko tych, co z Polski do Ameryki przyjechały, ale i tych Polek, które aczkolwiek urodziły się na ziemi amerykańskiej, obdarzone są częścią duchowej spuścizny, którą ich matki, babki i prababki, z dalekiej ziemi zamorskiej przywiozły.

Jesteśmy na początku długiej i uciążliwej drogi. Miejmy cierpliwość, a zdobędziemy zadowolenie, jakie daje człowiekowi dobrze wykonany trud.

AUTORKA.

CZĘŚĆ PIERWSZA

I.

KOBIETY POLSKIE.

Postęp świata dokonywa się bardzo powoli. Wraz z nim, postępuje powoli naprzód, stopniowe doskonalenie się człowieka. Człowiek, ogarnia coraz to nowe i szersze horyzonty życia, coraz to nowe urzeczywistniają się wizje, coraz to nowe idee manifestują swój byt. Nietylko we wszechświecie, nietylko w dziejach narodów, ale przede wszystkim w duszach ludzkich, z chaosu, powstaje czyn, który rozrasta się, poczem zanika, aby dać miejsce nowym rzeczom i dziełom. Czasami, są to tylko nikłe wysiłki pojedyńczego człowieka, czasami wielkie dzieła narodów, czasami ogień geniusza zapala wyobraźnię całych ludzkich społeczeństw. Lecz najczęściej, życie widziane w całej rozciągłości, jest rzeczą niezmiernie trudną, albowiem nas wszystkich pochłania przede wszystkim walka o byt codzienny. W walce o byt, od najdawniejszych lat, splotły się silnie dłonie mężczyzny i kobiety.

Walka o byt tworzyła wielkie wędrówki narodów, zmuszała do emigracji.

Walka o byt, przygnała nas do Ameryki. I dzisiaj z tego kraju wolności, z tego nowego świata pojęć o życiu, spoglądamy ku dawnym, bardzo dawnym polom i gajom lechickim, aby przyjrzyć się, jaką drogę przebyła kobieta polska, od zarania dostrzegalnego w historii, aż po dzień dzisiejszy.

Ślady te będą bardzo nikłe. Przez długie wieki, świat bowiem, nie troszczył się wiele o duszę, myśli i uczucia kobiety. Dosyć mu było, że dawała życie wielkim mężom, zasłużonym w narodzie i licznym zastępom rąk do pracy.

Kobieta, zarówno w Polsce, jak i w innych krajach, była przez długie lata przede wszystkim matką i gospodynią.

W bardzo, bardzo dawnych latach, była ona tak zrośnięta ze swą pracą i otoczeniem, że nie przychodziło jej nawet przez myśl, aby mogło być inaczej.

Ale już wówczas geniusz kobiety, od czasu do czasu, przejawiał się czynem, który jako niecodzienny, dostawał się pomiędzy karty historii. Czyny te, goreją przez stulecia i do dzisiejszego dnia mają blask ognisty.

Takim pierwszym czynem historycznym w zaraniu dziejów naszego narodu, jest życie i śmierć Królewnej Wandy. Imię jej, stało się i dla Polek w Ameryce, pełne uroku i blasku chwały. Nadawano je córkom pierwszych emigrantów; jest ono i dzisiaj jeszcze dosyć popularne, nawet wśród Polaków, którzy zdawać się mogłoby, nie czują łączności z Polską i częstokroć po polsku nawet nie mówią. Gdy kobiety polskie w Ameryce zaczęły się organizować, jej imieniem chrzczono, grupy i towarzystwa.

Ten znamienny fakt, daje nam jasny obraz nietylko bohaterstwa Wandy, ale zarazem obraz pietyzmu, jakim otaczano bohaterstwo kobiety polskiej w narodzie, a co najważniejsze, wskazuje na łączność, która istnieje nietylko pomiędzy Macierzą a Wychodźtwem, ale i między przeszłością macierzystego kraju, a Polakami w Ameryce. Tam nawet, gdzie pozornie się zdaje, że nic nas już nie łączy z pniem macierzystym, jeszcze odnajdujemy ślady łączności.

Dotknęłyśmy szczytów wyobrażenia naszego o najdawniejszej Polce-bohaterce. Ale bohaterstwo dnia codziennego, nie kończy się śmiercią i chwałą — jest ono raczej zaparciem się siebie i wytrwaniem — i te właśnie dwie cechy, znamionują ogół kobiet polskich, przez długie, długie lata.

Obok bohaterki, stanęła gospodyni — żona założyciela dynastii i matka królów — Rzepicha Piastowa. Jej państwem jest dom i gospodarstwo, jej chwałą — czyny potomstwa.

W ten sposób, przez wieki, swą cichą pracą, zdobywa sobie kobieta polska znaczenie i poważanie w rodzinie. Na progu jednak jej domu, kończy się jej zakres działania. Przytem społeczeństwo jest zdania, że jest to naturalny bieg rzeczy.

Przyjęcie chrześcijaństwa, łagodzi z czasem obyczajowe poniżenie kobiety, głęboko zakorzenione z czasów pogańskich i dodaje do cichych prac kobiet, troskę o utrzymanie w czystości Świątyń Pańskich. Od tych czasów, droga jest jeszcze żmudna i daleka do stanowisko, jakie kobieta zdobyła w wieku XX-ym.

Jeszcze o wieku XIV, Zygmunt Kaczkowski, w swym studium historyczno-obyczajowym p. t. "Kobieta w Polsce," pisze:

"Cóżkolwiekbądź, upośledzenie kobiety jest jeszcze w

XIV wieku tak niezaprzeczenie widocznem, iż mogą go nie widzieć tylko ci, którzy przez fałszywy patriotyzm zastępują prawdy dziejowe czczemi komplimentami, lub wreszcie ci, którzy sami o historii nie myślą, tylko powtarzają za panią matką pacierze.

"Upośledzenie kobiety jest przedewszystkiem widocznem w prawach. Dosyć powiedzieć, że kobieta nie dziedziczyła zarówno z braćmi. Ziemia na nią nigdy nie spadała spuścizną, bo chociaż spadła, to wedle Wielkopolskich Statutów spłacał ją każdy, choćby najdalszy, byle ten sam herb i nazwisko noszący krewniaczek; zaś wedle Małopolskich, każdy stryjeczny. Wszakże nie dosyć na tem. Wedle tychże samych praw polskich, siostra nietylko nie dziedziczyła zarówno z braćmi, ale nawet jej posag w gotówce był ograniczony. Córka bogatych rodziców mogła odebrać posagiem sto grzywien, a mniej zamożnych czterdzieści. Zdaje mi się, iż już ten jeden artykuł będący główną podstawą do oszacowania godności kobiety, orzeka tak dobitnie jej upośledzenie wobec płci męskiej, że o reszcie nie potrzebaby i wspominać."

Tak!

Tak, było w Polsce! A w innych krajach, też nie było lepiej. Widzimy więc jasno, w jakiej kuźni trudu i mozołów, wykuwał się twórczy duch kobiety.

Nawet i w tych odległych, a nieprzyjaznych dla jej rozwoju latach, swym wpływem na najbliższe otoczenie, mogła kobieta jednak łagodzić swe położenie, mogła działać nie przez prawa, a wprost przez samo życie; a zapewne i wówczas byli mężowie, którym poczucie sprawiedliwości nie pozwalało krzywdzić żony, jak również byli i bracia, którzy naprawdę kochali swe siostry.

Zresztą, prawo — prawem, a życie — życiem. Nie prawo zmienia życie, ale życie prawo.

Kobieta swym życiem, krzywdami popełnionymi na niej, swymi cnotami, przymiotami rozumu i duszy, wydźwignęła się z tej poniżającej godność ludzką pozycji.

Do zmienienia pojęć w tej mierze, przyczyniła się wiele działalność i mądrość Królowej Jadwigi, której kult, z Ojczyzny, również przyniosły z sobą Polki do Ameryki.

Niezmiernie trudno jest, ze stanowiska społecznego naszego położenia, ustalić opinię i wyczuć ducha czasów dawniejszych, w odniesieniu do poznania życia ówczesnych kobiet; tymbardziej, że i później, przez długi czas, pisali o kobietach tylko mężczyźni i świat przyzwyczaił się patrzyć na cały świat kobiecy, oczyma mężczyzny.

Musimy z konieczności rzeczy, polegać jedynie na tym, co nam o życiu słynnych kobiet, powiedzieli historycy.

W dziele "Jadwiga i Jagiełło," pisze Karol Szajnocha:

"Uderzająca przytem stanowczość koronowanego dziecka wzbudzała wówczas mniejszy, niż dziś podziw. Pod wpływem warunków i stosunków dojrzewały wcześniej umysły i uczucia, — wpajając w kobiety usposobienie śmiałe, energiczne. Ta samodzielność niewieścia objawiała się we wszystkiem: w towarzyskiem życiu, w zwyczajach, w nierzadkiej gotowości pochwycenia oręża."

Jeżeli istotnie tak było, że "samodzielność niewieścia objawiała się we wszystkiem," to tymbardziej dziwić się można, że droga do pozyskania równych praw z mężczyzną, była tak długa i mozolna.

Czyżby naprawdę głównym bodźcem w upomnieniu się o nie, były jedynie późniejsze stosunki natury ekonomicznej?

Czy też historycy błąd popełniają, sądząc ogół kobiet — wspaniałą miarą geniusza kobiecego? . . .

Tak, czy inaczej, po dzień dzisiejszy czoła nasze, opromienia chwała Królowej Jadwigi. Życiem swym zaprzeczyła ona wszystkim teoriom, starającym się dowieść niższości przymiotów, właściwych kobiecie.

Widzimy w niej, nietylko poświęcenie, ale wykształcenie, mądrość, umiejętność organizowania. Przy tych zaletach umysłu, — które niektórzy, starają się uważać jedynie za właściwe mężczyźnie, — odznacza się ona przy tym i cechami czysto kobiecymi. Rządzi za męża krajem, ale czyni to tak umiejętnie, że król, przyjmuje czyny królowej, za własne. . . .

Tak, jak rządziła Królowa Jadwiga, po dziś dzień rządzą mądre kobiety. Zarządzają częstokroć interesami męża i również jak ona, robią to umiejętnie; pozostawiając mężowi złudzenie. A wszak trudno nie przyznać, że mądra gospodarka kobiety, zawsze obojgu wychodzi na korzyść.

Rządy Jadwigi, po dziś dzień pozostawiły niezatarte ślady. W wieku XV, Akademia Jagiellońska, staje się źródłem, z którego zdroje wiedzy nadają oblicze całemu narodowi, a także przelewają się za ręby granic.

Wpływ Jadwigi działał nie mniej na wyobraźnię ogółu kobiet polskich. Była ona przez wieki całe, a może jest i dzisiaj, tym ideałem, ku któremu podnosi się wzrok tysięcy.

Z czasem, dostojeństwo bohaterstwa kobiet polskich, zstępuje z piedestałów królewskich. Bohaterkami stają się i zwykłe śmiertelniczki. W czasie częstych wojen, — naj-

bardziej od strony wschodu, — staje się ono zjawiskiem coraz częstszym, zwłaszcza na kresach.

Upadek bytu państwowego Polski i kilkakrotny poryw powstań przeciwko opresji, pociąga za sobą kobiety i powiększa ilość bohaterskich wzrywów, w duszach kobiet polskich.

Wreszcie po roku 1863-im, zjawiają się Dwie Siłaczki: — Kobiety Pióra i Nauczycielki.

One to, kształtują dusze pokolenia, któremu przypada w udziale walka o niepodległość.

Wśród nich, Eliza Orzeszkowa i Maria Konopnicka, to dwa szczyty najdalej widziane. Różne pod względem konstrukcyj i formacyj, mające jednak wspólne podstawy: Dobro Narodu.

Pierwsza z wymienionych, to — wielka nauczycielka Narodu. "Boli ją los gromady ludzkiej, bezdennie nieszczęsnej, której czuje się córką" — wskazuje więc niejako w swych pracach drogę do poprawy; w przekształcaniu jednostek, przez praktyczne wychowanie i przystosowanie się do warunków.

"Pamiętnik Wacławy," "Marta" i inne powieści Orzeszkowej, wywarły wielki wpływ na kobiety polskie. Pod wpływem jej twórczości, garną się one do poważnej pracy, uczęszczają na uniwersytety, uczą się rzemiosł.

Druga, to tryskający ogniem geniusz myśli głębokich, ożywionych wielkim, współczującym uczuciem.

Dla twórczości jej, nie nadszedł jeszcze dzień całkowitego zrozumienia.

Wielką rolę wychowania w duchu narodowym młodzieży żeńskiej, spełniały średnie zakłady naukowe, z programem gimnazjalnym, a będące instytucjami prywatnymi, — zwane pensjami. Z nich to, wychodziły zastępy dzielnych i światłych pracownic.

Cicha, ukryta w tajniach ducha narodowego, była praca nauczycielek ludowych. One to, pokryjomu, przygotowywały młodzież na Dzień Zmartwychwstania.

Niektóre, miały szczęście oglądać Powstanie Wolnej Polski, własnymi oczyma, jak zmarła w r. 1928-ym Anna Czerwińska, która wkrótce po powstaniu Państwa Polskiego, mianowaną została inspektorką szkół powszechnych.

W wielu wypadkach, obywatelki ziemskie, oddawały się pracy patriotyczno-kulturalno-oświatowej. Na kresach, dwory były ośrodkami polskości. W Kijowie, pełniły kobiety chlubnie straż narodową, a pośród tych, wychowaniu

dziewcząt poświęciła swe siły i zdolności, Wacława Peretiatkowiczowa.

Praca i wysiłek duchowy kobiet polskich, nie poszły na marne. Wojna światowa dała nam wolność i prawa polityczne kobiecie. Podobnie postąpiła i Polska Odrodzona, uważając kobiety nietylko za matki i gospodynie, ale i obywatelki w całym tego słowa znaczeniu.

Widzimy więc naocznie, jak Duch Narodu, łączy w sobie zasoby zasług i doświadczenia przeszłości i z niej czerpie swój kapitał na przyszłość.

A w przyszłości, wraz z nowymi zasługami wplotą się czyny przeszłości — przemówią silniej niż może się spodziewamy, wszystkie drgnienia serca narodowego i w rozwoju zaznaczą się nieśmiertelne słowa Narcyzy Żmichowskiej, nawołującej kobiety do . . . żądania dla siebie praw w dziedzinie zdobywania wiedzy i wykształcenia, a także prawa do zdobywania pracy zarobkowej, prawa do trudu o codzienny kawałek chleba.

Już dają dojrzałe owoce, mądre nauki Orzeszkowej. Ogniste słowa Marii Konopnickiej, spełniają się w połowie, a druga część, czeka na wydzwonienie podniebne. I kto wie, czy z polskiej krwi i kości, nie narodzi się wtóra Maria Skłodowska-Curie, aby jeszcze genialniej pochylić się nad obolałą ludzkością. . . .

Te wspomniane duchy wielkie, są niby słupy ogniste, widziane zdaleka, rozpraszające mroki przez naukę i zwiastujące dzień jaśniejszy. Naród jednak, w swej olbrzymiej większości, składa się z jednostek, odznaczających się częstokrotnie nawet i wielostronnością, łączących jednak cechy charakteru i wiedzy w sposób umiarkowany, w sposób, jaki służy przede wszystkim do zdobycia bytu dla siebie i rodziny.

Polepszenie materialne bytu i rozszerzenie pojęć teraźniejszości, jest zadaniem tak kobiety dzisiejszej w Polsce, jak i poza jej granicami. Dlatego przypuszczać można, że działalność kobiet polskich mająca na względzie polepszenie bytu materialnego, znajdzie należyte zrozumienie w szerokich kołach społeczeństwa.

Jak się da zreasumować różnica kobiet w Polsce powojennej?

W czasach przedwojennych, aczkolwiek Polka brała udział w życiu społecznym; w opinii publicznej, główną sferą jej zainteresowań i areną działania był dom, względnie szkoła początkowa i średnia, czasami zabłysnął talent muzyczny, dramatyczny lub pisarski. Czasy późniejsze do-

zwalały nieraz kobiecie wypłynąć na szersze wody i w nauce, lecz przeszkody były tak trudne do pokonania, że musiały te śmiałe pionierki przeważnie wyjeżdżać za granicę. Wogóle, tylko prawdziwy geniusz był w stanie pokonać olbrzymie przeszkody.

Była to praca pionierska, niszcząca puszcze przesądów i ona to przygotowała grunt pod reformy powojenne, które dały nam kobietom, tak zwane równouprawnienie.

Kobiety, w Polsce dzisiejszej, pracują zawodowo, niemal we wszystkich kierunkach. Pochłania je praca społeczna, interesuje polityka, a w kierunku kulturalnym, zdobywają niemałe tereny. Mamy obecnie, więcej niż kiedykolwiek przedtem, kobiet piszących, niemały zastęp kobiet uprawiających z powodzeniem muzykę i sztukę malarstwa, a na uniwersytetach, kształcą się one niemal, że na równi z mężczyznami.

Czasy jednak zmieniając się, stawiają przed kobietą nowe do pokonania przeszkody; tymbardziej, że zdobycie praw, nakłada na kobietę większe obowiązki. Tak, że właściwie tak zwana kwestia kobieca, wcale nie została rozwiązaną, lecz przeciwnie, jeszcze bardziej jest dzisiaj trudną nietylko do rozwiązania, lecz wogóle do jakichkolwiek uogólnień.

W r. 1928-ym, "Bluszcz" w Warszawie, wydał doskonałą książkę "Świat Kobiecy," pióra Marii Grossek-Koryckiej, która omawia z wielką znajomością rzeczy i natury kobiecej, bolączki kobiecego życia.

Jakkolwiek jednak jest, kobieta dzisiaj jest bardziej przygotowana do świadomego życia, a tym samym i do jego poprawy, niźli miało to miejsce, kiedykolwiek przedtem.

Szkoła nie czyni rażącej różnicy w wychowaniu dziewcząt i chłopców. Niemniej od chłopców, dziewczęta zaprawiają się do przyszłego życia, w licznych zastępach harcerskich, a nowoczesny system wychowania, wzbudza zainteresowanie, sięgające nieraz daleko poza ścisłość programów.

Nic więc dziwnego, że na terenie państwa polskiego istnieje cały szereg organizacyj nietylko mieszanych, ale i czysto kobiecych. W miastach, działa Związek Pracy Obywatelskiej Kobiet, którego zadaniem jest uświadamianie polityczne swych członkiń, współpracując również z czynnikami, łagodzącymi klęskę bezrobocia.

Istnieje od niedawna inna organizacja: Samopomoc Społeczna Kobiet, skupiająca w swych szeregach przeważnie robotnice, pracujące fizycznie.

Na wsiach, pożyteczną swą działalność rozwija Związek Kół Gospodyń Wiejskich, ucząc swe członkinie gospo-

darstwa domowego, uprawy ogrodów warzywnych, konserwowania zapasów na okres zimowy, wychowania racjonalnego dzieci, poznania obowiązków obywatelskich i t. d., a wziąwszy pod rozwagę, że Polska i dzisiaj jest krajem przeważnie rolniczym, musimy przyznać, że Z.K.G.W., pracuje zaszczytnie na terenach, które w czasach przedwojennych leżały odłogiem.

Istnieje prócz wyżej wymienionych organizacyj, cały szereg innych zrzeszeń kobiecych, z powodzeniem pracujących w przedsięwziętych przez się celach. Wymienimy bodaj tylko Organizację Przysposobienia Wojskowego Kobiet. Widzimy więc, że nawet w razie potrzeby czynnej obrony granic Ojczyzny, kobieta polska jest gotową stanąć na zew.

Praca obywatelska kobiet w Polsce, jest szeroko zakreślona i przynosi wielkie korzyści tak jednostkom pod względem wyrobienia się życiowego, jak i krajowi, w którego interesie leży, posiadać jak najwięcej uświadomionych obywatelek.

. . . .

To co się działo przed laty, przed wojną, w latach wzmożonego wylewu fali wychodźczej, miało i ma do dzisiejszego dnia, wpływ na duszę wychodztwa, lecz ma jeszcze większy wpływ to — co się dzieje w Polsce obecnie.

Zdobycie niepodległego bytu państwowego, podniosło godność wychodźcy polskiego i dzięki matkom, jak i wogóle jednostkom uświadomionym, polskość w Ameryce nie wymiera jakby się to pozornie wydawać mogło; lecz rozrasta się w odmienny sposób, od dawniejszego. Często, dziwnymi chodzi ona drogami, odzywa się nieraz tam, gdzie zdawać mogłoby się, że ślad nawet po niej nie został.

Często, zapomniana i przygłuszona, odzywa się naraz, aby wstrząsnąć duszą i raz na zawsze nią zawładnąć.

Ogólnie, o kobiecie polskiej w Ameryce powiedzieć można, że dziedzictwa krwi nie zatraciła. W duszy jej kołacze i bohaterstwo dawniejszych czasów i służba narodowa, którą dobrowolnie zalicza do swych obowiązków. Dumną jest z przeszłości dumnej i chmurnej swej dawnej Ojczyzny i podwójnie wyposażona przez Nową, w której niema przemocy i unicestwiania cech narodowych.

Tutaj też, bardziej niż gdzieindziej, kobieta, z duszy swej wypromienić może pełnię.

Kraj, o rozmachu tak potężnym, jakim jest jej Nowa Ojczyzna, nie jest dla wychodźcy beznadziejną tęsknotą. Tutaj, można swobodnie sposobić skrzydła na wielkie za-

morskie loty, to też wiedzą Polki w Ameryce, że dwa są nadewszystko ukochane kraje: Stany Zjednoczone i Polska.

Polska — to przeszłość wielka i barwna. Stany Zjednoczone i Polska — to przyszłość wszelkich możliwości.

To, co powiedzianem zostało powyżej jest wiarą i dumą obecnych pokoleń. Mniejsze było dziedzictwo tych kobiet, które pierwsze odważyły się na odlot z ojczystego zagonu.

Tutaj, pionierkami były nie bohaterki gromowładnych czynów, nie o zasobach umysłowych wielkie intelektualistki; lecz poczciwe, pracowite i życiowo praktyczne, a mądre córy naszych kmieciów, zapobiegliwe i gospodarne — Rzepichy.

Związek Polek w Ameryce, powstał mocą ich wiary, skrzętności i umiłowania; a rozrost jego, jest nagrodą ich ofiarnych i poświęceń pełnych starań i trudów.

II.

NOWY ŚWIAT.

Na rozmach, oraz wielki rozrost życia amerykańskiego, złożyła się cała Europa i trochę Afryki i Azji. Wszystko, co buduje, co wre gorączką życia i złota, jest napływowem. Jedna cicha tradycja ziemi, należy do pierwotnego jej syna Indianina.

Wzmożona emigracja polska, nie potrzebowała walczyć o wydarcie ziemi, jej prawowitemu mieszkańcowi. Właściwie wszystko tu już było w tym kierunku dokonane. Polskie ręce, potrzebne były do uprawy roli i do dźwigania wzwyż niebotycznych budynków, do rozciągania żelaznych szyn; a ręce polskich kobiet i dziewcząt, do pracy w dusznych fabrykach.

A przecież nie są to zbyt dawne czasy, ażeby w szczątkach nie doszła do nas, z dnia na dzień zamierająca, pokorna i cicha, niezepsuta cywilizacją poezja, kiedyś, w blaskach słońca, wyiskrzonego pióropusza.

Nawet po miejscu tym, gdzie dzisiaj stoi Dom Związku Polek w Ameryce, często przebiegała stopa szybkonogiego Indianina.

I szkoda, wielka szkoda, że biały człowiek, w swej zarozumiałości, nazwał go dzikim. Gdyby mu się był lepiej przyjrzał, nauczyłby się od niego może niejednej rzeczy. Przy jego pomocy, poznałby lepiej Nowy Świat, może nie tyle dziki, jak mu się zdawało, — ale inny, odmienny, nieznany. . . .

Z podań jakie do dziś krążą, dowiadujemy się o zamiłowaniach, o pojęciu, jakie miał o Bogu i życiu, Indianin. Dowiadujemy się, o uroczystościach i o życiu rodzinnym, o miłości jaką otaczał swe dzieci, jak kochał i szanował rodziców, jak żył i umierał i wreszcie jak się odnosił do kobiety.

Jeszcze dzisiaj, stary, skalpami obwieszony wódz, żyjący myślą w świecie, w jakim żyli jego przodkowie, lub mo-

że skromny pomywacz okien, nie chcący iść do rezerwacyj, gdy się z nim wdamy w rozmowę, opowie nam taką dziwną legendarną opowieść:

"Dawno, bardzo dawno temu, kiedy na ziemi mieszkał mądry i dobry nauczyciel Kloskurbeh, a kiedy nie było innych ludzi na świecie, pewnego dnia w słoneczne południe, zjawił się przed nim młodzieniec i doń przemówił:

"Bracie mej Matki, oto narodziłem się z piany wodnej, kiedy wiatr w nią dął, zamieniając wodne fale na pianę, słońce piany, je oświeciło i ogrzało, ciepło wytworzyło życie i życiem tem, jestem ja. Widzisz, że jestem młody i zwinny, przyszedłem zamieszkać z tobą i pomagać ci w pracach twoich."

Kloskurbeh przyjął go do siebie i zamieszkali razem.

Na drugi dzień zjawiła się przed nimi dwoma Dziewica, która w te odezwała się słowa:

"Dzieci moje, przyszłam aby zamieszkać z wami, przynosząc miłość ze sobą. Obdarzę was nią, a wy będziecie wypełniać życzenia moje, cały świat kochać mnie będzie, aż do najstraszniejszych potworów. Siłę mam w swem posiadaniu, którą rozdawać będę i będę również łagodzić i koić ból.

"Jestem młoda to prawda, ale siła moja odczuta będzie przez całą ziemię. Narodziłam się z liścia cudownej rośliny ziemi, kiedy rosa padała na nią. Słońce ogrzało rosę, ciepło stało się życiem i tem życiem, jestem ja."

Mądry nauczyciel wzniósł ręce ku niebu oddając cześć Wielkiemu Duchowi i odtąd młodzieniec i dziewica stali się mężem i żoną, i ona to jest Pierwszą Matką na Ziemi.

Kloskurbeh nauczał dzieci swoje i poświęcał trudy swe dla ich dobra, a kiedy prace jego były skończone, odszedł w Daleką Krainę Północy i tam pozostał, aż do ponownego zjawienia się między dziećmi swymi.

W tym to czasie, ludzie rozmnożyli się nadmiernie i klęska głodu poczęła im dokuczać.

Wówczas, to twarz Pierwszej Matki powlokła się smutkiem i wyraz smutku, z dnia na dzień, na niej się powiększał.

Codziennie porzucała ona legowisko męża swego i pozostawała od niego w oddali, aż do chwili, gdy słońce rzucało na ziemię długie cienie. Mąż kochając swą żonę, niezmiernie martwił się jej smutkiem i pewnego dnia szedł za nią ścieżką, aż do miejsca, gdzie wbród przechodziła rzekę, udając się na drugą stronę. Tam czekał jej powrotu. Jakoż zobaczył, że brodząc w wodzie poczęła śpiewać, a twarz jej zdała się być szczęśliwą. Zauważył także, że za prawą nogą jej, coś czołgało się, na podobę zielonego płazu. Wycho-

dząc z wody, odrzuciła ona płaz daleko i wówczas smutek wrócił na jej oblicze.

Mąż szedł za nią do domu, o słońcu chylącym się ku zachodowi; a kiedy weszła do mieszkania swego, prosił ją, aby wyszła wzrok swój pocieszyć promieniami słońca. Kiedy tak stali wokół siebie, siedmioro małych dzieci zjawiło się przed nimi płacząc: "jesteśmy głodni, noc niezadługo zapadnie, gdzie jest nasze pożywienie?"

Łzy popłynęły po twarzy Matki, kiedy mówiła łagodnie: "Bądźcie cicho maleństwa, zanim księżyc siedmiokrotnie się odmieni, będziecie nakarmieni i głodu nigdy więcej nie zaznacie."

Mąż dłonią ocierał łzy płynące po jej twarzy mówiąc: "żono moja, i cóż mogę uczynić dla pocieszenia twego?"

A ona odrzekła: "Odbierz mi życie."

"Tego uczynić nie mogę, czyż nic innego nie rozchmurzy czoła twego" — mówił cichym głosem.

"Nic, nic nie uczyni mnie szczęśliwą."

Wówczas mąż odszedł na daleką Północ, aby szukać rady odeszłego nauczyciela.

O siódmym wschodzie słońca powrócił i rzekł do żony:

"O żono, nauczyciel powiedział mi, że mam wypełnić twoją wolę. . . .

Wówczas twarz Matki zajaśniała szczęściem i rzekła ona:

"Kiedy krew wypłynie z żył moich, pozwól, aby dwaj mężczyźni, ująwszy mnie za włosy zwłóczyli ciałem mem świeżo spulchnioną ziemię na polu twoim, a kiedy przyjdą do środka, niech na tym miejscu pogrzebią kości moje. Potem niechaj odejdą, a kiedy siedmiokrotne nastąpią odmiany księżyca, niech powrócą na pole, aby zebrać plony i niechaj jedzą, co wyrośnie z ciała mego, a niechaj zachowają część na nasienie.

"Kości moich jeść nie będziecie mogli, lecz możecie je palić, a dym przyniesie spokój i łagodność myśli, wam i waszym następcom."

O wschodzie słońca, mąż pozbawił życia żonę swoją; mężczyźni zwłóczyli pole ciałem jej, a kiedy doszli do środka, złożyli ciało jej do ziemi, jak im nakazała to uczynić.

Wróciwszy po siedmiokrotnych odmianach księżyca, zobaczyli pole porosłe piękną, a wysoką rośliną. Mąż, spróbował jej ziarna i orzekł że jest słodkie, nazywając je — Skarmunal, czyli Kukurydza.

Na środku pola, gdzie pochowano kości Matki, rosła odmienna roślina, o szerokich liściach, gorżka w smaku, tą nazwał — Utarmurwayeh, czyli Tytoń.

Cieszyli się ludzie w sercach swoich, widząc tak obfite żniwa. Ale mąż, nie wiedział, jak przystąpić do podziału plonów i posłał do nauczyciela po radę.

Kiedy nauczyciel zobaczył olbrzymie plony, wzniósł modliwę dziękczynną do Wielkiego Ducha i powiedział:

"Widzicie, oto wypełniły się słowa Pierwszej Matki, że pochodzi ona z przedziwnej rośliny i że jej siła odczuta będzie przez cały świat i że cały świat kochać ją będzie. Teraz po odejściu jej, treść jej dobrego serca zawarta jest w tych roślinach, o nasienie których troszczyć się musimy, aby powtórny zasiew Pierwszej Matki zawsze był z nami, bo to z jej ofiarnego ciała.

Kości jej również są dla naszego dobra i dym z nich, odświeżać będzie umysły nasze.

Ponieważ dobrodziejstwa te wyszły z serca Kobiety, pamiętajcie, zachować je zawsze w swej pamięci.

Pamiętajcie i o Niej jedząc owoce z ciała jej, pamiętajcie i wówczas, gdy dym z jej kości unosić się będzie przed oczyma waszymi, a ponieważ wszyscy braćmi jesteście, podzielcie się plonami jej w równych częściach i wszyscy jednakowo korzystajcie z jej dobrodziejstw, tak, aby miłość Pierwszej Matki wypełniła się do końca."

— — — — — — — — — — — — — — —

Co za dziwna opowieść. . . . Nie możemy pojąć ani piękna w niej zawartego, ani nauki. Opowiadanie to jest dla nas obce i niezrozumiałe, ale bardziej obcym i niezrozumiałym był dla pierwszych przybyszów polskich ten Nowy Świat, w którym anglicy, francuzi, holendrzy, niemcy i inni, już gospodarowali. Wielki był, bo wielki; ale tymbardziej obcy, niezrozumiały, a często przez brak zrozumienia, i wrogi. A cóż dopiero mówić o kobietach? Ze łzami w oczach rzucały się w objęcia rodaczki, gdy los pozwolił im odnaleźć się w tym kraju. Z upragnieniem czekały chwili, aby móc znaleźć się w polskim kościele i słuchać nauki, w języku dla nich zrozumiałym. Zabrały się więc do pracy, nad budową polskiego dobra w Ameryce.

W ostatnich dwóch dziesiątkach wieku dziewiętnastego, idąc za przykładem, z jednej strony ojców, mężów i braci swych, a z drugiej, ulegając prądowi panującemu wśród kobiet innych narodowości, — które wcześniej od Polek po-

częły się organizować, — starają się jednoczyć swe rodaczki pod polski sztandar narodowy.

Pierwsze w tym kierunku wysiłki nie wydały większych rezultatów.

To też, przez jakiś czas, jedynymi stowarzyszeniami kobiet polskich w Ameryce, były Towarzystwa Różańcowe, zadaniem których, prócz odmawiania wspólnych modlitw, była praca dla kościoła polskiego, a niekiedy małe pośmiertne, wsparcie w chorobie, lub pokrycie kosztów pogrzebowych.

III.

POLKI W AMERYCE

Ciekawą byłoby dla nas rzeczą dowiedzieć się, kiedy przybyła do Ameryki pierwsza kobieta polska?

Spróbujmy, może uda się to nam, z mniejszym lub większym powodzeniem.

Z natury rzeczy, musiała ona przybyć znacznie później do odkrytego kraju, od mężczyzn.

Mężczyzna, do niedawna, był bowiem tym, który wyruszał jedynie sam w nieznane kraje. Kobieta, zawsze dłużej trzymała się i trzyma się jeszcze dzisiaj rodzinnego kraju; a jeżeli dawniej odważyła się wyruszyć za morze, to jedynie wówczas, gdy mężczyzna utorował jej drogę.

Historia Polaków w Ameryce, poucza nas o tem, że już w roku 1608, w Jamestown, Virginia, żyli osadnicy polscy. Ale czy to byli jedynie rzemieślnicy samotni, czy przybyli tutaj z rodzinami, tego nie wiemy.

Możemy przypuszczać, że dotychczas, historycy nasi, o tym nie pomyśleli.

Co prawda, ks. Wacław Kruszka, w swym dziele p. t. Historia Polska w Ameryce, w tomie 1-ym na str. 53, pisze:

"Najstarszą znaną nam rodziną polską, która przybyła do Ameryki, jest rodzina Zabrieskich, mieszkających w New Jersey i w Nowym Yorku."

Skłonnym jest nawet uwierzyć w legendę o tej rodzinie, a mianowicie, że protoplasta tego rodu polskiego w Ameryce, ród swój wywodzi od Samuela Zborowskiego, magnata polskiego, ściętego w Polsce, za panowania Stefana Batorego.

Z dzieł innego historyka, Mieczysława Haimana, dowiadujemy się, że o rodzie tym jest i inna legenda, która wywodzi ród ten, od stryjecznego brata, samego króla Jana Sobieskiego.

Mieczysław Haiman, zadał sobie dosyć trudu, aby zagadkę rodu Zabrieskich, czy Zabriskich rozwiązać.

Po ścisłych badaniach, dochodzi do przekonania, że protoplastą tego rodu jest Olbracht Zaborowski. Przybył on do Ameryki w r. 1622-im. W r. 1676 ożenił się z Machelt, córką Joosta Van Der Linde. Widzimy więc, że szanowny protoplasta "najstarszej rodziny polskiej" w Ameryce, ożenił się z Holenderką. Historyk mówi, że osiadł on w Bergen, obecnie Jersey City i miał pięciu synów.

Złudzenie więc nasze, o przybyciu pierwszej polskiej rodziny do Ameryki, zostało rozwiane.

Kim były żony innych osadników polskich, wcześnie przybyłych do Ameryki, trudno jest zbadać. Były to, jak się zdaje, kobiety innych narodowości, wcześniej przybyłych do Ameryki.

Czy w czasie Wojen Rewolucyjnych, w czasie gdy o wolność amerykańską walczył Tadeusz Kościuszko, Kazimierz Pułaski, Maurycy Bieniowski i inni polscy bohaterzy, było chociaż kilka kobiet polskich w Ameryce, tego nie wiemy.

Na ślad nikły natrafiamy dopiero po upadku powstania listopadowego. W ostatnio wydanej książce Mieczysława Haimana, p. t. "Ślady Polskie w Ameryce," znajdujemy w przypisach do pamiętnika J. Juźwikiewicza, spis tych uczestników powstania 1830 r., którzy przez rząd austriacki zostali w roku 1833-im deportowani do Ameryki, w liczbie 235 osób.

Wówczas to, niejaki Andrzej Kwiatkowski, przybył z żoną. W spisie podana jest jej osoba pod numerem 205, lecz nie podano ani imienia, ani nazwiska. Wymienione jest tylko "jego żona."

(Spis sporządzony jest w języku włoskim i pod nazwiskiem Kwiatkowskiego jest napisane: Sua Moglie, co po polsku znaczy: jego żona. Kim była ta pani Kwiatkowska, nie wiemy.)

W wspomnianym przez nas pamiętniku Juliana Juźwikiewicza, między innymi wrażeniami i wspomnieniami z pobytu swego w Ameryce, pisze on:

"Tu należy oddać sprawiedliwość naszej rodaczce pani Gerard (którą z mężem i dziećmi w New Yorku od dwóch lat zamieszkałą, zastaliśmy.)

Ta utalentowana dama, dając lekcje języków i muzyki, prawie wszystkie dnia godziny ma zajęte — lecz obok tego żadnemu z rodaków nie odmówiła swej posługi, owszem przez wpływ jaki posiada u mieszkańców, bardzo wiele rodakom dopomogła."

W przypisach, wyżej wspomnianej książki Mieczysława Haimana, na str. 142, czytamy:

"Antoni Gerard, inżynier z Kalisza i uczestnik powstania, z "rodziny w części polskiej, na pół francuskiej."

"Przybył do Ameryki z żoną w r. 1832. żona, "osoba wyższego wykształcenia i wielkiej zacności, dobra Polka, najlepsza matka, którą szanowano powszechnie," trudniła się lekcjami muzyki i języków w New Yorku i stała się opiekunką polskich wygnańców. (Bolesławita, z r. 1867, Rachunki, Poznań, 1868, t. II, s. 96; L. Gadon, Emigracja Polska, t. III. s. 103-104.)

Z powyższego wynikałoby, że prawdopodobnie wspomniana pani Gerard, była pierwszą Polką w Ameryce.

Może było kilka Polek w tym czasie, nawet wcześniej, lub trochę później; w każdym razie, jeśli nawet były, to było ich bardzo niewiele. Nie przywiązywano też wielkiej wagi wówczas, do rodu niewieściego. Nawet gdy były to osoby wyższego wykształcenia i pomagały mężczyznom, nawet wówczas nie podano nawet imienia, wystarczyło, że ta i ta kobieta, była żoną tego lub innego mężczyzny.

Dopiero podczas emigracji ekonomicznej, kiedy do Ameryki zaczynają przyjeżdżać wieśniacy polscy — wiedząc, że w życiu, trudno jest sobie radzić bez kobiety, — przyjeżdżają oni z całymi rodzinami.

Początek, stanowi pierwsze sto rodzin, sprowadzonych z Górnego Śląska, zachęceniami księdza Leopolda Moczygęby. Zatem pierwsza osada polska, w Panna Maria, w Texas, jest tym miejscem, gdzie kobieta polska, już gromadnie dołożyła trudu pionierskiego.

Było to w roku 1854 i odtąd, coraz częściej i coraz więcej przybywa Polek do Ameryki.

Praca i wysiłek kobiet polskich, w wielkiej mierze, przyczyniły się do powstania w pierwszym rzędzie kościołów i parafij polskich, a co za tym idzie i polskich szkół parafialnych.

Chociaż niewiele jeszcze było Polek w Ameryce, podczas trwania Wojny Domowej, zdołały one jednak chlubnie zapisać się swą pracą i swym poświęceniem.

Tak pisze o tem Mieczysław Haiman:

"Nawet kobiety polskie zapisały swe imiona w historii wojny domowej. Poświęcały się one niesieniu ulgi i pomocy rannym żołnierzom. Jedną z nich była Siostra Weronika, z zakonu S.S. Miłosierdzia, pochodząca z polskiej rodziny Klimkiewiczów, spokrewnionych z Kościuszką.

"Siostra Weronika pracowała przez cały czas wojny w szpitalach wojskowych. W bitwie pod Gettysburgiem zdarzyło się, że opatrując rannych żołnierzy na pobojowisku, podała wodę ciężko rannemu konfederatowi. Twarz jego była pokryta krwią. Zakonnica otarła ją, by ulżyć biedakowi i ku swemu zdumieniu, poznała w nim brata. Pod jej opieką Klimkiewicz przyszedł do zdrowia.

"Siostra Weronika dożyła diamentowego jubileuszu ślubów zakonnych i zmarła w Baltimore, Md., w r. 1930.

"Jej siostra, również zakonnica Miłosierdzia, pracowała także jako pielęgniarka rannych podczas wojny.

"Podobną misję spełniała na południu pani Sosnowska, z Columbia, S. C., wdowa po oficerze wojsk polskich z r. 1831."

Wojna Domowa rozpoczęła się w r. 1861 i trwała cztery lata. Kiedy przyjechały do Ameryki wyżej wymienione Dobre Samarytanki, nie wiemy.

Od tego czasu, emigracja polska w Ameryce wzrasta z dnia na dzień, a wśród niej, zaznacza się praca kobiety polskiej coraz bardziej.

Wielkie zasługi na polu pracy wychowawczo-oświatowej, oddały społeczeństwu polskiemu w Ameryce, Siostry Nauczycielki.

Już w r. 1867, w jednej z najstarszych szkół polskich w Ameryce, w szkole w parafii Św. Stanisława B. i M., w Milwaukee, Wis., uczy dzieci polskie Siostra Tyta, z zakonu Notre Dame.

W szkołach polskich w Texas, od r. 1872, uczą Siostry Boskiej Opatrzności, a w kilka lat później, powstaje polskie Zgromadzenie Sióstr Niepokalanego Poczęcia. Zgromadzenie to nie istniało jednak długo i dzisiaj nie ma po nim nawet śladu. Jego miejsce w Texas, zastąpiły Inkarnatki, czyli Siostry Słowa Wcielonego.

Od roku 1873, Siostry Notre Dame'ki uczą w szkołach polskich w Chicago. Wkrótce, pracę swą przenoszą do innych miejscowości stanu Illinois, a także do stanów Wisconsin, Minnesota, Michigan.

Od r. 1874, pracę naokoło wychowania dzieci emigrantów polskich, rozpoczęło czysto polskie Zgromadzenie Sióstr Felicjanek.

Zakon ten dzisiaj spełnia doniosłą rolę w Ameryce. — Siostry uczą w licznych szkołach początkowych, oraz prowadzą szkoły wyższe dla dziewcząt.

Siostra Cyryla, Felicjanka, wyróżniła się na polu pedagogicznym, uzyskując nagrodę Światowego Związku Polaków z Zagranicy. Siostry Felicjanki, wydały liczne pod-

ręczniki dla dziatwy polskiej w Ameryce. Czysto polskim, jest również Zgromadzenie Franciszkanek, pod opieką Św. Kunegundy. Siostry z tego Zakonu, oddają się pracy pedagogicznej i humanitarnej.

Piękne są dzieje Sióstr Nazaretanek. Zgromadzenie Najświętszej Rodziny z Nazaretu, założone zostało przez Polkę, Franciszkę Siedlicką. Przybyłe w r. 1885, Siostry tego Zgromadzenia, do Chicago, podjęły się nauczania w szkołach i zakładach prywatnych, oraz wzięły na swe barki wielkie dzieło miłosierdzia, pielęgnowania chorych.

Już w maju, 1894 roku, został otwarty szpital. Był to mały lokal, na 24 łóżka. W kilka lat później, bo już w r. 1902, poświęcony został nowy szpital polski w Chicago. Przy szpitalu tym, istnieje towarzystwo, mające za cel niesienie pomocy materialnej tej instytucji. W roku 1900, członkinie Związku Polek stały na jego czele: pani Anna Klarkowska, była wówczas jego prezeską, a Genowefa Żółkowska, sekretarką.

Polka, Matka Celina Borzęcka, była założycielką Zgromadzenia Sióstr Zmartwychwstania Pańskiego, którego Siostry w roku 1900, zaczęły uczyć dziatwę polską w szkołach parafialnych w Chicago.

Powstanie "Polskich Sióstr Szkolnych Św. Józefa," ma wprost rozrzewniającą historię. Młode dziewczęta polskie w klasztorze niemieckim w Milwaukee, Wis., zbuntowały się, gdy je przestano uczyć języka polskiego, starając się odciągnąć je od misji nauczania dzieci polskich. Ten "szlachetny bunt" był początkiem zorganizowania tego czysto polskiego Zgromadzenia, co miało miejsce w r. 1901.

Do rzędu Zgromadzeń Zakonnych, które pracują na polu pedagogicznym w Stanach Zjednoczonych, zaliczyć jeszcze należy:

Siostry Bernardynki, Siostry Franciszkanki, Zgromadzenie Ducha Św., oraz Zgromadzenie Sióstr Niepokalanego Poczęcia.

W tych latach wzmożonego wysiłku i starań około budowy szkół i instytucyj polskich w Ameryce, jakie stawały głównie na fundamentach ofiarności kobiet z ludu; ta wielka i zahartowana jeszcze w Ojczyźnie do pracy ciężkiej Ofiarnica, urabiała sobie ręce po łokcie, aby dogonić w stanie posiadania tych, którzy tu przybyli wcześniej, od Polaków. Zrozumiała ona, że dzieci jej muszą otrzymać wyższe wykształcenie i zdolna była przejść granice najdalej sięgającego poświęcenia. I zaiste, w cichym codziennym trudzie, dokonywała ona rzeczy świętych i wielkich.

I dzisiaj często haruje w dalszym ciągu nie szczędząc zdrowia. Kobieta polska na wychodztwie, traci zdrowie i siły częstokroć, przez nadludzką pracę fizyczną, od której usuwają się coraz bardziej kobiety innych narodowości.

Znamienną jest rzeczą, że kobiety w Ameryce, aczkolwiek mają otwarte wszelkie pola pracy; rozumiejąc, że nie każda praca odpowiada organizmowi kobiecemu, uchylają się od wykonywania pewnych zajęć. Np. praca na roli, w Ameryce, jest pozostawiona mężczyźnie. Nie uchyla się jednak od niej, polska farmerka.

Mówimy tutaj o tych rzeczach, rozumiejąc, że rozwój i działalność Związku Polek w Ameryce, nie stoją w odosobnieniu ściśle organizacyjno-ubezpieczeniowym, odbywają się raczej na tle rozwoju społeczeństw ludzkich, pozostając w ramach narodowych. To więc wszystko, co dotyczy kobiety, a w szczególności kobiety polskiej w Ameryce, jest sferą gorących naszych zainteresowań.

A zdrowie kobiet, jest najcenniejszym skarbem ludzkości — każdy więc naród dbać o nie winien, chcąc mieć zdrowych obywateli.

O życiu, trudno jest mówić ściśle określonymi kategoriami, z tych więc powodów i życie kobiet polskich w Ameryce, przedstawia się nam różnorodnie.

Pewnym jest jedno; — że fundament, stanowią nieznane jednostki i nieznane czyny; a filarami są ci, co będąc lepiej do życia przygotowanymi, umieją przemyśleć je, nawiązać do całości i poświęcić się wielkiej sprawie.

Niezwykłym zjawiskiem na terenach wychodźczych w Ameryce, jest życie i działalność, Teofili Samolińskiej. Jest ona czynną już w pierwszych latach istnienia Związku Narodowego Polskiego, kiedy to kobiety nie mogły być członkiniami tej organizacji, a jedynie mężatki były asekurowane na certyfikacie mężowskim. I wówczas już jest przez mężczyzn praca jej ceniona.

Praca jej idzie w dwóch kierunkach: na tereny pracy społeczno-narodowej i literackiej. Daje ona początek emancypacji kobiet polskich w Stanach Zjednoczonych, jest ona przy zakładaniu pierwszych towarzystw żeńskich.

Prace jej pióra, trudniej jest określić. W każdym razie, jest ona pierwszą nam znaną poetką polską w Ameryce, a "Dziennik Związkowy," po jej śmierci, która nastąpiła dnia 1-go grudnia, 1913 r., w Chicago, pisał:

"Zasłynęła z pięknych, serdecznych wierszy, których ułożyła sporo, gdyż talent niepośledni posiadała w tym kierunku."

Z intelektualistek, które wśród szeregów Związku Polek w Ameryce, pełniły służbę od zarania, w Wydziale Oświaty naszej organizacji, wyróżniły się swą pracą — dr. Maria Dowiatt-Sass, dr. Maria Kaczorowska, dr. Anna Krieger, dr. Anna Wyczółkowska, z domu Dulęba, rodzona siostra Marii Dulębianki i wiele innych.

O ogóle zaś kobiet polskich w Ameryce, śmiało powiedzieć możemy, że pobyt w tym kraju, uczynił nas wytrwalszymi i wytrzymalszymi na wszelkie przeciwności. Przez doświadczenie, jakie musiała przebyć Polka w nowych warunkach, stała się energiczniejszą od swych sióstr, pozostałych w kraju macierzystym.

Przez łączenie się w towarzystwa, miała sposobność wyrobić się pod względem towarzyskim i życiowym. W wielu wypadkach, miała możność pogłębienia swej wiedzy, lub dopełnienia zaniedbanego wykształcenia. Polka w Ameryce, jeżeli jest z urodzenia śmiała i inteligentna, czuje się w tym kraju podwójnie wyposażona; może bowiem dowolnie korzystać z dziedzictwa jakie z sobą przywiozła z Polski i również, dowolnie, w miarę zainteresowań, sięgać po wiedzę w tym kraju, gdzie wszystko jest spopularyzowane i przystępne dla szerokich i różnorodnych mas społeczeństwa.

Nawet na terenie swych zamiłowań czysto kobiecych, w dziedzinie prowadzenia gospodarstwa domowego — Polka w Ameryce, łącząc zamiłowanie polskiej gospodyni z postępem amerykańskim, wytwarza nader miłą atmosferę — Łączenia Pięknego z Pożytecznym.

Tak! Ameryka jest doskonałą szkołą dla każdego śmiałego i energicznego człowieka.

CZĘŚĆ DRUGA



STEFANIA CHMIELIŃSKA

I.

NASZE POPRZEDNICZKI

Na kilkanaście lat przed powstaniem naszej organizacji, w umysłach światlejszych kobiet, tkwiła myśl założenia organizacji kobiecej, któraby skupiła w swych szeregach wszystkie kobiety-Polki, dla pracy społeczno-narodowej.

Początek tych starań, widzimy już w r. 1884-ym, kiedy to w Chicago, powstaje towarzystwo żeńskie, pod nazwą "Grosz Polski."

Towarzystwo to, powzięło sobie za zadanie zbieranie funduszów na wykupywanie ziemi ojczystej z rąk pruskich i osiedlanie na takowej biednego ludu polskiego, oraz pobudowanie w Chicago, Domu dla Dziewcząt, w którym uczonoby je rozmaitych robótek ręcznych i gospodarstwa domowego.

Wszystkie te piękne zamiary, spełzły niestety, na niczem. Towarzystwo to, istniało zaledwie kilka miesięcy.

Chicago i New York niejednokrotnie jeszcze próbowało sił w tym kierunku, lecz prawie zawsze, albo z małymi rezultatami, lub zupełnie bez skutków.

W roku 1887, powstało w Chicago towarzystwo "Gwiazda Zwycięstwa," a wkrótce towarzystwo kobiet z nazwą "Towarzystwo Centralne Polek," którego założycielką była Teofila Samolińska, i to jedynie przetrwało do dnia dzisiejszego jako towarzystwo, nie rozrastając się nigdy, do rozmiarów organizacji.

Próbowano też sił w Buffalo, Filadelfii, Detroit, Pittsburghu i innych miastach o liczniejszych Poloniach, ale iście pionierską pracę w kierunku zorganizowania kobiet polskich, w zespoły czysto polskie, wykonało "Towarzystwo Centralne Polek." Teofila Samolińska i inne światłe kobiety, widząc, że w organizacjach męskich nie ma miejsca dla kobiet, — aczkolwiek praca ich jest mile widziana — i że mogą być one ubezpieczone jedynie przy swoich mężach; zrozumiały, iż wszystkie kobiety samotne, panny i wdowy, chcąc mieć

ubezpieczenie na życie, zapisywać musiały się do organizacyj obcych. To też postanowiły one położyć tamę wypływającym stąd wpływom wynaradawiania, usilnie pracując w kierunku zorganizowania kobiet polskich, w zespoły czysto polskie.

W roku 1895, powstało w Chicago towarzystwo pod nazwą "Klub Patriotycznych Polek."

Każde z tych towarzystw, prócz wsparcia w chorobie i ubezpieczenia, stawiało sobie za cel popieranie spraw narodowych. Zdolniejsze więc członkinie miewały od czasu do czasu odczyty na tematy społeczno-narodowe.

Polki, połączone w towarzystwa narodowe, nie odsuwały się od żadnej pracy społecznej. Gdzie sprawa tego wymagała, stawały w szeregach obok mężów i braci, i nie jeden obchód urządzany przez organizacje męskie, nie jedna uroczystość narodowa nie wypadły byłyby tak świetnie, jak to ongiś na gruncie amerykańskim bywało, gdyby Polki, nie przyczyniły się do tego.

Zbliżamy się do maja, 1898 r. Data to pamiętna, dla każdej członkini Związku Polek w Ameryce; w tym to bowiem roku, powstało Towarzystwo Związek Polek w Ameryce.

Towarzystwo to, już w październiku, tego samego roku dało do pism polskich odezwę, którą jako dokument historyczny, poniżej zamieszczamy:

* * *

Kuryer Polski
Milwaukee, Wis.

25-go Października, 1898 r.

ODEZWA DO POLEK W AMERYCE

Szanowne Rodaczki:

"Przed niedawnym czasem z łona Polek chicagoskich wyszła myśl zawiązania większej organizacji żeńskiej, zadaniem której byłoby zawiązanie łączności Polek w Ameryce, wypłata pośmiertnego, utrzymanie ducha narodowego w szeregach tej organizacji, oraz podtrzymanie i wpajanie takowego wśród młodszej generacji polskiej. Myśl tę urzeczywistniono i zrobiono początek. Założona została organizacja z nazwą Związek Polek w Ameryce, którego zadaniem będzie pracować w duchu wymienionych celów.

Ustanowiono pośmiertne w ten sposób, że wrazie śmierci jednej z członkiń Związku Polek, pozostałe płacą po dolarze, tytułem pośmiertnego. Pośmiertne jednak nie może przewyższać $500.00, — skoro więc liczba członkiń wynosić będzie więcej niż pięćset, natenczas podatek zostanie rozłożony stosownie do liczby członkiń, na wymienioną sumę.

Dążności organizacji mają być przedewszystkiem narodowe. Inne narodowości posiadają podobne organizacje od dłuższego czasu, które świetnie się rozwijają i narodowi pewne korzyści przynoszą.

Odzywamy się przeto niniejszem do Szanownych Polek i powołujemy takowe do łączności. Odzywamy się do wszystkich towarzystw żeńskich jakie w osadach polskich znajdują się, by ręce podały nam do wspólnej pracy.

Należeć mogą towarzystwa całe lub pojedyńcze osoby, jeżeli w danej miejscowości niema towarzystwa należącego do Związku Polek. Wszelkie obszerniejsze informacje oraz egzemplarz konstytucji można otrzymać po zgłoszeniu się do sekretarki Związku Polek: Katarzyna Nawrocka, 730 W. 17 ulica, Chicago, Ill.

Szanowne Rodaczki: Połączeniem w pracy dla dobra idei wiele możemy zdziałać, mając przedewszystkiem na celu dobro wychowania na dobrych Polaków i Polki młodzież naszą. Takim będzie w przyszłości naród nasz, jakiem wyrośnie przyszłe pokolenie. Obowiązkiem naszym jest stać na straży wychowania młodzieży, i przysposabiać ją na dobrych synów i córy polskie.

Tuszymy nadzieję, iż słowa nasze nie przebrzmią bez echa, i że znajdą one odgłos wśród Polek-Rodaczek, które poprą nasze chęci i usiłowania łącząc się z nami w jeden łańcuch zgody, przyjaźni i pracy dla dobra ogółu.

Z poważaniem,

M. Rokosz, prezeska; **G. Laudon,** wice-prezeska; **Katarzyna Nawrocka,** sekr.; **M. Kraszewska,** sekr. fin.; **St. Chmielińska,** kasjerka.

Upraszamy łaskawie o powtórzenie tej odezwy wszystkie pisma polskie."

* * *

Osoby podpisane pod tą odezwą, stanowiły pierwszy zarząd pierwszego towarzystwa Związku Polek w Ameryce, które, przy tworzeniu się organizacji otrzymało Numer 1-szy Grupy, chociaż czytając tę odezwę i nie sięgając dalszej historii rozwoju organizacji, ma się wrażenie, jakby

już wówczas istniał Związek Polek w Ameryce jako organizacja. Jak się jednak przekonamy dalej, inaczej było. Odezwa ta, pochodziła od towarzystwa, jakie dnia 22-go maja, 1898 r., zawiązane zostało w mieszkaniu Stefanii Chmielińskiej. Odezwa ta, dowodzi jednej niezmiernie ważnej rzeczy, a tą jest, jasna wizja założycielek grupy pierwszej, że Związek Polek w Ameryce, będzie organizacją, składającą się z wielu towarzystw.

Wizja ta stała się czynem, stała się rzeczywistością zawdzięczając swój byt w pierwszej mierze pewnemu rozgłosowi, jakie wytworzyły jeszcze przed Związkiem Polek w Ameryce powstające i upadające towarzystwa, powodując przede wszystkim to zrozumienie, że w Ameryce potrzebna jest dla Polek, tego rodzaju organizacja.

Widzimy z niej także, że od razu zostały określone jasno cele: ubezpieczenia na wypadek śmierci i pracy na niwie narodowej.

Aczkolwiek początki były trudne i założycielki miały wiele trudności do pokonania; będąc raz na właściwej drodze, prowadziły one dalej pracę w powziętym kierunku i aczkolwiek odezwa powyższa przebrzmiała na razie bez echa, nie zniechęciły się. Ich wiara, ofiarność, bezinteresowność i praca przyczyniły się do tego, że wkrótce, powstała pierwsza i największa tego rodzaju organizacja kobieca nie tylko w Ameryce, ale w świecie.

Do szybkiego powstawania towarzystw Z. P. w A., przyczyniło się w wielkiej mierze Duchowieństwo Polskie. Księża proboszczowie z ambon, nawoływali swe parafianki, do wstępowania do tej kobiecej organizacji i wraz z Ewangelią świętą, głosili i ewangelię Związku Polek w Ameryce.

II.

ZARANIE BYTU ORGANIZACYJNEGO

Zaczątkiem Organizacji Związku Polek w Ameryce, były trzy towarzystwa:

Tow. Związek Polek w Ameryce, Tow. Św. Heleny i Tow. Królewny Wandy. Mamy przed sobą księgę protokółową, którą rozpoczyna protokół z posiedzenia organizacyjnego, jakie odbyło się dnia 12-go listopada, 1899-go roku, w sali Pułaskiego, w Chicago, Ill. Z niego dowiadujemy się, że obecny był na posiedzeniu były cenzor Związku Narodowego Polskiego, pan Teodor M. Heliński. Protokół zawiera:

"Występował on nie jako urzędnik Związku, lecz jako Polak i Obywatel, radził, aby zatrzymać pierwotną myśl organizatorek i stworzyć organizację żeńską niezawisłą od innej męskiej, by takowa mogła objąć nietylko żony związkowców, lecz ich matki, córki i siostry, które stoją poza Związkiem Narodowym."

Radę tę przyjęto i uchwalono wybrać po trzy członkinie z każdej grupy do Komisji (Komitetu), której zadaniem było przygotowanie prac do szerszej działalności organizacyjnej i której poruczono opracowanie konstytucji.

Dnia 20-go listopada, tegoż roku, odbyło się posiedzenie Komisji (Komitetu.) Na posiedzenie stawiły się przedstawicielki grup na początku tego rozdziału wymienionych, a także przedstawicielki Tow. Orła Białego.

Obecny na nim był adwokat, Max Drzemała, który po przejrzeniu Charteru, jaki uzyskało "Tow. Związek Polek w Ameryce," oznajmił, iż takowy jest dobry i pozwala na organizowanie oraz przyjmowanie towarzystw do Związku Polek w Ameryce, do tej pory, aż stan kasy wzrośnie do $500.00, a liczba członkiń do 500 osób.

Na posiedzeniu tym, na wniosek pani Katarzyny Wleklińskiej, uchwalono wybrać pierwszy Zarząd Organizacji na okres sześciu miesięcy.

Do pierwszego Zarządu Związku Polek w Ameryce, jako Organizacji, który był wybrany przez baloty, weszły:

Stefania Chmielińska, prezeska
Anastazja Borecka, wice prezeska
Łucja Wołowska, sekretarka
Maria Rokosz, kasjerka

Do Rady Gospodarczej weszły: P. Harnacka, A. Pełka, A. Tomaszewska, F. Petkowska i M. Kraszewska.

Uchwalono wstępne do Organizacji 50c i podatek miesięczny 5 centów. Sekretarce polecono opracować odezwę na całe Stany Zjednoczone, wzywającą Polki do łączenia się pod sztandarem nowo powstałej organizacji. Następne posiedzenie Zarządu i Komisji odbyło się 6-go lutego, 1900 r. Przyjęto na nim Konstytucję opracowaną przez Komisję i postanowiono ją wydrukować w 1000 egzemplarzach. Z późniejszych protokółów dowiadujemy się, iż za druk Konstytucji wypłacono $15.00. Niestety, pomimo gorących apelów do członkostwa naszego i rozmów z założycielkami, nie udało się nam odszukać tej pierwszej konstytucji i o niej nic powiedzieć nie możemy.

Z protokółów dowiadujemy się również, że Tow. Orła Białego, gr. 4-ta Związku Polek w Ameryce, waha się, czy ma nadal należeć do organizacji i w końcu zaprzestała przysyłania swych reprezentantek. Zarząd przechodzi nad tym do porządku, lecz z tego powodu zaszła zmiana w składzie Zarządu, do którego obecnie weszły pani K. Wieklińska, jako wice prezeska, na miejsce pani A. Boreckiej, i panie Elert i Kościecha do Rady Gospodarczej, na miejsce F. Petkowskiej i M. Kraszewskiej.

Zarząd ten składał się przeto z 9-ciu osób, po trzy osoby z każdej grupy, tworzących zaczątek naszego bytu organizacyjnego.

Aczkolwiek do pierwszego Zarządu naszej organizacji nie weszły wszystkie te panie, które o powstanie organizacji zabiegały, musimy dodać, iż do dzisiejszego dnia przechowuje się między nami tradycja uważająca za założycielki: Stefanię Chmielińską i matkę jej Annę Szneider, w których mieszkaniu prowadzono przez dłuższy czas dysputy, zanim myśli czynem się stały; a także pp. Marię Rokosz i Gabryelę Laudon. Podobizna tych pań, umieszczona jest na ścianie sali posiedzeń Zarządu Głównego.

Jak zwykle w takich wypadkach, może być dużo kontrawersyj, tymbardziej, że w posiedzeniach odbywających się w mieszkaniu pani Chmielińskiej, brały udział młode wówczas panienki, które z powodu rychłego wyjazdu z Chi-

cago, aczkolwiek nie wstąpiły do organizacji zaraz na wstępie, spełniły natomiast inną, a nader ważną rolę, przeniosły ideę Związku Polek w Ameryce do Stanu Pennsylvanii, a nieco później do stanów Nowej Anglii.

Od początku, organizację naszą znamionuje ustrój demokratyczno-parlamentarny i zaraz w początkach, przemyśliwano o zwołaniu sejmu. Po kilkakrotnym zmienianiu dat, ostatecznie doszło do skutku, że sejm odbędzie się 12-go czerwca, 1900 r.

Z protokółów z posiedzeń, jakie miały miejsce przed Sejmem Pierwszym, dowiadujemy się jeszcze jednej rzeczy: grupa 8 z Braddock, Pa., założona staraniem p. Honoraty B. Wołowskiej, w korespondencji zapytuje się "czy Związek Polek w Ameryce przyjmuje członkinie nieubezpieczone." Na pytanie to Zarząd odpowiedział: "Tak." Jest to może na pozór rzecz niewielka. Ale gdy się głębiej zastanowimy, zrozumiemy, że i dziś ma ona dla nas znaczenie. Odpowiedź ta wskazuje bowiem na to, jak wielką wagę w zaraniu organizacji naszej przywiązywano nie tyle do interesu ubezpieczeniowego, jak do łączności, do skupiana we wspólne szeregi wszystkich Polek, przebywających w Ameryce.

Z protokółu, z posiedzenia dnia 7-go czerwca tegoż roku, dowiadujemy się, że dotychczasowy dochód wynosi $188.10, rozchód $56.04, a zatem w kasie znajduje się $132.06.

Zbliża się data naznaczonego sejmu. Z korespondencyj widzimy, że istniejące grupy, interesują się nim żywo.

Grupa 7 z Pullman, Ill., prosi o pozwolenie wysłania na Sejm czterech delegatek; grupa 8 z Braddock, Pa., tłómaczy się, że z powodu kosztów nie będzie mogła wziąć udziału w Sejmie, lecz prosi, aby ją reprezentowała Łucja Wołowska.



KOŚCIÓŁ ŚW. WOJCIECHA,

w Chicago, Ill.

III.

NASZE PIERWSZE SEJMY

W roku 1905, drukiem Spółki Wydawniczej Kuriera Polskiego w Milwaukee, Wis., wydane zostało dziełko, które dla Polonii amerykańskiej, jak i dla jej przyszłości, nieoszacowaną wprost posiada wartość. Dziełem tym jest Historia Polska w Ameryce; autorem zaś, człowiek o niezłomnym i świetlanym charakterze, niedawno zmarły ks. Wacław Kruszka.

W tomie czwartym tego dzieła, na stronicy 74-ej, kończąc omawianie powstania i egzystencji organizacyj i towarzystw polskich w Ameryce, autor tak pisze:

"Oprócz tego posiadamy kilka wielkich towarzystw, nie należących do żadnej z wyżej wymienionych organizacyj, jak np.: Tow. Kazimierza Pułaskiego w Chicago, Tow. Centralne Polek w Chicago i Tow. Polek Gwiazda Zwycięstwa także w Chicago, — **i szerszego zakroju "Związek Polek,"** założony w r. 1900, który co rok odbywa poważne sejmy. Pierwsze lata prezesową "Związku Polek" była pani Chmielińska; zaś na sejmie III, w r. 1902 prezesową została pani Neumann, wice-prezesową I. pani Ostrowska, II. pani Swiniarska, sekretarką p. Fabiańska, kasjerką p. Tomaszewska. Jak "Związek Narodowy Polski," tak i ten "Związek Polek" pragnie służyć Ojczyźnie na tej obcej ziemi. Wzrasta ciągle: w roku 1903 liczył 28 grup a 1,406 członkiń, zaś w roku 1904 już 40 grup, a 2,040 członkiń; w kasie $9,310."

Jak widzimy, są tam podane pewne niedokładności. Zwłaszcza data założenia jest mylna; gdyż autor, za rok założenia, przyjął rok pierwszego sejmu Związku Polek w Ameryce. Jest jednak dla nas ta część książki niezmiernie ważna, albowiem już wówczas, w kilka zaledwie lat po założeniu, autor mówi: "Szerszego zakroju Związek Polek," jak i . . . "Który co rok odbywa poważne sejmy."

Zatem od samych początków w oczach społeczeństwa, organizacja nasza, była instytucją poważną. Tej opinii za-

wdzięcza też swój szybki rozwój. Co jednak wpłynęło na uformowanie się tej opinii?

Przede wszystkim, trafna i wiele mówiąca nazwa.

Nawet osoby słyszące raz pierwszy o tej organizacji, nie znające ani ustroju, ani jej działaczek, gdy tylko słyszą słowa . . . Związek Polek w Ameryce, przed oczyma ich zjawia się obraz siły i potęgi; nie pytają nawet, odkąd istnieje w Ameryce, zdaje im się, że jest to coś, co istnieje wiecznie, co jest przyrodzone i naturalne, jak — ogień, chleb, woda lub powietrze.

Nie mówią nawet "Związek Polek w Ameryce," ale wprost: "Związek Polek," tak, jakby nie dzieliły nas przestrzenie, ani przekonania, ani stosunki, ani warunki — jednym słowem, nic, a łączyło nas coś, co się nie da wypowiedzieć, a co czuje każda Polka, czująca się naprawdę Polką.

IV.

SEJM PIERWSZY

Sejm pierwszy odbył się w tej dzielnicy miasta Chicago, w której narodziła się organizacja i w której mieszkały założycielki.

Jest to rok 1900, dzień 12-go czerwca. Delegatki, w liczbie 24, zebrały się na Mszę świętą, idąc w pochodzie z sali Pułaskiego, mieszczącej się przy S. Ashland Ave., w Chicago, do kościoła Św. Wojciecha.

Ksiądz W. K. Słomiński, w gorących słowach zagrzewa do pracy, wzywa aby wszystkie Polki, łączyły się pod sztandar Związku Polek i udziela kapłańskiego błogosławieństwa do pracy dla Polski i przyszłości.

Z mowy sejmowej, pierwszej prezeski Związku Polek w Ameryce, dowiadujemy się, iż w początkach organizacji kładziono nacisk głównie na pracę społeczno-narodową.

Prezydium sejmowe stanowiły:

Genowefa Żółkowska, przewodnicząca; Aniela Dorańska, sekretarka i Władysława Krentz, marszałkini.

Na Sejmie toczą się dyskusje na temat zachowania polskości i zapada uchwała, mocą której, każda członkini Związku Polek w Ameryce, zobowiązuje się mówić z dziećmi swymi po polsku, uważając to za obowiązek każdej dobrze myślącej Polki.

Na sejmie pierwszym, konstytucja, opracowana przez Komisję w czasie tworzenia się organizacji, została poprawiona i uzupełniona. Niestety, tak jak i pierwsza konstytucja, nie przechowała się do dnia dzisiejszego. W protokóle sejmowym, którego odpis znajduje się w książce protokółowej z posiedzeń Zarządu Głównego, zanotowane są niektóre przepisy. Np. paragraf pierwszy przepisów opiewa, "że grupy Związku Polek w Ameryce, nie mogą liczyć mniej jak 5 członkiń, a rozwiązanie Związku Polek nastąpić może dopiero wtedy, gdy w Związku pozostanie tylko jedna grupa licząca mniej jak pięć członkiń."

Na sejmie zapada uchwała, mocą której, każda członkini obowiązuje się złożyć najmniej 12 centów rocznie, na Skarb Narodowy w Rapperswilu.

Uchwalono także, że każda grupa należąca do Związku Polek w Ameryce, w ośmiu dniach po przyjęciu, ma prawo do delegatki na sejm.

Określono, że na Sejm następny, grupy mają prawo do jednej delegatki na każde piętnaście członkiń.

Sejm pierwszy uchwalił, aby wszelkie korespondencje i sprawozdania, zamieszczane były w "Dzienniku Narodowym."

Po ukończeniu obrad, zarządzono składkę na pomnik Kościuszki w Chicago, poczem nowy Zarząd złożył przysięgę i odśpiewaniem "Boże coś Polskę" zakończony został pierwszy sejm naszej organizacji.

Związek Polek w Ameryce liczył wówczas członkiń 264.

Zarząd wybrany na Sejmie I-ym:

Genowefa Żółkowska, prezeska

Stefania Chmielińska, wice-prezeska

Łucja Wołowska, sekretarka

Maria Rokosz, kasjerka

Dyrektorki: Elżbieta Tokarska, Maria Kaczorowska, Bronisława Wleklińska, Władysława Krentz i Bronisława Wawrzyńska.

Tyle mówi protokół. — Jak biły serca uczestniczek tego sejmu, nikt nie wie, bo takich rzeczy protokółowo — prawnie nikt nie rejestruje. Możemy jednak śmiało powiedzieć, że biły one wielką nadzieją, zapałem i dumą, bo położono podwaliny pod gmach wielki i trwały, pod nową, silną twierdzę polskości.

— — — — — — — — — — — — — —

Do Sejmu Pierwszego, istniało 8 grup Z. P. w A. Na drugim posiedzeniu, po sejmie, przyjęte zostało Tow. Po-

lek pod opieką Św. Jadwigi z Hartford, Conn., któremu przypadł numer grupy 9-ty.

Od samego założenia, Związek Polek w Ameryce, bierze udział i jednoczy się we wszystkich godnych poparcia poczynaniach wychodztwa. Na posiedzeniu Zarządu dnia 23-go sierpnia, 1900, postanowiono brać udział w przyjęciu pułkownika Zygmunta Miłkowskiego, z nazwiskiem którego łączy się ściśle agitacja, na rzecz Skarbu Narodowego w Rapperswilu.

Następne protokóły notują przeważnie przyrost członkostwa i sprawy czysto administracyjne. Dopiero na posiedzeniu 4-go grudnia, 1900 roku, powstają nowe komplikacje, w łączności ze suspendowaniem z grupy za nieopłacanie podatków Genowefy Żółkowskiej, bawiącej podówczas w Europie, która przez to samo przestała być prezeską Związku Polek w Ameryce, a miejsce jej zajęła wiceprezeska, Stefania Chmielińska.

Tak jak wszystkie początki i początki naszej organizacji, były trudne. Z przykrością przychodzi też wspomnieć o sprawie, jaka w tym czasie miała miejsce i aczkolwiek, była to wówczas sprawa nieprzyjemna, przyniosła jednak w swym następstwie dobre rezultaty.

A było tak: protokół z dnia 9-go maja, 1901 r., notuje o wezwaniu z biura prokuratora Deenen i zawiadomieniu, iż przeciw Związkowi Polek w Ameryce, została wytoczona skarga, o nieprawne prowadzenie interesu ubezpieczeniowego. Jako strona skarżąca, wymieniona jest W. Krentz. Protokół notuje, iż przesłuchy odbyły się 7-go maja. Adwokatem strony skarżącej był K. B. Czarnecki, a dowodem certyfikat Marii Rokosz.

Sprawa skończyła się pomyślnie dla organizacji. Podczas przesłuchów, gdy prokurator wykazał nieuzasadnienie oskarżenia, adwokat strony skarżącej wyjawił, że skarżące panie, mają zamiar założyć inną organizację.

Miało to miejsce na krótko przed sejmem II-gim. Pośmiertne, nie było wówczas określone, lecz w razie śmierci, spadkobiercy otrzymywali tyle dolarów, ile członkiń, w dniu śmierci danej członkini, liczyła organizacja.

W rzeczywistości, sprawa pani Krentz, była tą sprężyną, z pomocą której w krótkim czasie, liczba członkiń została dopełniona do liczby pięciuset osób, i wówczas zaprowadzony został podatek, pro rata, a wysokość ubezpieczenia określono na sumę $500.00, jak to już było zapowiadane w pierwszej odezwie organizacyjnej.

V.

SEJM DRUGI

O przebiegu obrad Sejmu II-go, jaki się odbył w czerwcu, 1901 r., nie wiele wiemy, gdyż brak jest protokółu sejmowego. To co udało się zebrać, jest wzięte z protokółów posiedzeń Zarządu Głównego, oraz z późniejszych numerów Głosu Polek, jaki zaczął wychodzić miesięcznie po sejmie III.

Członkostwo na Sejm II wynosi 506 członkiń, grup 16.

Z tych szczupłych źródeł dowiadujemy się, że przewodniczącą Sejmu, była Aniela Tomaszewska, sekretarką Anna Neumann.

Dochód od ostatniego sejmu wynosił $625.61; rozchód $265.57; stan kasy $360.04.

"Dziennik Narodowy" był w dalszym ciągu organem urzędowym organizacji. Na sejmie tym załatwiono dwie sprawy: 1) Stworzono fundusz zakładowy, z którego wypłacone być miało pośmiertne, nałożono na każdą członkinię jednorazowo $1.00; 2-gie) załatwiono sprawę suspendacji pani Genowefy Żółkowskiej, która powróciła z Europy i przyjęto ją do organizacji z powrotem.

Sejm zakończył się harmonijnie i zgodnie.

Zarząd wybrany na Sejmie II-gim:

Stefania Chmielińska, prezeska

Anna Neumann, wice-prezeska

A. Tomaszewska, kasjerka

Antonina Marquardt, sekretarka

Dyrektorki: Bronisława Wawrzyńska, Maria Łabucka, Julia Smoczyńska, P. Sniegocka, Augusta Kula. Lekarzem naczelnym wybraną została Dr. Maria Dowiatt.

— — — — — — — — — — — — — —

Pierwsze posiedzenie Zarządu, po sejmie II, odbyło się dnia 5-go lipca, 1901 r. Na posiedzeniu tym mianowany został Komitet Charteru, gdyż, jak zdołałyśmy wywnioskować, ze sprawy pani Krentz, interes dotychczas prowadzo-

ny był na mocy Charteru, który organizatorki wyjęły zabierając się do organizowania Związku Polek w Ameryce.

Do Komitetu tego weszły: Łucja Wołowska, Aniela Tomaszewska, Leokadia Kadow, Stefania Chmielińska i Bronisława Wawrzyńska.

Z protokółu tego dowiadujemy się, że w tym czasie zgłosiło swą przynależność do organizacji, Tow. Seweryny Duchińskiej, lecz z powodu pewnych niedokładności, aplikacje były odłożone, a obecnie, wobec uchwały zapadłej na sejmie, członkinie będą musiały opłacić lekarza naczelnego, 25 centów od członkini. Po pewnej kontrawersji, Tow. Seweryny Duchińskiej ostatecznie wypełniło żądane warunki i otrzymało numer grupy 18-ej.

Z protokółu z dnia 18-go września, tego roku, dowiadujemy się, że Komitet Charteru informuje, iż całe członkostwo organizacji, musi wypełnić aplikacje. Sekretarka otrzymała od rzeczonego komitetu, 506 aplikacyj dla członkiń, zapisanych przed sejmem II-gim. Aplikacje te były bezinteresownie wypełnione, przez Dr. M. Dowiatt-Sass.

Fakt ten spowodował pewne pogmatwanie w rekordach, mianowicie zmianę kolejności dotychczasowego członkostwa. Sekretarka bowiem, zapisywała członkinie, jak napływały aplikacje, skutkiem czego, osobom, które wstąpiły wcześniej, dostał się nieraz późniejszy numer aplikacji.

Na tym posiedzeniu uchwalono wysłać telegram do wdowy po prezydencie Stanów Zjednoczonych McKinley; jak również, wziąć udział w uroczystościach żałobnych, jakie odbyły się w Chicago.

Z dalszych protokółów widzimy stały przyrost członkostwa. W "Dzienniku Narodowym" ukazują się odezwy i sprawozdania, które w wielkiej mierze przyczyniają się do rozwoju organizacji. Ukazują się również wykazy nowych członkiń.

Związek Polek w Ameryce, już wówczas z małego kółka pań, rozwijał się w coraz możniejszą i wpływowszą organizację.

Dnia 27-go grudnia, tegoż roku, na posiedzeniu Zarządu, odbytym w mieszkaniu wice-prezeski Anny Neumann, przeszedł wniosek, aby urządzić Wielki Wiec Polski, w którym wzięłyby udział wszystkie towarzystwa polskie w Chicago.

Później, wielokrotnie z łona organizacji naszej wychodziła inicjatywa imprez, urządzanych przez całe wychodztwo.

W pracy narodowej, Związek Polek w Ameryce, od początku, pracuje z entuzjazmem. Po otrzymaniu listu, od

pana Nawrockiego z New Yorku, który z upoważnienia pułkownika Z. Miłkowskiego, zapoczątkował akcję zbierania podpisów kobiet polskich, pod protestem potępiającym nikczemne znęcanie się nad dziatwą polską i ich matkami w Poznańskiem, Zarząd, zajął się tą sprawą energicznie, przedstawiając ją nietylko swemu członkostwu, ale całemu ogółowi kobiet polskich w Ameryce.

I znów nadchodzi czas przedsejmowy. W dniu 11-go kwietnia, 1902 r., uchwalono wysłać korespondencje do grup, zawiadamiając o systemie wyboru delegatek na Sejm i o podatku jaki ma być zebrany od członkiń, 10 centów od każdej, co ma stanowić fundusz rezerwowy, który ma wpłynąć do kasy organizacji przed Sejmem.

Na posiedzeniu 1-go kwietnia, Komitet Charteru zdał sprawozdanie, iż takowy został organizacji przyznany.

Charter dla Związku Polek w Ameryce, wydany został w Springfield, Ill., pod datą, dnia 17-go marca, 1902 r., a widnieją na nim następujące nazwiska: Stefania Chmielińska, Anna Neumann, Antonina Marquardt, Aniela Tomaszewska, Teofila Sniegocka, Bronisława Wawrzyńska, Maria Łabucka, Julia Smoczyńska, Augusta Kula.

VI.

SEJM TRZECI

Sejm III, tak jak i dwa poprzednie, odbył się w mieście Chicago, w dniach 17, 18, 19 czerwca, 1902 r., w sali parafialnej Św. Trójcy.

Prezydium sejmowe stanowiły:

L. Kadow, przewodnicząca; A. Neumann, sekretarka.

Na sejmie tym zadecydowano mieć własne pismo "Głos Polek."

Pierwszym redaktorem, był pan Franciszek Wołowski.

Na sejmie tym powołano do życia Wydział Oświaty.

Uchwalono także, aby w skład Zarządu wchodziły trzy wice-prezeski. Poraz pierwszy na sejmie tym zostały uchwalone pensje urzędniczek. Pensja prezeski $75.00, pierwszej wice-prezeski $25.00, następne dwie wice-prezeski otrzymywały $1.00 za posiedzenie. Pensja sekretarki jeneralnej $150.00, kasjerki $50.00. Pensje dyrektorek po

$15.00, każda. Wszystkie powyżej wymienione pensje stanowiły zapłatę roczną.

Zarząd wybrany na Sejmie III: Anna Neumann, prezeska; Bronisława Ostrowska, W. Swiniarska, P. Susała, wice-prezeski; Antonina Fabiańska, sekretarka generalna; Aniela Tomaszewska, kasjerka.

Dyrektorki: Bronisława Wawrzyńska, Teofila Śniegocka, Stanisława Szeszycka, Julia Smoczyńska i Maria Łabucka.

Lekarz naczelny Dr. Maria Dowiatt.

W skład pierwszego Wydziału Oświaty weszły:

Bronisława Ostrowska, Emilia Napieralska, Łucja Wołowska, Bronisława Wawrzyńska, Elżbieta Ehlert, Stefania Chmielińska, Leokadia Kadow i Antonina Fabiańska.

Protokół Sejmu III-go kończy się jak następuje:

Sejm III Związku Polek w Ameryce; kończąc swoje obrady, odzywa się do ogółu Polek w Ameryce, z gorącem wezwaniem, ażeby w jak największej liczbie przystępowały do tej pierwszej polskiej organizacji kobiet w Ameryce.

Ogół delegatek przyjął następujące rezolucje:

1. Wzywamy wszystkie siostry do wspólnej pracy na polu narodowym w gronie naszego Związku.

2. Dobro naszej Ojczyzny wymaga bowiem, ażeby Polki brały udział we wszystkich sprawach naród nasz obchodzących.

3. Jak Związek Narodowy Polski złożony z naszych braci oddaje wielkie usługi sprawie narodowej, tak Związek Polek, licząc w swoich szeregach wszystkie Polki, może i odda w przyszłości takie same usługi naszej Ojczyźnie na tej obcej ziemi.

4. Polecamy Zarządowi, ażeby czuwał z całą gorliwością nad podnoszeniem ducha narodowego między Polkami i starał się o podniesienie Oświaty pomiędzy niemi.

Polecamy mu również, ażeby starał się o ukończenie sprawy budowy pomnika Kościuszki.

Kończymy nasze obrady, a będąc przeświadczone, że praca nasza dobre wyda owoce, wołamy:

Niech żyje Związek Polek w Ameryce.

A. Fabiańska,
M. Jagucka,
E. Napieralska,
Ł. Wołowska.

Ponieważ Sejm nie uchwalił funduszy na działalność Wydziału Oświaty, Wydział rozpoczyna pracę następującą Odezwą:

DO GRUP ZWIĄZKU POLEK W AMERYCE

Drogie Siostry:

Ze sprawozdań delegatek Sejmu III-go, wiadomo wam zapewne, że na tym Sejmie został wybrany Wydział Oświaty, którego zadaniem jest pracować nad krzewieniem oświaty pomiędzy rodaczkami.

Na cel ten jednakże nie został wyznaczony żaden fundusz, komitet przeto zmuszony jest zbierać dobrowolne ofiary, aby być w możności odpowiadać swemu zadaniu. Zarząd Związku Polek pragnąc przyjść z pomocą komitetowi, odzywa się niniejszem tak do grup Związku Polek jako i pojedyńczych członkiń, aby raczyły przyczynić się choć małemi ofiarami, a tem samem okazać, że należące do tej organizacji pragną jej rozwoju w całem tego słowa znaczeniu. Bo cóż więcej pomóc może rozwojowi naszej organizacji, jak nie oświata? Im więcej umysły nasze rozwijać będziemy, tem łatwiej pojąć nam będzie, że w jedności jest siła, że łącząc się w jedno wielkie ogniwo odnosimy korzyści nietylko materialne, lecz i moralne, i nietylko my same, lecz i całe nasze społeczeństwo.

Nie ociągajcie się przeto, drogie siostry, i co możność wasza, udzielcie na ten cel tak piękny jak oświata, a da Bóg, że przy waszej pomocy komitet, który szczerze wziął się do pracy, zdziała wiele, tak, że na przyszłym Sejmie z dumą będziemy mogły powiedzieć, że Polki pojęły swoje zadanie.

Z szczerem pozdrowieniem w imieniu Zarządu Związku Polek i Komitetu Oświaty

Anna Neumann, prezeska
A. Fabiańska, sekr. jen.

Posypały się też składki. Wydział Oświaty urządzał wieczorki, tak że wkrótce zebrano $114.95, i wówczas uchwalono zapoczątkować własną bibliotekę. Była to tylko mała biblioteczka; szafa, w której złożono książki zakupione za sumę $75.00.

W tym to czasie, przypadał Srebrny Jubileusz pracy Marii Konopnickiej i praca Wydziału Oświaty rozpoczęła

się pod tym znakiem. Zarząd wysłał do Jubilatki list następujący:

Chicago, 20-go sierpnia, 1902 r.

Do Szanownej i Drogiej nam Poetki
Marii Konopnickiej:

Gdy wszyscy Rodacy nasi starają się uczcić 25-letnią rocznicę Twej pracy poetyckiej, pośpieszamy również i my, ażeby w imieniu całego naszego Związku złożyć serdeczne życzenia na uroczystość obchodu Twego Jubileuszu i podziękować za pracę podjętą dla polskiego ludu.

Pragnęłybyśmy bardzo, ażeby obchód jubileuszowy uczcić stosownym darem, lecz ponieważ Związek nasz jest jeszcze młody, gdyż liczy dopiero trzy lata swego istnienia, trudno przeto nam zdobyć się na dar odpowiedni, składamy więc tylko serca nasze w ofierze, z tem zapewnieniem, że biją one silnie dla tych, którzy jak Ty droga Pani, pracują dla swego narodu.

Oprócz tego, niech nam będzie wolno skreślić w krótkości cele, dla których Związek Polek w Ameryce został założony, a mianowicie:

Łączenie się w jedno grono wzajemnej pomocy członkiń; rozkrzewianie moralności, rozwój towarzyski i umysłowy; podnoszenie ducha patriotycznego pomiędzy członkiniami, oraz utworzenie i podtrzymanie funduszu, przez nakładanie i zbieranie podatków od członkiń, w celu zapewnienia wypłaty wsparć w razie kalectwa lub śmierci pozostałym rodzinom. Oto program działalności naszego Związku, do którego staramy się zastosować.

Jak wyżej wymieniono, Związek Polek został założony przed trzema laty i od tej pory, jakkolwiek powoli ale stale wzrasta, dziś już liczy 21 grup a 876 członkiń, a od Sejmu 3-go, który odbył się w dniach 17, 18 i 19-go czerwca, b. r., zaczął wydawać miesięcznik jako swój organ, który otrzymał nazwę GŁOS POLEK i jako taki oprócz spraw Związkowych, oddany będzie wyłącznie sprawom obchodzącym kobiety. Mamy nadzieję, że wiadomość o pracy i łączności naszej tu na obcej ziemi, sprawi Ci, Droga Pani, jako pracowniczce na niwie narodowej pewną przyjemność, dlatego ośmielamy się obok serdecznych naszych życzeń, jak najdłuższego życia i zdrowia, przesłać ten krótki opis naszej

działalności. A za tę wierność i oddanie się wszystkiemu temu co nasze, przesyłamy Ci z za morza okrzyk:

"Żyj nam długo Poetko, i karm dusze nasze słowami Twych poezyj, które wnikają do głębi serc naszych."

Z głębokim szacunkiem
W imieniu Związku Polek w Ameryce
Anna Neumann, prezeska
Bronisława Ostrowska, wice-prezeska
Aniela Tomaszewska, kasjerka

— — — — — — — — — — — — — —

Na list ten, Zarząd otrzymał odpowiedź: —

Szanowne i Drogie Rodaczki:

Spieszę przesłać Wam najserdeczniejsze podziękowanie za Wasze życzenia i Waszą bardzo mi drogą pamięć, a także za bliższe wiadomości o Waszym pięknym i patriotycznym Związku. Cele jego i zadania tem są ważniejsze, iż Polki rzucone w tak okropną dalekość od ojczyzny kraju, nie tylko same w sobie krzepić muszą ducha narodowego i zachować żywym, ale i w tem pokoleniu, które pod okiem ich wzrasta, mają obowiązek zaszczepić miłość ojczyzny i gotowość służenia jej. Jestem pewna, że Związek Wasz, Szanowne i Drogie Rodaczki, będzie silną twierdzą polskości, że będzie on Związkiem nie tylko pomiędzy Polakami zamieszkującymi Amerykę, ale żywym węzłem pomiędzy ich sercami a ojczystym krajem. Życząc z całej duszy Związkowi Waszemu rozwoju i owocnej pracy, raz jeszcze dziękuję za ten cenny dowód uznania jakiem Drogie Rodaczki raczyłyście mnie zaszczycić i ślę Wam gorące, szczere pozdrowienia

Sercem Wam oddana
Maria Konopnicka.

Lwów, d. 5/XI, 1902 r.

Od dłuższego czasu zapowiadany Obchód, ku czci poetki, odbył się, dnia 22-go października. Sala Pułaskiego, wieczoru tego, była świadkiem wielkiego entuzjazmu.

Na podstawie sprawozdania możemy dać taki jej opis:

Wydział Oświaty, pierwszy swój publiczny występ przeznaczył na uczczenie największej poetki polskiej Marii Konopnickiej.

Wielka sala Pułaskiego dnia tego umajona była zielenią i ubrana girlandami z żywego kwiecia.

Już o godzinie 7-ej zaczęły zjeżdżać się członkinie Związku Polek w Ameryce ze wszystkich dzielnic miasta, by oddać cześć wielkiej mistrzyni słowa. Wszystkie krzesła zostały zajęte wyłącznie przez członkinie. Kto w czas nie przybył musiał szukać miejsca stojącego. Z panów zjawili się wszyscy wybitniejsi obywatele miasta.

Młodzież zapełniła galerię.

Kiedy prezeska Wydziału Oświaty, Łucja Wołowska, ogłosiła otwarcie obchodu zapanowała tak wielka cisza na przepełnionej sali, że każde słowo mówców wpadało w serca i umysły słuchaczów, tak jakby tam miały trwać wiecznie.

Na program złożyły się trzy mowy.

Pierwszą wygłosił ówczesny redaktor Dziennika Narodowego dr. Love-Szydłowski, zaznajamiając zebranych ze znaczeniem obchodu i zasługami poetki.

Następnym mówcą był profesor Tomasz Siemiradzki, redaktor Zgody. Mowa jego była opracowana na temat wpływu wielkich kobiet w narodzie na społeczeństwo i historię polską, przedstawiając cały szereg kobiet, których nazwiska pozostawiły niezatarty wpływ na dzieje polskiego narodu.

Swą znamienną mowę zakończył życzeniem rozwoju dla organizacji, w której społeczeństwo polskie w Ameryce pokłada wielkie nadzieje. Trzecim mówcą był Szczęsny Zahajkiewicz, poeta, w mowie swej zapoznał on zebranych z wpływem twórczości Marii Konopnickiej na społeczeństwo polskie, posiłkując się cytatami z utworów poetki-jubilatki.

Przewodniczącą zebrania tego była pani Anna Neumann, a sekretarką pani Stefania Chmielińska.

Łącznie z jubileuszem ogłoszony został Konkurs na Nowelkę.

Był to pierwszy krok, pierwszy triumf wzniecający zapał do dalszej pracy.

Organizacja szła stale naprzód, zdobywając coraz to liczniejsze zrozumienie w pośród rodaczek.

Dwa były ku temu powody: 1-szy natury materialnej; — dnia 27-go czerwca tego roku, zmarła pierwsza członkini Związku Polek w Ameryce, Małgorzata Półchłopek, członkini grupy 6-ej. Prędka wypłata pośmiertnego wzbudziła zaufanie do organizacji i wieść o tem rozniosła się dość daleko. Drugą sprężyną, była praca społeczno-narodowa, nazewnątrz organizacji.

W roku tym członkostwo powiększyło się o 567 członkiń.

Idee Związku Polek w Ameryce, zaczęły przenikać całe wychodztwo polskie w Ameryce. Obchody ku czci Marii Konopnickiej, odbywały się w grupach. Pierwszą reprezentantką, wysłaną poza obręb chicagoskiej metropolii, była Łucja Wołowska, wydelegowana jako mówczyni na zaproszenie grupy 8-ej w Braddock, Pa., na obchód ku czci Marii Konopnickiej, jaki się odbył w Pittsburghu.

Na posiedzeniu Zarządu dnia 22-go kwietnia, 1903 r., obecną była Dr. Anna Wyczółkowska, wykazując w swym przemówieniu zainteresowanie się Związkiem Polek w Ameryce. Tutaj, poraz pierwszy spotykamy się z jej nazwiskiem.

W tym czasie wstępuje do organizacji od 34 do 75 członkiń miesięcznie.

VII.

SEJM CZWARTY

Zbliżamy się do Sejmu Czwartego, jaki odbył się w sali Św. Trójcy, Chicago, Ill., poprzedzony nabożeństwem w kościele Św. Trójcy, które odprawił proboszcz ks. Kazimierz Sztuczko, przyjaciel organizacji, od pierwszych dni istnienia.

W dniach 22, 23 i 24-go czerwca, 1903 roku, toczyły się obrady. W numerze czerwcowym Głosu Polek z tego roku, czytamy poniżej podany zew na Sejm IV, który jest pierwszym orędziem sejmowym, jakie się do dni naszych przechowało:

SEJM IV.

"W poniedziałek, 22-go b. m., zbiorą się delegatki 28 grup Związkowych, by radzić nad dobrem i rozwojem swej organizacji. Spodziewamy się iż wszelkie uchwały, jakie na tym sejmie zapadną, będą miały na celu li tylko dobro Związku Polek.

Spodziewamy się również, iż reprezentantki grup Związku Polek w Ameryce otrzymały od towarzystw swych

instrukcje, któremi, kierując się, zapewnią dalszy dobrobyt i rozwój Związku Polek.

Polki!

W rękach waszych spoczywa część pracy dla ojczyzny naszej.

W uchwałach swoich pamiętajcie zawsze o tej uciemiężonej Polsce; oprócz spraw materialnych, przyczyńcie się do przyłożenia cegiełki do sprawy narodowej.

O ile fundusze zezwolą, zasilajcie Wasz Wydział Oświaty, który wiele dobrego dla społeczeństwa zdziałać może.

Starajcie się przykładać rękę do każdej sprawy narodowej, z której korzyści dla narodu wypłynąć mogą.

Obrady zaś Sejmu IV-go niech mają cechy obrad poważnych, spokojnych tak, jak na prawdziwe Polki-obywatelki przystało."

Zew ten nie ma żadnego podpisu, lecz i tak wiemy, że pochodził od ówczesnego Zarządu Głównego.

— — — — — — — — — — — — — — —

Na sejm czwarty, Związek Polek w Ameryce, liczył grup 28, członkiń 1,400.

Majątek organizacji wynosił $4,000.00.

Przewodniczącą sejmu była ówczesna prezeska Związku Polek w Ameryce, pani Anna Neumann, sekretarką Zofia Jankiewiczowa.

Na sejmie tym omawiano sprawę przyszłych sejmów, aby odbywały się co dwa lata, lecz sejm V-ty postanowiono odbyć za rok.

Na sejmie tym zapadła też uchwała, aby mieć stałe biuro pod numerem 927 Washtenaw, w domu sekretarki generalnej. Dotychczas posiedzenia Zarządu odbywały się w sali Pułaskiego, przy S. Ashland Ave., albo też w mieszkaniach członkiń Zarządu.

Na sejmie IV-ym uchwalono nadać honorowe członkostwo Marii Konopnickiej.

W skład Zarządu weszły:

Anna Neumann, prezeska
Stanisława Szeszycka, wice-prezeska
Antonina Fabiańska, sekr. gen.
Leokadia Kadow, kasjerka

Dyrekcja: Aniela Tomaszewska, Teofila Śniegocka, Maria Łabucka, Bronisława Wawrzyńska, Augusta Kula.

Lekarz naczelny: Dr. Maria Dowiatt.

— — — — — — — — — — — — — —

Po Sejmie, organizacja wzrasta szybszym tempem jak dotychczas.

Protokóły notują stały napływ nowego członkostwa, od czterdziestu do stu-trzydziestu członkiń.

W miesiącu wrześniu, 1903 r., Zarząd udzielił pierwszej pożyczki na realność p. n. 30 Potomac Ave., w Chicago, Ill.

Właścicielką domu była Marianna Marquardt, suma pożyczona $1,500.00 na pierwszą hipotekę, jaka została udzielona na pięć procent.

Po sejmie czwartym, Zarząd ma trudności z wydawaniem Głosu Polek. Oferta niejakiego pana Leona Nowaka, przyjęta przez sejm, w praktyce okazała się niepraktyczną i Zarząd zmuszony był odnieść się z powrotem do "Dziennika Narodowego."

Konstytucja poprawiona na sejmie czwartym, drukowana była na początku 1904 r. Dzisiejsza nasza Konstytucja jest doskonalszym i ulepszonym ciągiem swej poprzedniczki.

VIII.

SEJM PIĄTY

Sejm V, miał się odbyć w sali parafialnej Św. Trójcy, w Chicago, Ill., lecz ponieważ ta w tym czasie została uszkodzona przez pożar, odbył się w dniach 27, 28 i 29-go czerwca, 1904 roku, w sali Walsha.

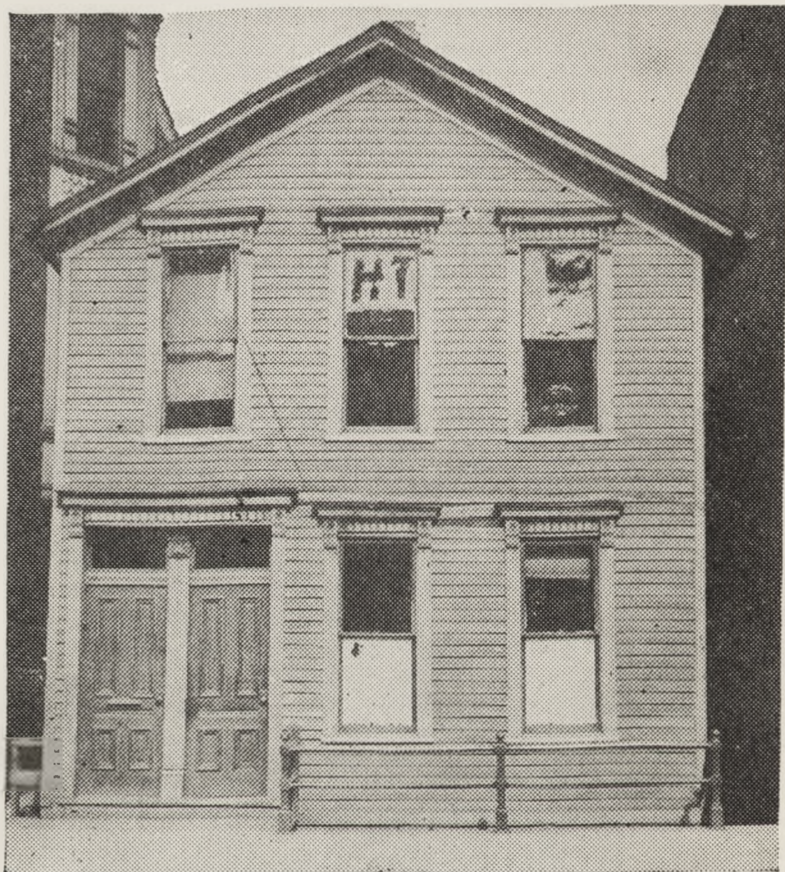
Nabożeństwo sejmowe odbyło się w kościele Św. Trójcy.

O przebiegu sejmu piątego doszły nas bardzo szczupłe wiadomości. Wiemy tylko, że zapadły na nim dwie uchwały:

1. Aby sejmy Związku Polek w Ameryce odbywały się co dwa lata.

2. Wydział Oświaty ma się składać z 9 osób, naznaczonych przez Zarząd Główny.

Przewodniczącą sejmu była Anna Neumann.
Sekretarką Łucja Wołowska.
Zarząd wybrany na Sejmie V, stanowią:
Anna Neumann, prezeska
Stanisława Szeszycka, wice-prezeska
Antonina Fabiańska, sekretarka
Leokadia Kadow, kasjerka



PIERWSZY DOM ZWIĄZKU POLEK W AMERYCE

p. n. 572 (obecnie 1237) N. Ashland Ave.

Chicago, Ill.

Dyrekcja: Aniela Tomaszewska, W. Swiniarska, N. Fijałkowska, P. Zaremba i Antonina Mussor.

Z powodu rezygnacji pani Zaremba, Zarząd powołał na jej miejsce panią Marię Rokosz.

— — — — — — — — — — — — — —

Po sejmie V, odbyła się uroczystość odsłonięcia pomnika Tadeusza Kościuszki, w parku Humboldt'a w Chicago. Z protokółów dowiadujemy się, że Zarząd Związku Polek w Ameryce, brał udział w uroczystościach w "trzech powozach" i że wydano odezwę do grup o wzięcie udziału.

W tym czasie Zarząd, wypełniając wolę Sejmu, wysłał na ręce ambasadora japońskiego Kogoro Takahari, telegram z życzeniami powodzenia w wojnie z Rosją.

Dnia 25-go października, powołano do Komitetu Budowy Pomnika Kościuszki w Washingtonie: Annę Neumann, Leokadię Kadow i Antoninę Fabiańską.

Na posiedzeniu Zarządu, dnia 29-go listopada, 1904 r., Komisja Zakupna Domu, w skład której wchodziły Dr. Maria Kaczorowska, Teofila Śniegocka i Bronisława Wawrzyńska, oznajmia, że po przejrzeniu wszystkich ofert, uważa za najodpowiedniejszy dom p. n. 572 N. Ashland Ave., — (obecnie 1237 N. Ashland Ave., blisko Milwaukee Ave.)

Dom ten został kupiony za sumę $3,650.00.

Dnia 25-go lutego, 1905 roku, odbyło się poświęcenie tej pierwszej skromnej siedziby, poprzedniczki obecnego Domu Związku Polek w Ameryce, którego dokonał Ks. Kazimierz Sztuczko.

Następnego dnia, odbył się program, w którym udział wziął T. Heliński, sekretarz Związku Narodowego Polskiego, połączone chóry Stanisława Moniuszki i Lira Polska. Szereg mów wygłosiły panie z Zarządu Związku Polek w Ameryce, oraz ich dzieci urozmaiciły program śpiewami, deklamacjami, i t. p.

Po sejmie V, zawiązany został Komitet Ratunkowy Polek, działalność którego obejmowała dwa kontynenty.

Komitet zajął się zbieraniem składek na rzecz nieszczęśliwych rodaków pod Zaborem Rosyjskim.

W krótkim czasie zebrano $6,000.00 i były one wysłane na ręce Henryka Sienkiewicza i Marii Konopnickiej.

Kurier Warszawski, z dnia 6-go sierpnia, 1906 r., w "Wiadomościach Bieżących" pisał:

"Związek Polek w Ameryce z siedzibą w Chicago, przesłał na ręce i do rozporządzenia Marii Konopnickiej 3,755 rubli, jako zasiłek dla potrzebujących pomocy w Warszawie.

Z sumy tej, Maria Konopnicka, złożyła dla dotkniętych niedolą i głodem rodzin robotniczych 1,500 rbl., w redakcji Kuriera Warszawskiego 1,500 rbl., w redakcji Gazety Nowej, oraz 755 rbl., na rzecz dzieci więźniów politycznych.

Już to po raz drugi Związek Polek śle dar serca i pamięci dla naszej Warszawy.

Niechże nam wolno będzie przesłać rodaczkom z poza oceanu wyrazy szczerej wdzięczności w imieniu tych, którym pospieszyły z tak hojną pomocą."

IX.

SEJM SZÓSTY

Sejm VI, odbył się w dzielnicy, w której powstała nasza organizacja. Obrady odbyły się w dniach 25-go - 30-go czerwca, 1906 r., w sali Pułaskiego, na Wojciechowie, w Chicago, Illinois.

Nabożeństwo sejmowe odprawione zostało w kościele Św. Wojciecha, a ks. Kazimierz Gronkowski wygłosił okolicznościowe kazanie.

Przewodniczącą sejmu była Leokadia Kadow, wice-przewodniczącą dr. Franciszka Konrad-Filipiak, I-szą sekretarką Emilia Napieralska, a 2-gą sekretarką Zofia Jankiewiczowa.

Na sejm przybyło 125 delegatek, reprezentujących 64 grupy. W tym czasie Związek Polek w Ameryce liczył 4,302 członkiń. Majątek wynosił $15,084.97.

Już na tym sejmie zapadła uchwała, aby wprowadzić "Podatek Stopniowy" i aczkolwiek uchwała ta nie mogła wejść przez dłuższy czas w życie; daje to nam jednak świadectwo, że już wówczas zdawano sobie sprawę z tego, że organizacja musi postępować naprzód, musi wyczuwać potrzeby nadchodzących dni i iść z postępem czasu, wprowadzając wszelkie ulepszenia, skoro tylko tego okaże się potrzeba.

Na sejmie tym szeroko była omawiana sprawa Komitetu Oświaty i opodatkowano się centa miesięcznie, na jego cele.

Nowo obrany Zarząd stanowią:
Stefania Chmielińska, prezeska
Jadwiga Pawełkiewicz, wice-prezeska

Łucja Wołowska, sekretarka
Leokadia Kadow, kasjerka.
Dyrekcja: Maria Wejna, Bronisława Wawrzyńska, Julia Gronkiewicz, Maria Perłowska i Anastazja Nowak. Lekarz naczelny dr. Maria Kaczorowska.

Dziennik Narodowy pozostaje nadal organem organizacji. Następny sejm uchwalony został do miasta Cleveland, Ohio.

Dnia 31-go lipca, odbyło się pierwsze po sejmie posiedzenie Zarządu, działalność którego rozszerza się wraz ze wzrostem organizacji.

Poraz pierwszy w ciągu istnienia Związku Polek w Ameryce, mianowane zostały stałe komitety w łonie Zarządu, mianowicie: aplikacyj, prawny, finansowy, gospodarczy, organu i taksacyjny.

Zadaniem Komitetu Taksacyjnego była ocena realności, na które coraz więcej udzielano pożyczek.

Adwokatem Związku Polek w Ameryce wybrany został przez Zarząd adwokat F. Koralewski.

Do Wydziału Oświaty mianowane zostały: Helena Augustynowicz, Pelagia Bożyncz, Stanisława Maćkowiak, Teofila Śniegocka, Stanisława Idzikowska, Maria Rokosz, Maria Baranowska, Aniela Mrozińska, Julia Smoczyńska. Z Zarządu Głównego weszły: dr. Maria Kaczorowska i Jadwiga Pawełkiewicz.

Kontakt jaki Zarząd nawiązał z Marią Konopnicką po Sejmie Trzecim, trwa w dalszym ciągu i umacnia się coraz bardziej.

Na posiedzeniu Zarządu dnia 25-go września, 1906 r., odczytany został list Marii Konopnickiej, zapraszający do wzięcia udziału w obchodzie jubileuszowym Elizy Orzeszkowej. Od Komitetu Urządzającego załączony był blankiet do wpisania składek, z których Komitet miał zamiar pobudować Instytut Pedagogiczny Imienia Elizy Orzeszkowej.

Zarząd z radością przyjął tą wiadomość, uchwalając dar od organizacji, a także wystosowując odezwę do ogółu członkiń.

Na uroczystość tę postanowiono wysłać jubilatce Dyplom Członkini Honorowej, wypełniając dopiero teraz wolę Sejmu V-go.

Wieczór literacko-artystyczny ku uczczeniu czterdziestolecia pracy literackiej Elizy Orzeszkowej odbył się w Warszawie. Na nim, znamienne przemówienie wygłosiła M. Konopnicka, na temat: "Bądźmy Jednością." Przemówienie to zamieszczone w organie, czytane na posiedzeniach grup i

dyskutowane obszernie; było niejako wzorem, nie tyle do wygłaszania mów, jak do odczucia i odźwierciadlenia prawd, jakie życie wokół nas rozlewa.

Zarząd ówczesny trzymał rękę na pulsie życia społecznego i ze zrozumieniem rzeczy, reagował na zachodzące wypadki.

Gdy za morze sięgnął głos krzywdy, przynosząc wieści o wzmagających się prześladowaniach pod zaborem pruskim, gdy po świecie rozniósł się głos katowanych niewinnie dzieci polskich, Związek Polek, stał się wyrazicielem opinii wszystkich prawych Polek, gdy w organie swym, z dnia 5-go marca, 1907 r. pisał:

ODEZWA DO SZANOWNYCH SIÓSTR POLEK W AMERYCE.

Szanowne Siostry:

Świat cały interesuje się dzisiaj znęcaniem się pruskich siepaczy nad dziatwą polską. Chcąc tym małym pionierom wydrzeć to — co jest najdroższe i najszlachetniejsze, tę spuściznę po Matkach i Ojcach ich, chce wydrzeć mowę polską i nie oszczędza tych małych zuchów, przymusza ich, aby uczyły się pacierza w języku niemieckim, myśląc, że jak im odbierze mowę ojczystą, to przerobi ich na Niemców i wydrze z serc ich Wiarę Ojców.

I podłą tę pracę rozpoczął od młodych latorośli, myśląc, że prędzej się uda dosięgnąć celu, wykonać swe niecne zamiary. Lecz Bóg czuwa nad małymi. On natchnął ich i te dzieci polskie, pomimo, że są bite przez tych zbirów, niemieckich nauczycieli, nie ustępują, ani słuchać nie chcą o niemieckim pacierzu i religii, a pomimo, że wielu z nich, tych dziatek leży złożonych chorobą cierpiąc w domach od plag, któremi je zbito, na zapytanie ojca i matki: "Czy będziesz się uczyć po niemiecku?" — śmiało odpowiadają: — "Nie, nie. Niech nas zabiją, ale my nie będziemy się uczyli po niemiecku."

Rząd chwycił się teraz innego sposobu. Przypuścił atak do rodziców; nakłada na nich kary, więzi, prześladuje i zubożyć się stara, nie zważając na nic. Więzi matki i wtrąca je do lochów więziennych, nie zważając na to, że w niejednym domu jest dzieci ośmioro albo i więcej i pozostawia je bez żadnej opieki.

A więc, Drogie Siostry, Polki!

Zarząd Związku Polek na swem ostatniem posiedzeniu jednogłośnie uchwalił, aby wydać odezwę do Was, zacne Polki, z prośbą o pomoc dla tych dziatek. Ja w imieniu tegoż Zarządu, proszę Was zacne Polki, zbierajcie składki przy każdej sposobności i pamiętajcie, że każdy cent przyniesie ulgę tym biednym tam za Oceanem, że błogosławić Was będą za dobroć którąście uczyniły dla nich i Ojczyźnie naszej.

Pomyślcie, że nam Polkom należy się spieszyć z pomocą. Zbierajcie ofiary, przysyłajcie je do Zarządu Związku Polek w Ameryce, a ten posyłać je będzie do Komitetu Ratunkowego i ogłaszać w pismach polskich sprawozdania.

Nie wolno nam czekać. Dajcie, Szanowne Siostry choć mało lecz zaraz, a Bóg stokrotnie wynagrodzi ten szlachetny Wasz uczynek.

Pośpieszcie tym maluczkim i ich Matkom i Ojcom z pomocą w ich nieopisanej niedoli.

W imieniu Zarządu
Z pozdrowieniem
Stefania Chmielińska,
Prezeska Z. P. w A.

P. S.: Uprasza się pisma polskie o powtórzenie tej odezwy.

— — — — — — — — — — — — — — —

Związek Polek w Ameryce, brał również udział w międzyorganizacyjnym wysłaniu Memoriału, przeciw rządowi pruskiemu, za wywłaszczenia stosowane względem ludności polskiej.

W tym czasie jako członkinie nieubezpieczone, mogły do grup Związku Polek w Ameryce, wstępować wszystkie Polki. Ubezpieczone zaś na następujących warunkach:

Do Związku Polek w Ameryce, wstąpić mogła jako członkini ubezpieczona każda Polka po skończeniu lat 17 i przed skończeniem 45. Ubezpieczenie wynosi sumę $500.00.

Wstępne do organizacji:

Od lat 17 do 40 — $1.50
Od lat 40 do 45 — $2.00

Opłata za certyfikat 25c. Lekarz naczelny 25c.

Podatek miesięczny: na fundusz obrotowy 5 centów,

fundusz rezerwowy 2 centy. Organ 3 centy, na Wydział Oświaty 1 cent.

Podatek pośmiertny rozlicza się stosownie do ilości wypadków śmierci.

Do Związku Polek w Ameryce przyjmowane były wówczas także Litwinki i Rusinki.

Na koszta sejmowe opodatkowywano wszystkie członkinie jednorazowo. Już wówczas, zaledwie w kilka lat po założeniu, Związek Polek w Ameryce, staje się poważną instytucją, a zarazem szkołą dla stale wzrastającego członkostwa. Tutaj członkinie uczą się poznawać i rozumieć lepiej życie, uczą się zarazem poznawać potrzeby społeczno-narodowe, starają się sprostać im, w miarę rosnącego uświadomienia; tutaj uczą się współpracy pomiędzy sobą, współpracy z zamorską ojczyzną, a także uczą się współpracować z otaczającym je życiem Nowego Świata.

Samo prowadzenie interesu ubezpieczeniowego, stawia nas w rzędzie równouprawnienia ekonomicznego.

Sztandar Gwiazdzisty staje się tym ideałem, dążącym do podniesienia człowieka wzwyż, nie przez wywrotowe hasła, ale przez prawa naturalne, którym jest przede wszystkim przynależność narodowa. Tutaj możemy walczyć o wolność Polski, w imię szlachetnych dążeń wolnych ludzi, tutaj nam nie bronią mówić językiem ojczystym, tutaj świat nowy, podaje rękę Kobiecie, aby stała się rozumniejszą, szlachetniejszą i bardziej świadomą swych celów.

W myśl tych założeń, nie uwłaczających miłości przybranego kraju, oparta jest współpraca z pniem Macierzy.

W czasie, od sejmu szóstego do siódmego, nawiązane zostały nici zrozumienia i współpracy między Związkiem Polek w Ameryce, a Macierzą Szkolną w Polsce. Stało się to za pośrednictwem ks. J. Szalewskiego, który w roku 1906, był w Chicago.

W tym czasie, w organie Związku Polek w Ameryce, zaczęły ukazywać się doskonałe artykuły na temat "Równouprawnienia Kobiet," nieznanej nam autorki, jak również rzeczowe artykuły organizacyjne.

Można z nich wyczuć, że kobiety zrzeszone w Związku Polek w Ameryce, rozumiały rolę, jaką im czas w udziale wyznaczył.

Duch tego czasu znamionuje doskonale wiersz Heleny Staś, zamieszczony na łamach organu w miesiącu kwietniu, 1907 r.

KOBIETA.

Idę, idę, bo mnie woła
Smutny głos całego świata;
Idę, idę, bo dokoła
Broń zabójcza w ręku brata.

Idę, idę by rozbroić
Tych, co stoją z straszną bronią;
Idę, idę rany goić —
Idę, idę, gdzie łzy ronią.

Idę, idę, bo dość jęku;
Idę, idę po błękicie,
Idę, idę z szczęściem w ręku
Idę, nowe niosę życie.

życie nowe pełne chwały,
Pełne raju i miłości;
życie prawdy, bez obawy
że występek w nim zagości.

Taką przyszłość niosę światu,
I w niebiesiech jest wyryta,
że już czas odpocząć bratu,
Rządzić będę ja, Kobieta.

Są to lata, w których kobieta wyrasta umysłowo, duchowo i spostrzega, że świat w którym żyje, jest światem nieprawości i krzywdy, że i ona musi łagodzić ból życia, zadawany tak często niesłusznie tym, którzy najmniej są winni.

W imię sprawiedliwości przemawia Maria Konopnicka, a mówi tak, że ją każda bratnia dusza rozumie. Widząc też mękę zadawaną ręką przemocy, pisze do rodaczek i rodaków w Ameryce:

"RODACY!

Suma cierpienia narodowego wzrosła w Ojczyźnie naszej do niesłychanych rozmiarów. Cierpią miasta i wsie, cierpią ciała i dusze. Cierpią młodzi i starcy, cierpią winni i niewinni, cierpi — samo życie. Może to jest konieczny krok na drodze wyzwolenia. Cierpienie bowiem jest mocną pobudką do czynu. Jest głosem twardym, prawda; ale budzącym z uśpienia, z obojętności.

W sumie tych cierpień wszakże są i takie, które stanowią bezużyteczny już naddatek męki.

Jest ich wiele i to różnorodnych. O jednem tylko prze-

cież chcę przemówić tutaj i do złagodzenia jednego tylko nakłonić serca wasze pragnę.

Chcę mówić o kajdanach więźniów na katorgę, do kopalń skazanych. Codziennie prawie grzmią i szczękają młoty w Cytadeli i fortach Warszawy, w twierdzach Modlina i Brześcia, w więzieniach innych miast polskich. Te młoty zakuwają obręcze kajdan na nogach skazańców. Obręcze żelazne ujmują powyżej kostki nogę więźnia, obutego w płytkie więzienne ciżmy, a połączone są ze sobą długim, dziesięć funtów ważącym łańcuchem.

Łańcuch ten przy każdym ruchu więźnia uderza o goleń, ściera skórę, rozrania ją krwawo, poczem obija ciało nieraz aż do kości. Szczęśliwy ten, komu rodzina może dostarczyć podkajdanników pod obręcze owe, i pasa, utrzymującego łańcuch ów morderczy. Ogromna większość wszakże pozbawiona jest ratunku tego. Czasem jakaś matka nieboga, albo jakiś litościwy dozorca dostarczy szmaty, którą więzień przewiąże się i łańcuch do niej uczepi. Ale szmata się zwija szarpana łańcuchem wżera się w ciało, odparza skórę, ściera ją i rani. Otóż osoby, które naocznie widziały te rany, te karane ludzkie piszczele, zajęły się zbieraniem funduszu na szerokie rzemienne pasy i na skórzane płaty pod obręcze kajdan.

Że jednak zakuwanych i wywożonych są tłumy, a składki zbierane tajemnie licznemi być nie mogą, przeto trudno nam samym nastarczyć tej krwawej potrzebie.

Do was się przeto odwołujemy, Rodaczki, o pomoc dla najnieszczęśliwszych. Pomnijcie, że najdrobniejsza nawet ofiara wasza zmniejszy sumę ludzkiego cierpienia.

O wy wszyscy, którzy chodzicie wolni i po wolnej ziemi, pamiętajcie o polskich więźniach i o ich kajdanach."

Maria Konopnicka.

Odezwę tą przesłała M. Konopnicka do Związku Polek w Ameryce i ogłoszono takową w organie, dnia 26-go listopada, 1907 r.

Opatrzona była ona apelem od Zarządu, w sprawie zbierania składek.

Przez dłuższy przeciąg czasu członkinie zbierały składki na podkajdanniki. Komitet Ratunkowy Polek zbierał również składki dla Więźniów Syberyjskich.

W tym samym roku, za pośrednictwem M. Konopnickiej, nawiązaną została współpraca z Towarzystwem Opieki nad Wychodźcami "Opatrzność" w Krakowie.

Na początku roku 1908, Zarząd Związku Polek w Ameryce i członkostwo ożywione było wielkim entuzjazmem po-

budowania Domu Polskiego Imienia Adama Mickiewicza. Do całego społeczeństwa wydano odezwę i spodziewano się, że w tak szlachetny sposób zostanie upamiętniony Rok Grunwaldzki. Niestety, nietylko nie upamiętniono roku 1910, ale do dzisiejszego dnia, Polonia w Chicago, niema takiego Domu, gdzie zwłaszcza młodzież miałaby miejsce odpowiednie dla swych zainteresowań, prac i zabaw.

Okres po sejmie VI, odznacza się wytężoną pracą. Daje się zauważyć troska o ulepszenia wewnętrzne w dziedzinie ubezpieczenia. Podatek stopniowy zaprząta umysły zarządu. Myśląc, że sprawę tę da się załatwić na przyszłym sejmie, powołano komisję do opracowania Tabeli Podatku Stopniowego. Odzywać się również poczęły głosy, aby na przyszłym sejmie obrać kobietę, redaktorką Głosu Polek.

Już w tym czasie, organ nasz był redagowany przez kobietę, była nią jedna ze współpracowniczek "Dziennika Narodowego," Maria Iwanowska.

Zajęty sprawami czysto organizacyjnymi, Zarząd, jednak baczył pilnie na to, co się działo w Polsce, a także nie przeoczył żadnej okazji, aby sprawę Polski stawić przed oczy forum światowego. Na posiedzeniu Zarządu, 28-go kwietnia, 1908 r., złożył wizytę Związkowi Polek w Ameryce, pułkownik Armii Amerykańskiej, wielce oddany sprawie polskiej, Józef Smoliński.

Był on synem generała Józefa Smolińskiego, wielkiego patrioty polskiego, powstańca z r. 1863-go. Urodził się w Kanadzie, w roku 1845 i był oficerem armii amerykańskiej w czasie Wojny Domowej. Wychowany na obczyźnie, nie znał języka polskiego, pracował jednak usilnie dla sprawy polskiej.

Na posiedzeniu tym, pułkownik przedstawił projekt wykonania kopii sztandaru, pod którym walczył Kazimierz Pułaski.

Wkrótce po jego wyjeździe, w majowym numerze organu naszego, z roku 1908-go, czytamy:

"Przed kilku dniami telegramy doniosły z Washingtonu, że w dniu 4-ym maja Pułkownik Smoliński ma przedstawić sprawę protestu Polaków przed odpowiednią komisją, która zadecyduje o poruszeniu naszych słusznych żądań w Kongresie.

Czy krzywdy nasze znajdą oddźwięk i ojcowie ludu Stanów Zjednoczonych okażą się godnymi następcami Washingtona, Franklina, czy też wpływy obce, a potężne przemogą i interes zwycięży sprawiedliwość, nie wolno nam dziś przesądzać."

Poniżej podajemy list pułkownika Smolińskiego, pisany do redaktorki Marii Iwanowskiej, a wyjęty z tego samego numeru organu naszego, co i powyżej podana wiadomość. Treść listu w brzmieniu polskim jest następująca:

Washington, 2 maja, 1908 r.

Szanowna Pani i Rodaczko:

"Korzystam z kilku chwil wolnych by wyrazić, jak serdecznie byłem wzruszonym za to tak szczere przyjęcie, jakiego doznałem w Domu Związku Polek podczas ostatniej, niezapomnianej dla mnie bytności 26-go przeszłego miesiąca. Proszę Panią wyrazić w moim imieniu wszystkim członkiniom Waszego Związku me najwyższe uszanowanie, najserdeczniejsze słowa uznania i wyrazy wdzięczności za zaufanie jakiem mnie obdarzyły; nie dziękuję za to jako Smoliński, ale jako wybrany przez Was Polki patriota, któremu powierzyłyście reprezentować w Ameryce interesy Polski, tak dla waszego serca drogie. Z pomocą Boską i popierany waszymi modłami, mam nadzieję stać zawsze na wysokości tego zaufania, jakie Polki i Polacy we mnie pokładają, pełnić wszędzie bez obawy mój obowiązek, gdyż obowiązek nie jest niczem innem jak poświęceniem się bez względu na skutek i bez oglądania się na rachubę interesów osobistych, a gdy poświęcenia nie stanie, musi nasza sprawa upaść.

Ja służę i oddaję duszę całą jednemu celowi, aby Polacy i Polki zechcieli zjednoczyć się, dojść do zupełnej solidarności narodowej tak koniecznej i dla dobra Polonii amerykańskiej, jak i dla drogiej ojczyzny: Polski.

Jeżeli Bóg pozwolić mi raczy, mam nadzieję znów odwiedzenia Waszego domu Związku Polek. Mam nadzieję, że Związek Wasz rozrastać się będzie z dniem każdym i że stanie wkrótce na tej wysokości geniuszu narodowego, który odznacza naszą nację, a szczególnie nasze kobiety-Polki, które łącząc w sobie ujmującą powierzchowność z zaletami serca i wrodzonym patriotyzmem, zupełnie słusznie zajęły jedno z pierwszych miejsc pomiędzy kobietami świata.

Mam nadzieję, że usłyszę, gdy w przyszły raz znajdę się pomiędzy wami, że zjednoczenie wszystkich Polaków różnych partii i przekonań stało się faktem i to wielkie dzieło, będzie dziełem kobiet polskich z Chicago, które dały dobry początek i energicznie dla sprawy pracują.

Na zakończenie, Szanowna Pani, raczy przyjąć i wyrazić Waszemu Związkowi słowa mego najgłębszego szacunku. Modlitwą naszą być powinno, by wszystkie nasze uczucia patriotyczne zlały się w jeden ocean miłości naro-

dowej i by tym sposobem jedność myśli i czynów przyśpieszyła zmartwychwstanie naszej drogiej Ojczyzny w niedalekiej przyszłości."

Szczerze oddany
Józef Smoliński.

Wśród wyżej wymienionych prac i zabiegów, słyszany był wśród naszego członkostwa głos ziemi ojczystej. Pieśń, napisana przez Marię Konopnicką "Na rozwinięcie Sztandaru Grupy 24-ej, Związku Polek w Ameryce," a którą można śpiewać na nutę: "Bracia, rocznica," coraz bardziej wzmożoną wzbierała siłą:

Witaj, sztandarze ojczystej chwały,
Zawitaj, orle nasz miły.
Oto nam skrzydła twoje powiały
Znakiem jedności i siły.

Garść my tułaczy na obcej ziemi,
Zdala od domu i rodu,
Zawsze my jednak byli wiernemi
Polsce i hasłom narodu.

Dziś pod rozwitym w słońcu sztandarem
W hufiec zewrzemy się śmiały,
Gdy nas powoła przymierzem starem
Ojczysty Orzeł nasz biały.

A nasze boje — walka z ciemnotą,
Z hańbiącem jarzmem niewoli;
A nasza droga — w jutrzenkę złotą,
Co ludy wolne zespoli.

Łączymy nasze serca i dłonie,
Zbrataną stoim drużyną:
Niech nasze Orły, nasze Pogonie
Z pieśnią ku niebu popłyną.

Cześć ci, sztandarze ojczystej chwały.
Cześć tobie, Orle nasz miły.
Oby nam skrzydła twoje powiały
Godłem jedności i siły.

Wiersz ten pisany był w Żarnowcu,
12 września, 1907 r.

W ten sposób, przyzwyczajając się do warunków w Nowym Świecie, a sięgając skrzydłem myśli ojczystego zagonu, zorganizowane kobiety-Polki, zbliżały się do dziesięcioletniej rocznicy organizacyjnego bytu.



WIENIEC ZWIĄZKU POLEK W AMERYCE
Na trumnie ś. p. Heleny Modrzejewskiej

X.

RZUT OKA NA OKRES PIERWSZEGO DZIESIĘCIOLECIA

Przebyłyśmy drogę pierwszego dziesięciolecia. Zastanowić więc się nam teraz wypada nad pracami, jakie w tym krótkim okresie czasu, dokonane zostały.

Przede wszystkim, pamiętać należy, że praca założycielek Związku Polek w Ameryce, była pracą pionierską, w kierunku organizowania kobiet polskich w Ameryce.

Ponieważ grunt był już nieco przygotowany przez wcześniejsze, a nieudałe próby, w których niejednokrotnie te same pionierki brały udział, organizacja nasza odrazu stanęła na wyżynie przedsięwziętych celów.

W zaczątkach swego istnienia, organizacja nasza, miała wielkiego przeciwnika, jakim było zacofanie i brak wiary w szerokich masach społeczeństwa, w tego rodzaju poczynania kobiet.

Lecz już w pierwszym dziesiątku lat, pionierki nasze, przetrzebiły puszcze przesądów i pokazały światu, że kobieta umie pracować i egzystować samoistnie.

Miało to wielkie znaczenie w życiu wychodztwa polskiego w Ameryce; zmusiło bowiem polskie organizacje bratniej pomocy, do nadania kobietom — równouprawnienia.

Pierwsze czyni to Zjednoczenie Polskie Rzymsko-Katolickie pod opieką Boskiego Serca Jezus.

Uchwała, mocą której kobiety przyjmowane zostały do Zjednoczenia, weszła w życie w roku 1899, od sejmu w Buffalo.

W roku 1900, na sejmie nadzwyczajnym Związku Narodowego Polskiego, zapada uchwała, że kobiety ubezpieczone przy swoich mężach w Związku Narodowym Polskim, muszą należyć do takowego jako członkinie.

Od 1-go sierpnia tego roku, zaczęto przyjmować kobiety do Związku Narodowego Polskiego. To równouprawnienie

w organizacjach, otrzymały kobiety głównie, dzięki powstaniu organizacji czysto kobiecej, jaką jest Związek Polek w Ameryce.

Już w tym pierwszym dziesięcioleciu istnienia, fundamenty organizacji naszej są umocnione i byt jej utrwalony.

W tym krótkim okresie Związek Polek w Ameryce, wzrósł do 78 grup, licząc 5,812 członkiń.

I już w tym pierwszym dziesięcioleciu, przekracza granice stanu Illinois. Pierwszą grupą, jaka zorganizowana została poza stanem macierzystym, jest grupa 8 w Braddock, Pa. Jak już poprzednio podkreśliłyśmy, idea Związku Polek w Ameryce, przedostała się do Pennsylvanii dzięki pracy Honoraty B. Wołowskiej.

W Connecticut, pracę organizatorską rozpoczęła, Balbina Budaj.

W Indiana, pracę tę zapoczątkowała Konstancja Wiśniewska.

Do stanu Michigan, przedostaje się Związek Polek w Ameryce, za pośrednictwem Franciszki Szymańskiej.

Dr. Franciszka Konrad-Filipiak, daje początek pracy naszej organizacyjnej, w stanie Ohio.

W pierwszym dziesięcioleciu, powstaje także pierwsza grupa w Wisconsin, zapoczątkowana przez Paulinę Rozmarynowską.

Wraz z powstawaniem grup, idzie praca społeczno-narodowa, głównie w kierunku zespalania uczuć narodowych, jest to bowiem okres wielkiego zapału i rosnącej nadziei, zmartwychwstania Polski.

Dwie były sprężyny, które w wibrację wprowadzały uczucia narodowe:

1. Urządzane przez Związek Polek w Ameryce, obchody jubileuszowe pracy pisarskiej Marii Konopnickiej.

Wielki obchód dla całej Polonii urządziło najpierw Chicago. Nieco później, grupa 8 z Braddock, Pa., za staraniem i z inicjatywy Honoraty B. Wołowskiej, urządziła wspaniałą manifestację w Pittsburghu. Echo tych dwóch obchodów odbija się wśród licznych osiedli polskich w stanach Illinois i Pennsylvania, i idzie rozrastając się w potęgę uświadomienia narodowego.

2. Wielką w tym kierunku zasługę przypisać należy "Odezwie" w sprawie prześladowań, wydanej przez Zarząd Główny Związku Polek w Ameryce.

. . . Tam od Gniezna i od Warty
Biją głosy w świat otwarty,
Biją głosy, ziemia jęczy:
— Prusak dzieci polskie męczy.

Słowa te, szły przez lud polski w Ameryce, jak fala wielkiego oburzenia, a wśród szeregów członkiń Związku Polek w Ameryce, tym większy wywierały wpływ, gdyż wiele z nich właśnie z tego pochodziło zaboru.

— — — — — — — — — — — — — — —

Musimy pamiętać, że są to lata, tak zwanej Emancypacji Kobiet, w których kobiety okazują niepohamowany pęd wzwyż, garną się do nauki, dążą do niezależnego stanowiska.

Dążenia te przejawiają się w literaturze, a opanowują wszystkie cywilizowane kraje.

Wraz z uczuciami narodowymi biją one i w sercach Polek w Ameryce. I te właśnie uczucia, które były wielkimi dźwigniami w strukturze duchowej wszystkich Polek, w Ameryce przemówiły zbiorowym, gromadnym czynem.

A był to czyn odmienny, od czynów rodaczek za oceanem. Tam, w piersiach i sercach żyła Polska, a gniotła niewola. — Tutaj, żyła Polska i myśl o Niej rozrastała się w słońcu Wolności.

I jeszcze jedno! Tam . . . wyrastały, jak kwiaty na niedostępnych częstokroć szczytach, wielkie intelekty, a tutaj, uczyła się pożytecznie żyć w swojej Gromadzie, praktyczna Gospodyni.

— — — — — — — — — — — — — — —

Przejawianie się pragnień duszy kobiecej, w literaturze z tych lat, słowem silnym, jest dowodem, że odczuła ona doświadczenia, jakie życie dało jej do przeżycia i stała się nadosyć sobą, aby światu swoją jaźń odsłonić.

Rodaczki, za oceanem, wypowiadały się w uniesieniu twórczego wichru natchnienia.

Polki tutejsze, na podwaliny Związku Polek w Ameryce, dały swój codzienny, szary trud, . . . wśród którego w niedziele, od święta, z pól ojczystych, grała im pieśń.

A była to w pierwszym rzędzie pieśń Tej, co jak one, nie szła w dosycie codziennego dnia, ale w uznojeniu wielkim; a życie sądziła nie powierzchownym blichtrem, lecz głębokim odczuciem prawdy.

Musiały to być, nienarzucone i silne węzły duchowej spójnoty, wyrosłe na głębokim odczuciu, że przyjęły w sercach otwarte, myśli przewodnie, swej Pierwszej Honorowej Członkini.

W tym czasie, twórczość Marii Konopnickiej, wywierała wielki wpływ na kształtowanie się pojęć o życiu, w umysłach Polek zamieszkałych w Ameryce, tembardziej, że jej wypowiadanie się, jest w duchu iście amerykańskiej demokracji.

Wpływ ten zaznaczył się nadzwyczaj dobitnie, w pierwszym rzędzie w nastawieniu myślowym tych kobiet, które pod Związek Polek w Ameryce, zakładały fundamenty.

Aby zachować dla lat przyszłych i nie pozwolić rozsypać się w proch jej słowom, wraz z rozpadającym się od starości, rocznikiem, pozwalamy sobie przedrukować tutaj mowę wygłoszoną przez Marię Konopnicką, ku czci Elizy Orzeszkowej:

"BĄDŹMY JEDNOŚCIĄ."

Przeżywamy dobrą chwilę. Radujemy się czemś drogiem każdemu polskiemu sercu. Chlubimy się razem czemś pięknem, czemś wzniosłem, czemś co przyczynia sławy całej polskiej ziemi. To razem jest momentu tego wagą i urokiem, jest jego płodnem ciepłem, jego twórczą siłą. Tam, gdzie serca biją jednem tętnem, niema miejsca na zwątpienie, na upadek ducha. Tam gdzie jeden poryw unosi wszystkich na wyżyny czucia niema miejsca na rozterkę, będącą owocem słabości, a posiewem klęski.

Myśl wyjarzmiona z codziennej szarzyzny, rozpręża się w nagłym przypływie światła, dostaje skrzydeł, lotu, promienieje.

Drobne iskry osobistych uczuć rozżarzają się, łączą, ulatują w jeden płomień wspólnego zapału.

Duchowa atmosfera staje się wibrującą, magnetyczną, w najwyższym stopniu do przenoszenia szlachetnych wrażeń podatną, a jej odżywcza świeżość podnosi pierś każdą swobodnym oddechem.

Jakieś szerokie instynktowne czucie własnego jestestwa, jakieś ogromne wyzwolenie najczystszych pierwiastków ducha daje zaznać pełni życia, pełni człowieczeństwa, daje wypoczynek od samych siebie, od własnych małości.

Jest to moment nietylko jednochwilowego napięcia energii naszej psychicznej, ale trwałego, istotnego przyrostu społecznej i narodowej siły.

Moment współpracy z twórczemi potęgami życia. Jakoż nigdy nie byliśmy silniejsi, jaśniej świadomi siebie i pełniej żywi, jak w chwilach, w których mocno czuliśmy się razem.

Kiedyśmy razem cierpieli, razem pracowali, razem o coś walczyli, razem budowali przyszłość, razem szli ku niej z pieśnią na ustach, a w piersi z płomieniem, zatlonym u tego niezniszczalnego ogniska, na który wiek za wiekiem, pokolenie za pokoleniem, wszyscy szlachetni dorzucają z serc własnych paliwa. A nawet — kiedyśmy razem milczeli. Bo i z milczenia tego wynikała moc i triumf ducha.

Momenty takie nie dają się wywołać sztucznie. Zawsze i w każdym wypadku jest to samoistna manifestacja zbiorowej duszy Narodu, który coś porywa i wzrusza.

Przychodzi z wyżyn albo z głębin życia jakiś to wicher ducha, ponoszący myśli i uczucia tak, jak letni powiew ponosi nad rozkwitłym łanem śniady tuman pyłu na chleb, na plon jutra.

Przychodzi jakiś gwałtowny, jakiś niepohamowany pęd ku wspólnemu ukochaniu, ku wspólnej nadziei, która — chociażby się doraźnie spełnić miała, już przez to samo, że się wyjawia jako moc tkwiąca w powszechnem czuciu i porywie, rozżarza i prawowitość swoją biciem serc wszystkich potwierdza.

Wiedzą o tem, ci, którzy chcą wycisnąć życie z tajnych soków jego, wrogo się odnoszą do wszelkiej manifestacji zbiorowej duszy Narodu.

Owszem, sama istota niewoli nie jest niczem innem, jak przeczeniem wolnego duszy tej ruchu, wolnego oddechu. Czują oni, że ta zbiorowa dusza Narodu nie jest prostą sumą dodanych do siebie dusz wielu: że posiada ona odrębne swoje, sobie tylko właściwe potęgi, które ilekroć się poruszą, wstrząsają jarzmem.

Otóż mniemam, że chwila obecna jest właśnie chwilą wzruszenia takiego. Chwilą siły, chwilą wyzwolenia.

I dlatego nazywam ją — dobrą.

Cóż nas tu bowiem zgromadza? I co nas ożywia?

Nie jestże to skarb piękna, który wzbogaca nas wszystkich?

Nie jestże to skarb piękna, który pokrzepia nas wszystkich, a odradza wielu?

I czyliż wszystkie czoła nie chylą się z jednakiem uczuciem hołdu przed twórczością genialnego bliskiego nam Ducha?

Zaprawdę, mało było pisarzy, którzyby tak dziełem całem zrośnięci byli w społeczeństwie swojem w jego pomyłkach nawet, jak jest zrośnięta z nami Orzeszkowa.

Bo inni wielcy szli przed nami tak bardzo naprzód, lub

tak wysoko nad nami ulatali duchem, iż stawali się nam prawie dalecy, prawie że nadziemscy.

A jeszcze inni mieli drogę samotną, prorocką, na której potężne wizje tego co było i tego co będzie usuwały im z przed oczu i małem czyniły, to, co się dziś iści.

Ale ona szła ciągle z nami twardym gościńcem życia naszego, a gdy jej na nim nogi ranili, nie usuwała stopy swej od ciernia.

Poprostu nie dawała się zbyt górnie ponosić genialności swojej, aby mogła nie odchodzić od nas, nie rzucać nas samych.

Duch jej nie zamieszkał w żadnem Elizeum wiecznej harmonii pogodnego piękna, nie wstąpił na żaden Parnas, gdzieby tylko orły natchnienia miał za towarzyszy.

Rozciąg skrzydeł jego, chociażby najszerszy, nakrywał swoim cieniem granice ziem naszych dziedzin Piastowych, dziedzin Jagiellońskich, a te gwiazdy, ku którym nas wiodła, świecą na naszem niebie.

Naszym to zmierzchom śpiewa ona pieśń światła, którego jest pełna; naszym zwątpieniom śpiewa pieśń nadziei, a wielkiej mogile, pod którą spoczywa serce ludu, śpiewa wskrzesitelną pieśń zmartwychwstania.

Przecudne wizje dalekiej przeszłości dał jej Rzym i dała Hellada. Ale teraźniejszość, współczesność smutków, wysiłków, cierpień i tęsknoty — tę przeżywa z nami, tylko z nami.

Przeżywa je w miastach i wioskach naszych, w odwiecznych puszczach i nad rozkwitłymi brzegami rzek naszych, przeżywa je na nizinach i wyżynach ducha, w mroku i w świetle; w burzy i w ciszy, w głodach i płodności pól naszych.

A gdy odchodzimy daleko, daleko, gdy się odwracamy od sieroctwa matki-ziemi, karmicielki naszej, aby gdzieindziej upatrywać dosytu chleba i wesela, kwapi się z nami, idzie szukać w piersiach, by najsłabszej skry, najsłabszego tchu polskiej duszy, własnym je oddechem, własnym je ciepłem pokrzepia, iżby nie zginęły ojczyźnie i z jej regestrów wykreślone nie były.

Z wątku własnego serca snuje im chwile zadumy w rodzinnym Domu. Z głębin własnej duszy snuje mgłę melancholii, owiejającą tych, którzy się Domu tego za życia zaparli.

Noemi niestrudzona po cudzych polach chodzi w znoju dnia i upalenia, po stokroć się schyla, aby jednego polskiego nie uronić kłosa, a nim wypowie gorzkie słowo: straceniec, długo woła przejmującym głosem: "Wróć się, wróć bracie."

Serce jej nie może się oderwać na krótką nawet chwilę artystycznego pomysłu od doli i niedoli naszej, od naszych nieszczęść, tak mu one są bliskie, tak dotkliwe, tak niezbytym ościeniem tkwiące w jej żywej piersi.

Jest to wprost oczarowanie miłości dla ludzi i ziemi. Wprost urzeczenie współbólu, współtroski. Ratować, naprawiać, bronić, wskazywać źródła cierpień, wynajdywać źródła pociechy, ogarniać ramionami słabych w siostrzanym uścisku, wnosić światłów ciemnice życia, wnosić ciepło w śmiertelne chłody dusz zmatwiałych; odszukiwać piękno ducha pod siermiegą Chama, pod wytartym chałatem nędzarza; rzucać posiew dobra na zdziczałe pustki, ugory życia — oto cudowny dział jej twórczości, która każdem słowem swojem mówi do ojczyzny: dla ciebie, z tobą, w tobie.

Twórczość ta, przedziwnie płodna i bogata, wyraziła się w obszernem, wielostronnem, surową powagą pracy wszystkich godzin życia dostojnem Dziele.

Dzieło to omawiane było bardzo szczegółowo i dawniej i teraz. Już wiemy jak te tomy jedne po drugich szły; jak stawały się wyrazem rozwoju i uczuć współczesnych; jak się w nich ujawniały prądy umysłowego, społecznego i politycznego życia Narodu.

Wiemy, jaka suma piękna tai się w tych kartach i jaki jest stopień doskonałości tak samych pomysłów, jak wykonania.

Wypowiedziano w tej materii słowa znaczące i słowa mniej ważne: zapalono ku rozjaśnieniu jej światła mocne o światła ulotne; oprowadzono nas po tej książnicy, jak po wspaniałym gmachu, o czystych, silnych architektonicznych liniach.

Ja — chciałam tylko zbliżyć się do żywego źródła tej twórczości, chciałam dotknąć słowem jej istoty; chciałam zejść do fundamentu, na którym gmach stanął. . . .

Otóż, twórczość Orzeszkowej — w najistotniejszej swojej treści — to surowa służba narodowa. Jej dzieła poza pięknem, które wnoszą w życie, to ważne obywatelskie czyny.

Nie tyle nawet przez założenia swoje, przez tendencje, ile przez ducha, który je odżywia.

Księgi te bowiem pełne są ducha karności społecznej, pełne wysokiej etyki; pełne ducha odpowiedzialności przed Narodem, za każdy ruch myśli, za każdy poryw uczucia.

Żadna z nich nie jest płonnym kwiatem luźnych marzeń; ale każda jest owocem głębokiej, często bolesnej zadumy, nad sprawami życia naszego.

żadna nie szuka poklasku; ale szuka usilnie, namiętnie — prawdy i sprawiedliwości. Wiele z tych ksiąg mogłoby być opowiadaniem jako Ewangelia Odrodzenia dusz przez ofiarę, przez pracę dla jutra. Wiele jako hymny — ku czci ziemi ojczystej stworzone, mogłyby być śpiewanemi na jakiejś Mszy polnej, w pośród zbożowych łanów, w prastarej ducha naszego świątnicy.

Wiele — jest czystem Apostolstwem jedności, zgody, braterstwa.

Wiele jest głęboką filozofią życia, jego prostą, surową mądrością. Wszystkie zaś należą do tych, niezmiernie rzadkich książek, które chociażby nawet napisanemi nie były, byłyby — przez tego wysokiego Ducha — przeżyte.

— — — — — — — — — — — — — — —

W takiem to genialnem dziele współpracuje, współtworzy tem wielkiem sercem umysł rozległy, silny, niezależny. Umysł bystry jasny, obejmujący szerokie horyzonty życia; świadomy celów swoich, mądrze opatrujący drogi swoje.

Umysł pełen inicjatywy, uposażony niezwykłą zdolnością tworzenia nowych ognisk myślenia i czucia.

Umysł, który nietylko idzie z duchem czasu, ale mu w wielu ważnych momentach przoduje, że wspomnę tu tylko wyniesienie przed forum społeczne wielorakich pokrzywdzeń kobiety i rewindykację jej praw do obywatelskiego życia.

— — — — — — — — — — — — — — —

Na takim to umyśle i na takim sercu stanęła cała działalność Orzeszkowej. Ten jest fundament i węgielny kamień wspaniałego gmachu jej Dzieła.

A teraz pytam: czy poklask jest dostatecznym uczczeniem tej wielkiej bojownicy demokratycznej.

I pytam: — Czy wieńce kwiatów są dostatecznym hołdem dla tej, która galilejskim cudem przemieniała przez pół wieku prawie krew swojego serca na miód i wino serc naszych? — jak to sama przedziwnie określa.

Czuję, słyszę niemal głosy, które mówią: Nie. I ja mówię: Nie.

Jedynie godnem tego genialnego ducha, owszem, jedyną nagrodą, jakiej on od nas pożąda, może być tylko współpraca nasza z jego twórczym trudem.

Podejmijmy z miłością i wytrwaniem dzieło, jakie prowadzi od lat tylu wielka budownica jutra.

Przyswójmy sobie, obrabiajmy ten szlachetny materiał, jaki nagromadziła dla przyszłości.

Uprawiajmy, oczyszczajmy pole, które duch jej posiewa ziarnem światła, ziarnem braterstwa.

Bądźmy jednością. Bądźmy jednością zwartą, silną, rozumną, odporną.

Połączmy się w jednem dziele odrodzenia.

Oto czas wymawia słowa mocne i słowa wyroczne. Czuwajmy, aby dla nas nie przebrzmiały marnie wśród wrzawy i rozterki.

Budujmy powszechną pomyślność.

Budujmy jasną przyszłość dla Narodu.

Budujmy wielkość Ojczyzny.

A niech ta dobra chwila, którą przeżywamy razem, nie będzie dla Niej straconą."

— — — — — — — — — — — — — — —

Przytaczamy tutaj tę znamienną mowę dlatego, że i dzisiaj możemy się z niej wiele nauczyć. I dlatego również, że tak jubilatka jak i mówczyni były honorowymi członkiniami naszej organizacji, były i dzisiaj są wzorem, którym, przez zrozumienie sprostać chcemy. Są to dwie autorki, które największy wywarły wpływ, na kształtowanie się duszy kobiety polskiej w Ameryce.

Wywarły one również wpływ niezatarty, na dzieje emancypacji kobiet. Przytaczamy mowę tą i dlatego, aby dać obraz naszego organu, na łamach którego wówczas często ukazywały się podobne złote ziarna myśli.

XI.

SEJM SIóDMY

Pierwszy sejm jaki odbył się poza Chicago, miał miejsce w Cleveland, Ohio.

Sejm ten odbył się od 13-18 września, 1908 r.

Już wówczas jasnem było, że Związek Polek w Ameryce, nie może ograniczać się w swej działalności jedynie do Chicago i jego okolic; że jego celem jest żyć i rozwijać się we wszystkich stanach, we wszystkich miastach i osiedlach, gdzie żyją Polacy, a więc gdzie znajdują się polskie kobiety.

Od początku istnienia organizacji naszej, widzimy też wielkie zasługi kapłanów polskich, którzy przy każdej spo-

sobności, nauczali, o powinności należenia do organizacyj polskich, a kobietom polskim wskazywali, Związek Polek w Ameryce.

Do takich serdecznych przyjaciół naszej organizacji zaliczyć należy Przeora OO. Franciszkanów, Wielebnego Ojca Theobalda Kałamaja. Po mszy świętej, odprawionej na intencję obrad sejmowych, zacny ten Sługa Boży, wygłosił płomienną naukę, w której kładł nacisk, że obowiązkiem każdej Polki, że celem wszystkich Polek, powinno być należenie do Związku Polek w Ameryce.

Przewodniczącą sejmu była dr. Franciszka Konrad-Filipiak; wice-przewodniczącą, p. Anna Neumann; sekretarkami, panna Emilia Napieralska i Leokadia Bradel.

Najwięcej czasu na sejmie tym poświęcono sprawie podatku stopniowego, który jeszcze długo niestety musiał czekać na dzień wejścia w życie. Dyskusje w tej sprawie, nie były jednak bezowocne; dały bowiem możność grupom rozpatrzenia się w tej tak ważnej sprawie i przygotowania gruntu pod tą ważną reformę.

Zarząd wybrany na Sejmie VII:
Stefania Chmielińska, prezeska
Jadwiga Pawełkiewicz, wice-prezeska
Łucja Wołowska, sekretarka
Leokadia Kadow, kasjerka
Dyrekcja: Stanisława Szeszycka, Julia Gronkiewicz, Teofila Śniegocka, Maria Baranowska i Maria Perłowska.
Lekarz naczelny, dr. Maria Kaczorowska.

Ówczesny stan rzeczy w organizacji naszej najlepiej ilustruje przytoczona tu

REZOLUCJA SEJMU VII.

My, Polki, zgromadzone na Walnym Sejmie Związku Polek w Ameryce, w Cleveland, zważywszy, że prześladowanie i ucisk hartuje ducha i wzmaga energię jednostek, budząc odporność narodową, stwierdzamy, że mimo wiekowej niewoli żyje w nas wiara w przyszłość i tu na ziemi zroszonej krwią Pułaskiego, Kościuszki opromienionej chwałą — żywem tętnem bije w sercach nadzieja, że dzień odrodzenia już blisko.

Zważywszy, że w ostatnim roku trzy ciosy zostały wymierzone w podwaliny naszego bytu narodowego, a to przez wywłaszczenie Polaków w Poznańskim, przez zakaz używania języka polskiego na zgromadzeniach publicznych w gra-

nicach państwa niemieckiego, oraz przez zamknięcie Macierzy Szkolnej w Królestwie, my, Polki w Ameryce, odczuwając grozę położenia i nawet tu na ziemi Washingtona, ścigane przez zachłanność krzyżacką, przyrzekamy nie dać ani jednej polskiej duszy na zagładę, ani jednej kropli polskiej krwi na zatracenie w morzu międzynarodowem, i wobec sfałszowanego spisu ludności w mieście Chicago, broniąc naszych praw obywatelskich, postanawiamy wysłać memoriał do naczelnika biura cenzusowego w Washingtonie, aby urzędnicy nie spisywali ludności według granic państwa, ale według rzeczywistej narodowości danej jednostki.

Zważywszy, że organizacja nasza dobro kobiety powinna mieć na pierwszym względzie, wobec strasznego niejednokrotnie położenia młodych kobiet polskich, przybywających do Ameryki, bez znajomości stosunków i języka, a narażonych na ostateczne zatracenie ciała i ducha, postanawiamy otoczyć opieką kobiecą emigrację polską i w tym celu wysyłamy reprezentację Związku Polek w Ameryce, złożoną z dwu przedstawicielek do Międzynarodowego Stowarzyszenia Opieki nad Kobietami.

Zważywszy, że oświata jest pierwszym szczeblem tej cudownej drabiny Jakóbowej, która coraz wyżej ludzkość wznosi i aż do niebios sięga, postanawiamy wytężyć siły nasze w tym kierunku, budząc w młodym pokoleniu zamiłowanie do nauki wogóle, a do języka, historii i literatury polskiej w szczególności, domagając się od odpowiednich władz stanowych by uwzględniły nasze słuszne żądania, wprowadzając w szkołach publicznych dzielnic polskich naukę języka polskiego.

Zważywszy, że przyszłość narodu naszego, a także całego społeczeństwa, zależy od poziomu moralnego kobiety, która jako żona i matka kształtuje pokolenia, postanawiamy popierać wszystkie szlachetne dążności kobiet amerykańskich, aby utrzymać między nami wszystkie nasze dodatnie narodowe cechy, jako to: szczerość, gościnność, zapał i prawdziwy idealizm, a zarazem wyrobić w sobie nowe cnoty trzeźwości, energii i karności społecznej.

Zważywszy, że organizacja nasza, rosnąc w powagę i siłę, powinna mieć swego przedstawiciela w stolicy kraju, któryby czuwał nad jej potrzebami, Wysoka Izba w dowód uznania działalności patriotycznej pułkownika Smolińskiego, mianuje go reprezentantem Związku Polek w Ameryce i wysyła doń telegram uznający jego wysokie zasługi i dziękujący za jego dotychczasową pracę dla dobra Polski.

Zważywszy, że zadaniem naszego Związku jest zorganizowanie wszystkich Polek w Ameryce, by stanęły pod sztandarem narodowym i szły za gwiazdą postępu, śladem naszych wielkich obywateli i patriotek, my zgromadzone na Sejmie VII, Związku Polek w Ameryce, w Cleveland, ślubujemy uroczyście tej Pannie Świętej co Jasnej broni Częstochowy i w Ostrej świeci Bramie, a która Królową Polski nigdy być nie przestała, że postępowaniem naszem na każdem stanowisku i na każdem polu starać się będziemy uszanować godność Polki i Kobiety, aby słowa pieśni stały się prawdą i czynem:

Jeszcze Polska nie zginęła,
Póki my żyjemy.

Łucja Wołowska
Olga Marcinkowska
Teodozja Kubińska
Maria Iwanowska.

Na Sejmie VII-mym, organizacja liczy 79 grup, skupiających 5,952 członkinie. Majątek wynosi $33,181.76.

— — — — — — — — — — — — — —

Po Sejmie VII, zostaje wielce rozszerzona dotychczasowa działalność Wydziału Oświaty, a zwłaszcza, uwydatnia się współpraca dr. Anny Wyczółkowskiej, dr. Marii Kaczorowskiej, dr. Marii Dowiatt-Sass i dr. Anny Krygier.

Lud polski, zarówno jak i inne narodowości przybyłe później do Ameryki, napotykały na lekceważenie ze strony tych Amerykanów, których los wcześniej zaprowadził na ląd Nowego Świata. Można powiedzieć, że starsza emigracja europejska, zajęła względem młodszej, stanowisko, zarozumiałej "Pani Nowobogackiej."

Dlatego, zainteresowanie się bliższe Amerykanek, Polkami, jakkolwiek wypływające więcej z ciekawości poznania naszej natury słowiańskiej, niż rzeczywistej sympatii, było powitane radośnie.

Dnia, 3-go listopada, 1908 r., — czytamy w Głosie Polek, — "Towarzystwo Amerykanek "Relief and Aid Society," zaprosiło dr. Annę Wyczółkowską i dr. Marię Dowiatt-Sass na zebranie tego towarzystwa. Ze znaną swadą i tym gorącym zapałem ilekroć chodzi o Polskę i Polaków, dr. Wyczółkowska, w długim odczycie przedstawiła przeszłą wielkość i potęgę naszego kraju, jego granice geograficzne, dziejowe powołanie i potęgę naszego kraju, a następnie poruszyła dzisiejsze położenie ojczyzny naszej, która mimo zachłanności potrójnego wroga, nie uległa nigdy i wciąż ku odrodzeniu dąży.

W końcu zwróciwszy się do Amerykanów udzieliła odpowiedzi na liczne zapytania tyczące się naszej emigracji.

Mianowicie dr. Wyczółkowska porównała obecny napływ polskiej emigracji do pokładów węgla, który ogrzewa, w ruch wprawia maszyny i spala się w elektrycznych lampach, ale o ile zetknie się z cywilizacją, to krystalizuje się w diament i wybucha geniuszem Mickiewiczów, Chopinów, Paderewskich.

W przemówieniu swem dr. Wyczółkowska zaznaczyła, że amerykanizacja Polaków w Stanach Zjednoczonych ani dla Polaków, ani dla Amerykanów nie przedstawia istotnych korzyści.

Przeciwnie na wolnej ziemi powinien nasz naród rozwijać się swobodnie według swej własnej kultury, przy pomocy gościnnych Amerykanów, a my umiejąc być wdzięcznymi, staniemy w pierwszym rzędzie prawych obywateli tej wielkiej i potężnej Unii.

Następnie zabrała głos dr. Dowiatt-Sass i udzieliła wyjaśnień z zakresu życia Polaków w Ameryce, ich przejść i walk przy dostosowaniu się do tutejszych warunków.

Poruszywszy zaś smutną teraźniejszość w kraju, dała w prostych słowach wstrząsający obraz stosunków pod berłem rosyjskim, systematycznej deprawacji dzieci naszych w szkołach i wyczerpującego ucisku moskiewskiego czynownika.

Długo brzmiące oklaski i objawy szczerej życzliwości dla Polaków, były podziękowaniem amerykańskich kobiet i dowodem prawdziwego uznania i zainteresowania się sprawą." — (M. Iwanowska.)

Prócz już wymienionych, ówczesny Wydział Oświaty tworzyły: Stanisława Maćkowiak, Jadwiga Pawełkiewicz, Stanisława Idzikowska, Magdalena Makowska, P. Krasińska, Teofila Śniegocka, Anna Lasek, Maria Iwanowska, Helena Szymańska, W. Ciesielska, Julia Smoczyńska, Maria Szostkowska i Maria Kosturska. Ponieważ niektóre panie nie mogły poświęcić się tej sprawie tak, jak tego potrzeba wymagała, przyłączono później: Franciszkę Ludkowską, P. Łukaszewską i P. Górską.

Wydział Oświaty po Sejmie VII, zakładał szkółki języka polskiego, rozpowszechniał literaturę polską, przez urządzanie odczytów, zwłaszcza, wiele pracy położyła dr. Anna Wyczółkowska.

W tym zakresie, Wydział Oświaty prowadził również szkółki robótek ręcznych.

Wśród intensywnej pracy oświatowej, w kwietniu 1909 r., rozeszła się wieść, o śmierci Heleny Modrzejewskiej.

W kościele Św. Stanisława, odbyła się msza święta za spokój jej duszy, a następnie dla uczczenia jej niezrównanego talentu, wspaniała Akademia. Helena Modrzejewska umarła w Kalifornii, lecz zwłoki jej zostały po śmierci przewiezione do Polski, a wraz z niemi jechały jak żywe serca pogrążone w smutku, liście wawrzynowe z nazwiskami członkiń Związku Polek w Ameryce, uwite w olbrzymi wieniec, pomysłu Stefanii Chmielińskiej.

Dnia 29-go czerwca, wysłano list do Marii Konopnickiej z prośbą, reprezentowania organizacji naszej na pogrzebie wielkiej artystki.

Wkrótce też Zarząd otrzymał następującą odpowiedź:

Szanowne Panie i Drogie Rodaczki:

Prawdziwą radością byłoby dla mnie spełnić Wasze życzenia i reprezentować na pogrzebie Heleny Modrzejewskiej Związek Polek w Ameryce, którego mam zaszczyt być honorową członkinią, gdyby nie silnie rozwinięta choroba serca, która właśnie w tym czasie zmusiła mnie do zwoływania po dwakroć lekarskiego konsylium w Krakowie.

Z balkonu więc tylko widziałam pogrzeb ten i wieniec uwity z imion Waszych Drogie Rodaczki, niesiony przed trumną, w delegacjach, przy dźwiękach owego Szopenowskiego marszu żałobnego, na które żadne polskie serce nieczułe być nie może.

Głosy tych, którzy mnie odwiedzili, zgodnie podnosiły wrażenie, jakie sprawił ów wyraz pamięci Waszej o Zmarłej, owo bratnie jakby podanie przez ocean ręki tym, którzy w dawnej ojczyźnie składali hołd jej talentowi, uświetniającemu sztukę narodową.

Dziękuję Wam Szanowne i Drogie Panie za uczyniony mi listem Waszym zaszczyt, i proszę przyjmijcie serdeczne słowa moich wiernych uczuć. Szczery uścisk dłoni.

Maria Konopnicka.

List ten, pisany dnia 7-go sierpnia, 1909 roku, w Żarnowcu, ogłoszony był w organie 7-go września, tegoż roku.

Rok 1909, był pamiętnym z przygotowań, jakie czyniło całe społeczeństwo polskie na Rok Grunwaldzki.

W połowie tego roku, w organie Związku Polek w Ameryce, ukazała się następująca odezwa:

Kochane Siostry:

Będąc powiadomioną o przygotowaniach, jakie ogarniają całą Polskę w celu uczczenia rocznicy grunwaldzkiej, tego największego triumfu przeszłości polskiej, wzywam Was, kochane Siostry, do jak najliczniejszego zebrania się w czwartek, 3-go czerwca, o godzinie 7-ej wieczorem, w celu omówienia stanowiska, jakie zająć nam należy w tej najwspanialszej manifestacji gnębionego przez Niemców Narodu Polskiego. Zapraszam na to zebranie głównie Zarząd Główny i Wydział Oświaty i wszystkich zainteresowanych tą sprawą. Niechaj każda z nas zastanowi się nad tem, jaką pracą społeczną mogłybyśmy się najkorzystniej przyczynić do podniesienia ducha narodowego i uzbrojenia go we wszystkie możliwe siły wobec stawianych nieustannie sideł na naszą przyszłość dziejową. Nie o to bowiem nam chodzi aby urządzić jakąś paradę patriotyczną, ale o to, aby się solidarnie zabrać do wspólnej pracy dla dobra ogółu polskiego i dla obrony naszej świętej jedności polskiej.

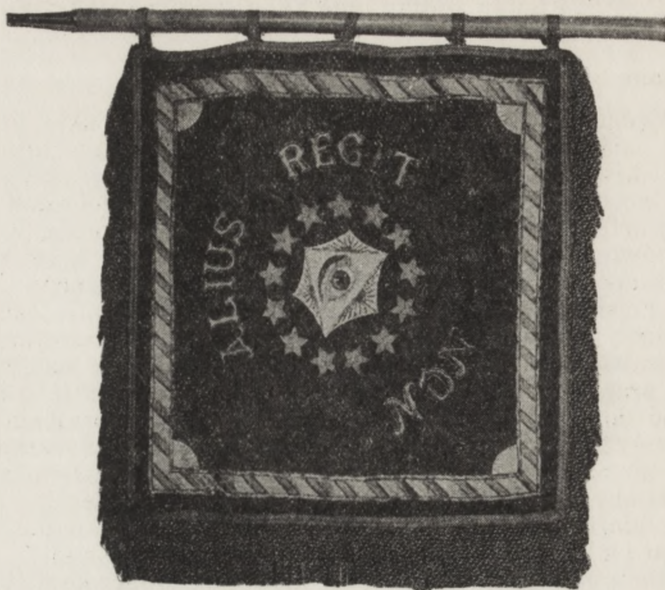
Bo w łączności jest siła, ale nie w samej łączności słów; my chcemy skojarzyć się w pracy, którą przeciwstawić będziemy jako mur wobec nacierających na nas wrogów."

— — — — — — — — — — — — — —

Jak już wspomniano, w związku z Rokiem Grunwaldzkim, powstała w Związku Polek w Ameryce myśl upamiętnienia go, pobudowaniem Domu Polskiego.

Gdy przekonano się, że społeczeństwo nie odniosło się do tej sprawy tak jak początkowo myślano, wytężono wszystkie wysiłki w kierunku oświatowym i właśnie na ten okres przypada największa działalność Wydziału Oświaty.

W uroczystościach Washingtońskich, jakie w roku 1910-ym odbyły się z okazji odsłonięcia pomników Tadeusza Kościuszki i Kazimierza Pułaskiego, oraz na Pierwszym Kongresie Narodowym Polskim, organizacja nasza reprezentowana była przez Zarząd. Ponieważ na Obchód Grunwaldzki, jaki się odbył w tym pamiętnym roku, do Krakowa jechały panie: Honorata B. Wołowska, dr. Maria Dowiatt-Sass i Katarzyna Przykłocka, Zarząd, poprosił je aby reprezentowały Związek Polek w Ameryce, na tej niezapomnianej 500-letniej rocznicy pogromu Krzyżaków, przez króla Władysława Jagiełłę.



KOPIA SZTANDARU, POD KTÓRYM ZGINĄŁ KAZIMIERZ PUŁASKI

W posiadaniu Związku Polek w Ameryce

Przed Sejmem VIII, wewnątrz organizacji zaszły następujące ważniejsze zdarzenia:

Przy końcu 1909 r., rezygnuje z posady redaktorki Maria Iwanowska i Zarząd na jej miejsce, powołuje Jadwigę Michalską.

Stefania Chmielińska wykonała w swym zakładzie replikę sztandaru, pod którym zginął Kazimierz Pułaski, poświęcenie którego odbyło się w kościele Św. Trójcy, zaś uroczysty obchód z tej okazji, w sali parafialnej Św. Stanisława Kostki.

Na wieść o śmierci Elizy Orzeszkowej, urządzoną została Akademia żałobna dla całej Polonii.

Z protokółów dowiadujemy się też, że w tym czasie istniał przy organizacji Wydział Wsparć.

Działalność po Sejmie VII, zamyka wielką księgę z Roczników Głosu Polek, jaki był drukowany miesięcznie na łamach Dziennika Narodowego.

Zamyka ją też przed Sejmem VIII, odezwa prezeski Stefanii Chmielińskiej, nawołująca do wprowadzenia w życie Podatku Stopniowego i wydania własnego tygodnika.

W sprawie wydawania własnego pisma organizacyjnego, zabiera głos i Stefania Laudyn, na której sugestię, postanowiono również zbierać składki, na zakupienie Wozu Drzymały do muzeum w Krakowie.

XII.

SEJM ÓSMY

Sejm VIII-my, odbył się w dniach od 19-go — 24-go września, 1910 r., w Milwaukee, Wisconsin.

Mszę świętą odprawioną w kościele Św. Józafata, celebrował ks. prałat Gulski.

Kazanie sejmowe wygłosił ks. O. Wenanty.

Obrady toczyły się w sali Kościuszki.

Prezydium sejmowe stanowiły: Aniela Tomaszewska, przewodnicząca; Stanisława Petrykowska, wice-przewodnicząca; Maria Wejna, sekretarka; Antonina Hon, asystentka sekretarki.

Na sejmie VIII, organizacja liczy 103 grup, członkiń 7,681. Majątek wynosi $52,849.49.

Na sejmie tym, poraz pierwszy zostały obrane prezeski stanowe.

Zarząd wybrany na sejmie VIII:
Anna Neumann, prezeska
Maria Wejna, wice-prezeska
Emilia Napieralska, sekretarka
Leokadia Kadow, kasjerka

Dyrekcja: Stanisława Szeszycka, Maria Piotrowicz, Teofila Śniegocka, Maria Szostkowska i Maria Kuflewska.

Lekarz naczelny dr. Maria Orglert-Kaczorowska.

Prezeski Stanowe:
Stan Ohio — Dr. Franciszka Konrad-Filipiak
Wisconsin — Stanisława Petrykowska
Connecticut — Balbina Budaj
Indiana — Stanisława Wawrzon
Michigan — Franciszka Szymańska.

Na sejmie uchwaloną została budowa nowego domu, za sumę, nie przekraczającą $25,000.00.

Komitet Budowy Domu stanowią: Łucja Wołowska, Joanna Jaworska, Helena Szymańska, Stefania Chmielińska i Aniela Tomaszewska.

Od sejmu VIII, spodziewano się załatwienia sprawy podatku stopniowego. Niestety, po długich wywodach na ten temat, za podatkiem stopniowym padło głosów 54, przeciw 69.

Natomiast sprawa wydawania własnego organu, załatwioną została pomyślnie i uchwalono wydawać własne pismo tygodniowe.

Druk Organu oddano firmie Smulski Publishing Co.

Na redaktorkę Głosu Polek, Zarząd powołał Stefanię Laudyn.

Pracę swą po sejmie VIII, Zarząd Związku Polek w Ameryce, poza czynnościami administracyjnymi, rozpoczął urządzeniem Akademii, ku czci niedawno zmarłej Marii Konopnickiej.

W pierwszym numerze Głosu Polek, jaki zaczął wychodzić tygodniowo, z dnia 3 listopada, 1910 r., znajdujemy opis pogrzebu ukochanej Pieśniarki i Jej życiorys, a z dnia 24-go tegoż miesiąca, sprawozdanie z obchodu.

Podczas nadzwyczaj bogatego w treść programu, Chór Św. Stanisława, odśpiewał specjalnie na tę uroczystość napisaną kantatę przez Szczęsnego Zahajkiewicza, której pierwsza strofa brzmi!

Gwiazdeczce na polskiem niebie,
Co świeciła blaskiem zórz,
Koronę naród dziś splata
Z białych lilij, z polnych róż.

Na łamach Głosu Polek, przez czas dłuższy ukazują się zobrazowane przez wieszczkę, krzywdy społeczne.

Głos Polek niósł w świat swe wzniosłe posłannictwo. Stał na straży interesów organizacji, a jednocześnie informował i pouczał. Dział "O Szarej Godzinie" był pomocą dla matek w wychowaniu dzieci, podsuwał gotowy materiał dla młodocianych główek.

Tygodnik nasz spotkał się z uznaniem całego społeczeństwa. Liczne listy są tego dowodem, że pismo to umiało zainteresować ogół Polaków w Ameryce, a wśród pierwszych prenumeratorów miałyśmy licznych księży i mężczyzn, interesujących się życiem społecznym.

Po sejmie VIII, czynność Wydziału Oświaty rozszerzoną została zaprowadzeniem Letnich Kolonii dla Dzieci. Ko-

mitet Letnich Kolonii tworzyły: Maria Baranowska, Franciszka Ludkowska i Stanisława Idzikowska.

Prócz wyżej wymienionych do Wydziału Oświaty wchodziły: Dr. Maria Orglert-Kaczorowska, dr. Anna Krygier, Maria Perłowska, Jadwiga Pawełkiewicz, Aniela Tomaszewska, Bronisława Wawrzyńska, Łucja Wołowska, Stefania Laudyn-Chrzanowska, Stanisława Szeszycka, Teofila Śniegocka i Stefania Chmielińska.

W myśl uchwały sejmowej, Zarząd przystąpił do budowy nowego domu.

Zakupione zostały parcele p. n. 1309-15 N. Ashland Ave.

Dnia 18-go września, 1911 r., odprawiona została msza święta w kościele Św. Trójcy na intencję przedsięwziętego dzieła, poczem Zarząd Główny, Komitet Budowy, oraz licznie zgromadzone członkinie, udały się na plac pod budowę domu przygotowany. Rydlem ozdobionym w ponsową szarfę i biel kwiecia, kopano ziemię pod fundamenty. Moment to był rozrzewniający; zgromadzone bowiem, czuły i rozumiały, że aktem tym wkopują w grunt życia wychodztwa swój trud, na chwałę i pożytek społeczeństwa.

Uroczyste poświęcenie kamienia węgielnego odbyło się w niedzielę, dnia 12-go listopada, 1911 r.

Wmurowane zostały w kamieniu węgielnym następujące dokumenty: Streszczona Historia Związku Polek w Ameryce, Konstytucja Związku Polek w Ameryce, fotografie założycielek, wartościowa złota moneta, oraz orzeł biały wyhaftowany na amarantowej tarczy, ówczesne godło organizacyjne.

Poświęcenia dokonał ks. Kazimierz Sztuczko, proboszcz parafii Św. Trójcy, w asystencji ks. Kazimierza Gronkowskiego, proboszcza parafii Św. Wojciecha i ks. Władysława Zapały, rektora Kolegium Św. Stanisława Kostki.

Z okazji tej odbyła się imponująca manifestacja, w której wzięły udział wszystkie miejscowe organizacje.

Tak się przedstawia w tym okresie praca dla organizacji i społeczeństwa amerykańskiego, która jednocześnie sięgała Europy i Polski.

Na wieść, o projekcie wyłączenia Chełmszczyzny z Królestwa, jako "Kraju odwiecznie rosyjskiego," za głosem rodaczek w Ojczyźnie, silnie przemówił na gruncie amerykańskim, Związek Polek w Ameryce.

Ze Związku Polek w Ameryce, wyszła myśl zwołania wielkiego wiecu, w celu przedstawienia odwiecznych i stale ponawianych krzywd, względem narodu polskiego.



DRUGI DOM ZWIĄZKU POLEK W AMERYCE
p. n. 1309-15 N. Ashland Ave.
budowany w r. 1911.

W wiecu tym, wzięły udział wszystkie organizacje polskie. Uchwalono odnieść się w tej krzywdzącej Polaków sprawie, do Rządu Stanów Zjednoczonych.

W Głosie Polek z dnia 7-go grudnia, 1911 r., zamieszczona była porywająca Odezwa.

Należy nadmienić, że akcję w sprawie Chełmszczyzny, wszczęła na gruncie chicagoskim dr. Anna Wyczółkowska, przedstawiając sprawę Zarządowi Głównemu Związku Polek w Ameryce.

W tym okresie wytężonej pracy, zbliża się dzień otwarcia nowego domu, a zarazem, czas sejmu.

Nowy Dom oddany został na usługi członkostwu i Polonii w dniu 21-ym lipca, 1912 roku.

Został on wzniesiony kosztem o wiele większym niż to przewidywał sejm, musiano bowiem postawić dom, odpowiadający stałemu wzrostowi organizacji.

Nowy Dom Związku Polek w Ameryce, wraz z urządzeniem i parcelami kosztował $72,000.00, a wykonany został według planów architekta J. Gwizdowskiego.

Rzecznikiem organizacji, obranym po sejmie VIII, był adwokat W. S. Mirosławski.

Przed Sejmem IX, ukazują się w Głosie Polek artykuły, na temat Podatku Narodowego. Apele wystosowane są nietylko do członkiń Związku Polek w Ameryce, ale do całego wychodztwa polskiego w Ameryce.

XIII.

SEJM DZIEWIĄTY

Sejm IX, odbył się w South Bend, Indiana, w dniach 26-30-go sierpnia, 1912 roku, w sali parafialnej Św. Jadwigi.

W kościele Św. Jadwigi odprawione zostało nabożeństwo sejmowe. Solenną Mszę św. celebrował ks. Walenty Czyżewski. Kazanie Sejmowe wygłosił ks. A. Zubowicz.

W skład prezydium sejmowego weszły:

Aniela Dorańska, przewodnicząca; Rozalia Kolska, wice-przewodnicząca; Joanna Andrzejewska, sekretarka; Katarzyna Latus, II sekretarka.

Na sejmie IX-tym, organizacja liczy 143 grup, członkiń 10,930. Stan majątkowy $99,313.71.

Od Sejmu IX-go spodziewano się wiele, przede wszystkim czekała na załatwienie sprawa Podatku Stopniowego.

Jak się dowiadujemy ze sprawozdania prezeski Związku Polek w Ameryce, na Sejm IX-ty, sejm poprzedni nie przyjął Tabeli Podatku Stopniowego, ale polecił tę sprawę do załatwienia Zarządowi Głównemu, przez powszechne głosowanie w grupach. Ponieważ raty ubezpieczeniowej obniżyć nie było można, tak jak się tego domagała opinia pań delegatek, sprawa ta została do orzeczenia Izby Sejmowej.

Głosowanie wykazało, że za podatkiem stopniowym padło głosów 111, przeciw 89.

Podatek stopniowy wszedł w życie z dniem 1go października, 1913 r., bez utraty nawet jednej członkini, z tego powodu.

Jeszcze przed Sejmem IX, czynione były starania, aby redaktorka obierana była przez sejm. Izba jednak zadecydowała, że "do redagowania urzędowego organu ma być wybrana redaktorka przez Zarząd Główny."

Zarząd wybrany na Sejmie IX-tym:

Anna Neumann, prezeska

Jadwiga Pawełkiewicz, wice-prezeska

A. Emilia Napieralska, sekretarka generalna

Leokadia Kadow, kasjerka

Dyrekcja: Joanna Andrzejewska, Tekla Karge, Józefa Specjał, Stanisława Szeszycka i Karolina Sowińska.

Lekarz naczelny — Dr. Maria Orglert-Kaczorowska.

Prezeski Stanowe:

New York — Berta Dorasiewicz

Connecticut i Massachusetts — Balbina Budaj

Wisconsin — Stanisława Petrykowska

Pennsylvania — Wanda K. Rumińska

Ohio — Dr. Franciszka Konrad-Filipiak.

Zarząd Główny, na posiedzeniu dnia 17-go września, mianował na urząd redaktorki, Jadwigę Michalską, na rzecznika, W. S. Mirosławskiego. Ale już 10-go marca, 1913 roku, urząd redaktorki, obejmuje Helena Setmajer.

W sprawozdaniu na Sejm IX, prezeska Związku Polek w Ameryce, Anna Neumann, mówiąc o przyroście członkostwa i ilości nowych grup, powstałych od ostatniego sejmu, powiada między innymi:

"Oprócz tego utworzyło się kilka towarzystw młodych dziewcząt, które w przyszłości mają powiększyć szeregi Związku Polek. Ze swej strony gorąco polecamy zakładanie takich towarzystw dziewcząt, dla nich bowiem należenie do polskich towarzystw pod kierunkiem starszych członkiń,

byłoby ochroną przed amerykanizacją, a w przyszłości będzie pomocnem do rozwoju organizacji naszej."

Wówczas to istniały już Towarzystwa takie młodych dziewczątek w Chicago i Milwaukee.

Z protokółów Zarządu Głównego dowiadujemy się, iż 7-go stycznia, 1913 r., przy grupie 8-ej w Braddock, Pa., zorganizowany został Wianek z 31 dziewcząt, pod nazwą: "Małe Polki na Obczyźnie." Były to pierwsze próby, jakie stały się zaczątkiem naszego Działu Małoletnich.

Po Sejmie IX, do Wydziału Oświaty, powołane zostały przez Zarząd Główny następujące członkinie:

Dr. Maria O. Kaczorowska, Stanisława Maćkowiak, Nepomucena Stasiak, Maria Weyna, Maria Przybyszewska, Maria Rokosz, Julia Gronkiewicz, Maria Szostkowska, Angelina Milaszewicz, Maria Kuflewska, Mieczysława Dorańska, Genowefa Tschierse, Katarzyna Przykłocka, Franciszka Ludkowska i Stanisława Idzikowska.

Wydział Oświaty, po Sejmie IX, stara się usilnie zakładać Szkółki Sobotnie w dzielnicach, gdzie zachodzi potrzeba dokształcania młodzieży polskiej.

Szkółki te, prowadzone były dla dzieci i młodzieży, płci obojga. Prócz czytania i pisania po polsku, uczono także historii i literatury polskiej.

W siedzibie organizacji prowadzona była szkoła dla analfabetów, oraz odbywały się wykłady o wyższym programie z zakresu historii i literatury polskiej. Szkółki podobne zakładane też były we wszystkich miastach i osiedlach, gdzie istniały grupy Związku Polek w Ameryce, jeśli wyraziły chęć założenia takowych.

Przytem Wydział Oświaty baczył, aby uroczyście były obchodzone wszystkie rocznice narodowe.

Na posiedzeniu 14-go kwietnia, 1913 roku, został przyjęty przez Wydział Oświaty i Zarząd Główny, "Marsz Związku Polek w Ameryce," napisany przez Antoniego Małłka:

Łączmy siostry wciąż serca, dłonie. . . .

— — — — — — — — — — — — — —

Polonia Amerykańska, już w tym czasie, żyje przeczuciem zdarzeń, jakie wkrótce ma wywołać wojna światowa.

Na gruncie tutejszym tworzy się Komitet Obrony Narodowej, a Związek Polek w Ameryce, reprezentowany jest w nim przez prezeskę, sekretarkę i kasjerkę.

Lecz już dnia 7-go czerwca, 1913 roku, na posiedzeniu swym, Zarząd, postanowił ze względów orientacyjnych wycofać swą reprezentację, aczkolwiek w dalszym ciągu nie

odmawiając rzeczonemu Komitetowi sali swej na posiedzenia.

W czasie swej przynależności do Komitetu Obrony Narodowej, organizacja nasza brała czynny udział w jego pracach. Tymczasem w łonie organizacji, utworzony został Komitet Ochotniczy. Staraniem tegoż został urządzony bazar, na zapoczątkowanie funduszu. Grupy, również poczęły nadsyłać swe dary, tak że wkrótce fundusz ten składał się z $590.18.

Z sumy tej wpłacono do Komitetu Obrony Narodowej, $243.26.

Pozostała suma, zapoczątkowała Fundusz Bojowy Związku Polek w Ameryce. Na wiosnę 1914 roku, Małopolska nawiedziona została klęską powodzi. Na posiedzeniu dnia 17-go marca, Zarząd przeznacza na ten cel $150.00. Poprzednio już były wysłane dary, na zakupno zasiewów wiosennych, dla najbiedniejszych włościan.

Dalsze wypadki w Europie, nie kazały już długo czekać na wielkie następstwa.

Na posiedzeniu 18-go sierpnia, 1914 roku, Zarząd, poleca redaktorce, napisanie serii artykułów na temat stosunków w Europie i naszego stosunku do Polski.

Wojna wzbudza wielkie nadzieje, to też rośnie zapał i entuzjazm. Zarząd, na posiedzeniu 1-go września, uchwala, aby na przyszłym sejmie, zamiast bankietu, urządzić Wiec Narodowy.

— — — — — — — — — — — — — —

W okresie międzysejmowym, zmarła przewodnicząca Sejmu IX, Aniela Dorańska.

Nieco później znów wice-prezeska Związku Polek w Ameryce, Jadwiga Pawełkiewicz, na miejsce której powołaną została Joanna Andrzejewska.

XIV.

SEJM DZIESIĄTY

O wojnę powszechną za wolność ludów,
Prosimy Cię, Panie.
O broń i orły narodowe,
Prosimy Cię, Panie.
O śmierć szczęśliwą na polu bitwy.
Prosimy Cię, Panie.

Wojna!

Roztętniła nam krew w żyłach, rozpromieniła myśli, rozwinęła skrzydła do lotu. . . .

Oto Litania Pielgrzymska, zostaje wysłuchana! Naród Polski, rozsypany po całym świecie, myślą jednoczy się w przekonaniu, że na gruzach powojennych, zakwitnie Polska.

Na początku wojny światowej, w dniach 21-26 września, 1914 r., odbywa się Sejm X, Związku Polek w Ameryce, we własnej siedzibie, w Chicago, Illinois. Nabożeństwo sejmowe odprawione zostało w kościele Św. Trójcy. Kazanie wygłosił ks. Kazimierz Sztuczko.

W skład prezydium sejmowego weszły:

Prakseda Sawicka, przewodnicząca; Anna Klarkowska, wice-przewodnicząca; Mieczysława Dorańska, I sekretarka; Antonina Hon, II sekretarka.

Organizacja liczy grup 190, członkiń 14,448. Majątek $166,699.04.

Zarząd wybrany na Sejmie X-tym:

Anna Neumann, prezeska
Angelina Milaszewicz, wice-prezeska
A. Emilia Napieralska, sekretarka generalna
Łucja Wołowska, kasjerka

Dyrekcja: Karolina Sowińska, Maria Weyna, Zofia Sypniewska, Józefa Specjał i Maria Kuflewska.

Dr. M. O. Kaczorowska — lekarz naczelny
Stefania Laudyn — redaktorka

Teofila Śniegocka, bibliotekarka
Helena Fleming-Czachorska — adwokat.
Prezeski na Stany:
Ohio — Franciszka Konrad-Filipiak
Massachusetts — Stefania Grabowska
Connecticut — Konstancja Gulczewska
Indiana — Stanisława Wawrzon
Pennsylvania — Maria Hipnerowska
Wschodnia Pennsylvania — Maria Szakalun
Michigan — Franciszka Szymańska
New York — Berta Dorasiewicz
Wisconsin — Stanisława Petrykowska.

Przebieg Sejmu X-go, odbija się jak w zwierciadle, w rezolucjach sejmowych, jakich przez czas trwania sejmu przyjęto trzy:

PIERWSZA — była rezultatem Wiecu, jaki odbył się wieczorem pierwszego dnia sejmu.

Wiec ten zgromadził tłumy rodaków, których ściany siedziby naszej nie były w stanie pomieścić.

Prócz urzędniczek Zarządu Głównego, przemawiali: Ks. Władysław Zapała, Adam Majewski, Jan F. Smulski, sędzia Edmund Jarecki i S. Orpiszewski.

Brzmi ona następująco:

"My, Polki, przedstawicielki poszczególnych grup Związku Polek w Ameryce, z różnych stron tego kraju, na dziesiąty Sejm tegoż Związku Polek przybyłe, wraz z ogółem Polek z miasta Chicago i okolicy — na Walnym Wiecu w Domu Związku Polek w mieście Chicago zgromadzone w dniu 21-ym września, 1914 r., po należytem zastanowieniu się nad najżvwotniejszą nas jako naród obchodzącą obecnie kwestią — WOLNOŚCI POLSKI — uchwalamy i stwierdzamy co następuje:

Uroczyście deklarujemy, że nigdy nie uznawałyśmy i nie uznajemy wydarcia przemocą Narodowi Polskiemu nieprzedawnionych i prawnie mu przynależnych praw, oraz odebrania samorządności i wolności krajowi polskiemu.

Dalej oświadczamy, że nigdy nie przestaniemy dążyć pracą naszą i usiłowaniami, wszelkiemi możliwemi drogami, do odzyskania absolutnej wolności i samoistności Polski.

Dalej uroczyście oświadczamy, że nie sympatyzujemy z żadną, nie myślimy popierać którejkolwiek ze stron obecnie w Polsce wojujących: ani Austrii, która podała myśl rozbioru Polski, ani Rosję, ani zdradzieckie Niemcy, które na-

rodowi naszemu przez wiek cały, straszne czyniąc krzywdy, wciąż "Ausrotten" śpiewają.

Natomiast uchwalamy i polecamy skupiać nasze siły narodowe, korzystać z każdej sposobnej okazji, aby sprawę polską przed forum świata przedstawić, a przede wszystkim zabrać się do energicznego i stałego zbierania ofiar. Pieniędzy, pieniędzy, pieniędzy nam dziś gwałtem potrzeba, aby odpędzić już dzisiaj głód i nędzę, jakie bracia i siostry nasze na ziemi naszej świętej cierpią. Obowiązek ten uważamy za NAGŁY i za PIERWSZY w obecnej chwili! Zatem nawołujemy wszystkich, którzy są w możności, DAWAJCIE RYCHŁO! DAWAJCIE SZCZODRZE! DAWAJCIE ZARAZ!

Niech się z posad ruszy cały lud polski w Ameryce. Nadeszła chwila czynu. Niech każdy wykona swój święty obowiązek względem swych braci i sióstr, dotkniętych strasznie skutkami wojny; oni już dziś cierpią głód, niedostatek, nędzę, brak im chleba, brak odzienia, brak schronienia. Polska woła: "Dajcie dzieciom moim chleba, a przy tem nie zapominajcie o mojem wyzwoleniu."

Ty więc ludu ofiarny, Wy dobrzy synowie i córy polskie, spieszcie ze szczodrą, ofiarną dłonią, dawajcie ile możecie; zbierajcie skwapliwie te grosze wy, których lud do tego upoważni, zapewniając groszowi temu największe bezpieczeństwo i ścisłą kontrolę, a co najrychlej wysyłajcie te pieniądze zagrożonym miejscowościom; bądźcie miłosierni, niech patriotyzm Wasz ratuje je od ostatecznej nędzy i zagłady.

Ratujcie swoich od śmierci głodowej! Ratujcie braci i siostry, kto w Boga wierzy i Polakiem i Polką mieni się być — teraz niech czynem swą służbę Ojczyźnie udowodni.

Pomne na bohaterskie czyny rycerstwa polskiego, rozniecajmy w braciach, mężach i synach naszych podobne uczucia serdecznej, szczerej, bezgranicznej miłości dla Polski, dla przecudnego języka polskiego, dla całego naszego ludu uciemiężonego. Wzniecajmy i szerzmy przyjaźń i dobrą wolę dla pobratymczych szczepów słowiańskich ludów; wzniecajmy w sobie to wielkie poczucie obowiązku ratowania sióstr i braci naszych, będących obecnie w strasznej niedoli i nędzy spowodowanej skutkami okrutnej wojny, która pozostawia po sobie tylko zniszczenie i zgliszcza.

Usilnie popieramy potrzebę SKARBU I WOJSKA POLSKIEGO; polecamy i sercem całem zachęcamy, by Naród cały z najwyższą wiarą w dobro sprawy te dwie potrzebne przyszłemu Rządowi instytucje stale i ciągle zasilał.

Łączymy się duchem z siostrami i braćmi, niosącymi życie i mienie na ołtarz rwącej się do wolności Polsce i tworzącymi Rząd Narodowy, oświadczamy naszą gotowość do pomagania w wszelki możliwy sposób, aby chwila samoistności Polski jak najrychlej się zjawiła. . . .

Uważając, że uczciwe piastowanie urzędów przez Polaków w tym kraju przysparza dobrej sławy Polakom i Polsce, utrzymujemy, że obowiązkiem naszym jest zawsze popierać swoich, ubiegających się o urzędy miejskie, stanowe i krajowe bez względu na partie. W tak doniosłej, jak chwila obecna, szczególną zwracamy uwagę obywatelstwu, że gdziekolwiek możliwe, starajmy się przeprowadzić Polaków, jako posłów do kongresu, absolutnie nie zważając na partie, a uważając tylko na to, by Polacy tam byli.

Dla sprawy własnej, dla sprawy polskiej powinniśmy mieć Polaków w Kongresie amerykańskim. Obecna chwila rozkazuje nam wytężyć wszystkie nasze siły, by mieć urzędowych rzeczników słusznej sprawy naszej przy zakończeniu obecnej wojny w Europie.

Solidaryzujemy się z wszelką uczciwą pracą, dążącą do pojednania, zjednoczenia i jednomyślności całego narodu, zawsze gotowe do poświęceń i pracy nad urzeczywistnieniem pragnienia WOLNEJ I NIEPODLEGŁEJ POLSKI — dla nas, dla dzieci naszych — dla potomstwa po wieczne czasy.”

Rezolucje Sejmu X, tworzą jedną całość. Następna Rezolucja jest niejako dalszym ciągiem uczuć i myśli poprzedniej, a przyjęciu jej towarzyszyły następujące okoliczności:

Na sesji wieczornej trzeciego dnia obrad, przewodnicząca sejmu odczytuje telegram, jaki ukazał się w prasie polskiej w Ameryce:

Bordeaux, 22 września, 1914 r.

Jan Smulski,
1201 Milwaukee Ave., Chicago, Ill.

Rodacy przysyłajcie dwadzieścia tysięcy Polaków dla zwalczania Teutonów, niech wylądują w Anglii, by się połączyć z armią brytyjską we Francji. Wszyscy nasi Polacy z Francji są już pod chorągwiami. Pokażcie się godnymi Kościuszki i Pułaskiego. Liczymy na Was. Święta sprawa Ojczyzny Was wzywa.

Pułkownik Józef Gałęzowski
Fortunat Strowski
Ignacy Paderewski
Jan Styka.

Po odczytaniu tego kablogramu, Komitet Rezolucji prosi o głos, przedstawiając Izbie co następuje:

"My, Delegatki, na Sejm X, Związku Polek w Ameryce, obradując w Chicago, Ill., wobec najświeższych wieści z za oceanu, niosących wychodztwu naszemu od najlepszych synów Polski zew do mocarnego czynu oswobodzenia Ojczyzny z kajdan niewoli — zdając sobie sprawę, że dzisiaj każda chwila jest drogą, a zwłoka choćby najkrótsza, nieobliczalną szkodę świętej sprawie przynieść może, — nie czekamy końca naszych sejmowych obrad, ale już dzisiaj na wieczornej sesji środowej, t. j. w dniu 23-im września, 1914 r., postanawiamy i uchwalamy, co następuje:

1. W imię najświętszego i najdroższego każdemu sercu polskiemu hasła niepodległości Polski, apelujemy do wszystkich organizacyj polskich w Ameryce i wogóle do całego wychodztwa, ażeby wszyscy natychmiast, zapomniawszy wszelkich różnic w poglądach, współzawodnictwie organizacyjnem lub przynależności partyjnej — podali sobie bratnią dłoń i przystąpili do zorganizowania jednego wspólnego Rządu Narodowego na wychodztwie i jednego wspólnego Skarbu, celem wdrożenia bezwłocznej, energicznej, na czynach, nie słowach opartej akcji niepodległościowej.

2. Uznając, że obecna na szpaltach polsko-amerykańskich pism z bezwzględną brutalnością prowadzona polemika dziennikarska, utrudnia w wysokim stopniu ostateczne porozumienie się i skonsolidowanie wszystkich sił naszego wychodztwa dla jednego świętego celu, a natomiast pogłębia różnice przekonań i osobiste antagonizmy, darząc niejednokrotnie przeciwników mianem zdrajców i zaprzańców narodowej sprawy, potępiamy z całą surowością tę wstrętną bratobójczą walkę i stwierdzamy, że w narodzie polskim nie ma zdrajców w obecnej dobie, ale cały naród, wszyscy synowie i córy Polski owiani są jednym duchem i pragnieniem odzyskania niepodległości Ojczyzny. Różnica poglądów, na drogi wiodące do jednego celu, nie uprawnia jeszcze do miotania w stronę przeciwnika rodaka, najcięższych obelg, a ci, co to czynią, zwłaszcza w dzisiejszej chwili — popełniają ciężką zbrodnię wobec Matki Ojczyzny.

3. Wzywamy całą amerykańską Polonię, ażeby bezzwłocznie po zorganizowaniu wspólnego rządu narodowego na wychodztwie i skarbu, poddała się bezwzględnie i kornie kierownictwu tegoż rządu i cały swój dorobek materialny do rąk tegoż ofiarnie i ochotnie złożyła.

Nie ma chwili do stracenia Rodacy i Rodaczki. Polska budzi się z wiekowego letargu i woła do nas o pomoc.

Młodzież nasza rwie się do czynu i czeka niecierpliwie na hasło przodowników.

Nie czekać i zwlekać, lecz w czynów stal uderzyć nam trzeba.

W jedności naszej zbawienie Polski leży.

Niech żyje wolna i niepodległa Polska, wspólnemi siłami wszystkich swych dzieci niewoli wydarta."

Wreszcie, Sejm X-ty, przyjmuje następującą trzecią rezolucję:

"My, Delegatki, na 10-ty Sejm Związku Polek w Ameryce, zebrane w Chicago, Ill., na sesji końcowej w domu Związku Polek w Ameryce, w dniu 26-go września, 1914 r., uchwalamy następującą rezolucję dodatkową:

1. Tusząc, że głos naszej środowej rezolucji nie przebrzmiał bez echa i dodatniego wpływu na podjęte już starania skonsolidowania całego wychodztwa polskiego w Ameryce w pracy dla Niepodległości Ojczyzny, apelujemy jeszcze raz do całego ogółu polskiego, ażeby tenże zacne usiłowania całą siłą dobrej woli poparł i ofiarnem niesieniem czynnej pomocy Ojczyźnie żywotność sprawy polskiej w obliczu całego świata zadokumentował.

2. Uznając nieodzowną konieczność podniesienia stanowiska kobiety polskiej w Ameryce na poziom równorzędny z kobietami innych kulturalnych narodów ziemię tę zamieszkujących, wzywamy wszystkie Siostry Polki na wolnej ziemi Washingtona przebywające, aby w myśl zasady "gromada to wielki człowiek," garnęły się ochoczo w szeregi jedynej samodzielnej kobiecej organizacji polskiej na wychodztwie, jaką jest Związek Polek w Ameryce.

3. Świadome szczytnych obowiązków kobiety polskiej na wychodztwie, i w tem silnem przekonaniu, że naród jest takim, jakiemi są jego kobiety — zanosimy gorącą prośbę do wszystkich naszych sióstr, by całą mocą swej polskiej duszy, strzegły dziatwę polską od wynarodowienia, budząc od najwcześniejszych lat w młodocianych serduszkach głęboką miłość Ojczyzny, Jej przepięknych tradycyj i przecudnej mowy.

4. Wdzięczne za żywe zainteresowanie, jakie nam wszystkie bratnie organizacje, prasa polska i wogóle całe wychodztwo polskie z okazji sejmu 10-go naszej organizacji okazało — ślemy wszystkim, a zwłaszcza gościnnemu obywatelstwu polskiemu miasta Chicago najserdeczniejsze dzięki, a wyrażając nadzieję, że przyszły sejm, już nam córom Wolnej Polski, obesłać nam będzie danem — kończymy nasze obrady, z głębi serca płynącym okrzykiem:

Niech żyje Wolna i Niepodległa Polska.

Niech żyje Związek Polek w Ameryce.

Komitet Rezolucji i Prasy tworzyły:

Helena Setmajer, Michalina Świetlik i Franciszka Garbarek.

Na sejmie tym przeszedł wniosek, ażeby złożyć na rzecz Ojczyzny, procenty od hipotek i nadwyżkę, jaka pozostała z "Głosu Polek." Jak później dowiemy się, suma ta, przelaną została do Funduszu Bojowego.

Zarządzona na ten cel składka przyniosła $181.00.

Druk Głosu Polek oddano firmie Polish-American Publishing Co.

— — — — — — — — — — — — — — —

Okres po Sejmie X, jest wytężoną pracą patriotyczną.

W czasie trwania obrad sejmowych Związku Polek w Ameryce, organizacje polskie, utworzyły Polski Centralny Komitet Ratunkowy, dla zespolenia wszystkich warstw społeczeństwa polskiego, a który zawiązał się na posiedzeniu przedstawicieli wszystkich organizacyj, jakie się odbyło w Domu Zjednoczenia Polskiego Rzymsko-Katolickiego.

Organizację naszą w P.C.K.R., reprezentował Zarząd Główny.

Związek Polek bierze czynny udział od samego początku zawiązania się rzeczonego Komitetu.

Ponieważ P.C.K.R., miał trudności ze znalezieniem odpowiedniego lokalu, dla swych biur, organizacja nasza ofiarowała na takowe, salę posiedzeń Zarządu Głównego.

Z protokółów, z posiedzeń Zarządu, dowiadujemy się, iż Związek Polek w Ameryce, wysłał w grudniu 1914 r., tysiąc dolarów na ręce Marii Rodziewiczówny, a drugi tysiąc na ręce Marii Dulębianki. Pieniądze te przeznaczone były na niesienie pomocy głodnym. Na początku 1915 r., wysłano tysiąc dolarów do Stowarzyszenia Zjednoczonych Ziemianek.

W tym czasie, kobiety wielu narodowości, poczęły szerzyć ideę zawarcia pokoju i zaprzestania wojny za wszelką cenę. W tym celu zwołany został Kongres Pokojowy do Hagi, w Holandii.

Ażeby orzec, czy Kongres ten miał większe znaczenie i czy mógł istotnie wywrzeć wpływ na losy pokoju lub wojny, trzeba by przeprowadzić odpowiednie w tym kierunku studia.

Niech nam jednak wystarczy, że Związek Polek w Ameryce, zabierał głos wszędzie, gdzie uważał, że Sprawie Pol-

skiej odda usługę i dlatego na Kongres ten wysłał jako swą reprezentantkę, sekretarkę generalną, pannę A. Emilię Napieralską.

W maju, tego roku, urządzony został za inicjatywą Związku Polek w Ameryce, Dzień Polek, do współudziału w którym zaproszone zostały wszystkie Polki bez względu, na przynależność organizacyjną. Impreza ta przyniosła przeszło sześć tysięcy dolarów, które oddane zostały do P.C.K.R.

Dnia 2-go czerwca, na posiedzeniu Zarządu Głównego, obecną była pani Helena Paderewska. W opowiadaniu swym, przedstawiła ona straszny los dziewcząt w Polsce, spowodowany wojną. Na posiedzeniu tym zawiązało się "Kółko Dziewcząt dla Dziewcząt, Imienia Heleny Paderewskiej." Na zapoczątkowanie funduszu Kółka tego, Zarząd wyasygnował z kasy $100.00.

Po opuszczeniu posiedzenia przez panią Paderewską, Zarząd, zamianował ją Członkinią Honorową Związku Polek w Ameryce.

Nie chcąc czekać ze sprawą Podatku Narodowego do następnego sejmu, Zarząd przeprowadza w tej sprawie referendum.

Olbrzymia większość grup, opowiedziała się za płaceniem pięć centów miesięcznie.

Z tego pięcio-centowego podatku, jeszcze przed Sejmem XI, wpłynęło do Funduszu Narodowego $2,816.80.

Fundusz Bojowy Z. P. w A., przedstawia się w tym czasie jak następuje:

Uchwałą Sejmu X	$5,000.00	
Od Komitetu Grunwaldzkiego ...	745.94	
Od Grup Związku Polek w Ameryce i osób prywatnych	6,646.05	
Na Złotą Księgę i inne	1,521.14	
Razem		$13,913.13

Z pieniędzy tych, do lipca 1916 roku, wysłano do Polski $11,700.00.

Równocześnie, członkinie Związku Polek w Ameryce, rozpowszechniają znaczki narodowe, wydane przez P.C.K.R., z napisem "Liberty for Poland."

W pracy, na rzecz Polski, od początku prowadzi wytężoną pracę w Pennsylvanii, Honorata B. Wołowska. W stanie Ohio, uwydatnia się praca dr. Franciszki Konrad-Filipiak. Przytem, wszystkie prezeski stanowe, współpracują z przedsięwzięciami Zarządu Głównego, tak, że akcja wol-

nościowa Polski, obejmuje szerokie obszary, na których pracowały grupy Związku Polek w Ameryce.

W październiku, 1915 r., złożyły wizytę Zarządowi Związku Polek w Ameryce, przedstawicielki Kongresu Pokojowego w Hadze, dr. Alleta Jacobs, z Holandii, Crystal McMillan, z Anglii i Rosika Schwimmer, z Węgier. W rozmowie, starały się one nakłonić Zarząd Główny do rozpowszechniania idei pokoju za wszelką cenę.

Rezultat ich wizyty, był ten, że wkrótce protest niżej zamieszczony był wysłany do pism amerykańskich, kongresmanów i innych wpływowych osób.

PROTEST OF THE POLISH WOMEN'S ALLIANCE OF AMERICA AGAINST PEACE AT ANY PRICE.

Owing to a systematic spreading of the propaganda of "Peace at any Price," we call to all who do not know the pangs of exile — to all who never suffered the torments of tyranny — to all who have not felt the pains of oppression — to all who believe in humanity, justice and liberty, that:

Peace — without reparation of wrongs for centuries perpetrated on subdued nations — Peace, without justice to their immortal laws of life and liberty — Peace, regardless of oceans of blood and tortures without number — deaths innumerable for the upholding of law and justice — such peace would be a new crime of nations and an everlasting shame on our civilization. It would be a sacrilege for the holy sacrifices incurred by this war.

Among the martyr-nations in the first ranks stands Poland feloniously torn asunder in the past century. Poland, the buffer State of Western civilization — the Knight of Nations, the oldest warrior for the cause of freedom and justice — today again by violence and force thrown into horrible combat with each of the enemy-armies, changed into a desert by passing soldiery without number, carrying on their tytanic struggle on our own lands. . . .

Poland today is like Lazarus, thrown on the bed of blood, fire and embers — murdering her own children by order of her enemies — sinking the steel in the breasts of her own sons, fathers and brothers . . .

In view of this terrible tax of blood, property and life devoured by war from our own unhappy nation, which is a crime of humanity and the world — we, the daughters

of this downtrodden and blood bespattered unhappy country, do raise our mighty voice of mothers, daughters, sisters and wives suffering beyond measure, calling to all nations:

"Create a peace of the world, but a new kind of peace lasting and holy — not as heretofore founded on injury, misery and violence, on the breaking of laws and enslaving the weaker nations, such a peace must be compensated by most bloody wars, oceans of fire, smoke and annihilation — create a new peace, a peace that will declare to all the world that all harm and grievances are forgotten, that slavery has fallen, that violence and injury are no more, a peace that will hail a new world existence."

It was that kind of peace our Polish Delegates demanded at Peace Congress at the Hague, and by an appropriate resolution the women of the world demanded such a peace.

For such a new kind of peace, founded on humanity and justice, will honor law and order and promote happiness of all humankind — will end strife and slavery and violence among cultured nations — will for all time stop the cruel torture of the weaker by the stronger.

We, the daughters of a nation whose freedom was seized by force and most brutal violence, being in reality a daylight robbery, with one united voice protest with all our souls against all false-peace action and activity whose ultimate is peace at any price."

— — — — — — — — — — — — — —

Protest ten podpisany był przez cały ówczesny Zarząd, i wysłany także do Ojca świętego, Prezydenta Stanów Zjednoczonych i senatorów.

Wskutek rezolucji wniesionej przez senatorów Kern z Indiana i Lane z Oregon, Prezydent Stanów Zjednoczonych, Woodrow Wilson, proklamował Dzień 1-go stycznia, 1916 roku — dniem zbierania ofiar dla wyniszczonej wojną Polski. Związek Polek w Ameryce, wysłał podziękowanie do szlachetnych senatorów i Prezydenta; a gdy akcja ta rozpoczęła się pod egidą Amerykańskiego Czerwonego Krzyża, członkinie Związku Polek w Ameryce, a zwłaszcza prezeski grup, wzięły w niej czynny udział.

Rozumie się, że Związek Polek w Ameryce, brał niemniej czynny udział we wszystkich sprawach, jakie w tym czasie miały znaczenie, czy to dla Polski, czy to dla wychodztwa polskiego w Ameryce. Łączył się we wszystkich przed-

sięwzięciach szlachetnych prac, a przy każdej okazji zbierał składki, jako podstawę wszelkich ówczesnych poczynań.

Na początku stycznia, 1916 roku, przy współudziale przedstawicieli innych organizacyj, urządzono w Domu Związku Polek w Ameryce, przyjęcie dla Państwa Paderewskich. Dochód z tego przyjęcia przyniósł $560.00, którą to sumę wręczono Mistrzowi na sprawę Polski.

Pani Helena Paderewska, kilkakrotnie zaznaczała później, iż dumną się czuje z przynależności do organizacji, której członkinie umieją z zaparciem się siebie pracować dla dobra Sprawy.

Na ręce Henryka Sienkiewicza, w 70-letnią rocznicę jego urodzin, wysłał Z. P. w A., $2,000.00 na głodnych w Polsce.

— — — — — — — — — — — — — —

W sierpniu, 1916 roku, w łonie P. C. K. R., zamiast dotychczasowego Komitetu Politycznego, powstał "Wydział Narodowy," który ujął w swe ręce ster całej akcji politycznej, pod wyłącznym hasłem Niepodległości Narodu Polskiego. Do Wydziału Narodowego poza reprezentacją z Zarządu Głównego, weszła Honorata B. Wołowska. Dnia 5-go września, na posiedzeniu swym, Zarząd, uchwalił płacić do rzeczonego Wydziału $250.00 miesięcznie.

Tak, wśród wytężonej pracy, znowu ubiegły dwa lata i zbliżał się ponowny SEJM.

W czasie międzysejmowym, tak jak i poprzednio, pełnił swe obowiązki Wydział Oświaty, do którego po Sejmie X, powołane zostały: Dr. M. O. Kaczorowska, Stanisława Idzikowska, Maria Szostkowska, Joanna Jaworska, Helena Szymańska, Wiktoria Hensel, Stanisława Maćkowiak, Franciszka Ludkowska, Cecylia Janiszewska, Genowefa Tschierse, Stefania Chmielińska, Maria Rokosz, Józefa Wiśniewska, Julia Smoczyńska, Marianna Bandurska, Natalia Fijałkowska, Katarzyna Kwiatkowska, Angelina Milaszewicz, Franciszka Narkiewicz i Waleria Chojnacka.

XV.

SEJM JEDENASTY

Sejm XI, odbył się w dniach 25-30 września, 1916 roku, w Buffalo, N. Y. Obrady toczyły się w Domu Polskim. Mszę świętą w kościele Przemienienia Pańskiego, celebrował ks.



prałat F. Kasprzak. Kazanie sejmowe wygłosił ks. A. Majewski.

Do prezydium sejmowego weszły:
Dr. Franciszka Konrad-Filipiak, przewodnicząca
Prakseda Sawicka, wice-przewodnicząca
Joanna Andrzejewska, sekretarka
Leokadia Dzieweczyńska, asystentka sekretarki.
Na Sejm XI, organizacja liczy 227 grup, członkiń 17,558.
Majątek $254,407.35.
Zarząd wybrany na Sejmie XI-tym:
Anna Neumann, prezeska
Stefania Chmielińska, wice-prezeska
A. Emilia Napieralska, sekretarka generalna
Łucja Wołowska, kasjerka

Dyrekcja: Tekla Karge, Helena Szymańska, Maria Kuflewska, Stanisława Rączkowska i Rozalia Petlak.

Dr. Maria O. Kaczorowska, lekarz naczelny
Stefania Laudyn-Chrzanowska, redaktorka
Helena Fleming-Czachorska, adwokat
Teofila Śniegocka, bibliotekarka
Prezeski na Stany:
Indiana — Antonina Hon
Michigan — Maria Skwierczyńska
Zachodnia Pennsylvania — Honorata B. Wołowska
Wschodnia Pennsylvania — Maria Szakalun
Ohio — Dr. Franciszka Konrad-Filipiak
Connecticut — Konstancja Gulczewska
New York — Berta Dorasiewicz
Massachusetts — Stefania Grabowska.

Tak jak na sejmach poprzednich, obrady Sejmu XI-go, obejmują dwa kierunki.

ORGANIZACYJNY I SPOŁECZNO-NARODOWY

Ulepszenia, w kierunku organizacyjnym, zawarte są w sprawozdaniu Komisji Stanu i Rozwoju.

Widzimy w nim troskę o rozpowszechnianie organu, poza członkostwem organizacji, aby przez to informować szerszy ogół o pracach Związku Polek w Ameryce.

Druga troska przebijająca z tego sprawozdania, to sprawa Wianków. W tej kwestii, Komisja Rozwoju, poleca zaprowadzenie ubezpieczenia dla dziatwy i prowadzenie odpowiedniego działu w Głosie Polek. Wydział Oświaty ma pole-

cone ustanowienie bezprocentowych pożyczek na wyższe studia, dla członkiń Związku Polek w Ameryce.

Myśl społeczno-narodowa, przewiduje bliskie Odrodzenie Polski. W sprawie Podatku Narodowego, przechodzi jednogłośnie uchwała, mocą której każda członkini zobowiązana jest płacić pięć centów miesięcznie.

Jak widziałyśmy poprzednio, nie jest to rzecz nowa, albowiem podatek taki, zbierany był jeszcze przed Sejmem, na mocy przeprowadzonego referendum w tej sprawie.

Również jednogłośnie przeszedł wniosek o wyasygnowanie $2,000.00 na głodnych.

Wyasygnowano także cały szereg jednorazowych darów dla różnych instytucyj, w sumach od $25.00 do $100.00.

Drobna składka na głodnych, przeprowadzona na sali, przyniosła $97.95.

— — — — — — — — — — — — — —

W czasie pisania tych słów, leżą przed nami rezolucje wszystkich naszych sejmów, jakie zdołałyśmy zebrać.

Porównujemy je, chcąc z nich wyczuć ducha czasu, w którym były pisane i widzimy w nich wierne odbicie umysłów i serc naszego członkostwa.

Nasze sejmy wojenne, i te, jakie odbyły się wkrótce po wojnie światowej, to jedna wielka, gromadna troska o los Polski.

Rezolucje tych sejmów, pisane są z takim zrozumieniem sprawy i odczuciem czasu, że stanowią nadzwyczaj ważne dokumenty dla przyszłości.

Takim dokumentem, znamionującym myśl społeczno-narodową naszej organizacji, w roku 1916, jest:

REZOLUCJA SEJMU XI.

"Kobiety-Polki, zgromadzone na swym XI-tym Sejmie, w Buffalo, N. Y., w tym strasznym roku wojny światowej, która przebudowę niesie Państwom i Narodom, a morze krwi ludzkiej wytacza dla naprawy wielkich dziejowych krzywd świata, uchwalamy zbiorowo:

Zważywszy, iż klęska wojny straszliwej uderza najciężej w serce kobiety, raniąc najświętsze uczucia jej — burząc szczęście, dom, rodzinę, grzebiąc w ruinach najdroższe skarby życia — łączymy się z kobietami świata całego w ich wielkiej akcji pokojowej, dążącej do wykreślenia raz na

zawsze dzikich przelewów krwi, w dochodzeniu praw i krzywd pomiędzy narodami świata.

Zważywszy, dziejową zbrodnię popełnioną na Polsce, Ojczyźnie naszej, przez gwałt rozdarcia żywego ciała narodu, który był przedmurzem Chrześcijaństwa, niezmordowanym bojownikiem wolności, warunkiem równowagi pokojowej świata — oświadczamy, iż pokój Europy i zgodne pożycie narodów obok siebie nastąpić nigdy nie może, dopóki w sercu Europy krwawić będzie rana straszliwa rozdartego ciała Polski, która truje moralnie powietrze i sprowadza klęski bez liku.

Zważywszy, iż przeżywana dziś chwila dziejowa, niosąc wielką przebudowę życia od fundamentów — jednym rzutem zwaliła poddańcze stanowisko kobiety, dźwigając ją z siłą żywiołową na wszystkie niedostępne dla niej dotąd placówki życia, wykazując dowodnie całą szlachetną potęgę twórczych sił i zdolności kobiety, wołamy do tych wszystkich światłych postępowych zastępów kobiet wśród narodów świata, by na swój sztandar bojowy wpisały Wolność Polski, jako postulat odrodzenia sumienia świata.

Zważywszy, niesłychaną wagę tej wyrocznej chwili dziejów, która jak piorun rozpaliła się nad Ojczyzną naszą, stanęła i czeka. . . .

Czeka, ofiary serc naszych — woli — mienia — krwi — życia — słowem, całej jednej wielkiej, skupionej a jednolitej akcji politycznej Narodu; wzywamy wszystkich walczących wśród nas, a rozdzierających się wzajem sił — z porywem woli i bólu bez granic — uciszcie się w sobie, uznajcie wzajem — uszanujcie, podnieście głowy Wasze wysoko w górę do tego słońca wolności, co nad nami stoi i czeka, a walki i spory Wasze odłóżcie do chwili wolnej niepodległej Polski, która zbierze was wszystkich, uzdrowi i pogodzi.

Nie dawajcie światu widoku naszego rozdarcia haniebnego w chwili tak wielkiego przełomu dziejów, odrzućcie łachmany i strzępy ciemnej nocy historii, która nas pogrzebała — wyjdźcie na światło, patrzcie w słońce — wzgardźcie wszelką bratobójczą bronią, którą nam w ręce wciskają kaci Ojczyzny i nasze nędzne wyhodowane wśród nas nienawiści, wstręty, podziały.

Wzywamy ku Wam wszystkim niesławnie walczącym, usłyszcie głos matek, sióstr, córek — usłyszcie Głos Polek — Obywatelek Narodu, podajcie sobie braterskie dłonie pod grozą zaprzepaszczenia pokoleń przyszłości, Ojczyzny. Nie

przeciwstawiajcie wielkiej chwili, swych ambicyj karygodnych, swych walk ciasnych, gdy nakazem chwili, co idzie dla całego narodu jest: KARNOŚĆ BEZWZGLĘDNA I JEDNOLITOŚĆ AKCJI POLITYCZNEJ."

Oddawszy cześć Sztandarowi Gwiaździstemu, podziękowanie Duchowieństwu Polskiemu w Ameryce i Prasie, oraz złożywszy hołd wszystkim niosącym ofiarę życia na ołtarz Wyzwolenia Polski, rezolucja ta mówi dalej:

"W poczuciu ogromnej odpowiedzialności przeżywanej dziś chwili dziejowej dla nabrania ku niej ofiarnych sił, światła i mocy poświęcenia — idziemy dziś sercem całym i duszą, do Ciebie — Polsko Ojczyzno nasza, upadamy twarzą na Twe krwią zlane, stratowane pola, zgliszcza, ruiny, pustkowia. Niesiemy do Twych dalekich pól, wspaniały rozkwit, siłę i moc.

Niesiemy wołanie silne jak żywioł — palące jak ból naszych serc, wołanie potężne jak wola zbiorowa, wielkiego dziejowego Narodu, uderzające w zamkniętą dla nas jeszcze bramę przyszłości — Ojczyznę — Wolność, racz nam wrócić Panie.

Z wezwaniem tem potężnem, jak morze wiekowej, a niekończącej się wciąż krzyżowej męki Narodu, w poczuciu bezmiaru niedoli naszej, opuszczenia, tułactwa po zimnych obcych świata rozdrożach — my Polki na tej ziemi dalekiej — upadamy kornie duszą na progu Jasnogórskiej kaplicy u stóp Polski Królowej — modląc się całą głębią utęsknionych w nas dusz, o chwilę marzoną szczęścia, słowem natchnionej Wieszczki Narodu, w modlitwie Polskiej Gromady:

"IDZIEMY MATKO, IDZIEMY DO CIEBIE."

Komitet Rezolucji Sejmu XI-go stanowiły: Stefania Laudyn Chrzanowska, A. Emilia Napieralska, Maria Porwit i Julia Nowak.

— — — — — — — — — — — — — —

W protokóle z posiedzenia Zarządu Głównego z dnia 7-go listopada, 1916 r., czytamy:

"W sprawie wiadomości o proklamacji wydanej przez państwo niemieckie, ustanawiającej Polskę wolną — prowadzono dyskusję przez czas dłuższy — czując w tem zawiadomieniu niepewność, a raczej ukrytą poza tą myślą korzyść państw zaborczych z niekorzyścią dla Ojczyzny Pol-

ski, której wolnej, niezawisłej i niepodległej z bijącym sercem oczekujemy. Uchwalono, że Związek Polek na razie zajmie stanowisko wyczekujące i wstrzyma się z wszelkiemi komentarzami, zgodnie z postępowaniem P. C. K. R., pod którego dyrektywę w kwestii polskiej — Związek Polek, poddał się na równi z innemi organizacjami polskiemi, a który czeka konkretnych wiadomości od Komitetu w Lozannie z Szwajcarii."

W tym to czasie, gdy się ważyły losy Polski na szali świata, dochodzi wieść o śmierci Wielkiego Orędownika Wolności — Henryka Sienkiewicza.

Dla uczczenia imiena tego wielkiego męża i pisarza, Zarząd, wraz z Wydziałem Oświaty, ustanawia Stypendium Imienia Henryka Sienkiewicza, jakie przeznacza przede wszystkim dla członkiń Związku Polek w Ameryce i ich córek, pragnących kształcić się w literaturze i piśmiennictwie; a na obchodzie żałobnym, składa na ręce P. C. K. R., tysiąc dolarów, na Fundusz Imienia Henryka Sienkiewicza.

W protokóle z dnia 5-go lutego, 1917 roku, czytamy:

"Z powodu zerwania stosunków dyplomatycznych Stanów Zjednoczonych z Niemcami, zanosi się na poważne zajścia, jakie mogą być początkiem wojennej rozprawy, dlatego jednogłośnie Zarząd Główny uchwala na niniejszem posiedzeniu w sposób dobitny i jasny, że organizacja Związku Polek w Ameryce, wiernie i lojalnie stoi i stać będzie przy postanowieniu Prezydenta Woodrow Wilsona wraz z ludnością amerykańską Stanów Zjednoczonych, których my Polki jesteśmy obywatelkami i dlatego jako obywatelki zwołujemy masowe zebranie Polek na dzień 15-go lutego, b. r., do Domu Związku Polek w Ameryce, celem omówienia w jaki najwłaściwszy sposób ofiarować naszą pomoc w razie wypadku wojny i ewentualnie jakby połączyć naszą pracę z pracą Stowarzyszenia Czerwonego Krzyża."

Na zebraniu tym zawiązaną została Liga Polskich Kobiet, pod znakiem Czerwonego Krzyża, łącząca wszystkie Polki dla pracy społeczno-humanitarnej.

W Domu Związku Polek w Ameryce, odbywają się wykłady dla pielęgniarek. Z chwilą gdy dzięki dekretowi prezydenta Republiki Francuskiej, powołana została do życia Armia Polska, wykazało się, że jest rzeczą konieczną wyszkolenie jak największej ilości polskich pielęgniarek.

We wrześniu tego roku, Zarząd, bierze udział w manifestacji, jaka odbyła się z okazji przyjazdu do Chicago, Misji Wojskowej Armii Polskiej z Francji.

Wkrótce po przybyciu Misji Wojskowej, poczęła się tworzyć Armia Polska w Ameryce i wówczas to, przez pierwsze trzy miesiące, chicagoskie Biuro Rekrutacyjne, mieściło się w Domu Związku Polek w Ameryce.

Wraz z rodaczkami z innych organizacyj polskich, Związek Polek w Ameryce, przyczynia się do ofiarowania "Daru Polek z Ameryki" w postaci sztandaru — Pierwszemu Pułkowi Armii Polskiej we Francji.

W październiku, 1917 roku, w Domu Związku Polek w Ameryce, tworzy się Towarzystwo Pomocy Armii Polskiej im. Heleny Paderewskiej, które w krótkim czasie zebrało na potrzeby Armii Polskiej $3,000.00.

Wcześniej, bo już w sierpniu tego roku, zorganizowany został Komitet dla Przygotowania Odzieży dla Żołnierzy.

Pamiętał również Związek Polek w Ameryce, o Polakach w armii amerykańskiej, asygnując potrzebne sumy, na pisma polskie, dla takowych.

W listopadzie 1917 roku, sekretarka organizacji panna A. Emilia Napieralska jest reprezentantką na konferencji przedstawicieli polskich organizacyj z sekretarzem skarbu McAdoo w Washingtonie, w sprawie rozsprzedaży bondów Pożyczki Wolnościowej i znaczków wojennych.

W roku 1917 w sprawach dotyczących asekuracji zaszły dwie zmiany:

1. Dnia 6-go marca, przestaje istnieć Wydział Wsparć. Nastąpiło to na skutek drożyzny papieru, gdy Polish American Publishing Co., zmuszona była podnieść cenę za Głos Polek, do pięciu centów miesięcznie od członkini. Poprzednio, z tego źródła wpływało do Wydziału Wsparć, jeden cent od członkini, miesięcznie.

2. Na posiedzeniu Zarządu, 17-go lipca, adwokat organizacji oznajmia, iż stan zezwolił na zaprowadzenie ubezpieczenia w Dziale Małoletnich.

Rok 1918, jest dalszym ciągiem prac, rozpoczętych w roku poprzednim.

Z Funduszu Narodowego, Zarząd, uchwalił na zakupienie Ambulansu dla Armii Polskiej $2,000.00, równocześnie wydając odezwę do grup, o ofiarność na ten cel. Na ambulans, drogą składek, wpłynęło do czasu Sejmu XII-go, $1,352.29.

W tym czasie, członkinie nasze, zrobiły skarpetek i swetrów dla Armii Polskiej, z wełny zakupionej za sumę $1,031.10.

Do Funduszu Narodowego, w dwuleciu międzysejmowym, wpłynęło $19,715.87.

— — — — — — — — — — — — — —

Do Wydziału Oświaty powołane były na Sejmie XI-tym, następujące panie:

Dr. Maria O. Kaczorowska, Stanisława Wleklińska, Genowefa Tschierse, P. Majewska, T. Krasińska, Katarzyna Kwiatkowska, Jadwiga Miller, Stefania Laudyn-Chrzanowska, Józefa Wiśniewska. Prócz wyżej wymienionych w skład Wydziału Oświaty wchodziły przedstawicielki grup. Z nich to powołany był do życia Komitet Wizytacji Szkółek, do którego weszły: Maria Piotrowicz, Antonina Mussor, K. Lipecka, Pelagia Makowska, Anna Borys, i Józefa Kuźmińska. W szkółkach robótek ręcznych, prowadzonych przez Wydział Oświaty Związku Polek w Ameryce, robione były skarpetki i swetry dla żołnierzy. Członkinie nasze, szyły także plecaki, wypełniając je przedmiotami pierwszej potrzeby.

Wydział Oświaty nader skutecznie współpracował z poczynaniami Zarządu Głównego w pracy na rzecz Polski.

XVI.

RZUT OKA NA OKRES DRUGIEGO DZIESIĘCIOLECIA

Z protokółów, sprawozdań i roczników Głosu Polek, wydobyłyśmy na światło dzienne drugie dziesięciolecie naszej pracy organizacyjnej.

W pierwszej połowie tego dziesięciolecia, organizacja nasza, zdobyła się na wielką reformę w dziedzinie asekuracji, przez zaprowadzenie Podatku Stopniowego, który zapewnił jej dalszy skuteczny rozwój. W drugiej połowie, zaprowadzone zostało ubezpieczenie w Dziale Małoletnich, w tak zwanych, przez nas, Wiankach.

Jak widziałyśmy z sprawozdań sejmowych, organizacja nasza, stale, w tym okresie wzrastała w członkostwo, a wraz z tym wzrastał majątek.

Gdy wybuchła wojna światowa, byłyśmy dosyć silne organizacyjnie, aby móc w Ameryce, zająć znaczne miejsce, w akcji, nad odbudową Polski.

W pracy tej, Dom nasz, staje się poniekąd Ambasadą Dobrej Woli.

Tutaj, gromadzą się przedstawiciele bratnich organizacyj, tutaj niejednokrotnie rodzą się myśli i czyny o doniosłym znaczeniu, dla Polski i Wychodztwa.

Tutaj, godzi się często zbyt pochopnych do walk, o urażoną ambicję.

Praca społeczno-narodowa i ubezpieczeniowo-organizacyjna, idą równolegle względem siebie. Często zachodzą wypadki, że jedna drugą nawzajem wspiera.

Przykładem tego, niech posłuży następujący fakt:

Podczas pobytu, ówczesnej prezeski Z. P. w A., Anny Neumann, na zjeździe Komisji Wojskowej w Cleveland, za pośrednictwem Honoraty B. Wołowskiej, nastąpiło poznanie się jej z przedstawicielką z Omaha, Nebraska, panią Rozalią Różewicką, dzięki której idea Związku Polek w Ameryce, przedostała się do tego stanu. Pani Różewicka bowiem, w krótkim czasie, zorganizowała grupę Związku Polek w

Ameryce, w stanie Nebraska. Wcześniej, powstały pierwsze grupy w stanach New York i Massachusetts. W stanie New York, pracę zapoczątkowała Stefania Laudyn-Chrzanowska. W Massachusetts, Konstancja Gulczewska.

Od chwili wybuchu wojny, w szeregach naszych panuje nadzwyczaj żywotny entuzjazm, który czasami unosi nas tak dalece, że Stanowy Departament Ubezpieczeń, musi nam zwrócić uwagę, iż pewnych rzeczy robić nie wolno. Przypominamy sobie, że na Sejmie X-tym, przeszła uchwała, ażeby przelać na rzecz Ojczyzny wszystkie procenty od hipotek i nadwyżkę z "Głosu Polek." Zrobiłyśmy to jednak raz tylko, gdyż później kontrola stanowa nie pozwoliła na podobny obrót rzeczy.

Z tym większą przeto energią, zabrałyśmy się do zbierania składek i tworzenia Funduszu Narodowego.

Wiele z prac na rzecz Polski, przeprowadzonych było wyłącznie na terenie naszej organizacji, w innych zaś łączyłyśmy się z ogółem wychodztwa lub ogółem kobiet polskich w Ameryce.

Na początku 1917 roku, członkinie nasze brały znaczny udział w "Bazarze Aliantów." Wszystkie prace przygotowawcze odbyły się w Domu Związku Polek w Ameryce. Na czele sekcji polskiej stanęła Jadwiga Smulska, a dochód wyniósł $16,759.82. Takie sekcje polskie były utworzone na wszystkich "Bazarach Aliantów," na całym terenie. Częstokroć, członkinie nasze, stały na czele takowych.

W czasie wojny, wykazała się niejednokrotnie, gromadna siła naszej organizacji, zużyta dla dobra ogółu polskiego w Ameryce.

W sprawie regestracji Polek z zaborów państw walczących ze Stanami Zjednoczonemi, wysłane były telegramy do Prezydenta i senatorów Lewisa i McCormicka, od których wkrótce nadeszła odpowiedź, że Polki te, będą regestrowane nie jako "kobiety nieprzyjacielskie," a jako "kobiety obce."

W sprawach dotyczących Polski, organizacja współpracuje ściśle z P.C.K.R.

Tymczasem, w Pittsburghu, tworzy się Komitet Pomocy Narodowej i Armii Polskiej, na którego czele staje Honorata B. Wołowska, prezeska stanowa Z. P. w A.

Wkrótce się tworzą oddziały po całej Ameryce, wciągając do pracy społeczno-narodowej nietylko członkinie polskich bratnich organizacyj, lecz i Polki nie należące do żadnego z rzeszeń polskich. Rozpoczyna się wyszkolenie "Polskich Szarych Samarytanek," z których pokaźna liczba, na

czele z panią Józefą Kudlicką z Buffalo, N. Y., wyjechała do Polski, oddając się pracy w szeregach Białego Krzyża i Komitetach Misji Amerykańskiej.

W obronie Lwowa, udział w walkach, brała była prezeska stanowa, Anna Smentkowska z St. Louis, Mo., jako jedna z "Szarych Samarytanek."

Przytem członkinie nasze pracują wydatnie dla Amerykańskiego Czerwonego Krzyża. Rozpowszechniają War Saving Stamps i wypełniają wszystkie obowiązki i prace, jakie czas kładł im do rąk.

Nie zasypiając sprawy Równouprawnienia Kobiet, organizacja nasza przyjęła taktykę, popierania akcji Kobiet Amerykańskich, w wysiłkach uzyskania praw, których dotychczas, nie przyznawała połowie rodu ludzkiego, krótkowzroczność małych ludzi.

— — — — — — — — — — — — — —

W sierpniu, 1918 roku, odbył się w Detroit, Michigan, Pierwszy Sejm Wychodztwa Polskiego, na którym, do Rady Zarządzającej Wydziału Narodowego, wybrana została Anna Neumann, ówczesna prezeska Związku Polek w Ameryce.

Na zapoczątkowanie Funduszu Dziesięciomilionowego, przedstawicielki organizacji naszej zdeklarowały na wymienionym Sejmie, tysiąc dolarów. W jakiś czas później, złożono dodatkowych trzy tysiące, czyli razem, złożono na wyżej wymieniony fundusz, cztery tysiące dolarów.

— — — — — — — — — — — — — —

Dnia 14-go września, 1918 roku, zaledwie na kilka dni przed Sejmem XII-tym, organizacja nasza złożyła, pod nieobecność mayora, na ręce pana Bennet, Sztandar Polski, w darze dla miasta Chicago.

W ostatnim dwuleciu zmarły dwie współzałożycielki Związku Polek w Ameryce, — najpierw Gabriela Laudon, nieco później, Anna Szneider.

XVII.

SEJM DWUNASTY

Sejm XII-ty, odbył się w Detroit, Mich., w dniach 23-go-28-go września, 1918 roku, w sali Domu Polskiego. Mszę świętą, w kościele Najsłodszego Serca Marii, celebrował ks. proboszcz Józef Fołta, w asystencji miejscowych księży.

Ksiądz Fołta wygłosił również kazanie sejmowe, w którym, prócz dobra naszej organizacji, poruszył temat wyzwolenia Ojczyzny i zwycięstwa w ostatniej wojnie.

Przed rozpoczęciem obrad sejmowych, modlitwę sejmową odmówił ks. Józef Lempke.

Końcowa jej część brzmi:

"Boga Rodzica Dziewico — Królowo nasza, racz Twoim macierzyńskim płaszczem ocalić żołnierza polskiego, niech za Twoją pomocą polski nasz brat pogromi nieprzyjaciela."

Prezydium Sejmowe:
Joanna Andrzejewska, przewodnicząca
Marta Mazurowska, wice-przewodnicząca
Maria O. Kryszak, sekretarka
Tekla Karge, asystentka sekretarki.

Na Sejmie XII, członkostwo organizacji wynosi 21,109 członkiń, należących do 272 grup. Majątek wynosi $374,894.69.

Na sejmie przechodzi uchwała, mocą której każda członkini płacić będzie jednego centa miesięcznie, na Fundusz Sejmowy.

Polecenia Komisji Stanu i Rozwoju, wykazują troskę o liczebny wzrost organizacji. Komisja poleca, aby w grupach obierane były organizatorki, jak również poleca rozpisanie kontestu werbunkowego.

W dalszym przebiegu Sejmu, wyłania się kwestia organizatorki, której działalność objęłaby cały teren pracy werbunkowej Związku Polek w Ameryce.

Ze sprawozdania sejmowego wynika, że organizatorka, ma być równocześnie organizatorką Polskiego Białego Krzyża.

Sejm przyszły uchwalono odbyć za trzy lata, w miesiącu sierpniu w Chicago.

Zarząd wybrany na Sejmie XII-tym:
A. Emilia Napieralska, prezeska
Stefania Chmielińska, wice-prezeska
Joanna Andrzejewska, sekretarka generalna
Łucja Wołowska, kasjerka
Dr. Maria O. Kaczorowska, lekarz naczelny
Helena Fleming-Czachorska, adwokat

Dyrekcja: Tekla Karge, Waleria Chojnacka, Antonina Mussor, Józefa Speciał i Stanisława Rączkowska.

Prezeski stanowe:
Zachodnia Pennsylvania — Honorata B. Wołowska
Wschodnia Pennsylvania — Maria Szakalun
Connecticut — Agnieszka Walczyńska

Indiana — Antonina Hon
Michigan — Jadwiga Gibasiewicz
Ohio — Helena Jabłońska
Wisconsin — Maria O. Kryszak
New York — Marta Mazurowska
Nebraska — Maria Sempek
Zofia Jankiewicz, redaktorka i Anna Neumann, organizatorka.

Rezolucja Sejmu XII-go, tak jak i poprzednie, pełna jest wierności dla Sztandaru Gwiaździstego i wielkiej miłości dla Polski.

Znamionuje ją należyte wyczucie czasu:

"Na wielkiej przełęczy świata — wśród zapadającej w otchłań jednej krwawej epoki dziejów i tworzenia się nowej ery życia i swobody — my członkinie Związku Polek w Ameryce odbywamy swoje wielkie Sejmowanie.

Wstaje nowy świat — nowe dzieje — walą się w gruzy krzywdy i gwałty stare by dać miejsce prawu i sprawiedliwości, mającej odtąd regulować porządki ludzkich dziejów."

Istotnie wstawał nowy świat, w którym zmienić się miało oblicze Europy i w którym miał wybić jasny dzień dla Polski.

— — — — — — — — — — — — — —

Nowy Zarząd objął urzędowanie dnia 15-go października, 1918 r. W jesieni tego roku, wybuchła silna epidemia influenzy. W przeciągu jednego miesiąca, zmarło sto członkiń Związku Polek w Ameryce, obciążając przez to nadmiernie zobowiązania, wobec czego rozesłano do grup, jednorazowy cyrkularz dodatkowy.

W dniu 11-ym listopada, Związek Polek w Ameryce, bierze udział w radosnych uroczystościach zakończenia wojny i zwycięstwa Ententy.

Idąc za radą prezeski, Zarząd godzi się, zebrane na ambulans pieniądze, obrócić na zakupno instrumentów chirurgicznych.

W tym czasie, organizacja w dalszym ciągu, śle dary dla żołnierzy polskich i Polaków w armii amerykańskiej.

W styczniu, 1919 roku, został wysłany komunikat na ręce Naczelnego Komitetu Wykonawczego w Paryżu, z uznaniem dla Józefa Piłsudskiego i Ignacego J. Paderewskiego, za ich wspólną pracę, w utworzeniu Tymczasowego Rządu Polskiego, a także telegram do Warszawy, z okazji zwołania Sejmu Ustawodawczego.

Po wojnie, organizacja nasza bierze udział, w wydobyciu z gruzów wojennych, swej zamorskiej ojczyzny.

Zarząd, na posiedzeniu dnia 4-go lutego, uchwala pierwsze $2,000.00, na pierwszy okręt żywnościowy dla Polski.

W kwietniu, z urzędu redaktorki zrezygnowała Zofia Jankiewiczowa, której miejsce wkrótce objęła dr. M. O. Kaczorowska.

Dnia 23-go kwietnia, odbyło się plenarne posiedzenie, na którym najwięcej czasu poświęcono kwestii stworzenia jakiegoś łącznika, z pomocą którego możnaby skuteczniej prowadzić . . . pracę organizacyjną i oświatową.

Po obszernej dyskusji na ten temat i wypowiedzeniu się prezesek stanowych, postanowiono tworzyć Komisje Związku Polek w Ameryce. Komitetowi złożonemu z członkiń: Honoraty B. Wołowskiej, dr. M. O. Kaczorowskiej i Antoniny Hon, polecono opracować zarys działalności.

Na następnej sesji, odbytej tego samego dnia po południu, Komitet przedstawił następujący Zarys Działalności dla Komisji Związku Polek w Ameryce.

1. Najżywotniejszem celem Komisji Związku Polek na Stany jest rozwój organizacji przez zakładanie nowych grup i werbowanie członkiń do już istniejących, bądź to przez urządzanie wieców i obchodów, wieczornic i t. p., uroczystości, aby w ten sposób ogarnąć jak najszersze koła kobiet polskich.

2. Komisje Związku Polek wraz w porozumieniu się z Zarządem Głównym, polecają wysyłanie prelegentek, na urządzane w różnych miejscowościach wiece, aby w ten sposób rozszerzać oświatę oraz zdobywać nowe członkinie. Komisje będą również o ile możności, popierać nowo powstające chóry Związku Polek w Ameryce, by szerzyć pieśń polską na wychodztwie.

3. W myśl pierwszego paragrafu Komisja Związku Polek w Ameryce w danym stanie, postara się urządzać zabawy, wieczorki, wycieczki oraz ćwiczenia i zapraszać młode polskie dziewczęta wraz z matkami na powyższe rozrywki w celu pozyskania ich jako przyszłe członkinie Związku Polek w Ameryce.

4. Gdy się okaże tego potrzeba w danej miejscowości, Komisja postara się wprowadzić w życie, naukę krawieczyzny, ręcznych robótek i szkółki sobotnie dla dzieci, jak i wogóle wszystko, co okaże się pożytecznym dla organizacji.

5. Jako bardzo dodatnią pracę polecamy Letnie Kolonie dla Dzieci. (Kolonie takie były praktykowane przez Wy-

dział Oświaty Związku Polek w Ameryce z wielkiem powodzeniem i mogą się one wiele przyczynić dla zdrowia dzieci i pożytku organizacji.)

6. Komisje Związku Polek w Ameryce mają się składać z reprezentantek grup, pod dyrektywą prezeski stanowej, a co do liczby, to pozostawia się do wymagań danej miejscowości.

7. Fundusze mają polegać na dobrowolnem opodatkowaniu się grup i dochodów z urządzanych zabaw. Wydział Oświaty stosownie do swych środków udzieli odpowiedniej pomocy.

— — — — — — — — — — — — — —

Był to początek naszych Komisyj, które obecnie istnieją wszędzie w tych miejscowościach, gdzie istnieje większa ilość grup Związku Polek w Ameryce. Pierwsza Komisja, powstała w Zachodniej Pennsylvanii. Przed tym jednak grupy w Milwaukee, Wis., łączyły się samorzutnie w pracy społecznej i organizacyjnej i dlatego przy nadawaniu numerów, Komisja tamtejsza, otrzymała Nr. 1-szy.

— — — — — — — — — — — — — —

Okres po Sejmie XII-tym, jest nadzwyczaj obfity w mnogość wypadków i spraw, wynikających ze zmian, jakie wojna światowa zostawiła po sobie.

Poza czynnościami organizacyjnymi, praca nasza — jako praca zorganizowanych kobiet polskich — sięga w głąb życia społeczno-narodowego Stanów Zjednoczonych i Polski.

Organizacja bierze udział we wszystkich poczynaniach powziętych przez zorganizowane wychodztwo polskie w Ameryce, a także w miarę możności przeprowadza większej miary przedsięwzięcia na własną rękę.

W czerwcu, 1919 roku, za sumę $639.30, została zakupiona bielizna dla 50-ciu chorych żołnierzy, przebywających w szpitalu wojskowym w Modlinie, jak również i bielizna na łóżka, na taką samą ilość.

Na otwarciu Pierwszego Konsulatu Polskiego w New Yorku, organizację naszą reprezentowała prezeska Zarządu Głównego i w imieniu organizacji złożyła w darze Sztandar Polski.

W lipcu tego roku, urządzono w siedzibie naszej, przyjęcie dla pierwszego konsula polskiego w Stanach Zjednoczonych, Konstantego Buszczyńskiego, jak i przyjęcie dla Władysława Reymonta.

Na posiedzeniu, w miesiącu sierpniu, wyasygnowano na Community House w Milwaukee, Wis., $500.00.

W tym to czasie, Felicja Modrzejewska, synowa Heleny Modrzejewskiej, ofiarowała organizacji naszej wizerunek Najświętszej Marii Panny, wykonany własnoręcznie przez wielką artystkę na suknie, w stylu góralskim.

— — — — — — — — —

W dziedzinie ubezpieczeniowej, uzyskanie pozwolenia na prowadzenie interesu w innych stanach, staje się utrudnione, z powodu zbyt niskiej raty opłat, jakie okazują się niedostateczne na pokrycie śmiertelności.

Wobec tego, widocznym jest, że podatek będzie musiał być podniesiony, aby sprostać obliczeniom opartym na "American Experience Table of Rates."



PROPORZEC

ze zbiorów śp. Heleny Modrzejewskiej ofiarowany Związkowi Polek przez p. Felicję Modrzejewską

— — — — — — — — — — — — — —

Na początku września, 1919 roku, po oznajmieniu prezeski, panny A. Emilii Napieralskiej, o jej powziętym zamiarze wyjazdu do Polski, Zarząd, wręcza jej $1,400.00 z Funduszu Szpitalnego, na zakupno instrumentów chirurgicznych w Polsce. Wyjazd prezeski, pod naporem opinii publicznej, przedostaje się z zewnątrz, budzi wzmagającą się konsternację w Zarządzie Głównym. W protokółach z posiedzeń z tego czasu, widzimy wielkie zaniepokojenie, które jednak ustaje po jej powrocie i zapewnieniach, przytem prasa polska w Ameryce, nie porusza więcej okoliczności z jakimi był związany ten nagły wyjazd najwyższej naszej urzędniczki.

Wkrótce rozpoczyna się kampania sprzedaży Bondów Pierwszej Polskiej Pożyczki.

W międzyczasie, wizytę naszej organizacji złożył Poseł Rzeczypospolitej Polskiej, książę Kazimierz Lubomirski, w towarzystwie hrabiego Franciszka Pułaskiego, dr. Adamskiego i Ks. Biskupa Rhodego.

Ponieważ Polonia nasza znów ważne przeżywa chwile, Drugi Sejm Wychodztwa Polskiego, zwołany został do Buffalo, N. Y., na drugi poniedziałek listopada, 1919 roku.

Delegatkami naszej organizacji były: Stefania Chmielińska, Łucja Wołowska, Joanna Andrzejewska i prezeska na stan New York, Marta Mazurowska.

Na posiedzeniu 18-go maja, 1920 roku, prezeska A. Emilia Napieralska sprawozdaje, że koszt przyjęcia żołnierzy, którzy powrócili z Armii Polskiej wyniósł $255.42. Zarząd uchwala, gdy zajdzie tego potrzeba, swoim kosztem przyjąć następne transporty.

Na posiedzeniu, 2-go czerwca, 1920 roku, uchwalono udzielić pomieszczeń w Domu Związku Polek w Ameryce, na biura Komitetu Pierwszej Polskiej Pożyczki.

W naszej też siedzibie, na żądanie Konsula Generalnego Rzeczypospolitej Polskiej, Z. Nowickiego, mieściły się tymczasowe biura pierwszego Konsulatu Polskiego w Chicago.

Na posiedzeniu, dnia 21-go lipca, kasjerka organizacji naszej oznajmia, że przez Główną Kwaterę Pożyczki Państwowej, mieszczącej się w Domu Związku Polek w Ameryce, sprzedano za $1,156,500.00 obligacyj Pierwszej Polskiej Pożyczki Państwowej.

W tym czasie, w celu przeciwstawienia się i powstrzymania propagandy szerzonej na gruncie amerykańskim, przez wrogie Polsce żywioły, zorganizowany został "Amerykański Komitet Pomocy Polsce," do zarządu którego weszła prezeska naszej organizacji.

Okres po Sejmie XII-tym, znamionuje, wielka ilość asygnowanych ofiar, na różne cele.

Przeważnie ofiary te wysyłane są do Polski, ale często dotyczą one i miejscowych celów dobroczynnych.

Okres ten znamionują również częste przez prezeskę objazdy miejscowości, w których znajdują się grupy Związku Polek w Ameryce.

W ten sposób przekonując się naocznie o pracy grup na całym terenie organizacyjnym, w sprawozdaniu swym na następny sejm, wyraża zdumienie, dla prac dokonanych na przestrzeni Zachodniej Pennsylvanii, przez tamtejszą Komisję, pod dzielnym przewodnictwem prezeski stanowej, wymieniając jako przykład owocnej pracy, Polską Ochronkę w

Emsworth, Pa., gdzie w tym czasie umieszczono kilkaset sierot polskich z Syberii.

W lutym, 1921 roku, odbył się Trzeci Sejm Wychodztwa Polskiego w Pittsburghu, na który delegacja naszej organizacji składała się z prezeski, wice-prezeski i sekretarki generalnej.

W protokóle, z dnia 19-go kwietnia, czytamy iż, ze względu na uchwałę ostatniego Sejmu Wychodztwa Polskiego, zadecydowano, w przyszłości, podatek organizacyjny do Wydziału Narodowego płacić w sumie $500.00 miesięcznie, o ile prezeska organizacji, wejdzie jako członkini, do Rady Zarządzającej Wydziału Narodowego.

Na posiedzeniu Zarządu, 4-go maja, przyjęto do wiadomości Komunikat Wydziału Narodowego, odnośnie poparcia rozsprzedania Bondów Polskiej Pożyczki żywnościowej.

Na posiedzeniu tym został także odczytany list od konsula generalnego Z. Nowickiego, z jakim równocześnie nadesłany został portret Naczelnika Państwa Polskiego — Józefa Piłsudskiego, otrzymany przez konsulat, od Prezydium Rady Ministrów, dla doręczenia przedniejszym organizacjom polskim w Chicago.

Z protokółu z dnia 19-go kwietnia, dowiadujemy się, iż przybywająca wkrótce do Stanów Zjednoczonych Maria Skłodowska-Curie, przyjęła zaproszenie Związku Polek w Ameryce.

Dnia 18-go maja, prezeska sprawozdaje z pobytu w Nowym Yorku, dokąd wyjechała na powitanie wynalazczyni radu. Wraz z prezeską Napieralską, była Honorata B. Wołowska.

Z pobytem naszej sławnej rodaczki w Ameryce, datuje się nadanie jej dyplomu Członkini Honorowej Związku Polek w Ameryce.

W tym czasie rozpoczęta lista składek na gram radu, wkrótce przyniosła oczekiwane rezultaty. Powiadomiono o tym zacną uczoną i oznajmiono, że organizacja ma tysiąc dolarów do jej rozporządzenia. Nadeszła na to następująca odpowiedź:

FACULTE DES SCIENCES
DE PARIS

Institut Du Radium
Laboratoire Curie — Paryż, 29-go lipca, 1921 r.

Szanowna Pani:

List Szanownej Pani z dnia 11-go lipca, b. r., przesłany w imieniu Związku Polek w Ameryce, otrzymałam, i miło

mi jest wyrazić rodaczkom moim serdeczne podziękowanie za pamięć, za słowa sympatii i za dar, tak bardzo pożądany dla pracowni radiologicznej warszawskiej.

Z przyjemnością wspominam serdeczne przyjęcie, którego doznałam wśród Was w Chicago i żałuję, że okoliczności nie pozwolą mi być obecną na Sejmie, który się rozpocznie w końcu sierpnia. Przesyłam zebranym na ten Sejm Polkom najszczersze pozdrowienia i najlepsze życzenia owocnej pracy dla dobra publicznego i dla ojczyzny.

Łączę wyrazy szacunku i poważania

Maria Skłodowska-Curie.

— — — — — — — — — — — — — —

Na tem kończą się ważniejsze wydarzenia tego okresu.

Tak, jak poprzednio, i w ostatniej kadencji, spełniał swe obowiązki Wydział Oświaty, do którego powołane były reprezentantki miejscowych grup. Przewodniczącą Wydziału Oświaty obraną była na Sejmie, dr. Maria O. Kaczorowska.

Na pierwszym posiedzeniu po Sejmie uzupełniono zarząd Wydziału Oświaty, następująco:

Pelagia Makowska, wice-przewodnicząca, Anna Grabowska, sekretarka, Angelina Milaszewicz, kasjerka; Julia Smoczyńska, Klara Rybak i Maria Weyna, dyrektorki.

XVIII.

SEJM TRZYNASTY

Sejm XIII-ty, odbył się w siedzibie organizacyjnej w Chicago, Illinois, w dniach 22-go — 27-go sierpnia, 1921 roku. Nabożeństwo sejmowe odprawione zostało w kościele Św. Stanisława Kostki. Uroczystą Mszę św. przy licznej asyście, celebrował ks. Jan Obyrtacz, proboszcz parafii Św. Jadwigi; a kazanie z prawdziwym przejęciem się i odczuciem czasu, jaki wówczas przeżywała wskrzeszona Polska, wygłosił ks. doktór Kmiecik.

Na Sejm XIII-ty, organizacja liczy grup 308, członkiń dorosłych 23,258, w Dziale Małoletnich 1,422. Stan majątkowy $584,205.87.

Do prezydium sejmowego weszły:

Maria O. Kryszak, przewodnicząca

Leokadia Kadow, wice-przewodnicząca

Maria Porwit, sekretarka
Wiktoria Latwis, asystentka sekretarki.

Czwartego dnia obrad, toczą się długie dyskusje w sprawie opłat na Fundusz Narodowy.

Wreszcie przechodzi wniosek, ażeby grupy, które chcą płacić podatek narodowy, opłacały takowy regularnie, te zaś które nie chcą, aby dorocznie składały dowolną składkę.

Po licznych sprawozdaniach, odczytaniu stosu życzeń i załatwieniu innych spraw, jakie zwykle na sejmach zajmują dużo czasu, najważniejsze uchwały Sejmu XIII-go, zapadły podczas Nowych Spraw.

Pierwszą, było zlikwidowanie Funduszu Bojowego, co podniosła Anna Neumann, przypominając Izbie, iż w Funduszu Bojowym znajduje się pozostałość w sumie $448.90; to też prosi, aby takową przelać na ręce Weteranów Armii Generała Hallera.

W sprawie tej następnie przechodzi wniosek, aby sumę uzupełnić do $1,000.00.

Uchwałą Sejmu XIII, wyasygnowanych zostało $1,000.00 na Plebiscyt na Górnym Śląsku, oraz przyznano cały szereg jednorazowych darów dla instytucyj dobroczynnych, w sumach od $25.00 do $100.00.

W sprawie podwyższenia tabeli opłat, przyjęte zostało sprawozdanie Komitetu Tabeli, który się składał z prezesek stanowych.

Polecenie to brzmi:

"Ponieważ prawa stanowe wymagają powiększenia tabeli podatku pośmiertnego, przeto aby organizacja nasza mogła prowadzić interes ubezpieczeniowy we wszystkich stanach, Komitet Podniesienia Tabeli Stopniowego Podatku, po przejrzeniu wszelkich dokumentów opracowanych przez aktuariusza, a wymaganych przez stanowe departamenty ubezpieczeniowe, przyszedł do przekonania, ażeby raz na zawsze zapanował spokój pod względem podatku pośmiertnego w naszej organizacji, przyjąć tabelę tak zwaną "American Experience" i takowej przyjęcie wysokiej Izbie gorąco poleca."

Rata podatkowa została podwyższona 4 centy od $100.00 asekuracji.

W sprawie urzędowego uznania Komisyj Związku Polek w Ameryce, odczytano referat Komisji z Zachodniej Pennsylvanii, domagający się, w celu bardziej wydatnej pracy, podziału terenu na Obwody i Komisje.

Zarząd wybrany na Sejmie XIII:
A. Emilia Napieralska, prezeska
Angelina Milaszewicz, wice-prezeska
Wiktoria Latwis, sekretarka generalna
Joanna Andrzejewska, kasjerka
Dyrekcja: Rozalia Petlak, Mieczysława Dorańska, Felicjanna Truszczyńska, Antonina Gawarecka i Waleria Chojnacka.
Helena Fleming-Czachorska, adwokat
Dr. Maria O. Kaczorowska, lekarz naczelny
Maria O. Kryszak, redaktorka
Teofila Śniegocka, bibliotekarka.
Prezeski stanowe:
Ohio — Kazimiera Makowska
Wisconsin — Marta Różewicz
Michigan — Jadwiga Gibasiewicz
Indiana — Antonina Hon
Zachodnia Pennsylvania — Honorata B. Wołowska
Wschodnia Pennsylvania — Maria Porwit
New York — Stanisława Einsporn
Connecticut — Agnieszka Hajdasz
Massachusetts — Dr. Julia Bauman
Okolice Superior — Maria Drążkowska.

W sprawozdaniu finansowym na Sejm XIII-ty, widzimy, że na Fundusz Narodowy przez czas opłacania podatku narodowego, do lipca, 1921 r., wpłynęło $52,206.08, z czego wypłacono na cele społeczno-narodowe $48,814.53.

Z sumy powyższej, $33,344.76 wypłacono przez Wydział Narodowy, resztę przez biura Zarządu Głównego Związku Polek w Ameryce.

Z czynności poza ściśle organizacyjnych, ważniejszym wydarzeniem tego okresu, jest urządzenie przez Zarząd i Wydział Oświaty, Obchodu w rocznicę śmierci Marii Konopnickiej.

W listopadzie, tego roku, podczas pobytu Generała Focha w Ameryce, Zarząd, w imieniu organizacji, złożył na jego ręce pismo dziękczynne, wykonane ozdobnie na pergaminie, jak również wziął udział w uroczystościach urządzanych na cześć Marszałka Francji, jakie odbyły się w Chicago.

Podczas pobytu delegacji Związku Powstańców na Górnym Śląsku, w Domu Związku Polek w Ameryce, Wydział Oświaty urządził wielki obchód, który przyczynił się w dużej mierze, do składania na ten cel ofiar. Na ręce pana Karola Grzesik-Hauke, złożono $1,160.00.

Na posiedzeniu, dnia 14-go grudnia, 1921 r., odczytany został list od Rady Koła Pracy Kobiet w Warszawie, z podziękowaniem za $500.00, ofiarowanych przez Związek Polek w Ameryce, zużytych dla schronisk, dających przytułek dzieciom.

W marcu, 1922 roku, Zarząd, uchwalił zgłosić członkostwo Związku Polek w Ameryce do National Fraternal Congress.

W tym czasie, rozesłany został do księży, w polskich parafiach, okólnik, w sprawie podtrzymania polskości w polskich szkołach i parafiach.

W grudniu, zakupiono do biblioteki Związku Polek w Ameryce, książek za tysiąc dolarów.

Na posiedzeniu 16-go stycznia, 1923 roku, uchwalono, aby dzień 22-go maja, był rok rocznie obchodzony jako Dzień Związku Polek w Ameryce.

W styczniu, również zapoczątkowano nagrodę, za największą ilość członkiń zdobytych w grupach, w postaci Sztandaru Wędrującego.

Na wezwanie konsula generalnego Jerzego Bartel-Weydenthala, organizacja nasza wzięła udział, w urządzeniu obchodu z okazji 450-letniej rocznicy urodzin Kopernika, asygnując przypadającą na naszą organizację część pokrycia kosztów.

Na Czwarty Sejm Wychodztwa, jaki się odbył 16-go kwietnia, 1923 r., w Cleveland, Ohio, delegatkami były: prezeska, kasjerka, redaktorka, dyrektorka Antonina Gawarecka i prezeska na stan Ohio, Kazimiera Makowska.

Teraz przychodzimy do najważniejszego momentu po Sejmie Trzynastym, mianowicie, do uroczystości 25-letniej rocznicy założenia organizacji naszej.

W sobotę, 9-go czerwca, 1923 roku, odbyło się uroczyste nabożeństwo w kościele Św. Wojciecha.

Dnia następnego bankiet w Hotelu Audytorium.

W poniedziałek, nabożeństwo żałobne w kościele Św. Trójcy.

Z okazji Srebrnego Jubileuszu posypały się życzenia z całej Ameryki. Między innymi tak pisali o nas, Ci, którzy patrzyli na pracę Związku Polek w Ameryce z bliska:

"Historia Związku Polek w Ameryce złotemi zgłoskami zapisana jest w dziejach Polonii Amerykańskiej.

Społeczeństwo nasze niewątpliwie odda Wam Polki, zasłużone uznanie za przeróżne prace dokonane dla jego dobra, już to za inicjatywą waszą, już to przez współpracę. Z mej strony, z całem uznaniem podnoszę przedewszystkiem fakt,

że Związek Polek zachował wśród emigracji najszczytniejszą tradycję niewiasty polskiej, że należy nierozerwalnie do Boga i Ojczyzny.

Oby Pan Bóg łaską swoją dalej wspierał szlachetne zabiegi członkiń Związku Polek w Ameryce.

Życząc powodzenia, pozostaję

Oddany w Panu

Ks. Paweł Rhode,
Biskup.

— — — — — — — — — — — — — —

"Główną chlubą narodu jest kobieta. Obowiązek podtrzymania przyszłych pokoleń spoczywa w jej rękach. Wychowanie młodzieży to jej zadanie, zadanie wdzięczne bo jest ono podstawą potęgi państwa i zabezpieczeniem jego niepodległości.

W społeczeństwie amerykańskiem kobieta polskiego pochodzenia — wytrwała, wierna, rozumna — zasłużyła na ogólne uznanie przez swoją dzielność i wysokie pojmowanie swych obowiązków społecznych i narodowych.

Związek Polek w Ameryce niezaprzeczalnie posiada potężne wpływy wśród naszych Rodaczek na wychodztwie amerykańskiem. Wpływy te należycie zastosowane do życia społecznego jak i do przemysłu i do sprężystej i postępowej gospodarki finansowej, przyniosą olbrzymie rezultaty, przyczynią się bowiem do zbudowania dobrobytu Polonii amerykańskiej.

W rocznicę dwudziestą-piątą założenia ich potężnej, a ciągle wzrastającej organizacji — "Związku Polek w Ameryce" — winszujemy mu z całego serca tej wielkiej uroczystości, życząc, przy tej sposobności, ażeby Związek wzrastał ciągle i w liczbę członkiń i wpływy, aż zagarnie wszystkie bez wyjątku Polki Wychodztwa w Stanach Zjednoczonych."

Jan F. Smulski.

— — — — — — — — — — — — — —

Tomasz A. Jasiorkowski, redaktor naczelny "Nowin Polskich," w obszernym artykule, między innymi tak pisał:

"Gdy przyszła wojna światowa, a z nią nadzieja wskrzeszenia państwa polskiego, wówczas Związek Polek w Ameryce odegrał, śmiało to wyznać muszę, pierwszorzędną rolę.

Gdyby nie Związek Polek w Ameryce, to Wychodztwo nasze nie byłoby zebrało ani połowy tego na biednych w Polsce, co istotnie zebrało. Gdyby nie Związek Polek w Ameryce, nie zebranoby w Wydziale Narodowym takiego

Funduszu Narodowego, który nietylko utrzymał Komitet Narodowy w Paryżu do końca, ale pozwolił mu zwycięsko odeprzeć wszystkie ataki na Polskę i jej śmiertelnych wrogów.

Gdyby nie intensywna i niestrudzona praca Związku Polek w Ameryce, nie mogłoby Wychodztwo zwerbować, zorganizować i wysłać do Francji z górą 25 tysięcy polskich ochotników, którzy stali się zawiązkiem późniejszej sławnej w całym świecie armii Hallera.

Po wojnie światowej Związek Polek w Ameryce najwięcej ze wszystkich przyczynił się do zebrania poważnych funduszy na głodnych, w Ojczyźnie."

— — — — — — — — — — — — — —

Do ważnych chwil tego okresu, należy także zaliczyć pobyt w Ameryce, Generała Józefa Hallera. Organizacja nasza brała udział we wszystkich uroczystościach, jakie odbyły się z tego powodu.

W skład zarządu Wydziału Oświaty, po Sejmie XIII, weszły: Dr. Maria O. Kaczorowska, prezeska; Agnieszka Lenard, wice-prezeska; Anna Grabowska, sekretarka; Angelina Milaszewicz, kasjerka; Klara Rybak, Józefa Kuźmińska i Julia Smoczyńska, dyrektorki.

XIX.

SEJM CZTERNASTY

Sejm XIV-ty, odbył się w dniach 18-go — 23-go sierpnia, 1924 roku, w Wilkes-Barre, Pa.

Nabożeństwo sejmowe odprawione zostało w kościele Najświętszej Marii Panny. Mszę św. celebrował ks. biskup M. Hoban. W uroczystościach sejmowych, wzięli udział ks. dr. A. Wróblewski, ks. O. Lewandowski i ks. K. Krzywicki. Kazanie sejmowe wygłosił ks. prałat A. Żychowicz.

Obrady toczyły się w Irem Temple.

Na Sejm XIV, organizacja liczy grup 397, członkiń dorosłych 28,265, w Dziale Małoletnich 3,522. Stan majątkowy $1,107,761.60.

Prezydium sejmowe:
Honorata B. Wołowska, przewodnicząca
Antonina Hon, wice-przewodnicząca
Mieczysława Dorańska, sekretarka

Ze sprawozdania finansowego na Sejm XIV, widzimy, że od ostatniego sejmu, wpłynęło do Funduszu Narodowego, zaledwie $3,516.47.

W myśl polecenia Komitetu druków i wydawnictw, przyjęto ofertę Dziennika Zjednoczenia na druk "GŁOSU POLEK."

W sprawozdaniu prezeski stanowej na Zachodnią Pennsylvanię, czytamy między innymi: "Tu zaznaczam i z naciskiem podkreślam oraz proszę mieć to ciągle na uwadze, podczas obrad sejmowych, że koniecznie musimy ustalić urzędowe Komisje w Związku Polek w Ameryce, jeśli już nie dla czego innego, to dla samego tylko rozwoju są one niezbędne, a zdaje się, że agitacja jest najdonioślejszym czynnikiem rozwoju każdej organizacji.

Drugim bardzo ważnym czynnikiem dla dalszego rozwoju organizacji naszej jest stworzenie urzędu "Głównej Protektorki Wianków," gdyż tak jak jest obecnie dalej być nie może.

I dalej:

"Ażeby ten cent, który płacimy do Wydziału Oświaty, starczył na potrzeby tegoż, trzeba Wydział ten zreformować. Składać się on powinien z pięciu członkiń Komitetu Oświaty przy Komisjach, zaś przewodnicząca zdawałaby sprawozdanie z działalności na posiedzeniach Zarządu."

Jest to myśl zaczątka reformy, jaka została dokonana po części o wiele później, a o której owocne przeprowadzenie i w przyszłości trzeba będzie zabiegać.

Zarząd wybrany na Sejmie XIV-tym:

A. Emilia Napieralska, prezeska
Angelina Milaszewicz, wice-prezeska
Wiktoria Latwis, sekretarka
Joanna Andrzejewska, kasjerka

Dyrekcja: Felicjanna Truszczyńska, Rozalia Petlak, Waleria Chojnacka, Helena Sambor i Agnieszka Lenard.

Dr. Maria O. Kaczorowska, lekarz naczelny
Helena Fleming-Czachorska, adwokat
Maria O. Kryszak, redaktorka.

Prezeski stanowe:

Zachodnia Pennsylvania — Honorata B. Wołowska
Michigan — Jadwiga Gibasiewicz
Wisconsin — Barbara Kluczyńska
Ohio — Kazimiera Makowska
New York — Stanisława Einsporn
Massachusetts — dr. Julia Bauman
Connecticut — Franciszka Owsiak

Wschodnia Pennsylvania — Maria Porwit
Illinois — Łucja Wołowska

— — — — — — — — — — — — — —

W jesieni 1924 roku, praca Zarządu na zewnątrz organizacji, przejawia się w następujących poczynaniach:

Urządzono obchody w rocznicę zawieszenia broni.

Wysłano list gratulacyjny do Władysława Reymonta, z okazji przyznania mu Nagrody Nobla.

Członkinie Związku Polek w Ameryce, brały udział w urządzeniu połowu na rzecz weteranów armii amerykańskiej.

Zarząd przyczynił się do wysłania zaproszenia, o przybycie do Stanów Zjednoczonych, Ks. Arcybiskupa Cieplaka.

Na posiedzeniu, w styczniu, 1925 r., wyasygnowano $100.00, na rodziny polskie dotknięte klęską huraganu, w Lorain, Ohio.

Zatwierdzono także delegację na Kongres Polski w Detroit, Michigan, w osobach prezeski organizacji, kasjerki, redaktorki, adwokata, dyrektorki Heleny Sambor i prezesek stanowych — Jadwigi Gibasiewicz, Honoraty B. Wołowskiej i Marii Porwit.

W sierpniu, 1925 roku, złożył wizytę Związkowi Polek w Ameryce, minister spraw zagranicznych, hrabia Aleksander Skrzyński.

W roku 1926, na Kongres Eucharystyczny, jaki się odbył w Chicago, zjechała się znaczna liczba członkiń Z. P. w A. Wówczas to, w Domu Związku Polek w Ameryce, O. Jacek Woroniecki, dziekan Wydziału Teologicznego na Uniwersytecie Katolickim w Lublinie, wygłosił odczyt na temat: "Potęga Kultury Polskiej."

W roku tym odbyła się również w New Yorku, Światowa Wystawa Kobiet, na której Polska miała swój kiosk. W skład komitetu, z łona Związku Polek w Ameryce, wchodziły prezeska i sekretarka Zarządu Głównego, oraz pani Eleonora Kuźmińska z New Yorku.

Organizacja brała udział w uroczystościach, jakie odbyły się w tym czasie ku czci zmarłego Ks. Arcybiskupa Cieplaka, jak również i w przyjęciu dla Ignacego J. Paderewskiego w Buffalo, N. Y.

W roku 1927, organizacja zakupiła za sto dolarów egzemplarzy miesięcznika "Poland," które rozesłano do szkół publicznych.

W tym to roku, w miesiącu kwietniu, uchwalono wysłać pergaminowy dyplom honorowej członkini Związku Polek w Ameryce, Marii Rodziewiczównie.

Do pracy w Wydziale Oświaty zostały powołane przez prezeskę Związku Polek w Ameryce, po Sejmie XIV-tym, następujące członkinie:

Angelina Milaszewicz, przewodnicząca; Konstancja Bucholz, sekretarka; Maria O. Kryszak, Józefa Kuźmińska, Aniela Cylkowska, Aniela Busse, Anna Grabowska i Michalina Zajewska.

XX.

SEJM PIĘTNASTY

Sejm XV-ty, odbył się w Chicago, Illinois. Mszę św., w kościele Św. Młodzianków, celebrował ks. Franciszek Wojtalewicz. Kazanie wygłosił ks. Komandor Ludwik Grudziński. Obrady toczyły się w siedzibie organizacyjnej, w dniach 21-go — 27-go sierpnia, 1927 r.

Na Sejm XV-ty, organizacja liczy 479 grup, członkiń dorosłych 36,541, w Dziale Małoletnich 6,708. Stan majątkowy $1,808,424.26.

Prezydium sejmowe:

Honorata B. Wołowska, przewodnicząca
Jadwiga Gibasiewicz, wice-przewodnicząca
Agnieszka Słomińska, sekretarka.

Na sejmie, wręczone zostały nagrody grupom, które zdobyły największą ilość członkiń w konteście werbunkowym, jak również i za zdobycie największej ilości członkiń w czasie międzysejmowym.

Wielką i nigdy nie zapomnianą chwilą Sejmu XV-go, będzie na zawsze dla członkiń Związku Polek w Ameryce, ofiarowanie organizacji w darze sztandaru, o barwach narodowych z godłem Związku Polek w Ameryce, przez Jana F. Smulskiego.

Przemawiając do Izby Sejmowej, długoletni prezes Wydziału Narodowego i niepospolity działacz społeczny, oznajmił, że właśnie rozpoczyna kampanię na rzecz miesięcznika "Poland" jaki jest redagowany w języku angielskim i którego celem jest zaznajamianie społeczeństwa amerykańskiego z Polską.

Izba uchwaliła zakupienie 1,000 egzemplarzy takowego i poleciła wysłanie tych numerów pisma, do wybitnych Amerykanów.

Zarząd wybrany na Sejmie XV-tym:
A. Emilia Napieralska, prezeska
Angelina Milaszewicz, wice-prezeska
Wiktoria Latwis, sekretarka
Joanna Andrzejewska, kasjerka
Dr. Maria O. Kaczorowska, lekarz naczelny
Helena Fleming-Czachorska, adwokat
Maria O. Kryszak, redaktorka
Dyrekcja: Klara Rybak, Agnieszka Lenard, Felicjanna Truszczyńska, Helena Sambor i Waleria Chojnacka.
Izba zatwierdziła następujące prezeski stanowe:
Illinois — Anna Klarkowska
Zachodnia Pennsylvania — Honorata B. Wołowska
Michigan — Jadwiga Gibasiewicz
Wisconsin — Barbara Kluczyńska
Indiana — Antonina Hon
Ohio — Helena Jabłońska
New York — Rozalia Biedroń
Massachusetts — Dr. Julia Bauman
Connecticut — Franciszka Owsiak
West Virginia — Józefa Kosiba
Nebraska — Anna Tutro
Missouri — Anna Smentkowska

Jakiś czas po sejmie, Zarząd, zatwierdził prezeskę stanową na Wschodnią Pennsylvanię, Marię Porwit.

Ze sprawozdania finansowego na Sejm XV-ty, widzimy, że pomimo przelania do Funduszu Narodowego, wszelkich możliwych sum, dochód od ostatniego sejmu wynosi tylko $6,083.89. Rozchód za ten sam czas $5,746.56.

Przytem wraz ze zmianą na lepsze warunków w Polsce, zmieniają się i rubryki darów z Funduszu Narodowego. Dawniej dary słane były przeważnie do Polski; obecnie funduszów używa się na zachowanie polskości, przez podtrzymanie przejawów narodowych.

Dla zilustrowania stanu rzeczy, wyjmiemy kilka pierwszych cyfr:

Na Sierociniec Św. Stanisława w Nanticoke, Pa.	$1,000.00
Na podróż i przyjęcie J.E. Ks. Arcybiskupa Cieplaka	1,000.00
Na równouprawnienie Kleru Polskiego	571.40
Koszta bankietu na cześć J.E. Arcybiskupa J. Cieplaka	391.19
Koszta podróży i reprezentacji	

Zarządu Związku Polek w Ameryce
na pogrzebie J.E. Arcybiskupa Cieplaka 400.00

oraz szereg innych mniejszych darów i kosztów reprezentacji.

Na posiedzeniu, 25-go października, 1927 roku, Zarząd, wydelegował prezeskę na uroczystość Weteranów Armii Polskiej do Cleveland, Ohio.

W następnym miesiącu, prezeska panna A. Emilia Napieralska, bierze udział w konferencji przedstawicieli organizacyj polskich, zwołanej do Green Bay, Wis., w celu omówienia kwestii utrzymania języka polskiego w szkołach.

Na posiedzeniu, 29-go listopada, odczytano podziękowanie od Poselstwa Polskiego, za sumę $1,035.88, przekazanych na powodzian w Polsce. Pieniądze te, drogą drobnych składek, zebrane były od grup Związku Polek w Ameryce.

Na posiedzeniu, 9-go lutego, 1928, prezeska A. Emilia Napieralska, sprawozdaje ze swego pobytu w Polsce, dokąd wyjechała w sprawie przygotowań, do mającej się odbyć Pielgrzymki Związku Polek do Polski.

— — — — — — — — — — — — —

PIELGRZYMKA DO POLSKI. . . .

Po latach wielu, po tęsknotach i ofiarach, sen się iści. Zbierają się członkinie Związku Polek w Ameryce, aby jechać i Matce swej wyzwolonej pokłon oddać. . . .

Od lądu Nowego Świata, odbijają w maju i w dniu dwudziestym ósmym miesiąca, przybywają do Gdyni. . . .

Rozwarły się szeroko gościnne ręce Ziemi Piastowej. Swoi witali swoich . . . a łzy, były łzami szczęścia i radości wielkiej.

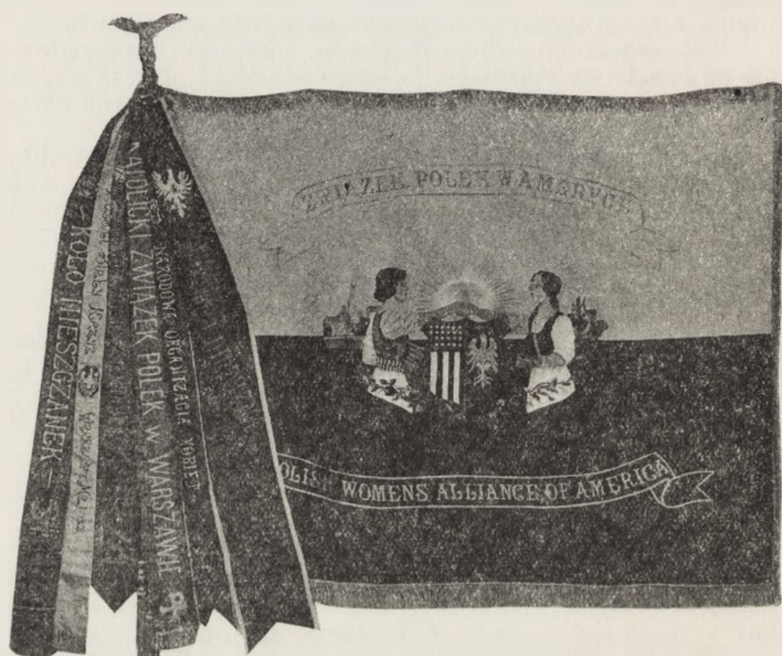
"Mili goście swojacy — witajcie.

Przybyłyście w odwiedziny do starej Macierzy, do rodzinnego kraju. Niechże chleb, sól i serce nasze skrzepi nas i zjednoczy w jednem wielkiem miłowaniu.

Macierz nasza, nie jest już niewolnicą, ni komornicą, ale wielmożną panią, dziedziczką szerokich pól, bogatych ziem i matką wielkiego narodu.

Macierz nasza żyje nami, a my nią.

Goście kochani, popatrzcie na Macierzy skarby, pamiątki, na jej oblicze przemożne, spokojne, dostojne; porachujcie trud narodu, który po półwiekowej niewoli i rozdarciu, po kilkunastu latach Wielkiego Wstrząsu całego świata, po zniszczeniu wojny, pożogi, głodu, moru i nędzy — tak się dźwiga i krzepi, buduje, sieje, hoduje — i bądźcie o Macierz spokojni.



SZTANDAR ORGANIZACYJNY ZWIĄZKU POLEK W AMERYCE,
poświęcony podczas Pielgrzymki w r. 1928 w Katedrze Św. Jana
w Warszawie i pobłogosławiony na Jasnej Górze

Niezmożona Ona i nie zginie — bo jest bardzo kochana.

Nabierzcie tego kochania z tchem pól, z posilnością polskiego chleba, z czarem polskiego słowa i pieśni. I niech na samym dnie Waszej duszy, zostanie na życie to kochanie najświętsze i najdostojniejsze dla człowieka, gdzieby go los nie postawił. — Kochanie Ziemi Macierzy i Jej Honoru.

Tak nam dopomóż Bóg i Częstochowska nasza Królowa."

Tak witała Pielgrzymkę — Maria Rodziewiczówna.

I wiedli ją po miastach gospodarze gościnni, a kilkaset członkiń Związku Polek w Ameryce, dziwiło się Ojczyźnie swojej:

Jest-że to Ta — co potrójne dźwigała kajdany?

Jest-że to Ta — co przez wiek wymazana była z życia narodów?

Zaliż tak Feniks powstaje z popiołów? . . .

— — — — — — — — — — — — —

I powiedli Rodacy, Pielgrzymkę naszą do Stolicy. Wśród lasu sztandarów, w Katedrze, zajaśniało godło kobiet polskich z Ameryki.

Tutaj święciły swój sztandar, na znak, że ręce ich zwarły się w nierozerwalnym uścisku z Macierzą. Patrzał na to, Sztandar Gwiazdzisty i uśmiechało się słońce Wolności.

Sztandar Gwiazdzisty święcił triumfy w ratuszu Warszawskim; bo kochają go wszyscy Polacy, gdyż wierzą, że jest on Sztandarem Nowego życia i swobód wielkich, a ludzkich — i że On dopomógł Ojczyźnie ich powstać z grobu.

I mówił do zebranych pierwszy obywatel Warszawy, inżynier Zygmunt Słomiński, a następnie do nowo poświęconego sztandaru przypięte zostały wstęgi pamiątkowe:

1. Od Centralnego Komitetu Przyjęcia Pielgrzymki Związku Polek z Ameryki, na czele którego, jako przewodnicząca międzystowarzyszeniowego Komitetu stała Józefa Szebeko, a patronat objął Aleksander Kardynał Kakowski.
2. Od Katolickiego Związku Polek w Warszawie.
3. Od Rady Narodowej Polek.
4. Od Warszawskiego Chrześcijańskiego Towarzystwa Ochrony Kobiet.
5. Od Stowarzyszenia Zjednoczonych Ziemianek.
6. Od Koła Mieszczanek P. Z. w Rzem. Ch. R. P.
7. Od Polskiego Białego Krzyża.
8. Od Towarzystw Kobiecych ze Lwowa, Zjednoczenia Polskich Chrześcijan.
9. Od Kółka Polek z Warszawy.
10. Od Kółka Przełożonych Żeńskich Szkół Średnich.

11. Od Warszawskiego Kółka Pań przy Towarzystwie "Rozwój."

12. Od Polskiego Stowarzyszenia Polskich Kobiet.

13. Od Towarzystwa Pomocy Inteligencji Ossolińskich.

14. Od Chrześcijańskiego Związku Rękodzielniczek "Dźwignia."

15. Od Polskiego Związku Zawodowego Chrześcijańskiej Służby Domowej.

16. Od Opieki Polskiej nad Rodakami na Obczyźnie.

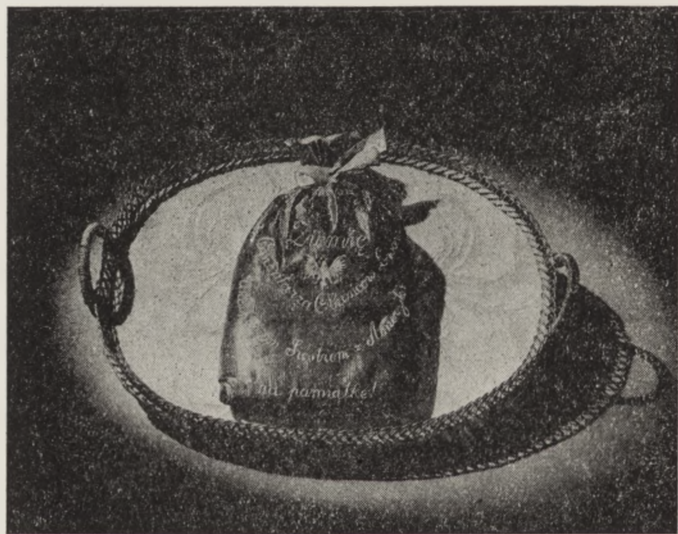
17. Od Kółka Kuźniczanek.

18. Od Kółka Pracy Kobiet.

19. Od Polskiego Towarzystwa Pomocy Ofiarom Wojny.

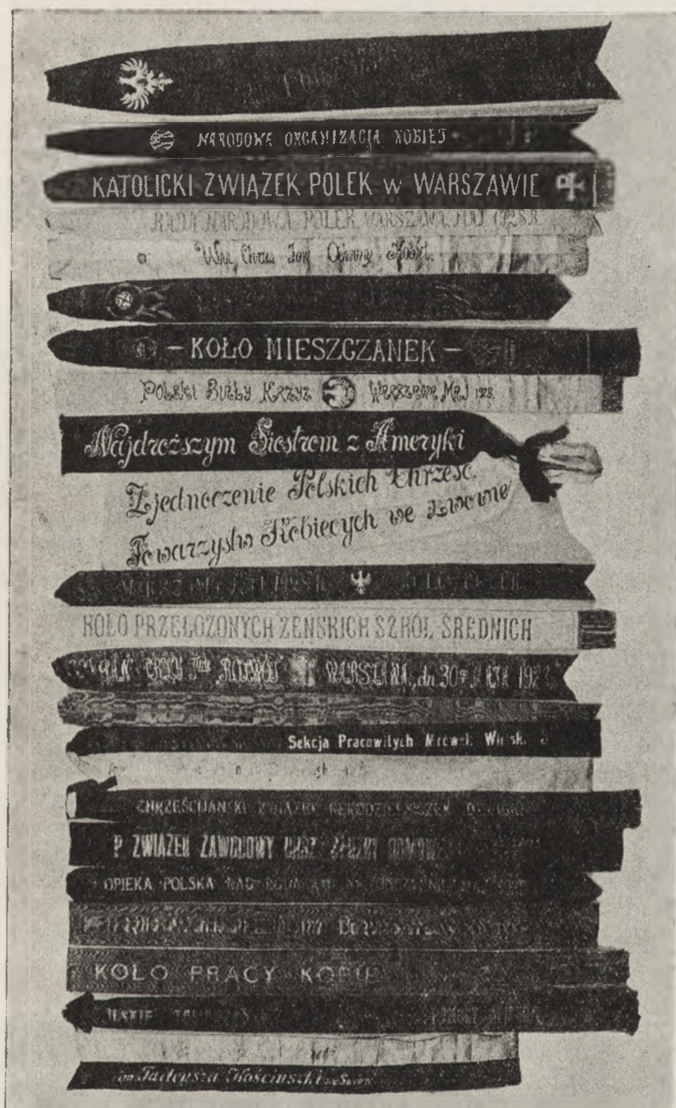
20. Od Towarzystwa Polskiej Młodzieży Imienia Tadeusza Kościuszki.

21. Klamra złota do wstążek, od Narodowej Organizacji Kobiet.



22. Amarantowy woreczek z białą wstążką, zawierający ziemię z Cmentarza Obrońców Lwowa.

23. Emblemat Narodowej Organizacji Kobiet, Poznań, na pamiątkę dnia 11-go czerwca, 1928 r., który to przybity został do drzewca, przez J.E. Ks. Kardynała Hlonda.



WSTĘGI DO SZTANDARU ORGANIZACYJNEGO
ofiarowane Związkowi Polek w Ameryce, przy poświęceniu Sztandaru w r. 1928 w Warszawie

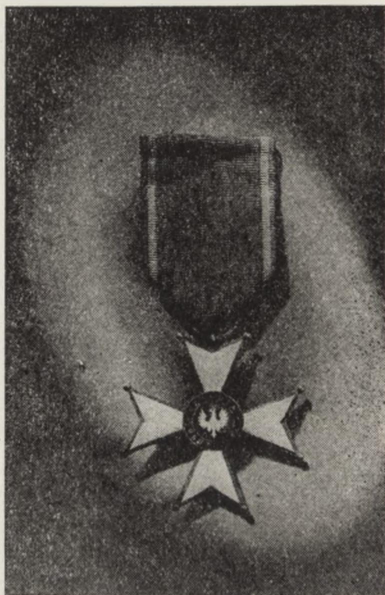
Pielgrzymka była podejmowana na Zamku, u Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej i w Belwederze, u Marszałkostwa Piłsudskich.

Z Warszawy, Pielgrzymka wyjechała do Poznania, Krakowa, Lwowa, Katowic, Wieliczki i Zakopanego.

Podczas pobytu Pielgrzymki w Częstochowie, Sztandar Związku Polek w Ameryce, pobłogosławiony został przed cudownym obrazem Matki Boskiej Częstochowskiej.

W czasie swego pobytu w Polsce, Pielgrzymka, złożyła dary w łącznej sumie $2,000.00 na cele dobroczynne.

Stowarzyszeniu Straży Mogił Polskich we Lwowie, wręczono Sztandar Amerykański.



Po powrocie do Ameryki, odbyło się w siedzibie organizacyjnej, uroczyste rozwinięcie sztandaru. Uroczystość tą obchodzono wraz z 30-letnią rocznicą założenia Związku Polek w Ameryce, dnia 4-go listopada, 1928-go roku. W tym też to dniu, Sztandar nasz, udekorowany został Orderem Odrodzenia Polski, przez konsula generalnego dr. Z. Kurnikowskiego.

— — — — — — — — — — — — — —

Zbliżając się do końca roku 1928-go, który zamyka trzecie dziesięciolecie naszego bytu organizacyjnego, musimy jeszcze powiedzieć, że nie doczekał naszych drogich uroczystości, połączonych z poświęceniem Sztandaru w Polsce, hojny jego ofiarodawca, Jan F. Smulski. — Umarł on, zanim jeszcze Pielgrzymka wyruszyła do Polski.



KANCLERZ ORDERU
ODRODZENIA POLSKI
stwierdza
że
PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ
dekretem z dnia
20 lipca 192[illegible] r.
zaliczył
Związek Polek w Ameryce
działający na terenie Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej
w poczet
Kawalerów Orderu
Odrodzenia Polski
nadając Mu odznaki
Krzyża Oficerskiego
tego orderu

KANCLERZ

SEKRETARZ

W roku tym, odwiedził naszą siedzibę dostojny gość z Polski, w osobie Ks. Biskupa I. Dub-Dubowskiego.

Należy też podkreślić, że rok ten był także pamiętnym dla sprawy polskiej, u nas, z tury triumfalnej, jaką odbył po Stanach Zjednoczonych, Mistrz Fortepianu, a Wódz Wychodztwa, Ignacy J. Paderewski.

Na Pawilon Wychodztwa z Ameryki, na Wystawie Krajowej w Poznaniu, organizacja nasza wyasygnowała $1,650.00.

W jesieni tego roku, Z. P. w A., brał czynny udział w uroczystościach Dziesięcioletniej Rocznicy Niepodległości Polski.

XXI.

RZUT OKA NA OKRES TRZECIEGO DZIESIĘCIOLECIA

W okres trzeciego dziesięciolecia naszego bytu organizacyjnego, wchodzimy, w roku zakończenia wojny światowej. Są to więc pierwsze lata powojenne, w których przejawia się troska o utrwalenie granic państwa polskiego, a także troska o odbudowę Polski ze zgliszcz wojennych. Skonsolidowane Wychodztwo Polskie w Ameryce, w dalszym ciągu jednoczy swe wysiłki w niesieniu pomocy Polsce, przez Wydział Narodowy.

Pracy tej w Wydziale Narodowym, oddają się z zapałem, członkinie Związku Polek w Ameryce. Tak jak i w czasie wojny, uwidacznia się tutaj przede wszystkim praca Anny Neumann, która stoi na czele Sekcji Ratunkowej Polek, przy Wydziale Narodowym.

W protokóle z obrad Trzeciego Sejmu Wychodztwa Polskiego, widzimy, że do Komisji Finansów powołana została Honorata B. Wołowska.

Widzimy także, że organizacja nasza, na tym Sejmie, złożyła $5,000.00 na Górny Śląsk.

W sprawozdaniu Sekcji Ratunkowej Polek czytamy:

Sekcja Ratunkowa Polek przy Wydziale Narodowym, przez działalność swą starała się usilnie dopomagać w pracach Wydziału Narodowego, by przysporzyć funduszy na cele ratunkowe dla Polski, w tym celu w porozumieniu z Radą Zarządzającą W. N., powołano panią Praksedę Sawicką z Milwaukee, Wisconsin, na organizatorkę kampanii "Daru Wielkanocnego," która przyniosła przeszło $227,000.00.

Funduszami temi rozporządzała Rada Zarządzająca według potrzeb Ojczyzny, na której ratunek fundusze te były przeznaczone.

Dalej:

"Wobec braku w Polsce wszelkich artykułów, ubrania i żywności, Sekcja Ratunkowa Polek po ostatnim Sejmie, odbytym w Buffalo, N. Y., w dalszym ciągu przez swoje od-

działy i Kółka zebrała i wysłała do Polski 1277 skrzyń tychże artykułów, która to zbiórka choć nie tak liczna jak pierwsza, przez nasze Polki była dokonaną.

Zabiegi nasze w niesieniu pomocy Polsce uznał Amerykański Czerwony Krzyż, ofiarowując Wydziałowi Narodowemu 6,906 skrzyń rozmaitych materiałów tak medycznych, jak i odzieży, tak że ogółem od listopada 1919 roku do 1-go lipca, 1920, wysłano do Polski 8,183 skrzyń, także kilkanaście skrzyń bielizny do Syberii."

W niektórych wypadkach Sekcja Ratunkowa Polek, opiekowała się rodzinami żołnierzy przebywających w Armii Polskiej, a za czas wspomniany, wypłacono $33,541.89.

Po wytężonej pracy na rzecz Polski, już w tym okresie daje się zauważyć obniżenie wysiłku. Nastąpiło to prawdopodobnie przede wszystkim z tego powodu, że po udzieleniu pomocy w czasie krytycznym, teraz zostawiono Polakom przebywającym w Polsce, pracę nad dalszą odbudową.

Wydajność pracy Wydziału Narodowego słabnie i zda się dogorywać, razem ze zdrowiem swego prezesa Jana F. Smulskiego.

Widzimy dalsze próby stworzenia Polskiego Kongresu Bratniej Pomocy, przez prezeskę Związku Polek w Ameryce, pannę A. Emilię Napieralską. Powstają, Polska Rada Organizacyjna, Polska Rada Opieki Społecznej, lecz wszystkie te rady, istniejąc na papierze i zakwitając wspaniałymi kwiatami wymowy w ustach swych zwolenników, niestety, żadnych realnych wyników pracy nie dały i śladów w życiu Polonii amerykańskiej po sobie nie zostawiły.

Ponieważ Maria Skłodowska-Curie, ze względu na okoliczności od niej niezależnych, nie mogła przybyć do siedziby Związku Polek w Ameryce, organizacja nasza wzięła udział w ogólnych uroczystościach, jakie odbyły się staraniem Komitetu Amerykańskiego w Art Institute w Chicago, dnia 13-go czerwca, 1921 roku.

W dniu tym został jej wręczony Dyplom Honorowego Członkostwa z następującą inskrypcją:

"Do Marii Skłodowskiej-Curie:

Zacna i Droga Pani, czcigodna w najszlachetniejszych porywach Twego wielkiego serca, dostojna miłośniczko nauki, zesłanniczko Opatrzności Bożej dla uzdrowienia cierpiącej ludzkości, wielka Córo Polski — my z głębi serc naszych pozdrawiamy Cię i składamy Ci hołd najgłębszy.

Z uczuć naszych uwijamy Ci wieniec ku Twej Czci, wraz z nim składając Dyplom Honorowego Członkostwa w zrzeszeniu Związku Polek w Ameryce, największej czysto-

kobiecej organizacji na Wychodztwie, a Ty w niej będziesz jak Płomienna Gwiazda, budząc nas do życia, czynu, nauki i poświęcenia, na złotej przędzy i nieprzerwanej fali Postępu.

Przyjm Droga Pani nasze wdzięczne siostrzane uczucia wraz z wyrazami uwielbienia, które składamy w Imieniu naszego całego zespołu Związku Polek w Ameryce."

Tu następują podpisy ówczesnego Zarządu i Prezesek Stanowych.

W szeregach organizacji naszej wielkim wzrywem ducha i myśli, staje się urządzona przy końcu tego okresu Pielgrzymka do Polski. Sztandar poświęcony przez J.E. ks. biskupa Galla w Katedrze w Warszawie, wraz z odznaczeniami wstąg od zrzeszeń przeważnie kobiecych i Polonia Restituta od Rządu Polskiego — są to rzeczy, których nie można mierzyć tylko chwilową miarą entuzjazmu, są to sprawy łączące się ze sprawami naszego ducha narodowego, namacalne symbole uczuć i myśli tak silnie związanych z sobą, że niema siły, która mogłaby je rozerwać.

Nasz Sztandar jest materialną manifestacją naszego ducha.

Dlatego jest silnym, jest naszą Wiarą i Przystanią.

Wierzymy w Polskę i wiemy, że Polska wierzy w nas, a z drugiej strony, rozkwita nam korona wspaniała życia, opartego o granit Amerykańskiej Demokracji.

Czy jest tu powód do narzekań?

Czy jest tu powód do beznadziejnych tęsknot?

Nie!

Jedynie wdzięczność, może serca nasze napełniać, że los pozwolił, pewnej części narodu polskiego, żyć w Nowym Świecie.

— — — — — — — — — — — — —

Wracamy znów do spraw czysto materialnych i czysto organizacyjnych.

Ostatni lat dziesiątek, znamionuje znaczny przyrost członkostwa, a wraz z tym idzie ogólny rozrost organizacji i stanu posiadania. Powstają grupy w czterech nowych stanach.

Idea Związku Polek przedostaje się do stanu West Virginia, gdzie pracę zapoczątkowała Honorata B. Wołowska.

Następnie idzie Missouri, gdzie działa Antonina Gawarecka.

Za staraniem i pracą Honoraty B. Wołowskiej, powstaje pierwsza grupa w New Jersey. W Kalifornii, powstaje grupa 541-sza, organizowanie której rozpoczęła Joanna Andrzejewska.

Streszczając okres trzeciego dziesięciolecia istnienia Związku Polek w Ameryce, przekroczyłyśmy nieco właściwą datę. Stało się to z powodu Pielgrzymki do Polski, tak, że przypadającą rocznicę 30-letniego istnienia organizacji, obchodzono wraz z rozwinięciem Sztandaru, dopiero późno w jesieni.

I dlatego okres ten sięga aż roku 1929-go.

Zamykając ten trzeci etap naszej historii, chcemy nad jedną jeszcze zastanowić się sprawą.

Na czym właściwie polega w życiu dokonywanie wielkich i doniosłych rzeczy?

Przede wszystkim, polega ono na umiejętności odrzucania balastu; jak również na umiejętności podporządkowania rzeczy małych, sprawom mającym większe znaczenie.

Jeżeli zadanie to trudne jest do opanowania przez jednostkę, to tym bardziej trudnym jest do uzgodnienia w pracy zbiorowej, jaką jest praca organizacyjna.

Często zachodzą wypadki, że sami nie wiemy, kto właściwie ma słuszność i po czyjej stronie leży prawda.

Lecz i w takich wypadkach, czas jest tym mistrzem, który nadaje znaczenie naprawdę wartościowym wysiłkom i pracom.

Na swoją chlubę powiedzieć możemy, że organizacja nasza, przez czas swego istnienia, umiała podporządkowywać małe rzeczy, sprawom wielkim. I to właśnie stanowi podstawę jej stałego rozwoju.

XXII.

OKRES PO SEJMIE PIĘTNASTYM

Dalszy ciąg okresu po Sejmie XV-tym, rozpoczynamy z początkiem roku 1929-go. Odbywa się on, pod znakiem Wielkiego Kontestu Werbunkowego.

Do główniejszych wydarzeń tego czasu, należy śmierć dr. Anny Wyczółkowskiej, dnia 5-go marca, tego roku.

Znikła z horyzontu chicagoskiego, jednostka niezwykła; przyjaciółka Marii Konopnickiej z lat szkolnych, a późniejsza wielka czcicielka jej talentu.

Dr. Anna Wyczółkowska dokonała żywota w podeszłym wieku. W ciągu swego długiego życia, zdobyła ona nieprze-

ciętne wykształcenie i przyswoiła sobie olbrzymią wiedzę. Sfera jej zainteresowań, była nadzwyczaj rozległa.

Utrzymywała się mniej niż skromnie, z udzielania lekcyj muzyki i nauczania języka polskiego.

W nauczaniu języka polskiego, przyjmowała na siebie rolę wysokiego posłannictwa. Zostawiła po sobie sporą garstkę uczennic, które aczkolwiek urodzone na ziemi amerykańskiej, władają doskonale językiem polskim i posiadają gruntowną znajomość historii i literatury, a przy tym zamiłowanie do wszystkiego co polskie.

Sylwetka wybitnej tej Polki, rażąco odcinała się od tła, codziennego jej bytowania, z którym nie mogła się sharmonizować; przede wszystkim, z powodu zbyt silnie rozwiniętego indywidualizmu, a także z braku pojęcia kompromisu, do którego nie mogła nagiąć swej "hardej duszy."

Uczona, o niezwykle rozległym światopoglądzie, przed samą śmiercią ledwie, ukończyła korekty swej ostatniej pracy "Biologiczne Wyjaśnienie Mowy i Myśli."

W przedmowie do tej pracy pisała ona:

"Mowa i myśl to dwa największej wagi przedmioty dla każdego interesującego się psychologią Czytelnika. Bo mową i myślą posługujemy się wszyscy, jużto w celu porozumienia się ze samym sobą, jużto z otoczeniem: z bliższym za pomocą wypowiadania zdań i sądów; z dalszym za pośrednictwem pisma, druku, względnie czytania i słuchania mowy osób drugich.

Wiadomo zaś, że rozumna rozmowa nęci każdego, jak pogłębione myślenie prowadzi do postępu i prawidłowego ukształtowania własnego życia, jak i różnorakiej współpracy z ludźmi.

Dalej mądrą i umiarkowaną mową dobija się człowiek stanowiska, chorobliwem gadulstwem obniża swoją wartość osobistą.

Czyli, te dwa zjawiska psychiczne, to jest mowa i myśl, pozwalają każdemu wznosić się nieustannie w postępie ducha, bez względu nawet na to, jakie zajmuje społeczne stanowisko albo jakim się cieszy otoczeniem, ludzi mądrych czy banalnych, zdrowych na duchu, czy samolubnych i bezmyślnych. A powtóre urobiona mowa i myśl z odrobiną umiłowania społeczeństwa, w którym się żyje, pozwala każdej jednostce wcisnąć się swoją indywidualnością głębiej w żywiołową walkę o byt, z której to walki wychodzi się z powodzeniem nietylko dla ukształtowania samego siebie ale i dla wznoszenia na coraz to wyższe szczeble i szerokie horyzonty postępu swojej rodziny, społeczeństwa albo całego



Delegacja Związku Polek w Ameryce, wręcza replikę sztandaru, pod którym walczył Kazimierz Pułaski, mayorowi miasta Savannah, na uroczystościach ku czci Pułaskiego w Savannah, Ga.

narodu. Nam przeto Polakom, naukowe zrozumienie mowy i myśli potrzebne jest może więcej jeszcze niż innym narodom, bo Polska ma dopiero przed sobą ukształtowanie nowego życia praktycznego i społecznego, które mądra mowa i głęboka myśl wynosić może na wyżyny, jak nieuctwo, bezmyślność obniżać by mogły i wstrzymywać systematycznie potęgę jej założeń."

— — — — — — — — — — — — —

W tym czasie, dojrzała myśl, jaka od roku już kiełkowała w Zarządzie Wydziału Oświaty, aby rozpocząć zbieranie składek na pomnik Marii Konopnickiej. Pierwszą listę składek, złożyły członkinie tegoż Wydziału.

W kwietniu złożył wizytę naszej organizacji, nowy konsul generalny, dr. Aleksander Szczepański.

Czwartego maja, urzędniczki Zarządu Głównego, wzięły udział w przyjęciu, urządzonym przez Polonię chicagoską, na cześć pierwszego Ambasadora Rzeczypospolitej do Stanów Zjednoczonych, Tytusa Filipowicza.

Na posiedzeniu, 17-go maja, Zarząd wyasygnował $300.00 na głodnych w Wileńszczyźnie, i na Seminarium Polskie w Orchard Lake, Mich., $1,000.00.

W dniu 4-go sierpnia, Polonia chicagoska, urządziła w Parku Humboldta manifestację, ku czci bohaterskiego lotnika Ludwika Idzikowskiego. Była to niejako demonstracja uczuć narodowych, w której pokaźny udział wzięło miejscowe członkostwo naszej organizacji z Zarządem Głównym.

Rok 1929, jest też pamiętnym w dziejach Polonii amerykańskiej z uroczystości, jakie odbyły się ku czci pamięci Kazimierza Pułaskiego w Savannah i Washingtonie, w łączności z którymi, odbyło się wręczenie duplikatu repliki sztandaru, pod którym walczył Kazimierz Pułaski; a jaki sporządzony został przez Związek Polek w Ameryce, według posiadanego wzoru i wręczony przez ówczesną prezeskę, miastu Savannah, na ręce mayora miasta.

Rok ten niemniej pamiętnym jest z powtórnego pobytu w Stanach Zjednoczonych, Marii Skłodowskiej-Curie, która tu przybyła na zaproszenie kół amerykańskich. Gram radu, ofiarowany jej podczas tego pobytu, wielka uczona, przeznaczyła dla Instytutu Radowego w Warszawie.

(Rad ofiarowany jej na własność za pierwszej bytności, Maria Skłodowska-Curie oddała Instytutowi Radowemu w Paryżu.)

Każdy przyjazd uczonej polskiej do Stanów Zjednoczonych, był wielkim triumfem ludzkiego ducha nad zmateria-

lizowanym światem. Na ogół bowiem, wynalazcy i to w każdej dziedzinie roszczą sobie prawa do zysków, jakie wynalazki te przynoszą. To jednak nie leżało w charakterze, naszej wielkiej rodaczki.

I ten wielki świat, przewrotny w swej mądrości, ukorzył się, ugiął, przed wielką i świętą prostotą wielkiego umysłu i serca. To, co inni osiągają wielkimi zachodami osobistej chciwości; świat, sam jej, przez ręce mądrych kobiet, złożył w darze. A ona, dar ten, powtórnie oddała światu. A że przeszedł on przez jej ręce, stał się on stokrotnie bardziej wartościowy; przeszedł bowiem, przez ręce Mądrego, Dobrego i Uczciwego Człowieka.

I czy dziwić się można, że tyle piękna i dobroci bije z jej łagodnej twarzy. . . .

Nie! twarz tę urobiły czyny i poświęcenia całego jej życia.

Jest to triumf prawdziwej wiedzy, prawdziwego poznania. . . .

Zarząd Związku Polek w Ameryce, podczas ponownego pobytu Marii Skłodowskiej-Curie w Ameryce, przesłał jej na adres Konsulatu Polskiego w New Yorku, przekaz na tysiąc dolarów, z listem następującej treści:

Jaśnie Wielmożna Pani Maria Skłodowska-Curie
Polski Konsulat Generalny,
141-151 East 67th Street,
New York, N. Y.

Czcinajgodniejsza i Dostojna Pani:

Byłyśmy gotowe przyjąć Drogą nam Panią całem sercem zespołu Związku Polek w Ameryce, ponieważ czujemy, że aczkolwiek Najdostojniejsza Pani należy do świata całego, jednak my, rościmy sobie wielkie prawo do Niej. Ale wyczytawszy z prasy, że zdrowie nie pozwala na dalekie podróżowanie — ślemy serc naszych uczucia, głębokie i szczere, w modlitwie ku Najwyższemu, ażeby Ciebie droga nam i dostojna Siostro nasza — zachował w zdrowiu jeszcze długie lata.

Żywimy nadzieję, że jednak jeszcze będziemy miały ten niezwykły i wielki honor kiedyś gościć raz jeszcze w murach naszego Domu Związku Polek, Czcinajgodniejszą Panią.

W załączeniu, śmiemy ofiarować Drogiej Pani, skromny nasz datek, na Instytut Imienia Pani w Warszawie, Polsce, w sumie tysiąca dolarów, który oby był zapoczątkowa-

niem bodaj milionowych ofiar, jakie są potrzebne w wielkiej pracy Wielce Szanownej Pani dla ludzkości.

Uczucia Czci, Hołdu i Miłości u stóp pięknej duszy i nieśmiertelnej składamy oraz serdeczne siostrzane pozdrowienie w imieniu blisko sześćdziesięciu tysięcy zespolonych serc kobiet polskich w Związku Polek w Ameryce.

Pod listem tym umieszczone były podpisy całego ówczesnego Zarządu.

Jakiś czas później, Zarząd Związku Polek w A., otrzymał następujące pismo:

FACULTE DES SCIENCES DE PARIS

Institut Du Radium,
Laboratoire Curie Paryż, 11 stycznia, 1930 r.
I, Rue Pierre-Curie, Paris (5)

W. Pani Emilia Napieralska,
Prezeska Związku Polek w Ameryce.

Szanowna i Droga Pani:

Z prawdziwym wzruszeniem otrzymałam list z dnia 9-go listopada, 1929, który dziś dopiero nadszedł, a który przyniósł mi w imieniu Związku Polek w Ameryce, słowa szczerej sympatii, wraz z darem 1,000.00 dolarów na Instytut Radowy w Warszawie. Za dar ten składam Związkowi Polek moje osobiste podziękowanie, do którego Komitet Instytutu nie omieszka dołączyć wyrazów wdzięczności w imieniu tej instytucji.

Nie pierwszy to raz mam dowód przyjaznych uczuć kobiet polskich w Ameryce, i nie pierwszy raz również mam sposobność ocenić wysokie Obywatelskie uczucia Szanownej Pani i jej współpracowniczek. Proszę wierzyć, że chętnie byłabym Dom Związku Polek odwiedziła, i że musiałam się ograniczyć do programu oficjalnego, z powodu krótkości pobytu mego w Ameryce i obowiązków wynikających z otrzymanego dla Polski daru. Nie wątpię, że Związek Polek zdał sobie sprawę z tej sytuacji, i że żalu do mnie nie ma. Ja zaś spodziewam się, że zdrowie moje pozwoli mi jeszcze kiedyś pojechać do Ameryki i że wówczas oddam Związkowi Polek wizytę, która nie mogła dojść do skutku tym razem.

Mile wspominając spotkanie z Szanowną i Drogą Panią i mając nadzieję, że się to spotkanie powtórzy, łączę dla Szanownej Pani i dla Związku Polek w Ameryce wyrazy szacunku i przyjaźni.

Maria Skłodowska-Curie.

List powyższy zamieszczony był w Głosie Polek, z dnia 13-go lutego, 1930 roku.

— — — — — — — — — — — — —

W dziedzinie asekuracji, w maju, 1930 roku, Związek Polek w A., uzyskał pozwolenie stanowe na wprowadzenie nowego rodzaju ubezpieczenia, tak zwanego "20-year Payment Benefit Certificate," czyli ubezpieczenie płatne przez dwadzieścia lat.

W tym też roku umarła była redaktorka Głosu Polek, Helena Setmajerowa.

Rok ten także jest pamiętny z uroczystości, jakie obchodził Związek Narodowy Polski, przekraczając pięćdziesiąty rok swej egzystencji. Organizacja nasza, wysłała bratniej organizacji, następujące słowa uznania:

"SZERMIERZOM SPRAWY NARODOWEJ

Przejęte najgłębszą czcią, i najgłębszem poszanowaniem, dla wielkiej pracy i tytanicznych wysiłków wiernie oddanych ideałom wielkich duchów honoru — wolności — i Ojczyzny — sprawy Narodu, i podnoszenia poziomu — jako Siostrzana Organizacja, w wielkim dniu niezwykłej uroczystości półwiekowego istnienia, składamy Braciom i Siostrom Związku Narodowego Polskiego, naszą Cześć i nasz Hołd."

Rok 1931, był trzecim z rzędu rokiem wytężonej pracy werbunkowej, w którym to czasie Z. P. w A., przeprowadził szereg korzystnych kontestów.

Dnia 16-go stycznia, tego roku, puszczone zostały w obieg dwu-centowe znaczki pocztowe z podobizną Generała Kazimierza Pułaskiego. Zanim jeszcze znaczki te znalazły się na rynku, kasjerka organizacji naszej, z polecenia Zarządu, zakupiła takowych, za tysiąc dolarów; przy tym członkinie zostały poinformowane, aby żądały na pocztach znaczków z podobizną naszego bohatera.

Dnia 3-go marca, złożył naszej organizacji wizytę, nowy konsul generalny, Tytus Zbyszewski.

Na posiedzeniu Zarządu, dnia 31-go marca, wyasygnowano na Salę Polską w Pitt Uniwersytecie, w Pittsburghu, $500.00. Pieniądze te zużyte były na drzwi ręcznie rzeźbione z drzewa z Polski, wykonane według szkicu profesora Bohusza-Szyszki, do Sali Polskiej w tymże uniwersytecie, zwanej salą Kopernika. W Komitecie Sali Polskiej w Pitt Uniwersytecie, czynną była Honorata B. Wołowska.

Na okres przed Sejmem Szesnastym, przypada krach giełdowy, którego następstwem było zamknięcie szeregu

banków i instytucyj finansowych. Krach ten, był zaczątkiem ogólnej długoletniej depresji i trudnych warunków egzystencji. Od tego czasu, u nas, jak we wszystkich organizacjach, obniża się przyrost liczebny członkostwa.

Majątek organizacji, nie poniósł jednak żadnych większych strat i organizacja nasza, na ogół, wyszła z tej pamiętnej depresji zwycięsko.

Na posiedzeniu Zarządu w miesiącu lipcu, zatwierdzona została, prezeska stanowa na stan New Jersey — Maria C. Daneska.

W okresie tego dziesięciolecia, zapoczątkowaną też została praca organizacyjna w dwóch nowych stanach.

W stanie Maryland, pracę zapoczątkowała Honorata B. Wołowska.

W District of Columbia, podobną pracę zapoczątkowała Franciszka Napieralska.

XXIII.

SEJM SZESNASTY

Sejm XVI-ty, odbył się w dniach od 20-go do 26-go września, 1931 roku, w Washingtonie, stolicy Stanów Zjednoczonych.

Nabożeństwo sejmowe, odprawiono w nowopobudowanej świątyni Niepokalanego Poczęcia, znanej, pod nazwą National Catholic Shrine.

Z okazji Sejmu Związku Polek w Ameryce, w jednej z naw, umieszczona została marmurowa kolumna, z napisem "Poland." U szczytu tej kolumny, umieszczono obraz Matki Boskiej Częstochowskiej.

Mszę św. odprawił delegat papieski, ks. Fumasonie Biondi. W nabożeństwie, udział wzięli: ks. Komandor Ludwik Grudziński, ks. Tadeusz Ligman, C.R., ks. E. A. Umiński.

Ks. prałat dr. A. Wachowiak, wygłosił kazanie sejmowe.

Obrady toczyły się w hotelu Willard.

Do prezydium sejmowego weszły:

Honorata B. Wołowska, przewodnicząca

Rozalia Biedroń, Jadwiga Gibasiewicz, wice-przewodniczące

Maria Porwit, sekretarka.



Na Sejm XVI-ty, organizacja liczyła 657 grup, członkiń 52,717. W Dziale Małoletnich 12,604. Stan majątkowy $3,090,206.45.

Sejm XVI-ty, przyjął Nowe Tabele w Dziale Dorosłych i w Dziale Małoletnich, przy czym członkinie ubezpieczone w Wiankach, otrzymują gratyfikację, opartą na następujących podstawach:

Wszystkie członkinie Wydziału Dorosłych, dobrze stojące, w dniu pierwszego stycznia, 1932 roku, które poprzednio były członkiniami Wydziału Małoletnich, są uprawnione do kredytu w asesmentach swoich, w wysokości 51 centów za każdy skończony rok należenia do Wydziału Małoletnich. Wypłacanie premii, czyli kredytu, ma być dokonywane miesięcznie, równolegle z opłacaniem asesmentu, począwszy z dniem pierwszego stycznia, 1932 roku i ma trwać aż do wyczerpania kredytu, poczem członkini obowiązana jest płacić asesment regularny, według raty, poprzednio obowiązującej.

Jak długo stan finansowy Wydziału Małoletnich, (Wianków) w opinii Zarządu Głównego na to pozwoli, każda członkini Wydziału Małoletnich, gdy przejdzie do Wydziału Dorosłych, staje się uprawnioną do zwrotu kredytu w wysokości 51 centów za każdy pełny rok należenia do Wydziału Małoletnich. (Uwaga: Wypłata kredytu ma być dokonana miesięcznie, na ile starczy kredytu; poczem członkini obowiązana jest opłacać swój asesment regularny.)

Biorąc pod uwagę obowiązujące i minimalne opłaty ubezpieczenia naszego, w Wiankach, musimy przyznać, że organizacja nasza, daje rodzinom polskim, nadzwyczaj dogodny rodzaj ubezpieczenia dla dziewcząt.

W czasie obrad sejmowych omawiana była sprawa budowy nowej siedziby organizacyjnej, co musiało nastąpić z powodu rozszerzenia ulicy Ashland Ave., przy której dom nasz się znajduje. Miasto zapłaciło Związkowi Polek w Ameryce, tytułem odszkodowania $60,000.00. Suma ta przelaną została do funduszu obrotowego.

Na sejmie, powołany został Komitet Sejmowy Budowy Domu, dla rozpatrzenia spraw, związanych z budową siedziby.

Izba przyjęła następujące polecenie tego Komitetu:
"Wysoka Izbo Sejmowa:

Komitet Sejmowy Budowy Domu, biorąc pod uwagę plan obecny, w którym nie ma włączonego oświetlenia elektrycznego, uważa taki dom za kosztowny, ponieważ procentowo żadnych by nam nie przyniósł korzyści. Dlatego pole-

camy budowę domu administracyjnego, aby urzędniczki miały odpowiednie miejsce do pracy. Dom taki będzie można bowiem pobudować mniejszym kosztem.

Władysława Manikowska, Barbara Kluczyńska, dr. Julia Bauman, Franciszka Owsiak, Maria C. Daneska — Komitet."

Sejm XVI-ty, był też znamiennym z racji miejscowości w jakiej się odbywał. Cały zespół Sejmu, w liczbie 422 delegatek, był gościem państwa prezydentostwa Hooverów, oraz ambasady Rzeczypospolitej Polskiej.

Komitet Przedsejmowy pod kierownictwem Charlotte Zwierzyckiej, zarządził zwiedzenie Mt. Vernon, gdzie na grobie pierwszego prezydenta Stanów Zjednoczonych Jerzego Washingtona, złożony został wieniec od naszej organizacji, oraz zwiedzono Cmentarz Narodowy w Arlington, gdzie złożono wieniec, na grobie Nieznanego Żołnierza.

Pośród wybitnych gości Sejmu XVI-go, obecny był także i przemawiał do zgromadzonych, Generał Orlicz-Dreszer.

Sejm XVI, przyjął za patronkę organizacji, Matkę Boską Częstochowską, Królowę Korony Polskiej.

— — — — — — — — — — — — —

Związek Polek w Ameryce, jest bodaj jedyną organizacją, w łonie której nie toczą się walki o urzędy, owszem, często brak jest kandydatek.

Niejednokrotnie, urzędniczki nasze, wybierane były bez kontr-kandydatek, a trzykrotnie, w historii organizacji naszej nie było kandydatki, na urząd prezeski.

I tak na Sejmie XIV-tym, XV-tym i XVI-tym, nikt nie złożył aplikacji na ten urząd.

We wszystkich tych wypadkach, szukano wyjścia z sytuacji i ostatecznie uproszono o przyjęcie urzędu, A. Emilię Napieralską.

Na Sejmie XVI-tym, obrano prezeskę na skutek aplikacji, złożoną przez przewodniczącą sejmu.

Brzmiała ona jak następuje:

Imieniem Izby Sejmu XVI-go Związku Polek w Ameryce, obradującego w stolicy kraju, Washington, D. C., w dniach 20-go do 26-go września, 1931 roku, składam aplikację na urząd Prezeski Związku Polek w Ameryce, dla panny Emilii Napieralskiej.

Działo się dnia 26-go września, roku Pańskiego 1931-go.

(Podpis) — **Honorata B. Wołowska,**
Przewodnicząca Sejmu.

Zarząd wybrany na Sejmie XVI-tym, stanowią:
A. Emilia Napieralska, prezeska
Helena Sambor, wice-prezeska
Wiktoria M. Latwis, sekretarka generalna
Joanna Andrzejewska, kasjerka
Dyrekcja: Antonina Mussor, Agnieszka Lenard, Antonina Gawarecka, Salomea Jachimowska, Rozalia Petlak.
Dr. Felicja H. Cienciara, lekarz naczelny
Helena Fleming-Czachorska, adwokat
Maria O. Kryszak, redaktorka.
Sejm zatwierdził następujące prezeski stanowe:
Illinois — Anna Klarkowska
Zachodnia Pennsylvania — Honorata B. Wołowska
Wschodnia Pennsylvania — Maria Porwit
Michigan — Jadwiga Gibasiewicz
Ohio — Helena Jarzyńska
Connecticut — Franciszka Owsiak
Indiana — Antonina Hon
Nebraska — Anna Tutro
Wisconsin — Barbara Kluczyńska
New Jersey — Maria C. Daneska
New York — Rozalia Biedroń.

Za okres czasu od 30-go czerwca, 1927, do 31-go sierpnia, 1931 r., do Funduszu Narodowego wpłynęło $6,481.44, a za ten sam okres czasu, wypłacono z Funduszu Narodowego $6,259.63.

Na pomnik Marii Konopnickiej wpłynęło $2,273.94.

Druk Głosu Polek, przyznany został spółce wydawniczej "Pittsburczanina."

— — — — — — — — — — — — —

Po sejmie XVI-tym, zabierając się na nowo do pracy organizacyjnej, prezeska Związku Polek w Ameryce, tak się odzywa na łamach Głosu Polek, do członkostwa:

"Rok cały przygotowywałam się na pożegnanie z drogim mi Związkiem Polek, ze stanowiska Prezeski."

A dalej

"I dziś miast powiedzieć z łam pisma naszego "żegnajcie mi," Opatrzność zrządziła, że wołam ku Wam, Siostry Związku Polek w Ameryce, coście przykuły mnie do siebie węzłem silniejszym aniżeli ja zerwać mogę, Witajcie! Witajcie! Witajcie!"

— — — — — — — — — — — — —

Dnia 10-go listopada, 1931-go roku, wysłane zostało pismo do Prezydenta Stanów Zjednoczonych, w sprawie je-

go stanowiska, wobec ponawianych zakusów rewizji Traktatu Wersalskiego.

W tłumaczeniu polskim brzmiało ono:

Drogi Panie Prezydencie:

Pragniemy Panu złożyć podziękowanie imieniem Związku Polek w Ameryce, za Pańskie natychmiastowe nieuznanie ogłoszonych doniesień, twierdzących, jakoby Pan sprzyjał rewizji zachodniej granicy Polski, mającej na celu zniesienie tak zwanego "Korytarza Polskiego."

Aczkolwiek ogłaszanie tych doniesień było niepokojące ze względu na wrażenie, jakie one mogły wywołać w opinii publicznej zarówno w tym kraju jak i zagranicą, pragniemy zapewnić Pana, że nie podzielałyśmy najmniejszych nawet obaw co do Pańskiego stanowiska w tej żywotnej kwestii.

Pańskie oświadczenie, że doniesienia te są nieprawdziwe i nie wyrażają Pańskiej opinii, pogłębiło nasze przekonanie co do Pańskiego odnoszenia się do tej sprawy.

Pański świetny poprzednik Prezydent Woodrow Wilson proklamował Polskę wolną, niepodległą z dostępem do morza, jako jeden z warunków, koniecznych do otrzymania sprawiedliwego i trwałego pokoju wśród narodów Europy.

Był to także jeden z celów, jakie miały być osiągnięte przez udział Ameryki w wojnie światowej, a miał on poparcie całego narodu. Mamy wszelkie powody do wierzenia, że przyjazne stosunki istniejące pomiędzy Stanami Zjednoczonemi a Polską, będą trwałe i przyniosą w przyszłości nieobliczalne korzyści dla państw obu.

Z szacunkiem,
Związek Polek w Ameryce.

— — — — — — — — — — — — —

Że nie zawsze uchwały sejmowe mogą wejść w życie, mamy tego oczywisty dowód, przy przebudowie Domu Związku Polek.

Jak wiemy, Izba przyjęła polecenie Sejmowego Komitetu Budowy Domu, aby pobudowany został dom ściśle administracyjny. Tymczasem Zarząd, musiał później zadecydować, że dotychczasowa siedziba Związku Polek w Ameryce zostanie przebudowaną i staremu domowi nadaną będzie nowa szata. Ponieważ część budynku została obcięta przy rozszerzaniu Ashland Ave., dom został dobudowany wzdłuż frontu, przyjmując nową fasadę, według planów projektowanego nowego domu.



OBECNY DOM ZWIĄZKU POLEK W AMERYCE
po przebudowie w r. 1932-33

Prace przy przebudowie, zaczęte były w lecie 1932 roku. W skład Komitetu Przebudowy wchodził cały ówczesny Zarząd, oraz Anna Klarkowska, ówczesna prezeska na stan Illinois, Angelina Milaszewicz, Waleria Chojnacka, Klara Rybak, Stanisława Szeszycka, Maria Łagodzińska i Wanda Wleklińska.

Architektem był J. Słupkowski. Kontrakt budowniczy otrzymała firma Schuetz Construction Co.

W roku 1932-gim, Związek Polek w Ameryce, brał udział w uroczystościach dwusetnej rocznicy urodzin Jerzego Washingtona, oraz w X-tej Olimpiadzie, na którą wydelegowaną została prezeska organizacji.

Do Polskiego Komitetu Olimpiady w Los Angeles, Związek Polek w Ameryce wpłacił $500.00.

Rok 1933, pamiętnym jest przede wszystkim z otwarcia przebudowanego domu organizacyjnego. Z okazji tej, odbył się trzy-dniowy festyn Związku Polek w Ameryce.

Uroczystości rozpoczęły się w niedzielę, dnia 30-go kwietnia. Po południu dnia tego, odprawione zostały Dziękczynne Nieszpory, w kościele Panny Marii Anielskiej, w czasie których poświęcony został obraz Matki Boskiej Częstochowskiej, przeznaczony do sali posiedzeń Zarządu Głównego. Następnie odbyła się dedykacja domu i przyjęcie gości.

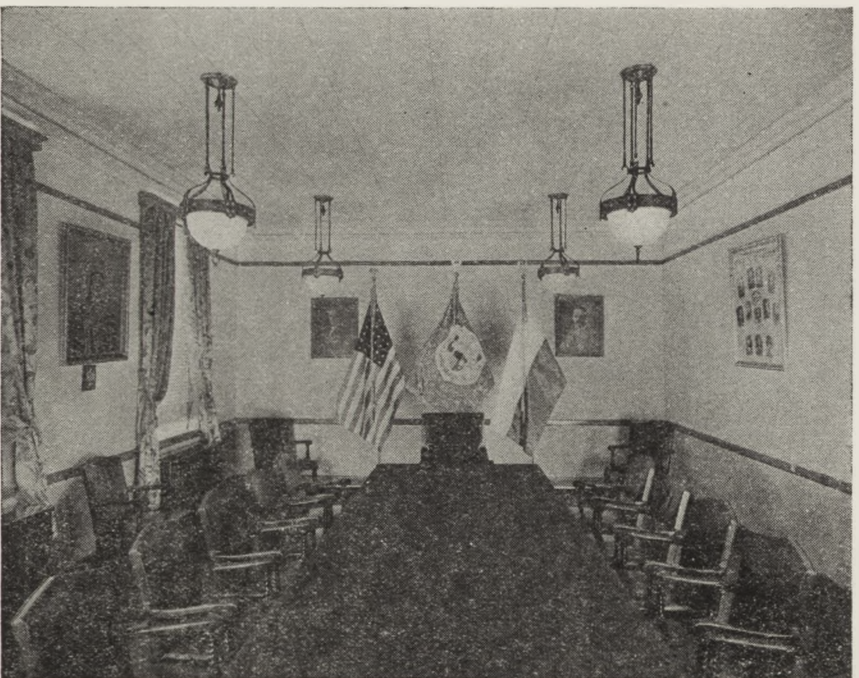
W uroczystościach kościelnych brali udział: ks. Franciszek Wojtalewicz, ks. L. Nalewaj, ks. Władysław Baron, ks. Tadeusz Ligman, ks. F. Torbus, ks. Adolf Drewniak i prob. parafii N. M. P. Anielskiej ks. Edward Brzeziński, który dokonał poświęcenia obrazu Patronki organizacji naszej.



EMILIA PLATER
obraz ofiarowany Związkowi Polek w A., przez Ligę Morską i Rzeczną w Ameryce.

Ksiądz Edward Brzeziński, w asyście księży Leona Nalewaja i Władysława Barona, dokonał także poświęcenia nowego domu i biur. Kazanie okolicznościowe podczas nieszporów, wygłosił ks. Tadeusz Ligman, C. R.

W uroczystościach tych, wzięły udział wszystkie miejscowe organizacje. Wie-



SALA POSIEDZEŃ ZARZĄDU GŁÓWNEGO
Imienia Marii Skłodowskiej-Curie w Domu Związku Polek w A.

czorem, odbył się bankiet w Audytorium Związku Polek w Ameryce, podczas którego odsłonięty został obraz Emilii Plater, ofiarowany organizacji naszej w imieniu Ligi Morskiej i Rzecznej w Ameryce, przez Konsula Linde-Lipaczyńskiego.

Rzeczpospolitą Polską na uroczystościach, reprezentował konsul generalny Tytus Zbyszewski, od którego organizacja nasza otrzymała w darze krzyż przywieziony z Ziemi Świętej, a poświęcony przez księdza polskiego, na Grobie Chrystusa.

Następnego dnia odbył się bal, a we wtorek, program Wianków, pod przewodnictwem kierowniczki Wianków, Heleny Samborowej.

Łącznie z uroczystościami otwarcia nowej siedziby, odbyły się uroczystości przypadającego 35-lecia istnienia Związku Polek w Ameryce. Uroczystości związane z otwarciem nowego domu, odbiły się echem w całej prasie polskiej w Ameryce. Posypały się życzenia od bratnich organizacyj. Kazanie wygłoszone podczas nieszporów, a omawiające stanowisko kobiety w społeczeństwie, cytowane było przez liczne pisma polskie.

Na wieczną rzeczy pamiątkę, powtarzamy tu końcowe jego słowa, które brzmiały:

. . . "Niech Dom wasz służy do gruntowniejszego zapoznania się, zrozumienia, doceniania i urabiania przychylnej opinii względem kulturalnego dorobku naszego.

Niech z tego Domu, tej potężnej warowni i posterunku Chrystianizmu i polskości, rozlewa się arcypotężne uświadomienie ludu naszego o jego celowości i obowiązkach.

Niech w nim mieszka świadomość wszelkich drgań życiowych narodu, i niech w nim nabierają rozmachu najczulsze struny prawdziwego patriotyzmu. Niech Dom wasz będzie symbolem rozkwitu i postępu: pomnikiem wybitnej twórczości kobiety polskiej. Niech będzie on głębokim hołdem wdzięcznej pamięci dla tych, pełnych powagi i godności kobiet, które z wysiłkiem i poświęceniem borykały się w tworzeniu tej zaszczytnej, odpowiedzialnej i czołowej instytucji, tego wybitnie wpływowego i sprawnego czynnika w zespalaniu narodowych sił w karne szeregi do zbożnej pracy i do karmienia zdrową strawą duchową mas ludu naszego. Niech ten Dom Związku Polek w Ameryce, pod opieką Matki Boskiej Częstochowskiej, będzie jaśniejącym drogowskazem, wskazującym wyraźnie i godnie ścieżkę pracy



"ŚMIERĆ PUŁASKIEGO" — pędzla S. Batowskiego
oryginał nabyty przez Związek Polek w Ameryce, umieszczony w Domu Zw. Polek.

i zdrowej a życiodajnej myśli narodowej; na chwałę Bogu, na pożytek Ojczyźnie i dla dobra bliźniego."

Ledwie skończyły się uroczystości poświęcenia Domu i oddania go na usługi organizacji i społeczeństwa, a już rozpoczęły sę intensywne przygotowania, do Kongresu Polek.

W czasie Wystawy Postępu Stulecia, jaka odbywała się w Chicago, tydzień od 16 — 22-go lipca, poświęcony był rozpatrzeniu się w pracach kobiet ostatniego stulecia. W tym to czasie odbył się też Wszechświatowy Kongres Kobiet, urządzony staraniem National Council of Women. Na Kongres ten, przybyła reprezentantka kobiet z Polski, w osobie Zofii Zdziennickiej-Bergerowej.

Związek Polek, rzecz zrozumiała, brał udział w tym Kongresie, niezależnie jednak od tego, w myśl poleceń ostatniego sejmu, odbył się w siedzibie organizacyjnej Pierwszy Kongres Kobiet Polskich, w którym reprezentantka z Polski na Wszechświatowy Kongres Kobiet, wzięła udział i była jedyną reprezentantką z poza granic Stanów Zjednoczonych.

Kongres Kobiet Polskich, urządzony był staraniem Związku Polek w Ameryce.

Prezydium stanowiły:

A. Emilia Napieralska, przewodnicząca
Anna Klarkowska, zastępczyni
Leokadia Urban, sekretarka
Dr. F. Cienciara, asystentka sekretarki.

Podczas Pierwszego Kongresu Kobiet Polskich, odczytano cały szereg referatów, odbyła się wystawa robótek ręcznych, oraz konkurs kulinarny.

Podczas Tygodnia Polskiej Gościnności, jaki się również odbył w tym czasie, z okazji Wystawy Stulecia Postępu, odbył się Dzień Polski. Związek Polek w Ameryce, brał udział w uroczystościach Dnia Polskiego, na którym niemałą sensację wywołał oryginalny Rydwan Związku Polek w Ameryce.

W następnym miesiącu, odbyły się uroczystości z okazji 250-tej rocznicy Odsieczy Wiednia, oraz rocznica Cudu nad Wisłą. Z tej okazji, przeprowadzono połów dla Weteranów Armii Polskiej i Amerykańskiej. W uroczystościach tych, czynny udział brało miejscowe członkostwo i Zarząd Główny.

W tym okresie, odbyły się uroczystości 60-letniego Jubileuszu Zjednoczenia Polskiego Rzymsko-Katolickiego, Zjazd

Dziennikarzy i 20-ty Zjazd i Zlot Sokolstwa Polskiego. We wszystkich tych uroczystościach, organizacja nasza brała udział przez reprezentantki Zarządu Głównego.

W roku 1933-cim, organizacja nasza wzięła udział w przyjęciu Ambasadora Polski, do Stanów Zjednoczonych, Stanisława Patka.

W tym też roku, organizacji wizytę złożył Stefan Lenartowicz, dyrektor Rady Organizacyjnej Polaków z Zagranicy.

Niejako na zakończenie naszego udziału w Wystawie Światowej Postępu Stulecia, w roku 1933-cim, był Dzień Związku Polek w Ameryce, jaki odbył się na gruntach wystawowych, w niedzielę, 1-go października.

Program odbył się na Dziedzińcu Stanów i wzięły w nim udział nasze Wianki. Główną atrakcją, był numer wykonany ku czci Marii Skłodowskiej-Curie. Uroczystość ta ściągnęła tysięczne tłumy publiczności.

Tego samego dnia, na terenach wystawowych, podejmowani byli zwycięzcy i zdobywcy trofeum Bennetta — baloniści polscy kapitan F. Hynek i porucznik Z. Burzyński.

W styczniu, 1934 roku, Związek Polek w Ameryce, zakupił za pośrednictwem Konsulatu Generalnego w Chicago, obraz pędzla S. Batowskiego "Śmierć Pułaskiego," za sumę $3,200.00.

Na skutek kontestu ogłoszonego przez "Chicago Daily News," obraz ten, w drugim roku Wystawy Stuletniego Postępu w Chicago, umieszczony został w Art Institute, a odsłonięcia obrazu, w dniu 10-tym lipca, dokonała Prezydentowa Rooseveltowa.

Z okazji powtórnej bytności w Ameryce, Generała Józefa Hallera, odbyło się 22-go marca, przyjęcie na cześć Gościa w Domu organizacyjnym.

Generał Haller, przyjechał poraz drugi do Stanów Zjednoczonych, w misji zyskania pomocy dla inwalidów tu rekrutowanej Armii Polskiej. Dochód, z bankietu urządzonego przez Związek Polek w Ameryce, wręczony został na rzecz inwalidów Generałowi Hallerowi.

W drugim roku Wystawy Światowej, odbył się 26-go sierpnia, Dzień Polski. Przewodniczącą Komitetu Międzyorganizacyjnego, jaki zajął się urządzeniem tej imprezy, była prezeska Związku Polek w Ameryce, A. Emilia Napieralska. Dzień ten był wielkim sukcesem. Samych Polaków wzięło udział przeszło 100,000. Ogółem, tereny wystawowe, tego dnia, zwiedziło ponad 200,000 osób. Przeszło 5,000

pozamiejscowych członkiń Związku Polek w Ameryce, wzięło udział w tymże Dniu Polskim na Wystawie Światowej.

W roku tym, reprezentantką organizacji naszej na Zjeździe Polaków z Zagranicy, jaki się odbył w Warszawie, była Maria O. Kryszak, redaktorka Głosu Polek.

Rok 1934-ty, był rokiem śmierci dwóch członkiń honorowych Związku Polek w Ameryce. W styczniu tego roku, zmarła założycielka Polskiego Białego Krzyża, Helena Paderewska. W lipcu, zmarła Maria Skłodowska-Curie. Z tej okazji Wydział Oświaty urządził akademię w hołdzie ku czci zmarłych Honorowych Członkiń Związku Polek w Ameryce.

W tymże roku, miałyśmy też dobry przykład, co może zdziałać skoordynowana akcja.

Znane czasopismo amerykańskie "Women's Home Companion," drukowało w tym czasie powieść Edny Ferber p. t. "Come and Get It," w której typy kobiet polskich, przedstawione były w obskurny sposób.

Zarząd naszej organizacji, a także poszczególne grupy i członkinie, formalnie zasypały redakcję tego pisma protestami. Skutek był ten, że autorka musiała zastosować się do uwag czytającej publiczności i w złym świetle przedstawione typy polskie usunąć.

W roku następnym, dnia 14-go stycznia, 1935, umarła dr. Maria Orglert-Kaczorowska, długoletni lekarz naczelny organizacji, oraz zasłużona działaczka na polu oświatowym i wieloletnia przewodnicząca Komitetu Oświaty.

Dnia 15-go kwietnia, zmarła we Florydzie, po długiej chorobie, również czynna członkini, dr. Anna Krygier.

Kiedy w maju tego roku, doszła nas smutna wieść, o śmierci Hetmana Narodu Polskiego — Marszałka Józefa Piłsudskiego, — organizacja nasza, wzięła czynny udział we wszystkich Akademiach żałobnych, jakie po skonie tego wielkiego Syna Narodu, urządzała Polonia amerykańska. Na całym terenie organizacyjnym, odbyły się też Akademie żałobne, urządzane przez grupy i komisje.

Na kilka tygodni, przed zbliżającym się sejmem XVII-tym, wizytę organizacji naszej, złożył nam dostojny gość z Polski, Ks. Biskup Józef Gawlina.

— — — — — — — — — — — — — —

Zarząd Wydziału Oświaty w ostatniej kadencji stanowiły: Helena Sambor, przewodnicząca; Maria O. Kryszak, wice-przewodnicząca; Konstancja Bucholz, sekretarka; Anna Neumann, bibliotekarka; Aniela Busse, Michalina Zajewska i Aniela Cylkowska.



Rycina przedstawia Trybunę Chwały Cmentarza Zasłużonych Obrońców Lwowa. Trybunę zdobią triumfalne Kolumny. Trzecia kolumna od lewej, to dar Sejmu XVII Związku Polek w Ameryce.

XXIV.

SEJM SIEDEMNASTY

Sejm XVII-ty, odbył się w Chicago, Illinois, w dniach 23 — 28-go września, 1935-go roku. Nabożeństwo sejmowe odprawione zostało w kościele Św. Jana Bożego. Mszę świętą, celebrował Ks. Komandor L. Grudziński. Kazanie sejmowe wygłosił Ks. Prałat Bolesław E. Góral, z Milwaukee, Wis.

Obrady toczyły się w siedzibie organizacyjnej.

Do prezydium sejmowego weszły:

Jadwiga Gibasiewicz, przewodnicząca
Klara Świeczkowska, wice-przewodnicząca
Zofia Zakrzewska, sekretarka.

Na Sejm XVII-ty, organizacja liczy grup 631, członkiń w Dziale Dorosłych 52,880, w Dziale Małoletnich 7,786.

Stan majątkowy $4,531,139.51.

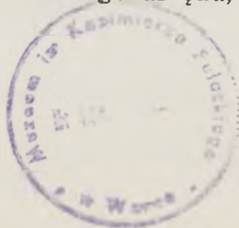
Obrady Sejmu XVII-go, toczyły się pod znakiem koniecznych zmian i reform.

Przede wszystkim sprawa dalszej akcji oświatowej, którąby równomiernie objęła cały teren organizacyjny, spowodowała następujące uchwały:

1. Wydział Oświaty zmieniono na Komitet Oświaty.
2. Podtrzymana została uchwała Sejmu XVI-go, aby cent, jaki każda członkini płaci miesięcznie na cele oświatowe, był podzielony w ten sposób, że pół centa zostawać się będzie w Funduszu Oświatowym, do użycia na ogólne cele oświatowe, obejmujące cały teren organizacyjny; a drugie pół centa odsyłane będzie Komisjom jako subwencja na lokalne cele oświatowe wśród Wianków.

Ważną kwestią obrad, była sprawa należytego ujęcia i zorganizowania, pracy rekreacyjno-wychowawczej w Dziale Małoletnich, czyli Wiankach.

Do ważnych uchwał Sejmu XVII-go, zaliczyć też należy ograniczenie terminów urzędowania dla członkiń Zarządu Głównego. W myśl zapadłej uchwały, urzędniczki Zarządu Głównego, nie mogą sprawować danego urzędu, dłużej, jak dwie kadencje.





DYPLOM

CZŁONKA HONOROWEGO

PRZYZNANY J·W·PAN

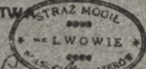
ZWIĄZKOWI POLEK W AMERYCE

PRZEZ WALNE ZGROMADZENIE

TOWARZYSTWA STRAŻY MOGIŁ POLSKICH BOHATERÓW

DNIA 29 SIERPNIA 1935 R. ZA WIELKIE ZASŁUGI DLA POLSKI I CELÓW TEGOŻ TOWARZYSTWA

ZA WYDZIAŁ



WICE PREZESKA — SEKRETARKA — PREZESKA



W dziedzinie ubezpieczenia, Sejm przyjął nowe tabele w Dziale Dorosłych, mianowicie: Tabelę Siedmio-Letnią Terminową i Tabelę 20-letnią Płatną za życia.

Sejm uchwalił wzniesienie Kolumny na Cmentarzu Obrońców Lwowa, na której polecił umieścić następujący napis: "Erexit Sejm XVII-ty Związku Polek w Ameryce." Koszt wzniesienia takowej, wyniósł $1,334.21.

W sprawie pomocy Inwalidom Armii Polskiej, przeszła uchwała, mocą której każda członkini zobowiązana jest płacić, pięć centów podatku rocznego do Funduszu Inwalidów.

Sejm przeznaczył $150.00 na Kopiec Marszałka Piłsudskiego, przyczem delegacja Grupy 611, złożyła na ten cel $25.00, a drobna składka na Izbie Sejmowej, przyniosła $34.32.

Na Sejm XVII-ty, nadeszło Honorowe Odznaczenie dla sztandaru Związku Polek w Ameryce, od Towarzystwa Straży Mogił Polskich Bohaterów we Lwowie.

Druk Głosu Polek, oddano Spółce wydawniczej "Pittsburczanina."

Zarząd Główny wybrany na Sejmie XVII-tym:
Honorata B. Wołowska, prezeska:
Helena Sambor, wice-prezeska
Joanna Andrzejewska, sekretarka generalna
Wiktoria M. Latwis, kasjerka
Dyrekcja: Salomea Jachimowska, Rozalia Petlak, Gertruda Potocka, Maria Łopacińska, Antonina Gawarecka.
Dr. Felicja Cienciara, lekarz naczelny
Maria O. Kryszak, redaktorka
Barbara A. Fisher, adwokat.

Przeciw objęciu urzędu adwokata przez Barbarę A. Fisher, ustępujący adwokat Helena Fleming-Czachorska, wniosła w sądach miejscowych sprawę o "Quo Warranto. Orzeczenie sądu wypadło na korzyść Barbary A. Fisher, i pomimo dwukrotnej apelacji skarżącej, sąd podtrzymał orzeczenie Sejmowego Komitetu Wyborczego z przeliczenia głosów.

Jak i na sejmach poprzednich, Izbie przedstawione zostały do zatwierdzenia prezeski stanowe.

Izba prezeski stanowe zatwierdziła, a gdy nowy Zarząd Związku Polek w Ameryce, wkrótce po sejmie, w myśl polecenia Komitetu Rozwoju dokonał podziału terenu organizacyjnego, na obwody, zatwierdzonym prezeskom przydzielone zostały następujące stany:

Obwód I — Illinois i Missouri, Angelina Milaszewicz

Obwód II — Północno-Wschodnia i część Zachodniej Pennsylvanii, Maria Porwit
Obwód III — Stan Indiana, Bronisława Brecław
Obwód IV — Zachodnia część Stanu New York i Diecezja Erie, Pa., Rozalia Biedroń
Obwód V — Stan Michigan i miasto Toledo, Ohio, Jadwiga Gibasiewicz
Obwód VI — Stan Wisconsin, Barbara Kluczyńska
Obwód VII — Stany Ohio i West Virginia, z wyjątkiem miasta Toledo, Ohio, Helena Jarzyńska
Obwód VIII — Stan Massachusetts, Tekla Starzyk
Obwód IX — Stan Connecticut, Franciszka Owsiak
Obwód X — Stan New Jersey, wschodnia część New York, miasto Philadelphia, Pa., Maryland i District of Columbia, Maria Daneska
Obwód XI — Nebraska i California, Anna Tutro.

Dnia 15-go października, odbyło się pierwsze posiedzenie nowego i starego Zarządu, w nieobecności jednak ustępującej prezeski p. A. E. Napieralskiej, która z zakończeniem ostatniej sesji sejmowej, nie wróciła więcej do biura.

Inauguracja nowego Zarządu odbyła się w Audytorium naszym im. Heleny Modrzejewskiej, przy szczelnie wypełnionej sali, a jak pisał podówczas Głos Polek: "Ogromny entuzjazm panował, — a radość z osiągniętego sukcesu."

Swoją mowę inauguracyjną, nowa prezeska Związku Polek w Ameryce, H. B. Wołowska, rozpoczęła od słów:

"Niezmiernie się cieszę, że wiekiem nie rozbiegłyśmy się do tego stopnia, ażebyśmy nie mogły się zrozumieć. Chcę wierzyć, że Wasze młode serca wyczuły to co moje starsze — a schlebiam sobie młodzieńczym duchem owiane serce, — pragnie dla naszej organizacji. Wasze dążenia do szerzenia w najszerszych masach, uświadomienia Kobiety-Polki i Imienia Polskiego na Wychodztwie, jest dla mnie najlepszą rękojmią, że znalazłyśmy siebie wzajemnie."

I wyłuszczywszy swe plany działania, tak mowę tę kończy:

"O rzetelną, szczerą współpracę proszę też Was wszystkie Siostry serdeczne. Bez tej współpracy, najlepsze i najszlachetniejsze zamiary nasze spełzną na niczym. A teraz ślemy modły szczere do Patronki naszej Najświętszej Panienki z Jasnej Góry, Królowej Korony Polskiej, ażeby w pracach naszych błogosławić nam raczyła, i Wam i nam Szczęść Boże."

Organizacja nasza wstąpiła na nowe tory.

Tak się złożyło, że działalność swą reprezentacyjną na zewnątrz, Zarząd, rozpoczął od wzięcia udziału, w urządzanej przez Polonię uroczystości, z okazji przypadającej rocznicy urodzin Ignacego J. Paderewskiego. Uroczystość ta odbyła się na wielką miarę i wzięli w niej udział nietylko Polacy, ale i Amerykanie innych pochodzeń, czciciele tego wielkiego talentu.

Solenizantowi wysłano następującej treści kablogram:

"Niezrównanemu Mistrzowi, Wielkiemu Synowi Ojczyzny w siedemdziesiątą piątą rocznicę urodzin, składamy wyrazy hołdu, uwielbienia i moc życzeń serdecznych.

Związek Polek w Ameryce."

Na kablogram ten, nadeszła następująca odpowiedź:

"Wyrazy serdecznej podzięki za łaskawą pamięć i uprzejmy telegram, składa

Paderewski."

Nowy Rok — rok 1936, rozpoczął się pod znakiem dewizy:

"SZANUJMY GROSZ PUBLICZNY."

W Głosie Polek, z dnia 9-go stycznia, ukazał się następujący komunikat, a zarazem prośba:

"Niech tę dewizę każda z nas powtarza rano, w południe i wieczór, zawsze i wszędzie, sobie i swemu otoczeniu. Niech nam o tym mówią nasze siostry płacące czasami resztkami swój podatek, odmawiając sobie wiele przyjemności życia, ażeby zabezpieczyć starość przez certyfikat czysto opłacony. Niech nam to ćwierkają nawet wróble na dachu, niech krzyczy każda niedola ludzka, szanuj grosz publiczny — szanuj grosz publiczny i nie szafuj groszem publicznym."

"Na grosz publiczny jest dużo amatorek i dużo nacisku."

"Nie wolno nam gospodarzyć tym groszem lekkomyślnie."

"Nie wolno ulegać naciskowi."

"Nie wolno być dobrodziejką z publicznej kieszeni."

"Nie wolno wydawać publicznego grosza dla zdobycia sobie popularności."

"Nie wolno w dysponowaniu groszem publicznym, ulegać protekcjom i zapewnianiu sobie synekur."

"Kto nie ma siły przeciwstawić się — niech się nie podejmuje gospodarowania groszem publicznym."

Zarząd Związku Polek w Ameryce obrał sobie motto:

"SZANUJMY GROSZ PUBLICZNY."

Zarząd Główny liczy w sprawie tej na współpracę Pań Prezesek Stanowych, Zarządów Komisyj, Grup i Wianków.

— — — — — — — — — — — — — —

Na posiedzeniu Zarządu Głównego, dnia 7-go stycznia, omawiano wrogie stanowisko czechosłowackie, wobec Polaków, na Śląsku Cieszyńskim, rezultatem czego przeprowadzono następującej treści rezolucję, którą przesłano do pism i konsulatów państw interesowanych:

"Na terytorium Czechosłowacji, dzieją się brutalne prześladowania Polaków, zamieszkałych szczególnie w rejonie Morawskiej Ostrawy, jak nam prasa donosi.

Prześladowcy nie przebierają w środkach, dążąc do całkowitego wynarodowienia wszystkiego co polskie. Popełniane są różne aresztowania za banalne i zmyślane przekroczenia nauczycieli polskich, którzy uczą dzieci polskie języka polskiego. Dzieciom polskim nie wolno czytać książek ani pisemek w języku polskim wydawanych, ani oglądać obrazków na tle dziejów Polski. Najgorzej się dzieje na terenie Ostrawskiej Morawy, gdzie wprost zakazują władze czeskie dzieciom polskim czytania pism polskich, dążąc w ten sposób do wynarodowienia młodzieży polskiej, a przynajmniej do osłabienia ducha polskiego na ziemi czeskiej.

Gwałty te już istnieją od dłuższego czasu, jednak w ostatnich czasach przyjęły groźniejsze rozmiary, tak że dłużej nie możemy tych napaści pomijać milczeniem i przeto zwracamy uwagę naszego 60,000 zespołu, aby zareagował przeciw tym okrucieństwom ducha i wszczął akcję protestacyjną ku polepszeniu tamże panujących stosunków.

Zważywszy przeto na wciąż powtarzające się prześladowania braci naszej na Śląsku, my, kobiety, zrodzone na ziemi ojczystej jak i amerykańskiej, słysząc o tej antynarodowej antypatii i znęcaniach się nad dziećmi i braćmi naszymi za podtrzymywanie języka rodzinnego na terenie Cieszyna i całego powiatu cieszyńskiego, uważamy to za obraze uczuć ludu polskiego, zatem przedkładamy następującą rezolucję, aby naród czechosłowacki zaprzestał swych taktyk.

Apelujemy w pierwszym miejscu do Narodu czeskiego, do Rządu czeskiego, by zaprzestał prześladowań swoich pobratymców zabraniając im wychowania młodzieży szkolnej w ich ojczystym języku, aby i poza granicami swojej ojczyzny mogli ducha i język swój zachować w myśl zasad dwudziestego wieku. Niechaj i na terenie czeskim panuje wolność słowa i mowy, jakie to przywileje dozwolone są Czechom na ziemi polskiej.

Uważamy za swój obowiązek domagać się tego od granicznego Państwa Czechosłowackiego, które przecież nie chce chyba dysonansu wywoływać z tego względu wśród nas tu na ziemi amerykańskiej, gdzie z narodem czeskim przypadają nam stosunki i żyjemy w sąsiedzkiej zgodzie. Lecz kochając swój naród, banicji ani agresji pochwalać nie możemy, zwłaszcza za niesprawiedliwe i ujmujące zachowanie się obywateli tamtejszych na punkcie wychowania szkolnego.

Protestujemy zatem przeciw aresztowaniu i osadzaniu w więzieniach nauczycielek polskich, za sprawowanie swego posłannictwa, przez nauczanie dziatwy języka polskiego. Potępiamy teror bezwzględnie i uważamy go za czyn nie licujący z godnością państwa ościennego. Ponieważ każdy kraj przyznaje obywatelstwo na jego ziemi zrodzonym, trudnem zatem jest nam do zrozumienia, że rodakom naszym, zrodzonym za Olzą, państwo czechosłowackie odmawia tychże praw, choć prasa i inne sfery wpływowe za tem się opowiadają.

Przeto, też groźbę wydalenia 900 Polaków z Czechosłowacji w krótkim czasie, oraz wydalenie robotników polskich z pracy zarobkowej, uważamy za postępek haniebny. Takie postępki o ile rzeczywiście istnieją, grozą nas przejmują i czyny te uważamy poniżej krytyki.

Zatem, polecamy naszemu zespołowi organizacyjnemu tak Grupom jak i Komisjom, aby kwestię tą miały na uwadze i baczyły na dalszy jej kierunek, oraz za pokrzywdzonymi w należyty sposób się ujęły. Wyrażamy upośledzonym rodakom naszym na terenie cieszyńskim, głęboką cześć i uznanie za znoszone prześladowania i zachęcamy ich do dalszej wytrwałości, aby zwycięstwo odnieśli."

Rezolucja ta opatrzona została podpisami całego Zarządu. Jest to jeden więcej dowód, że organizacja nasza trzyma stale rękę na pulsie życia.

W miesiącu lutym, ukazał się Zew, wzywający całe członkostwo, do oddania hołdu Cieniom ś. p. Ks. Arcybiskupa Cieplaka, w 10-tą rocznicę Jego Zgonu.



Kursistki Pierwszego Kursu Przygotowawczego dla Protektorek Wianków Związku Polek w A., w siedzibie organizacyjnej w r. 1936.

Podobne uroczystości, odbyły się w grupach i komisjach na całym terenie organizacyjnym.

— — — — — — — — — — — — — —

Okres ostatniego dziesieciolecia, jest nieustannym niemal ciągiem Konkursów Werbunkowych, przeprowadzanych przez Zarząd Główny.

W tej kadencji i w tym kierunku, wprowadzono pewną inowację, jaką była Kampania Członkostwa Prezesek Stanowych, polegająca na zdobyciu określonej kwoty ubezpieczenia, w jurysdykcjach prezesek stanowych.

Staraniem Komitetu Oświaty Związku Polek w Ameryce, odbył się 5-go kwietnia, w Chicago, koncert Janiny Kay-Kuczyńskiej, dochód z którego, przeznaczony był na Fundację Kościuszkowską.

Wiosna roku 1936-go, smutną była dla naszego członkostwa, z powodu niebywałej powodzi, jaka nawiedziła stany wschodnie. Liczne rodziny naszych członkiń zostały zrujnowane tą katastrofą. Lecz w Ameryce, wszystko dźwiga się szybko. Szybko też nadeszła pomoc dla potrzebujących i ze wzmożoną energią, — tak jak się to zwykle dzieje w Nowym Świecie, — odbudowano zniszczone żywiołową klęską tereny.

Organizacja pomogła nieszczęśliwym siostrom, w otrzymaniu pożyczki na certyfikaty i utrzymaniu asekuracji, przez opłacanie asesmentów z donacyj zbiorowych.

— — — — — — — — — — — — — —

Aczkolwiek jeszcze na Sejmie XVI-tym, na mocy przyjętej rezolucji, Stefania Chmielińska, uznana była Honorową Prezeską Związku Polek w Ameryce, dopiero teraz Zarząd nadając uchwale tej pożądane znaczenie, proklamował Dzień Założycielki Związku Polek w Ameryce. Dniem tym naznaczony został dzień 22-go maja, w którym to dniu, wśród podniosłej uroczystości, założycielka naszej organizacji udekorowaną została przez prezeskę organizacji odpowiednim medalem. Wręczony jej również został Dyplom Honorowej Prezeski, jak i stosy życzeń, jakie z tej okazji, nadeszły z całego kraju na ręce Zarządu.

W dniach od 20-go lipca do 20-go sierpnia, 1936-go roku, odbył się staraniem Zarządu, pierwszy Kurs dla Protektorek Wianków. Instruktorkami były dwie harcerki z Polski, przeznaczone przez Światowy Związek Polaków z Zagranicy, do przeprowadzenia kursu w naszej organizacji.

Kiedy w tym roku, w myśl wskazań Marszałka Józefa Piłsudskiego, buława marszałkowska została wręczona no-

wemu Wodzowi Narodu; na ręce ministra spraw zagranicznych Józef Becka, w Warszawie, Zarząd, wysłał następującej treści kablogram:

"Prosimy złożyć Wodzowi Narodu, gratulacje imieniem Związku Polek w Ameryce, z okazji wręczenia Buławy Marszałkowskiej. Niech żyje Nowy Marszałek Polski Edward Śmigły-Rydz."

Zarząd Związku Polek w Ameryce.

Manifestacja 18-ej rocznicy Zawieszenia Broni, była dla Polonii chicagoskiej podwójną uroczystością, z racji bytności w mieście, Ambasadora Jerzego Potockiego.

W Domu Związku Polek w Ameryce, Polki organizacyj miejscowych, urządziły przyjęcie na cześć Ambasadorowej Jerzowej hrabiny Potockiej.

W tym roku, rekordy organizacyjne notują dwa wypadki śmierci zasłużonych członkiń naszej organizacji.

W kwietniu, umarła dr. Franciszka Konrad-Filipiak, o której śmierci prasa polska w Ameryce pisała między innymi:

"Pożegnała się z tym światem znana powszechnie i szanowana Polka i pracownica społeczna, pierwsza w Stanie Ohio Polka-kobieta-lekarz i pierwsza prezeska stanowa Związku Polek w Ameryce, w stanie Ohio. Śmierć dr. Konrad-Filipiak wzbudziła powszechny żal i smutek, nietylko w gronie rodziny i najbliższych krewnych, ale we wszystkich kołach Polonii, nietylko clevelandzkiej, ale w ogóle amerykańskiej. Zmarła bowiem dała się poznać w ciągu swego życia z pracy całej Polonii w Ameryce. Wszędzie gdzie chodziło o sprawę polską, stawała pierwsza do apelu, do roboty, nie dbając o to, czy jej wyznaczono w tej pracy miejsce czołowe czy też w szeregu."

W tym też czasie zmarła Antonina Marquart-Fabiańska, była sekretarka Związku Polek w Ameryce.

Hasłem na rok 1937-my, stają się nasze Wianki. Artykuł w pierwszym numerze "Głosu Polek" tego roku, poświęcony jest zagadnieniom młodzieży naszego zespołu żeńskiego. Konkluzją jego, że Wianki są podstawą naszej organizacji i że młodzież w nich zgrupowaną, należy wychować w ideologii organizacyjnej.

Dalsze poczynania wskazują na działalność w tym kierunku.

Wycieczka do Polski, odbywa się pod znakiem młodzieży. Łącznie z wycieczką, ogłoszony jest Specjalny Kontest dla Wianków, a Komitet Oświaty, ogłasza konkurs dla pa-

nienek z Wianków na temat: Dlaczego Jedziemy z Wycieczką do Polski?

W myśl Sejmu XVII-go, Zarząd Główny, miał powołać Główną Protektorkę Wianków. Sprawa ta okazała się nie tak łatwą, jak to sobie początkowo wyobrażano.

Kwestię tą załatwiono pośrednio. Z jednej strony, przez sprowadzenie z Polski, instruktorki, Kursów Przygotowawczych; a z drugiej, przez odszukanie odpowiedniego materiału wśród nasego zespołu i wyszkolenie najzdolniejszych, do kierowania akcją wychowawczo-rozrywkową, wśród młodzieży żeńskiej, naszej organizacji.

Kompletne rozwiązanie tego problemu, pozostaje zatem jeszcze do załatwienia w przyszłości.

— — — — — — — — — — — — — —

Jak już poprzednio o tym była mowa, po stopniowym zaniku i przewidywanym rozwiązaniu Wydziału Narodowego, Polonia amerykańska wykazywała jeszcze dobrą wolę, w celu skonsolidowania swych sił. Na Kongresie Wychodztwa Polskiego w Ameryce, w kwietniu, 1925 roku, w Detroit, Mich., powołana została do życia Polska Rada Opieki Społecznej w Ameryce, mająca zastąpić działalność dotychczasowego Wydziału Narodowego. Niestety, wszystkie dobre chęci nie zdołały wydać z siebie realnego czynu.

O co się właściwie rozchodziło? Co mogło być podstawą założeń i pchnięcia prac Polonii amerykańskiej na szersze tory?

Tą cudowną różdżką działalności miał być wznowiony Podatek Społeczno-Narodowy.

Gdy wreszcie przyszło do zorganizowania Polskiej Rady Międzyorganizacyjnej, i gdy na drugim Zjeździe, jaki się odbył w roku 1937, w Domu Związku Polek w Ameryce, prezeska naszej organizacji, powtórnie powołana została na urząd wice-prezeski, a także została przewodniczącą Komitetu Funduszu Społeczno-Narodowego, ukazała się w prasie odezwa, nawołująca do wznowienia opłat, na rzecz wyżej wspomnianego funduszu.

Czy zew ten wyda pożądany skutek, trudno jest przewidzieć; biorąc pod uwagę, dzisiejszy stan gospodarczy i ekonomiczny. Zaczekajmy, co sejmy naszych największych organizacyj, w tej sprawie orzekną. Jedno możemy powiedzieć, że brak funduszów, zwęża działalność Polskiej Rady Międzyorganizacyjnej i że nigdy, nie będzie ona w stanie, zakresu swych przedsięwzięć pchnąć na szerokie tory działania, jeżeli będzie rozporządzać tak skromnymi funduszami, jak dotychczas.

Wróćmy jednak do spraw tyczących się wyłącznie naszej organizacji. Gdy w tym czasie, Zarząd Główny i Komitet Oświaty, zastanawiał się nad nadaniem nazw salom, znajdującym się w naszym domu organizacyjnym, pod uwagę wzięto jedynie nazwiska sławnych Polek i członkiń honorowych organizacji.

Między innymi, jedna z sal została nazwana — Salą Marii Rodziewiczówny.

Ponieważ ta najpopularniejsza, wśród naszego członkostwa autorka żyje jeszcze, grupa 93-cia, jej imienia, urządziła dedykację sali, przyczem w odpowiedzi na projekt, otrzymała następujący list:

Miłe Rodaczki:

"Chcecie Waszą salę zebrań nazwać mojem nazwiskiem — dzięki za honor i uznanie, boć to znak, że mój honor jest Waszym honorem, a uznaniem darzycie moje zasady, cele i poglądy na naszą wspólną pracę, dla dobra, dla piękna, dla pracy tęgiej, ochoczej i radosnej, dla dobra polskiego imienia i dla Boga ojców naszych.

Niech Wam taki czyn się darzy, rośnie i dusze Wasze napełnia pogodą i wiarą w niespożyte siły człowieka, gdy się czuje w gromadzie jednością."

Maria Rodziewiczówna.

Prócz wyżej wymienionej, w Domu Związku Polek w Ameryce, znajdują się sale o następujących nazwach:

Biblioteka — Imienia Marii Konopnickiej

Audytorium — Heleny Modrzejewskiej

Sala posiedzeń Zarządu Głównego — Marii Skłodowskiej-Curie; oraz sale — Elizy Orzeszkowej, Seweryny Duchińskiej, Emilii Plater, Marii Dulębianki i Urszuli Kochanowskiej.

Uważając to za nowy przyczynek rozwoju organizacyjnego, na jednym z posiedzeń, Zarząd, powziął myśl, aby z pokolenia, które przechodzi z Wianków do Grup, zatem z młodych panien, a także z kobiet, do lat trzydziestu, tworzyć kadry "Pereł Związku Polek w Ameryce."

Kiedy w tymże roku, w New Yorku, zorganizował się Komitet, którego celem było przewiezienie zwłok generała Włodzimierza Krzyżanowskiego z cmentarza w Brooklynie, na cmentarz bohaterów narodowych "Arlington National Cemetery" w Washingtonie, organizacja nasza wzięła udział w uroczystościach, jakie odbyły się 11-go października, tego roku, reprezentowana przez prezeskę stanową Marię C.

Daneską, a rzeczony Komitet otrzymał od Związku Polek w Ameryce sumę $500.00.

Już w roku 1937-ym, rozpoczęły się przygotowania do Rubinowego Jubileuszu. Przede wszystkim ogłoszony został:

NOWY WIELKI KONTEST WERBUNKOWY 40-LECIA ZWIĄZKU POLEK W AMERYCE.

I znowu nadszedł Nowy Rok, rok 1938.

I znowu troski, kłopoty, praca. . . .

A z Nowym Rokiem, idą w świat na łamach "Głosu Polek" słowa prezeski Z. P. w A.:

"Z Nowym Rokiem wkraczamy w progi Czterdziestolecia naszego kochanego Związku Polek w Ameryce. . . . Wielki Marszałek Józef Piłsudski powiedział: "Dobre dziecko — nie zapomni nigdy o swej matce."

Chciejcie Siostry serdeczne, zastosować słowa nieśmiertelnego Marszałka i w naszej kobiecej organizacji. Nie zapominajmy, że szeregi nasze trzeba odmładzać, że matka nasza ma prawo się po nas spodziewać, że nie pozwolimy na to, ażeby dziewczęta nasze przepadły dla narodu, stapiając się w tym tyglu międzynarodowym."

Kiedy dnia 2-go lutego, 1938 roku, organizacja nasza złożyła w jej posiadaniu znajdujące się sztandary Wydziału Narodowego, do Muzeum Zjednoczenia, Dziennik Zjednoczenia pisał:

"Ongiś, przed przeszło dwudziestu laty. . . .

Jakżeż życie Polonii buchało wielkim i świętym płomieniem miłości Macierzy. . . .

"Wszystko dla ojczyzny" — było hasłem wszystkich i to nie w czczem słowie, ale w mocarnym i ofiarnym czynie.

Gorące słowa Ignacego Jana Paderewskiego zatarły wszelkie różnice organizacyjne i dokonały cudu zjednoczenia niemal całego Wychodztwa pod Sztandarami Wydziału Narodowego.

Wysoko w słońcu wolności płynęły te sztandary, dzierżone silnie i ofiarnie dłońmi Rhodych i Kozłowskich, Smulskich i Żychlińskich, Neumannowych i Wołowskich, Piotrowskich i Rostenkowskich, Helińskich, Starzyńskich, Smykowskich i tylu, tylu innych. . . .

Hej, hej, dawne to i wielkie wspomnienia.

Cisnęły się one mimowolnie na pamięć, obecnym wczoraj w Archiwum i Muzeum Zjednoczenia Polskiego Rzymsko Katolickiego, kiedy przybyły panie Helena Sambor, wiceprezeska i Gertruda Potocka, dyrektorka Związku Polek w



GROBOWIEC MARII KONOPNICKIEJ

Na Cmentarzu Łyczakowskim we Lwowie,

ufundowany przez Związek Polek w Ameryce, odnowiony staraniem "Komitetu budowy pomnika M. Konopnickiej" i oddany pod opiekę miasta Lwowa, w dniu 13-go października, 1935 r.

Ameryce, aby w imieniu swej wielkiej i zasłużonej organizacji, ofiarować na przechowanie w Muzeum dwa sztandary Wydziału Narodowego, — polski, z Orłem Białym i gwiaździsty, Stanów Zjednoczonych."

Sztandary te, były dla Polaków w Ameryce, symbolem wolności Polski i wzbudzały entuzjazm dla pracy społeczno-narodowej. Dzisiaj spoczywają w Muzeum. . . .

Praca Polonii amerykańskiej, wiruje od lat w jednym miejscu, i nie może zwycięsko wypłynąć na wielkie wody. . . .

Jakie sztandary, da nam przyszłość do rąk, pod którymi Polonia amerykańska, byłaby w stanie zjednoczyć w wspólnej pracy, swe wysiłki?! — Nie wiemy. . . .

Jakie hasła dokonają tego cudu i powiodą nas wszystkich w zwycięskie jutro? — I tego niestety, nie wiemy. . . .

Wiemy jedynie, że szukamy dróg, że po stokroć razy zwichrzyły się one pod naszymi stopami i rozpierzchły. . . .

A jednak wierzmy, że przyszłość je nam wskaże.

Znowu z wielkich dróg myśli o Polonii amerykańskiej, wracamy do swej organizacji. Tym razem zajrzymy do gospodarki finansowej.

Raport Departamentu Stanowych Ubezpieczeń wykazuje, że certyfikaty nasze posiadają wartość 118.02. Jest się więc z czego chlubić!

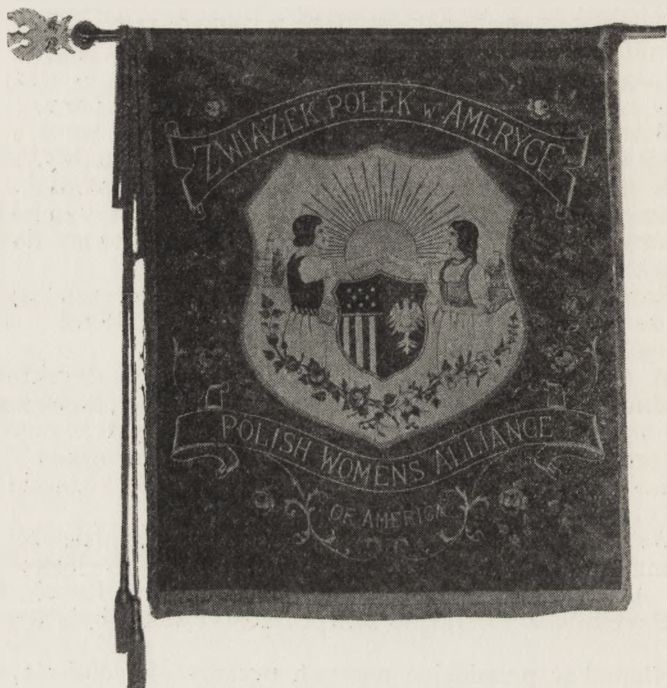
W tym czasie, zmarła Rozalia Petlak, dyrektorka Związku Polek w Ameryce. Na trumnę zmarłej, wraz z ziemią amerykańską padła odrobina ziemi ojczystej, rzucona ręką prezeski organizacji, a swego czasu ofiarowana Pielgrzymce Związku Polek w Ameryce, przez rodaczki ze Lwowa.

Wcześniej, w różnych odstępach ostatniego dziesięciolecia zmarły: Leokadia Kadow, była kasjerka Związku Polek w Ameryce, Felicjanna Truszczyńska, Klara Rybak, Helena Szymańska i ostatnio Maria Szostkowska, byłe dyrektorki.

Niemal w przeddzień naszych uroczystości 40-lecia, odbył się Trzeci Zjazd Rady Międzyorganizacyjnej, któremu przewodniczyła prezeska naszej organizacji.

Rada przyjęła zmianę nazwy, zwiąc się odtąd "Radą Polonii Amerykańskiej."

Na ręce Stefana Lenartowicza, dyrektora Światowego Związku Polaków z Zagranicy, za jego bytności w Chicago, na Trzecim Zjeździe Polskiej Rady Międzyorganizacyjnej, Związek Polek w Ameryce, wpłacił przypadającą na naszą organizację część na Salę Polonii Amerykańskiej w Domu Polaków z Zagranicy, w sumie $2,661.10.



NOWY SZTANDAR ORGANIZACYJNY
ZWIĄZKU POLEK W AMERYCE
poświęcony podczas uroczystości Czterdziestolecia organizacyjnego.

XXV.

CZTERDZIESTOLECIE BYTU ORGANIZACYJNEGO

Skończyła się nasza wędrówka, zdążająca do chwili obecnej i stanęłyśmy na końcu tej drogi, kędy widnieje napis: "Czterdzieści Lat."

Czterdzieści lat wspólnej pracy, kobiet polskich w Stanach Zjednoczonych! Czterdzieści lat walk, o utrwalenie naszego bytu organizacyjnego! . . . Czterdzieści lat, spędzonych na rozszerzaniu terenu organizacyjnego, a zarazem na rozszerzaniu widnokręgu na przyszłość.

Przed nami, jest nasz dorobek, nasz pokaźny stan posiadania.

Jeszcze jeden tydzień uroczystości i rozstaniemy się z naszą historią, oddając ją do rąk naszemu członkostwu, społeczeństwu i wreszcie całemu światu.

Ale przed sobą mamy jeszcze jeden tydzień. Ten właśnie tydzień, który zamknie naszą dotychczasową działalność, zostawiając czyste, nowe karty, które kreślić będzie dopiero przyszłość.

Tak się szczęśliwie złożyło, że uroczystości nasze rozpoczęły się 22-go maja, właśnie w dniu, w którym przed czterdziestu laty, myśl o organizacji kobiet polskich, na wychodztwie zaledwo skrystalizowała się i wypowiedziała pierwsze słowa: "Stań się."

Wstępem do tego całotygodniowego Festynu Majowego, był już dzień 20-go maja, w którym to dniu, miejscowa Komisja Nr. 9-ty, wręczyła prezesce organizacji, po uroczystym odsłonięciu, podobiznę założycielki, Stefanii Chmielińskiej, wykonaną w bronzie, a ufundowaną ofiarnością grup do niej należących, z prośbą, o umieszczenie jej w Domu Organizacyjnym. Portret ten, umieszczony został na wieczną pamiątkę, w sali Emilii Plater.

Właściwe uroczystości, rozpoczęły się w niedzielę, 22-go maja, 1938 r. Sprężystość działania, rzeczowość i celowość, znamionowały je od początku do końca.

W czasie uroczystości czterdziestolecia, zdałyśmy egzamin publiczny, naszej dojrzałości organizacyjnej.

Tydzień Festynu był przede wszystkim triumfem starszego pokolenia członkiń naszych, które kładły fundamenty, pod dzisiejszy gmach organizacji. Radość panowała zwłaszcza, wśród byłych urzędniczek, gdy zebrały się pierwszego dnia uroczystości, w niedzielę rano, w Domu organizacyjnym, aby wspólnie z członkostwem i gośćmi udać się do kościoła Świętej Heleny, na nabożeństwo. Gorący przyjaciel naszej organizacji, ks. proboszcz P. Pyterek i grupa 525-ta, przyozdobili świątynię godnie na nabożeństwo jubileuszowe. Mszę świętą celebrował ks. prob. P. Pyterek, w asyście księży: S. Kowalskiego i F. Czarnego. Kazanie okolicznościowe wygłosił Misjonarz, Ojciec F. Płoszek.

Po południu, w okazałym pochodzie, udano się do kościoła Św. Trójcy, na poświęcenie trzech nowych sztandarów.

Poświęcił je i wypowiedział odpowiednie przemówienie ks. proboszcz Kazimierz Sztuczko, który od zarania naszej organizacji, był naszym serdecznym przyjacielem i przewodnikiem, zawsze uczestnicząc we wszystkich znaczniejszych uroczystościach naszych.

Rozwinięcie sztandarów, odbyło się w Audytorium Heleny Modrzejewskiej. Pierwszy, rozwinięty został Sztandar Gwiazdzisty. Mowę dedykacyjną wygłosiła była prezeska stanu Illinois, Anna Klarkowska, wręczając sztandar chorążyni Anastazji Micnerskiej.

Mówczyni, w mowie swej przeszła historię Sztandaru Gwiazdzistego i całując ze czcią jego brzeg, powołała zebranych do uczczenia sztandaru, jaki jest symbolem prawdziwej wolności i daleko sięgającej tolerancji.

Następnie, do sztandaru polskiego, gdy zamilkły dźwięki hymnu narodowego, przemówiła Łucja Wołowska, pierwsza sekretarka organizacji i była kasjerka, wskazując na naszą powinność dla sztandaru, który jest symbolem naszej wiary i mowy ojczystej; poczem go wręczyła chorążyni, Anastazji Nowogórskiej.

Do sztandaru organizacyjnego, na którym po jednej stronie jest podobizna Matki Boskiej Częstochowskiej, Królowej Korony Polskiej i Patronki naszej, a na drugiej, godło naszej organizacji, przemówiła prezeska Honorata B. Wołowska, biorąc za motto, słowa naszej pierwszej honorowej członkini, nieśmiertelnej wieszczki Marii Konopnickiej: "Nasz sztandar tkała żywa moc. . . ."

A zwracając się następnie do chorążyni Pelagii Święcikowskiej, mówiła:

"Uderzenie w jedną z nas, to uderzenie w sztandar. Pamiętaj, że sztandaru tego trzeba strzec i bronić — nie

przed wrogiem, lecz przed nami samymi, od złej woli naszej, od nas samych."

W uroczystościach jubileuszowych znaczny udział brała Grupa Pierwsza, słusznie uważając się za matkę, licznych grup Z. P. w A.

Następnego dnia, w poniedziałek, odbyła się msza żałobna, w kościele Św. Fidelisa, zaś w południe, przyjęcie reprezentantów organizacyj, prasy i duchowieństwa, na którym, wśród zebranych, był przedstawiciel Rzeczypospolitej Polskiej, a pośród duchowieństwa miejscowego, ks. prałat Tomasz Bona.

Wieczorem, oddano cześć zmarłym członkiniom, na specjalnie przygotowanej Akademii Żałobnej.

O ile, niektóre z uroczystości naszego Czterdziestolecia, były stereotypowymi, na główne wyróżnienie zasługuje, pierwszy raz urządzone Koronowanie Królowej Wianków.

Królowa Wianków, Regina Jarocka, z grupy 602 Związku Polek w A., z Newark, N. J., brała udział we wszystkich uroczystościach i jako przedstawicielka młodego pokolenia, zasiadała pośród przedstawicieli najpoważniejszych instytucyj i organizacyj.

Koronacja jej, była wspaniałym pochodem sił młodych, a pięknych, buziaków zdrowych i ładnych, ócz roześmianych. . . .

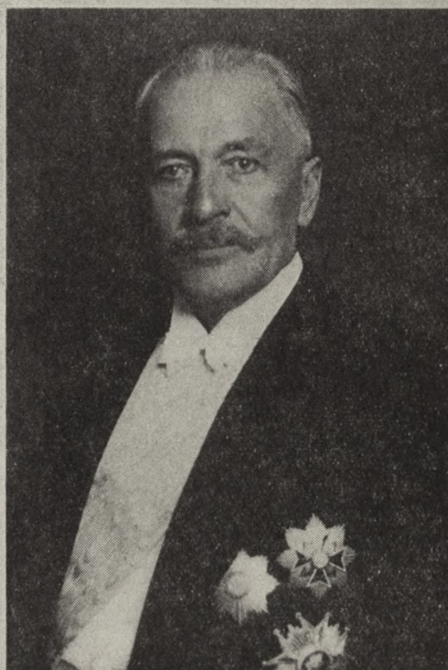
Dwór królowej był liczny, okazały, a w nim symboliczne postacie cnót wszelkich, przychodziły składać Królowej, swój niski pokłon.

I przyszła chwila, że Jej Królewska Mość — Królowa Wianków — najzasłużeńsza członkini Związku Polek w Ameryce, z pośród młodych, miała przemówić do swego dworu i zebranej publiczności.

Cisza naprężona, w dusze zebranych padają słowa:

Moje to święto, to ku mnie sny schodzą,
W duszę się sączą i serce me zwodzą . . .
Trwajcie w swej pracy drogie siostry nadal . . .
Ja dla waszego poświęcę istnienia,
Wszystko z mej duszy i serca i mienia. . . .
I dóbr królewskich rozszerzę granice:
Dla Związku Polek mego w Ameryce.

Nagle gardziołko młodej królowej chwycił spazm płaczu . . . mówić dalej nie może . . . a z nią i zebrani płaczą. Płaczą z radości, że życie staje się tak piękne, gdy ma się wokół kochanych, małych, zdrowych fizycznie i moralnie ludzi, gdy się patrzy na pąki, co w róże zakwitną, i gdy się widzi, że one kochają organizację.



Polka była i jest zawsze kapłan-
ką gorącego umiłowania mowy, oby-
czajów i wiary ojców; jej to w dużej
mierze zawdzięczamy zachowanie
bogactw duchowych i dorobku kul-
turalnego Narodu Polskiego.

Mościcki

Chwila to była niezapomniana.

Pięknym przeglądem młodych sił, były też Popisy Wianków.

Resztę tygodnia poświęcono bankietowi i innym mniejszym przyjęciom.

Z okazji Godów Rubinowych, wydany został pamiętnik, w którym przede wszystkim swej Macierzy życzenia złożyły liczne grupy.

Nie brakło w nim też życzeń od wybitnych i dostojnych osobistości.

Pierwszy Obywatel Stanów Zjednoczonych, Prezydent Franklin D. Roosevelt, wyraził je w tych słowach:

"Dear Friends:

I congratulate the Polish Women's Alliance of America upon the fortieth anniversary of its foundation. I trust that this organization, which has had so active a career for two score years, may for long years to come devote its talents and influence to safeguarding the best interests of the country by upholding and exemplifying the highest ideals of womanhood."

Pan Prezydent Polski, Ignacy Mościcki uogólnił je następująco:

"Polka była i jest zawsze kapłanką gorącego umiłowania mowy, obyczajów i wiary ojców; jej to w dużej mierze zawdzięczamy zachowanie bogactw duchowych i dorobku kulturalnego Narodu Polskiego."

Ambasador Rzeczypospolitej Polskiej w Washingtonie, Jerzy hr. Potocki, pisał:

"Z okazji Jubileuszu 40-lecia działalności Związku Polek w Ameryce, przesyłam moje najserdeczniejsze życzenia dalszego rozwoju w tej wzniosłej i szlachetnej pracy.

Kobieta-Polka stała zawsze na straży najświętszych ideałów. Tam gdzie trzeba było rozbudzić ducha, upadającego pod ciężarem niewoli, do czynu, czy też miłość Ojczyzny rozpalić aż do granic ofiar i poświęcenia, gdzie trzeba było otrzeć łzę nieść pomoc i pociechę, — tam nigdy nie zabrakło wielkiego serca Polki.

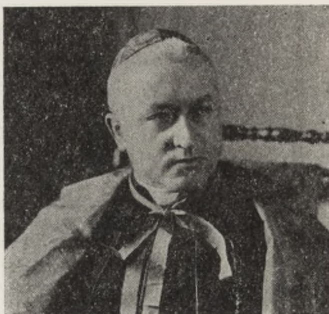
Idąc więc w Swej ofiarnej i bezinteresownej pracy, za przykładem tych postaci kobiet-bohaterek, jakie dała nam przebogata historia naszego Narodu, niezawodnie Związek Polek w Ameryce zawsze dumnie będzie stał pod sztandarem Swoim, realizując w życiu codziennym wypisane na nim hasła: Bóg, Czyn i Ojczyzna."

Konsul Generalny Rzeczypospolitej Polskiej w Chicago, dr. Wacław Gawroński, tak kończy swe życzenia:

Do

Zarządu Związku Polek w Ameryce

C h i c a g o .



Szanownemu Zarządowi i licznym zastępom drogich Rodaczek, zjednoczonych w "Związku Polek", ślę, z okazji uroczystości czterdziestolecia Waszej pięknej potężnej Organizacji, wraz serdecznymi życzeniami Prymasowskie Błogosławieństwo.

Pod znakiem Maryji Królowej Korony Polskiej wiernie trwając, do stóp Maryji Pani Jasnogórskiej wiodąc młode pokolenie polskie, kroczycie najpewniejszą drogą - ku bożym zwycięstwom - ku promiennej przyszłości.



Poznań, dnia 23 lutego 1938 r.

+ August Kard. Hlond.

"Niechaj dalsza działalność Związku Polek w Ameryce opromieni swym blaskiem życie całej Polonii amerykańskiej — dla chwały Macierzy za Oceanem i dla chluby nieśmiertelnego Imienia Polski na Ziemi Amerykańskiej."

Życzenia Eleanor Roosevelt, żony Prezydenta, zawarły się w tych słowach:

"My congratulations and good wishes go to all the members of the Polish Women's Alliance of America at their fortieth anniversary celebration. I hope the occasion will be a very memorable one."

Konsulowa Generalna Zofia Gawrońska, tak kończy swój artykuł, z okazji uroczystości naszych:

"Wiem, że młodzież powiększa Wasze zastępy, wstępując do Związku Polek w Ameryce; — życzę aby praca jej wydała stokrotny plon — by w Jej szeregach znalazły się godne następczynie Swych Matek, a Wy, Drogie Panie, byście mogły być dumne ze Swych Cór, — jak one mogą być dumne w dniu jubileuszu z Was."

Życzenia Grace Humphrey, wypływają ze znajomości naszych narodowych cnót. Pisze ona:

"Over and over men in Poland said to me: "It was my mother who made me a Polish patriot." It was the women of Poland who kept burning the flame of patriotism thru the difficult years of partitions and oppression. I think it is equally true that today its largely the task of Polish women to make their American children lovers of Poland. Boys and girls learn to love the land of their forefathers not thru compulsion, but thru knowing its history, its culture, its beauty. This is one of the tasks and one of the achievements of the Polish Women's Alliance of America. On this anniversary I send you all my hearty congratulations and sincere wishes for continued progress in the years that lie ahead."

Życzenia złożyli nam również gubernator stanu Illinois i mayor miasta Chicago, oraz liczni przyjaciele, a nad nimi wszystkimi unosiło się błogosławieństwo Prymasa Polski, Augusta Kardynała Hlonda:

"Szanownemu Zarządowi i licznym zastępom drogich Rodaczek, zjednoczonych w "Związku Polek," ślę, z okazji czterdziestolecia Waszej pięknej i potężnej Organizacji, wraz z serdecznymi życzeniami Prymasowskie Błogosławieństwo.

Pod znakiem Maryji Królowej Korony Polskiej wiernie trwając, do stóp Maryji Pani Jasnogórskiej wiodąc młode pokolenie polskie, kroczycie najpewniejszą drogą — ku bożym zwycięstwom — ku promiennej przyszłości."



Dla uczczenia 40 letniej rocznicy
powstania czcigodnej organizacji
Związku Polek w Ameryce
ten medal zasłużonych
ofiarowuje bratnie Stowarzyszenie
Opieka Polska
nad Rodakami na Obczyźnie
w Warszawie



Warszawa, maj 1938 r.

CZĘŚĆ TRZECIA



DYPLOM UZNANIA

DLA P. Związku Polek w Ameryce

KTÓRY PRZYCZYNIŁ SIĘ DO WZNIESIENIA DOMU POLAKÓW Z ZAGRANICY

IMIENIA MARSZAŁKA
JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO
W WARSZAWIE

DOM TEN PO WSZYSTKIE CZASY BĘDZIE WIDOMYM SYMBOLEM SOLIDARNOŚCI NARODU POLSKIEGO I TRWAŁEJ ŁĄCZNOŚCI MACIERZY ZE WSZYSTKIM CO POLSKIE W ŚWIECIE

OFIARODAWCA ZŁOŻYŁ $ 2.661.10

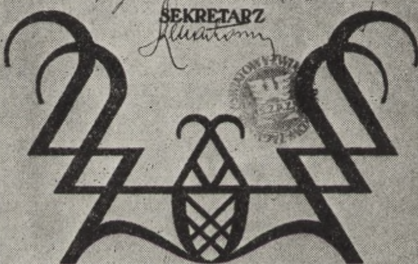
WARSZAWA 3 czerwca 1938 r.

PRZEWODNICZĄCY KOMITETU ZBIÓRKI

PRZEWODNICZĄCY KOMITETU BUDOWY

SEKRETARZ





I.

ROLA KOBIET PO WOJNIE ŚWIATOWEJ

Walka o tak zwane równouprawnienie kobiet, daje nam doskonałe zrozumienie tego, że wielkich rzeczy, w życiu, nie zdobywa się jednorazowym chwytem. Kwestia równouprawnienia, wyłania się na forum świata, wraz z walkami o Godność Człowieka, wraz z Wielką Rewolucją Francuską.

Z początku nie budzi wielkiego zainteresowania, a bodaj że najmniejsze, we Francji. Ale z latami, wzrasta w siłę; coraz częściej słyszy się głosy mądrych mężczyzn, że prawo głosu dla kobiet, uczyni z połowy ludzkości, jednostki bardziej wartościowe — uczyni z nich obywatelki, odpowiedzialne za sprawy publiczne.

Walka trwa długie lata — kobiety stopniowo, krok za krokiem, idą naprzód, w zdobywaniu Praw Człowieka.

Wojna Światowa wykazuje, że kobieta, umiejąca walczyć na wszystkich odcinkach pracy, umiejąca dźwigać nawet karabin w razie potrzeby, jest Obywatelką, upoważnioną do zabierania głosu w sprawach publicznych.

Ostateczne zdobycie Politycznego Równouprawnienia Kobiet, przypada na okres powojenny.

Jest to jakby potwierdzeniem, że wszystkie wielkie rzeczy powstają przy huku wystrzałów i grozie błyskawic.

Nawet w piersi ludzkiej, gdy położymy na niej rękę, odczujemy silne drgania wówczas, gdy jesteśmy gotowi walczyć za wielką i świętą sprawę.

Wojna! Wojna światowa! — Tyle nieszczęść, kalectw i niedoli zostawiła po sobie, ale zaznaczyła się i wielkimi sprawami:

Dała Polsce Niepodległy Byt Państwowy, co dla nas Polaków jest główną wygraną, a światu całemu, dała też rzeczy niemniej wspaniałe, — podniesienie wzwyż pojęcia o roli wieśniaka i robotnika, a także o roli kobiet w społeczeństwach.

Związek Polek w Ameryce, od początku swego istnienia, brał cichy udział, we wszystkich poczynaniach, w kierunku zdobycia Praw dla Kobiet. Udział ten zaznaczał się przede wszystkim w sposobie redagowania organu, którego redaktorki baczyły pilnie na wszelkie poczynania w tym kierunku.

Sufrażystki amerykańskie, toczyły wielkie batalie, w czasie walk o prawo wyborcze. Walki te, zostały uwieńczone zwycięstwem, gdy w Kongresie Stanów Zjednoczonych przeszła poprawka do Konstytucji, przyznająca kobietom prawo głosu.

Petycje w tej kwestii do Senatu, szły również i od członkiń naszej organizacji.

Dziewiętnasta poprawka do Konstytucji Stanów Zjednoczonych, przeszła w roku 1920-tym, i brzmi jak następuje:

"The right of citizens of the United States to vote shall not be abridged by the United States or by any state on account of sex."

Nadmienimy tylko, że do urn wyborczych dopuszczono murzynów w roku 1870, na mocy XV poprawki do Konstytucji Stanów Zjednoczonych.

To nowe zwycięstwo kobiet, obejmuje wnet obie półkule globu ziemskiego.

W Polsce, sfery rządowe, idąc za ogólnym prądem, a może oceniając udział kobiet w walce o niepodległość, Ustawami Konstytucyjnymi przyznają kobiecie równość obywatelską.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w Artykule 1-ym powiada:

Państwo Polskie jest wspólnem dobrem wszystkich obywateli. Artykuł 7-my, tejże konstytucji mówi:

(1) Wartością wysiłku i zasług obywatela na rzecz dobra powszechnego mierzone będą jego uprawnienia do wpływania na sprawy publiczne.

(2) Ani pochodzenie, ani wyznanie, ani płeć, ani narodowość nie mogą być powodem ograniczenia tych uprawnień.

Tak mniej więcej we wszystkich krajach cywilizowanych wyraża się Równość Obywatelska Kobiet — na papierze, bo w życiu brak jeszcze tego równomiernika, któryby rzeczom odmiennym, dawał jedną i tę samą wartość.

Kobieta doby obecnej, posiada wielkie atuty w ręku, a jak ich użyje, od niej jedynie zależyć będzie. . . .

Co dzień jak przed całym światem, tak i przed kwestią kobiecą, powstają nowe problemy. Rola kobiet, po

wojnie światowej, zaznacza się głębszym wpływem na sprawy społeczne; ale tak jak świat tonie w matni spraw natury ekonomicznej i politycznej, tak sprawa kobieca, ugrzęzła na mieliznie walki o byt, dołączając do niej wszystkie dolegliwości natury kobiecej.

Prawo głosu jest dla kobiet wielkim zwycięstwem, a raczej bronią, którą trzeba umieć dobrze władać, aby móc istotnie w życiu zaznaczyć, wpływ decydujący. Samo prawo głosu, to nie wszystko; głosem tym, trzeba umieć władać, aby budować lepsze, sprawiedliwsze i piękniejsze życie. . . .

Szerokim masom kobiet, zdążającym do urn wyborczych, potrzebne jest przeświadczenie, że wiedzą one, co im czynić wypada. Trzeba wiary, że istotnie one, kobiety, na swych barkach dźwigają odpowiedzialność za działanie swych mężów, braci, synów, a niejednokrotnie i ojców, że są one tą ręką kierowniczą, która winna kierować krokami tych, którzy z natury swej mezkiej postawy, będą zawsze silniejszym narzędziem życia, ale zato mniej subtelnym, aby wyczuć jego wszystkie drgania. Siła woli, zaprzężona w działalność zbyt jednostronną, zawsze pójdzie na marne, lub stanie się bardzo nikłym czynnikiem w pochodzie naprzód, jeżeli ze sobą łączyć nie będzie wielkiego zrozumienia i należytego wyczucia sprawy.

W porównaniu, z kobietą z przed lat pięćdziesięciu, kobieta dzisiejsza, przez uzyskanie praw, ma w oczach świata większą wartość. Prawdopodobnie i w duszy swej, kobieta sama, ma dla siebie większy szacunek, większą wiarę w swe własne poczynania i większe zrozumienie, dla swego przeznaczenia. Umie ona również łatwiej dać sobie radę, gdy potrzeba zmusi ją do zarobkowania na utrzymanie, będąc bardziej do tego przygotowaną, gdyż nie ma już tej szalonej różnicy w wychowaniu chłopców i dziewcząt, jaka stosowana była dawniej.

Jednym słowem, stając się mniej "aniołem," istotą nadziemską, dla jednych; a popychadłem, do najcięższej pracy dla drugich, kobieta dzisiejsza, staje się bardziej Człowiekiem.

Lecz jak mężczyzna w swych poczynaniach nie stoi, i nie stał nigdy w zupełnym odgrodzeniu od zasług kobiet — tak i obecnie mężczyzna nie stoi na uboczu poczynań i zwycięstw kobiecych, widocznym więc jest, że Prawo Życia Wybrało Dwie Siły, którymi posługuje się w swym Pochodzie Naprzód.

Wszystko, co mogliśmy powiedzieć o powolnej emancypacji kobiet, od prastarych lat, w których tolerowano je jako zło konieczne w celu uzyskania potomstwa, aż do dni dzisiejszych, będzie to tylko wskaźnikiem jak powolny jest postęp ludzkości. Nikt bowiem chyba przeczyć nam nie będzie, że uszlachetniający czynnik współżycia płci, jest oznaką wyrastania ludzkości ku coraz pełniejszym poczynaniom.

Droga wielu cierni, wielu zawodów, wielu łez i niedoli, dała ludzkości ten szczebel, na którym dzisiaj stoimy, na którym w jednym rzędzie stoją wartości doświadczeń tak ducha męskiego, jak i kobiecego.

W tej drodze ubiegłej, zaznaczyła się bardziej indywidualność męska; prawdziwa jednak mądrość, zawsze była rodzaju żeńskiego. Mądrość ta wyraża się w większym zrozumieniu życia, w większym posłuchu dla jego wymogów, i dlatego kobieta w pracy społecznej, zawsze będzie czynnikiem łączącym i łagodzącym rozbieżności.

Ludzkość nigdy nie wyda z siebie Napoleonów, Leninów, Stalinów, Mussolinich i Hitlerów w spódnicach, dlatego jedynie, że czyny tych ludzi, w zasadzie, zawsze będą sprzeczne z poczynaniami prawdziwej mądrości.

Gdyby można było zważyć wszystkie grzechy i obciążenia wynikające z nie dosyć silnej woli pokoleń kobiet, które żyły przed nami, to i tak byłyby one jeszcze cnotą, w porównaniu, z tymi przekroczeniami praw bożych i ludzkich, jakich dokonały pokolenia mężczyzn, obdarzone nadmiarem siły, energii i wybujałej woli.

Cnoty męskie, potrzebują prawdziwie mądrej ręki, aby były w stanie wydać z siebie owoce nie egoizmu, ale wielkiej miłości i wielkiego zrozumienia. Tak w perspektywie ubiegłych wieków, przychodzimy do dni dzisiejszych. Ciążą nam one brzemiennością trosk i niepewnością jutra. Wiemy, że jednostka najbardziej genialna, nie rozwiąże tych problemów dla nas, jakie każdy sam dla siebie, swą pracą i swą zasługą pokonać musi. Nie chcemy okłamywać sami siebie, a mamy dosyć siły, aby prawdzie śmiało patrzeć w oczy — dlatego w demokratycznym ustroju Nowego Świata, jakkolwiek może nie dość doskonałym, leży dźwignia wyjścia z sytuacyj obecnych, jedynie wówczas, kiedy uświadomiony mężczyzna i uświadomiona kobieta staną razem wobec i obecnych i przyszłych zawikłań.

Dlatego kobiecie potrzebne było równouprawnienie. Czy skorzysta z niego — to rzecz zgoła inna. . . .

Czy zdoła ocenić przynależność organizacyjną, która pomnaża szanse zwycięstwa, to także pytanie. . . .

Wszelkie atuty, mamy w swym ręku, jak ich zużyjemy, od nas tylko zależyć będzie!

Zdajemy sobie jednak sprawę z tego, że w przeszłości, wielkich wodzów znamionowała wielka siła woli, w zależności od której stali podwładni. Tak się działo w dotychczasowych pochodach ludzkości i zwycięstwach, aż do pojawienia się pragnień o współżyciu narodów, ludów i jednostek, zamiast dotychczasowego ujarzmiania. Współżycie polega na uszanowaniu każdego ludzkiego ja i na obniżeniu napięcia woli jednostki, która podporządkować się musi większości. Takie szlachetne współżycie, jest celem prawdziwie pojętej demokracji, na zasadach której zbudowana jest i nasza organizacja.

Każdy kto zna życie organizacyjne, przyzna, że dla rozwoju jego koniecznym jest, z jednej strony szerokie uświadomienie członkostwa, a z drugiej, zharmonizowanie zbyt wybujałego indywidualizmu jednostek. Dwa te czynniki są konieczne, jeżeli chcemy zachować ustrój demokratyczny i jeżeli istotnie demokracja ma zakładać podwaliny pod przyszłość.

Żyjemy w wielkim kraju, który daje nam możliwości istotnie piękniejszego życia i współżycia z bliźnimi, w jakim stopniu dorośniemy do tego, przyszłość nam to wykaże.



"POLSKA PO ROKU 1863"
obraz zdobiący gabinet prezeski w Domu Związku Polek w A.

II.

NASZE CELE I NASZA SIŁA

Cele Związku Polek w Ameryce są jasno określone przepisami konstytucji, która w artykule II-im, powiada:

Paragraf 3. (a) Celem Związku Polek w Ameryce jest utrwalanie ducha narodowego, utrzymanie ideałów polskich wśród młodszej generacji przez kształcenie jej w historii i literaturze polskiej, oraz wykazanie potrzeby stałego kontaktu z Polską, by tą drogą wyrobić w niej siły kulturalne, jakie posiada Naród Polski.

(b) Stać na straży honoru kobiety polskiej i bronić dobrej opinii w świetle faktów historycznych i bieżących, jak również starać się o utrzymanie dobrego imienia narodowego.

(c) Zachęcać członkinie do życia samodzielnego i dopomagać do uzyskania wyższego wykształcenia oraz brania czynnego udziału dla dobra ustawodawstwa krajowego.

(d) Łączyć się we wszystkich pracach i manifestacjach narodowych.

Paragraf 4. Celem Związku Polek w Ameryce jest wzajemna pomoc i ubezpieczenie płatne przez całe życie, 20-letnie, 7-letnie terminowe i 20-letnie wypłacalne za życia, oraz ubezpieczenie dziewcząt od urodzenia do 16 lat włącznie.

Ideologia współpracy z Polską, która przyświecała nam przy zakładaniu fundamentów pod dzisiejszy gmach organizacji i w dalszym ciągu jest niezmienną.

Dziedzina ubezpieczeniowa natomiast jest ulepszana w miarę potrzeb, zachodzących w tym kierunku.

W konstytucji naszej, posiadamy jedynie zarys naszych celów, które rozszerzają się w miarę wzrastania umysłowych potrzeb członkostwa i zapotrzebowań duchowych.

Nasza współpraca z Polską, polega na tym przeświadczeniu, że chcąc być wartościowym obywatelem Stanów Zjednoczonych, tego Nowego Świata pojęć, nowego rozmachu życia, żyjąc w tej wielkiej rodzinie narodów, nie możemy być między nimi jak liście miotane przez wiatr, ale musimy wykazać swą wartość pochodzeniową i historycz-



ną, musimy szanować swą przeszłość, jeżeli chcemy aby nas szanowano. Przytem przez współżycie z innymi narodami, przyswajamy sobie od nich pewne cechy lub zamiłowania i dla tego obowiązkiem naszym jest wkładać w życie ogólno-ludzkie i nasze cechy i nasze wartości.

W Nowym Świecie, wyrastamy ku Nowemu i Piękniejszemu Życiu — lecz chcąc wyrastać bujną koroną życia w niebo, nie możemy odcinać się od korzenia i pnia macierzystego.

Dobrze to rozumieją mądrzy i wielcy ludzie Ameryki, którzy podkreślają często znaczenie czynników narodowych w wychowaniu młodzieży, uznając je za nadzwyczaj dodatnie.

Niestety i te tak ważne sprawy, niejednokrotnie w rękach lichych politykierów, i małych ludzi, nabierają częstokroć znaczenia politykierskiej piłki, którą się podbija dla wywołania taniego efektu. O ile jednak wolno tak nędznie bawić się panom tego świata, mężczyznom, nie wolno kobiecie przekraczać praw przyrodzonych człowieka.

My, kobiety, jesteśmy bardziej odpowiedzialne za czyny naszego życia, od mężczyzn. Jesteśmy w części odpowiedzialne i za ich działalność, dlatego musimy skupiać wszelkie siły, aby i mężczyzna stał się lepszym człowiekiem, niż jest obecnie.

My, kobiety, — kobiety wszystkich narodowości, — musimy starać się wspólnie, o wychowanie lepszych i szlachetniejszych ludzi.

Powiedzmy sobie otwarcie, że część grzechów popełnianych przez mężczyzn, jest po części i naszą winą. Zrozumiejmy ją, a otworzymy przez to wrota, ku naprawie stosunków, nietylko w jednym kraju, ale w całym świecie.

W tym więc kierunku musimy współpracować z całym społeczeństwem kobiet w świecie.

Zatem cele nasze, są podwójne: abstrakcyjno-ideowe i realistyczno-materialne, a te dwie dziedziny, łączą się często z sobą i wzajemnie uzupełniają.

Prowadząc interes ubezpieczeniowy na wielką skalę, stoimy na trwałym gruncie zabezpieczenia naszych rodzin na wypadek śmierci, kiedy to pieniądz najbardziej jest potrzebny. Przez to podnosimy stan naszego posiadania i niesiemy ulgę ciężkim warunkom materialnym.

Interes, nie wymaga jednak od nas dalece idącego poświęcenia, abyśmy nie mogły interesować się wszystkim tym, co się dzieje w świecie, biorąc udział w poczynaniach, wychodzących za ramy ściśle organizacyjne. Przeciwnie,

przez życie towarzyskie w grupach i komisjach, oraz Wiankach, możemy współpracować we wszystkich dziedzinach zainteresowań ludzkich.

Możemy rozszerzać nasze cele według upodobań naszych i zdolności, a także nawiązywać je do lokalnych potrzeb. Nie mogą jednak one odbiegać od zakreślonych konstytucją naszą praw i nie mogą się sprzeciwiać jej założeniom.

Mając to wszystko na względzie, widzimy, że jesteśmy społeczeństwem kobiet świadomych swych przeznaczeń i swego posłannictwa. Nasza organizacja kobieca musi kolejno wyzwalać się z błędów i starać się wspólnymi siłami, świat w którym żyjemy i otoczenie nasze, czynić piękniejszym, niż było dotychczas.

Nie jest to łatwa sprawa. Nie wystarczy, by to czyniły jednostki. Wszystkie członkinie muszą przyjąć na siebie część tych zobowiązań i w miarę możności w swym własnym otoczeniu je wypełniać, — a wówczas, twórczość kobiety wywrze wielkie wpływy na układ stosunków społecznych i w miarę dojrzewania umysłowego, promienieć będzie swą życiodajną treścią.

Czy jednak zrozumiemy, czy dostrzeżemy atuty, jakie życie daje nam do ręki i czy będziemy w stanie zaprząc nasze siły do pracy pięknej, pracy uszlachetniającej?

Czyny wykonane zbiorową ręką świadomej kobiety, mogą być piękne i wielkie, jak cuda.

Aby dojść do zharmonizowania naszych myśli i skoordynowania naszych wysiłków, potrzebne jest stałe porozumiewanie się z sobą.

Do tego, jako środek służy nam przede wszystkim — nasz organ "Głos Polek," a także ustnie możemy porozumiewać się na posiedzeniach grup i komisyj.

Posiedzenia nasze są przepełnione treścią duchową, jaką z sobą na nie wnosimy. Jeżeli treść ta będzie bogata i wartościowa, napewno i obrady nasze będą miały znaczenie.

Z powodu nawału różnych problemów, jakie życie ze sobą niesie, zastanawiać się musimy nad wszelkimi sprawami, o jakich wieści dochodzą nas z szerokiego świata.

W pierwszym rzędzie obchodzić nas będą sprawy dotyczące kraju, który zamieszkujemy. Następnie sprawy kraju, z którego pochodzimy same, lub też nasze poprzedniczki, a wreszcie będzie nas interesować wszystko to, co odnosi się do życia kobiecego w ogóle.

Jakkolwiek postęp, idzie naprzód w milowych butach, chociaż z dnia na dzień mamy nowe udogodnienia codziennego życia w postaci najróżniejszych wynalazków; mimo to

wszystko, a może właśnie dla tego, życie staje się coraz bardziej skomplikowane, zawiłe i coraz więcej mamy przed sobą kwestii, dopominających się rozwiązania.

Życie ludzi dwudziestego wieku jest bardzo trudne i obciążone, a przecież mogłoby być bardziej płynne, piękniejsze i mogłoby w istocie rozszerzać horyzonty lepszego świata.

Jaka więc droga, prowadzić nas może do tego lepszego jutra, jakie wyczuwamy?

Przede wszystkim droga Prawdy, Piękna i Zrozumienia.

Jesteśmy w tym szczęśliwym położeniu, że nic ważnego nie stoi nam na przeszkodzie w pochodzie do jaśniejszej przyszłości.

Nasze ideały narodowe, mają wiele cech wspólnych z cechami życia w Nowym Świecie.

Nasza lojalność i miłość dla kraju, który dobrowolnie przyjęliśmy za swą nową ojczyznę, oparta jest nietylko na sentymencie, lecz na silnych podstawach umiłowań, jakie są wspólne naszej dawnej i obecnej ojczyźnie.

Polka w Ameryce, może być dodatnim czynnikiem życia, może wyjść z ciasnego życia i warunków, na arenę obszerną i wielką, jeżeli tylko dorośnie do tego.

Nie możemy więc na nikogo narzekać. Los nasz i naszych dzieci, w pierwszej mierze od nas samych zależy. Od tego, jak myśleć i czynić będziemy, zależy nasz udział w życiu społecznym.

Organizacja nasza może być wielką szkołą życia społecznego i społecznego kształtowania dusz, nadających się do życia, opartego na fundamentach wspólnej pracy i wspólnych zasług.

Miejmy nadzieję, że budując w dalszym ciągu, Związek Polek w Ameryce, na fundamentach wzniesionych przez poprzedniczki, pójdziemy dalej, obejmiemy szersze zastępy członkiń i pracowniczek, które z umiłowaniem i zrozumieniem, oddadzą się pracy w organizacji. Kobieta, bowiem, nowoczesna, nie może zamknąć się w ciasnych ścianach swego domu jedynie, zwłaszcza że może działać, przez dom — dla organizacji, a przez organizację — dla dobra całego kraju, a nawet nietylko kraju, lecz i całego świata.

Wierzymy, że Patronka nasza, Matka Boska Częstochowska, Królowa Korony Polskiej, we wszystkich dobrych zamysłach naszych, będzie nam dopomagać i wskazywać drogę dalszych poczynań. Pamiętajmy, że siła nasza, leży w wspólnym odnalezieniu się, zrozumieniu i jednomyślności działania.

III.

CO NAM NIESIE JUTRO?

Nietylko jednostki, lecz społeczeństwa, zespoły i ludzkość cała, zwraca swój wzrok w stronę przyszłości, ożywiona zawsze nadzieją, że będzie ona lżejszą i jaśniejszą, od dnia dzisiejszego.

A jednak wśród Polonii Amerykańskiej, gdy ostatnimi czasy jest mowa o naszej przyszłości, niektórzy przywódcy, smutnie kiwają głowami, a na usta wypełza straszak w postaci słowa: amerykanizacja. Tłumaczyć oni będą, że niedługo zatoniemy w morzu obconarodowym, lub, że się stopimy w ogólnym "Melting Pot," czyli tyglu międzynarodowym.

Inaczej jednak myślimy, my kobiety.

Amerykanizacja, w naszym pojęciu, nie jest nam straszakiem, gdyż pod tym słowem rozumiemy, nie jednostronny szowinizm pewnej grupy narodowościowej. Gdy mowa o amerykanizacji, zjawia się przed naszymi oczyma, obraz ideałów Washingtona, Lincolna, Wilsona i tych wszystkich zacnych i mądrych ludzi, którzy na "Nowym Lądzie" kładli i nadal budują zdrowe fundamenty pod lepszą przyszłość ludzkości.

Wśród tej ludzkości i jej historii, wybitne miejsce zajmuje naród polski; a część tego narodu, poczytne zajmuje miejsce w Ameryce; w tej największej republice świata, która nie jest państwem w znaczeniu europejskim, gdzie sąsiad z sąsiadem, siedząc na miedzy, karabin w dłoni ściska, a bombę na piersiach nosi. Stany Zjednoczone, są raczej federacją wszystkich narodów świata, są cudowną wieżą zbudowaną z najróżnorodniejszych kamieni.

Rozchodzi się raczej o to, aby w strukturze tej wieży, było najwięcej kamieni szlachetnych.

A to wydobyć można w znacznej mierze, przez odpowiednie wychowanie. Wszystko, co jest amerykańskie, w znaczeniu dodatnim, jest drogie sercom naszym, tak jak jest drogie każde piękno i dobro duszy dobrego człowieka.

Przez ogólno-ludzki wkład czynników narodowych, rozrosła się bujność i wielostronność życia amerykańskiego i my Polacy, obowiązani jesteśmy ze swego wkładu się uiścić. Uczynimy to najlepiej, przenosząc walory naszej kultury narodowej, na grunt amerykański.

Każda więc organizacja polska w tym kraju, powinna mieć za obowiązek niejako, dokształcanie młodzieży w kierunku narodowym. To się nie sprzeciwia duchowi prawdziwego amerykanizmu, jak niektórzy z naszych czołowych ludzi, chcą w społeczeństwo nasze wmówić.

Stokrotnie nie!

Raczej, duchowi prawdziwego amerykanizmu, sprzeciwia się wszelaki wybujały szowinizm i uprawianie niegodnej polityki, kosztem demoralizowania młodzieży.

Problem młodzieżowy Polonii amerykańskiej, często wyrasta na podłożu niskiej kultury materialnej i duchowej. Tam więc, gdzie rodzice nie mogą sprostać swym obowiązkom, z pomocą przyjść powinny organizacje i wówczas znajdą ten piękny i wzniosły cel ich istnienia, którego często im brak już dzisiaj.

Gdy myślimy, o przyszłości naszej organizacji, to przed naszymi oczyma stają te liczne szeregi dziewcząt, zgrupowanych w Wiankach.

Od czasu zaprowadzenia Działu Małoletnich, praca wśród Wianków, przekazana była do dowolnego prowadzenia, grupom i komisjom. Dopiero od ostatniego sejmu, ujawniły się wysiłki, w kierunku ujednostajnienia pracy wychowawczo-rekreacyjnej.

Aczkolwiek sprawa głównej kierowniczki ruchu młodzieżowego nie została dotychczas rozwiązana, jednak praca posunięta została tak dalece, że przez prowadzenie Kursów Przygotowawczych, na całym terenie organizacyjnym, odnajduje się odpowiednie panienki, aby następnie dalej je wyszkolić. W ten sposób, za lat kilka, problem ten nasz, zostanie rozwiązany, gdy na całym terenie, będziemy miały cały szereg młodych dziewcząt i kobiet, które z poświęceniem oddadzą się pracy kulturalnej wśród naszego zespołu.

Odnajdzie się wówczas niejeden talent i niejednokrotnie wypłyną na powierzchnię, prawdziwe uzdolnienia i wartości. . . .

W tym kierunku poczynań, nadzwyczaj owocną okazała się współpraca z Polską. Niejednokrotnie bowiem, korzystałyśmy z uprzejmości Światowego Związku Polaków z Zagranicy, który organizacji naszej przydzielał, odpowiednio wyszkolone instruktorki.

Młodzież polską, urodzoną w Ameryce, koniecznie trzeba zaznajamiać z wartościami kultury narodowej, inaczej bowiem, będzie ona zawsze odnosiła się do polskości z pewnego rodzaju niedowierzaniem, a zbyt imponować jej będzie wszystko, co ogólnie pod miano amerykanizmu nieświadomie podciągane zostaje.

W wywodach swych o amerykanizacji, liczni mówcy Polonii amerykańskiej, wskazywać będą i na fakt, że do rychłej zagłady polskości w Ameryce, przyczynia się także wstrzymanie emigracji.

Tym twierdzeniom, zaprzecza chociażby mowa prezeski Związku Polek w Ameryce, wypowiedziana na przyjęciu Ambasadora Rzeczypospolitej Polskiej Jerzego Potockiego, o . . . "Emigracji z Kołysek," która dla swej logiczności, słusznie wywołała nadzwyczaj dodatne komentarze.

Jednym słowem, jako kobiety, lepiej się w tych sprawach orientujemy i lepiej rozumiemy życie, a przez to lepiej możemy sprostać jego wymaganiom.

Aby jednak zapewnić przyszłość polskości, a z nią i dalszy rozwój organizacji, potrzebne jest uświadomienie organizacyjne, licznych mas członkostwa. Potrzebne nam te silne przekonania członkostwa tego, że organizacja nasza i majątek tejże, jest własnością każdej z nas i dlatego instytucją pożyteczną; że w wielkiej mierze przyczynia się ona do powiększenia polskiego stanu posiadania w Ameryce; że z pomocą organizacji naszej możemy skutecznie pracować, we wszystkich kierunkach życia społecznego i że wspólnymi siłami, możemy dojść do wydatniejszej pracy i korzystniejszego zaznaczenia działalności kobiety polskiej w Ameryce.

Nasze Jutro, będzie takim, jakim, go w myślach naszych zbudujemy i przed oczy społeczeństwa polskiego w Ameryce rzucimy. Skoro organizacja nasza będzie w stanie pociągnąć do pracy w swych szeregach, znaczną liczbę mądrych, wyrozumiałych i organizacyjnie uświadomionych kobiet, możemy odgrywać w przyszłości decydującą rolę wszelkich poczynań Polonii amerykańskiej.

Możemy wtedy wywierać dodatni wpływ nasz do tego stopnia, że zmniejszać się będzie nędza moralna i materialna naszej grupy narodowościowej. Będziemy w stanie wynosić polskość w Ameryce, na wyższy stopień ludzkiego dostojeństwa.

Grupy narodowościowe w Stanach Zjednoczonych, często mają okazję zaznaczenia publicznie swych narodowych

umiłowań. Zwłaszcza, w wielkich miastach, dosyć często wyłaniają się okazje, w których młodzież popisuje się swymi występami. Z występów takich grupy naszej, Amerykanie, mieli sposobność poznania piękna polskich tańców i śpiewu.

Krakowiak i Mazur znany jest powszechnie wśród Polaków w Ameryce. Mniej, a właściwie prawie zupełnie do niedawna, nieznany był między nami taniec śląski Trojak.

Wśród naszych zespołów, taniec ten jest miłą pozostałością, Pierwszego Kursu Przygotowawczego, jaki się odbył w roku 1936-tym. W roku następnym, młodzież nasza, podczas uroczystości, z okazji 100-lecia miasta Chicago, odtańczyła ten taniec, na wielkim widowisku, jakie się odbyło na Polu Żołnierza, zdobywając zasłużone uznanie.

Zaznaczyć też należy, że tańce polskie, nadzwyczaj są lubiane przez młodzież tutejszą. Cieszą się też i wśród obcych powodzeniem, tak dla barwności strojów polskich, jak i werwy z jaką są wykonywane.

Jest to więc jeszcze jeden dowód, że utrzymanie stosunków z ojczyzną jest nam potrzebne dla korzystania z jej kultury narodowej i ludowej, którą następnie na gruncie tutejszym zaszczepiać możemy w celach wychowawczych.

Wpływy polskie w Ameryce, dotychczas, zaznaczyły się najsilniej w pracy fizycznej.

Co prawda, nasza młodzież zrodzona w Stanach Zjednoczonych, bierze znaczny udział w sportach wszelkiego rodzaju i występach publicznych.

Znaczny też procent młodzieży polskiej, wykazuje wielkie skłonności muzyczne. Mamy więc już tutaj ludzi, pracujących na różnych odcinkach kulturalnych. Ale na ogół wpływ naszych wartości kulturalnych jest jeszcze znikomy, a przecież są one tak wielkie, że winny coraz więcej i silniej przejawiać się w sztuce i literaturze tutejszej. Przypuszczać należy, że dodatnim dla nas czynnikiem byłyby także filmy, zaczerpnięte z życia polskiego za oceanem, a także i w Ameryce. Najniezawodniej, różnorodna publiczność amerykańska, przyjęłaby je życzliwie, zwłaszcza, gdyby były wykonane z wielkim rozmachem, ale i bez przesady pewnych cech, którymi lubimy się popisywać.

W życiu, nie zyskuje się niczego bez pracy. Jeżeli chcemy, aby przyszłość nasza była bogatsza w treść i znaczenie, musimy uprawiać zagony, na których mają wzrosnąć dzieła przyszłości.

A w tej pracy, kobieta zorganizowana, może być czynnikiem nadzwyczaj dodatnim. Sama uświadomiona, dzia-

łać może w promieniu swego otoczenia, stając się nawet czynnikiem decydującym w sztuce, ustawodawstwie, kupiectwie, szkolnictwie, jak i we wszystkich przejawach życia społecznego.

Organizacja nasza, jak i inne tego rodzaju organizacje i instytucje, sama w sobie nie jest celem; jest raczej doskonałym środkiem, z pomocą którego, można w życie wprowadzać wszelkie mądre i szlachetne poczynania.

Organizacja nasza rość będzie siłą i świadomością swych członkiń. Od nich zależy jej stan majątkowy, kulturalny i wszelka inicjatywa działania.

Chcąc przeto zapewnić przyszłość organizacji, wyrastać musimy, ze swej własnej małostkowości, ku pięknym celom i zamierzaniom, a tym zyskamy powodzenie i serca młodych dusz, które zawsze są skłonne iść w kierunku postępu, dobra i piękna.

IV.

CAŁOKSZTAŁT NASZEJ DZIAŁALNOŚCI ORGANIZACYJNEJ

Teraźniejsze pokolenie kobiet, tak daleko odbiegło od ponurej przeszłości, że trudno mu wprost uwierzyć, że były kiedyś czasy, w których zupełnie nie liczono się z połową rodu ludzkiego. A przecież, nie tak to dawne są dzieje. Nie sięgają one bynajmniej czasów barbarzyństwa. W wieku XVI-tym, w złotym wieku rozkwitu, Andrzej Frycz Modrzewski, mozoląc się nad dziełem "O Naprawie Rzeczypospolitej," ani słówkiem nie zawadził o znaczenie kobiet w społeczeństwie.

A przecież, my Polki, od dzieciństwa nasłuchałyśmy się tyle, o wyróżniającym się stanowisku kobiety polskiej.

Fakty historyczne przeczą jednak temu, aby położenie jej, było innym, od tego, w jakim znajdowały się kobiety wszystkich krajów europejskich. Zygmunt Kaczkowski pisze o tym:

"Są ślady, iż było jakieś prawo, według którego przyznawano pannie pełnoletność po skończonym roku pięćdzie-

siątym żywota; wolno jej było wtedy zawierać własnowolne transakcje i była uważana za pannę dorosłą, (pror virgine adulta) jest wszakże pewna, iż dopiero konstytucja z r. 1768, oznacza koniec małoletności kobiety z rokiem dwudziestym czwartym."

Stopniowa emancypacja kobiet polskich, rozpoczyna się w czasach rozbiorowych. Nieszczęśliwe położenie kraju ojczystego, zmusza kobietę polską, do zastanawiania się nad jego sytuacją. Czasy porozbiorowe, są dalszym wzniesieniem się umysłowości kobiet polskich, jaka wzrasta po przez lata powstań i wreszcie rozkwita wspaniale, podczas ostatnich walk o niepodległość.

W Stanach Zjednoczonych, feminizm dobiega do końca stuletnich walk emancypacji.

Na Polki, w Ameryce, oddziaływały tak wpływy tutejsze, jak i docierające prądy z ojczyzny. Lecz dopiero koniec dziewiętnastego wieku, daje realne wyniki, kiedy na ziemi amerykańskiej, powstaje Związek Polek w Ameryce.

Działalność organizacji naszej, od początku istnienia, jednoczy się ściśle z ogólną działalnością Polonii amerykańskiej.

W początkach, na udział nasz, w poczynaniach na szerszej arenie życia, część społeczeństwa patrzyła z niedowierzaniem, inni, z oburzeniem i zgrozą.

Lecz pośród działaczy społecznych, miałyśmy i dużo przyjaciół, którzy doceniali pracę naszą i zachęcali nas do dalszych wysiłków. Związek Polek w Ameryce, dopomógł kobiecie polskiej odnaleźć wspólnie siebie i podnieść jej położenie na wyższy stopień w hierarchii społecznej. Zaprzągł on kobietę polską na wychodztwie, do pracy społeczno-narodowej i dał jej odczucie siły, w wielkiej gromadzie ludzkiej.

Już w początkach swego istnienia, nadając honorowe członkostwo Marii Konopnickiej, postępuje w myśl wskazań jej twórczości.

Od samego początku, pracę organizacyjną Związku Polek w Ameryce, znamionuje myśl narodowa, a praca społeczna dalekonośnym skrzydłem sięga i za ocean.

Organ nasz "Głos Polek," staje się wyrazicielem myśli i uczuć. Co tydzień, docierając do członkiń, powiadamia je, co się dzieje na całym terenie organizacji, podaje materiał do użytku na posiedzeniach grup. Być może, że z czasem, zdołamy zainteresować Głosem Polek, nietylko członkostwo organizacji naszej, a dotrze pismo nasze do szerszego ogó-

łu społeczeństwa polskiego, zdobywając organizacji naszej nowe członkinie i nowych zwolenników.

W ciągu czterdziestoletniego istnienia, Związek Polek w Ameryce, ogłosił drukiem szereg programów pracy dla grup, wydając też podręcznik z całorocznym materiałem do użycia w programach dla grup i Wianków.

W dziedzinie literatury, swego czasu, wydano odczyt o Wyspiańskim, opracowany przez dr. Annę Wyczółkowską. Studium o Marii Konopnickiej, tej samej autorki, przetłumaczone przez Anielę Cylkowską na język angielski, wydane zostanie wkrótce, kosztem organizacji.

Organizacja nasza jest więc szkołą współżycia i współpracy.Ześrodkowanie się kultur nowego i starego świata, wzbogaca światopogląd, wyrabia w umysłach członkiń szeroki zasięg myśli, o przeznaczeniu i znaczeniu, kobiety w społeczeństwie ludzkim.

Aby kierować praworządnie sprawami organizacyjnymi, szereg naszych przewodniczek, zmuszony był zapoznać się z procedurą parlamentarną. Dla szerszego członkostwa, urządzane były poglądowe wykłady prawa parlamentarnego, oraz uświadomienia organizacyjnego. Z tej dziedziny, ogłoszono drukiem: Instrukcje Organizacyjno-Parlamentarne, skreślone przez Honoratę B. Wołowską.

Niejednokrotnie na tle życia organizacyjnego, w członkiniach naszych rozwijał się talent oratorski. Wśród Polonii amerykańskiej, cieszyły się swego czasu popularnością, przemówienia byłej prezeski Związku Polek w Ameryce, A. Emilii Napieralskiej.

Nawet próby talentów literackich, nie są odosobnionym zjawiskiem wśród naszych szeregów. Nasze młodsze pokolenie kobiet, coraz cześciej sięga po wiedzę, we wyższych uczelniach i uniwersytetach w Stanach Zjednoczonych. Dokształcanie przyszłych instruktorek naszych w Polsce, cieszy się uznaniem ogółu.

Jako stypendystki Światowego Związku Polaków z Zagranicy, obecnie przebywają w Warszawie, dwie członkinie nasze, młode Polki, urodzone w Ameryce; jedna w Instytucie Wychowania Fizycznego, druga, w Instytucie Oświaty Dorosłych. Ich miejsce zajmią na rok 1938-39, dwie nowe stypendystki nasze, podczas gdy trzecia, odbędzie specjalne studia z zakresu dziennikarstwa.

Rok Rubinowego Jubileuszu, spędziła z nami, zaangażowana przez Związek Polek w Ameryce, za pośrednictwem Świątowego Związku Polaków z Zagranicy, instruktorka z

Polski. Odbyła ona na terenie organizacyjnym, szereg Kursów Przygotowawczych, których uczestniczki, są wyszukiwanym materiałem, na przyszłe instruktorki i kierowniczki Wianków.

— — — — — — — — — — — — — —

Zamykając karty czterdziestolecia wielkiego Związku Polek w Ameryce, w pracy niniejszej, starałyśmy się jasno, uwydatnić nade wszystko rozrost organizacji naszej, i to okresami sejmowymi.

W ogólnym zsumowaniu, wysiłek nasz organizacyjny lat czterdziestu, przedstawia się:

W roku Rubinowego Jubileuszu, majątek organizacji przekroczył sumę pięciu milionów dolarów.

Członkostwo nasze obejmuje przeszło sześćdziesiąt tysięcy członkiń.

Za czas istnienia, tytułem pośmiertnego, wypłacono trzy i pół miliona dolarów w Dziale Dorosłych i czterdzieści tysięcy dolarów w Dziale Małoletnich.

Na sprawy społeczno-narodowe, złożono przeszło dwieście tysięcy dolarów, która to suma nie obejmuje ofiarności grup naszych, z których znaczna część, istniejąc przy parafiach polskich w Ameryce, poważne ofiary swe na cele narodowe, oświatowe i religijne, składała lokalnie.

Podobnie i komisje nasze niejednokrotnie składały dowód skoordynowanych wysiłków, w celu niesienia pomocy instytucjom polskim i sprawie polskiej w ogólności.

Większe z Obwodów naszych, także wielkich podjęły się zadań. Ostatnio, w Obwodzie I-ym, dojrzała myśl budowy Domu dla Samotnych Kobiet. Praca w tym kierunku została rozpoczęta i grupy składają poważne na ten cel ofiary. Dom dla Samotnych Kobiet, nosić będzie nazwę Marii Konopnickiej. Obwód II, zebrał znaczną sumę, na Kolonię Letnią dla dzieci. Obwód IV, zapoczątkował fundusz na lokalny Dom Związku Polek w Ameryce, jaki powstać ma w mieście Buffalo, N. Y., dla dogodności grup, wianków i komisyj miejscowych.

To jest nasza przeszłość i nasz dzień dzisiejszy.

Jutro, o rozszerzonym zakresie pojęć i działalności, czekać nas będzie, jeśli dusze nasze, skierujemy ku przypływowi, twórczej energii.

SZKIC HISTORYCZNY GRUP I KOMISYJ ZWIĄZKU POLEK W AMERYCE





ORKIESTRA SYMFONICZNA ZWIĄZKU POLEK W A., W CHICAGO

SZKIC HISTORYCZNY GRUP I KOMISYJ ZWIĄZKU POLEK W AM.

W ciągu czterdziestoletniego istnienia Związku Polek w Ameryce, stopniowo tworzyła się hierarchia organizacyjna, która obecnie przedstawia się następująco:

Grupy są fundamentem, a zarazem kamieniem węgielnym organizacji, na nich wznosi się jej wielkość i znaczenie.

W celu łącznej pracy społecznej, werbunkowej i oświatowej, grupy sąsiadujące tworzą Komisje. Pracują w nich delegatki grup zdając sprawozdania z poczynań Komisji, na posiedzeniach swych grup.

Raz w roku, odbywają się sejmiki stanowe, celem których jest porozumienie się wzajemne i przygotowanie do Sejmu Walnego.

Teren organizacyjny podzielony jest na Obwody, w których praca pozostaje pod dyrektywą Prezesek Stanowych.

Sejmy Związku Polek w Ameryce, odbywają się co cztery lata. Skład izby sejmowej tworzą delegatki grup, urzędniczki Zarządu Głównego i Prezeski Stanowe. Na sejmach, załatwiane są wszelkie sprawy organizacyjne przez ogólne głosowanie. Wybierany jest również zarząd organizacji, składający się z urzędów: prezeski, wice-prezeski, sekretarki generalnej, kasjerki i pięciu dyrektorek.

Adwokat, lekarz naczelny i redaktorka, są również wybierane przez Sejm i jako profesjonalistki służą głosem doradczym.

Sejm zatwierdza prezeski stanowe, wybrane i przedstawione izbie przez dane Obwody, które również służą głosem doradczym i obznajamiają Zarząd Główny z warunkami pracy w swej jurysdykcji.

Zarząd Główny jest egzekutywą woli sejmowej i według uchwał zapadłych na sejmie, sprawuje swe rządy, zależne atoli od rozporządzeń Stanowych Departamentów Ubezpieczeń.

Ustrój organizacji jest w najwyższym stopniu tolerancyjny. Każdej członkini przysługuje prawo wolnego gło-



su, bądź to na posiedzeniach grupy i komisji, bądź też, gdy grupa obdarzy ją mandatem posełki na sejmik, ma prawo każdą sprawę przedstawić, w wolnej dyskusji lub objąć takową referatem, albo rezolucją.

To samo tyczy się obrad Sejmu Walnego, z tą jedynie różnicą, że obrady sejmików dotyczą tylko danych stanów, podczas gdy na Sejmie Walnym, delegatki, muszą mieć na względzie całość organizacji.

Konstytucja Związku Polek w Ameryce przewiduje i określa, wszelkie możliwe prawa dla organizacji i jest uzupełniana w miarę zachodzących potrzeb, od sejmu do sejmu.

Konstytucja Związku Polek w Ameryce jest, przepisami prawnymi dla całej organizacji i zawiera artykuły, tyczące się sejmów, zarządu głównego, sejmików, komisyj, grup i wianków.

Określa ona również prawa spadkobierców i rodzaje asekuracji.

— — — — — — — — — — — — — —

Niżej zamieszczony szkic historyczny, opracowany jest na podstawie danych, zawartych w kwestionariuszach, przysłanych przez grupy i komisje, zachowanych w archiwum Związku Polek w Ameryce i w razie żądania, mogą być przejrzane przez osoby interesowane.

SZKIC HISTORYCZNY GRUP ZWIĄZKU POLEK W AMERYCE

OBWÓD I — STANY ILLINOIS I MISSOURI.

Gr. 1-sza — Tow. "Związek Polek," Chicago, Illinois, założona dnia 22-go maja, 1898. — Organizatorki: Stefania Chmielińska, Gabryela Laudon, M. Rokosz i Anna Sznajder. Przy założeniu było 14 członkiń, obecnie 162. Donacje na szkoły, kościoły, klasztory i uczelnie polskie $292.50, na cele narodowe $437.50, na cele dobroczynne $165.95.

Zarząd obecny: Julia Gronkiewicz, prezeska; Amelia Szlak, wice-prezeska; Zofia Michalska, sekr. fin.; Wanda Wieklińska, sekr. prot.; i protektorka Wianka; M. Petkowska, kasjerka; M. Rewolińska, B. Jaworska i Leokadia Szczepkowska, rada gospodarcza. — Nazwa Wianka: Myrta — Nr. 225. Członkiń 7.

* * *

Gr. 2-ga — Tow. "Świętej Heleny," Chicago, Illinois, założona dnia 15-go czerwca, 1899. — Organizatorki: Stefania Chmielińska, Katarzyna Wieklińska, Anna Okoń i Maria Perłowska. Przy założeniu było 70 członkiń, obecnie 134. Donacje na szkoły, kościoły, klasztory i uczelnie polskie $450.00, na cele narodowe $375.00, na cele dobroczynne $6,800.00. Stan kasy: $342.56; zamrożone w bankach $1,800.00.

Zarząd obecny: Jadwiga Sokołowska, prezeska; Agnieszka Gajewska, wice-prezeska; Anastazja Stasiak, sekr. prot.; Wiktoria Ziółkowska sekr. fin. i protektorka Wianka; Leokadia Bukowska, kasjerka. Nazwa Wianka: "Biała Róża" — Nr. 320. Członkiń 8.

* * *

Gr. 3-cia — Tow. "Królowej Wandy," Chicago, Illinois, założona dnia 10-go września, 1899. Organizatorki: Bronisława R. Wawrzyńska, Łucja Wołowska, Maria Golcz. Przy założeniu było 16 członkiń, obecnie 104. Donacje na szkoły, kościoły, klasztory i uczelnie polskie $880.00, na cele narodowe $880.00, na cele dobroczynne $1,823.00. Stan kasy $1,226.51.

Zarząd obecny: Łucja Wołowska, prezeska; Waleria Bujewska, wice-prezeska; Helena Urbańska, sekr. prot., i protektorka Wianka;

Bronisława R. Wawrzyńska, sekr. fin.; Maria Ślaska, kasjerka. Nazwa Wianka: "Królowej Wandy," — Nr. 154. Członkiń 10.

* * *

Gr. 5-ta — Tow. "Matki Boskiej Królowej Korony Polskiej," Chicago, Illinois, założona 14-go stycznia, 1900. Organizatorki: Elżbieta Tokarska, Anna Nowak, Marianna Teska i Balbina Grzegorzewska. Przy założeniu było 10 członkiń, obecnie 148. Stan kasy: $800.00.

Zarząd obecny: Apolonia Apida, prezeska; Wiktoria Stelmach, wice-prezeska, Maria Rozowska, sekr. prot.; Maria Kołodziej, sekr. fin.; Anna Banaszek, kasjerka i protektorka Wianka. Nazwa Wianka: "Róże Marii," — Nr. 175. Członkiń 3.

* * *

Gr. 6-ta — Tow. "Królowej Jadwigi," Chicago, Illinois, założona 10-go grudnia, 1899. Organizatorka: W. Hencel. Przy założeniu było 25 członkiń, obecnie 284. Donacje na szkoły, kościoły, klasztory i uczelnie polskie $95.00, na cele narodowe $955.00, na cele dobroczynne $9,385.00. Stan kasy: $2,567.04.

Zarząd obecny: T. Białoruska, prezeska; F. Gawlik, wice-prezeska; J. Kwarcińska, sekr. prot.; J. Werbachowska, sekr. fin., i protektorka Wianka; K. Kanka, kasjerka; R. Mroczek, K. Ludtke, M. Renkosiewicz, rada gospodarcza. Nazwa Wianka: "Królowej Jadwigi," Nr. 125. Członkiń 10.

* * *

Gr. 7-ma — Tow. "Orzeł Biały," Kensington, Illinois, założona 30-go stycznia, 1900. Organizatorki: Maria Szymańska, Franciszka Dłużak i Aniela Dorańska. Przy założeniu było 18 członkiń, obecnie 146. Donacje na szkoły, kościoły, klasztory i uczelnie polskie $671.20, na cele narodowe $1,141.00, na cele dobroczynne $3,975.25. Stan kasy: $3,005.50.

Zarząd obecny: Ewa Kolosh, prezeska; Julia Zelmańska, wice-prezeska; Zofia Potocka, sekr. prot.; Konstancja Wiśniewska, sekr. fin.; Maria Fifielska, kasjerka; Agnieszka Auron, Franciszka Kaszubka i Karolina Saldecka, rada gospodarcza. Nr. Wianka 572. Członkiń 18; Ewa Kolosh, protektorka.

* * *

Gr. 10-ta — Tow. "Polki na Obczyźnie," Chicago, Illinois, założona 30-go września, 1900. Organizatorki: Anna Neumann, A. Ostrowska, St. Szeszycka, T. Śniegocka i M. Weyna. Przy założeniu było 24 członkiń, obecnie 221. Donacje na cele narodowe $1,187.65, na cele dobroczynne $9,764.57.

Zarząd obecny: Anna Neumann, prezeska; Wanda Walczyk, wice-prezeska; Helena Drzewicka, sekr. prot.; Anna Bonk, sekr. fin., i protektorka Wianka; Stefania Janowicz, sekr. fin.; Pelagia Cwik, kasjerka. Nazwa Wianka: "Bławatek," Nr. 209. Członkiń 5.

Gr. 11-ta — Tow. "Jedność i Zgoda," Chicago, Illinois, założona dnia 27-go stycznia, 1901. Organizatorki: Maria Łabucka i Anna Nagawiecka. Przy założeniu było 11 członkiń, obecnie 145. Donacje na szkoły i kościoły $280.00, na cele narodowe $475.00, na cele dobroczynne $1,700.85.

Zarząd obecny: Waleria Rączka, prezeska; Apolonia Migalska, wice-prezeska; Stefania Hajdusiewicz, sekr. prot.; Bronisława Wyrzykowska, sekr. fin.; Julia Janicka, kasjerka; Franciszka Zawadzka, rada gospodarcza.

* * *

Gr. 12-ta — Tow. "Korona Polski," Chicago, Illinois, założona dnia 23-go lutego, 1901. Organizatorki: Bronisława R. Wawrzyńska i Waleria Bujewska. Przy założeniu było 29 członkiń, obecnie 56. Donacje na szkoły, kościoły, klasztory, uczelnie polskie $370.50, na cele narodowe $926.50, na cele dobroczynne $2,010.00. Stan kasy: $381.20; zamrożone w bankach $832.81.

Zarząd obecny: Anna Gurnicz, prezeska; Helena Mackiewicz, wice-prezeska; Leokadia Majerowska, sekr. prot.; Bronisława R. Wawrzyńska, sekr. fin., i protektorka Wianka; Klara Gardzielewska, kasjerka; Felicja Cierpik, Marianna Hersztowska i Apolonia Czachorska, rada gospodarcza. Nr. Wianka 207 — członkiń 2.

* * *

Gr. 13-ta — Tow. "Patriotycznych Polek 3-ci Maj," Chicago, Illinois, założona dnia, 28-go maja, 1901. Organizatorki: K. Jankowska, L. Presler, S. Gramza, A. Kryk, A. Lisztewnik, J. Dziobińska, F. Zientarska, H. Danielska, M. Łabucka i A. Sieja. Przy założeniu było 13 członkiń, obecnie 85. Donacje na szkoły, kościoły, klasztory, uczelnie polskie $105.00, na cele narodowe $632.75, na cele dobroczynne $2,274.00. Stan kasy: $1,342.66.

Zarząd obecny: S. Rzepka, prezeska; A. Barłoszewska, wice-prezeska; M. Wizgowska, sekr. prot.; A. M. Wojciechowska, sekr. fin., i protektorka Wianka; B. Wojczyńska, kasjerka; K. Minga i E. Węgrzyn, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Jutrzenka" — Nr. 254. Członkiń 8.

* * *

Gr. 14 — Tow. "Zorza," Chicago, Illinois, założona dnia 29-go maja, 1901. Organizatorki: Julia Wysławska-Westphall, Leokadia Kadow, Małgorzata Kilichowska, Anastazja Górska i Joanna Mazurkiewicz. Przy założeniu było 12 członkiń, obecnie 77. Donacje na szkoły, kościoły, klasztory i uczelnie polskie $499.75, na cele narodowe $475.00, na cele dobroczynne $1,000.00.

Zarząd obecny: Leonarda Małkowska, prezeska; Anastazja Dezińska, wice-prezeska; Anastazja Kwaśniewska, sekr. prot., i protektorka Wianka; Rozalia Tużyńska, sekr. fin.; Anna Kasianowska, kasjerka. Nazwa Wianka "Zorza" —Nr. 167. Członkiń 4.

Gr. 15-ta — Tow. "Głos Polek," Chicago, Illinois, założona dnia, 3-go czerwca, 1901. Organizatorki: Agnieszka Krusińska, Józefa Gałęzewska i Marianna Muszyńska. Przy założeniu było 12 członkiń, obecnie 183. Donacje na kościoły i uczelnie polskie $421.80, na cele narodowe $1,349.25, na cele dobroczynne $3,122.00. Stan kasy: $423.72.

Zarząd obecny: E. Rudecka, prezeska; M. Lewandowska, wice-prezeska; F. Kałużna, sekr. prot.; E. R. Knaflewska, sekr fin.; A. Krop, kasjerka; A. Frankiewicz i J. Jankiewicz, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Niezapominajki" — Nr. 305; członkiń 11. A. Kosińska, protektorka.

* * *

Gr. 17-ta — Tow. "Zwycięstwo Polek," Chicago, Illinois, założona dnia, 10-go czerwca, 1901. Organizatorki: Anastazja Nowak, Katarzyna Przykłocka, Pelagia Czesławska, Ewa Kuszyńska i Julia Arendt. Przy założeniu było 9 członkiń, obecnie 98. Donacje na szkoły, kościoły i klasztory $565.00, na cele narodowe $559.00, na cele dobroczynne $968.05. Stan kasy: $210.00.

Zarząd obecny: Anastazja Nowak, prezeska; Bronisława Kopińska, wice-prezeska; Maria Murzyn, sekr. prot., i protektorka Wianka; Irena Orzechowska, sekr. fin.; P. Krifka, kasjerka; K. Klimek, F. Berejka, M. Szymańska, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Kalina" — Nr. 350. Członkiń 1.

* * *

Gr. 18-ta — Tow. Seweryny Duchińskiej, Chicago, Illinois, założona dnia, 27-go stycznia, 1901. Organizatorka: Genowefa Ziółkowska. Przy założeniu było 17 członkiń, obecnie 247. Donacje na szkoły $160.00, na cele narodowe $790.00, na cele dobroczynne $7,735.00. Stan kasy $525.18; ulokowane na realnościach $780.64.

Zarząd obecny: Jadwiga Karłowiczowa, prezeska; Albina Deptuch, wice-prezeska; Helena Sowińska, sekr. prot.; Helena Handke, sekr. fin.; Antonina Bakanowicz, kasjerka; M. Brzenk, B. Kapralska i H. Patla, rada gospodarcza.

Nazwa Wianka: Seweryny — Nr. 317; członkiń 20 — Albina Deptuch, protektorka.

* * *

Gr. 19-ta — Tow. "Gwiazda na Wschodzie," Calumet City, Ill., założona 14-go lipca, 1901. Organizatorka: Antonina Przymusińska. Przy założeniu było 13 członkiń, obecnie 118. Donacje na szkoły i kościoły $640.65, na cele narodowe $300.00, na cele dobroczynne $1,597.50. Stan kasy $309.65. Zamrożone w banku $100.00, i Gold Bond na $500.00.

Zarząd obecny: W. Maly, prezeska; A. Szumelda, wice-prezeska; M. Siwińska, sekr. fin.; Z. Kieras, sekr. prot.; P. Urbańska, kasjer-

ka. Nazwa Wianka: Konwalia — Nr. 212. Członkiń 18 — A. Furmańska, protektorka.

* * *

Gr. 20-ta — Tow. "Orzeł Polski," Chicago, Illinois, założona 14-go marca, 1901. Organizatorka: Balbina Wegner. Przy założeniu było 23 członkiń, obecnie 56. Donacje na klasztory $35.00, na cele narodowe $50.00, na cele dobroczynnne $450.00. Stan kasy $1,004.68.

Zarząd obecny: Antonina Mussor, prezeska; Joanna Wanderska, wice-prezeska; Estera Mussor, sekr. fin., i protektorka Wianka; Władysława Krob, sekr. prot.; Ludwika Holda, kasjerka; Maria Koprowska, Katarzyna Kuczborska, Zofia Hess, rada gospodarcza.

Nazwa Wianka: Fiołek — Nr. 528. Członkiń 9.

* * *

Gr. 22-ga — Tow. "Łączność Polek," Chicago, Ill. Członkiń 113.

Zarząd obecny: Julia Siudzińska, prezeska; Stanisława Zielińska, wice-prezeska; Zofia M. Jans, sekr. prot.; Anna Rohde, sekr. fin.; Antonina Marek, kasjerka. Nazwa Wianka "Lilie Św. Józefa," — Nr. 362. Członkiń 28; A. Wileko, protektorka.

* * *

Gr. 23-cia — Tow. "Sztandar Polski," Chicago, Ill., założona dnia, 3-go maja, 1902. Organizatorki: Katarzyna Santowska, Marianna Sołtysiak, M. Mężydło i A. Zielińska. Przy założeniu było 13 członkiń, obecnie 93. Donacje na szkoły, kościoły, klasztory i uczelnie polskie $635.80, na cele narodowe $620.00, na cele dobroczynne $1,391.20. Stan kasy $1,169.69.

Zarząd obecny: Julianna Kamińska, prezeska; Władysława Lewandowska, wice-prezeska; Antonina Mróz, sekr. prot.; Walentyna Szarmach, sekr. fin.; Waleria Musiał, kasjerka. Nr. Wianka 394; członkiń 9 — J. Kamińska, protektorka.

* * *

Gr. 24-ta — Tow. "Marii Konopnickiej," Chicago, Ill., założona dnia, 26-go października, 1902. Organizatorka: Leokadia Kadow. Przy założeniu było 16 członkiń, obecnie 110. Donacje na szkoły, kościoły i klasztory $234.00, na cele narodowe $550.00, na cele dobroczynne $3,430.00. Stan kasy $500.00.

Zarząd obecny: Anna Todrowska, prezeska; Maria Kostuch, wice-prezeska; Konstancja Kordecka, sekr. prot.; M. Szostkowska, sekr. fin.; J. Strelau, kasjerka; M. Kordecka i J. Nowak, rada gospodarcza.

* * *

Gr. 25-ta — Tow. "Miłość Polek," Chicago, Ill., założona 23-go listopada, 1902. Organizatorki: S. Szeszycka, A. Neumann, M. Weyna, J. Pawełkiewicz, H. Hajdukiewicz i M. Kurowska. Przy założeniu było 21 członkiń, obecnie 220. Donacje na klasztory $830.00,

na cele narodowe $887.95, na cele dobroczynne $7,108.00. Stan kasy $2,188.20.

Zarząd obecny: S. Szeszycka, prezeska; F. Schlieben, wice-prezeska; J. Bloch, sekr. prot., i protektorka Wianka; T. Dreas i A. Kolesińska, sekr. fin.; J. Tutlewska, kasjerka; M. Weyna, T. Ross i J. Janicka, rada gospodarcza. Nazwa Wianka: Maria, Nr. 139. Członkiń 12.

* * *

Gr. 27-ma — Tow. "Zofii Kossakowskiej," Chicago, Ill. Członkiń 154.

Zarząd obecny: Bibianna Wilseck, prez.; Kazimiera Gołaszewska, wice-prez.; Weronika Plotka, sekr. prot.; Florentyna Krusińska, sekr. fin.; Maria Manikowska, kasjerka. Wianek Nr. 201. Członkiń 4, — A. Botulińska, protektorka.

* * *

Gr. 28-ma — Tow. "Leszek Biały," Chicago, Ill., założona 1-go lutego, 1903. Organizatorka — Katarzyna Przykłocka. Przy założeniu było 15 członkiń, obecnie 50. Donacje na kościoły i klasztory $600.00, na cele narodowe $314.00, na cele dobroczynne $662.00. Zamrożone w bankach $500.00.

Zarząd obecny: Józefa Rosół, prezeska; Stanisława Halińska, wice-prez.; Waleria Chojnacka, sekr. prot.; Anna Jarzyna, sekr. fin.; Ludwika Sulkowska, kasjerka; Leokadia Garstkiewicz i Helena Podbelska, rada gospodarcza. Nazwa Wianka: Św. Anny, Nr. 562. Członkiń 15. J. Rosół, protektorka.

* * *

Gr. 29-ta — Tow. "Dzwon Wolności," Chicago, Ill., członkiń 61.

Zarząd obecny: Maria Śniegocka, prez.; Weronika Nasolik, wice-prez.; Leokadia Wolska, sekr. prot.; Anna Ludtka, sekr. fin.; Salomea Wiśniewska, kasjerka.

* * *

Gr. 30-ta — Tow. "Św. Anny," Chicago, Ill., założona dnia, 29-go maja, 1903. Organizatorka — Stefania Chmielińska. Przy założeniu było 36 członkiń, obecnie 133.

Zarząd obecny: Maria Kempa, prez.; Maria Śniegowska, wice-prez.; Wiktoria Kempa, sekr. prot.; Antonina Zyks, sekr. fin.; Rozalia Kamińska, kasjerka. Rada gospodarcza — Ag. Radziszewska, R. Sobieszczyk, Agnieszka Szott i Magdalena Moskał. Nazwa Wianka "Skromny Fijołek" — Nr. 92. Członkiń 27, Maria Podgórska, protektorka.

* * *

Gr. 31-sza — Tow. "Jedność i Zgoda," Calumet City, Ill., założona dnia, 17-go lipca, 1903. Organizatorki: Magdalena Bednarska, Władysława Hainowska i Antonina Wohlgemuth. Przy założeniu było 10 członkiń, obecnie 245.

Zarząd obecny: Michalina Szymowska, prez.; Maria Bradtke, wice-prez.; Waleria Krawczyk, kasjerka; Florentyna Kwiatkowska, sekr. prot.; Maria Szupryt, sekr. fin.; Aniela Glaza i Julia Cwik, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Biała Róża," Nr. 324. Członkiń 37; Wanda Kumiega, protektorka.

* * *

Gr. 32-ga — Tow. "Emilia Plater," Pullman, Illinois, członkiń 89. Zarząd obecny: Franciszka Drwięga, prez.; Karolina Opyt, wice-prez.; Józefa Niemczyk, sekr. prot.; Zofia Jendryaszek, sekr. fin.; Katarzyna Bek, kasjerka.

* * *

Gr. 34-ta — Tow. "Św. Teresy," Chicago, Ill., założona dnia 4-go sierpnia, 1903. Organizatorki: W. Szypura, Maria Tadych, Julia Cienciara, Wiktoria Hencel i Julia Kornacka. Przy założeniu było 17 członkiń, obecnie 92. Donacje na cele narodowe $1,149.25, na cele dobroczynne $2,555.00. Stan kasy $200.00.

Zarząd obecny: Stefania Sławińska, prez.; Genowefa Kolaska, wice-prez.; Rozalia Klarkowska, sekr. prot.; Julia Kempska, sekr. fin; Stanisława Cwik, kasjerka; Eleonora Brzeska, Matylda Karnans i Eleonora Pawlak, rada gospodarcza. Wianek Nr. 53. Członkiń 5. I. Jesionowska, protektorka.

* * *

Gr. 35-ta — Tow. "Św. Barbary," Chicago, Illinois, założona dnia, 29-go listopada, 1903. Organizatorka — Paulina Zintak. Przy założeniu było 17 członkiń, obecnie 178. Donacje na szkoły, kościoły, klasztory i uczelnie polskie $1,600.00, na cele narodowe $827.00, na cele dobroczynne $4,250.00. Stan kasy $700.00.

Zarząd obecny: Julianna Zintak, prez.; Helena Kossowska, wice-prez.; Julianna Bożyk-Welegola, sekr. prot.; Rozalia Zintak, sekr. fin.; Wanda Gerut, kasjerka; Helena Kolecka i Marta Pawlisz, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Konwalie," Nr. 133. Członkiń 16. Rozalia Zintak, protektorka.

* * *

Gr. 36-ta — Tow. "Harmonia," Chicago, Ill., założona w roku 1903. Organizatorki: Anna Neumann, Helena Żebroska i Stanisława Szeszycka. Przy założeniu było 15 członkiń, obecnie 104. Donacje na szkoły, kościoły, klasztory i uczelnie polskie $576.00, na cele narodowe $220.00.

Zarząd obecny: Helena Love-Szydłowska, prez.; Eugenia Busch, wice-prez.; Kazimiera K. Trochim, sekr. prot.; Olga Marcinkowska, sekr. fin.; Ewelina Hibner, kasjerka.

* * *

Gr. 38-ma — Tow. "Św. Cecylii," Chicago, Illinois, członkiń 176.

Zarząd obecny: Antonina Ślaska, prez.; Aniela Hałas, wice-prez.; Feliksa Radkiewicz, sekr. prot.; Maria Grabińska, sekr. fin.; Maria



I. ODDZIAŁ DOBOSZEK I TRĘBACZEK ZWIĄZKU POLEK W A.

Bochińska, kasjerka. Nr. Wianka 203. Członkiń 3. W. Byczyńska, protektorka.

* * *

Gr. 39-ta — Tow. "N. M. P. Anielskiej," Chicago, Illinois, założona w marcu, 1904. Organizatorki: Maria Plucińska i Marianna Krempec. Przy założeniu było 31 członkiń, obecnie 77. Donacje na szkoły i uczelnie polskie $30.00, na cele narodowe $638.18, na cele dobroczynne $15.00. Stan kasy $405.19.

Zarząd obecny: Leokadia Nadarzyńska, prez.; Kazimiera Plucińska, wice-prez.; Bronisława Krempec, sekr. prot.; Maria T. Michela, sekr. fin., i protektorka Wianka; Stanisława Zbylska, kasjerka. Helena Perzentka i Rozalia Lewandowska, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Różyczki," Nr. 368. Członkiń 3.

* * *

Gr. 40-ta — Tow. "Matki Boskiej Nieustającej Pomocy," Chicago, Ill., założona dnia, 10-go stycznia, 1904. Organizatorka — Wiktoria Harast. Przy założeniu było 24 członkiń, obecnie 152. Donacje na szkoły, kościoły, klasztory i uczelnie polskie $606.00, na cele narodowe $250.00, na cele dobroczynne $3,081.00. Stan kasy $600.27; zamrożone w banku $308.87.

Zarząd obecny: Wiktoria Bałaska, prez.; Stefania Bułat, wice-prez.; Stefania Bała, sekr. prot.; Maria Gębska, sekr. fin., i protektorka Wianka; Teresa Misiaczek, kasjerka; M. Balaban i Antonina Łabno, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Stokrótki," Nr. 404. Członkiń 8.

* * *

Gr. 41sza — Tow. "Jutrzenka," Chicago, Ill., członkiń 172.

Zarząd obecny: Maria Idzikowska, prez.; Klara Murray, wice-prez.; Franciszka Wójcik, sekr. prot.; Eleonora Konkol, sekr. fin., i protektorka Wianka; Tekla Rauch, kasjerka. Numer Wianka 239. Członkiń 8.

* * *

Gr. 42-ga — Tow. "Biała Róża," Chicago, Illinois, założona 12-go kwietnia, 1904. Organizatorki: Leokadia Kadow, Bronisława Suchomska, Julia Złotnicka, Paulina Nowakowska i Tekla Karge. Przy założeniu było 15 członkiń, obecnie 211. Donacje na szkoły, kościoły, klasztory i uczelnie polskie $505.00, na cele narodowe $740.00, na cele dobroczynne $8,211.00. Stan kasy $3,250.85.

Zarząd obecny: Emilia Siwe, prez.; Bronisława Suchomska, wice-prez.; Tekla Karge, sekr. prot., i protektorka Wianka; Maria Janecka, sekr. fin.; Klara Drabańska, kasjerka; Michalina Siwe, Joanna Świątek i Karolina Bawełek, rada gospodarcza. Nr. Wianka 228. Członkiń 14.

Gr. 43-cia — Tow. "Echo Wolności," Cicero, Illinois, założona dnia, 30-go maja, 1904. Organizatorki: Małgorzata Kustra, Dominika Liss i Ludwika Czaja-Wojtanis. Przy założeniu było 26 członkiń, obecnie 340. Donacje na kościoły, klasztory $535.00, na cele narodowe $1,008.20, na cele dobroczynne $9,461.20. Stan kasy $4,227.60.

Zarząd obecny: Ludwika Wojtanis, prez.; Jadwiga Miller, wice-prez.; Agnieszka Pietrzak, sekr. prot.; Anastazja Micnerska, sekr. fin.; Rozalia Ligmanowska, kasjerka. Franciszka Pettkowska, Maria Waszak i Maria Wesołowska, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Aster," Nr. 17. Członkiń 45. Marianna Jabłońska, protektorka.

* * *

Gr. 44-ta — Tow. "Elizy Orzeszkowej," Chicago, Ill., założona dnia, 20-go lipca, 1904. Organizatorki: Zofia Jankiewicz i Natalia Fijałkowska. Przy założeniu było 25 członkiń, obecnie 190.

Zarząd obecny: Zofia Wolska, prez.; Zofia Hodur, wice-prez:; Eugenia Zych, sekr. prot.; Helena Krzywonos, sekr. fin.; Katarzyna Olszewska, kasjerka. Eleonora Gąsiorowska, Adela Krzywonos, Eugenia Wachowicz, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Elizy Orzeszkowej," Nr. 172. Członkiń 16. Zofia Wolska, protektorka.

* * *

Gr. 45-ta — Tow. "Matki Boskiej Częstochowskiej," Chicago, Ill., członkiń 215.

Zarząd obecny: Benedykta Belińska, prez.; Agnieszka Kot, wice-prez.; Jadwiga Cebrzyńska, sekr. prot.; Stanisława Kwiatkowska, sekr. fin.; K. Behnke, kasjerka. Wianek Nr. 369. Członkiń 4. K. Behnke, protektorka.

* * *

Gr. 46-ta — Tow. "Gwiazda Zwycięstwa," Chicago, Ill., założona dnia, 20-go listopada, 1904. Organizatorki: Elżbieta Gorniak, Antonina Wohlgemuth i Eleonora Łagocka. Przy założeniu było 23 członkiń, obecnie 152. Donacje na kościoły, klasztory i uczelnie polskie $291.00, na cele narodowe $2,175.35, na cele dobroczynne $3,744. Stan kasy $2,000.00.

Zarząd obecny: Angelina Milaszewicz, prez.; Maria Bortkiewicz, wice-prez.; Gertruda Potocka, sekr. prot.; Wanda Ratajczak, sekr. fin.; Maria Potocka, kasjerka. Maria Hojnacka, rada gospodarcza. Nr. Wianka 176. Członkiń 23, Florentyna Ratajczak, protektorka.

* * *

Gr. 47-ma — Tow. "Niep. Pocz. Najśw. Marii Panny," Chicago, Ill., założona 24-go listopada, 1904. Organizatorki: Katarzyna Hupka, Magdalena Nowak-Zientarska i Marianna Gackowska-Wachowska. Przy założeniu było 20 członkiń, obecnie 213. Donacje na cele dobroczynne $253.85. Stan kasy $722.56.

Zarząd obecny: Konstancja Marlewska, prez.; Leokadia Kostrzewska, wice-prez.; Marianna Ciesielska, sekr. prot.; Anna Sta-

nowicka, sekr. fin.; Teofila Recka, kasjerka. Nazwa Wianka "Biała Lilia," Nr. 62. Członkiń 13. Teofila Recka, protektorka.

* * *

Gr. 48-ma — Tow. "Rozwój Polek," Chicago, Illinois, członkiń 56.
Zarząd obecny: Franciszka Bonczkowska, prez.; Łucja Mierzwińska, sekr. prot.; Salomea Purol, sekr. fin.; Rozalia Bieniek, kasjerka. Nazwa Wianka "Marii," Nr. 375. Członkiń 4. S. Purol, protektorka.

* * *

Gr. 50-ta — Tow. "Echo Polek," Chicago, Ill., założona dnia, 24-go lutego, 1905. Organizatorki: P. Marquardt, A. Kopczyńska i Antonina Jakubowska. Przy założeniu było 15 członkiń, obecnie 93.
Zarząd obecny: I. Wardzińska, prez.; Z. Kotwica, wice-prez.; L. Nawrocka, sekr. prot.; M. Kuczek, sekr. fin.; E. Bogacka, kasjerka. Agnieszka Jusczyńska i F. Filipowicz, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Iskra," Nr. 162. Członkiń 4. Leokadia Nawrocka, protektorka.

* * *

Gr. 52-ga — Tow. "Św. Jadwigi," Downers Grove, Ill., członkiń 62.
Zarząd obecny: Maria Antkowiak, prez.; Anna Gieborowska, wice-prez.; Józefa Rosińska, sekr. prot.; Cecylia Bułat, sekr. fin.; Wiktoria Bielat, kasjerka. Nr. Wianka 132. Członkiń 12. M. Zaucha, protektorka.

* * *

Gr. 53-cia — Tow. "Św. Barbary," Chicago, Illinois, członkiń 60.
Zarząd obecny: Katarzyna Zembrzuska, prez.; Zofia Jagiełło, wice-prez.; Helena Gosławska, sekr. prot.; Zofia Kocińska, sekr. fin.; Margaret Gramzińska, kasjerka. Nazwa Wianka "Biała Róża," Nr. 33. Członkiń 12. K. Zembrzuska, protektorka.

* * *

Gr. 54-ta — Tow. "Patriotyczne, Im. Stefanii," Chicago, Ill., członkiń 23.
Zarząd obecny: Stanisława Piskati, prez.; Łucja Witt, wice-prez.; Waleria Rogowska, sekr. prot.; Janina Walensa, sekr. fin.; Anna Banke, kasjerka. Nr. Wianka 321. Członkiń 10. Z. Staniszewska, protektorka.

* * *

Gr. 56-ta — Tow. "Sztandar Związku Polek," Chicago, Ill., członkiń 106.
Zarząd obecny: Aniela Bebak, prez.; Katarzyna Lessner, wice-prez.; Józefa Adamik, sekr. prot.; Gertruda Paszek, sekr. fin.; Teofila Konczyk, kasjerka. Nr. Wianka 140. Członkiń 6. G. Paszek, protektorka.

Gr. 57-ma — Tow. "Św. Anny," Chicago, Illinois, założona dnia 24-go września, 1905. Organizatorki: J. Rejdukowska, St. Makielska i T. Piasecka. Przy założeniu było 45 członkiń, obecnie 212. Donacje na szkoły, kościoły, klasztory $1,550.00, na cele narodowe $850.00, na cele dobroczynne $4,500.00. Stan kasy $2,800.00; zamrożone w bankach $2,000.00.

Zarząd obecny: Anna Schweda, prez.; Józefa Orłowska, wice-prez.; Agnieszka Słomińska, sekr. prot.; Klara Nowotna, sekr. fin.; i Weronika Nowakowska, sekr. fin.; Teresa Białoruska, kasjerka. — Wspólny Wianek 24-ty z Grupą 146-tą.

* * *

Gr. 58-ma — Tow. "Św. Genowefy," Chicago, Illinois, członkiń 121. Założona dnia, 26-go września, 1905 r. Organizatorki: Anna Klarkowska, Józefa Jendrzejek, Anna Rozmysłowska, Stanisława Słupikowska, Maria Rozmarynowska i Anna Knapik.

Donacje na szkoły, kościoły, klasztory $332.00, na cele narodowe $931.00, na cele dobroczynne $128.23. Stan kasy — $900.00 w bondach; $665.15 gotówki.

Zarząd obecny: Anna Klarkowska, prez.; Antonina Matysik, wice-prez.; Julia Wichłacz, sekr. prot.; Maria Smorowska, sekr. fin.; Józefa Ciombor, kasjerka. Wianek Nr. 186. Członkiń 2. M. Smorowska, protektorka.

* * *

Gr. 61-sza — Tow. "Św. Ireny," Chicago, Ill., założona dnia, 19-go listopada, 1905. Organizatorki: Maria Majer, Franciszka Johns i P. Szumowska. Przy założeniu było 25 członkiń, obecnie 218. Donacje na cele narodowe $544.00, na cele dobroczynne $4,573.40.

Zarząd obecny: Agata Polniaszek, prez.; Salomea Szynalska, wice-prez.; Stanisława Kuberska, sekr. prot.; Emilia Stempowska, sekr. fin.; Julia Świder, kasjerka. Klebek, Archacka i Frankowska, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Św. Ireny," Nr. 114. Członkiń 33. Władysława Wencel, protektorka.

* * *

Gr. 62-ga — Tow. "Wolność Polek," Chicago, Ill., założona dnia, 13-go lutego, 1906. Organizatorki: M. Czohańska, S. Idzikowska, H. Szymańska i A. Dejnowska. Przy założeniu było 12 członkiń, obecnie 85. Donacje na cele dobroczynne $400.00. Stan kasy $1,000.00.

Zarząd obecny: M. Karczewska, prez.; B. Kulka, wice-prez.; J. Grzywińska, sekr. prot.; W. Szarek, sekr. fin.; W. Wolińska, kasjerka. F. Rutkowska i H. Sienicka, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Konwalia," Nr. 540. Członkiń 2. W Szarek, protektorka.

Gr. 63-cia — Tow. "Polska Powstająca," Chicago, Ill., członkiń 88.

Zarząd obecny: Maria Kuflewska, prez.; Agnieszka Gruszczyńska, wice-prez.; Marta Gruszczyńska, sekr. prot.; Aniela Jagłowska, sekr. fin.; Bronisława Olszewska, kasjerka. Nr. Wianka 31. Członkiń 4. A. Jagłowska, protektorka.

* * *

Gr. 64-ta — Tow. "Matki Boskiej Nieustającej Pomocy," Chicago, Ill., założona w lutym, 1906. Organizatorki: Zofia Grabowska, Agnieszka Cicha, Anastazja Pruzanska i M. Martin. Obecnie członkiń 66. Donacje na kościoły i klasztory $64.00, na cele narodowe $144.50, na cele dobroczynne $651.21. Stan kasy $800.00.

Zarząd Obecny: Antonina Muszyńska, prez.; Prakseda Zarazy, wice-prez.; Pelagia Przekwas, sekr. prot.; Wiktoria Schuck, sekr. fin.; Pelagia Tomaszewska, kasjerka. Paulina Tyduch, rada gospodarcza. Nr. Wianka 469. Członkiń 4. Wiktoria Schuck, protektorka.

* * *

Gr. 66-ta — Tow. "Gwiazda Nadziei," Chicago, Ill., założona dnia 28-go sierpnia, 1906. Organizatorki: B. R. Wawrzyńska, Aniela Mrozińska i M. Dorańska. Przy założeniu było 29 członkiń, obecnie 65. Donacje na szkoły, kościoły i uczelnie polskie $70.00, na cele narodowe $615.00, na cele dobroczynne $321.00. Stan kasy $450.75.

Zarząd obecny: B. R. Wawrzyńska, prez.; K. Rajska, wice-prez.; M. Mierzwa, sekr. prot.; Z. Karcz, sekr. fin.; J. Krzyżewska, kasjerka. Wianek "Marii," Nr. 60. Członkiń 2. Marianna Mierzwa, protektorka.

* * *

Gr. 68-ma — Tow. "Św. Salomei," Chicago, Ill., założona dnia, 25-go października, 1906. Organizatorki: Julia Arendt i Anastazja Nowak. Przy założeniu było 20 członkiń, obecnie 111. Donacje na kościoły $167.00, na cele narodowe $643.31, na cele dobroczynne $416.63. Stan kasy $367.40; zamrożone w banku $53.67; Bondy $650.00; w Spółce Św. Jacka $140.00.

Zarząd obecny: Klara Kowaczek, prez.; Marianna Korcz, wice-prez.; Cecylia Krueger, sekr. prot.; Marta Maćkowiak, sekr. fin.; Agnieszka Tomchek, kasjerka. Nazwa Wianka "Św. Cecylii," Nr. 65. Członkiń 11. M. Maćkowiak, protektorka.

* * *

Gr. 69-ta — Tow. "Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny," Chicago, Illinois, założona dnia, 25-go lutego, 1907. Organizatorki: Maria Łabucka, Ludwika Broniec, Maria Wiza i Felicja Bojanowska. Przy założeniu było 21 członkiń, obecnie 91. Donacje na szkoły, kościoły $116.00, na cele narodowe $55.00, na cele dobroczynne $2,135.00. Stan kasy $1,276.71.

Zarząd obecny: Rozalia Petlak, prezeska; Maria Ligocka, wice-prez.; Józefa Lechert, sekr. prot.; Katarzyna Litawa, sekr. fin.; Ludwika Wygas, kasjerka; Otylia Michalska i Władysława Łukaszkiewicz, rada gospodarcza. Nr. Wianka 94. Członkiń 2. I. Krueger, protektorka.

* * *

Gr. 70-ta — Tow. "Palma Zwycięstwa," Chicago Heights, Ill., członkiń 213.

Zarząd obecny: Anna Kłyczek, prez.; Felicja Bonick, wice-prez.; Helena Sala, sekr. prot.; Helena Roznowska, sekr. fin.; Maria Budzik, kasjerka. Wianek Nr. 263. Członkiń 50. A. Bura, protektorka.

* * *

Gr. 71-sza — Tow. "Św. Cecylii," Chicago, Ill., członkiń 135.

Zarząd obecny: Teofila Rusakiewicz, prez.; Stanisława Hałacińska, wice-prez.; Bronisława Zielińska, sekr. prot.; Paulina Skarbek, sekr. fin.; Katarzyna Olender, kasjerka. Nr. Wianka 131. Członkiń 8. B. Zielińska, protektorka.

* * *

Gr. 73-cia — Tow. "Św. Anny," Chicago, Ill., założona dnia, 15-go września, 1907. Organizatorka: Katarzyna Hałkowska. Przy założeniu było 39 członkiń, obecnie 304. Donacja na szkoły, kościoły, klasztory i uczelnie polskie $2,650.00, na cele narodowe $2,000.00, na cele dobroczynne $6,030.00. Stan kasy $5,344.70.

Zarząd obecny: Joanna Andrzejewska, honorowa prezeska; Pelagia Draniczarek, prez.; Julia Kopec, wice-prez.; Zofia Panek, sekr. prot.; Regina Litoborska, sekr. fin.; Katarzyna Lipińska, kasjerka. Nr. Wianka 2-gi. Członkiń 49. J. Andrzejewska, protektorka.

* * *

Gr. 75-ta — Tow. "Przyszłość Polski," Chicago, Ill., założona dnia, 30-go października, 1907. Organizatorki: Maria Uczciwek-Rybicka, Maria Ginter-Wolff i Anna Neumann. Przy założeniu było 11 członkiń, obecnie 45.

Zarząd obecny: Ludwika Kasperek, prez.; Jadwiga Bzówka, wice-prez.; Maria Rybicka, sekr. prot.; Maria Szumińska, sekr. fin.; Zofia Gawińska, kasjerka.

* * *

Gr. 79-ta — Tow. "Wolność Polski," Chicago, Ill., członkiń 58.

Zarząd obecny: K. Minga, prez.; E. Jilko, wice-prez.; T. Marszałkowska, sekr. prot.; J. Michalczyk, sekr. fin.; A. Hasterock, kasjerka. Nr. Wianka 116. Członkiń 11. A. Hasterock, protektorka.

* * *

Gr. 80-ta — Tow. "Palma Zwycięstwa," Chicago, Ill., członkiń 27.

Zarząd obecny: Maria Niemiec, prez.; Maria Gordon, wice-prez.; Emilia Vady, sekr. prot.; Waleria Niemiec, sekr. fin.; Maria Krysiak, kasjerka.

Gr. 82-ga — Tow. "Juliusza Słowackiego," Chicago, Ill., założona w sierpniu, 1908. Obecnie członkiń 41. Donacje na szkoły, kościoły i uczelnie polskie $38.00, na cele narodowe $65.00, na cele dobroczynne $71.00. Stan kasy $270.49.

Zarząd obecny: Helena Chudzicka, prez.; Helena Nosal, wice-prez.; Leokadia Wasielewska, sekr. prot.; Irena Matuszkiewicz, sekr. fin.; Seweryna Czwalińska, kasjerka. Anastazja Reder i Maria Lukowicz, rada gospodarcza. Kunegunda Stoklas, odźwierna.

* * *

Gr. 83-cia — Tow. "Pań Polonia," Chicago, Ill., członkiń 35.

Zarząd obecny: Maria Rączka, prez.; Julia Jedrzejczyk, wice-prez.; Helena Stoklosa, sekr. prot.; Helena Racic, sekr. fin.; Józefa Wiśniewska, kasjerka.

* * *

Gr. 84-ta — Tow. "Św. Weroniki," Chicago, Ill., założona 26-go stycznia, 1909. Organizatorki: Magdalena Dumanowska i Stanisława Sucharzewska. Przy założeniu było 15 członkiń, obecnie 203. Donacje na kościoły $1,769.50, na cele narodowe $750.00, na cele dobroczynne $1,075.00. Stan kasy $1,071.53.

Zarząd obecny: M. Broniarczyk, prez.; Paulina Kukielska, wice-prez.; Weronika Jacek, sekr. prot.; Anna Blecharz, sekr. fin.; M. Murawska, kasjerka. Józefa Pietras, Prakseda Nowaczyk, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Marii," Nr. 110. Członkiń 50. Helena Jacek, protektorka.

* * *

Gr. 85-ta — Tow. "Imię Marii," Chicago, Ill., członkiń 32.

Zarząd obecny: Michalina Lewandowska, prezeska; A. Karolewicz, wice-prez.; B. Nelkowska, sekr. prot.; Ludwika Zielińska, sekr. fin.; Stanisława Butkiewicz, kasjerka. Nazwa Wianka "Konwalia," Nr. 555. Członkiń 8. L. Zielińska, protektorka.

* * *

Gr. 89-ta — Tow. "Zmartwychwstania Pańskiego," Chicago, Illinois, założona dnia, 8-go kwietnia, 1909. Organizatorki: dr. Kaczorowska, Anastazja Nowogórska, Tekla Norkiewicz i Cecylia Kuszewska. Przy założeniu było 16 członkiń, obecnie 154. Donacje na cele dobroczynne $1,082.02, na cele narodowe $2,349.97. Stan kasy $1,242.90.

Zarząd obecny: Anastazja Nowogórska, prez.; Maria Wencel, wice-prez.; Bronisława Piechocka, sekr. prot.; Janina Guzik, sekr. fin.; Julia Cwik, kasjerka; Anna Olkiewicz, Zofia Satkiewicz, Leokadia Fec, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Mirt," Nr. 220. Członkiń 26. Stasia Norkiewicz, protektorka. Klub Panien "Gardynia." Członkiń 26.

Gr. 92-ga — Tow. "Lilia Matki Boskiej N. P.," Chicago, Ill., członkiń 93.

Zarząd obecny: Maria Narkiewicz, prez.; Anna Wojcik, wice-prez.; Agnieszka Kalinowska, sekr. prot.; Anna Marach, sekr. fin.; Maria Schank, kasjerka. Nr. Wianka 136. Członkiń 6. A. Marach, protektorka.

* * *

Gr. 93-cia — Tow. "Marii Rodziewiczówny," Chicago, Ill., założona dnia, 28-go sierpnia, 1910. Organizatorki: Maria Rokosz i Leokadia Swierał. Przy założeniu było 50 członkiń, obecnie 42.

Zarząd obecny: Maria Miękiesiewicz, prez.; Maria Marzynska, wice-prez.; Stanisława Wnorowska, sekr. fin.; Leokadia Frankowska, sekr. prot.; Bronisława Kawczyńska, kasjerka; Stefania Kustron, Augusta Makowska, Julia Myśliwiec, rada gospodarcza.

* * *

Gr. 94-ta — Tow. "Matki Boskiej Bolesnej," Chicago, Ill., założona dnia, 2-go września, 1909. Organizatorki: A. Borowicz, M. Kupka i A. Mrozińska. Przy założeniu było 10 członkiń, obecnie 63. Donacje na kościoły $100.00, na cele narodowe $250.00, na cele dobroczynne $253.00. Stan kasy $600.00.

Zarząd obecny: W. Wójcicka, prez.; J. Skonieczna, wice-prez.; Katarzyna Sobczak, sekr. prot.; Małgorzata Majchrzak, sekr. fin.; M. Cichocka, kasjerka. E. Jankowska, J. Kogut i G. Redłowska, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Konwalie," Nr. 558. Członkiń 27. M. Sobczak, protektorka.

* * *

Gr. 95-ta — Tow. "Św. Franciszki," Chicago, Ill., założona dnia, 5-go sierpnia, 1909. Organizatorki: Franciszka Rytlewska i Julianna Smoczyńska. Przy założeniu było 16 członkiń, obecnie 46. Stan kasy $278.22.

Zarząd obecny: Jadwiga Sutter, prez.; Aniela LaBuda, wice-prez.; Maria Kołodziej, sekr. prot.; Apolonia Apida, sekr. fin.; Konstancja Fruzyna, kasjerka.

* * *

Gr. 96-ta — Tow. "Córy Wolności," Chicago, Ill., założona dnia, 16-go stycznia, 1910. Organizatorka — Leokadia Kadow. Przy założeniu było 12 członkiń, obecnie 57. Donacje na szkoły, kościoły, klasztory, uczelnie polskie, $58.00, na cele narodowe $618.00, na cele dobroczynne $518.00. Stan kasy $350.00.

Zarząd obecny: A. Brzezicka, prez.; M. Karaniewicz, wice-prez.; Anna Lekan, sekr. prot.; T. Reinowska, sekr. fin.; M. Jasińska, kasjerka. Anna Kacka i W. Makarska, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Stokrotki," Nr. 200. Członkiń 2. Teodora Reinowska, protektorka.

Gr. 97-ma — Tow. "Kółko Towarzyskie," Chicago, Illinois, członkiń 50.

Zarząd obecny: Apolonia Spoczyńska, prez.; Jadwiga Lijewska, wice-prez.; Józefa Włodyga, sekr. prot.; Antonina Zielińska, sekr. fin.; Michalina Małecka, kasjerka.

* * *

Gr. 98-ma — Tow. "Św. Barbary," Chicago, Illinois, członkiń 224.

Zarząd obecny: Franciszka Skibicka, prez.; Franciszka Krochmal, wice-prez.; Maria Mocadło, sekr. prot.; Franciszka Kołodziej, sekr. fin.; Maria Ciesla, kasjerka. Nazwa Wianka "Biała Róża," Nr. 326. Członkiń 4. F. Kołodziej, protektorka.

* * *

Gr. 99-ta — Tow. "Św. Czesławy," Chicago, Ill., założona dnia, 21-go lutego, 1910. Organizatorka: Anna Drazba-Kalas. Przy założeniu było 18 członkiń, obecnie 53. Donacje na szkoły, kościoły i klasztory $110.00, na cele narodowe $45.00, na cele dobroczynne $18.

Zarząd obecny: Anna Kalas, prez.; C. Dombrowska, wice-prez.; Felicja Szczepankowska, sekr. prot.; Jadwiga Walas, sekr. fin.; Maria Michalik, kasjerka.

* * *

Gr. 100 — Tow. "Królowej Jadwigi," Chicago, Ill., założona dnia, 6-go lutego, 1910. Organizatorki: Katarzyna Santowska, Stanisława Stranc i Anna Koszuta. Przy założeniu było 20 członkiń, obecnie 87. Donacje na szkoły, kościoły, klasztory i uczelnie polskie $235.00, na cele narodowe $171.40, na cele dobroczynne $125.00.

Zarząd obecny: Stanisława Stranc, prez.; Helena Zawacka, wice-prez.; Franciszka Szymkowiak, sekr. prot.; Franciszka Zawacka, sekr. fin.; Anna Mathis, kasjerka; Marianna Replewicz i Franciszka Janicka, rada gospodarcza.

* * *

Gr. 101 — Tow. "Robotnica," Chicago, Illinois, założona dnia, 20-go marca, 1910. Organizatorka: Józefa Kuźmińska. Przy założeniu było 12 członkiń, obecnie 117. Donacje na szkoły i uczelnie polskie $85.00, na cele narodowe $359.00, na cele dobroczynne $215.00. Stan kasy $100.00.

Zarząd obecny: J. Kuźmińska, prez.; B. Dziengiel, wice-prez.; S. Bogdańska, sekr. prot.; I. Kuźmińska, sekr. fin.; J. Kaczmarek, kasjerka; H. Zahn i H. Janiak, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Marii Konopnickiej," Nr. 56. Członkiń 8.

* * *

Gr. 102 — Tow. "Córy Grunwaldzkie," Chicago, Ill., założona dnia, 10-go czerwca, 1910. Organizatorki: Helena Szymańska, Stanisława Idzikowska i Anna Dejnowska. Przy założeniu było 25 członkiń, obecnie 38. Donacje na cele narodowe $80.00, na cele dobroczynne $251.00. Stan kasy $331.80.

Zarząd obecny: N. Fijałkowska, prez.; M. Smoody, wice-prez.; Pelagia Suchomska, sekr. prot.; Helena Skudnig, sekr. fin.; J. Steczyńska, kasjerka. E. Szczerbicka, J. Sosnowska i M. Plucińska, rada gospodarcza.

* * *

Gr. 106 — Tow. "Przyszłość Wolności Polski," Chicago, Ill., założona 28-go sierpnia, 1910. Organizatorki: Helena Jarzembowska, M. Labucka, Anna Drazba i Katarzyna Sobota. Przy założeniu było 25 członkiń, obecnie 52. Donacje na szkoły, kościoły i uczelnie polskie $31.75, na cele narodowe $324.40, na cele dobroczynne $568.99. Stan kasy $200.00.

Zarząd obecny: Maria Kujawa, prez.; W. Michalska, wice-prez.; M. Kolasińska, sekr. prot.; B. Plażewska, sekr. fin.; E. Kazowska, kasjerka. S. Błaszczyk, S. Mazurkiewicz i H. Chleboś, rada gospodarcza.

* * *

Gr. 107 — "Tow. Św. Bronisławy pod opieką Św. Józefa," Chicago, Ill., założona dnia, 21-go sierpnia, 1910. Organizatorki: Antonina Ostrowska i Eleonora Kowalkowska. Przy założeniu było 15 członkiń, obecnie 31. Donacje na kościoły, klasztory $89.00, na cele narodowe $195.00, na cele dobroczynne $1,010.00. Stan kasy $50.00.

Zarząd obecny: Ewa Olechowska, prez.; Maria Chmiel, wice-prez.; Anastazja Holska, sekr. prot.; Katarzyna Musiał, sekr. fin.; Eleonora Blaz, kasjerka. Nr. Wianka 4-ty. Członkiń 3.

* * *

Gr. 108 — Tow. "Św. Cecylii," Chicago, Illinois, członkiń 34.

Zarząd obecny: Anna Złotowska, prez.; Helena Kosobucka, wice-prez.; Zofia Blachowska, sekr. prot.; Marta Siuda, sekr. fin.; Julianna Ibrom, kasjerka. Wianek Nr. 441. Członkiń 6. C. Serwatkiewicz, protektorka.

* * *

Gr. 109 — Tow. "Marii Magdaleny," Joliet, Ill., założona dnia, 11-go listopada, 1910. Organizatorki: Maria Grybich i Bronisława Wawrzyńska. Przy założeniu było 27 członkiń, obecnie 69. Donacje na kościoły i uczelnie polskie $355.00, na cele narodowe $98.00. Stan kasy $150.00.

Zarząd obecny: Elżbieta Wojnarowska, prez.; Władysława Mondrella, wice-prez.; Anna Zołła, sekr. prot.; Teodora Wellnitz, sekr. fin.; Jadwiga Wiśniewska, kasjerka.

* * *

Gr. 110 — Tow. "Urszuli Kochanowskiej," Cicero, Ill., założona dnia, 10-go grudnia, 1910. Organizatorki: Febronia Jerozal i Dominika Liss. Obecnie członkiń 59.

Zarząd obecny: F. Zawarska, prez.; J. Stolarska, wice-prez.; A. Kuczborska, sekr. prot.; C. W. Jerozal, sekr. fin.; H. Liss, kasjerka; L. Jerozal, Ł. Maciejewska i Z. Kołacińska, rada gospodarcza.

* * *

Gr. 111 — Tow. "Gwiazda Nadziei," South Chicago, Ill., założona dnia, 27-go stycznia, 1911. Organizatorki: Bronisława Wawrzyńska, M. Grubich i Emilia Grajkowska. Przy założeniu było 42 członkinie, obecnie 249. Donacje na szkoły, kościoły i klasztory $368.00, na cele narodowe $1,085.00, na cele dobroczynne $1,442.80. Stan kasy $456.56.

Zarząd obecny: W. Manikowska, prez.; Ewa Mackiewicz, wice-prez.; Józefa M. Harmacińska, sekr. prot.; C. Marciniak, sekr. fin.; Irena Gryniewicz, kasjerka. T. Tomczak, S. Ostrowska i Z. Nowak, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Gardynia," Nr. 458. Członkiń 20. Stanisława Ostrowska, protektorka.

* * *

Gr. 112 — Tow. "Korony Polskiej," So. Chicago, Ill., założona dnia, 12-go lutego, 1911. Organizatorka: B. Wawrzyńska. Przy założeniu było 38 członkiń, obecnie 228. Donacje na szkoły, kościoły, klasztory i uczelnie polskie $285.00, na cele narodowe $368.00, na cele dobroczynne $1,185.50. Stan kasy $600.00.

Zarząd obecny: Ag. Lenard, prez.; Fran. Puszkiewicz, wice-prez.; Wład. Skitz, sekr. prot.; Pel. Święcikowska, sekr. fin.; M. Janiak, kasjerka; Teresa Rolewicz i Stanisława Madaj, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Niezapominajek." Nr. 34. Członkiń 43. Maria Janiak, protektorka.

* * *

Gr. 114 — Tow. "Praca i Postęp," Chicago, Ill., założona dnia, 7-go marca, 1911. Organizatorki: Anna Krygier i H. Mroczkiewicz-Smith. Przy założeniu było 11 członkiń, obecnie 95. Donacje na szkoły, kościoły i klasztory $130.00, na cele narodowe $519.25, na cele dobroczynne $1,068.00. Stan kasy $610.48, Polski Bond $100.00, Złoty Bond $1,000.00; zamrożone w banku $346.18.

Zarząd obecny: Michalina Zajewska, prez.; Felicja Denis, wice-prez.; Emilia Wołcyrz, sekr. prot.; Helena Mroczkiewicz-Smith, sekr. fin.; Julia Kawalkowska, kasjerka. Helena Snopek, Julia Majewska i Zofia Losin, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Konwalie," Nr. 18. Członkiń 13. Lucyna Majewska, protektorka.

* * *

Gr. 118 — Tow. "Gwiazda Wolności," Chicago, Ill., założona dnia, 7-go maja, 1911. Organizatorki: Maria Weyna i Maria Zabłocka. Przy założeniu było 15 członkiń, obecnie 107. Donacje na szkoły, kościoły, klasztory i uczelnie polskie $743.00, na cele narodowe $1,090.30, na cele dobroczynne $1,423.34. Stan kasy $732.91; zamrożone w banku $1,600.00.

Zarząd obecny: Amelia Wesołowska, prez.; Zofia Reiman, wice-prez.; Helena Marek, sekr. prot.; L. Czyżewska, sekr. fin.; Maria Dylewska, kasjerka. Nazwa Wianka "Gwiazdeczki," Nr. 57. Członkiń 12. A. Lisztewnik, protektorka.

* * *

Gr. 120 — Tow. "Św. Ireny," Chicago, Ill., założona dnia, 28-go maja, 1911. Organizatorki: Joanna Smuczyńska i Anastazja Iglinska. Przy założeniu było 20 członkiń, obecnie 159. Donacje na szkoły, kościoły, $905.00, na cele narodowe $434.00, na cele dobroczynne $363.84. Stan kasy $3,309.50.

Zarząd obecny: Weronika Urbanek, prez.; Irena Jalowiec, wice-prez.; Genowefa Wincek, sekr. prot.; Prakseda Andruszewska, sekr. fin.; Marianna Plurzynska, kasjerka. Zofia Janiga, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Lilie," Nr. 67. Członkiń 24. Teresa Miloszewska, protektorka.

* * *

Gr. 121 — Tow. "Promień Słońca," South Chicago, Ill., członkiń 50.

Zarząd obecny: Julia Rucińska, prez.; Julia Ostaszewska, wice-prez.; Maria Sadowska, sekr. prot.; Helena Kolanowska, sekr. fin.; P. Napierkowska, kasjerka. Wianek Nr. 221. Członkiń 10. J. Rucińska, protektorka.

* * *

Gr 123 — Tow. "Promień Wolności," Chicago, Ill., założona dnia, 15-go sierpnia, 1911. Organizatorki: Maria Szostkowska i Joanna Bloch. Przy założeniu było 18 członkiń, obecnie 33. Donacje na uczelnie polskie $55.00, na cele narodowe $337.00, na cele dobroczynne $1,515.00. Stan kasy $718.42.

Zarząd obecny: M. Szostkowska, prez.; M. Czachowska, wice-prez.; M. Lewandowska, sekr. prot.; M. Knakiewicz, sekr. fin.; M. Porzuczek, kasjerka.

* * *

Gr. 124 — Tow. "Heleny Modrzejewskiej," Chicago, Ill., założona dnia, 17-go sierpnia, 1911. Organizatorki: Maria Tadych, Anna Tadych, M. Lewińska, A. Kubas, K. Barańska, M. Kolanowska, K. Barańska i A. G. Kubas. Przy założeniu było 18 członkiń, obecnie 50. Donacje na cele narodowe $45.00, na cele dobroczynne $177.62.

Zarząd obecny: Anna Janowiak, prez.; E. Doreńska, wice-prez.; M. Jungels, sekr. prot.; Helena Patzke, sekr. fin.; J. Skupniewicz, kasjerka. M. Kłodzinska, P. Tadych i J. Okoniewska, rada gospodarcza.

* * *

Gr. 126 — Tow. "Polki Nadwiślańskie," Chicago, Ill., założona dnia, 24-go września, 1911. Organizatorki: Maria Dziubla, Anna

Kolczak i Maria Wojciechowska. Przy założeniu było 31 członkiń, obecnie 255. Stan kasy $3,201.15.

Zarząd obecny: Maria Dziubla, prez.; E. Legodzińska, wiceprez.; Zofia Stogiera, sekr. prot.; Weronika Bautch, sekr. fin.; Zofia W. Siwek, kasjerka. Rozalia Siek, Zuzanna Wieszczyk i Tekla Sowa, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Chicago," Nr. 287. Członkiń 32. Balbina Kozdroń, protektorka.

* * *

Gr. 130 — Tow. "Św. Marii Magdaleny," Chicago, Ill., założona dnia, 17-go grudnia, 1911. Organizatorki: A. Borowicz, M. Wawrzyńska, A. Mrozińska i Józefa Janke. Przy założeniu było 21 członkiń, obecnie 87. Donacje na cele narodowe $50.00, na cele dobroczynne $1,946.46. Stan kasy $1,416.52.

Zarząd obecny: Maria Labno, prez.; W. Dyrek, wice-prez.; Elżbieta Kloc, sekr. prot.; Maria Kornak, sekr. fin.; Julia Palus, kasjerka. W. Wójcik i F. Herstowska, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Niezapominajki," Nr. 52. Członkiń 11. Maria Wenzel, protektorka.

* * *

Gr. 134 — Tow. "Marii Dulębianki," Chicago, Ill., założona dnia, 19-go marca, 1912. Organizatorki: Agnieszka Grupczyńska, Wiktoria Kopczyńska i Franciszka Gajewska. Przy założeniu było 42 członkiń, obecnie 77. Donacje na cele narodowe $605.87, na cele dobroczynne $806.00. Stan kasy $2,263.03.

Zarząd obecny: Wiktoria Kopczyńska, prez.; Maria Ptak, wiceprez.; Florentyna Papiez, sekr. prot.; Jadwiga Walz, sekr. fin.; Bronisława Kwiecień, kasjerka. Regina Kruk, Katarzyna Jendraszek i Honorata Molenda, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Dulębianki," Nr. 574. Członkiń 17. Zofia Ptak, protektorka.

* * *

Gr. 136 — Tow. "Córy Chicago," Chicago, Illinois, założona dnia, 18-go lutego, 1912. Organizatorki: Anna Ossowska, Julia Kowalska, Paulina Koskiewicz. Przy założeniu było 14 członkiń, obecnie 72. Donacje na cele narodowe $408.23, na cele dobroczynne $460.00. — Stan kasy $450.00.

Zarząd obecny: Julia Kowalska, prez.; Maria Ligocka, wiceprez.; Helena Sliwicka, sekr. prot.; Alfreda Krόll, sekr. fin.; Emilia Noncek, kasjerka. Alfreda Sliwicka, Jadwiga Kozak i Teofila Sburek, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Urszuli Kochanowskiej," Nr. 74. Członkiń 8. Jadwiga Kozak, protektorka.

* * *

Gr. 137 — Tow. "Zofii Chrzanowskiej," Chicago, Ill., założona dnia, 21-go marca, 1912. Organizatorki: Ludwika Makuch i Waleria Rakoczy. Przy założeniu było 52 członkiń, obecnie 86. Donacje



KAPELA ZWIĄZKU POLEK W AMERYCE

na szkoły, kościoły, $43.00, na cele narodowe $235.60, na cele dobroczynne $167.28. Stan kasy $499.68.

Zarząd obecny: Maria Ostręga, prez.; Tekla Zdeb, wice-prez.; Stanisława Stortz, sekr. prot.; Zofia Satzik, sekr. fin.; Maria Nykiel, kasjerka. Ewa Pasko i Aniela Borowczyk, rada gospodarcza. Nr. Wianka 374. Członkiń 11.

* * *

Gr. 138 — Tow. "Św. Jadwigi," Chicago, Ill., założona dnia, 21-go kwietnia, 1912. Organizatorki: Karolina Rak, N. Stasiak, A. Sobiszewska i A. Pienta. Przy założeniu było 30 członkiń, obecnie 313. Donacje na szkoły, kościoły, $1,586.00, na cele narodowe $281.50, na cele dobroczynne $3,098.87. Stan kasy $2,513.81.

Zarząd obecny: Weronika Siwek, prez.; W. Rzeszutko, wice-prez.; B. Nowak, sekr. prot.; Z. Bartuś, sekr. fin.; S. Caron, kasjerka, Ł. Kawczyńska, A. Borateńska i W. Myśliwiec, rada gospodarcza. Nr. Wianka 274. Członkiń 49. Felicja Gierut, protektorka. Klub Panien, członkiń 42, założony w roku 1934.

* * *

Gr. 142 — Tow. "Gwiazda Morza," Chicago, Ill., założona dnia 12-go czerwca, 1912. Organizatorka: Julia Złotnicka. Przy założeniu było 18 członkiń, obecnie 69. Donacje na szkoły i kościoły $94.00, na cele narodowe $10.00, na cele dobroczynne $6,360.00. Stan kasy $510.00.

Zarząd obecny: Jadwiga Wilunowska, prez.; Bolesława Malinowska, wice-prez.; Paulina Golińska, sekr. fin.; Alicja Szczęsna, sekr. prot.; Maria Guzik, kasjerka. Maria Graczykowska i Zofia Janusz, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Lewkonie," Nr. 224. Członkiń 6. Paulina Golińska, protektorka.

* * *

Gr. 144 — Tow. "Perła Marii," Chicago, Illinois, członkiń 17.

Zarząd obecny: Helena Papadopolous, prez.; Wanda Zaklikiewicz, wice-prez.; Feliksa Bednarska, sekr. prot. i sekr. fin.; Henryka Holajn, kasjerka.

* * *

Gr. 145 — Tow. Św. Emilii," Chicago, Ill., założona dnia, 20-go siernia, 1912. Organizatorka: Regina Wanat. Przy założeniu było 25 członkiń, obecnie 99.

Zarząd obecny: Katarzyna Gorak, prez.; Apolonia Kot, wice-prez.; Ewa A. Mikosz, sekr. fin.; Maria Urbańska, sekr. prot.; Katarzyna Kizior, kasjerka. Maria Bonek, Zofia Baran i Agnieszka Gulik, rada gospodarcza. Nr. Wianka 429. Członkiń 37. Ewa A. Mikosz, protektorka.

* * *

Gr. 146 — Tow. "Wzajemnej Pomocy pod wezwaniem Św. Elżbiety," Chicago, Ill., założona dnia, 15-go sierpnia, 1912. Organiza-

torki: Agnieszka Słomińska i Józefa Orłowska. Przy założeniu było 32 członkiń, obecnie 79. Donacje na szkoły, kościoły i uczelnie polskie $1,100.00, na cele narodowe $800.00, na cele dobroczynne $1,272.00. Stan kasy $2,000.00; zamrożone w bondach $1,300.00.

Zarząd obecny: Józefina Lisewska, prez.; Kazimiera Bagińska, wice-prez.; Agnieszka Słomińska, sekr. prot.; Maria Fuhl, sekr. fin.; Józefa Orłowska, kasjerka. Nazwa Wianka "Św. Heleny," Nr. 24. Członkiń 49. Agnieszka Słomińska, protektorka.

* * *

Gr. 149 — Tow. "Matki Boskiej Ostrobramskiej," Chicago, Ill., założona dnia, 1-go stycznia, 1912. Organizatorki: Maria Koplewska, Leokadia Pronieńska, Balbina Domurał, Katarzyna Serafiniak, Katarzyna Wójcik i Józefa Orzechowska. Członkiń 108. Donacje na szkoły, kościoły i uczelnie polskie $976.25, na cele narodowe $275.50, na cele dobroczynne $301.35.

Zarząd obecny: Zofia Jagielska, prez.; Gabryela Lach, wice-prez.; Stefania Błażewicz, sekr. prot.; Zofia Suda, sekr. fin.; Katarzyna Jałowiec, kasjerka. Nazwa Wianka "Kalia," Nr. 189. Członkiń 15. F. Wesołowska, protektorka. Z. Gruca, M. Gaj i Tekla Ziomek, rada gospodarcza.

* * *

Gr. 150 — Tow. "Św. Sabiny," Chicago, Illinois, założona dnia, 17-go listopada, 1912. Organizatorki: Maria Franciszkowska-Riech i Julia Makielska. Przy założeniu było 17 członkiń, obecnie 96. Donacje na kościoły i klasztory $581.95, na cele narodowe $349.00, na cele dobroczynna $37.00. Stan kasy $425.00.

Zarząd obecny: Waleria Soltysik, prez.; Julia Tomasik, wice-prez.; Klara Liczywek, sekr. prot.; Róża Trzebiatowska, sekr. fin.; Maria Januszewska, kasjerka. Genowefa Jackowska, Bronisława Zawislak i Wiktoria Wollenberg, rada gospodarcza. Nr. Wianka 529. Członkiń 10.

* * *

Gr. 154 — Tow. "Św. Jadwigi," Phoenix, Illinois, założona dnia, 22-go grudnia, 1912. Organizatorki: Anna Kłyczek i Ludwika Lewicka. Przy założeniu było 23 członkiń, obecnie 181. Donacje na szkoły i kościoły, $1,040.00, na cele narodowe $676.75, na cele dobroczynne $2,715.00. Stan kasy $800.00.

Zarząd obecny: Józefa Babiarz, prez.; Helena Kresek, wice-prez.; Rozalia Pasek, sekr. prot.; Maria Batera, sekr. fin.; Marianna Kowalczyk, kasjerka: Józefa Smolarska i Marianna Myśliwiec, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Stokrotek," Nr. 124. Członkiń 29. Irena Sylwestrzak, protektorka.

* * *

Gr. 155 — Tow. "Triumf Związku Polek," Chicago, Ill., założona dnia, 22-go grudnia, 1912. Organizatorki: Katarzyna Janeczko,

Wiktoria Maksymuk i Katarzyna Santowska. Przy założeniu było 26 członkiń, obecnie 82. Donacje na cele narodowe $212.65, na cele dobroczynne $176.00. Stan kasy $500.00. Zamrożone w banku $1,200.00.

Zarząd obecny: Aniela Martz, prez.; Anna Werwińska, wice-prez.; Wiktoria Maksymuk, sekr. prot.; Agnieszka Knebel, sekr. fin.; Maria Grzesto, kasjerka.

* * *

Gr. 156 — Tow. "Św. Katarzyny," Hegewisch, Illinois, założona dnia 10-go grudnia, 1912. Organizatorki: Józefa Dubisz, Wiktoria Ginalska i Apolonia Stanisławska. Przy założeniu było 13 członkiń, obecnie 96. Donacje na szkoły, kościoły i klasztory $520.00, na cele narodowe $35.00, na cele dobroczynne $2,779.45. Stan kasy $811.63.

Zarząd obecny: Karolina Pikul, prez.; Agnieszka Wlazik, wice-prez.; Józefa Wicińska, sekr. fin.; Maria Fłasińska, sekr. prot.; Helena Bogacz, kasjerka. Nazwa Wianka "Fiołki," Nr. 554. Członkiń 49. A. Wlazik, protektorka.

* * *

Gr. 157 — Tow. "Serca Jezus," Chicago, Ill., członkiń 24.

Zarząd obecny: Wiktoria Stachnik, prez.; Katarzyna Ignowska, wice-prez.; Eleonora Krajewska, sekr. prot.; Konstancja Gorska, sekr. fin.; Bronisława Olszeska, kasjerka. Nr. Wianka 178. Członkiń 5. K. Górska, protektorka.

* * *

Gr. 158 — Tow. "Polek Św. Katarzyny Męcz.," Chicago, Ill., założona dnia, 18-go lutego, 1913. Organizatorki: Tekla Train, Katarzyna Rostenkowska, Anna Polek, Pelagia Klejna, Maria Graczyk, Helena Tomaszewska-Jarzembowska. Przy założeniu było 17 członkiń, obecnie 24.

Zarząd obecny: Józefa Dykier, prez.; Katarzyna Stasch, wice-prez.; Anna Polek, sekr. prot.; Rozalia Kipkowska, sekr. fin.; Maria Blaszenska, kasjerka.

* * *

Gr. 159 — Tow. "Jutrzenka Wolności p. o. Św. Julianny," Chicago, Ill., założona dnia, 23-go lutego, 1913. Organizatorki: Julianna Lucińska i Aniela Bała. Przy założeniu było 15 członkiń, obecnie 112.

Zarząd obecny: Rozalia Cholewa, prez.; Maria Potok, wice-prez.; Antonina Mika, sekr. prot.; Maria Bara, sekr. fin.; Agnieszka Partacz, kasjerka. Weronika Pszepiora, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Stokrotek," Nr. 105. Członkiń 13. Maria Bara, protektorka.

* * *

Gr. 160 — Tow. "Matki Boskiej Nieustającej Pomocy," Chicago, Ill., założona dnia, 27-go lutego, 1913. Organizatorki: Anna Bo-

bowska i Ludwika Lizak. Przy założeniu było 27 członkiń, obecnie 58. Donacje na szkoły, kościoły, klasztory i uczelnie polskie $272.00, na cele narodowe $49.00, na cele dobroczynne $597.00.

Zarząd obecny: Ludwika Lizak, prez.; Anna Bobowska, wice-prez.; Zofia Kieca, sekr. fin.; Cecylia Starzyk, sekr. prot.; Józefa Bargieł, kasjerka.

* * *

Gr. 162 — Tow. "Św. Agnieszki," Chicago, Ill., założone dnia, 13-go marca, 1913. Organizatorki: Agnieszka Lapkiewicz i Antonina Nelson. Przy założeniu było 13 członkiń, obecnie 78. Donacje na kościoły $75.00, na cele narodowe $250.00, na cele dobroczynne $150.00. Stan kasy $635.24.

Zarząd obecny: Agnieszka Łapkiewicz, prez.; Antonina Nelson, wice-prez.; Maria Kobel, sekr. prot.; Konstancja Zielińska, sekr. fin.; Maria Urbańska, kasjerka. Nazwa Wianka "Białe Konwalie," Nr. 190. Członkiń 2.

* * *

Gr. 164 — Tow. "Św. Anny," Chicago, Illinois, członkiń 56.

Zarząd obecny: Marta Lesner, prez.; Anna Kleba, wice-prez.; Marta Roeske, sekr. prot.; Anna Wierzbicka, sekr. fin.; Suzanna Kryża, kasjerka.

* * *

Gr. 165 — Tow. "Matki Boskiej Nieustającej Pomocy," Blue Island, Ill., założona dnia, 6-go maja, 1913. Organizatorki: Aniela Tomaszewska i Stanisława Michalak. Przy założeniu było 30 członkiń, obecnie 139. Donacje na kościoły i klasztory $810.00, na cele narodowe $100.00, na cele dobroczynne $110.00. Stan kasy $500.00.

Zarząd obecny: Agnieszka Kubicka, prez.; Kamila Kysiak, wice-prez.; Joanna Broznowska, sekr. prot.; Bronisława Kaliska, sekr. fin.; Elżbieta Nowak, kasjerka. Rozalia Piotrowska i Teresa Jasińska, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Św. Teresy," Nr. 322. Członkiń 22. J. Grabowska, protektorka.

* * *

Gr 166 — Tow. "Gwiazda Zaranna," Chicago, Ill., założona dnia, 18 maja, 1913. Organizatorki: Władysława Dankowska i Zofia Złotnicka. Przy założeniu było 12 członkiń, obecnie 30. Donacje na cele dobroczynne $1,200.00. Stan kasy $623.58.

Zarząd obecny: M. Zsibay, prez.; F. Przybylska, wice-prez.; Florentyna Tyrek, sekr. prot.; M. Davidson, sekr. fin.; J. Werbachowska, kasjerka. Nazwa Wianka "Konwalia," Nr. 415. Członkiń 5. — J. Werbachowska, protektorka.

Gr. 171 — Tow. "Zgoda Polek," Chicago, Ill., członkiń 94.

Zarząd obecny: Maria Pikul, prez.; Katarzyna Dyngos, wice-prez.; Anna Pajak, sekr. prot.; Helena Klek, sekr. fin.; Maria Placek, kasjerka. Nr. Wianka 130. Członkiń 28. H. Klek, protektorka.

* * *

Gr. 175 — Tow. "Świętej Barbary," La Salle, Illinois, założona dnia, 13-go października, 1913. Organizatorki: Aniela Mrozińska, Antonina A. Gawarecka i Maria Ryczek. Przy założeniu było 29 członkiń, obecnie 133. Donacje na szkoły, kościoły, klasztory i uczelnie polskie $570.00, na cele narodowe $2,272.65, na cele dobroczynne $1,931.72. Stan kasy $2,383.43.

Zarząd obecny: Antonina A. Gawarecka, prez.; Kamila Menne, wice-prez.; Antonina Watkowska, sekr. prot.; Izabela W. Bruder, sekr. fin.; Anna Waszkowiak, kasjerka. Maria Zandecka, Klementyna Pawloska i Emilia Liss, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Konwalie," Nr. 32. Członkiń 17. A. Gawarecka, protektorka.

* * *

Gr. 180 — Tow. "Imię Marii," Pullman, Ill., członkiń 39.

Zarząd obecny: Maria Zeszuto, prez.; Anna Nietupska, wice-prez.; Anna Zeszuto, sekr. prot.; Rozalia Kozłowska, sekr. fin.; Anna Górka, kasjerka. Nazwa Wianka "Białe Róże," Nr. 234. Członkiń 4. A. Zeszuto, protektorka.

* * *

Gr. 181 — Tow. "Matki Boskiej Nieustającej Pomocy," Peru Ill., członkiń 173.

Zarząd obecny: Magdalena Myśliwiec, prez.; Anna Pawlak, wice-prez.; Helena Bozonales, sekr. prot.; Franciszka Pierska, sekr. fin.; Maria Sikora, kasjerka. Nr. Wianka 174. Członkiń 45. L. Stefaniak, protektorka.

* * *

Gr. 183 — Tow. "Minerwa," Chicago, Illinois, członkiń 21.

Zarząd obecny: Maria Stankowicz, prez.; Paulina Parzatka, wice-prez.; Elżbieta Stankowicz, sekr. prot.; Józefa Duffey, sekr. fin.; Pelagia Fojut, kasjerka.

* * *

Gr. 186 — Tow. "Św. Heleny," Chicago, Ill., założona dnia, 26-go lutego, 1914. Organizatorka: Józefa Jendrzejek. Przy założeniu było 23 członkiń, obecnie 45. Donacje na kościoły, i uczelnie polskie $30.00, na cele narodowe $85.00, na cele dobroczynne $200.00. Stan kasy $186.75.

Zarząd obecny: Józefa Waszko, prez.; Klara Urban, wice-prez.; Józefa Wieczorowska, sekr. prot.; Paulina Schiffzich, sekr. fin.; Eleonora Novak, kasjerka. Eleonora Kubisiak, Estera Pietkiewicz, Barbara Zagorska, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Niezapominajki," Nr. 313. Członkiń 4. Józefa Waszko, protektorka.

Gr. 188 — Tow. "Św. Walentyny," Evanston, Ill., założona dnia, 14-go lutego, 1914. Organizatorka: Walentyna Kurczodyna. Przy założeniu było 18 członkiń, obecnie 172. Stan kasy $1,123.40.

Zarząd obecny: Bronisława Kowalska, prez.; Ludwika Rychalska, wice-prez.; Maria Wolińska, sekr. prot.; Rozalia Szpak, sekr. fin.; W. Miłecka, kasjerka. Prakseda Krakowska, Maria Tomaszewska i Rozalia Turska, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Niezapominajki," Nr. 218. Członkiń 59. Maria Tomaszewska, protektorka.

* * *

Gr. 191 — Tow. "Ogniwo," Chicago, Illinois, członkiń 39.

Zarząd obecny: Karolina Ogorek, prez.; Anna Stac, wice-prez.; Anna Tomasiak, sekr. prot.; Franciszka Kalisz, sekr. fin.; Tekla Buczyńska, kasjerka.

* * *

Gr. 192 — Tow. "Królowej Dąbrówki," Chicago, Ill., członkiń 57.

Zarząd obecny: Waleria Maczek, prez.; Zofia Sobota, wice-prez.; Stefania Gałazkiewicz, sekr. prot.; Rozalia Pacion, sekr. fin.; Aniela Podrazik, kasjerka.

* * *

Gr. 193 — Tow. "Majowa Jutrzenka," Chicago, Ill., założona dnia, 8-go czerwca, 1914. Organizatorki: Katarzyna Kwiatkowska, Joanna Rolewicz, Stanisława Bąkowska, Maria Piątkowska i Apolonia Fetter. Przy założeniu było 30 członkiń, obecnie 114. Donacje na szkoły, kościoły, klasztory i uczelnie polskie $345.00, na cele narodowe $165.00, na cele dobroczynne $975.00. Stan kasy $1,000.00.

Zarząd obecny: M. W. Marcinkiewicz, prez.; A. Korzeniewska, wice-prez.; M. Myszkowska, sekr. prot.; Katarzyna Witkowska, sekr. fin.; J. Rolewicz, kasjerka. A. Chencińska i Anna Lakomska, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Biała Lilia," Nr. 38. Członkiń 15. — Maria Myszkowska, protektorka.

* * *

Gr. 195 — Tow. "Wolność," Chicago, Ill., założona dnia, 5-go lipca, 1914. Organizatorka: Salomea Jachimowska. Przy założeniu było 18 członkiń, obecnie 71. Donacje na szkoły, kościoły, klasztory i uczelnie polskie $162.00, na cele narodowe $314.00, na cele dobroczynne $629.00. Stan kasy $102.00.

Zarząd obecny: Salomea Jachimowska, prez.; Helena Podlewska, wice-prez.; Helena Sowa, sekr. prot.; Stanisława Solecka, sekr. fin.; Katarzyna Gosiewska, kasjerka. Nazwa Wianka "Rezeda," Nr. 266. Członkiń 11. Helena Sowa, protektorka.

* * *

Gr. 200 — Tow. "Niepodległość Ojczyzny," Roseland, Illinois, członkiń 24.

Zarząd obecny: K. Zaremba, prez.; M. Samhel, wice-prez.; F. Narkiewicz, sekr. prot., i sekr. fin.; M. Wróblewska, kasjerka.

Gr. 202 — Tow. "Niepodległość Polski," Chicago, Ill., założona dnia, 15-go grudnia, 1914. Organizatorki: Wiktoria Urbaś, Anna Rushkiewicz, Anna Ziemiańska i Maria Zachacka. Przy założeniu było 16 członkiń, obecnie 59. Donacje na cele narodowe $215.05, na cele dobroczynne $383.00. Stan kasy $475.00.

Zarząd obecny: Wiktoria Urbaś, prez.; Maria Zurek, wice-prez.; Emilia Kowynia, sekr. prot.; Rozalia Kruk, sekr. fin.; Antonina Krysa, kasjerka. Nazwa Wianka "Biała Lilia," Nr. 84. Członkiń 14. Wiktoria Urbaś, protektorka.

* * *

Gr. 203 — Tow. "Polek z Nad Fal Dunajca," Chicago, Illinois, członkiń 50.

Zarząd obecny: Zofia Markot, prez.; Konstancja Migon, wice-prez.; Aniela Kura, sekr. prot.; Jadwiga Szmurło, sekr. fin.; Anna Chrusciel, kasjerka. Nr. Wianka 210. Członkiń 5 J. Szmurło, protektorka.

* * *

Gr. 206 — Tow. "Wolna Polska," Chicago Heights, Ill., założona w lutym, 1914. Organizatorki: Helena Zaklikiewicz i Justyna Zaklikiewicz. Przy założeniu było 16 członkiń, obecnie 65. Donacje na kościoły i uczelnie polskie $300.00, na cele narodowe $375.00, na cele dobroczynne $250.00. Stan kasy $1,000.00.

Zarząd obecny: Waleria Sokołowska, prez.; Jadwiga Stagowska, wice-prez.; Zofia Zydlewska, sekr. prot.; Helena Sokołowska, sekr. fin.; Franciszka Kwasek, kasjerka. Nr. Wianka 337. Członkiń 18. Zofia Kuraj, protektorka.

* * *

Gr. 207 — Tow. "Pań Chicago," Chicago, Ill., założona dnia, 16-go kwietnia, 1915. Organizatorki: Józefa Wiśniewska, Eleonora Nowak, Wiktoria Hentzel, Elżbieta Hornik i Maria Winecka. Przy założeniu było 24 członkiń, obecnie 41. Donacje na kościoły i uczelnie polskie $76.50, na cele narodowe $331.07, na cele dobroczynne $401.60. Stan kasy $104.84.

Zarząd obecny: Paulina Zając, prez.; Eleonora Bidzińska, wice-prez.; Józefa Berest, sekr. prot.; Petronela Schultz, sekr. fin.; Bronisława Czyżewska, kasjerka. Marta Olszta, rada gospodarcza.

* * *

Gr. 208 — Tow. "Matki Boskiej Nieustającej Pomocy," North Chicago, Ill., założona dnia, 16-go maja, 1915. Organizatorki: Teofila Jarek i Anna Chrusciel. Członkiń 58.

Zarząd obecny: Józefa Pachciarek, prez.; Rozalia Szczepanek, wice-prez.; Paulina Flanjak, sekr. fin.; Anna Wolak, sekr. prot. Maria Węckowicz, kasjerka.

Gr. 209 — Tow. "Królowej Wandy," So. Chicago, Ill., założona dnia, 11-go maja, 1915. Organizatorki: Wanda Gibasiewicz, Marianna Biedakiewicz i Weronika Lipińska. Przy założeniu było 15 członkiń, obecnie 75.

Zarząd obecny: M. Cieslinska, prez.; K. Kolenda, wice-prez.; H. Szeląg, sekr. prot.; H. Sałacińska, sekr. fin.; C. Kropiewnicka, kasjerka. S. Walczak, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Lilia," Nr. 556. Członkiń 34. K. Kolenda, protektorka.

* * *

Gr. 210 — Tow. "Św. Eweliny," Cicero, Ill., członkiń 36.

Zarząd obecny: Waleria Thieda, prez.; Maria Sławik, wice-prez.; Wiktoria Sujak, sekr. prot.; Katarzyna Mysoglad, sekr. fin.; Helena Rogala, kasjerka.

* * *

Gr. 211 — Tow. "Marii Skłodowskiej-Curie," Chicago, Ill., założona dnia, 17-go sierpnia, 1915. Organizatorki: Zofia Jankiewicz, Jadwiga Czajczyńska, Aniela Busse, Maria Błaszczeńska i Stanisława Pepławska. Członkiń 100. Donacje na szkoły $40.00, na cele narodowe $231.00, na cele dobroczynne $481.75. Stan kasy $275.00; zamrożone w bondach $750.00.

Zarząd obecny: Stefania Błaszczeńska, prez.; Julia Janiszewska, wice-prez.; Maria Smigielska, sekr. fin.; Maria Sieniawska, sekr. prot.; Wiktoria Zych, kasjerka. Nr. Wianka 364. Członkiń 6. M. Smigielska, protektorka.

* * *

Gr. 216 — Tow. "M. B. Niepokalanej," Chicago, Ill., członkiń 42.

Zarząd obecny: Rozalia Jawor, prez.; Maria Majkrzak, wice-prez.; Waleria Karło, sekr. prot.; Rozalia Gorska, sekr. fin.; Maria Malinowska, kasjerka.

* * *

Gr. 217 — Tow. "Zmartwychwstanie Polski," Chicago, Ill., członkiń 19.

Zarząd obecny: Anna Nowicka, prez.; Aniela Ryczek, wice-prez.; Antonina Głogowska, sekr. prot.; Franciszka Lessel, sekr. fin.; Anna Czuj, kasjerka.

* * *

Gr. 232 — Tow. "Świętej Rity," Chicago, Ill., założona dnia, 18-go lipca, 1916. Organizatorka: Franciszka Napieralska. Przy założeniu było 15 członkiń, obecnie 34.

Zarząd obecny: Zofia Tyszka, prez.; Janina Pałczyńska, wice-prez.; Maria Rupińska, sekr. prot.; Jadwiga Zaborowska, sekr. fin.; Władysława Pałczyńska, kasjerka. Nazwa Wianka "Hiacenty," Nr. 536. Członkiń 3. Jadwiga Zaborowska, protektorka.

Gr. 233 — Tow. "Św. Gertrudy," Chicago, Ill., założona dnia, 7-go lipca, 1916. Organizatorki: Zofia Kreft i Anna Ciężadło. Przy założeniu było 15 członkiń, obecnie 114. Donacje na kościoły i klasztory $60.00, na cele narodowe $95.00. Stan kasy $49.75.

Zarząd obecny: Rozalia Nalewaj, prez.; Maria Tobiaska, wice-prez.; Helena Białas, sekr. prot.; Rozalia Kowalska, sekr. fin.; Zofia Kreft, kasjerka. M. Witkowska i J. Pietruszewska, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Niezapominajki," Nr. 63. Członkiń 29. M. Tobiaska, protektorka.

* * *

Gr. 234 — Tow. "Stefanii Chmielińskiej," Chicago, Ill., założona dnia, 5-go września, 1916. Organizatorki: Zofia Jankiewicz i Stefania Chmielińska. Przy założeniu było 32 członkiń, obecnie 151. Donacje na szkoły, kościoły i uczelnie polskie $185.00, na cele narodowe $252.70, na cele dobroczynne $463.50. Stan kasy $388.86; zamrożone w banku $203.85.

Zarząd obecny: Waleria B. Boguszewska, prez.; Lucyna Ziołkowska, wice-prez.; Barbara Jabłońska, sekr. prot.; Pola Baranowska, sekr. fin.; Maria Jabłońska, kasjerka. Nazwa Wianka "Laurowy," Nr. 61. Członkiń 12. Czesława Sabacińska, protektorka.

* * *

Gr. 236 — Tow. "Św. Anny," De Pue, Illinois, członkiń 16.

Zarząd obecny: Rozalia Miskowiec, prez.; Antonina Piasczyk, wice-prez.; Weronika Lysek, sekr. prot.; Maria Kmieciak, sekr. fin.; Zofia Lepionka, kasjerka.

* * *

Gr. 237 — Tow. "Wilia," Chicago, Ill., założona dnia, 16-go grudnia, 1916. Organizatorka: Jadwiga Cieślak. Przy założeniu było 9 członkiń, obecnie 121. Donacje na cele dobroczynne $500.00. Stan kasy $100.00.

Zarząd obecny: Jadwiga Cieślak, prez.; Helena Kisielewska, wice-prez.; Maria Kamykowska, sekr. prot.; Józefa Kratowicz, sekr. fin.; Aniela Zajączkowska, kasjerka. Nazwa Wianka: "Bławatki," Nr. 54. Członkiń 23. Jadwiga Cieślak, protektorka.

* * *

Gr. 239 — Tow. "Lilii Wenedy," Chicago, Illinois, członkiń 54.

Zarząd obecny: Bronisława Karwowska, prez.; Maria Kieres, wice-prez.; Anastazja Niedzielska, sekr. prot.; Janina Kieres, sekr. fin.; Stanisława Springer, kasjerka. Nr. Wianka 316. Członkiń 3. J. Kieres, protektorka.

* * *

Gr. 240 — Tow. "Wyzwolona Polska," Chicago, Ill., założona dnia, 31-go grudnia, 1916. Organizatorki: Michalina Matczyńska, Antonina Ostrowska i Jadwiga Ostrowska. Przy założeniu było 9

członkiń, obecnie 34. Donacje na szkoły i kościoły $40.00, na cele narodowe $326.70, na cele dobroczynne $488.75. Stan kasy $159.73.

Zarząd obecny: Walentyna Uznańska, prez.; Józefa Kica, wice-prez.; Irena Nowokuńska, sekr. fin.; Maria Kucharska, sekr. prot.; Eugenia Matuszak, kasjerka. Wiktoria Pepłowska i A. Głąb, rada gospodarcza.

* * *

Gr. 243 — Tow. "Matki Boskiej Pocieszenia," Chicago, Illinois, członkiń 13.

Zarząd obecny: Anna Such, prez.; Agnieszka Klapkowska, wice-prez.; Maria Ryż, sekr. prot.; Maria Marzec, sekr. fin.; Maria Owoc, kasjerka.

* * *

Gr. 244 — Tow. "Ideału," Chicago, Ill., członkiń 20.

Zarząd obecny: Eugenia Abram, prez.; Stanisława Kurowska, wice-prez.; E. Cybulska, sekr. prot.; Karolina Zitkus, sekr. fin.; C. Młotkowska, kasjerka.

* * *

Gr. 245 — Tow. "Matki Boskiej Wniebowzięcia," Joliet, Illinois, członkiń 51.

Zarząd obecny: G. Maszak, prez.; Katarzyna Baran, wice-prez.; Katarzyna Pendziszewska, sekr. prot.; Anna Biernat, sekr. fin.; Marianna Dunikowska, kasjerka. Nr. Wianka 261. Członkiń 1. G. Maszak, protektorka.

* * *

Gr. 247 — Tow. "Wieniec Polski," Chicago, Ill., członkiń 22.

Zarząd obecny: Helena Markowska, prez.; Józefa Trochowska, wice-prez.; R. Kwasiborska, sekr. prot.; Irena Kruse, sekr. fin.; Maria Zukowska, kasjerka.

* * *

Gr. 250 — Tow. "Kolumbia," So. Chicago, Ill., członkiń 13.

Zarząd obecny: Izabela Raczkowska, prez.; Helena Rutkowska, wice-prez.; Stefania Horka, sekr. prot.; Leokadia Wyszyńska, sekr. fin.; Renata Raczkowska, kasjerka.

* * *

Gr. 251 — Tow. "Tęcza," Chicago, Ill., członkiń 27.

Zarząd obecny: Zofia Gorna, prez.; J. Pszołkowska, wice-prez.; Marta Kwaśniewska, sekr. prot.; Stefania Kwiatkowska, sekr. fin.; Wiktoria Warchołowska, kasjerka. Nr. Wianka 227. Członkiń 3. S. Kwiatkowska, protektorka.

* * *

Gr. 258 — Tow. "Królowej Wandy," Chicago, Ill., założona dnia, 27-go czerwca, 1917. Organizatorka: Joanna Andrzejewska. Przy założeniu było 13 członkiń, obecnie 46. Donacje na szkoły, kościoły, klasztory i uczelnie polskie $180.00, na cele narodowe $537.00, na

cele dobroczynne $975.00. Stan kasy $919.00; na pożyczkach $425.00. Bond $60.00.

Zarząd obecny: Cecylia Leszczyńska, prez.; Władysława Konecka, wice-prez.; Katarzyna Parus, sekr. prot.; Magdalena Blachowiak, sekr. fin.; Kazimiera Sobczak, kasjerka. Franciszka Rybarczyk i Antonina Marczewska-Zakrzewska, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Stokrotki," Nr. 219. Członkiń 10. M. Blachowiak, protektorka.

* * *

Gr. 279 — Tow. "Columbia," Chicago, Ill., założona w wrześniu, 1918. Organizatorki: Helena Żebrowska i Antonina żebrowska-Perłowska. Przy założeniu było 13 członkiń, obecnie 25. Donacje na kościoły $6.00, na cele narodowe $100.00, na cele dobroczynne $10.00.

Zarząd obecny: Helena Żebrowska, prez.; Maria Łagodzińska, wice-prez.; Antonina żebrowska-Perłowska, sekr. prot.; Franciszka Cudek, sekr. fin.; Marta Kondziorska, kasjerka.

* * *

Gr. 281 — Tow. "Królowej Korony Polski," Danville, Ill., założona w roku 1918. Organizatorki: Antonina Gawarecka, Wiktoria Czapska, Marta Bratkowska i Benigna Latowska. Członkiń 25. Donacje na szkoły, kościoły i klasztory $589.00.

Zarząd obecny: Wiktoria Czapska, prez.; Agata Sumilaska, wice-prez.; Anna Waclaw, sekr. prot.; Marta Bratkowska, sekr. fin.; Helena Stal, kasjerka. Nr. Wianka 539. Członkiń 5. W. Czapska, protektorka.

* * *

Gr. 282 — Tow. "Klub Dzielnych Polek," Chicago, Ill., założona 1-go września, 1918. Organizatorki: Paulina Zając i Franciszka Janicka. Przy założeniu było 13 członkiń, obecnie 74. Donacje na szkoły i klasztory $13.00, na cele narodowe $66.25, na cele dobroczynne $574.50. Stan kasy $300.00. Złote bondy $1,200.00.

Zarząd obecny: Zofia Jordanek, prez.; Ewa Balderin, wice-prez.; Felicja Boczak, sekr. prot.; Zofia T. Jordanek, sekr. fin.; Bronisława Dudzińska, kasjerka. Nr. Wianka 352. Członkiń 12. Zofia T. Jordanek, protektorka.

* * *

Gr. 286 — Tow. "Córy Ameryki," Chicago, Illinois, założona dnia, 5-go stycznia, 1919. Organizatorki: W. Deplewska, M. Andrysiak i J. Głembowska-Drętkiewicz. Przy założeniu było 47 członkiń, obecnie 72. Donacje na kościoły $25.00, na cele dobroczynne $200.00. Stan kasy $165.00.

Zarząd obecny: M. Łopacińska, prez.; A. Rolewicz, wice-prez.; wice-prez.; C. Samp, sekr. prot.; F. Graczyk, sekr. fin.; A. Hartman, rada gospodarcza; L. Jagiełko, kasjerka. Nr. Wianka 91. — Członkiń 8.



Gr. 292 — Tow. "Wianek Królowej Wandy," Chicago, Ill., założona dnia, 29-go sierpnia, 1919. Organizatorka: L. Żukowska. Przy założeniu było 16 członkiń, obecnie 92. Donacje na szkoły, kościoły, klasztory i uczelnie polskie $45.85, na cele narodowe $409.75, na cele dobroczynne $30.90.

Zarząd obecny: Maria Bałamut, prez.; Fran. Skirich, wice-prez.; M. Makowska, sekr. prot.; A. Gorz, sekr. fin.; B. Wnęk, kasjerka. C. Piecuch, M. Majchrowicz i L. Wnęk, rada gospodarcza. Nr. Wianka 293. Członkiń 7.

* * *

Gr. 293 — Tow. "Wolna Polska," Chicago, Ill., założona dnia, 19-go sierpnia, 1919. Organizatorka: Waleria Wawszkiewicz. Przy założeniu było 14 członkiń, obecnie 71.

Zarząd obecny: W. Wawszkiewicz, prez.; H. Boratyn, wice-prez.; F. Ogrodowska, sekr. prot.; J. Biskup, sekr. fin.; W. Dziwik, kasjerka. Nazwa Wianka "Szarotki," Nr. 68. Członkiń 15.

* * *

Gr. 298 — Tow. "Wolna Polska," Chicago, Ill., członkiń 55.

Zarząd obecny: Wiktoria Kucharska, prez.; Julia Makowska, wice-prez.; Eleonora Komatowska, sekr. prot.; Czesława Dombrowska, sekr. fin.; Michalina Strelka, kasjerka. Nr. Wianka 187. — Członkiń 2. W. Kucharska, protektorka.

* * *

Gr. 310 — Tow. "Królowej Dąbrówki," Chicago, Ill., założona dnia, 8-go czerwca, 1920. Organizatorka: Antonina Gralik. Członkiń 18.

Zarząd obecny: Antonina Jasińska, prez.; Leokadia Kamińska, wice-prez.; Lucja Lackowska, sekr. prot.; Joanna Skowrońska, sekr. fin.; Wanda Cwik, kasjerka. Nr. Wianka 278. Członkiń 1. J. Skowrońska, protektorka.

* * *

Gr. 315 — Tow. "Św. Anny," So. Chicago, Ill. Członkiń 94.

Zarząd obecny: Franciszka Ostrowska, prez.; Helena Boniecka, wice-prez.; Zofia Balcerzak, sekr. prot.; Weronika Tańska, sekr. fin.; Stanisława Ostrowska, kasjerka.

* * *

Gr. 321 — Tow. "Illinois," Chicago, Ill. Założona w lipcu, 1921. Organizatorka Karolina Sowińska. Przy założeniu było 15 członkiń, obecnie 23. Donacje na kościoły $54.75, na cele dobroczynne $214.60. Stan kasy $382.66.

Zarząd obecny: K. Sowińska, prez.; Adele Smith, wice-prez.; Verne Terry, sekr. prot.; J. Shableski, sekr. fin.; L. Brodzińska, kasjerka. J. Bossak i K. Detlaff, rada gospodarcza.

Gr. 330 — Tow. "Gabryeli Zapolskiej," Chicago, Ill., założona dnia, 12-go marca, 1922. Organizatorki: Rozalia Palus, Apolonia Wójcik i Wiktoria Kasprzyk. Przy założeniu było 12 członkiń, obecnie 154. Donacje na kościoły $204.50, na cele narodowe $100.00, na cele dobroczynne $32.75. Stan kasy $11,048.48.

Zarząd obecny: Antonina Siwek, prez.; Aniela Bober, wice-prez.; Karolina Kosińska, sekr. prot.; Anna Kwilas, sekr. fin.; Anna Ucherek, kasjerka. Joanna Wiertel, Anna Podsadecka i Rozalia Konstanty, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Laurowy na Cześć Obrońców Warszawy," Nr. 58. Członkiń 21. Marta Siwek, protektorka.

* * *

Gr. 337 — Tow. "Św. Anny," Georgetown, Ill., założona dnia, 21-go września, 1922. Organizatorka: Antonina A. Gawarecka. Przy założeniu było 12 członkiń, obecnie 21. Donacje na kościoły $74.00, na cele narodowe $109.00, na cele dobroczynne $62.00. Stan kasy $35.94.

Zarząd obecny: Pelagia Zielińska, prez.; Marianna Lewandowska, wice-prez.; Wanda Radomska, sekr. fin.; Jadwiga Zielińska, sekr. prot.; Józefa Baran, kasjerka. Nazwa Wianka "Królowa Wanda," Nr. 521. Członkiń 8. Wanda Radomska, protektorka.

* * *

Gr. 339 — Tow. "Matki Boskiej Różańcowej," St. Louis, Mo., założona dnia, 8-go października, 1922. Organizatorki: Antonina A. Gawarecka, Katarzyna Jabczeńska. Przy założeniu było 21 członkiń, obecnie 61. Donacje na szkoły i kościoły $317.70, na cele narodowe $90.50, na cele dobroczynne $141.20. Stan kasy $549.33.

Zarząd obecny: Michalina Lubińska, prez.; Anna Nowakowska, wice-prez.; Helena Drzewucka, sekr. prot.; Rozalia Lewandowska, sekr. fin.; Anna M. Bełka, kasjerka. Pelagia Mazurek, Zofia Klonowska i Franciszka Wojciechowska, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Dzieci Marii pod opieką Matki B. R." Nr. 393. Członkiń 29. B. Bobyszewska, protektorka.

* * *

Gr. 340 — Tow. "Królowej Jadwigi," St. Louis, Mo. Członkiń 26.

Zarząd obecny: Helena Imbierowicz, prez.; Wiktoria Barczak, wice-prez.; Franciszka Hausz, sekr. prot.; A. Kresman, sekr. fin.; W. Rygelska, kasjerka. Nr. Wianka 294. Członkiń 2. A. Ulanoska, protektorka.

* * *

Gr. 347 — Tow. "Illinois Club," Chicago, Ill., założona w grudniu, 1922. Organizatorka: W. Chojnacka. Przy założeniu było 12 członkiń, obecnie 31.

Zarząd obecny: A. Warszyńska, prez.; V. Stermer, wice-prez.; F. Zarzycka, sekr. prot.; H. Mroczyńska, sekr. fin.; H. Iglińska, kasjerka.

* * *

Gr. 353 — Tow. "Królowej Jadwigi," Chicago, Ill., założona 1-go marca, 1923. Organizatorki: Maria Cwiklińska i Maria Wieczorkiewicz. Przy założeniu było 20 członkiń, obecnie 51. Donacje na cele narodowe $50.00, na cele dobroczynne $200.00. Stan kasy $200.00.

Zarząd obecny: Maria Cwiklińska, prez.; Marta Szymikowska, wice-prez.; Joanna Pajkos, sekr. prot.; Cecylia Lopińska, kasjerka; Irena Maryniak, sekr. fin.; M. Genge i A. Małek, rada gospodarcza. Nr. Wianka 11-ty. Członkiń 15 M. Cwiklińska, protektorka.

* * *

Gr. 361 — Tow. "Św. Elżbiety," Posen Ill. Członkiń 23.

Zarząd obecny: Elżbieta Malecha, prez.; Julianna Karpińska, wice-prez.; Franciszka Mech, sekr. prot.; Zofia Jankowska, sekr. fin.; Wiktoria Sendra, kasjerka. Nr. Wianka 371. Członkiń 17. F. Mech, protektorka.

* * *

Gr. 370 — Tow. "Dzielne Polki," Chicago, Ill., założona dnia, 24-go maja, 1923. Organizatorki: Honorata Groszek i Maria Sulkowska. Przy założeniu było 24 członkiń, obecnie 60. Donacje na szkoły, kościoły, klasztory i uczelnie polskie $370.00, na cele narodowe $100.00, na cele dobroczynne $75.00. Stan kasy $400.00.

Zarząd obecny: Aniela Żurek, prez.; Cecylia Nowakowska, wice-prez.; Honorata Groszek, sekr. prot.; Apolonia Mika, sekr. fin.; Józefa Zwierczyk, kasjerka. Zofia Szacik, Maria Sulkowska i Maria Kudłacz, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Biała Róża," Nr. 217. Członkiń 8. A. Mika, protektorka.

* * *

Gr. 371 — Tow. "Gwiazda Ameryki," Chicago, Ill., założona dnia, 28-go maja, 1923. Organizatorka: Franciszka Izbaner. Przy założeniu było 24 członkiń, obecnie 101. Donacje na kościoły $750.00, na cele narodowe $217.00, na cele dobroczynne $375.00. Stan kasy $400.00.

Zarząd obecny: Rozalia Górska, prez.; Leokadia Ziółkowska, wice-prez.; Leokadia Bart, sekr. prot.; Stanisława Dutkiewicz, sekr. fin.; Helena Bartosik, kasjerka. Marta Mrozińska i Petronela Żorca, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Św. Teresy od Dzieciątka Jezus," Nr. 338. Członkiń 12. Melania Gordon, protektorka.

* * *

Gr. 372 — Tow. "Córy pod Sztandarem Ameryki," Chicago, Ill., założona dnia, 22-go maja, 1923. Organizatorki: A. Gapszewicz i A. Milasiewicz. Przy założeniu było 20 członkiń, obecnie 40. Donacje na cele narodowoe $15.00, na cele dobroczynne $8.00.

Zarząd obecny: Anna Gapszewicz, prez.; Helena Korpusińska, wice-prez.; Wiktoria Schlaeger, sekr. prot.; Helena Kottler, sekr. fin.; Zofia Poczulp, kasjerka. Nazwa Wianka "Fiołki," Nr. 284. Członkiń 10. Helena Kottler, protektorka.

* * *

Gr. 382 — Tow. "Św. Anny," St. Louis, Mo., założona dnia, 20-go września, 1923. Organizatorka: Wiktoria Barczak. Przy założeniu było 31 członkiń, obecnie 55. Donacje na szkoły, kościoły $156.50, na cele narodowe $51.00, na cele dobroczynne $5.00. Stan kasy $50.

Zarząd obecny: Katarzyna Smugała, prez.; Maria Boryszko, wice-prez.; Julia Gąska, sekr. prot.; Maria Bielik, sekr. fin.; Petronela Harhała, kasjerka. Nazwa Wianka "Konwalie," Nr. 372. — Członkiń 15. Maria Boryszko, protektorka.

* * *

Gr. 388 — Tow. "Młoda Polska," Chicago, Ill., założona dnia, 16-go grudnia, 1923. Organizatorki: Aniela Mrozińska i Jadwiga Jankowiak. Przy założeniu było 21 członkiń, obecnie 82. Donacje na kościoły $500.00, na cele narodowe $45.00, na cele dobroczynne $190.00.

Zarząd obecny: H. Gajewska, prez.; J. Jankowiak, wice-prez.; S. Brzezińska, sekr. prot.; M. Kwaśniewska, sekr. fin.; F. Kozlik, kasjerka. A. Sierzęga i P. Czekańska, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Perełki," Nr. 253. Członkiń 12. M. Kwaśniewska, protektorka.

* * *

Gr. 391 — Tow. "Grupa Niezapominajek," Chicago, Ill. Członkiń 22.

Zarząd obecny: S. Jarka-Lisztewnik, prez.; O. Wolosewicz, wice-prez.; Z. Markowska, sekr. prot.; M. Feller, sekr. fin.; M. Feller, kasjerka.

* * *

Gr. 393 — Tow. "Zwycięstwo Orła Białego," Chicago, Ill. — Członkiń 31.

Zarząd obecny: Tekla Pittner, prez.; Helena Polińska, wice-prez.; Maria Kiczula, sekr. prot.; Zofia Pittner, sekr. fin.; Helena Radecka, kasjerka. Nr. Wianka 233. Członkiń 5. T. Pittner, protektorka.

* * *

Gr. 395 — Tow. "Matki Boskiej Pocieszenia," Harvey, Ill., założona dnia, 4-go marca, 1924. Organizatorki: Anna Balis, Zofia Grzesik i Julia Szczerbuk. Przy założeniu było 27 członkiń, obecnie 67. Donacje na szkoły i kościoły $585.00, na cele narodowe $29.50, na cele dobroczynne $13.00. Stan kasy $123.00.

Zarząd obecny: Antonina Biedziecka, prez.; Maria Skworek, wice-prez.; Maria Gratkowska, sekr. prot.; Karolina Szajner, sekr. fin.; Zofia Grzesik, kasjerka. Julia Sepucińska, Agata Pociosk i

Paulina Benacka, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Biała Lilia," Nr. 149. Członkiń 36. A. Biedziecka, protektorka.

* * *

Gr. 396 — Tow. "Głos Polek," St. Louis, Mo. Członkiń 100.

Zarząd obecny: Władysława Bartnicka, prez.; Stanisława Serwan, wice-prez.; Irena Kowalak-Matula, sekr. prot.; Genowefa Koziacka, sekr. fin.; Stefania Kamińska, kasjerka. Nr. Wianka 231. Członkiń 12. J. Mierzejewska, protektorka.

* * *

Gr. 397 — Tow. "Elita," Chicago, Illinois, założona dnia 22-go lutego, 1924. Organizatorki: Rozalia Grajewska i Regina Grajewska. Członkiń 12.

Zarząd obecny: Anna Gburek, prez.; Anna K. Blanchard, wice-prez.; Stanisława Bergstrom, sekr. prot.; Władysława G. Imbiorska, sekr. fin.; Wirginia Berczyńska, kasjerka. Anna Bogusz i Leona Kardell, rada gospodarcza.

* * *

Gr. 405 — Tow. "Ogniwo," Chicago, Ill. Członkiń 45.

Zarząd obecny: Emilia Zajączkowska, prezeska; Julia Preyss, wice-prez.; Helena Kopec, sekr. prot.; Zofia Kokot, sekr. fin.; Paulina Milanowska, kasjerka. Nr. Wianka 180. Członkiń 3. E. Zajączkowska, protektorka.

* * *

Gr. 411 — Tow. "Niobe," Chicago, Ill., założona dnia, 18-go marca, 1924. Organizatorka: Helena Stypczyńska. Przy założeniu było 25 członkiń, obecnie 104. Stan kasy $200.00.

Zarząd obecny: H. Grzybowska, prez.; J. Stankiewicz, wice-prez.; A. Osetek, sekr. prot.; S. Brodnicka, sekr. fin.; J. Reszkowska, kasjerka. L. Rammel, W. Kapp i F. Brodnicka, rada gospodarcza.

* * *

Gr. 423 — Tow. "Pań Illinois," Chicago, Ill. Członkiń 60.

Zarząd obecny: Anastazja Niedzielska, prez.; Stanisława Terlikowska, wice-prez.; Maria Serwińska, sekr. prot.; Cyryla Niedzielska, sekr. fin.; Anna Jakobek, kasjerka. Nr. Wianka 382. Członkiń 1. C. Niedzielska, protektorka.

* * *

Gr. 426 — Tow. "Polki z nad Desplaines," Lyons, Ill., założona dnia, 14-go października, 1924. Organizatorki: Z. Mierzwa, Z. Krajniak i A. Lewandowska. Przy założeniu było 31 członkiń, obecnie 42. Donacje na cele narodowe $5.00, na cele dobroczynne $76.20. Stan kasy $312.37.

Zarząd obecny: M. Janca, prez.; K. Adamczyk, wice-prez.; W. Jagodzińska, sekr. prot.; F. Zielińska, sekr. fin.; A. Cacic, kasjerka. F. Opoka i L. Pięta, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Św. Anny," Nr. 243. Członkiń 11. J. Kucharchiuk, protektorka.

Gr. 435 — Tow. "Klub Wolnej Polski," Chicago, Ill. Członkiń 50. Zarząd obecny: Walentyna Deplewska, prez.; Ewa Kaleta, wice-prez.; Leokadia Stefanowska, sekr. prot.; Bronisława Gryntkiewicz, sekr. fin.. Nr. Wianka 289. Członkiń 5. W. Deplewska, protektorka.

* * *

Gr. 440 — Tow. "Czynnych Polek," Chicago, Ill., założona dnia, 8-go lutego, 1925. Organizatorki: L. Błaszczyk, S. Gajdowska i E. Łagodzińska. Przy założeniu było 30 członkiń, obecnie 82. Donacje na kościoły $98.00, na cele narodowe $57.00, na cele dobroczynne $495.00. Stan kasy $656.00.

Zarząd obecny: L. Błaszczyk, prez.; S. Rychalska, wice-prez.; A. Kontek, sekr. prot.; W. Pasterczyk, sekr. fin.; S. Zachacka, kasjerka. A. Truty, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Św. Teresy," Nr. 353. Członkiń 15. Z. Florek, protektorka.

* * *

Gr. 464 — Tow. "Matki Boskiej Anielskiej," Chicago, Ill., założona dnia, 13-go sierpnia, 1925. Organizatorka: Karolina Rak. — Przy założeniu było 25 członkiń, obecnie 110. Donacje na szkoły, kościoły i klasztory $290.00, na cele narodowe $10.20, na cele dobroczynne $25.00. Stan kasy $600.00.

Zarząd obecny: Anna Szuszkiewicz, prez.; Anna Bieszcel, wice-prez.; Tekla Peca, sekr. prot.; Zofia Poznańska, sekr. fin.; Stanisława Fuk, kasjerka. Nazwa Wianka "Stokrotek," Nr. 205. Członkiń 41. Anna Szuszkiewicz, protektorka.

* * *

Gr. 480 — Tow. "Św. Teresy," Chicago, Ill., założona dnia, 25-go maja, 1926. Organizatorki: Wiktoria Rybińska i Maria Michuda. Przy założeniu było 33 członkiń, obecnie 79.

Zarząd obecny: Zofia Szot, prez.; Zofia Łucarz, wice-prez.; Genowefa Tomal, sekr. fin.; Konstancja Rybińska, sekr. prot.; Cecylia Cach, kasjerka. Maria Kendra, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Stokrotek," Nr. 250. Członkiń 9. Kostancja Rybińska, protektorka.

* * *

Gr. 502 — Tow. "Łączność Polek," Chicago, Ill., założona w styczniu, 1927. Organizatorki: Maria Rogala i Katarzyna Grygierczyk. Przy założeniu było 20 członkiń, obecnie 42. Donacje na kościoły i klasztory $22.25, na cele narodowe $59.50, na cele dobroczynne $52.00. Stan kasy $350.00.

Zarząd obecny: Maria Rogala, prez.; Maria Bojan, wice-prez.; Janina Bojan, sekr. prot.; M. Haluszczak, sekr. fin.; Bronisława Gabrysz, kasjerka. Nazwa Wianka "Niezapominajki," Nr. 264. — Członkiń 19. Maria Ofiara, protektorka.



ODDZIAŁ II. DOBOSZEK I TRĘBACZEK ZW. POLEK W A.

Gr. 508 — Tow. "Zbiór Polek," Chicago, Ill. Członkiń 45.

Zarząd obecny: Karolina Trybulec, prez.; Julia Groch, wice-prez.; Karolina Stojek, sekr. prot.; Zofia T. Rock, sekr. fin.; Agnieszka Kurgan, kasjerka.

* * *

Gr. 514 — Tow. "Niemen," Chicago, Ill., założona dnia, 1-go lipca, 1927. Organizatorki: Jadwiga Cieślak i Zofia Sartanowicz. — Przy założeniu było 15 członkiń, obecnie 49. Donacje na cele dobroczynne $640.00. Stan kasy $481.96.

Zarząd obecny: Jadwiga Cieślak, prez.; Adela Wojczys, wice-prez.; Leokadia Skrobo, sekr. fin.; A. Jasinowicz, sekr. prot.; Janina Siemienas, kasjerka. Nazwa Wianka "Mirta," Nr. 285. Członkiń 23. Helena Puszko, protektorka.

* * *

Gr. 525 — Tow. "Królowej Jadwigi," Chicago, Ill., założona dnia, 25-go listopada, 1927. Organizatorki: Józefa Górska, Wiktoria Dworak i Wiktoria Lepianka. Przy założeniu było 20 członkiń, obecnie 220. Donacje na kościoły $118.00, na cele narodowe $313.00, na cele dobroczynne $311.00. Stan kasy $866.50.

Zarząd obecny: Wiktoria Dworak, prez.; Teresa Witek, wice-prez.; Wiktoria Wójcik, sekr. prot.; Joanna Czaja, sekr. fin.; Maria Dudek, kasjerka. Ludwika Szot i Maria Laszkiewicz, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Św. Tereni," Nr. 301. Członkiń 43. — M. Dziedzic, protektorka.

* * *

Gr. 534 — Tow. "Klub Pań Ameryka," Chicago, Ill. ,założona dnia, 16-go lutego, 1928. Organizatorka: Marta Lach. Przy założeniu było 15 członkiń, obecnie 31.

Zarząd obecny: Marta Lach, prez.; Anna Placzkiewicz, wice-prez.; Maria Wróblewska, sekr. prot.; Maria Kaitis, sekr. fin.; Stanisława Swiontek, kasjerka. K. Bobutzka, A. Lukowska, M. Czepek, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Perełki," Nr. 534. Członkiń 2. Maria Kaitis, protektorka.

* * *

Gr. 538 — Tow. "Laurowy Wieniec," Chicago, Ill. Członkiń 28.

Zarząd obecny: Wanda Kubiak, prez.; W. Owsiana, wice-prez.; Maria Pinska, sekr. prot.; Adela Najdowska, sekr. fin.; Helena Cebelińska, kasjerka. Nr. Wianka 329. Członkiń 4. A. Najdowska, protektorka.

* * *

Gr. 548 — Tow. "Jefferson," Chicago, Ill., założona dnia, 19-go kwietnia, 1928. Ogranizatorka: Jadwiga Cieślak. Przy założeniu

było 12 członkiń, obecnie 25. Donacje na cele dobroczynne $25.00. Stan kasy $100.00.

Zarząd obecny: M. Żukowska, prez.; H. Brykowska, wice-prez.; A. Wojtanek, sekr. prot.; J. Pomianowska, sekr. fin.; T Schlaeger, kasjerka. Nazwa Wianka "Niezapominajki," Nr. 333. Członkiń 12. J. Cieślak, protektorka.

* * *

Gr. 549 — Tow. "Łączność Polek," Chicago, Ill., założona dnia, 16-go kwietnia, 1928. Organizatorki: Wiktoria Gruszecka i Teresa Walas. Przy założeniu było 29 członkiń, obecnie 84. Donacje na szkoły, kościoły i klasztory $20.00, na cele narodowe $25.00, na cele dobroczynne $57.23. Stan kasy $712.80.

Zarząd obecny: Wiktoria Gruszecka, prez.; Helena Wrońska, wice-prez.; Maria Kowalska, sekr. prot.; Teresa Walas, sekr. fin.; Katarzyna Klusek, kasjerka. Julia Stanszykiewicz i Maria Kulka, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Konwalia," Nr. 339. Członkiń 20. M. Kowalska, protektorka.

* * *

Gr. 550 — Tow. "Polek z Nad Dunajca," Chicago, Illinois. — Członkiń 46.

Zarząd obecny: Helena Kuczak, prez.; Elżbieta Sajka, wice-prez.; Genowefa Szafran, sekr. prot.; Janina Kuczak, sekr. fin. Nr. Wianka 340. Członkiń 9. J. Kuczak, protektorka.

* * *

Gr. 551 — Tow. "Gwiazda Majowa," Chicago, Ill., założona dnia, 9-go maja, 1928. Organizatorki: Zofia Kamińska, Paulina Zając i Władysława Wiatrowska. Przy założeniu było 20 członkiń, obecnie 44. Donacje na kościoły $5.00, na cele narodowe $10.00. Stan kasy $75.00.

Zarząd obecny: Zofia Kamińska, prez.; Karolina Lewandowska, wice-prez.; Maria Zasada, sekr. prot.; Helena Zasada, sekr. fin.; Zofia Zawadzka, kasjerka. A. Kalata, H. Wayda i K. Zawadzka, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Stokrotki," Nr. 341. Członkiń 14. — K. Zawadzka, protektorka.

* * *

Gr. 556 — Tow. "Przedświt," Chicago, Ill., założona dnia, 11-go października, 1928. Organizatorka: dr. F. H. Cienciara. Przy założeniu było 12 członkiń, obecnie 55. Donacje na cele narodowe $125.50, na cele dobroczynne $188.75. Stan kasy $38.15.

Zarząd obecny: Dr. F. H. Cienciara, prez.; Jadwiga Klimaszewska, wice-prez.; M. Piotrowska, sekr. prot.; Benigna Skweres, sekr.

fin.; Antonina Walkowicz, kasjerka. Stefania Eminowicz, F. Ziemska i P. Stelnicka, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Szarotki," Nr. 343. Członkiń 10. Tadeusza Eminowicz, protektorka.

* * *

Gr. 558 — Tow. "Św. Teresy od Dzieciątka Jezus," East St. Louis, Ill., założona 10-go grudnia, 1928. Organizatorki: Katarzyna Bihss, Katarzyna Jabczeńska i Maria Klimas. Przy założeniu było 28 członkiń, obecnie 106. Donacje na szkoły, kościoły i klasztory $75.00, na cele narodowe $100.30, na cele dobroczynne $59.00.

Zarząd obecny: Helena Ogar, prez.; Maria Sak, wice-prez.; Stanisława Krężel, sekr. prot.; Weronika Pasek, sekr. fin.; Maria Baran, kasjerka. Nazwa Wianka "Róże," Nr. 357. Członkiń 15. — Weronika Gonstal, protektorka.

* * *

Gr. 560 — Tow. "Św. Teresy," South Chicago, Ill., założona dnia, 7-go lutego, 1929. Organizatorki: Józefa Borowska, Pelagia Kościelska, Waleria Cieślewicz, Stanisława Borucka, Władysława Rybicka i Franciszka Niespodziana. Przy założeniu było 67 członkiń, obecnie 53. Donacje na kościoły i klasztory $55.00, na cele narodowe $70.00, na cele dobroczynne $30.00.

Zarząd obecny: Józefa Borowska, prez.; Maria Filipiak, wice-prez.; Helena J. Dreyer, sekr. prot.; Maria Kupska, sekr. fin.; Maria Walkowska, kasjerka. Stanisława Borucka, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Białe Róże," Nr. 361. Członkiń 32. H. J. Dreyer, protektorka.

* * *

Gr. 582 — Tow. "Św. Teresy," Chicago, Ill. Członkiń 29.

Zarząd obecny: M. Jandura, prez.; K. Pokrzywa, wice-prez.; A. Andrassi, sekr. prot.; J. Kustwin, sekr. fin.; C. Pastwa, kasjerka. Nr. Wianka 401. Członkiń 5. K. Kustwin, protektorka.

* * *

Gr. 584 — Tow. "Biały Orzeł," St. Louis, Mo., założona w październiku, 1929. Organizatorki: Anna Smentkowska i Wiktoria Hebda. Przy założeniu było 10 członkiń, obecnie 33. Donacje na cele narodowe $50.00.

Zarząd obecny: Kazimiera Wiśniewska, prez.; M. Maruszewska, wice-prez.; H. Tryniecka, sekr. prot.; W. Hebda, sekr. fin.; S. Ziemba, kasjerka. Nr. Wianka 406. Członkiń 4. Kazimiera Wiśniewska, protektorka.

* * *

Gr. 586 — Tow. "Św. Elżbiety," Chicago, Ill., założona dnia 24-go listopada, 1929. Organizatorki: Leona Tuchowska i Józefa Putlak. Przy założeniu było 33 członkiń, obecnie 65.

Zarząd obecny: Józefa Putlak, prez.; Maria Rogozińska, wice-prez.; Władysława Piasecka, sekr. prot.; Maria Mikołajewska, sekr. fin.; Jadwiga Szymkowska, kasjerka. Helena Smid i Maria Olejnicka, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Chryzantemy," Nr. 403. Członkiń 11. Stanisława Hilburger, protektorka.

* * *

Gr. 597 — Tow. "Św. Teresy od Dzieciątka Jezus," Chicago, Ill., założona dnia, 26-go stycznia, 1930. Organizatorki: Aniela Bala, Maria Zoń, Wiktoria Majder i Katarzyna Bajek. Przy założeniu było 28 członkiń, obecnie 68.

Zarząd obecny: Maria Pensak, prez.; M. Zoń, wice-prez.; Katarzyna Bajek, sekr. prot.; Julia Skarbecka, sekr. fin.; Wiktoria Majder, kasjerka. C. Wincek i T. Dzwigonska, rada gospodarcza. — Nazwa Wianka "Lilie," Nr. 411. Członkiń 4. Julia Skarbecka, protektorka.

* * *

Gr. 629 — Tow. "Gwiazda Przyszłości Polek," Chicago, Ill. — Członkiń 30.

Zarząd obecny: Maria Qualizza, prez.; Aleksandra Bochenek, wice-prez.; Katarzyna Sordel, sekr. prot.; S. Czapińska, sekr. fin.; Zofia Kwapisz, kasjerka. Nr. Wianka 459. Członkiń 13. S. Czapińska, protektorka.

* * *

Gr. 661 — Tow. "Wawel," Chicago, Ill., założona dnia, 28-go lutego, 1932. Organizatorki: H. Remijan, F. Gancarz i K. Filarska. Przy założeniu było 17 członkiń, obecnie 160. Donacje na cele narodowe $55.00, na cele dobroczynne $137.00. Stan kasy $700.56.

Zarząd obecny: Honorata Remijan, prez.; Bronisława Grabowska, wice-prez.; Bronisława Longosz, sekr. prot.; Maria Opławska, sekr. fin.; Maria Drewko, kasjerka. Zofia Ciempiel, Stefania Pacyna i Wanda Kozłowska, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Kwiatki Majowe," Nr. 505. Członkiń 19. A. Turczynowicz, protektorka.

* * *

Gr. 685 — Tow. "Św. Teresy od Dzieciątka Jezus," Chicago, Ill. Członkiń 22.

Zarząd obecny: Maria Schabowska, prez.; Maria Kiezek, wice-prez.; Katarzyna Łanucha, sekr. prot.; Rozalia Łanucha, sekr. fin.; Konstancja Zielińska, kasjerka.

* * *

Gr. 686 — Tow. "Św. Klary," Chicago, Ill., założona dnia, 25-go listopada, 1934. Organizatorki: Józefa Tutlewska i Pelagia Skowrońska. Przy założeniu było 27 członkiń, obecnie 50.

Zarząd obecny: A. Ułanowicz, prez.; M. Cuga, wice-prez.; W. H. Towalska, sekr. prot.; Bronisława Fulara, sekr. fin.; W. Altman, kasjerka. Nazwa Wianka "Różyczki Św. Tereski," Nr. 582. Członkiń 17. W. Towalska, protektorka.

* * *

Gr. 687 — Tow. "Dr. M. Kaczorowskiej," Chicago, Illinois. — Członkiń 26.

Zarząd obecny: Anna Bogusiewicz, prez.; Agnieszka Koszyńska, wice-prez.; Julia Gercheck, sekr. prot.; Marie Zaremba, sekr. fin.; Franciszka Zaremba, kasjerka. Nr. Wianka 546. Członkiń 1. — M. Zaremba, protektorka.

* * *

Gr. 688 — Tow. "Ave Maria," So. Chicago, Ill. Członkiń 31.

Zarząd obecny: Rozalia Michalska, prez.; Bronisława Maciejczyk, wice-prez.; Janina Studzińska, sekr. prot.; Ludwika Jaworska, sekr. fin.; Natalia Jaworska, kasjerka. Nr. Wianka 586. Członkiń 7. L. Jaworska, protektorka.

* * *

Gr. 693 — Tow. "Peacock," Chicago, Ill., założona w lutym, 1935. Organizatorka: Zofia Jaworska. Przy założeniu było 25 członkiń, obecnie 50. Donacje na cele narodowe $20.00, na cele dobroczynne $20.00. Stan kasy $195.00.

Zarząd obecny: Zofia Jaworska, prez.; Leokadia Blikowska, wice-prez.; Janina Kulczyńska, sekr. prot.; Stanisława Jaskulska, sekr. fin.; Teresa Rybska, kasjerka.

* * *

Gr. 696 — Tow. "Portage Park," Chicago, Ill., założona dnia, 12-go kwietnia, 1935. Organizatorka: Bronisława Wilińska. Przy założeniu było 27 członkiń, obecnie 31. Donacje na kościoły $2.00, na cele dobroczynne $32.00. Stan kasy $59.58.

Zarząd obecny: Bronisława Wilińska, prez.; Wanda Włoskiewicz, wice-prez.; Julia Wilińska, sekr. prot.; Wanda Milewska, sekr. fin.; K. Karpiel, kasjerka. Milewska, Dudzińska i Gniewek, rada gospodarcza. Nr. Wianka 544. Członkiń 5. J. Milewska, protektorka.

* * *

Gr. 705 — Tow. "Symphonettes," Chicago, Ill., założona dnia, 29-go sierpnia, 1935. Organizatorka: Jadwiga Cieślak. Przy założeniu było 12 członkiń, obecnie 19.

Zarząd obecny: Alvina Pawłowska, prez.; Armella Ciemniecka, wice-prez.; Regina Nowogorska, sekr. prot.; Irena Terlikowska, sekr. fin.; Sabina Łyskawińska, kasjerka.

Gr. 715 — Tow. "Grażyna," Chicago, Ill., założona dnia, 13-go marca, 1936. Organizatorka: Barbara A. Fisher. Przy założeniu było 26 członkiń, obecnie 36.

Zarząd obecny: Barbara A. Fisher, prez.; Elżbieta Brzezińska, wice-prez.; Marianna Czarnowska, sekr. fin.; Janina Kuklińska, sekr. prot.; Witolda Jakubowska, kasjerka.

* * *

Gr. 717 — Tow. "Zorza Poranna," Chicago, Ill. Członkiń 32.

Zarząd obecny: Anna Wojtas, prez.; Maria Surma, wice-prez.; Anna Kasprowicz, sekr. prot.; Józefa Fałat, sekr. fin.; Maria Mendak, kasjerka.

* * *

Gr. 723 — Tow. "Pobudka," Chicago, Ill., założona dnia, 18-go maja, 1936. Organizatorka: Albina Damsz. Przy założeniu było 26 członkiń, obecnie 40. Donacje na cele narodowe $30.00, na cele dobroczynne $10.00. Stan kasy $115.41.

Zarząd obecny: Albina Damsz, prez.; Helena Kubicka, wice-prez.; Zdzisława Alwin, sekr. prot.; Stefania Rogozińska, sekr. fin.; Waleria Maj, kasjerka.

* * *

Gr. 725 — Tow. "Club Pandora," Chicago, Ill., założona dnia, 9-go października, 1936. Organizatorka: dr. Helena Górecka. Przy założeniu było 26 członkiń, obecnie 30. Stan kasy $75.00.

Zarząd obecny: Eleonora Krolikowska, prez.; Jadwiga Ryszkowska, wice-prez.; Eleonora Wróblewska, sekr. prot.; Florentyna Krolikowska, sekr. fin.; Helena Eltman, kasjerka. Antonina Macura, Sylwia Obukowicz i Bronisława Bursztyn, rada gospodarcza.

* * *

Gr. 731 — Tow. "Św. Weroniki," Chicago, Ill., założona dnia, 13-go marca, 1937. Organizatorki: Maria Łopacińska, Gertruda Potocka, Leokadia Jagiełko i Maria Potocka. Przy założeniu było 30 członkiń, obecnie 34.

Zarząd obecny: Maria Potocka, prez.; Marcyanna Warchoł, wice-prez.; Z. Borowska, sekr. prot.; A. Franowska, sekr. fin.; I. Ciciora, kasjerka. Bronisława Kurzawa, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Tulipany," Nr. 565. Członkiń 16. Władysława Kulach, protektorka.

* * *

Gr. 733 — Tow. ...., Kewanee, Ill. Członkiń 18.

Zarząd obecny: Waleria Paleczny, prez.; Stanisława Suwańska, wice-prez.; Barbara Mirocha, sekr. prot.; Magdalena Majewska, sekr. fin.; Anastazja Komanek, kasjerka.

Gr. 735 — Tow. "Szarotek," Chicago, Ill., założona dnia, 3-go maja, 1937. Organizatorka: Bronisława A. Eichler. Przy założeniu było 26 członkiń, obecnie 30. Donacje na cele narodowe $20.00.

Zarząd Obecny: Bronisława A. Eichler, prez.; Jadwiga Drweńska, wice-prez.; Florentyna Major, sekr. prot.; Irena Firan, sekr. fin.; Anna Zakrzewska, kasjerka.

* * *

Gr. 736 — Tow. "Poranek Majowy," Chicago, Ill. Członkiń 28.

Zarząd obecny: Józefa Wojacek, prez.; Anna Callahan, wice-prez.; Marta Luczak, sekr. prot.; Franciszka Nowicka, sekr. fin.; Anna Macedon, kasjerka.

* * *

Gr. 739 — Tow."Promień," Chicago, Illinois, założona dnia, 17-go marca, 1938. Organizatorka: Genowefa Golanka. Przy założeniu było 32 członkiń, obecnie 37.

Zarząd obecny: Genowefa Golanka, prez.; Kazimiera Theobold, wice-prez.; Jadwiga Rożańska, sekr. prot.; Maria Szaflarska, sekr. fin.; Karolina Króll, kasjerka. Nr. Wianka 588. Członkiń 7. — B. Golanka, protektorka.

* * *

Gr. 743 — Tow. "Gwiazda Morza," Chicago, Ill., założona dnia, 10-go października, 1938. Organizatorka: Weronika Siwek. Członkiń 28.

Zarząd obecny: Weronika Siwek, prez.; Honorata Hoptas, wice-prez.; Genowefa Tilman, sekr. fin.; Genowefa Leśniak, sekr. prot.; Katarzyna Wietrzykowska, kasjerka. Ludwika Myśliwiec, Honorata Salamon i Anna Drapczyk, rada gospodarcza.

OBWóD II.

PółNOCNO-WSCHODNIA I CZĘŚĆ ZACHODNIEJ PENNSYLVANII

Gr. 8 — Tow. "Polek na Obczyźnie P. O. M. B. Cz.," Braddock, Pa., założona dnia, 4-go lutego, 1900. Organizatorki: H. B. Wołowska, A. Szymorowska, H. Wlazlińska i M. Wlazlińska. Przy założeniu było 12 członkiń, obecnie 171. Donacje na szkoły, kościoły, klasztory i uczelnie polskie $2,130.00, na cele narodowe $1,363.00, na cele dobroczynne $3,252.00. Stan kasy $790.00.

Zarząd obecny: Maria Kuklewska, prez.; Honorata Malczewska, wice-prez.; Cecylia Kwiatkowska, sekr. prot.; Emilia Panek, sekr. fin.; Maria Wróblewska, kasjerka. A. Lewandowska i M. Kwiatkowska, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Św. Teresy," Nr. 15. Członkiń 24. C. Kwiatkowska, protektorka.

* * *

Gr. 105 — Tow. "Oświata," Plymouth, Pa., założona dnia, 16-go lipca, 1910. Organizatorki: Maria Strojna i Maria Szakalun. — Członkiń 153. Donacje na szkoły, kościoły i klasztory $580.00, na cele narodowe $633.00, na cele dobroczynne $1,380.00.

Zarząd obecny: Anna Nykiel, prez.; Waleria Dmuchowska, wice-prez.; Julia Piczak, sekr. prot.; Jadwiga Grapska, sekr. fin.; Anna Boruch, kasjerka. Franciszka Walczak, Ludwika Kraszewska i Agata Wojcikiewicz, rada gospodarcza. Nr. Wianka 81. Członkiń 6. J. Grapska, protektorka.

* * *

Gr. 168 — Tow. "Marii Konopnickiej," W. Georgetown, Pa., założona dnia, 1-go sierpnia, 1913. Organizatorki: Maria Domanowska, Maria Porwit, Maria Murawska, Aniela Pejcz i Aniela Piasecka. Przy założeniu było 30 członkiń, obecnie 116. Donacje na cele narodowe $25.00, na cele dobroczynne $250.00. Stan kasy $300.00.

Zarząd obecny: Apolonia Rajza, prez.; Weronika Chwalna, wice-prez.; Rozalia Terpin, sekr. prot.; Waleria Markowska, sekr. fin.; Maria Dziadosz, kasjerka. Nr. Wianka 103. Członkiń 5. W. Makowska, protektorka.

Gr. 172 — Tow. "Królowej Korony Polskiej," Kingston, Pa., założona w roku 1913. Organizatorki: K. Hyło, M. Szakalun i Helena Łobocka. Przy założeniu było 11 członkiń, obecnie 197.

Zarząd obecny: Klementyna Kreczko, prez.; Cecylia Kaczonowska, wice-prez.; Marta Kwiatkowska, sekr. fin.; Stanisława Yowa, sekr. prot.; Stanisława Arasim, kasjerka. Nazwa Wianka "Białych Róż," Nr. 9-ty. Członkiń 17. Joanna Dąbrowska, protektorka.

* * *

Gr. 176 — Tow. "Gwiazda Zwycięstwa," Plymouth, Pa. Członkiń 27.

Zarząd obecny: M. Storzypiec, wice-prez.; L. Skowrońska, sekr. prot i sekr. fin.; M. Węgrzyn, kasjerka.

* * *

Gr. 177 — Tow. "Św. Marii Magdaleny," Pittsburgh, Pa., założona dnia, 2-go listopada, 1913. Organizatorka: Honorata B. Wołowska. Przy założeniu było 19 członkiń, obecnie 78. Donacje na szkoły, kościoły i Ochronkę Polską $296.50, na cele narodowe $210.30, na cele dobroczynne $274.57. Stan kasy $358.00.

Zarząd obecny: R. Tyksieńska, prez.; Ewa Prus, wice-prez.; M. Mróz, sekr. prot.; R. Mazur, sekr. fin.; Maria Marszałek, kasjerka. Nazwa Wianka "Marii," Nr. 8. Członkiń 10. R. Mazur, protektorka.

* * *

Gr. 182 — Tow. "Matki Boskiej Niepokalanego Poczęcia," Braddock, Pa., założona dnia, 19-go lutego, 1914. Organizatorki: Antonina Ułanowicz i Maria Hypnarowska. Przy założeniu było 19 członkiń, obecnie 125. Donacje na szkoły, kościoły, klasztory i uczelnie polskie $431.70, na cele narodowe $413.19, na cele dobroczynne $496.88.

Zarząd obecny: Helena Pelc, prez.; Zofia Ciska, wice-prez.; Aniela Luczyk, sekr. prot.; Katarzyna Mandela, sekr. fin.; Teresa Księżopolska, kasjerka. Nazwa Wianka "Św. Weroniki," Nr. 402. — Członkiń 35. Katarzyna Mandela, protektorka.

* * *

Gr. 187 — Tow. "Św. Jadwigi," Homestead, Pa., założona dnia, 1-go marca, 1914. Organizatorki: Honorata B. Wołowska i Konstancja Dorochowicz. Przy założeniu było 27 członkiń, obecnie 77. — Stan kasy $426.54.

Zarząd obecny: Genowefa Kolechta, prez.; Anna Pokrywka, wice-prez.; Regina Tomkiewicz, sekr. prot.; Rozalia Wawrzyk, sekr. fin.; Marianna Szpiek, kasjerka. Wanda Śliwińska i A. Matuszewska, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Róża," Nr. 21. Członkiń 10. Kornelia Uzykowska, protektorka.

Gr. 212 — Tow. "Św. Urszuli," Duquesne, Pa., założona dnia, 7-go września, 1915. Organizatorki: Honorata B. Wołowska, Stanisława Ligocka i Stanisława Karpowicz. Przy założeniu było 25 członkiń, obecnie 74. Donacje na szkoły i kościoły $250.00, na cele dobroczynne $60.00. Stan kasy $210.00.

Zarząd obecny: Helena Sikora, prez.; Stanisława Misura, wice-prez.; Maria Bitkowska, sekr. prot.; Stanisława Ligocka, sekr. fin.; Czesława Chlebowicz, kasjerka. Maria Ligocka i Maria Skweres, rada gospodarcza. Nr. Wianka 88. Członkiń 7. Stanisława Ligocka, protektorka.

* * *

Gr. 214 — Tow. "Matki Boskiej Częstochowskiej," Pittsburgh, Pa., założona dnia, 24-go października, 1915. Organizatorki: Maria Hypnarowska i Franciszka Sommerfeldt. Przy założeniu było 23 członkiń, obecnie 271. Donacje na kościoły, klasztory i uczelnie polskie $2,660.28, na cele narodowe $670.00, na cele dobroczynne $721.00. Stan kasy $1,508.73.

Zarząd obecny: Helena Pałczyńska, prez.; Maria Wyborska, wice-prez.; Bronisława Skiba, sekr. prot.; K. A. Mazur, sekr. fin.; Józefa Lipińska, kasjerka. J. Zapolska i A. Szalińska, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Róż," Nr. 13. Członkiń 100. Antonina Zapolska, protektorka.

* * *

Gr. 221 — Tow. "Św. Stanisława Kostki," Pittsburgh, Pa., założona dnia, 16-go marca, 1916. Organizatorka: Marta Gaca. Członkiń 89. Donacje na szkoły, kościoły i klasztory $90.00, na cele narodowe $25.00, na cele dobroczynne $150.00. Stan kasy $170.00.

Zarząd obecny: Ewa Wesołowska, prez.; Marianna Marlinga, wice-prez.; Gertruda Wesołowska, sekr. prot.; Genowefa Sokulska, sekr. fin.; Helena Hajek, kasjerka. Nazwa Wianka "Fiołek," Nr. 150. Członkiń 15. Marianna Jasińska, protektorka.

* * *

Gr. 224 — Tow. "Św. Bronisławy," Pittsburgh, Pa., założona dnia, 5-go marca, 1916. Organizatorki: Honorata B. Wołowska, i R. Modzelewska. Przy założeniu było 44 członkiń, obecnie 216. Donacje na szkoły, kościoły i klasztory $2,200.00, na cele narodowe $1,005.00, na cele dobroczynne $400.00. Stan kasy $200.00.

Zarząd obecny: A. Wolińska, prez.; M. Nowaczyńska, wice-prez.; S. Olechowicz, sekr. prot.; K. Kowalska, sekr. fin.; M. Stiller, kasjerka. J. Schultz, W. Malingowska i Władysława Waśkowiak, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Marii," Nr. 7. Członkiń 55. Julia Maciejewska, protektorka.

Gr. 228 — Tow. "Córy Wolności," Pittsburgh, Pa., założona dnia, 2-go maja, 1916. Organizatorka: Honorata B. Wołowska. Przy założeniu było 18 członkiń, obecnie 73. Donacje na szkoły, kościoły i klasztory $175.00, na cele narodowe $50.00, na cele dobroczynne $100.00. Stan kasy $150.00.

Zarząd obecny: R. Helińska, prez.; Stefania Mieruniska, wice-prez.; S. Stabryła, sekr. prot.; Władysława Gołembiewska, sekr. fin.; J. Kowiatek, kasjerka. Rada gospodarcza: M. Narodzonek. Nr. Wianka 35. Członkiń 21. Stanisława Stabryła, protektorka.

* * *

Gr. 248 — Tow. "Św. Jadwigi," Donora, Pa., założona dnia, 17-go kwietnia, 1917. Organizatorka: Honorata B. Wołowska. Przy założeniu było 23 członkiń, obecnie 90. Donacje na kościoły $360.00, na cele narodowe $194.00, na cele dobroczynne $487.00. Stan kasy $653.00.

Zarząd obecny: Katarzyna Krawczyk, prez.; Agata Józefczyk, wice-prez.; Bronisława Pawełko, sekr. prot.; Zofia Kurpielska, sekr. fin.; Katarzyna Ostapowicz, kasjerka. Franciszka Mroczka i M. Musiał, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Marii," Nr. 73. Członkiń 4. Zofia Kurpielska, protektorka.

* * *

Gr. 249 — Tow. "Matki Boskiej Częstochowskiej," Kingston, Pa. Członkiń 24.

Zarząd obecny: Wiktoria Mucha, prez.; Katarzyna Motyczka, sekr. fin.; Helena Wienckowska, kasjerka.

* * *

Gr. 257 — Tow. "Serca Marii," W. Nanticoke, Pa. Członkiń 19.

Zarząd obecny: Weronika Lisowska, prez.; Franciszka Siejak, wice-prez.; Augusta Teresińska, sekr. prot.; Józefa Wałowska, sekr. fin.; Paulina Walosz, kasjerka. Nr. Wianka 198. Członkiń 3. — J. Wałowska, protektorka.

* * *

Gr. 259 — Tow. "Polki na Obczyźnie," New Kensington, Pa., założona dnia, 16-go września, 1917. Organizatorki: Stanisława Saidler i Helena Tempińska. Przy założeniu było 14 członkiń, obecnie 104. Donacje na szkoły, kościoły, klasztory i uczelnie polskie $556.00, na cele narodowe $145.00, na cele dobroczynne $180.00. Stan kasy $375.90.

Zarząd obecny: Maria Mateja, prez.; Karolina Blecharz, wice-prez.; Rozalia Kurpiel, sekr. prot.; Anna Żelazna, sekr. fin.; Helena Mackowska, kasjerka. Nazwa Wianka "Konwalie," Nr. 92. — Członkiń 20. Helena Mateja, protektorka.

Gr. 260 — Tow. "Królowej Jadwigi," Nanticoke, Pa., założona dnia, 17-go września, 1917. Organizatorki: M. Szakalun, Józefa Wałowska i M. Zborowska. Przy założeniu było 7 członkiń, obecnie 183. Donacje na kościoły i klasztory $1,236.14, na cele narodowe $1,050.00, na cele dobroczynne $300.00.

Zarząd obecny: Florentyna Borowska, prez.; Waleria Rzemniewska, wice-prez.; Helena Jabłońska, sekr. prot.; Cecylia Ziołkowska, sekr. fin.; M. Zborowska, kasjerka. Nazwa Wianka "Białe Lilie," Nr. 80. Członkiń 40. Stefania Hiller, protektorka.

* * *

Gr. 264 — Tow. "M. B. Nieustającej Pomocy," Wyoming, Pa. Członkiń 42.

Zarząd obecny: Maria Sielińska, prez.; Katarzyna Zaremba, wice-prez.; Agnieszka Jurek, sekr. prot.; Eleonora Markowska, sekr. fin.; Maria Chronowska, kasjerka. Nr. Wianka 101. Członkiń 14. E. Markowska, protektorka.

* * *

Gr. 267 — Tow. "Królowej Jadwigi," Dupont, Pa., założona dnia, 15-go kwietnia, 1918. Organizatorka: Maria Porwit. Przy założeniu było 30 członkiń, obecnie 110. Donacje na kościoły $1,702.00, na cele dobroczynne $60.00. Stan kasy $52.00.

Zarząd obecny: Maria Strucke, prez.; Wiktoria Kulik, wice-prez.; Joanna Bojanowska, sekr. prot.; Stanisława Detz, sekr. fin.; Józefa Ziobro, kasjerka. Nazwa Wianka "Lilie," Nr. 260. Członkiń 8. Joanna Bojanowska, protektorka.

* * *

Gr. 268 — Tow. "Córy Polskie pod opieką Matki Boskiej N. P.," Glen Lyon, Pa. Członkiń 87.

Zarząd obecny: F. Olejniczak, prez.; F. Jachimak, wice-prez.; W. Kanjorska, sekr. fin.; M. Zawacka, kasjerka. Wianek Nr. 191. Członkiń 4. W. Kanjorska, protektorka.

* * *

Gr 269 — Tow. "Wolne Polki," Scranton, Pa., założona w lutym, 1918. Organizatorki: Maria Szakalun, H. Cabo, M. Kapalska i A. Klonowska. Przy założeniu było 11 członkiń, obecnie 144. Donacje na kościoły i klasztory $425.00, na cele narodowe $55.00, na cele dobroczynne $1,250.00.

Zarząd obecny: Henryka Cabo, prez.; Maria Kapalska, wice-prez.; Maria Ostrowska, sekr. prot.; Elżbieta Sikorska, sekr. fin.; Emilia Mnich, kasjerka. Nr. Wianka 96. Członkiń 49. Łucja Nowak, protektorka.

* * *

Gr. 270 — Tow. "Matki Boskiej N. Pomocy," Plymouth, Pa., założona dnia, 19-go marca, 1918. Organizatorki: Ludwika Stonik i

Maria Stonik-Ryan. Przy założeniu było 22 członkiń, obecnie 92. Donacje na kościoły, klasztory i uczelnie polskie $275.00, na cele narodowe $110.00, na cele dobroczynne $300.00. Stan kasy $214.00; bond $50.00.

Zarząd obecny: Monika Gryziec, prez.; Maria Polanowska, wice-prez.; Władysława Stonik, sekr. prot.; Ludwika Stonik, sekr. fin.; Antonina Dombrowska, kasjerka. Nazwa Wianka "Marii," Nr. 77. Członkiń 10. Florentyna Stonik, protektorka.

* * *

Gr. 271 — Tow. "Św. Ludwiny," McKeesport, Pa., członkiń 64. Organizatorka: H. B. Wołowska.

Zarząd obecny: F. Kanach, prez.; T. Surmacz, wice-prez.; F. Popiolkowska, sekr. prot.; S. Zackowska, sekr. fin.; W. Godek, kasjerka. Nr. Wianka 269. Członkiń 14. S. Zackowska, protektorka.

* * *

Gr. 273 — Tow. "Orzeł Biały," Pittsburgh, Pa., członkiń 82. — Organizatorka: H. B. Wołowska.

Zarząd obecny: Weronika Kruczkowska, prez.; Zofia Grzywacz, wice-prez.; Zofia Graczyk, sekr. prot.; Anna Przewiezikowska, sekr. fin.; Konrada Kozłowska, kasjerka. Nr. Wianka 82. Członkiń 11. A. Przewiezikowska, protektorka.

* * *

Gr. 288 — Tow. "Matki Boskiej Zwiastowania," Plymouth, Pa. Członkiń 45.

Zarząd obecny: Anna Chmielowiec, prez.; Marianna Szymczak, wice-prez.; Franciszka Gorska, sekr. prot.; Franciszka Gorska, sekr. fin.; Władysława Zawadzka, kasjerka. Nr. Wianka 179. Członkiń 7. F. Górska, protektorka.

* * *

Gr. 296 — Tow. "Św. Anny," West Hazleton, Pa., założona dnia, 27-go listopada, 1919. Organizatorki: Maria Szakalun i Wiktoria Lopińska. Przy założeniu było 17 członkiń, obecnie 62. Donacje na kościoły i uczelnie polskie $641.59, na cele narodowe $43.55, na cele dobroczynne $79.00. Stan kasy $35.57.

Zarząd obecny: Joanna Juchno, prez.; Maria Kodyszewska, wice-prez.; Bronisława Poczukanis, sekr. prot. i sekr. fin.; Stanisława Gąsiorowska, kasjerka. Michalina Wieliczko, Maria Mieszkowska i Konstancja Wojciechowska, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Św. Anny," Nr. 168. Członkiń 6. Konstancja Wojciechowska, protektorka.

* * *

Gr. 299 — Tow. "Św. Anny," E. Plymouth, Pa., założona w marcu, 1920. Organizatorka: Maria Szakalun. Przy założeniu było 30 członkiń, obecnie 56. Donacje na kościoły $40.00.



Zarząd obecny: Wanda Niezgoda, prez.; Maria Maskiewicz, wice-prez.; Helena Janowska, sekr. prot.; Maria Marcinkowska, sekr. fin.; Bronisława Makowska, kasjerka. Nr. Wianka 199. Członkiń 3. M. Marcinkowska, protektorka.

* * *

Gr. 300 — Tow. "Matki Boskiej Bolesnej," Ambridge, Pa., założona dnia, 2-go maja, 1920. Organizatorka: Julianna Kwiatkowska. Przy założeniu było 12 członkiń, obecnie 263. Donacje na kościoły, klasztory i uczelnie polskie $1,586.42, na cele narodowe $231.00, na cele dobroczynne $107.00. Stan kasy $260.00.

Zarząd obecny: Weronika Kubiak, prez.; Maria Wagner, wice-prez.; Feliksa Kucharska, sekr. prot.; Stefania Piotrowska, sekr. fin.; Wiktoria Skopińska, kasjerka. M. Rubel, Antonina Hedzik i Helena Gapp, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Konwalii," Nr. 46. Członkiń 73. Władysława Wasilewska, protektorka.

* * *

Gr. 302 — Tow. "Wolna Polska," Pittsburgh, Pa., założona dnia, 20-go kwietnia, 1920. Organizatorki: Oleksiak, Bobek i Krzywicka. Przy założeniu było 22 członkiń, obecnie 51. Donacje na szkoły, kościoły, klasztory i uczelnie polskie $192.00, na cele narodowe $177.50, na cele dobroczynne $100.00. Stan kasy $77.50.

Zarząd obecny: Maria Gulajska, prez.; L. Wieczorkowska, wice-prez.; Irena Pawłowska, sekr. prot.; A. Krzywicka, sekr. fin.; A. Pyzdrowska, kasjerka. Nazwa Wianka "Konwalie," Nr. 95. Członkiń 12. Zofia Kobus, protektorka.

* * *

Gr. 303 — Tow. "Najświętszej Rodziny," Pittsburgh, Pa., założona dnia, 4-go maja, 1920.

Organizatorki: Weronika Brzozowska, Anna Dudas, Józefa Majkowska i Anna Kosiba. Przy założeniu było 18 członkiń, obecnie 136. Donacje na szkoły, kościoły i uczelnie polskie $337.00, na cele narodowe $183.00, na cele dobroczynne $279.95. Stan kasy $269.52.

Zarząd obecny: Janina Drożyńska, prez.; Franciszka Golacińska, wice-prez.; Helena Janowicz, sekr. prot.; Marianna Lewandowska, sekr. fin.; Leokadia Godzińska, kasjerka. Nazwa Wianka "Narcyzy," Nr. 51. Członkiń 21. Marianna Bronowicz, protektorka.

* * *

Gr. 304 — Tow. "Głos Polek na Obczyźnie," McKees Rocks, Pa., założona dnia, 31-go października, 1920. Organizatorki: Franciszka Puternicka, Maria Brzozowska i Bronisława Szewczak. Przy założeniu było 20 członkiń, obecnie 139. Donacje na kościoły $650.51, na cele narodowe $930.66. Stan kasy $1,093.41.

Zarząd obecny: Marianna Kwalik, prez.; Maria Kuczyńska, wice-prez.; Aleksandra Pickens, sekr. prot.; Rozalia Przygodzka, sekr. fin.; Eugenia Prynkiewicz, kasjerka. Stanisława Skiba i Ka-

tarzyna Ciosnek, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Marii," Nr. 37. Członkiń 35. Anna Tempalska, protektorka.

* * *

Gr. 306 — Tow. "Matki Boskiej Nieustającej Pomocy," Natrona, Pa., założona dnia, 10-go maja, 1920. Organizatorka: Władysława Górzińska. Przy założeniu było 11 członkiń, obecnie 163. Donacje na kościoły i klasztory $723.88, na cele narodowe $144.37, na cele dobroczynne $238.96. Stan kasy $149.35.

Zarząd obecny: Stanisława Szydlik, prez.; Maria Kania, wice-prez.; Maria Wróbel, sekr. prot.; Marcela Dzileńska, sekr. fin.; Maria Wygonik, kasjerka. Nazwa Wianka "Biała Lilia," Nr. 70. Członkiń 19. Antonina Lewińska, protektorka.

* * *

Gr. 311 — Tow. "Matki Boskiej Częstochowskiej," Warrior Run, Pa. Członkiń 91.

Zarząd obecny: Julia Mentrikowska, prez.; Anna Walulik, wice-prez.; Józefa Halecka, sekr. prot.; Aniela Maron, sekr. fin.; Cecylia Cieślak, kasjerka. Nr. Wianka 236. Członkiń 9. J. Brejnak, protektorka.

* * *

Gr. 312 — Tow. "Najświętszej Rodziny," Sugar Notch, Pa., założona dnia, 15-go września, 1920. Organizatorki: Rozalia Rudzińska i Katarzyna Meszczyńska. Przy założeniu było 11 członkiń, obecnie 45. Donacje na szkoły i kościoły $555.00, na cele narodowe $50.00, na cele dobroczynne $25.00. Stan kasy $20.00.

Zarząd obecny: Wincenta Janulewicz, prez.; Anna Wlosińska, wice-prez.; Paulina Brodzińska, sekr. prot. i sekr. fin.; Marianna Ruda, kasjerka. Nr. Wianka 257. Członkiń 2. P. Brodzińska, protektorka.

* * *

Gr. 314 — Tow. "Św. Jadwigi," New Castle, Pa., członkiń 109. Organizatorka: H. B. Wołowska.

Zarząd obecny: Teresa Puzio, prez.; C. Garczewska, wice-prez.; Wiktoria Turskiewicz, sekr. prot.; A. Kubińska, sekr. fin.; Anna Golis-Zając, kasjerka. Nr. Wianka 216. Członkiń 9. A. Kubińska, protektorka.

* * *

Gr. 326 — Tow. "Królowej Wandy," Wilkes-Barre, Pa., założona w październiku, 1921. Organizatorka: Maria A. Porwit. Przy założeniu było 16 członkiń, obecnie 47. Donacje na cele narodowe $150.00, na cele dobroczynne $250.00.

Zarząd obecny: Anna Lester, prez.; Maria Dreier, wice-prez.; Leontyna Stefańska, sekr. prot.; Helena Czechowicz, sekr. fin.; Zofia Kocyan, kasjerka. Nr. Wianka 512. Członkiń 6. S. Kocyan, protektorka.

Gr. 327 — Tow. "Heleny Modrzejewskiej," Wilkes-Barre, Pa., założona dnia, 15-go listopada, 1921. Organizatorka: Maria A. Porwit. Przy założeniu było 11 członkiń, obecnie 105. Donacje na różne cele $1,650.00.

Zarząd obecny: Anna Tarutis, prez.; Feliksa Krysicka, wice-prez.; J. Jabłonowska, sekr. prot.; Stanisława Fałkowska, sekr. fin.; Franciszka Tolarska, kasjerka. Nazwa Wianka "Lilie," Nr. 104. — Członkiń 38. Zofia Skibicka, protektorka.

* * *

Gr. 328 — Tow. "Łączność Polek," Scranton, Pa., założona dnia, 18-go stycznia, 1922. Organizatorki: Emilia Żychowicz, Anna Górecka i Henryka Cabo. Przy założeniu było 15 członkiń, obecnie 240. Donacje na kościoły i klasztory $368.90, na cele narodowe $237.00, na cele dobroczynne $280.00. Stan kasy $225.80.

Zarząd obecny: Marta Wolska, prez.; Józefa Pacholec, wice-prez.; Leokadia Płońska, sekr. prot.; Franciszka Lankowska, sekr. fin.; Stanisława Wasielewska, kasjerka. Helena Sawicka i Eleonora Zabińska, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Niezapominajki," Nr. 163. Członkiń 99. Kamila Frankowska, protektorka.

* * *

Gr. 336 — Tow. "Orlice," Pittsburgh, Pa., założona dnia, 22-go listopada, 1922. Organizatorka: Honorata B. Wołowska. Przy założeniu było 12 członkiń, obecnie 103. Donacje na szkoły, kościoły i klasztory $190.00, na cele narodowe $550.00, na cele dobroczynne $228.00. Stan kasy $266.50.

Zarząd obecny: Florentyna Knapp, prez.; Aniela Myśliwiec, wice-prez.; Maria Szymańska, sekr. prot.; Helena Górska, sekr. fin.; Bronisława Ślesińska, kasjerka. Bronisława Żarniecka, rada gospodarcza. Nr. Wianka 109. Członkiń 26. F. Knapp, protektorka.

* * *

Gr. 338 — Tow. "Królowej Jadwigi," Pittsburgh, Pa., założona w listopadzie, 1922. Organizatorka: Maria Balcerzak. Przy założeniu było 42 członkiń, obecnie 87. Donacje na kościoły i klasztory $225.00, na cele narodowe $10.00, na cele dobroczynne $37.00.

Zarząd obecny: Marianna Makowska, prez.; Franciszka Lepczyk, wice-prez.; Irena Wilamowska, sekr. fin.; Rozalia Dobosz, kasjerka. Nazwa Wianka "Niepokalanego Poczęcia," Nr. 302. Członkiń 11. E. Krawczyk, protektorka.

* * *

Gr. 341 — Tow. "Krakowianek," Pittsburgh, Pa., założona w październiku, 1922. Organizatorki: Ludwika Chojnacka i Wacława Kaczyńska. Przy założeniu było 33 członkiń, obecnie 152. Donacje na szkoły, kościoły i klasztory $1,752.54, na cele narodowe $173.40, na cele dobroczynne $252.25.

Zarząd obecny: Felicja Niedobyłek, prez.; Maria Karasińska, wice-prez.; Maria Dybowska, sekr. prot.; Zofia Krakowska, sekr. fin.; Antonina Rzeszutko, kasjerka. Anna Węgrzyn i Apolonia Ronkiewicz, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Lilie," Nr. 72. — Członkiń 51. Zofia Krakowska, protektorka.

* * *

Gr. 344 — Tow. "Św. Barbary," Throop, Pa., założona w styczniu, 1921. Organizatorki: Maria A. Porwit i Emilia Żychowicz. — Przy założeniu było 11 członkiń, obecnie 77. Donacje na kościoły $300.00, na cele narodowe $175.00, na cele dobroczynne $175.00. — Stan kasy $25.00.

Zarząd obecny: Weronika Cimoch, prez. Michalina Dudar, wice-prez.; Józefa Kisla, sekr. prot.; Józefa Gregorska, sekr. fin.; Michalina Dziekońska, kasjerka. Nazwa Wianka "Św. Teresy," Nr. 366. Członkiń 16. Stanisława Wiencko, protektorka.

* * *

Gr. 345 — Tow. "Wolna Polska," Aliquippa, Pa., członkiń 93. Organizatorka: Wiktoria Skopińska.

Zarząd obecny: Jadwiga Sobos, prez.; Maria Rogoziewicz, wice-prez.; Franciszka Kalamas, sekr. prot.; Weronika Kubera, sekr. fin.; Janina Pluhowska, kasjerka. Nr. Wianka 107. Członkiń 17. M. Tatar, protektorka.

* * *

Gr. 348 — Tow. "Curie-Skłodowskiej," Ashley, Pa. Członkiń 75.

Zarząd obecny: Anna Krejpcia, prez.; Zofia Maczanis, wice-prez.; Stanisława Wrijil, sekr. prot.; Janina Wróblewska, sekr. fin.; Leokadia Woźniak, kasjerka. Nr. Wianka 247. Członkiń 6. S. Wrijil, protektorka.

* * *

Gr. 351 — Tow. "Św. Barbary," Simpson, Pa., założona dnia 19-go grudnia, 1922. Organizatorki: Maria A. Porwit, Emilia Żychowicz i Henryka Cabo. Przy założeniu było 23 członkiń, obecnie 136. Donacje na kościoły $475.00, na cele dobroczynne $75.00. Stan kasy $50.00.

Zarząd obecny: Anastazja Werwińska, prez.; Katarzyna Brill, wice-prez.; Anna Penksa, sekr. prot.; Anna Dembińska, sekr. fin.; Helena Wasielewska, kasjerka. Nazwa Wianka "Ave Maria," Nr. 161. Członkiń 25. Anna Dembińska, protektorka.

* * *

Gr. 352 — Tow. "Klub Związku Polek," Carrick, Pa., założona dnia 28-go grudnia, 1922. Organizatorka: Honorata B. Wołowska. Przy założeniu było 25 członkiń, obecnie 41. Donacje na uczelnie polskie $100.00, na cele narodowe $50.00, na cele dobroczynne $60.00.

Zarząd obecny: Franciszka Cerkanowicz, prez.; D. Alska, wice-prez.; M. Laska, sekr. prot.; J. Kempińska, sekr. fin.; M. Krall, ka-

sjerka. Nazwa Wianka "Klub Związku Polek," Nr. 259. Członkiń 5. J. Kempińska, protektorka.

* * *

Gr. 355 — Tow. "Św. Genowefy," Canonsburg, Pa., członkiń 44. Organizatorka H. B. Wołowska.

Zarząd obecny: Anna Kolaczyńska, prez.; Michalina Butka, wice-prez.; Anna Wrona, sekr. prot.; Marianna Brzezińska, sekr. fin.; Marianna Ogrodowska, kasjerka. Nr. Wianka 280. Członkiń 9. A. Kołaczyńska, protektorka.

* * *

Gr. 362 — Tow. "Św. Genowefy," Plains, Pa., założona dnia, 10-go kwietnia, 1923. Organizatorka: Katarzyna Kownacka. Przy założeniu było 12 członkiń, obecnie 72.

Zarząd obecny: Janina Trykoska, prez.; Katarzyna Kownacka, wice-prez.; Stefania Szustak, sekr. prot.; Aleksandra Hajduk, sekr. fin.; Julia Serafin, kasjerka. Nazwa Wianka "Św. Teresy," Nr. 380. Członkiń 15. W. Czerniakowska, protektorka.

* * *

Gr. 363 — Tow. "Św. Barbary," Wilkes-Barre, Pa., założona dnia, 6-go marca, 1923. Organizatorki: Maria A. Porwit i Wiktoria Pietkiewicz. Przy założeniu było 12 członkiń, obecnie 66. Donacje na kościoły $315.00, na cele narodowe $181.00, na cele dobroczynne $358.70.

Zarząd obecny: Wiktoria Głogowska, prez.; Joanna Marciniak, wice-prez.; Katarzyna Bury, sekr. prot.; Katarzyna Bury, sekr. fin.; Józefa Pierozek, kasjerka. Nazwa Wianka "Św. Barbary," Nr. 245. Członkiń 12. Maria Wydroska, protektorka.

* * *

Gr. 365 — Tow. "Klub Wanda," Pittsburgh, Pa., członkiń 32. Organizatorki: H. B. Wołowska i W. T. Wajert.

Zarząd obecny: T. U. Wajert, prez.; Z. Józefowicz, wice-prez.; W. Wajert, sekr. prot.; S. Oldyńska, sekr. fin.; A. Szymanowicz, kasjerka. Nr. Wianka 407. Członkiń 1. S. Oldyńska, protektorka.

* * *

Gr. 369 — Tow. "Wianek Marii," Wanamie, Pa. Członkiń 53.

Zarząd obecny: Antonina Luczkiewicz, prez.; Maria Sałeska, wice-prez.; Stanisława Pawłoska, sekr. prot.; Filomena Bodek, sekr. fin.; Viola Wytaszek, kasjerka. Nr. Wianka 451. Członkiń 14. — S. Yaniga, protektorka.

* * *

Gr. 373 — Tow. "Matki Boskiej Częstochowskiej," Scranton, Pa. Członkiń 77.

Zarząd obecny: Anna Baranoska, prez.; Marianna Bachmurska, wice-prez.; Czesława Kuchińska, sekr. prot.; Stefania Swieboda,

sekr. fin.; Marianna Stolica, kasjerka. Nr. Wianka 299. Członkiń 10. C. Kucińska, protektorka.

* * *

Gr. 374 — Tow. "Św. Anny," Latrobe, Pa., założona dnia, 29-go maja, 1923. Organizatorka: Honorata B. Wołowska. Przy założeniu było 33 członkiń, obecnie 77. Donacje na kościoły $160.00, na cele narodowe $14.68, na cele dobroczynne $174.50. Stan kasy $360.

Zarząd obecny: Anastazja Ziółkowska, prez.; Maria Hylarzewska, wice-prez.; Anna Prochaska, sekr. prot.; Maria Redzej, sekr. fin.; Pelagia Nieborak, kasjerka. Nazwa Wianka "Wieniec Marii," Nr. 97. Członkiń 1. A. Ziółkowska, protektorka.

* * *

Gr. 375 — Tow. "Królowej Anielskiej," Monessen, Pa., założona dnia, 29-go maja, 1923. Organizatorka: Antonina Ułanowicz. Przy założeniu było 17 członkiń, obecnie 93. Donacje na szkoły, kościoły i klasztory $70.00, na cele narodowe $40.00, na cele dobroczynne $20.00. Stan kasy $419.35.

Zarząd obecny: Marianna Babińska, prez.; Aniela Kurowska, wice-prez.; F. Babińska, sekr. prot.; Natalia Drozd, sekr. fin.; Katarzyna Laszewska, kasjerka. Nazwa Wianka "Św. Barbary," Nr. 99. Członkiń 12. Natalia Drozd, protektorka.

* * *

Gr. 383 — Tow. "Matki Boskiej Częstochowskiej," Everson, Pa., członkiń 89. Organizatorka: Honorata B. Wołowska.

Zarząd obecny: Katarzyna Wiśniewska, prez.; Zofia Komenda, wice-prez.; Emilia Renner, sekr. prot.; Rozalia Sejut, sekr. fin.; Bronisława Wojciechowska, kasjerka. Nr. Wianka 100. Członkiń 6. H. Rosiecka, protektorka.

* * *

Gr. 385 — Tow. "Św. Anny," Scranton, Pa. Członkiń 61.

Zarząd obecny: Zofia Dudkiewicz, prez.; Katarzyna Jabłońska, wice-prez.; Rozalia Jurkowska, sekr. prot.; Marianna Romińska, sekr. fin.; Józefa Boguszewska, kasjerka. Nr. Wianka 192. Członkiń 19. B. Szymańska, protektorka.

* * *

Gr. 389 — Tow. "Matki Boskiej Niepokalanego Poczęcia," Port Griffith, Pa., założona dnia, 4-go listopada, 1923. Organizatorki: Maria Bryja i Regina Dziedzic. Przy założeniu było 22 członkiń, obecnie 72. Donacje na szkoły, kościoły i klasztory $90.00, na cele narodowe $205.00, na cele dobroczynne $330.00. Stan kasy $71.00.

Zarząd obecny: Helena Wirkowska, prez.; Paulina Pószcz, wice-prez.; Aniela Mrowca, sekr. prot.; Regina Dziedzic, sekr. fin.; Maria Zubali, kasjerka. Nazwa Wianka "Białe Róże," Nr. 111. Członkiń 15. Aniela Oleksiak, protektorka.

Gr. 398 — Tow. "Głos Polek," Shenandoah, Pa., założona dnia, 13-go marca, 1924. Organizatorka: Honorata B. Wołowska. Przy założeniu było 13 członkiń, obecnie 143. Donacje na szkoły, kościoły $1,703.38, na cele narodowe $925.00, na cele dobroczynne $1,104.00. Stan kasy $332.00.

Zarząd obecny: Franciszka Siedlik, prez.; Franciszka Perlińska, wice-prez.; Aleksandra Ciurkowska, sekr. prot.; Wiktoria Jodzis, sekr. fin.; Zofia Lutkiewicz, kasjerka. Nazwa Wianka "Św. Teresy," Nr. 273. Członkiń 62. Maria Salukas, protektorka.

* * *

Gr. 402 — Tow. "Kółko Polek," Shenandoah, Pa., członkiń 104. Ogranizatorka: Honorata B. Wołowska.

Zarząd obecny: Anna Olszewska, prez.; Stanisława Czesławska, wice-prez.; Zofia Bogdanowicz, sekr. prot.; Julia Berent, sekr. fin.; Louise Paskey, kasjerka. Nr. Wianka 360. Członkiń 12. J. Shepańska, protektorka.

* * *

Gr. 403 — Tow. "Gwiazda Wolności," Carnegie, Pa., założona w maju, 1924. Organizatorki: T. Grabowska i R. Żmudzińska. — Przy założeniu było 30 członkiń, obecnie 96. Donacje na kościoły i klasztory $145.00, na cele narodowe $135.00, na cele dobroczynne $260.00. Stan kasy $300.00.

Zarząd obecny: Julia Drzeżkowska, prez.; M. Figura, wice-prez.; M. Skocz, sekr. prot.; J. Ostrowska, sekr. fin.; M. Siepiela, kasjerka. F. Pedrykowska i Podrugiel, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Ranna Jutrzenka," Nr. 164. Członkiń 7. J. Ostrowska, protektorka.

* * *

Gr. 427 — Tow. "Ave Maria," Avoca, Pa., założona dnia, 2-go listopada, 1924. Organizatorki: Jadwiga Krzywicka, Maria Porwit i Helena Cabo. Przy założeniu było 12 członkiń, obecnie 60. — Donacje na kościoły $460.00, na cele narodowe $21.00. Stan kasy $81.00.

Zarząd obecny: Anna Szymańska, prez.; Stefania Cielesz, wice-prez.; Kazimiera Kociałek, sekr. prot.; Marianna Jałowiec, sekr. fin.; K. Babkowska, kasjerka. Nr. Wianka 256. Członkiń 14. Katarzyna Koniecka, protektorka.

* * *

Gr. 428 — Tow. "Im. Marii Porwit," Nanticoke, Pa., założona dnia 11-go listopada, 1924. Organizatorki: Aleksandra Laskowska, Anna Paruch i Apolonia Knoll. Przy założeniu było 25 członkiń, obecnie 98. Donacje na cele narodowe $30.00, na cele dobroczynne $250.00.

Zarząd obecny: Maria Głowacka, prez.; M. Urynowicz, wice-prez.; Apolonia Knoll, sekr. prot.; Waleria Sypniewska, sekr. fin.;

Cecylia Czechowicz, kasjerka. Nr. Wianka 530. Członkiń 10. — Tekla Ziemińska, protektorka.

* * *

Gr. 431 — Tow. "Św. Anny," Wilkes-Barre, Pa. Członkiń 58.

Zarząd obecny: Wiktoria Pietkiewicz, prez.; Kazimiera Obozańska, wice-prez.; Rozalia Godomska, sekr. prot.; Katarzyna Byorick, sekr. fin.; Viola Turnock, kasjerka. Nr. Wianka 166. Członkiń 10. K. Byorick, protektorka.

* * *

Gr. 432 — Tow. "Ave Maria," Olyphant, Pa., założona dnia, 24-go listopada, 1924. Organizatorki: Maria Porwit i Emilia Żychowicz. Przy założeniu było 48 członkiń, obecnie 78. Donacje na szkoły i kościoły $1,345.00, na cele narodowe $75.00, na cele dobroczynne $90.00. Stan kasy $50.00.

Zarząd obecny: Czesława Sczesniak, prez.; Marianna Katapska, wice-prez.; Józefa Wałenga, sekr. prot.; Stefania Janowska, sekr. fin.; Marianna Pilch, kasjerka. Nr. Wianka 152. Członkiń 9. Marianna Nowak, protektorka.

* * *

Gr. 433 — Tow. "Św Anny," Nanticoke, Pa., założona w grudniu, 1924. Organizatorki: Maria Murawska i Maria Zborowska. Przy założeniu było 15 członkiń, obecnie 56. Donacje na cele narodowe $10.00, na cele dobroczynne $130.00. Stan kasy $10.00.

Zarząd obecny: Regina Jaworowska, prez.; Anna Stadt, wice-prez.; Cecylia Stadt, sekr. prot.; Maria Murawska, sekr. fin.; Maria Obaza, kasjerka. Nazwa Wianka "Maria," Nr. 283. Członkiń 15. M. Murawska, protektorka.

* * *

Gr. 434 — Tow. "Św. Jadwigi," Nanticoke, Pa., założona w grudniu, 1924. Organizatorki: Monika Górska i Rozalia Mech. Przy założeniu było 58 członkiń, obecnie 93. Donacje na szkoły, kościoły i klasztory $800.00, na cele narodowe $75.00, na cele dobroczynne $500.00.

Zarząd obecny: Emilia Folz, prez.; Wiktoria Konieczko, wice-prez.; Zofia Madaj, sekr. prot.; Józefa Gomołka, sekr. fin.; Rozalia Krzyzniewska, kasjerka. Nazwa Wianka "Św. Teresy," Nr. 193. — Członkiń 14. Helena Wolfe, protektorka.

* * *

Gr. 436 — Tow. "Królowej Jadwigi," W. Hudson, Pa., założona dnia, 6-go stycznia, 1925. Organizatorki: Helena Danowicz, Gertruda Słomska i Maria Porwit. Przy założeniu było 17 członkiń, obecnie 71. Donacje na kościoły i sierociniec $837.68, na cele narodowe $117.95, na cele dobroczynne $166.49. Stan kasy $31.10.

Zarząd obecny: Józefa Burzyńska, prez.; J. Olszewska, wice-prez.; Marianna Marchelek, sekr. prot. i sekr. fin.; Joanna Jóźwiak, kasjerka. Nazwa Wianka "Św. Teresy," Nr. 354. Członkiń 12. — Janina Jankowska, protektorka.

* * *

Gr. 437 — Tow. "Wolna Polska," Slovan, Pa., członkiń 78. Organizatorki: H. B. Wołowska i Julia Świątkowska.

Zarząd obecny: Stanisława Szubejska, prez.; Feliksa Penczak, wice-prez.; Anna Wos, sekr. prot.; Maria Kendzierska, sekr. fin.; Leona Kubovic, kasjerka. Nr. Wianka 194. Członkiń 7. A. Olszak, protektorka.

* * *

Gr. 448 — Tow. "Królowej Marii Teresy," Larksville, Pa., założona dnia, 17-go marca, 1925. Organizatorka: Teresa Rokita. — Przy założeniu było 18 członkiń, obecnie 43. Donacje na kościoły i uczelnie polskie $38.00, na cele narodowe $50.00, na cele dobroczynne $174.00. Stan kasy $477.00; zamrożone $50.00.

Zarząd obecny: Zofia Sałek, prez.; Stefania Rokita, sekr. prot.; Maria Pytlik, sekr. fin.; Kazimiera Baran, kasjerka. Nr. Wianka 185. Członkiń 4. Kazimiera Rokita, protektorka.

* * *

Gr. 450 — Tow. "Matki Boskiej Loretańskiej," West Wyoming, Pa., założona dnia, 1-go kwietnia, 1925. Organizatorki: Leokadia Kaplińska, Władysława Kaplińska i Teofila Ulecka. Przy założeniu było 31 członkiń, obecnie 71. Donacje na kościoły $547.25, na cele narodowe $605.65, na cele dobroczynne $608.78. Stan kasy $427.84.

Zarząd obecny: Leokadia Kaplińska, prez.; Anna Działkowska, wice-prez.; Józefa Grzeszkiewicz, sekr. prot.; Józefa Lipka, sekr. fin.; Ludwika Zarzecka, kasjerka. Nazwa Wianka "Stokrotek," Nr. 171. Członkiń 29. Anna Szymańska, protektorka.

* * *

Gr. 452 — Tow. "Św. Teresy," Forest City, Pa., założona dnia, 25-go marca, 1925. Organizatorki: Maria Porwit i Emilia Żychowicz. Przy założeniu było 50 członkiń, obecnie 90. Donacje na kościoły $600.00, na cele dobroczynne $54.00. Stan kasy $300.00.

Zarząd obecny: M. Baranowska, prezeska; A. Wilczyńska, wice-prez.; St. Sukiennik, sekr. prot.; M. Sokołowska, sekr. fin.; Józefa Dziadkowicz, kasjerka. Nr. Wianka 446. Członkiń 30. A. Grum, protektorka.

* * *

Gr. 453 — Tow. "Trzeci Maj," Scranton, Pa. Członkiń 82.

Zarząd obecny: Marianna Padołoska, prez.; Antonina Kawka, wice-prez.; Zofia Grzywacz, sekr. prot.; Anna Cieciorka, sekr. fin.; Katarzyna Maciejewska, kasjerka. Nr. Wianka 347. Członkiń 21. A. Cieciorka, protektorka.

Gr. 457 — Tow. "Matki Boskiej Królowej Polski," Export, Pa., członkiń 32. Organizatorka: Honorata B. Wołowska.

Zarząd obecny: W. Zaśkowska, prez.; Maria Kadłup, wice-prez.; Elżbieta Zychał, sekr. prot.; Maria Karp, sekr. fin.; Katarzyna Mika, kasjerka. Nr. Wianka 248. Członkiń 7. E. Zychal, protektorka..

* * *

Gr. 461 — Tow. "Królowej Wandy," Edwardsville, Pa. Członkiń 17.

Zarząd obecny: Emilia Balakier, prez.; R. Puzio, wice-prez.; Helena Gajewska, sekr. fin., i kasjerka. Nr. Wianka 202. Członkiń 5. H. Gajewska, protektorka.

* * *

Gr. 466 — Tow. "Św. Cecylii," Claridge, Pa., członkiń 15. Organizatorka: Honorata B. Wołowska.

Zarząd obecny: Antonina Kunczewska, prez.; Maria Fołta, wice-prez.; Anna Puchalska, sekr. prot.; Marianna Lewandowska, sekr. fin.; W. Stankiewicz, kasjerka.

* * *

Gr. 467 — Tow. "Św. Barbary," Horning, Pa., założona dnia, 27-go października, 1925. Organizatorki: Honorata B. Wołowska, Marta Pietrusińska i Antonina Wleklińska. Przy założeniu było 29 członkiń, obecnie 53. Stan kasy $132.00.

Zarząd obecny: Antonina Wleklińska, prez.; Julia Jarecka, wice-prez.; Stanisława Dobrowolska, sekr. prot.; Walentyna Kaluba-Nowak, sekr. fin., Zofia Jendrzejczak, kasjerka.

* * *

Gr. 471 — Tow. "Św. Heleny," Freeport, Pa., założona dnia, 23-go stycznia, 1926. Organizatorka: Helena Trojanowska. Przy założeniu było 22 członkiń, obecnie 29. Donacje na kościoły $86.00. — Stan kasy $125.69.

Zarząd obecny: Helena Skyrzińska, prez.; M. Sobolewska, wice-prez.; G. Czajkowska, sekr. prot.; Helena Czajkowska, sekr. fin.; B. Czajkowska, kasjerka. Julia Scott i Wanda Fisher, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Św. Heleny," Nr. 244. Członkiń 2. S. Dolmajer, protektorka.

* * *

Gr. 472 — Tow. "Córy Wolności," Beaver Falls, Pa., założona dnia 29-go grudnia, 1925. Organizatorka: Marta Pietrusińska. — Członkiń 74. Donacje na kościoły $120.00, na cele narodowe $25.00.

Zarząd obecny: Stanisława Czarnecka, prez.; F. Surgalska, wice-prez.; Janina Zwierzchon, sekr. prot.; Anna Popławska, sekr. fin.; Antonina Zwierzchon, kasjerka. Nazwa Wianka "Róże," Nr. 418. — Członkiń 4. Irena Zwierzchon, protektorka.

Gr. 474 — Tow. "Św. Jadwigi," Uniontown, Pa., założona dnia, 10-go marca, 1926. Organizatorka: Marta Pietrusińska. Przy założeniu było 40 członkiń, obecnie 112. Stan kasy $303.52.

Zarząd obecny: Walentyna Kamieńska, prez.; Bronisława Kaźmierska, wice-prez.; Anna Truty, sekr. prot.; Józefa Fronczak, sekr. fin.; Anna Wilczek, kasjerka. Nazwa Wianka "Marii," Nr. 262. — Członkiń 19. M. Zarycka, protektorka.

* * *

Gr. 475 — Tow. "Miłość i Zgoda," New Kensington, Pa., założona dnia 10-go marca, 1926. Organizatorki: M. Lipińska, W. Zaremba, K. Rusiewicz i M. Zaleska. Przy założeniu było 25 członkiń, obecnie 63. Donacje na kościoły i uczelnie polskie $80.00, na cele narodowe $40.00, na cele dobroczynne $50.00. Stan kasy $100.00.

Zarząd obecny: M. Radziewicz, prez.; H. Kunicka, wice-prez.; L. Szajna, sekr. prot.; M. Zaleska, sekr. fin.; S. Siuta, kasjerka. — Nazwa Wianka "Lilii," Nr. 303 Członkiń 3. M. Zaleska, protektorka.

* * *

Gr. 477 — Tow. "Św. Anny," Brackenridge, Pa., członkiń 60 Organizatorka: Honorata B. Wołowska.

Zarząd obecny: Stanisława Frejkowska, prez.; Janina Philips, wice-prez.; Anna Cudzik, sekr. prot.; Janina Philips, sekr. fin.; Władysława Wasiłowska, kasjerka. Nazwa Wianka "Konwalia," Nr. 258. Członkiń 3. J. Philips, protektorka.

* * *

Gr. 483 — Tow. "Matki Boskiej Pocieszenia," Mt. Carmel, Pa., członkiń 159. Organizatorka: Elżbieta Schwarten.

Zarząd obecny: Weronika Mazurkiewicz, prez.; Kazimiera Piotrowska, wice-prez.; Maria Rydzewska, sekr. prot.; Julia Kowalewska, sekr. fin.; Maria Gwiazdowska, kasjerka. Nr. Wianka 351. Członkiń 38. T. Mysiewicz, protektorka.

* * *

Gr. 484 — Tow. "Królowej Jadwigi," Luzerne, Pa. Członkiń 31.

Zarząd obecny: B. Komarowska, prez.; W. Sliwińska, wice-prez.; Bronisława Siwa, sekr. prot.; K. Olasz, sekr. fin.; Józefa Sendzia, kasjerka. Nr. Wianka 246. Członkiń 5. M. Olasz, protektorka.

* * *

Gr. 485 — Tow. "Św. Józefa," Mt. Carmel, Pa., założona dnia, 24-go czerwca, 1926. Organizatorka: Elżbieta Schwarten. Przy założeniu było 18 członkiń, obecnie 98. Donacje na szkoły, kościoły, klasztory i uczelnie polskie $3,573.00, na cele narodowe $110.00, na cele dobroczynne $150.00.

Zarząd obecny: Helena Zotkiewicz, prez.; Marta Witkowska, wice-prez.; Magdalena Aniszczyk, sekr. prot.; Anna Lubiewska, sekr

fin.; Salomea Budak, kasjerka. Marianna Strzyżewska i Marianna Zarek, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Św. Teresy," Nr. 292. — Członkiń 17. Bronisława Czupryńska, protektorka.

* * *

Gr. 487 — Tow. "Kółko Królowej Wandy," Glassport, Pa., założona dnia, 26-go czerwca, 1926. Organizatorka: Florentyna Knapp. Przy założeniu było 27 członkiń, obecnie 10. Donacje na szkoły i kościoły $247.00, na cele narodowe $8.00, na cele dobroczynne $35.00. Stan kasy $108.91.

Zarząd obecny: Genowefa Wawrzeniak, prez.; Władysława Wesołowska, wice-prez.; Waleria Preis, sekr. prot. i fin.; Helena Wawrzeniak, kasjerka. Nazwa Wianka "Niezapominajki," Nr. 579. — Członkiń 12. W. Preis, protektorka.

* * *

Gr. 490 — Tow. "Św. Teresy," Glen Lyon, Pa. Członkiń 32.

Zarząd obecny: Helena Dobrowolska, prez.; Rozalia Adamska, wice-prez.; Paulina Wojtaszek, sekr. fin.; Antonina Ziemba, kasjerka. Nr. Wianka 453. Członkiń 11. A. Ziemba, protektorka.

* * *

Gr. 491 — Tow. "Św. Teresy," Johnstown, Pa, założona dnia, 19-go września, 1926. Organizatorka: Marta Pietrusińska. Przy założeniu było 28 członkiń, obecnie 46. Donacje na szkoły i kościoły $400.00, na cele narodowe $160.00, na cele dobroczynne $125.00.

Zarząd obecny: Elżbieta Mroczka, prez.; Aniela Wozna, wice-prez.; Zofia Prucnal, kasjerka; Helena Porada, sekr. prot.; Antonina Nowak, sekr. fin. Nr. Wianka 389. Członkiń 14. A. Nowak, protektorka.

* * *

Gr. 493 — Tow. "Św. Anny," Dunmore, Pa., założona w październiku, 1929. Organizatorki: Emilia Żychowicz, Henryka Cabo i Gabryela Guzejewska. Przy założeniu było 11 członkiń, obecnie 60. Donacje na kościoły $1,200.00, na cele narodowe $115.00, na cele dobroczynne $85.00. Stan kasy $50.00.

Zarząd obecny: Adela Stankiewicz, prez.; J. Gołąmbiewska, wice-prez.; W. Alichwar, sekr. prot.; Gabryela Guzejewska, sekr. fin.; Józefa M. Grail, kasjerka. Nazwa Wianka "Św. Jadwigi," Nr. 395. Członkiń 28. Marianna Klocko, protektorka.

* * *

Gr. 501 — Tow. "Św. Anny," Conemaugh, Pa., członkiń 71. — Organizatorki: Honorata B. Wołowska i Marta Pietrusińska.

Zarząd obecny: Aniela Ziemba, prez.; Maria Bąk, wice-prez.; Katarzyna Kuska, sekr. prot.; Anna Paruch, sekr. fin.; Agnieszka Smoter, kasjerka. Wianek Nr. 570. Członkiń 9. A. Paruch, protektorka.

Gr. 503 — Tow. "Matki Boskiej Gromnicznej," Wilkes-Barre, Pa. Członkiń 22.

Zarząd obecny: Stefania Trzeciak, prez.; Paulina Kapuścińska, wice-prez.; Helena Piotrowicz, sekr. fin.; Maria Regelska, kasjerka.

* * *

Gr. 504 — Tow. "Ave Maria," Mocanaqua, Pa. Członkiń 18.

Zarząd obecny: Maria Kalinowska, prez.; F. Wojciechowicz, wice-prez.; F. Wojciechowicz, sekr. prot.; Franciszka Wojciechowicz, sekr. fin.; Janina Sulecka, kasjerka.

* * *

Gr. 505 — Tow. "Św. Teresy," Pittsburgh, Pa., założona dnia, 4-go marca, 1927. Organizatorki: Ludwika Wieczorkowska, Anna Marcinkowska-Napieracz i M. Pietrzak. Przy założeniu było 28 członkiń, obecnie 33. Donacje na szkoły, kościoły i klasztory $145.00, na cele narodowe $47.00, na cele dobroczynne $75.00. Stan kasy $8.83.

Zarząd obecny: Anna Napieracz, prez.; M. Rugieł, wice-prez.; Wanda Bochart, sekr. prot.; Władysława Turowska, sekr. fin.; Stanisława Kosmaczewska, kasjerka. Nazwa Wianka "Pączek Róż," Nr. 318. Członkiń 11. Wanda Bochart, protektorka.

* * *

Gr. 507 — Tow. "Św. Barbary," South Fork, Pa., założona dnia, 22-go marca, 1927. Organizatorka: Marta Pietrusińska. Przy założeniu było 23 członkiń, obecnie 25. Donacje na kościoły i klasztory $26.00, na cele narodowe $5.00. Stan kasy $50.00.

Zarząd obecny: Józefa Balcer, prez.; Anna Anderko, wice-prez.; Agnieszka Miklas, sekr. prot.; Rozalia Maryak, sekr. fin.; Anna Gooder, kasjerka.

* * *

Gr. 509 — Tow. "Wieniec Marii," Dupont, Pa. Członkiń 77.

Zarząd obecny: Karolina Cisło, prez.; Kazimiera Chmielewska, wice-prez.; Maria Guzior, sekr. prot.; Maria Kuna, sekr. fin.; Maria Lukasik, kasjerka. Nr. Wianka 384. Członkiń 8. K. Cisło, protektorka.

* * *

Gr. 510 — Tow. "Kółko Polek," McAdoo, Pa., założona dnia, 22-go kwietnia, 1927. Organizatorki: Maria Krzywicka i Anna Szczepanik. Przy założeniu było 13 członkiń, obecnie 112. Donacje na szkoły, kościoły, klasztory i uczelnie polskie $4,503.58, na cele narodowe $1,009.75, na cele dobroczynne $965.75. Stan kasy $275.68.

Zarząd obecny: Maria Krzywicka, prez.; W. Miller, wice-prez.; Julia Dworak, sekr. prot.; Zofia Hartz-Sikorska, sekr. fin.; Anna Szczepanik, kasjerka. Nazwa Wianka "Św. Tereni," Nr. 397. — Członkiń 58. K. Chmaj, protektorka.

Gr. 513 — Tow. "M. B. N. Pomocy," Ford City, Pa., założona dnia, 30-go maja, 1927. Organizatorka: Maria Hipnarowska. Przy założeniu było 24 członkiń, obecnie 57. Donacje na kościoły i uczelnie polskie $52.00, na cele narodowe $23.00, na cele dobroczynne $120.00. Stan kasy $120.00; zamrożone w banku $2,500.00.

Zarząd obecny: Rozalia Kozak, prez.; M. Zielińska, wice-prez.; K. Suwała, sekr. prot.; A. Soliak, sekr. fin.; A. Nycz, kasjerka. Antonina Szal i Franszka Wojtowicz, rada gospodarcza. Nr. Wianka 373, członkiń 15. Magdalena Kozak, protektorka.

* * *

Gr. 517 — Tow. "Św. Ryty," Mt. Carmel, Pa. Członkiń 24.

Zarząd obecny: Władysława Chmielewska, prez.; Weronika Chmielewska, wice-prez.; Berta Bartoszek, sekr. prot.; Anna Butkiewicz, sekr. fin.; M. Ambroziewicz, kasjerka.

* * *

Gr. 523 — Tow. "Gwiazda Jedności," Pittsburgh, Pa. Członkiń 55.

Zarząd obecny: Wanda Krawicka, prez.; Maria Grzegorczyk, wice-prez.; Janina Damska, sekr. prot.; Janina Gołaszewska, sekr. fin.; Rozalia Gross, kasjerka. Nr. Wianka 314. Członkiń 7. M. Gołaszewska, protektorka.

* * *

Gr. 528 — Tow. "Wieniec Polek," Dickson City, Pa., założona dnia, 27-go listopada, 1927. Organizatorka: Apolonia Szorc. Przy założeniu było 11 członkiń, obecnie 130. Donacje na szkoły i kościoły $1,573.00; na cele narodowe $513.21; na cele dobroczynne $186.00. Stan kasy $100.00.

Zarząd obecny: Apolonia Szorc, prez.; K. Wasiewska, wice-prez.; Anastazja Gawliński, sekr. prot.; Franciszka Pasinko, sekr. fin.; Julianna Rymek, kasjerka. Nr. Wianka 457. Członkiń 20. — Urszula Krisanda, protektorka.

* * *

Gr. 529 — Tow. "Matki Boskiej Szkaplerznej," Hunlock Creek, Pa., założona dnia, 26-go grudnia, 1927. Przy założeniu było 18 członkiń, obecnie 30.

Zarząd obecny: Petronela Kapuścińska, prez.; Magdalena Banczewska, sekr. fin.; Katarzyna Zbieg, kasjerka. Nr. Wianka 306. Członkiń 5. M. Banczewska, protektorka.

* * *

Gr. 530 — Tow. "Głos Polek," Sheatown, Pa., założona 28-go listopada, 1927. Organizatorki: Anna Paruch i Florentyna Borowska. Członkiń 35.

Zarząd obecny: Stanisława Conty, prez.; Łucja Merecka, wice-prez.; Zofia Schrama, sekr. prot.; Anna Stawasz, sekr. fin.; Maria

Brzenczek, kasjerka. Nr. Wianka 307. Członkiń 6. Anna Stawasz, protektorka.

* * *

Gr. 531 — Tow. "Św. Ryty," Homestead, Pa. Członkiń 30.

Zarząd obecny: Zofia Stempień, prez.; Anna Szanca, wice-prez.; Władysława Demska, sekr. prot.; Katarzyna Debiak, sekr. fin.; Anna Zołnoska, kasjerka. Nr. Wianka 308. Członkiń 12. — J. Grzyb, protektorka.

* * *

Gr. 532 — Tow. "Wieniec Polek," Nanticoke, Pa., założona dnia, 30-go grudnia, 1927. Organizatorki: Anna Paruch i Florentyna Borowska. Przy założeniu było 39 członkiń, obecnie 58. Donacje na kościoły $270.00, na cele narodowe $7.00, na cele dobroczynne $108. Zarząd obecny: Zofia Słonieska, prez.; Aniela Korch, wice-prez.; Wiktoria Iracka, sekr. prot.; Stefania Dudzic, sekr. fin.; Franciszka Kuskiewicz, kasjerka. Nr. Wianka 312. Członkiń 7. Stefania Dudzic, protektorka.

* * *

Gr. 533 — Tow. "Świętej Teresy," Wilmerding, Pa., założona dnia, 4-go grudnia, 1927. Organizatorki: Ludwika Wieczorkowska i Maria Hipnarowska. Przy założeniu było 22 członkiń, obecnie 61. Donacje na szkoły, kościoły i klasztory $149.27, na cele narodowe $138.00, na cele dobroczynne $25.00. Stan kasy $150.00.

Zarząd obecny: Katarzyna Adamus, prez.; Franciszka Kuźnar, wice-prez.; T. Marszałek, sekr. prot.; Helena Olszewska, sekr. fin.; Helena Matusz, kasjerka. Anastazja Garbowska, Maria Slączka i Aniela Frydrych, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Fioletowy," Nr. 413. Członkiń 11. Helena Olszewska, protektorka.

* * *

Gr. 535 — Tow. "Św. Teresy od Dzieciątka Jezus," Old Forge, Pa., założona dnia, 1-go stycznia, 1928. Organizatorki: Anna Paruch i Florentyna Dziedzic. Przy założeniu było 12 członkiń, obecnie 172. Donacje na szkoły, kościoły, klasztory i uczelnie polskie $1,443.00, na cele narodowe $260.00, na cele dobroczynne $350.00. Stan kasy $200.00.

Zarząd obecny: Maria Małecka, prez.; Aniela Suchecka, wice-prez.; Agnieszka Serafin, sekr. prot.; Marcella Lisowska, sekr. fin.; Julia Bojnowska, kasjerka. Katarzyna Stachnik i Maria Ferrett, rada gospodarcza.

Nazwa Wianka "Koszyk Róż," Nr. 331. Członkiń 72. Marcella Lisowska, protektorka.

Gr. 540 — Tow. "Św. Rodziny," West Ashley, Pa. Członkiń 61.

Zarząd obecny: Maria Baranowska, prez.; Maria Augustyniak, wice-prez.; Janina Czajkowska, sekr. prot.; Adamina Wasilewska, sekr. fin.; Władysława Zlakowska, kasjerka. Nazwa Wianka "Anioł Stróż," Nr. 379. Członkiń 7. J. Czajkowska, protektorka.

* * *

Gr. 542 — Tow. "Jedność i Zgoda," Wilkes-Barre, Pa., założona w marcu, 1928. Organizatorka: Wiktoria Pietkiewicz. Przy założeniu było 13 członkiń, obecnie 42. Donacje na uczelnie polskie $5.00, na cele narodowe $20.00, na cele dobroczynne $25.00.

Zarząd obecny: Helena Jarosz, prez.; M. Jóźwiak, wice-prez.; H. Jarosz, sekr. prot.; Bronisława Maliszewska, sekr. fin.; Jadwiga Pallis, kasjerka. Nr. Wianka 344. Członkiń 7. B. Maliszewska, protektorka.

* * *

Gr. 543 — Tow. "Grono Polek," Heidelberg, Pa., członkiń 29. — Organizatorka; Honorata B. Wołowska.

Zarząd obecny: Waleria Lazarka, prez.; M. Gruda, wice-prez.; J. Sznierska, sekr. prot.; Anna Aleska, sekr. fin.; Maria Zawada, kasjerka. Nr. Wianka 335. Członkiń 10. A. Aleska, protektorka.

* * *

Gr. 547 — Tow. "Św. Cecylii," Glen Lyon, Pa. Członkiń 60.

Zarząd obecny: S. Benkowska, prez.; M. Jacuboska, wice-prez.; M. Benkowska, sekr. fin.; M. Galicka, kasjerka. Nr. Wianka 355. Członkiń 7. M. Benkowska, protektorka.

* * *

Gr. 554 — Tow. .... Wilkes-Barre, Pa. Członkiń 44.

Zarząd obecny: Anna Kochuba, prez.; Stanisława Kowalczyk, wice-prez.; Maria Solek, sekr. prot.; Maria Kochuba, sekr. fin.; Helena Kułak, kasjerka. Nr. Wianka 385. Członkiń 2. M. Kochuba, protektorka.

* * *

Gr. 557 — Tow. "Św Teresy," Ashley, Pa., założona dnia, 20-go listopada, 1928. Organizatorki: Stanisława Romanowska i Stefania Barwicka. Przy założeniu było 12 członkiń, obecnie 31. Donacje na kościoły $66.50, na cele narodowe $5.00, na cele dobroczynne $25.00. Stan kasy $30.00.

Zarząd obecny: Stanisława Romanowska, prez.; Anna Stasiewicz, wice-prez.; Helena Barwicka, sekr. prot.; Helena Cieśla, sekr. fin.; Helena Strenk, kasjerka. Nr. Wianka 532. Członkiń 5. — Stanisława Olszewska, protektorka.

Gr. 566 — Tow. "Św. Teresy," Duryea, Pa. Członkiń 49.

Zarząd obecny: Aniela Orluk, prez.; Amelia Olczak, wice-prez.; Stanisława Piorkowska, sekr. prot.; Małgorzata Kress, sekr. fin.; Rozalia Sudek, kasjerka. Nr. Wianka 391. Członkiń 33. M. Kress, protektorka.

* * *

Gr. 569 — Tow. "Królowej Jadwigi," McDonald, Pa., założona dnia, 29-go marca, 1929. Organizatorka: E. Schwarten. Przy założeniu było 21 członkiń, obecnie 27. Donacje na cele dobroczynne $150.00. Stan kasy $60.35.

Zarząd obecny: K. Sienczak, prez.; K. Olhamowicz, wice-prez.; A. Baron, sekr. prot.; L. Burda, sekr. fin.; K. Hluchoska, kasjerka. F. Sypińska i A. Osowicz, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Fiołek," Nr. 378. Członkiń 3. L. Burda, protektorka.

* * *

Gr. 571 — Tow. "Św. Anny," Austin Heights, Pa. Członkiń 24.

Zarząd obecny: Marianna Grazgano, prez.; Florentyna Szarek, wice-prez.; Aniela Ruzefska, sekr. prot.; Ludwika Dzwiet, sekr. fin.; Ewa Stanik, kasjerka.

* * *

Gr. 573 — Tow. "Młode Polki," Nanticoke, Pa. Członkiń 35.

Zarząd obecny: Klara Kowalska, prez.; Klara Paruch, sekr. fin.; Antonina Madajewska, kasjerka.

* * *

Gr. 577 — Tow. "Św. Teresy," Portage, Pa., założona dnia, 25-go maja, 1929. Organizatorki: Maria Mażnik i Bronisława Szczerbowska. Przy założeniu było 36 członkiń, obecnie 51. Donacje na cele narodowe $124.00, na cele dobroczynne $109.20. Stan kasy $143.37.

Zarząd obecny: Anna Zapała, prez.; Joanna Pizurka, wice-prez.; Antonina Biała, sekr. prot.; Bronisława Koza, sekr. fin.; Anna Platkiewicz, kasjerka.

* * *

Gr. 578 — Tow. "Matki Boskiej Nieustającej Pomocy," Central City, Pa., założona w czerwcu 1929. Organizatorki: Bronisława Szczerbińska i A. Mażnik. Przy założeniu było 35 członkiń, obecnie 27. Stan kasy $25.00.

Zarząd obecny: Maria Wisieńska, prez.; Maria Kusmnierska, wice-prez.; Salomea Sady, sekr. prot.; Rozalia Ciuchta, sekr. fin.; Anna Wepsik, kasjerka.

* * *

Gr. 580 — Tow. "Głos Polek," Wilkes-Barre, Pa. Członkiń 12.

Zarząd obecny: Maria Teresińska, prez.; Franciszka Judyska, wice-prez.; Marta Mrozińska, sekr. prot.; Maria Teresińska, sekr. fin.; Paulina Beneska, kasjerka.

Gr. 590 — Tow. "Św. Cecylii," Bethlehem, Pa., założona w grudniu, 1929. Organizatorki: Florentyna Dziedzio i Aleksandra Wawrzyniak. Przy założeniu było 48 członkiń, obecnie 33. Donacje na kościoły $45.00, na cele narodowe $35.00, na cele dobroczynne $35.00. Stan kasy $130.00.

Zarząd obecny: Józefa Szustak, prez.; Zofia Krycia, wice-prez.; Teresa Cicha, sekr. prot.; Margaret Szustak, sekr. fin.; Zofia Garbus, kasjerka. Anna Wiktor, A. Mikulska i Zofia Krycia, rada gospodarcza. Nr. Wianka 478. Członkiń 5. J. Szustak, protektorka.

* * *

Gr. 594 — Tow. "Orzeł Biały," Monaca, Pa. Członkiń 50. Organizatorka: Honorata B. Wołowska.

Zarząd obecny: G. Kos, prez.; J. Wilczek, wice-prez.; S. Olszanska, sekr. prot.; S. Wisz, sekr. fin.; E. Wasiloska, kasjerka. Nr. Wianka 430. Członkiń 11. A. Swickle, protektorka.

* * *

Gr. 596 — Tow. "Św. Anny," Washington, Pa., założona dnia, 14-go stycznia, 1930. Organizatorka: Elżbieta Schwarten. Przy założeniu było 15 członkiń, obecnie 45.

Zarząd obecny: Marianna Kściuk, prez.; Apolonia Rydzak, wice-prez.; Józefa Karluk, sekr. prot.; Stanisława Szołek, sekr. fin.; Marianna Szewc, kasjerka. Nazwa Wianka "Lilia," Nr. 437. Członkiń 3. S. Szołek, protektorka.

* * *

Gr. 607 — Tow. "Św. Teresy," Shamokin, Pa., założona dnia, 15-go maja, 1930. Organizatorka: Helena Żotkiewicz. Przy założeniu było 15 członkiń, obecnie 24. Donacje na cele dobroczynne $10.00.

Zarząd obecny: Aleksandra Broscious, prez.; P. Szczęsna, wice-prez.; Julia Wasielewska, sekr. prot.; Helena Jezierska, sekr. fin.; Agnieszka Danisiewicz, kasjerka. Nr. Wianka 432. Członkiń 6. — H. Jezierska, protektorka.

* * *

Gr. 608 — Tow. "Św. Stanisława," Shamokin, Pa., założona w maju, 1930. Organizatorka: Helena Żotkiewicz. Przy założeniu było 18 członkiń, obecnie 51.

Zarząd obecny: Franciszka Polek, prez.; Aleksandra Kulbacka, wice-prez.; Maria Pilicka, sekr. prot.; Wiktoria Matlach, sekr. fin.; Cecylia Gabryś, kasjerka. Władysława Dzienisiewicz i Eleonora Kołaczewska, rada gospodarcza.

* * *

Gr. 618 — Tow. "Św. Anny," Scranton, Pa. Członkiń 32.

Zarząd obecny: Genowefa Nercz, prez.; Jadwiga Gajewska, wice-prez.; Zofia Przekop, sekr. prot.; Julia Bandysz, sekr. fin.; Ju-

lia Skiba, kasjerka. Nr. Wianka 500. Członkiń 8. K. Bocianowska, protektorka.

* * *

Gr. 622 — Tow. "Św. Teresy," Mahanoy City, Pa., założona dnia, 8-go stycznia, 1931. Organizatorki: Helena Żotkiewicz i Franciszka Siedlik. Przy założeniu było 20 członkiń, obecnie 25. Donacje na szkoły, kościoły i klasztory $661.12, na cele narodowe $50.00, na cele dobroczynne $53.35. Stan kasy $56.83.

Zarząd obecny: Jadwiga Staczkonis, prez.; Stefania Wysocka, wice-prez.; Anna Filipowicz, sekr. prot.; Stanisława Cytrynowicz, sekr. fin.; Maria Grazel, kasjerka.

* * *

Gr. 623 — Tow. "Św. Teresy," Summit Hill, Pa. Członkiń 43.

Zarząd obecny: Izabela Bydton, prez.; Maria Jasińska, wice-prez.; Anna Cebuleska, sekr. prot.; Anna Cebuleska, sekr. fin.; Genowefa Kostecka, kasjerka. Nr. Wianka 470. Członkiń 7. A. Cebuleska, protektorka.

* * *

Gr. 635 — Tow. "Św. Anny," Scranton, Pa. Członkiń 66.

Zarząd obecny: Wiktoria Boguszewska, prez.; A. Condroy, wice-prez.; J. Dobrydna, sekr. prot.; S. Ludwikowska, sekr. fin.; Józefa Kurowska, kasjerka. Nr. Wianka 483. Członkiń 48. A. Boguszewska, protektorka.

* * *

Gr. 636 — Tow. "Najśw. Marii Panny," Olyphant, Pa., założona dnia, 7-go marca, 1931. Organizatorki: Bronisława Korzemba i Apolonia Naglak. Przy założeniu było 26 członkiń, obecnie 76. Donacje na szkoły i kościoły $660.00, na cele dobroczynne $35.00. Stan kasy $100.00.

Zarząd obecny: Antonina Wierzbicka, prez.; Aniela Kasza, wice-prez.; Katarzyna Jazdzik, sekr. prot.; Stefania Pawłowska, sekr. fin.; Marianna Stempohowska, kasjerka. Nazwa Wianka "Najśw. Marii Panny," Nr. 475. Członkiń 9. Apalagia Wierzbicka, protektorka.

* * *

Gr. 638 — Tow. "Św. Teresy," Kulpmont, Pa. Członkiń 34.

Zarząd obecny: Maria Bartosiewicz, prez.; Emilia Andruskiewicz, sekr. prot.; Helena Wargo, sekr. fin.; Maria Whalen, kasjerka. Nr. Wianka 510. Członkiń 5. M. Bartosiewicz, protektorka.

* * *

Gr. 642 — Tow. "Ad Astra," Scranton, Pa., założona dnia, 22-go lutego, 1931. Organizatorki: Maria Cabo-Leśniak i Helena Rozajewska. Przy założeniu było 8 członkiń, obecnie 46. Donacje na kościoły $6.00, na cele narodowe $45.28, na cele dobroczynne $267.50.

Zarząd obecny: Maria T. Leśniak, prez.; Maria Kapalska, wice-prez.; Lillian Chikowska, sekr. prot.; Helena Matistic, sekr. fin.; Władysława Kaczmarek, kasjerka.

* * *

Gr. 652 — Tow. "Św. Jadwigi," Ranshaw, Pa., założona w kwietniu, 1931. Organizatorki: Helena Żotkiewicz i F. Wawroska. Przy założeniu było 26 członkiń, obecnie 55. Donacje na kościoły $971.56, na cele narodowe $17.25, na cele dobroczynne $5.00. Stan kasy $31.23.

Zarząd obecny: Józefa Pawlikanis, prez.; Zofia Osińska, wice-prez.; Eugenia Filipowicz, sekr. prot.; Weronika Jasicka, sekr. fin.; Maria Sulewska, kasjerka. Walentyna Winiecka, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Róże," Nr. 493. Członkiń 6. Weronika Jasicka, protektorka.

* * *

Gr. 653 — Tow. .... Freeland, Pa. Członkiń 17.

Zarząd obecny: Rozalia Rochilla, prez.; Celina Górska, sekr. fin.; Rozalia Matusiewicz, kasjerka. Nr. Wianka 494. Członkiń 5. C. Górska, protektorka.

* * *

Gr. 658 — Tow. "Św. Teresy," Minooka, Pa., założona 21-go września, 1931. Organizatorki: Czesława Grabowska i Zofia Zaremba. Przy założeniu było 11 członkiń, obecnie 43. Donacje na szkoły i kościoły $250.00. Stan kasy $20.00.

Zarząd obecny: Zofia Zaremba, prez.; Cecylia Yarrish, wice-prez.; Mildred Pawlikanis, sekr. prot.; Anna Żukowska, sekr. fin.; Antonina Talipska, kasjerka. Nr. Wianka 578. Członkiń 15. Anna Żukowska, protektorka.

* * *

Gr. 664 — Tow. "................." Exeter, Pa. Członkiń 28.

Zarząd obecny: Katarzyna Olszewska, prez.; Joanna Mruk, wice-prez.; Antonina Strungis, sekr. prot.; Helena Yanusheska, sekr. fin.; Helena Sienkiewicz, kasjerka. Nr. Wianka 507. Członkiń 39. P. Faltyn, protektorka.

* * *

Gr. 669 — Tow. "Św. Teresy," Mayfield, Pa. Członkiń 29.

Zarząd obecny: Marianna Bomba, prez.; Karolina Ryczak, wice-prez.; Katarzyna Gomlak, sekr. prot.; Marianna Pietrowska, sekr. fin.; Zofia Suvak, kasjerka.

* * *

Gr. 676 — Tow. "Kółko Polek," Minersville, Pa., założona dnia, 12-go marca, 1934. Organizatorki: Franciszka Korniak i Anna

Czaponis. Przy założeniu było 29 członkiń, obecnie 38. Donacje na kościoły $130.00. Stan kasy $35.00.

Zarząd obecny: Bronisława Walulik, prez.; Helena Grabarek, wice-prez.; Regina Kuchta, sekr. prot.; Cecylia Stabińska, sekr. fin.; Amelia Czwarc, kasjerka.

* * *

Gr. 679 — Tow. "..................," W. Hazleton, Pa. — Członkiń 19.

Zarząd obecny: Bronisława Leonard, prez.; Maria Grontkowska, wice-prez.; Cecylia Tice, sekr. prot. i sekr. fin.; Anna Planutis, kasjerka.

* * *

Gr. 681 — Tow. "Św. Teresy," Dupont, Pa. Członkiń 8.

Zarząd obecny: Anna Magda, prez.; Maria Twardowska, kasjerka. Nr. Wianka 533. Członkiń 1. A. Magda, protektorka.

* * *

Gr. 684 — Tow. ".................," Avoca, Pa. Członkiń 10.

Zarząd obecny: Florentyna Rurka, prez.; Helena Kotek, wice-prez.; Helena Czarnecka, sekr. prot.; Maria Mollick, sekr. fin.; Maria Czarnecka, kasjerka. Nr. Wianka 535. Członkiń 6. M. G. Mollick, protektorka.

* * *

Gr. 703 — Tow. "Symfonia," Scranton, Pa. Członkiń 40.

Zarząd obecny: Teodora Kordalska, prez.; Helena Slaska, wice-prez.; Zofia Majerska, sekr. prot.; Sabina Sawicka, sekr. fin.; Apolonia Swieckowska, kasjerka.

* * *

Gr. 713 — Tow. "Św. Elżbiety," Shamokin, Pa. Członkiń 49.

Zarząd obecny: Franciszka Zebrowska, prez.; Ludwika Mekulanis, wice-prez.; Helena Mekulanis, sekr. prot.; Stanisława Grajewska, sekr. fin.; Florentyna Bielska, kasjerka. Nr. Wianka 550. — Członkiń 14. A. Radziewicz, protektorka.

* * *

Gr. 721 — Tow. "Św. Anny," Jamestown, Pa., założona dnia, 10-go lipca, 1936. Organizatorki: M. Fryzlewicz, F. Rybicka i R. Hebda. Przy założeniu było 18 członkiń, obecnie 28. Donacje na kościoły $5.00, na cele narodowe $2.00. Stan kasy $95.10.

Zarząd obecny: Stefania Rybicka, prez.; Anna Bednarska, wice-prez.; Anna Greczek, sekr. prot.; Zofia Rapska, sekr. fin.; Rozalia Siuty, kasjerka.

* * *

Gr. 724 — Tow. "Głos Polek," Mahanoy City, Pa., założona dnia, 1-go września, 1936. Organizatorki: Józefa Givnin i Maria Bias. Przy założeniu było 23 członkiń, obecnie 29. Donacje na kościoły i uczelnie polskie $113.00, na cele dobroczynne $20.00. Stan kasy $55.

Zarząd obecny: Maria Bias, prez.; Anna Szematowicz, wice-prez.; M. Michalewicz, sekr. prot.; Józefa Givnin, sekr. fin.; Katarzyna Piech, kasjerka. Nr. Wianka 577. Członkiń 8.

* * *

Gr. 738 — Tow. "Królowa Pokoju," Logans Ferry, Pa., założona dnia, 17-go lutego, 1938. Organizatorka: Anna Żelazna. Przy założeniu było 32 członkiń, obecnie 39.

Zarząd obecny: Józefa Niedzielska, prez.; A. Linko, wice-prez.; J. Kamińska, sekr. prot.; A. Żelazna, sekr. fin.; A. Miszczak, kasjerka. Józefa Pawlik i Bronisława Kubit, rada gospodarcza.

* * *

Gr. 740 — Tow. "M. B. Nieustającej Pomocy," Pittsburgh, Pa., członkiń 27. Organizatorka: Florentyna Knapp.

Zarząd obecny: M. Marciniak, prez.; D. Świderska, wice-prez.; J. Kozak, sekr. prot.; F. Knapp, sekr. fin.; T. Nachreiner, kasjerka.

OBWóD III

STAN INDIANA.

Gr. 21 — Tow. "Córy Polski," So. Bend, Ind., założona dnia, 26-go stycznia, 1902. Organizatorki: Konstancja Wiśniewska i Józefa Mistacka. Przy założeniu było 12 członkiń, obecnie 429. Donacje na kościoły $279.90, na cele narodowe $729.18, na cele dobroczynne $1,295.03. Stan kasy $1,569.44.

Zarząd obecny: Antonina Hon, prez.; Józefa Hudak, wice-prez.; Antonina Marnocha, sekr. prot.; Maria Bukowska, sekr. fin.; Władysława Langel, kasjerka. Nazwa Wianka "Królowej Wandy," Nr. 28. Członkiń 41. Apolonia Kowalska, protektorka.

* * *

Gr. 37 — Tow. "Św. Jadwigi," Whiting, Indiana. Członkiń 147. Zarząd obecny: Maria Błaszczyk, prez.; Franciszka Wawrzyniak, wice-prez.; Marta Dolińska, sekr. prot.; A. Stanisz, sekr. fin.; Zofia Guzek, kasjerka. Nr. Wianka 300. Członkiń 17. M. Krzyston, protektorka.

* * *

Gr. 65 — Tow. "Św. Józefa," South Bend, Indiana, założona dnia, 25-go marca, 1906. Organizatorka: Pelagia Wolfel. Przy założeniu było 26 członkiń, obecnie 348. Donacje na szkoły, kościoły, klasztory i uczelnie polskie $958.95, na cele narodowe $435.10, na cele dobroczynne $1,653.00.

Zarząd obecny: Stanisława Ciesielska, prez.; Kazimiera Grzywińska, wice-prez.; Cecylia Korpal, sekr. prot.; Florentyna Ciesielska, sekr. fin.; Teresa Kotz, kasjerka. Jadwiga Gembarzewska, Henryeta Kuśnierek i Józefa Zbierańska, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Świętej Agnieszki," Nr. 29. Członkiń 40. Julia DeWitt, protektorka.

* * *

Gr. 77 — Tow. "Gwiazda Wolności pod op. Św. Jadwigi," Hammond, Indiana, założona w lutym, 1908. Organizatorki: Katarzyna Nowak i Stanisława Hildebrańska. Przy założeniu było 18 członkiń, obecnie 205. Donacje na szkoły, kościoły i uczelnie polskie $735.72,

na cele narodowe $234.00, na cele dobroczynne $3.140.00. Stan kasy $3,084.80.

Zarząd obecny: Katarzyna Kaptur, prez.; Agnieszka Rosińska, wice-prez.; Pelagia Pers, sekr. prot.; Kazimiera Labuda, sekr. fin.; Zofia Jerzyk, kasjerka. M. Gąsiorowska, L. Koniarska, K. Kornoś, H. Krzak, M. Strzempka, M. Zurowska, Z. Pasyk i S. Sowula, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Niezapominajki," Nr. 543. Członkiń 52. S. Gąsiorowska, protektorka.

* * *

Gr. 81 — Tow. "Córy Polski," Gary, Indiana. Członkiń 264.

Zarząd obecny: Zofia Siemion, prez.; Klementyna Dolata, wice-prez.; Weronika Bielewicz, sekr. prot.; Marta Maciejewska, sekr. fin.; Salomea Jabczyńska, kasjerka. Nr. Wianka 147. Członkiń 40. R. Dombrowska, protektorka.

* * *

Gr. 122 — Tow. "Matki Boskiej Nieustającej Pomocy," Indiana Harbor, Indiana, założona dnia, 21-go maja, 1911. Organizatorki: Stanisława Sobolewska, Teodora Orzechowska i Julia Grochowalska. Przy założeniu było 24 członkiń, obecnie 214. Donacje na szkoły i kościoły $1,016.35, na cele narodowe $154.88, na cele dobroczynne $146.00. Stan kasy $42.92; Bond Polski $100.00; w Spółce $197.00.

Zarząd obecny: Michalina Głomska, prez.; Bronisława Bagińska, wice-prez.; Maria Kosińska, sekr. prot.; Janina Zientara, sekr. fin.; Michalina Hodupska, kasjerka. P. Grzankowska, B. Wosczynska i L. Stanisławska, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Niezapominajki," Nr. 177. Członkiń 23. Jadwiga Uzdowska, protektorka.

* * *

Gr. 128 — Tow. "Matki Boskiej Nieustającej Pomocy," Hammond, Indiana, założona dnia, 21-go listopada, 1911. Organizatorka: Apolonia Stanisławska. Przy założeniu było 11 członkiń, obecnie 195. Donacje na szkoły i kościoły $626.45, na cele narodowe $100.00, na cele dobroczynne $46.00. Stan kasy $1,013.39; Gold Bond $700.00; Polski Bond $200.00; zamrożone $300.85; pożyczki na budynkach $371.99; Polish Building and Loan $309.62.

Zarząd obecny: Joanna Żotkiewicz, prez.; Kazimiera Borkowska, wice-prez.; Helena Michalek, sekr. prot.; Wiktoria Mech, sekr. fin.; Maria Mirdas, kasjerka. Nazwa Wianka "Róże," Nr. 155. — Członkiń 38. Kazimiera Borkowska, protektorka.

* * *

Gr. 129 — Tow. "Św. Anny," South Bend, Indiana, założona dnia, 14-go stycznia, 1912. Organizatorki: Jadwiga Klosińska-Juszczak i Stanisława Klosińska. Przy założeniu było 13 członkiń, obecnie 156. Donacje na kościoły i uczelnie polskie $529.00, na cele narodowe $120.00, na cele dobroczynne $291.00. Zamrożone w banku $178.00.

Zarząd obecny: Jadwiga Juszczak, prez.; Marta Sikorska, wice-prez.; Maria Napieralska, sekr. prot.; Filomena Nagy, sekr. fin.; Stanisława Zakrzewska, kasjerka. Klara Szymanowska, Pelagia Szymańska i Maria Gorka, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Królowej Jadwigi," Nr. 241. Członkiń 9. R. Góralska, protektorka.

* * *

Gr. 132 — Tow. "Matki Boskiej Pocieszenia," East Chicago, Indiana, założona dnia, 12-go lutego, 1912. Organizatorki: Petronela Będzyk i A. Stanisławska. Przy założeniu było 13 członkiń, obecnie 304. Donacje na kościoły i klasztory $1,622.50, na cele narodowe $901,80, na cele dobroczynne $1,920.00. Stan kasy $1,474.98.

Zarząd obecny: Bronisława Brecław, prez.; Rozalia Bochnowska, wice-prez.; Antonina Kurzydym, sekr. prot.; Helena Drezynek, sekr. fin.; Maria Gadzała, kasjerka. Nazwa Wianka "Św. Teresy," Nr. 170. Członkiń 114. Gertruda Kwaśna, protektorka.

* * *

Gr. 201 — Tow. "Wianek Marii," South Bend, Indiana. Członkiń 67.

Zarząd obecny: Regina Rożewicz, prez.; Weronika Czyżewska, wice-prez.; Jadwiga Karpińska, sekr. prot.; Marta Niezgodzka, sekr. fin.; Antonina Gierzyńska, kasjerka.

* * *

Gr. 220 — Tow. "Wolność Polski," Tolleston, Indiana, założona dnia, 16-go marca, 1916. Organizatorki: Stanisława Stanisławska i Katarzyna Gielniak. Przy założeniu bylo 18 członkiń, obecnie 20. Donacje na cele narodowe $10.00, na cele dobroczynne $5.00. Stan kasy $150.00.

Zarząd obecny: Stanisława Piechocka, prez.; Stanisława Lewandowska, wice-prez.; Anna Nowak, sekr. prot.; Maria Zabińska, sekr. fin.; Kazimiera Czarnecka, kasjerka. Katarzyna Gawełek, Maria Vician i Katarzyna Szumiło, rada gospodarcza.

* * *

Gr. 305 — Tow. "Polska Zmartwychwstała," South Bend, Indiana, założona dnia, 21-go kwietnia, 1920. Organizatorka: Antonina Hon. Przy założeniu było 15 członkiń, obecnie 128. Donacje na kościoły i uczelnie polskie $1,508.90, na cele narodowe $845.24, na cele dobroczynne $10.00. Stan kasy $313.28.

Zarząd obecny: Walentyna Radecka, prez.; Joanna Małecka, wice-prez.; Katarzyna Wesołowska, sekr. prot.; Alfreda Kowalska, sekr. fin.; Pelagia Janowiak, kasjerka. Nazwa Wianka "Św. Teresy," Nr. 151. Członkiń 18. Alicja Jamroży, protektorka.

* * *

Gr. 329 — Tow. "Gwiazda ze Wschodu," Michigan City, Indiana. Członkiń 62.

Zarząd obecny: Maria Sowińska, prez.; Maria Pasula, wice-prez.; Anna Kułakowska, sekr. prot.; Maria Putz, sekr. fin.; Maria Retseck, kasjerka. Nazwa Wianka "Gwiazda ze Wschodu," Nr. 291. Członkiń 12. M. Jarka, protektorka.

* * *

Gr. 335 — Tow. "Bóg i Ojczyzna," South Bend, Indiana, założona dnia, 15-go sierpnia, 1922. Organizatorki (?) Przy założeniu było 15 członkiń, obecnie 228. Donacje na kościoły $500.00, na cele narodowe $50.00.

Zarząd obecny: Maria Nowak, prez.; Anastazja Łukaszewska, wice-prez.; Irena Mucha, sekr. prot.; Józefa Milik, sekr. fin.; Katarzyna Arelt, kasjerka. Nazwa Wianka "Św. Ryty," Nr. 144. — Członkiń 42. Franciszka Jóźwiak, protektorka.

* * *

Gr. 366 — Tow. "Korony Polskiej," Tolleston, Indiana, założona w maju, 1923. Organizatorki: Jadwiga Cieślak, Maria Wszołek i Wiktoria Dolatowska. Przy założeniu było 19 członkiń, obecnie 81. Donacje na szkoły, kościoły i klasztory $205.00, na cele narodowe $150.00. Stan kasy $350.00.

Zarząd obecny: Aniela Nylec, prez.; Jadwiga Rokosz, wice-prez.; Rozalia Tabisz, sekr. prot.; Anna Kołodziejczyk, sekr. fin.; Stanisława Gogola, kasjerka. Maria Basiak i Wiktoria Nawojska, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Fiołki," Nr. 165. A. Kołodziejczyk, protektorka. Członkiń 5.

* * *

Gr. 378 — Tow. "Wolna Polska," La Porte, Indiana. Członkiń 42.

Zarząd obecny: Anna Szynal, prez.; Urszula Skłodowska, wice-prez.; Julia Prusińska, sekr. prot.; Jadwiga Jagodka, sekr. fin.; Rozalia Otwinowska, kasjerka. Nr. Wianka 148. Członkiń 2. J. Jagodka, protektorka.

* * *

Gr. 408 — Tow. "Św. Jadwigi," East Chicago, Ind., założona dnia, 28-go maja, 1924. Organizatorka: Julia Myszak. Przy założeniu było 16 członkiń, obecnie 71. Donacje na szkoły, kościoły, klasztory i uczelnie polskie $605.00, na cele narodowe $150.00, na cele dobroczynne $150.00. Stan kasy $200.00.

Zarząd obecny: Julia Kucharska, prez.; Karolina Czarnecka, wice-prez.; Władysława Trojanowska, sekr. prot.; Julia Myszak, sekr. fin.; Maria Miklusiak, kasjerka. Nazwa Wianka "Św. Heleny," Nr. 188. Członkiń 17. J. Myszak, protektorka.

* * *

Gr 429 — Tow. "Niepokalane Poczęcie Najświętszej Marii Panny," East Chicago, Ind., założona dnia, 5-go listopada, 1924. Orga-

nizatorki: Bronisława Brecław i Helena Jaworska. Przy założeniu było 24 członkiń, obecnie 96. Donacje na kościoły $213.50, na cele narodowe $146.66, na cele dobroczynne $1,127.50. Stan kasy $718.46.

Zarząd obecny: Helena Kościelniak, prez.; Maria Zalewska, wice-prez.; Zofia Małachowska, sekr. prot.; Zofia Malinowska, sekr. fin.; Zofia Surman, kasjerka. Nazwa Wianka "Konwalie Św. Teresy," Nr. 315. Członkiń 71. Helena Szmyt, protektorka.

* * *

Gr. 430 — Tow. "Ave Maria," Indiana Harbor, Ind., założona dnia, 5-go listopada, 1924. Organizatorka: Helena Sambor. Przy założeniu było 17 członkiń, obecnie 90. Donacje na szkoły, kościoły i klasztory $610.00, na cele narodowe $585.00, na cele dobroczynne $130.00. Stan kasy $200.00.

Zarząd obecny: Helena Sambor, prez.; Walentyna Domkowska, wice-prez.; Waleria Woźniak, sekr. prot.; Józefa Kulka, sekr. fin.; Katarzyna Głowacka, kasjerka. Nazwa Wianka "Lilia," Nr. 152. Członkiń 22. Walentyna Domkowska, protektorka.

* * *

Gr. 444 — Tow. "Ave Maria," Gary, Indiana, założona 17-go lutego, 1925. Organizatorki: Zofia Ignac i Stanisława Szostakowska. Przy założeniu było 35 członkiń, obecnie 70. Donacje na szkoły, kościoły i uczelnie polskie $102.00, na cele narodowe $232.60, na cele dobroczynne $128.00. Stan kasy $393.50.

Zarząd obecny: Zofia Niepokój, prez.; Anna Zimmerman, wice-prez.; Polonia Wilusz, sekr. prot.; Rozalia Jabłońska, sekr. fin.; Stanisława Antczak, kasjerka. Nazwa Wianka "Konwalia," Nr. 567. Członkiń 40. Maria Nowak, protektorka.

* * *

Gr. 562 — Tow. "Świętej Anny," Gary, Indiana, założona w marcu, 1929. Organizatorki: Maria Zajkowska i Franciszka Nadolska. Przy założeniu było 13 członkiń, obecnie 32. Donacje na kościoły $70.00, na cele narodowe $124.00. Stan kasy $50.00; zamrożone w banku $58.00.

Zarząd obecny: Maria Łazarz, prez.; Anna Haj, wice-prez.; Maria Modrowska, sekr. prot.; Helena Grzanka, sekr. fin.; Wanda Nawrot, kasjerka. M. Zajkowska, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Konwalia," Nr. 398. Członkiń 3. Helena Grzanka, protektorka.

OBWóD IV.

ZACHODNIA CZĘŚĆ STANU NEW YORK I DIECEZJA ERIE, PA.

Gr. 131 — Tow. "Wieniec Marii Konopnickiej," Buffalo, N. Y., założona dnia, 17-go grudnia, 1911. Organizatorki: S. Laudyn-Chrzanowska, H. Fleming-Czachorska, B. Dorasewicz, M. Mazurowska, J. Jankowska-Rutkowska i A. Kaszubowska. Przy założeniu było 12 członkiń, obecnie 111. Donacje na uczelnie polskie $325.25, na cele narodowe $524.90, na cele dobroczynne $263.12. Stan kasy $267.67.

Zarząd obecny: Józefa Kulwicka, prez.; Helena Gmińska, wice-prez.; Pelagia Wardyńska, sekr. prot.; Helena Rutkowska, sekr. fin.; Eugenia Nowicka, kasjerka. Nazwa Wianka "Stokrotek," Nr. 356. Członkiń 7. H. Rutkowska, protektorka.

* * *

Gr. 140 — Tow. "Kółko Polek," Dunkirk, N. Y., założona dnia, 12-go maja, 1912. Organizatorki: Franciszka Golubska, Marianna Buczkowska i Stanisława Maćkowiak. Przy założeniu było 15 członkiń, obecnie 94. Donacje na szkoły i kościoły $100.00, na cele narodowe $510.00, na cele dobroczynne $120.00. Stan kasy $200.25.

Zarząd obecny: Marianna Wyrozumialska, prez.; K. Stawasz, wice-prez.; Wiktoria Węglińska, sekr. prot.; Prakseda Maslakowska, sekr. fin.; Stanisława Gęstnicka, kasjerka. Nazwa Wianka "Konwalie," Nr. 376. Członkiń 7. P. Maslakowska, protektorka.

* * *

Gr. 173 — Tow. "Bluszcz," Buffalo, N. Y. Członkiń 84.

Zarząd obecny: Dr. Eugenia Fronczak-Bukowska, prez.; Zofia Nowak, wice-prez.; Franciszka Ruszaj, sekr. prot.; Emilia Mikuszewska, sekr. fin.; Maria Matala, kasjerka.

* * *

Gr. 198 — Tow. "Promień Wolności," Buffalo, N. Y. Członkiń 40.

Zarząd obecny: Anna Koralewska, prez.; Weronika Lipczyńska, wice-prez.; Kazimiera Kaźmierczak, sekr. prot.; Maria Skutnik,

sekr. fin.; Józefa Witkowska, kasjerka. Nazwa Wianka "Biała Lilia," Nr. 472. Członkiń 12. M. Skutnik, protektorka.

* * *

Gr. 199 — Tow. "Rozwój Polek," Buffalo, N. Y., założona dnia, 6-go października, 1914 r. Organizatorki: Teodora Wasiewicz i Adamina Kaszubowska. Przy założeniu było 13 członkiń, obecnie 63. — Donacje na kościoły, klasztory i uczelnie polskie $1,900,00, na cele narodowe $65.00, na cele dobroczynne $25.00. Stan kasy $95.00.

Zarząd obecny: Helena Łaszewska, prez.; Maria Małecka, wice-prez.; Anna Janora, sekr. prot.; Klara Cerańska, sekr. fin.; Czesława Weglewska, kasjerka.

* * *

Gr. 229 — Tow. "Wieniec Jedności," Dunkirk, N. Y., założona dnia, 4-go czerwca, 1916. Organizatorki: Franciszka Golubska i Apolonia Wojciechowska. Przy założeniu było 31 członkiń, obecnie 107. Donacje na kościoły $26.98, na cele narodowe $108.00, na cele dobroczynne $20.00. Stan kasy $175.56.

Zarząd obecny: Weronika Szymanowicz, prez.; Cecylia Surma, wice-prez.; Florentyna Ratkowska, sekr. prot.; Konstancja Kościńska, sekr. fin.; Anna Strychalska, kasjerka.

* * *

Gr. 230 — Tow. "Marii Rodziewiczówny," Buffalo, N. Y., założona dnia, 6-go czerwca, 1916. Organizatorki: Agnieszka Okoniewska i Julia Skierczyńska. Przy założeniu było 11 członkiń, obecnie 48. Donacje na klasztory i uczelnie polskie $175.00, na cele narodowe $200.00, na cele dobroczynne $175.00.

Zarząd obecny: Agnieszka Okoniewska, prez.; Bronisława Lembicz, wice-prez.; Helena Sobocińska, sekr. prot.; Konstancja Ignaszak, sekr. fin.; Agnieszka Wandzioch, kasjerka.

* * *

Gr. 235 — Tow. "Królowej Polski," Buffalo, N. Y. Członkiń 26.

Zarząd obecny: Anastazja Kowalewska, prez.; Marianna Szymczak, wice-prez.; Stanisława Ratajczak, sekr. prot.; Franciszka Witkowska, sekr. fin.; Franciszka Brzycka, kasjerka.

* * *

Gr. 252 — Tow. "Deotymy," Buffalo, N. Y. Członkiń 30.

Zarząd obecny: Władysława Nowicka, prez.; Maria Rostankowska, wice-prez.; J. Kosmala, sekr. prot.; A. Jarzyniecka, sekr. fin.; K. Binkowska, kasjerka.

* * *

Gr 253 — Tow. "Kwiat Polek im. Katarzyny Hodkiewicz," Buffalo, N. Y., założona dnia, 25-go kwietnia, 1917. Organizatorka: Katarzyna Hodkiewicz. Przy założeniu było 23 członkiń, obecnie 70. Donacje na uczelnie polskie $200.00, na cele narodowe $150.00, na cele dobroczynne $10.00.

Zarząd obecny: Helena Krysztafkiewicz, prez., Maria Pyzikiewicz, wice-prez.; Zofia Zakrzewska, sekr. prot.; Weronika Balicka, sekr. fin.; Ewa Kaźmierczak, kasjerka.

* * *

Gr. 254 — Tow. "Kółko Polek," Buffalo, N. Y., założona dnia, 3-go kwietnia, 1917. Organizatorki: Józefa Kudlicka, Maria Nowaczyk i Stefania Przewoźna. Przy założeniu było 24 członkiń, obecnie 55. Donacje na szkoły, kościoły, klasztory i uczelnie polskie $605.50, na cele narodowe $675.00, na cele dobroczynne $57.00. Stan kasy $70.00.

Zarząd obecny: Leokadia Urban, prez.; Sabina Tomaszewska, wice-prez.; Kazimiera Nowicka, sekr. prot.; Anna Niewiadowska, sekr. fin.; Stefania Puchalska, kasjerka.

* * *

Gr. 290 — Tow. "Św. Weroniki," Dunkirk, N. Y. Członkiń 30.

Zarząd obecny: Agata Miga, prez.; Klara Andrzejewska, wice-prez.; Monika Sekula, sekr. prot.; Marta Andrzejewska, sekr. fin.; Helena Ratkowska, kasjerka.

* * *

Gr. 294 — Tow. "Polek Postępowych pod wezwaniem Św. Agnieszki," Syracuse, N. Y., założona dnia, 2-go sierpnia, 1919. Organizatorka: Zofia Alubowicz. Przy założeniu było 12 członkiń, obecnie 130. Donacje na szkoły, kościoły i klasztory $345.00, na cele narodowe $470.00, na cele dobroczynne $250.00. Stan kasy $500.00.

Zarząd obecny: Ludwika Kwiatkowska, prez.; Pelagia Jacewicz, wice-prez.; Janina Sokołowska, sekr. prot.; Franciszka Grucelska, sekr. fin.; Józefa Rutkowska, kasjerka. Nazwa Wianka "Konwalie," Nr. 206. Członkiń 9. F. Grucelska, protektorka.

* * *

Gr. 313 — Tow. "Łączność pod op. Św. Anny," Utica, N. Y., założona dnia, 30-go sierpnia, 1920. Organizatorki: Katarzyna Karpińska i Stanisława Szarmach. Przy założeniu było 27 członkiń, obecnie 150. Donacje na szkoły, kościoły i klasztory $446.66, na cele narodowe $130.00, na cele dobroczynne $622.34. Stan kasy $160.00.

Zarząd obecny: F. Potasiewicz, prez.; V. Szymczak, wice-prez.; H. K. Wawrzaszek, sekr. prot.; C. Rutkowska, sekr. fin.; R. Gosiewska, kasjerka. Nazwa Wianka "Różyczki," Nr. 76. Członkiń 7. — Wiktoria Szymczak, protektorka.

* * *

Gr. 320 — Tow. "Królowej Pokoju," Buffalo, N. Y., założona dnia, 21-go maja, 1921. Organizatorka: Anna Maday. Przy założeniu było 15 członkiń, obecnie 72. Donacje na kościoły i uczelnie polskie $2,002.00, na cele narodowe $2.50, na cele dobroczynne $25.00. Stan kasy $100.00.

Zarząd obecny: Anna Maday, prez.; Helena Walczak, wice-prez.; Bolesława Sinoradzka, sekr. prot.; Helena Gracz, sekr. fin.; Emilia Lewandowska, kasjerka. Nazwa Wianka "Św. Teresy," Nr. 485. — Członkiń 10. M. Jaworska, protektorka.

* * *

Gr. 332 — Tow. "Wieniec Polek," Niagara Falls, N. Y. Członkiń 146.

Zarząd obecny: Marta Jenczewska, prez.; Rozalia Stempień, wice-prez.; Anna Niewiadowska, sekr. prot.; Helena Kluga, sekr. fin.; Cecylia Łabuda, kasjerka. Nr. Wianka 423. Członkiń 11. — H. Kluga, protektorka.

* * *

Gr. 334 — Tow. "Curie-Skłodowskiej," Buffalo, N. Y. Członkiń 52.

Zarząd obecny: Jadwiga Stachowiak, prez.; Maria Zielińska, wice-prez.; Maria Koslicka, sekr. prot.; Emilia Jędrasiak, sekr. fin.; Bronisława Stachowiak, kasjerka.

* * *

Gr. 346 — Tow. "Gabryela Zapolska," Buffalo, N. Y., założona dnia, 12-go listopada, 1922. Organizatorki: Wanda Kowalewska i Zofia Jachimowicz-Krzysiak. Przy założeniu było 25 członkiń, obecnie 39. Donacje na klasztory i uczelnie polskie $149.00, na cele narodowe $33.50, na cele dobroczynne $51.00.

Zarząd obecny: Maria Krawczak, prez.; Wanda Kowalewska, wice-prez.; Maria Lysiak, sekr. prot.; M. Jarzembińska, sekr. fin.; Wiktoria Stępień, kasjerka.

* * *

Gr. 350 — Tow. "Św. Zofii," Buffalo, N. Y. Członkiń 40.

Zarząd obecny: Antonina Zielezińska, prez.; Katarzyna Schultz, wice-prez.; Franciszka Mirowska, sekr. prot.; Helena Witkowska, sekr. fin.; Marta Bielińska, kasjerka. Nazwa Wianka "Niezapominajki," Nr. 334. Członkiń 5. K. Schultz, protektorka.

* * *

Gr. 359 — Tow. "Wieniec Polek," Buffalo, N. Y., założona dnia, 6-go marca, 1923. Organizatorki: Wiktoria Mąciwoda, Stanisława Einsporn i Franciszka Tafelska. Przy założeniu było 12 członkiń, obecnie 104. Donacje na szkoły, kościoły, klasztory i uczelnie polskie $400.00, na cele narodowe $200.00, na cele dobroczynne $150.00.

Zarząd obecny: Kunegunda Hochmuth, prez.; Maria Borowińska, wice-prez.; Bronisława Grzelewska, sekr. prot.; Adela Nowicka, sekr. fin.; Katarzyna Jóźwiak, kasjerka. Nazwa Wianka "Białej Róży," Nr. 426. Członkiń 20. K. Hochmuth, protektorka.

Gr. 360 — Tow. "Villa Maria," Buffalo, N. Y. Członkiń 131.

Zarząd obecny: Józefa Kujawa, prez.; Maria Stachewicz, wice-prez.; A. Malachowska, sekr. prot.; Stanisława Badowska, sekr. fin.; Maria Brzezicka, kasjerka. Nazwa Wianka "Konwalii," Nr. 102. — Członkiń 19. H. Grabowska, protektorka.

* * *

Gr. 376 — Tow. "Niepodległość Polek," Buffalo, N. Y., założona w lipcu, 1923. Organizatorki: Agnieszka Jędrzejewska i Justyna Drews. Przy założeniu było 34 członkiń, obecnie 74. Donacje na kościoły i klasztory $2,000.00, na uczelnie polskie $200.00, na cele narodowe $200.00. Stan kasy $50.00.

Zarząd obecny: Pelagia Ferger, prez.; Helena Nowak, wice-prez.; Helena Konicka, sekr. prot.; Justyna Kurzawska, sekr. fin.; Władysława Górecka, kasjerka. Nazwa Wianka "Św. Teresy," Nr. 435. Członkiń 13. Pelagia Ferger, protektorka.

* * *

Gr. 377 — Tow. "Królowej Maja," Buffalo, N. Y., założona dnia, 29-go maja, 1923. Organizatorki: Rozalia Biedroń i Julia Banas. — Przy założeniu było 23 członkiń, obecnie 49. Donacje na szkoły, kościoły, klasztory i uczelnie polskie $720.00, na cele narodowe $75.00, na cele dobroczynne $90.00.

Zarząd obecny: Wiktoria Kokoszka, prez.; Katarzyna Nagel, wice-prez.; Otylia Buczkowska, sekr. prot.; Helena Jarosz, sekr. fin.; Helena Siuta, kasjerka.

* * *

Gr. 379 — Tow. "Głos Polek," Buffalo, N. Y., założona w czerwcu, 1923. Organizatorki: Maria Klapter, Maria Nowaczyk i Katarzyna Zak. Przy założeniu było 94 członkiń, obecnie 148. Donacje na szkoły, kościoły i uczelnie polskie $325.00, na cele narodowe $545.00, na cele dobroczynne $250.00.

Zarząd obecny: Julia Wojtowicz, prez.; Stefania Cielesz, wice-prez.; Rozalia Florek, sekr. prot.; Helena Drabik-Rosiecka, sekr. fin.; Bronisława Osuch, kasjerka. Nazwa Wianka "Konwalie," Nr. 383. Członkiń 12. Julia Wojtowicz, protektorka.

* * *

Gr. 380 — Tow. "Kłosy Polskie," Buffalo, N. Y., założona dnia, 16-go maja, 1923. Organizatorka: Antonina Zielezińska. Przy założeniu było 93 członkiń, obecnie 210. Donacje na szkoły, kościoły i uczelnie polskie $1,105.00, na cele narodowe $39.25, na cele dobroczynne $95.75. Stan kasy $150.00.

Zarząd obecny: Klara Rutecka, prez.; Maria Sławinowska, wice-prez.; Helena Kwiatkowska, sekr. prot.; Stefania Mozolf, sekr. fin.; Jadwiga Markiewicz, kasjerka. Nazwa Wianka "Św. Cecylii," Nr. 348. Członkiń 39. Józefa Banaszek, protektorka.

Gr. 381 — Tow. "Królowej Korony Polskiej," Dunkirk, N. Y., założona dnia, 29-go sierpnia, 1923. Organizatorki: Agnieszka Tarnowska i Honorata Łańska. Przy założeniu było 33 członkiń, obecnie 125. Donacje na kościoły i klasztory $283.00, na cele narodowe $128.00, na cele dobroczynne $135.00. Stan kasy $363.21.

Zarząd obecny: Cecylia F. Purol, prez.; Józefa Pirowska, wice-prez.; Wiktoria Kapuścińska, sekr. prot.; Agnieszka Tarnowska, sekr. fin.; Ksawera Formanowicz, kasjerka. Nazwa Wianka "Kamelia," Nr. 160. Członkiń 9. Agnieszka Tarnowska, protektorka.

* * *

Gr. 390 — Tow. "Św. Ryty," Buffalo, N. Y., założona w grudniu, 1923. Organizatorki: Maria Łowicka, Agnieszka Chmiel i Bronisława Hełminiak. Przy założeniu było 43 członkiń, obecnie 92. Donacje na kościoły, klasztory i uczelnie polskie $609.00, na cele narodowe $65.00, na cele dobroczynne $94.00. Stan kasy $123.00.

Zarząd obecny: Eleonora Strażyńska, prez.; Florentyna Klimek, wice-prez.; Anna Lusiak, sekr. prot.; Teresa L. Saskowska, sekr. fin.; Maria Szczepańska, kasjerka. Nazwa Wianka "Czerwonej Róży," Nr. 502. Członkiń 17. Eleonora Strażyńska, protektorka.

* * *

Gr. 394 — Tow. "Św. Kingi," Buffalo, N. Y. Członkiń 58.

Zarząd obecny: Stanisława M. Rozek, prez.; Waleria Schultz, wice-prez.; Zofia Bielańska, sekr. prot.; Elżbieta Malczewska, sekr. fin.; L. Golombek, kasjerka. Nazwa Wianka "Św. Heleny," Nr. 487. Członkiń 5. E. Malczewska, protektorka.

* * *

Gr. 412 — Tow. "Córek Wolnej Polski," Sloan, N. Y. Członkiń 32.

Zarząd obecny: Franciszka Bednarek, prez.; Anna Smolarek, wice-prez.; Julianna Pogorzelska, sekr. prot.; Elżbieta Dombrowska, sekr. fin.; Agnieszka Stankiewicz, kasjerka.

* * *

Gr. 415 — Tow. "Ave Maria," Lackawanna, N. Y. Członkiń 49.

Zarząd obecny: Józefa Wróblewska, prez.; Bronisława Rojek, wice-prez.; Marianna Czosnyka, sekr. prot.; Pelagia Uliaszek, sekr. fin.; Helena Swiatek, kasjerka. Nr. Wianka 464. Członkiń 20. — P. Uliaszek, protektorka.

* * *

Gr. 419 — Tow. "Św. Jadwigi," Buffalo, N. Y. Członkiń 75.

Zarząd obecny: L. Songin, prez.; Z. Jagiełło, wice-prez.; M. Zawinoska, sekr. prot.; J. Procnal, sekr. fin.; R. Mazurek, kasjerka. Nr. Wianka 327. Członkiń 3. A. Baniewicz, protektorka.

* * *

Gr. 420 — Tow. "Klub Todeja," Niagara Falls, N. Y. Członkiń 28.

Zarząd obecny: Maria Naradowska, prez.; Maria Kobierna, wice-prez.; Kamila Wysocka, sekr. prot.; Antonina Soboleska, sekr. fin.; Anna Jakabowska, kasjerka.

* * *

Gr. 449 — Tow. "Matki Boskiej Częstochowskiej," Farrell, Pa., członkiń 54. Organizatorka: Honorata B. Wołowska.

Zarząd obecny: Weronika Jaworska, prez.; Helena Dolata, wice-prez.; Franciszka Hrobak, sekr. prot.; Anna Nieć, sekr. fin.; Anna Stefanowicz, kasjerka. Nr. Wianka 275. Członkiń 7. Anna Nieć, protektorka.

* * *

Gr. 455 — Tow. "Bluszcz," No. Tonawanda, N. Y. Członkiń 143.

Zarząd obecny: Adela Budnik, prez.; Władysława Głogorza, wice-prez.; Agnieszka Stempień, sekr. prot.; Jadwiga Tyszkiewicz, sekr. fin.; Michalina Szemraj, kasjerka. Nazwa Wianka "Św. Teresy," Nr. 343. Członkiń 1. J. Tyszkiewicz, protektorka.

* * *

Gr. 456 — Tow. "Wanda," Niagara Falls, N. Y. Członkiń 76.

Zarząd obecny: Maria Bernat, prez.; Maria Fenus, wice-prez.; Helena Wojikowiak, sekr. prot.; Ewa Zmudzińska, sekr. fin.; Stefania Kapolowska, kasjerka.

* * *

Gr. 469 — Tow. "Św. Katarzyny," Erie, Pa., założona dnia, 25-go października, 1925. Organizatorki: Julianna Kubiak i Honorata B. Wołowska. Przy założeniu było 46 członkiń, obecnie 313. Donacje na kościoły, klasztory i uczelnie polskie $3,458.35, na cele narodowe $108.00, na cele dobroczynne $368.46. Stan kasy $600.00.

Zarząd obecny: Julia Kubiak, prez.; Maria Sarbak, wice-prez.; Józefa Baniszewska, sekr. prot.; Aniela Rojewska, sekr. fin.; Helena Kuklińska, kasjerka. Florentyna Kownacka, Zofia Mizikowska i Katarzyna Cyterska, rada gospodarcza. Nr. Wianka 277. Nazwa "Lilii." Członkiń 50. Florentyna Brzostowska, protektorka.

* * *

Gr. 470 — Tow. "Jutrzenka," Buffalo, N. Y., założona dnia, 26-go listopada, 1925. Organizatorka: Agnieszka Woźna-Błaszkowska. Przy założeniu było 60 członkiń, obecnie 53. Stan kasy $60.00.

Zarząd obecny: Maria Linkowska, prez.; Wiktoria Wackowska, wice-prez.; Anna Werelusz, sekr. prot.; Agnieszka Błaszkowska, sekr. fin.; Wiktoria Liszka, kasjerka. Nazwa Wianka "Kalia," Nr. 345. Członkiń 6. A. Błaszkowska, protektorka.

* * *

Gr. 476 — Tow. "Gwiazda Wolności," Salamanca, N. Y., założona dnia, 21-go lutego, 1926. Organizatorki: Franciszka Golubska i Stanisława Raeding. Przy założeniu było 27 członkiń, obecnie 79.



ODDZIAŁ DOBOSZEK I TRĘBACZEK ZWIĄZKU POLEK W AM., W ERIE, PA.

Donacje na szkoły i kościoły $203.00, na cele dobroczynne $150.00 Stan kasy $20.00.

Zarząd obecny: Franciszka Kałamajka, prez.; Franciszka Wiśniewska, wice-prez.; Florentyna Wziętek, sekr. prot.; Cecylia Lijewska, sekr. fin.; Marianna Jarzębowska, kasjerka. Franciszka Jarzębowska, Marianna Amluska i Agnieszka Puweł, rada gospodarcza.

* * *

Gr. 479 — Tow. "Gwiazda Morza," Buffalo, N. Y., założona dnia, 4-go maja, 1926. Organizatorki: Helena Wrzesińska i Jadwiga Kocół. Przy założeniu było 55 członkiń, obecnie 64. Donacje na szkoły, kościoły, klasztory i uczelnie polskie $674.21, na cele narodowe $155.00, na cele dobroczynne $13.50. Stan kasy $120.71.

Zarząd obecny: Anastazja E. Andrzejewska, prez.; Marta Mioducka, wice-prez.; Klara Derbyshire, sekr. prot.; Rose Burczyńska, sekr. fin.; Władysława Runo, kasjerka. Nazwa Wianka "Różyczki," Nr. 297. Członkiń 17. Wiktoria Kluczyńska, protektorka.

* * *

Gr. 482 — Tow. "Marii Konopnickiej," Binghamton, N. Y., założona dnia, 29-go maja, 1926. Organizatorki: Maria Porwit, Emilia Żychowicz i Maria Cabo. Przy założeniu było 14 członkiń, obecnie 73. Donacje na kościoły i klasztory $466.48, na cele narodowe $258.00, na cele dobroczynne $580.97. Stan kasy $180.41.

Zarząd obecny: Wanda Kwiatkowska-Serednicka, prez.; Louise Okoniewska, wice-prez.; Maria Wilusz, sekr. prot.; Teresa Joseph, sekr. fin.; Julia Wyszkowska, kasjerka.

* * *

Gr. 498 — Tow. "Emilia Plater," Buffalo, N. Y., założona dnia, 17-go grudnia, 1926. Organizatorki: Zofia Puszcz i Zofia Brodzińska. Przy założeniu było 45 członkiń, obecnie 87.

Zarząd obecny: Zofia Brodzińska, prez.; Maria Popielska, wice-prez.; Helena Jankowska, sekr. prot.; Maria L. Kowalska, sekr. fin.; Emilia Woroniecka, kasjerka. Nazwa Wianka "Czerwonych Róż," Nr. 461. Członkiń 25. J. Jaworska, protektorka.

* * *

Gr. 515 — Tow. "Kółko Królowej Jadwigi," Erie, Pa., założona dnia, 27-go czerwca, 1927. Organizatorka: Honorata B. Wołowska. Przy założeniu było 115 członkiń, obecnie 210. Donacje na uczelnie polskie i kościoły $3,129.47, na cele narodowe $200.00. Stan kasy $464.00.

Zarząd obecny: W. Przeźwicka, prez.; F. Kaczmarek, 1-sza wice-prez.; W. Głowacka, 2-ga wice-prez.; M. Weiner, sekr. prot.; J. Wojciechowska, sekr fin.; Julia Walczak, kasjerka . S. Mszanowska, B. Trocha, R. Walczak, Z. Wiśniewska i M. Knasiak, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Różyczki Św. Teresy," Nr. 310. Członkiń 60. Bronisława Drzewiecka, protektorka.

Gr. 520 — Tow. "Św. Anny," Depew, N. Y. Członkiń 61.

Zarząd obecny: Anna Pawłowska, prez.; Konstancja Krzywicka, wice-prez.; Antonina Geleszińska, sekr. prot.; Regina Gonglewska, sekr. fin.; Gertruda Szezublewska, kasjerka. Nr. Wianka 367. — Członkiń 14. R. Gonglewska, protektorka.

* * *

Gr. 555 — Tow. "Św. Teresy," Oil City, Pa., założona dnia, 26-go września, 1928. Organizatorki: Marta Pietrusińska i Maria Andres. Przy założeniu było 24 członkiń, obecnie 99. Donacje na szkoły i kościoły $414.15, na cele narodowe $34.00, na cele dobroczynne $32.00. Stan kasy $125.00.

Zarząd obecny: Maria Andres, prez.; Honorata Jasiota, wice-prez.; Aniela Dyjak, sekr. prot.; Weronika Bienko, sekr. fin.; Małgorzata Andres, kasjerka. Karolina Olszewska, Katarzyna Seidler i Bronisława Wołoszyn, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Białe Lilie," Nr. 399. Członkiń 47. Aniela Sarafin, protektorka.

* * *

Gr. 606 — Tow. "Kółko Polek," Niagara Falls, N. Y., założona w roku 1930. Organizatorki: Maria Kocik i Elżbieta Barszcz. Przy założeniu było 70 członkiń, obecnie 57.

Zarząd obecny: Maria Kocik, prez.; Stefania Jażownik, wice-prez.; Anna Pierzchała, sekr. prot.; Julia Cahill, sekr. fin.; Maria Trybała, kasjerka. Nazwa Wianka "Róża," Nr. 486. Członkiń 12. M. Rowan, protektorka.

* * *

Gr. 620 — —Tow. "Św. Teresy," Farrell, Pa., założona dnia, 10-go października, 1930. Organizatorki: Stanisława Parulska, Brygida Usnarska, Zofia Kaczerwska. Przy założeniu było 85 członkiń, obecnie 57. Donacje na szkoły, kościoły i uczelnie polskie $85.00, na cele narodowe $22.00, na cele dobroczynne $25.00. Stan kasy $82.97.

Zarząd obecny: Stanisława Parulska, prez.; Maria Cebulska, wice-prez.; Anna Szatkowska, sekr. prot.; Marcella Krukowska, sekr. fin.; Regina Uznarska, kasjerka. Anna Nawrocka, Maria Mazur i Władysława Białobrzeska, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Św. Teresy," Nr. 448. Członkiń 13. Marcella Krukowska, protektorka.

* * *

Gr. 627 — Tow. "Tęcza," Niagara Falls, N. Y. Członkiń 28.

Zarząd obecny: Stella Kochan, prez.; Wanda Korpolińska, wice-prez.; Anna Staniszewska, sekr. prot.; Eugenia Labuda, sekr. fin.; Emily Kuzniar, kasjerka.

* * *

Gr. 632 — Tow. "Rozwój Polek," Rochester, N. Y. Członkiń 79.

Zarząd obecny: Zofia Michalska, prez.; Stanisława Nowinowska, wice-prez. Maria Szelag, sekr. prot.; Emilia Groszek, sekr. fin.; Stella Lustyk, kasjerka.

Gr. 639 — Tow. "Wieniec Polek," Batavia, N. Y., założona dnia, 9-go marca, 1931. Organizatorki: J. Tyśkiewicz, O. Woźniak i S. Kowalska. Przy założeniu było 60 członkiń, obecnie 32. Stan kasy $50.00.

Zarząd obecny: J. Jankowska, prez.; H. Cichocka, wice-prez.; A. Tożewska, sekr. fin.; R. Brzeczkoska, sekr prot.; H. Kaleta, kasjerka. H. Dąbroska i A. Piorkoska, rada gospodarcza.

* * *

Gr. 650 — Tow. "Imienia Heleny," East Rochester, N. Y. Członkiń 32.

Zarząd obecny: Feliksa Rojek, prez.; Helena Wiśniewska, wice-prez.; P. Adasiak, sekr. prot.; Józefa Hilarska, sekr. fin.; Florentyna Stemplewicz, kasjerka.

* * *

Gr. 651 — Tow. "Rozwój Polek, pod wezwaniem Św. Teresy," Gowanda, N. Y., założona w marcu, 1931. Organizatorki: Paulina Blum i Salomea Kobierna. Przy założeniu było 18 członkiń, obecnie 36. Donacje na kościoły $350.00, na cele narodowe $145.00, na cele dobroczynne $10.00. Stan kasy $150.00.

Zarząd obecny: Zofia Tomaszewska, prez.; Zofia Gominiak, wice-prez.; Stanisława Dubaj, sekr. prot.; Florentyna Skoczylas, sekr. fin.; Agnieszka Gurney, kasjerka.

* * *

Gr. 655 — Tow. "Gwiazda Polek," Perry, N. Y. Członkiń 69.

Zarząd obecny: Stanisława Kościelniak, prez.; Waleria Szarłowicz, wice-prez.; Franciszka Różańska, sekr. prot.; Julia Rajnisz, sekr. fin.; Wanda Rajnisz, kasjerka. Nr. Wianka 509. Członkiń 7. C. Rajnisz, protektorka.

* * *

Gr. 656 — Tow. "Samarytanek," Buffalo, N. Y. Członkiń 30.

Zarząd obecny: Franciszka Chudzińska, prez.; Apolonia Wasiewicz, wice-prez.; Emilia Klimowska, sekr. prot.; Władysława Żołkiewicz, sekr. fin.; Franciszka Ogniewska, kasjerka. Nr. Wianka. 523. Członkiń 3. W. Żołkiewicz, protektorka.

* * *

Gr. 657 — Tow. "Św. Teresy Dzieciątka Jezus," Erie, Pa., założona dnia, 4-go sierpnia, 1931. Organizatorki: W. Przeźwicka i M. Poświatowska. Przy założeniu było 17 członkiń, obecnie 42. Donacje na kościoły i klasztory $1,084.65, na cele narodowe $5.00, na cele dobroczynne $220.00. Stan kasy $60.00.

Zarząd obecny: Z. Sosińska, prez.; Kazimiera Popowska, wice-prez.; Wiktoria Buszek, sekr. prot.; Jadwiga Grabowska, sekr. fin.; Helena Cesarz, kasjerka. Nazwa Wianka "Różyczki Św. Teresy," Nr. 498. Członkiń 15. K. Woźniak, protektorka.

Gr. 663 — Tow. "Gwiazda Polek," Endicott, N. Y., założona dnia, 7-go maja, 1932. Organizatorki: P. Kwiatkowska, T. Jasielonis i P. Lulkowska. Przy założeniu było 13 członkiń, obecnie 36. Donacje na kościoły i uczelnie polskie $395.00, na cele narodowe $25.00. Stan kasy $250.00.

Zarząd obecny: Maria Zakrzeczkowska, prez.; Józefa Szeliga, wice-prez.; Waleria Sheffer, sekr. prot.; Anna Niedopytalska, sekr. fin.; Julia Kosakowska, kasjerka.

* * *

Gr. 674 — Tow. "M. B. Anielskiej," Buffalo, N. Y. Członkiń 48.

Zarząd obecny: Konstancja Szeliga, prez.; Wiktoria Dudek, wice-prez.; Helena Pilarska, sekr. prot.; Michalina Kurdziel, sekr. fin.; Maria Matusiak, kasjerka. Nr. Wianka 524. Członkiń 15. H. Matusiak, protektorka.

* * *

Gr. 680 — Tow. "Św. Bernadety," Erie, Pa., założona w maju, 1934. Organizatorki: Felicja Surdyk, Marcelina Januleska i Wiktoria Przeźwicka. Przy założeniu było 41 członkiń, obecnie 54. Donacje na szkoły, kościoły i klasztory $678.60, na cele narodowe $61.00, na cele dobroczynne $57.00. Stan kasy $29.43.

Zarząd obecny: Waleria Lukasiewicz, prez.; Teofila Baran, wice-prez.; Regina Czysz, sekr. prot.; Julia Czyz, sekr. fin.; Józefa Cywyńska, kasjerka. Katarzyna Wojkowska, Marianna Trojan i Władysława Gesczeńska, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Polne Kwiaty," Nr. 541. Członkiń 29. Franciszka Truszkowska, protektorka.

* * *

Gr. 690 — Tow. "Św. Agnieszki," Buffalo, N. Y., założona w marcu, 1935. Organizatorki: L. Nowak, Klara Rutecka i Jadwiga Markiewicz. Przy założeniu było 13 członkiń, obecnie 24. Stan kasy $20.07.

Zarząd obecny: Maria Banaszak, prez.; Irena Gliszczyńska, wice-prez.; Benicja Dziemiańczyk, sekr. prot.; Maria Murzynowska, sekr. fin.; Aleksandra Kotas, kasjerka. Nazwa Wianka "Św. Cecylii," Nr. 348. Członkiń 40. Józefa Banaszak, protektorka.

* * *

Gr. 698 — Tow. "Klub Związku Polek Św. Teresy," Buffalo, N. Y. Członkiń 29.

Zarząd obecny: Emilia Kasprzak, prez.; Eugenia Knaszak, wice-prez.; Amelia Górecka, sekr. prot.; Sonia E. Mościcka, sekr. fin.; Anna Banach, kasjerka.

* * *

Gr. 701 — Tow. "Emilia A. Napieralska," Binghamton, N. Y., założona dnia, 15-go maja, 1935. Organizatorka: Józefa Dobrzycka. Przy założeniu było 12 członkiń, obecnie 15. Donacje na kościoły $26.00. Stan kasy $25.00.

Zarząd obecny: Helena Hlebica, prez.; Zofia Stankiewicz, wiceprez.; Bronisława Szymaniak, sekr. prot.; Eleonora Gutowska, sekr. fin.; Eleonora Jeziorska, kasjerka.

* * *

Gr. 709 — Tow. "..................," Buffalo, N. Y. Członkiń 18.

Zarząd obecny: Monika Domino, prez.; Laura Wichłacz, wiceprez.; Alfreda Plawialska, sekr. prot.; Zofia Muzalewska, sekr. fin.; Stanisława Rollek, kasjerka.

* * *

Gr. 727 — Tow. "..................," Buffalo, N. Y. Członkiń 20.

Zarząd obecny: Dorota Bielańska, prez.; Zofia Makowska, wiceprez.; Zofia Slaska, sekr. prot.; Helena Malczewska, sekr. fin.; Eugenia Zdrojewska, kasjerka.

OBWóD V.

STAN MICHIGAN I MIASTO TOLEDO, OHIO

Gr. 33 — Tow. "N. M. P. Anielskiej," Ironwood, Michigan, założona dnia, 1-go listopada, 1899. Organizatorki: Franciszka Szymańska i Elżbieta Grajewska. Przy założeniu było 18 członkiń, obecnie 74. Donacje na szkoły, kościoły i uczelnie polskie $775.00, na cele narodowe $100.00, na cele dobroczynne $1,000.00.

Zarząd obecny: Franciszka Szymańska, prez.; Marianna Stachowicz, wice-prez.; Zofia Milewska, sekr. prot.; Stefania Bigos, sekr. fin.; Regina Anderson, kasjerka. Nazwa Wianka "Gwiazda Wolności," Nr. 10. Członkiń 5. Franciszka Szymańska, protektorka.

* * *

Gr 127 — Tow. "Polek Wzajemnej Pomocy," Detroit, Mich., założona dnia, 11-go listopada, 1911. Organizatorki: Teodozja Tomaszewska i Stanisława Sempkowska. Przy założeniu było 25 członkiń, obecnie 116. Donacje na szkoły $75.00, na cele narodowe $20.00, na cele dobroczynne $50.00. Stan kasy $300.00. Polskie Bondy na $200.00.

Zarząd obecny: Anna Kłosowska, prez.; Marta Sokół, wice-prez.; Elżbieta Piesko, sekr. prot.; Eugenia Gorzelniaska, sekr. fin.; Eugenia Brożek, kasjerka. Nazwa Wianka "Róże," Nr. 365. Członkiń 11. Esterka Kłosowska, protektorka.

* * *

Gr. 170 — Tow. "Św. Wincenty a Paulo," Detroit, Mich., założona dnia, 5-go sierpnia, 1913. Organizatorki: M. Rakowska, M. Kruszewska i W. Nizińska. Przy założeniu było 55 członkiń, obecnie 192. Donacje na kościoły $370.90, na cele narodowe $65.00, na cele dobroczynne $497.00. Stan kasy $550.00.

Zarząd obecny: A. Jonik, prez.; A. Polak, wice-prez. 1-sza; H. Uchwał, wice-prez. II-ga; H. Stempień, sekr. prot.; A. Bara, sekr. fin.; L. Wilczyńska, kasjerka. Nazwa Wianka "Róża Marii," Nr. 449. Członkiń 32. M. Budziak, protektorka.

* * *

Gr 225 — Tow. "Dobroczynne Polki pod opieką Św. Anny," Hamtramck, Mich., założona dnia, 16-go kwietnia, 1916. Organizator-

ki: A. Emilia Napieralska i Maria Skwierczyńska. Przy założeniu było 11 członkiń, obecnie 190. Donacje na szkoły, kościoły, klasztory i uczelnie polskie $1,157.25, na cele narodowe $508.05, na cele dobroczynne $1,317.34. Stan kasy $124.90.

Zarząd obecny: Józefa Marasowicz, prez.; Katarzyna Gugała, 1-sza wice-prez.; Helena Luleńska, 2-ga wice-prez.; Marta Hojnacka, sekr. prot.; Zofia Wojtkowska, sekr. fin.; Domicela Burdzińska, kasjerka. Nazwa Wianka "Tulipany," Nr. 323. Członkiń 21. Zofia Wojtkowska, protektorka. Klub Panien, członkiń 25.

* * *

Gr. 226 — Tow. "Św. Zofii," Detroit, Mich., założona dnia, 21-go marca, 1915. Organizatorki: Paulina Brzezińska i Katarzyna Kugler. Członkiń 68.

Zarząd obecny: Stanisława Maciejewska, prez.; Władysława Zaborowska, wice-prez.; Franciszka Kisielewska, sekr. prot.; Tekla Szymańska, sekr. fin.; Maria Jaroszewska, kasjerka. Nr. Wianka 141. Członkiń 4. T. Szymańska, protektorka.

* * *

Gr. 227 — Tow. "Św. Elżbiety," Detroit, Mich., założona dnia, 3-go maja, 1916. Przy założeniu było 20 członkiń, obecnie 101. Donacje na szkoły, kościoły, klasztory i uczelnie polskie $85.00, na cele narodowe $13.00, na cele dobroczynne $90.00. Stan kasy $50.00.

Zarząd obecny: Jadwiga Ostrowska, prez.; Ludwika Tańska, wice-prez.; Rozalia Cechowska, sekr. prot.; K. Wieszkowiak, sekr. fin.; Agnieszka Waligórska, kasjerka. Nr. Wianka 377. Członkiń 15. H. Arasim, protektorka.

* * *

Gr. 242 — Tow. "Córki Wolności," Detroit, Mich., założona dnia, 6-ga marca, 1917. Organizatorka: Jadwiga Gibasiewicz. Członkiń 70.

Zarząd obecny Jadwiga Gibasiewicz, prez.; K. Perzyńska, wice-prez.; Z. Pietkiewicz, sekr. prot.; Z. Kamińska, sekr fin.; W. Kołodziejska, kasjerka. Nr. Wianka 359. Członkiń 11. D. Gibasiewicz, protektorka.

* * *

Gr. 277 — Tow. "Św. Anny," Detroit, Mich., założona dnia, 22-go maja, 1918. Organizatorki: Cecylia Kwiatkowska i Anastazja Żywica. Przy założeniu było 25 członkiń, obecnie 114. Donacje na szkoły i kościoły $1,975.00, na cele narodowe $911.89, na cele dobroczynne $1,005.60. Stan kasy $271.84.

Zarząd obecny: Stefania Helmicka, prez.; Marta Szczęsna, wice-prez.; Łucja Szelc, sekr. prot.; Maria Kuk, sekr. fin.; Pelagia Robaczewska, kasjerka. Nazwa Wianka "Róże," Nr. 106. Członkiń 32. Maria Borkowska, protektorka.

Gr. 284 — Tow. "Córy Polski," Detroit, Mich., założona dnia, 16-go października, 1918. Organizatorki: N. Irla, Józefa Korecka i P. Ryszard. Przy założeniu było 17 członkiń, obecnie 50. Donacje na cele narodowe $276.00, na cele dobroczynne $260.00.

Zarząd obecny: Natalia Irla, prez.; Konstacja Radomska, wice-prez.; Józefa Stańczyk, sekr. prot.; Anna Woźniak-Bresińska, sekr. fin.; Franciszka Walerych, kasjerka. Nazwa Wianka "Córy Cór," Nr. 295. Członkiń 1. A. Woźniak, protektorka.

* * *

Gr. 309 — Tow. "Św. Anny," Detroit, Mich., założona dnia, 20-go czerwca, 1920. Organizatorka: Zofia Smokiewicz. Przy założeniu było 21 członkiń, obecnie 228. Donacje na szkoły, kościoły, klasztory i uczelnie polskie $2,380.60, na cele narodowe $994.00, na cele dobroczynne $583.72. Stan kasy $2,618.65.

Zarząd obecny: Bronisława Pilch, prez.; Pelagia Grabowska, wice-prez.; Bronisława Cieślak, sekr. prot.; Karolina Drobot, sekr. fin.; Maria Jonczy, kasjerka. Nazwa Wianka "Lilie," Nr. 43. Członkiń 60. Stanisława Grudzień, protektorka.

* * *

Gr. 318 — Tow. "Św. Barbary," Detroit, Mich., założona dnia, 16-go lutego, 1921. Organizatorki: Maria Rakowska, Czesława Cipkowska-Madej, Maria Sliwa, Zofia Zalewska i Zofia Cipkowska. — Przy założeniu było 17 członkiń, obecnie 110. Donacje na kościoły i uczelnie polskie $930.00, na cele dobroczynne $988.00. Stan kasy $250.00.

Zarząd obecny: Anna Wątroba, prez.; Stefania Norosz, wice-prez.; Wiktoria Dziekan, sekr. prot.; Helena Krupa, sekr. fin.; Stanisława Lecznar, kasjerka. Nazwa Wianka "Marii," Nr. 255. Członkiń 10. Maria Sliwa, protektorka.

* * *

Gr. 364 — Tow. "Św. Cecylii," Detroit, Mich., członkiń 47.

Zarząd obecny: Wanda Tarnowska, prez.; Helena Bilewicz, wice-prez.; Maria Tarnowska, sekr. prot.; Irena Kollar, sekr. fin.; Maria Ostrowska, kasjerka.

* * *

Gr. 367 — Tow. "Zgoda i Jedność," Detroit, Mich. Członkiń 51.

Zarząd obecny: Janina Klonowska, prez.; Bronisława Nowak, wice-prez.; Helena Gruchała, sekr. prot.; Michalina Władyka, sekr. fin.; Maria Zielińska, kasjerka. Nr. Wianka 349. Członkiń 2. M. Władyka, protektorka.

* * *

Gr 384 — Tow. "Matki Boskiej Nieustającej Pomocy," Hamtramck, Mich., założona dnia, 5-go listopada, 1923. Organizatorki: Jadwiga Gibasiewicz i Paulina Podulka. Członkiń 109. Donacje na

kościoły $420.00, na cele narodowe $350.00, na cele dobroczynne $200.00. Stan kasy $25.00.

Zarząd obecny: Wiktoria Smiecińska, prez.; Aniela Hnat, wice-prez.; Ludwika Kubit, sekr. prot.; Ludwika Zając, sekr. fin.; Izabella Pawłowska, kasjerka. Nazwa Wianka "Konwalie," Nr. 557 Członkiń 28. Helena Pawłowska, protektorka.

* * *

Gr. 386 — Tow. "Matki Boskiej Pocieszenia," Detroit, Mich., założona dnia, 16-go stycznia, 1924. Organizatorki: Maria Nowak, M. Lewandowska i Paulina Brzezińska. Przy założeniu było 17 członkiń, obecnie 127. Donacje na szkoły, kościoły i klasztory $643.65, na cele narodowe $68.75, na cele dobroczynne $184.50. Stan kasy $346.56.

Zarząd obecny: Janina Rzeczkowska, prez.; T. Ziemba i J. Dereń, wice-prez.; M. Biernacka, sekr. fin.; J. Pendracka, sekr. prot.; M. Surawska, kasjerka. Nazwa Wianka "Biała Lilia," Nr. 336. — Członkiń 36. M. Zuch, protektorka.

* * *

Gr. 418 — Tow. "Córek Polskich pod opieką Matki Boskiej Częstochowskiej," Hamtramck, Mich., założona w lutym, 1924. Organizatorki: Honorata Kopacz, Julia Skorupska, Franciszka Wecera i Zofia Stryjak. Przy założeniu było 20 członkiń, obecnie 552. Donacje na szkoły, kościoły, klasztory i uczelnie polskie $272.80, na cele narodowe $1,112.36, na cele dobroczynne $238.38. Ofiary do Towarzystw $233.80. Stan kasy $874.62; zamrożone w banku $700.00. Grupa zdobyła wędrujący sztandar organizacyjny po trzykrotnym kolejnym konteście na własność, który obecnie posiada.

Zarząd obecny: Julia Skorupska, prez.; Maria Grobelna, 1-sza wice-prez.; Ludwika Polkowska, 2-ga wice-prez.; Anna Mortka, sekr. prot.; Waleria Opoka, sekr. fin.; Maria Markowska, kasjerka. Nazwa Wianka "Młodych Polek," Nr. 279. Członkiń 53. Stanisława Howorko, protektorka.

* * *

Gr. 438 — Tow. "Polish Century Ladies," Detroit, Mich., założona 20-go stycznia, 1925. Organizatorka: Maria Żółtowska. Przy założeniu było 15 członkiń, obecnie 89. Donacje na kościoły, klasztory i uczelnie polskie $360.45, na cele narodowe $539.20, na cele dobroczynne $1,302.72.

Zarząd obecny: Marta Danielska, prez.; Anna Owczarzak, wice-prez.; Karolina Chrzanowska, sekr. prot.; Maria Levalier, sekr. fin.; Władysława Stack, kasjerka. Nr. Wianka 282. Członkiń 25. Bronisława Maliszewska, protektorka.

Gr. 439 — Tow. "Matki Boskiej Szkaplerznej," Wyandotte, Mich., założona dnia, 15-go lutego, 1925. Organizatorki: Jadwiga Gibasiewicz, Elżbieta Zajączkowska i Anna Niemiec. Przy założeniu było 30 członkiń, obecnie 145. Donacje na kościoły $8,179.94, na cele dobroczynne $340.00. Stan kasy $242.80.

Zarząd obecny: Weronika Michalak, prez.; Maria Wolak, wice-prez.; Helena Perkowska, sekr. prot.; Zofia Filipkowska, sekr. fin.; Helena Kowalska, kasjerka. Nazwa Wianka "Anioła Stróża," Nr. 195. Członkiń 62. Anna Niemiec, protektorka.

* * *

Gr. 446 — Tow. "Oświata," Detroit, Michigan, założona dnia, 1-go lutego, 1925. Organizatorki: P. Brzezińska i S. Lipska. Przy założeniu było 35 członkiń, obecnie 32.

Zarząd obecny: B. Ossowska, prez.; C. Hoffman, wice-prez.; S. Rajs, sekr. prot.; A. Kowalska, sekr. fin.; M. Adamska, kasjerka.

* * *

Gr. 451 — Tow. "Bóg i Ojczyzna," Dearborn, Mich., założona dnia, 15-go marca, 1925. Organizatorki: Elżbieta Niemiec, Aleksandra Łukasiewicz i K. Brzezińska. Przy założeniu było 18 członkiń, obecnie 70. Donacje na kościoły i uczelnie polskie $633.00, na cele narodowe $75.50, na cele dobroczynne $518.15. Stan kasy $533.54.

Zarząd obecny: Aleksandra Dulimba, prez; Władysława Pawlak, wice-prez.; Katarzyna Prais, sekr. prot.; Wiktoria Jankowska, sekr. fin.; Bronisława Bryll, kasjerka. Nazwa Wianka "Św. Ryty," Nr. 538. Członkiń 22. A. Jelonek, protektorka.

* * *

Gr. 454 — Tow. "Matek i Córek," Detroit, Mich., założona dnia, 17-go marca, 1925. Organizatorki: Gertruda Staszak i Helena Sembroska. Przy założeniu było 20 członkiń, obecnie 73. Donacje na cele narodowe $144.00, na cele dobroczynne $445.22. Stan kasy $60.30.

Zarząd obecny: A. Olechowska, prez.; K. Olechowska, wice-prez.; J. Remkus, sekr. prot.; A Slezak, sekr. fin.; P. Leaf, kasjerka. C. Rzepecka, M. Kowalczyk, A. Hańba i B. Klimczak, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Stokrotek," Nr. 242. Członkiń 7. Janina Remkus, protektorka.

* * *

Gr. 481 — Tow. "Św. Barbary," North Detroit, Mich., założona dnia, 10-go maja, 1926. Organizatorka: Józefa Szamborska. Przy założeniu było 16 członkiń, obecnie 85. Donacje na szkoły, kościoły i klasztory $350.00, na cele narodowe $15.00, na cele dobroczynne $514.78.

Zarząd obecny: Julia Bańka, prez.; Anna Slepska, 1-sza wice-prez.; J. Zabińska, 2-ga wice-prez.; E. Mataczyńska, sekr. prot.; Bro-

nisława Slubowska, sekr. fin.; J. Jaworska, kasjerka. Nazwa Wianka "Róż," Nr. 311. Członkiń 30. A. Pawłowska, protektorka.

* * *

Gr. 511 — Tow. "Św. Teresy," Detroit, Mich. Członkiń 28.

Zarząd obecny: Franciszka Michalak, prez.; Maria Ark, wice-prez.; Anna Puchalska, sekr. prot.; Cecylia Trepczyńska, sekr. fin.; Helena Trepczyńska, kasjerka.

* * *

Gr. 521 — Tow. "Św. Heleny," Wyandotte, Mich., założona dnia, 8-go sierpnia, 1927. Przy założeniu było 27 członkiń, obecnie 40. — Donacje na kościoły, klasztory i uczelnie polskie $410.00. Stan kasy $52.00.

Zarząd obecny: Władysława Sujdak, prez.; Eleonora Jaworska, wice-prez.; Kazimiera Narbut, sekr. prot.; Janina Jasińska, sekr. fin.; Maria Kosek, kasjerka. Nr. Wianka 378. Członkiń 5. Władysława Sujdak, protektorka.

* * *

Gr. 545 — Tow. "Św. Teresy od Dzieciątka Jezus," Wyandotte, Mich., założona dnia, 22-go marca, 1928. Organizatorki: Waleria Bazydło i Anna Rutkowska. Przy założeniu było 14 członkiń, obecnie 70. Donacje na kościoły $832.13, na cele narodowe $50.00, na cele dobroczynne $25.00.

Zarząd obecny: Eugenia Bielska, prez.; Józefa Bazydło, wice-prez.; Stefania Łoszewska, sekr. prot.; Zofia Sutkowska, sekr. fin.; Janina Piwowarska, kasjerka. Nazwa Wianka "Róże Św. Teresy od Dzieciątka Jezus," Nr. 525. Członkiń 30. Henryka Dajek, protektorka.

* * *

Gr. 561 — Tow. "Koło Polek," Hamtramck, Mich., założona dnia, 14-go lutego, 1929. Organizatorki: Jadwiga Gibasiewicz, Magdalena Mutrynowska, Barbara Zienkiewicz i Stanisława Drobniewska. — Przy założeniu było 25 członkiń, obecnie 92. Donacje na szkoły i kościoły $65.00, na cele narodowe $175.00, na cele dobroczynne $400.00. Stan kasy $175.00.

Zarząd obecny: Ewa Siemieńska, prez.; Antonina Gronczewska, 1-sza wice-prez.; A. Piechocka, 2-ga wice-prez.; J. Miczałowska, sekr. prot.; J. Głowińkowska, sekr. fin.; J. Rarus, kasjerka. Nazwa Wianka "Kółko Róż," Nr. 551. Członkiń 31. B. Głotkowska, protektorka.

* * *

Gr. 567 — Tow. "Św. Teresy," Detroit, Mich., założona dnia, 14-go kwietnia, 1929. Organizatorka: Maria Żółtowska. Przy założeniu było 25 członkiń, obecnie 66. Donacje na kościoły $160.00, na cele narodowe $52.50, na cele dobroczynne $92.25. Stan kasy $55.00.

Zarząd obecny: Zofia Kumor, prez.; Helena Wesołowska, wice-prez.; Zofia Modrzejewska, sekr. prot.; Eugenia Kaźmierczak, sekr. fin.; Maria Smykla, kasjerka. Irena Nowak, Klara Kanarek, rada gospodarcza. Nr. Wianka 444. Członkiń 13. Klara Stefańska, protektorka.

* * *

Gr. 570 — Tow. "Ave Maria," Detroit, Mich., założona dnia, 30-go marca, 1929. Organizatorka: Honorata Bartman. Przy założeniu było 38 członkiń, obecnie 70. Donacje na kościoły i klasztory $297.00, na cele narodowe $13.00, na cele dobroczynne $92.00. Stan kasy $105.00.

Zarząd obecny: Maria Ostrowska, prez.; Anna Burk, 1-sza wice-prez.; Aniela Drabicka, 2-ga wice-prez.; Maria Krzak, sekr. prot.; Maria Krol, sekr. fin.; Franciszka Cwiek, kasjerka. Nazwa Wianka "Św. Teresy," Nr. 431. Członkiń 16. Franciszka Płonka, protektorka.

* * *

Gr. 572 — Tow. "Św. Teresy," Detroit, Mich., założona dnia, 21-go kwietnia, 1929. Organizatorki: Franciszka Hatt-Kasprzak i Konstancja Grzywacz. Przy założeniu było 12 członkiń, obecnie 13. Donacje na szkoły i kościoły $143.50, na cele narodowe $19.55, na cele dobroczynne $48.55. Stan kasy $21.00.

Zarząd obecny: Konstancja Grzywacz, prez.; Władysława Sobczak, wice-prez.; Katarzyna Kujawska, sekr. prot.; Franciszka Kasprzak, sekr. fin.; Adelajda Jurkiewicz, kasjerka. Nazwa Wianka "Fiołek," Nr. 417. Członkiń 4. F. Kasprzak, protektorka.

* * *

Gr. 581 — Tow. "Św Ryty," Detroit, Mich. Członkiń 38.

Zarząd obecny: Maria Haronczak, prez.; Anna Bojarska, wice-prez.; Józefa Skowron, sekr. prot.; Maria Stanowska, sekr. fin.; Katarzyna Nadolska, kasjerka. Nr. Wianka 409. Członkiń 6. — M. Stanowska, protektorka.

* * *

Gr. 583 — Tow. "Św. Teresy," Bay City, Mich., założona dnia, 8-go września, 1929. Organizatorka: Pelagia Czerwińska. Przy założeniu było 27 członkiń, obecnie 100. Donacje na szkoły, kościoły i klasztory $500.00, na cele dobroczynne $350.00. Stan kasy $1,200.00.

Zarząd obecny: Edyta Zielińska, prez.; Pelagia Pawlak, wice-prez.; Pelagia Stachowska, sekr. prot.; Aniela Piechowiak, sekr. fin.; Weronika Witucka, kasjerka. Nazwa Wianka "Róże," Nr. 400. — Członkiń 25. Delfina Pollom, protektorka.

* * *

Gr. 585 — Tow. "Królowej Korony Polskiej," Detroit, Mich. — Członkiń 69.

Zarząd obecny: Helena Drzazga, prez.; Aleksandra Kowalczyk, wice-prez.; Maria Koc, sekr. prot.; Balbina Woźniak, sekr. fin.; Maria Jedryka, kasjerka. Nr. Wianka 414. Członkiń 47. K. Piklowska, protektorka.

* * *

Gr. 592 — Tow. "Klub Tęcza," Detroit, Mich., założona dnia, 9-go października, 1929. Organizatorki: Teresa Kobe i Gertruda Staszak. Przy założeniu było 11 członkiń, obecnie 55. Donacje na klasztory i uczelnie polskie $10.00, na cele narodowe $125.00, na cele dobroczynne $175.00. Stan kasy $107.00.

Zarząd obecny: Gertruda Staszak, prez.; Maria Greniewicka, wice-prez.; Julia Kulczak, sekr. prot.; Jadwiga Kuplicka, sekr. fin.; F. Kulesza, kasjerka. Nazwa Wianka "Róża," Nr. 422. Członkiń 5. J. Kuplicka, protektorka.

* * *

Gr. 610 — Tow. "Św. Jadwigi" Detroit, Mich., założona dnia, 26-go maja, 1930. Organizatorka: Maria Zółtowska. Przy założeniu było 20 członkiń, obecnie 35. Donacje na kościoły i klasztory $355.00, na cele narodowe $65.00, na cele dobroczynne $35.00. Stan kasy $106.97.

Zarząd obecny: Ludwika Price, prez.; Marianna Wiensiarska, wice-prez.; Klara Miller, sekr. prot.; Teresa Rzeppa, sekr. fin.; Anastazja Rożanska, kasjerka. Nr. Wianka 477. Członkiń 4. — Maria Wiensiarska, protektorka.

* * *

Gr. 613 — Tow. "Św. Teresy," Detroit, Mich. Członkiń 68.

Zarząd obecny: Władysława Domanska, prez.; Irena Świderska, wice-prez.; Łucja Lubińska, sekr. prot.; Bronisława Pokorska, sekr. fin.; Kazimiera Kurpińska, kasjerka. Nazwa Wianka "Św. Teresy," Nr. 439. Członkiń 51. S. Pryba, protektorka.

* * *

Gr. 614 — Tow. "Św. Teresy," Detroit, Mich. Członkiń 121.

Zarząd obecny: Maria Banaszak, prez.; Teofila Piechowiak, wice-prez.; Tekla Saładonis, sekr. prot.; Józefa Kasperska, sekr. fin.; Ludwika Michalik, kasjerka. Nr. Wianka 440. Członkiń 26. M. Stańczyk, protektorka.

* * *

Gr. 616 — Tow. "Wieniec Polek," Detroit, Michigan, założona dnia, 1-go lipca, 1930. Przy założeniu było 42 członkiń, obecnie 80. Donacje na szkoły, kościoły i uczelnie polskie $38.00, na cele narodowe $205.10, na cele dobroczynne $338.46. Stan kasy $131.66.

Zarząd obecny: F. Wójcik, prez.; A. Partyka, wice-prez.; H. Musiał, sekr. prot.; A. Hutyra, sekr. fin.; M. Sadowska, kasjerka.

Nazwa Wianka "Orląt Polskich," Nr. 442. Członkiń 17. H. Wójcik, protektorka.

* * *

Gr. 625 — Tow. "Ave Maria," Toledo, Ohio, założona dnia, 3-go lutego, 1931. Organizatorki: Helena Sambor i G. Stempnik. Przy założeniu było 49 członkiń, obecnie 16. Donacje na kościoły $3.00, na cele narodowe $1.80, na cele dobroczynne $6.00. Stan kasy $100.00, zamrożone w banku.

Zarząd obecny: E. Kreger, prez.; A. Gąsiorowska, wice-prez.; S. Mieżwiak, sekr. prot.; W. Rozwarska, sekr. fin.; M. Domalska, kasjerka.

* * *

Gr. 641 — Tow. "Córki Polskie pod opieką Matki Boskiej Częstochowskiej," Grand Rapids, Mich. Członkiń 9.

Zarząd obecny: Konstancja Burakowska, prez.; Józefa Łozicka, wice-prez.; Klara Linska, sekr. prot.; Klara Linska, sekr. fin.; Helena Konczalska, kasjerka. Nr. Wianka 473. Członkiń 1. C. Linska, protektorka.

* * *

Gr. 644 — Tow. "Św. Agnieszki," Detroit, Mich., założona dnia, 30-go marca, 1931. Organizatorka: Maria Żółtowska. Przy założeniu było 15 członkiń, obecnie 23. Donacje na kościoły $150.00, na cele narodowe $50.00, na cele dobroczynne $25.00. Stan kasy $10.00.

Zarząd obecny: Zofia Kozłowska, prezeska; Rozalia Smalarz, wice-prez.; W. Kralisz, sekr. prot.; Jadwiga Szalaszewicz, sekr. fin.; Aurelia Łagocka, kasjerka. Nazwa Wianka "Marii," Nr. 506. Członkiń 4. H. Kralisz, protektorka.

* * *

Gr. 647 — Tow. "Matki Boskiej Królowej Nieba," North Detroit, Mich. Członkiń 51.

Zarząd obecny: Władysława Budzyńska, prez.; Józefa Harubin, wice-prez.; Marianna Hileńska, sekr. prot.; Helena Kuczera, sekr. fin.; Zofia Wiśniewska, kasjerka.

* * *

Gr. 654 — Tow. "Matek i Córek pod opieką Św. Anny," Flint, Mich., założona dnia, 7-go czerwca, 1931. Organizatorki: Pelagia Czerwińska, Maria Jabłońska i Franciszka Osowska. Przy założeniu było 100 członkiń, obecnie 64. Stan kasy $200.00.

Zarząd obecny: Eliza Czarnecka, prez.; Salomea Micińska, wice-prez.; Klara Kazyak, sekr. prot.; Maria Potoczna, sekr. fin.; Maria Skowron, kasjerka. Nazwa Wianka "Róża," Nr. 495. Członkiń 40. Franciszka Osowska, protektorka.

Gr. 659 — Tow. "Królowej Jadwigi," Detroit, Mich., założona dnia, 2-go listopada, 1931. Organizatorki: Honorata Bolanowska i Helena Kowalska. Przy założeniu było 12 członkiń, obecnie 60. — Donacje na cele dobroczynne $300.00.

Zarząd obecny: Honorata Bolanowska, prez.; Anna Olszewska, wice-prez.; Józefa Krasińska, sekr. prot.; Zofia Piotrowska, sekr. fin.; Helena Michalska, kasjerka. Nazwa Wianka "Róż," Nr. 503. Członkiń 15. Anna Juszczuk, protektorka.

* * *

Gr. 660 — Tow. "Św. Rozalii," Detroit, Mich., założona dnia, 6-go stycznia, 1932. Organizatorka: Franciszka Papów. Przy założeniu było 29 członkiń, obecnie 56. Donacje na szkoły, kościoły, klasztory i uczelnie polskie $320.00, na cele narodowe $200.00, na cele dobroczynne $132.62. Stan kasy $35.00.

Zarząd obecny: Wanda Paciejewska, prez.; Józefa Borowska, wice-prez.; Helena Ziarko, sekr. prot.; Anna Woźniak, sekr. fin.; Franciszka Papów, kasjerka. Nazwa Wianka "Konwalia," Nr. 499. Członkiń 12. Anna Woźniak, protektorka.

* * *

Gr. 662 — Tow. "Matek," Hamtramck, Mich., założona dnia, 21-go kwietnia, 1932. Organizatorka: Maria Krzysztyniak. Przy założeniu było 20 członkiń, obecnie 45. Donacje na szkoły, kościoły, klasztory i uczelnie polskie $85.00, na cele narodowe $60.00, na cele dobroczynne $140.00. Stan kasy $70.56.

Zarząd obecny: Maria Krzysztyniak, prez.; M. Kutcel, wice-prez.; B. Brzuszek, sekr. prot.; W. Krzysztyniak, sekr. fin.; M. Mostrąg, kasjerka. Nazwa Wianka "Tow. Córek," Nr. 511. Członkiń 8. W. Krzysztyniak, protektorka.

* * *

Gr. 666 — Tow. "Deotyma," Detroit, Mich., założona w styczniu, 1933. Organizatorki: Helena Sambor, Stefania Gwizdowska i Blanche Kościńska. Przy założeniu było 16 członkiń, obecnie 26. Donacje na cele narodowe $38.00, na cele dobroczynne $30.00. Stan kasy $23.00.

Zarząd obecny: Stefania Gwizdowska, prez.; Elżbieta Statkiewicz, wice-prez.; Wanda Kościńska, sekr. fin.; Helena Kościńska, kasjerka. Florencja Wróblewska, Blanche Kościńska i Eugenia Ulatowska, rada gospodarcza.

* * *

Gr. 670 — Tow. "Kółko Pań Polskich," Hamtramck, Mich., założona 23-go września, 1933. Organizatorka: Julia Orlikowska. Przy założeniu było 42 członkiń, obecnie 40. Donacje na cele narodowe $40.00, na cele dobroczynne $25.00. Stan kasy $25.00.

Zarząd obecny: Julia Orlikowska, prez.; Klara Perlich, wice-prez.; Anna Drozdowska, sekr. prot.; Elżbieta Marszalec, sekr. fin.; Marta Bienko, kasjerka.

* * *

Gr. 671 — Tow. "Jadwigi Gibasiewicz," Detroit, Mich. Członkiń 22.

Zarząd obecny: M. Szydłowska, prez.; B. Kukiełka, wice-prez.; A. Rutkowska, sekr. prot.; K. Feltz, sekr. fin.; M. Zaborowicz, kasjerka.

* * *

Gr. 682 — Tow. "Św. Teresy," Saginaw, Mich., założona dnia, 8-go września, 1934. Organizatorka: Pelagia Czerwińska. Przy założeniu było 15 członkiń, obecnie 12. Donacje na kościoły $180.00, na cele narodowe $5.00, na cele dobroczynne $29.00. Stan kasy $25.

Zarząd obecny: M. Waligorska, prez.; F. Dukarska, wice-prez.; Cecylia Ezop, sekr. prot.; M. Tańska, sekr. fin.; L. Ezop, kasjerka.

* * *

Gr. 683 — Tow. ".............," Saginaw, Mich. Członkiń 22.

Zarząd obecny: Maria Bednarek, prez.; Alicja Lenczewska, wice-prez.; Margaret Bednarek, sekr. prot.; Joan Skrocka, sekr. fin.; Agnes Szok, kasjerka.

* * *

Gr. 691 — Tow. "Łączność Polek," Hamtramck, Mich., założona dnia, 31-go stycznia, 1935. Organizatorki: Paulina Leś i Weronika Deramer. Przy założeniu było 15 członkiń, obecnie 33. Donacje na cele narodowe $19.25, na cele dobroczynne $20.00. Stan kasy $25.00

Zarząd obecny: Paulina Leś, prez.; Anna Woźniak, wice-prez.; Eleonora Budzińska, sekr. prot.; Maria Kostrzeba, sekr. fin.; Maria Myśliwiec, kasjerka. Nazwa Wianka "Hijacentki," Nr. 560. Członkiń 16. M. Kostrzeba, protektorka.

* * *

Gr. 710 — Tow. "Aleksandry Piłsudskiej," Detroit, Mich. Członkiń 27.

Zarząd obecny: Agnieszka Skalska, prez.; Zofia Urban, wice-prez.; Antonina Jerzewska, sekr. prot.; Adela Drzewiecka, sekr. fin.; M. Collins, kasjerka.

* * *

Gr. 712 — Tow. "...................," Detroit, Mich. Członkiń 22.

Zarząd obecny: Zofia Krysiak, prez.; K. Lądka, wice-prez.; T. Sczerbińska, sekr. prot.; Emilia Feret, sekr. fin.; Emilia Zalewska, kasjerka. Nr. Wianka 576. Członkiń 11. J. Sakowska, protektorka.

Gr. 714 — Tow. "Marii Bilewicz Piłsudskiej," Hamtramck, Mich., założona dnia, 10-go stycznia, 1936. Organizatorka: Janina Gollon. Przy założeniu było 37 członkiń, obecnie 49. Donacje na cele narodowe $52.00, na cele dobroczynne $5.00. Stan kasy $100.00.

Zarząd obecny: Janina Gollon, prez.; Wanda Michałowska, wice-prez.; Stanisława Chojnacka, sekr. prot.; Franciszka Felcyn, sekr. fin.; Stefania Kulczycka, kasjerka.

* * *

Gr. 730 — Tow. "Ladies Polish Century Club of Hamtramck," Hamtramck, Mich. Członkiń 48.

Zarząd obecny: Stanisława Gizyńska, prez.; F. Kołakowska, wice-prez.; L. Fartak, sekr. prot.; B. Gorycka, sekr. fin.; Zofia Pyczyńska, kasjerka.

* * *

Gr. 732 — Tow. "Św. Kunegundy," Detroit, Mich., założona w marcu 1937. Organizatorki: Helena Młot, Anna Kaczmarczyk, Elżbieta Zajączkowska i Waleria Polańska. Przy założeniu było 60 członkiń, obecnie 75. Donacje na kościoły i klasztory $51.00, na cele dobroczynne $3.40. Stan kasy $106.08.

Zarząd obecny: W. Polańska, prez.; Helena Młot, wice-prez.; Julia Samp, sekr. prot.; Genowefa Poszywak, sekr. fin.; Natalia Kolasa, kasjerka. Nazwa Wianka "Św. Teresy," Nr. 563. Członkiń 30. Cecylia Lewandowska, protektorka.

* * *

Gr. 741 — Tow. "Wolnych Polek," Detroit, Mich., założona 2-go sierpnia, 1938. Organizatorka: Józefa Kowalska, Członkiń 27.

Zarząd obecny: Józefa Kowalska, prez.; Leokadia Bartkowska, wice-prez.; Magdalena Moninska, sekr. prot.; Janina Jakubiak, sekr. fin.; Irena Jermalowicz, kasjerka.

* * *

Gr. 742 — Tow. "................," Detroit, Mich., założona 1-go października, 1938. Organizatorki: Pelagia Czerwińska i Gertruda Staszak. Członkiń 25.

OBWÓD VI.

STAN WISCONSIN

Gr. 59 — Tow. "Korony Polskiej," Milwaukee, Wis., założona dnia, 15-go października, 1905. Organizatorki: Anna Neumann, H. Żebrowska i P. Rozmarynowska. Przy założeniu było 14 członkiń, obecnie 94. Donacje na szkoły, kościoły i uczelnie polskie $322.00, na cele narodowe $160.00, na cele dobroczynne $134.00. Stan kasy $500.00.

Zarząd obecny: M. Badura, prez.; M. Wentland, wice-prez.; S. Piechowska, sekr. prot.; S. Rozmarynowska, sekr. fin.; Józefa Nayok, kasjerka. M. Rozmarynowska, R. Nimmer i H. Przybylska, rada gospodarcza.

* * *

Gr. 72 — Tow. "Królowej Jadwigi," Milwaukee, Wis., założona dnia, 16-go września, 1907. Organizatorki: Michalina Wargin i Jadwiga Pawełkiewicz. Przy założeniu było 31 członkiń, obecnie 190. Donacje na szkoły, kościoły i uczelnie polskie $890.00, na cele narodowe $318.00, na cele dobroczynne $6,684.00. Stan kasy $3,164.50.

Zarząd obecny: Waleria Łukaszewicz, prez.; Anna Kubiak, wice-prez.; Waleria Czarnecka, sekr. prot.; Julia Nowak, sekr. fin.; Maria Jazwiecka, kasjerka. A. Leszczyńska, J. Fons i B. Grajek, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Konwalia," Nr. 6. Członkiń 23. Maria Tackowiak, protektorka.

* * *

Gr. 78 — Tow. "Królowej Kingi," Milwaukee, Wis., założona dnia, 5-go marca, 1908. Organizatorki: E. Sromałła, P. Piotrowska, S. Kantak, K. Latus i M. Wendt. Przy założeniu było 30 członkiń, obecnie 109. Donacje na szkoły, kościoły i uczelnie polskie $45.00, na cele narodowe $239.50, na cele dobroczynne $2,220.00. Stan kasy $3,000.00.

Zarząd obecny: E. Sromałła, prez.; F. Grundkowska, wice-prez.; W. Kaczmarek, sekr. prot.; M. Slosarska, sekr. fin.; S. Zielińska, kasjerka. L. Brokowska, A. Banach i Wajer, rada gospodarcza. — Nazwa Wianka "Fiołek," Nr. 40. Członkiń 26. E. Sromałła, protektorka.

Gr. 103 — Tow. "Wzajemnej Pomocy," Milwaukee, Wis., założona dnia, 22-go maja, 1910. Organizatorki: Maria O. Kryszak i Józefa Krzyżanowska. Przy założeniu było 25 członkiń, obecnie 104. Donacje na kościoły i uczelnie polskie $360.00, na cele narodowe $450.00, na cele dobroczynne $2,176.00. Stan kasy $12.00, zamrożone.

Zarząd obecny: Pelagia Wieczorek, prez.; Wiktoria Wojtecka, wice-prez.; Zofia Michalska, sekr. prot.; Joanna Wachowiak, sekr. fin.; Pelagia Jabłońska, kasjerka. Ludwika Sanek, H. Kuligowska i S. Szymańska, rada gospodarcza. Nr. Wianka 319. Członkiń 14. J. Wachowiak, protektorka.

* * *

Gr. 104 — Tow. "Gwiazda Północy," Milwaukee, Wis., założona dnia, 26-go czerwca, 1910. Organizatorki: Maria O. Kryszak i Józefa Krzyżanowska. Przy założeniu było 15 członkiń, obecnie 231.

Zarząd obecny: Michalina Świetlik, prez.; Maria Nawrocka, wice-prez.; Elżbieta Waligorska, sekr. prot.; Katarzyna Wysocka, sekr. fin.; Franciszka Czajkowska, kasjerka. Nazwa Wianka "Białe Róże," Nr. 113. Członkiń 9. Wiktoria Loroff, protektorka.

* * *

Gr. 115 — Tow. "Heleny Modrzejewskiej," Milwaukee, Wis., założona dnia, 21-go marca, 1911. Organizatorka: Wanda Kwaśniewska. Przy założeniu było 29 członkiń, obecnie 95. Donacje na cele narodowe $600.00, na cele dobroczynne $1,507.00. Stan kasy $423.89; $950.00 zamrożone w spółkach.

Zarząd obecny: Jadwiga Krolasik, prez.; J. Budka, wice-prez.; Franciszka Przekwas, sekr. prot.; Stanisława Mazurkiewicz, sekr. fin.; Maria Rosołek, kasjerka. B. Smulska, H. Jarzyna i H. Szrót, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Konwalie," Nr. 122. Członkiń 6. Stanisława Mazurkiewicz, protektorka.

* * *

Gr. 116 — Tow. "Marii Konopnickiej," Milwaukee, Wis., założona dnia, 19-go lutego, 1911. Organizatorka: Józefa Krzyżanowska. Przy założeniu było 13 członkiń, obecnie 115. Donacje na szkoły, kościoły, klasztory i uczelnie polskie $85.00, na cele narodowe $547.40, na cele dobroczynne $258.75. Stan kasy $1,393.92.

Zarząd obecny: Pelagia Wojtczak, prez.; Franciszka Fabiszak, wice-prez.; Maria Stempowska, sekr. prot.; Łucja Wegner, sekr. fin.; Wiktoria Januchowska, kasjerka. Wanda Tarnowska, Alicja Kroll i Maria Slomczewska, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Róże," Nr. 39. Członkiń 22. Stefania Nowak, protektorka.

Gr. 117 — Tow. "Św. Elżbiety," Milwaukee, Wis., założona dnia, 21-go marca, 1911. Organizatorki: Maria Starszak i Pelagia Malczewska. Przy założeniu było 12 członkiń, obecnie 78. Donacje na szkoły, kościoły, klasztory i uczelnie polskie $298.50, na cele narodowe $343.00, na cele dobroczynne $84.00.

Zarząd obecny: Marta Starszak, prez.; Władysława Fons, wice-prez.; C. Wiktorek, sekr. prot.; C. Cieślik, sekr. fin.; M. Bartoszak, kasjerka. A. Cieślik, G. Kaja i A. Brown, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Konwalie," Nr. 83. Członkiń 22. C. Wiktorek, protektorka.

* * *

Gr. 119 — Tow. "Jedność Polek," Racine, Wis., założona dnia, 11-go maja, 1911. Organizatorki: Julia Dykier i Stanisława Borowska. Przy założeniu było 11 członkiń, obecnie 124. Donacje na kościoły $330.97, na cele narodowe $694.26, na cele dobroczynne $2,861.17. Stan kasy $1,985.08.

Zarząd obecny: Anna Wilczyńska, prez.; Marianna Fatke, wice-prez.; Maria Ruk, sekr. prot.; Józefa Bayer, sekr. fin.; Kazimiera Kucharska, kasjerka. Nazwa Wianka "Niezapominajki," Nr. 48. — Członkiń 17. Leonarda Jackiewicz, protektorka.

* * *

Gr. 135 — Tow. "Bóg i Ojczyzna," Milwaukee, Wis., założona dnia, 12-go lutego, 1912. Organizatorki: Katarzyna Szczurek, Józefa Duszyńska i Rozalia Donarska. Przy założeniu było 29 członkiń, obecnie 34. Donacje na szkoły i kościoły $20.00, na cele narodowe $35.00, na cele dobroczynne $69.88. Stan kasy $125.00.

Zarząd obecny: Katarzyna Szczurek, prez.; Józefa Grajek, wice-prez.; Józefa Duszyńska, sekr. prot.; Stanisława Janowiak, sekr. fin.; Józefa Duszyńska, kasjerka. Katarzyna Zalewska, Maria Mrotek i Marta Butrem, rada gospodarcza. Nr. Wianka 204. Członkiń 2. Stanisława Janowiak, protektorka.

* * *

Gr. 151 — Tow. "Św. Róży," Milwaukee, Wis., założona dnia, 3-go grudnia, 1912. Organizatorki: B. Kluczyńska, S. Smerlińska, K. Papelbon, F. Kowalkowska i Rozalia Kosmatka. Przy założeniu było 19 członkiń, obecnie 97. Donacje na szkoły i kościoły $2,195.00, na cele narodowe $346.00, na cele dobroczynne $383.20. Stan kasy $325.00.

Zarząd obecny: Maria Szymborska, prez.; Józefa Look, wice-prez.; Konstancja Rabińska, sekr. prot.; Jadwiga Żuromska, sekr. fin.; Stanisława Smerlińska, kasjerka. Barbara Pawłowska, Wero-

nika Maciejewska, Zofia Donarska i Helena Możejewska, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Św. Ryty," Nr. 59. Członkiń 17. Helena Możejewska, protektorka.

* * *

Gr. 152 — Tow. "Św. Katarzyny," Milwaukee, Wis., założona dnia, 25-go listopada, 1912. Organizatorka: Maria O. Kryszak. Przy założeniu było 28 członkiń, obecnie 78. Donacje na kościoły $1,569.60, na cele narodowe $419.66, na cele dobroczynne $428.00. Stan kasy $560.00.

Zarząd obecny: Maria O. Kryszak, prez.; Anna Kubiak, wice-prez.; Jadwiga Wieczorek, sekr. prot.; Magdalena Skrzypczak, sekr. fin.; Maria Pikulik, kasjerka. Nazwa Wianka "Róży," Nr. 71. — Członkiń 16. Jadwiga Wieczorek, protektorka.

* * *

Gr. 179 — Tow. "Św. Elżbiety," Washburn, Wis., założona dnia, 4-go listopada, 1913. Organizatorki: Teresa Mesner i Franciszka Szymańska. Przy założeniu było 11 członkiń, obecnie 33. Donacje na kościoły $204.56, na cele narodowe $163.17, na cele dobroczynne $285.18. Stan kasy $192.74.

Zarząd obecny: Anna Oberc, prez.; Maria Zukowska, wice-prez.; Maria Komborska, sekr. prot.; Maria Niemczyk, sekr. fin.; Franciszka Rodkiewicz, kasjerka.

* * *

Gr. 189 — Tow. "Głos Polek," Milwaukee, Wis., założona w lutym, 1914. Organizatorki: Pelagia Malczewska, B. Kwiatkowska i R. Przybył. Przy założeniu było 11 członkiń, obecnie 105. Donacje na szkoły $15.00, na cele narodowe $20.00, na cele dobroczynne $30.00. Stan kasy $300.00.

Zarząd obecny: M. Komorowska, prez.; Pelagia Malczewska, wice-prez.; Maria Szymczak, sekr. prot.; Maria Wentland, sekr. fin.; Bronisława Kwiatkowska, kasjerka. Szymańska, Jaźwiecka i Weber, rada gospodarcza. Nr. Wianka 42. Członkiń 23. H. Witkowska, protektorka.

* * *

Gr. 197 — Tow. "Św. Anny," Milwaukee, Wis. Członkiń 110.

Zarząd obecny: Paulina Kosecka, prez.; Maria Zajdowicz, wice-prez.; Helena Blaszczyk, sekr. prot.; Rose Janik, sekr. fin.; Anna Jagodzińska, kasjerka. Nazwa Wianka "Lilie," Nr. 30. Członkiń 7. M. Taterczyńska, protektorka.

* * *

Gr. 215 — Tow. "Św. Elżbiety," Cudahy, Wis., założona dnia, 16-go listopada, 1915. Organizatorki: Józefa Krzyżanowska, Jadwiga Matulis, Helena Ziolkowska, Katarzyna Dzierzgowska, Florenty-

na Petrykowska, Katarzyna Dobrzyńska, Maria Dobrzyńska i Magdalena Karłowska. Przy założeniu było 28 członkiń, obecnie 168. Donacje na kościoły $873.16, na cele narodowe $60.00, na cele dobroczynne $145.00. Stan kasy $402.30.

Zarząd obecny: Magdalena Gronczewska, prez.; Helena Gutsch, wice-prez.; Stanisława Dzierzgowska, sekr. prot.; Zofia Mackowiak, sekr. fin.; Anna Bessler, kasjerka. Józefa Mitchul, Pelagia Kowalska i Konstancja Kruszewska, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Św. Elżbiety," Nr. 112. Członkiń 15. Zofia Mackowiak, protektorka.

* * *

Gr. 218 — Tow. "Przyjaźni," Milwaukee, Wis. Członkiń 26.

Zarząd obecny: Katarzyna Majchrzak, prez.; Cecylia Proszkiewicz, wice-prez.; Katarzyna Czerwińska, sekr. prot.; Maria Zielińska, sekr. fin.; Julia Grabowska, kasjerka.

* * *

Gr. 261 — Tow. "Św. Rozalii," Milwaukee, Wis. Członkiń 23.

Zarząd obecny: Rozalia Dolata, prez.; Józefa Ostrowska, wice-prez.; Zofia Wyszkowska, sekr. prot.; Bronisława Wiater, sekr. fin.; Michalina Kmich, kasjerka. Nr. Wianka 213. Członkiń 2. B. Wiater, protektorka.

* * *

Gr. 263 — Tow. "N. P. N. Marii Panny," Ashland, Wis., założona dnia, 23-go grudnia, 1917. Organizatorki: Stanisława Zak i Franciszka Szymańska. Przy założeniu było 21 członkiń, obecnie 40. Donacje na kościoły $276.00, na cele dobroczynne $45.00.

Zarząd obecny: Feliksa Kozinkiewicz, prez.; Piotra Siedlecka, wice-prez.; Józefa Marzyon, sekr. prot.; Marianna Sobotka, sekr. fin.; Helena Litka, kasjerka.

* * *

Gr. 265 — Tow. "Dąbrówki," Milwaukee, Wis. Członkiń 40.

Zarząd obecny: Katarzyna Rumińska, prez.; Julia Kielczyńska, wice-prez.; Maria Peplińska, sekr. prot.; Zofia Bejma, sekr. fin.; Anna Schubert, kasjerka. Nr. Wianka 552. Członkiń 13. L. Igelska, protektorka.

* * *

Gr. 400 — Tow. "Św. Barbary," Milwaukee, Wis. Członkiń 34.

Zarząd obecny: Maria Wesołowska, prez.; Apolonia Wyrwas, wice-prez.; Maria Gurda, sekr. prot.; Łucja Wieczorek, sekr. fin.; Maria Krolikowska, kasjerka. Nr. Wianka 118. Członkiń 3. — L. Wieczorek, protektorka.

* * *

Gr. 447 — Tow. "Św. Praksedy," Kenosha, Wis., założona dnia, 22-go lutego, 1925. Organizatorki: Józefa Schultz, Stefania Wojciechowicz, Maria Pawłowska i Michalina Wasiulewska. Przy zało-

żeniu było 24 członkiń, obecnie 100. Donacje na szkoły, kościoły, klasztory i uczelnie polskie $762.73, na cele narodowe $243.35, na cele dobroczynne $164.31. Stan kasy $491.75.

Zarząd obecny: Marta Stroik, prez.; Marianna Pawłowska, wice-prez.; Maria Moczulewska, sekr. prot.; Maria Radykowska, sekr. fin.; Leona Venskunas, kasjerka. Bronisława Kozioł, Gertruda Struchlek i Katarzyna Durlak, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Różyczki," Nr. 184. Członkiń 10. Maria Radykowska, protektorka.

* * *

Gr. 460 — Tow. "Św. Heleny," Milwaukee, Wis. Członkiń 35.

Zarząd obecny: Józefa Grontkowska, prez.; C. Kempka, wice-prez.; Katarzyna Rutkowska, sekr. prot.; Helena Dominska, sekr. fin.; Katarzyna Kwiatkowska, kasjerka. Nr. Wianka 214. Członkiń 9. C. Kempka, protektorka.

* * *

Gr. 462 — Tow. "Św. Anny," Milwaukee, Wis., założona dnia, 8-go lipca, 1925. Ogranizatorki: Barbara Kluczyńska i Apolonia Lezarz. Przy założeniu było 35 członkiń, obecnie 14. Stan kasy $20.40.

Zarząd obecny: Klara Kielich, prez.; Bronisława Nalentowicz, wice-prez.; Helena Rewolińska, sekr. prot.; Maria Ksycka, sekr. fin.; Rozalia Rostankowska, kasjerka. Nr. Wianka 238. Członkiń 3. Maria Ksycka, protektorka.

* * *

Gr. 489 — Tow. "Św. Wiktorii," West Allis, Wis., założona dnia, 26-go marca, 1926. Organizatorki: Wiktoria Lewandowska i Maria Kasprzak. Przy założeniu było 25 członkiń, obecnie 15. Donacje na kościoły $360.00.

Zarząd obecny: Wiktoria Lewandowska, prez.; Magdalena Janowiak, wice-prez.; Zuzanna Sobieska, sekr. prot.; Franciszka Wiśniewska, sekr. fin.; Stanisława Worna, kasjerka. Nazwa Wianka "Chryzantemy," Nr. 491. Członkiń 5. Wiktoria K. Lewandowska, protektorka.

* * *

Gr. 536 — Tow. "Św. Walerii," South Milwaukee, Wis., założona dnia, 21-go lutego, 1928. Organizatorki: Barbara Kluczyńska, Waleria Langowska i Antonina Brzezińska. Przy założeniu było 18 członkiń, obecnie 47. Donacje na kościoły $635.25.

Zarząd obecny: Maria Look, prezeska; Wanda Bławat, wice-prez.; Stanisława Nowińska, sekr. prot.; Julia Chybowska, sekr. fin.; Apolonia Swesel, kasjerka.

OBWóD VII.

STAN OHIO Z WYJĄTKIEM MIASTA TOLEDO I WEST VIRGINIA

Gr. 49 — Tow. "Patriotycznych Polek," Cleveland, Ohio. Członkiń 107.

Zarząd obecny: Emilia Twargowska, prez.; Edmunda Gapińska, wice-prez.; Maria Jadrych, sekr. prot.; Maria Andrzejewska, sekr. fin.; Joanna Gizewska, kasjerka.

* * *

Gr. 51 — Tow. "Bóg i Ojczyzna," Steubenville, Ohio, założona dnia, 28-go lutego, 1905. Organizatorki: Maria Karwowska, Paulina Ziarko, Franciszka Grygo, Helena Grygo i Elżbieta Zmudka. Przy założeniu było 9 członkiń, obecnie 87. Donacje na szkoły i kościoły $600.00, na cele narodowe $500.00, na cele dobroczynne $300.00. Stan kasy $216.78.

Zarząd obecny: Bolesława Złotkowska, prez.; Eleonora Paprocka, wice-prez.; Jadwiga Rybałt, sekr. prot.; Helena Daszuta, sekr. fin.; Jadwiga Karpińska, kasjerka. Marianna Karpowicz i Zofia Wierzbicka, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Św. Teresy," Nr. 466. Członkiń 8. Alma Paprocka, protektorka.

* * *

Gr. 55 — Tow. "Królowej Jadwigi," Cleveland, Ohio. Członkiń 153.

Zarząd obecny: Maria Budka, prez.; Helena Jarzyńska, wice-prez.; Helena Sobocińska, sekr. prot.; Julianna Wrzecionkowska, sekr. fin.; Bronisława Malczewska, kasjerka. Nr. Wianka 428. — Członkiń 5. J. Wrzecionkowska, protektorka.

* * *

Gr. 60 — Tow. "Polek Wzajemnej Pomocy," Cleveland, Ohio, założona dnia, 7-go stycznia, 1906. Organizatorki: Natalia Olszewska i Katarzyna Bartloszajc. Przy założeniu było 28 członkiń, obecnie 123. Donacje na szkoły i kościoły $525.00, na cele narodowe $75.00, na cele dobroczynne $430.00.

Zarząd obecny: Wiktoria Lewandowska, prez.; M. Bolek, wice-prez.; Katarzyna Bilska, sekr. prot.; Anna Staszczyk, sekr. fin.; Eleonora Szafran, kasjerka.

* * *

Gr. 76 — Tow. "Opiekunki Korony Polskiej," Cleveland, Ohio. Członkiń 44.

Zarząd obecny: Rozalia Zielińska, prez.; Julia Kuzius, wice-prez.; H. Klimaszewska, sekr. prot.; A. Różańska, sekr. fin.; E. Sobolewska, kasjerka.

* * *

Gr. 87 — Tow. "Polek Postępowych," Cleveland, Ohio, założona dnia, 17-go stycznia, 1909. Organizatorki: Józefa Bentkowska, Wiktoria Zwierzykowska, Katarzyna Pannent i Antonina Polcyn. Przy założeniu było 71 członkiń, obecnie 162. Donacje na szkoły, kościoły, klasztory i uczelnie polskie $1,935.50, na cele narodowe $1,925.00, na cele dobroczynne $550.00. Stan kasy $717.50.

Zarząd obecny: Maria Skonieczna, prez.; Franciszka Werner, wice-prez.; Maria Gąsiorowska, sekr. prot.; Anna Moczadło, sekr. fin.; Anna Gołembiewska, kasjerka.

* * *

Gr. 88 — Tow. "Zgoda," Cleveland, Ohio, założona dnia, 22-go lutego, 1909. Przy założeniu było 21 członkiń, obecnie 29. Donacje na kościoły i klasztory $20.00, na cele narodowe $125.00, na cele dobroczynne $35.00. Organizatorka: Emilia Soboń.

Zarząd obecny: M. Figler, prez.; R. Łapińska, wice-prez.; E. Soboń, sekr. fin.; W. Grella, kasjerka. J. Osowczyk, A. Samul i S. Kalinowska, rada gospodarcza.

* * *

Gr. 133 — Tow. "Gwiazda Wolności," Cleveland, Ohio. Członkiń 26.

Zarząd obecny: Rozalia Mazela, prez.; Józefa Bogucka, wice-prez.; Franciszka Ciemnoczołowska, sekr. prot.; Tekla Mazela, sekr. fin.; Marianna Pawłowska, kasjerka.

* * *

Gr. 163 — Tow. "Obrona Związku Polek," Cleveland, Ohio, założona dnia, 20-go lutego, 1913. Organizatorki: Dr. F. Filipiak i Franciszka Piniaszek. Przy założeniu było 21 członkiń, obecnie 36. Donacje na szkoły, kościoły, klasztory i uczelnie polskie $196.00, na cele narodowe $49.00, na cele dobroczynne $18.00. Stan kasy $106.79.

Zarząd obecny: Franciszka Piniaszek, prez.; M. Nikel, wice-prez.; Maria Janka, sekr. prot.; Zofia Kruszewska, sekr. fin.; Bronisława Dyczkowska, kasjerka. Franciszka Piniaszek i Józefa Neryng, rada gospodarcza.

Gr. 205 — Tow. "Matki Boskiej Bolesnej," Steubenville, Ohio, założona dnia, 15-go marca, 1915. Organizatorki: Maria Myszkowska, J. Halicka i M. Kuczyńska. Przy założeniu było 25 członkiń, obecnie 130. Donacje na szkoły i kościoły $1,316.00, na cele narodowe $60.00, na cele dobroczynne $280.50. Stan kasy $144.30.

Zarząd obecny: Weronika Staworka, prez.; Malwina Mikłasz, wice-prez.; Jadwiga Narewska, sekr. prot.; Maria Trzeciakowska, sekr. fin.; Serafina Rutkowska, kasjerka. Aleksandra Stasiulewicz i Helena Jarząbek, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Św. Agnieszki," Nr. 36. Członkiń 13. Weronika Staworka, protektorka.

* * *

Gr. 331 — Tow. "Najsłodszego Serca Marii," Weirton, W. Va., założona dnia, 14-go maja, 1922. Organizatorki: Maria Myszkowska, Anna Zielińska i Gertruda Reszke. Przy założeniu było 11 członkiń, obecnie 146. Donacje na szkoły, kościoły, klasztory i uczelnie polskie $340.00, na cele narodowe $170.00, na cele dobroczynne $402.50. Stan kasy $229.80.

Klub Panien przy grupie liczy członkiń 22. Donacje na szkoły $15.00, na powodzian $10.00, na ślubne podarki $150.00. Zarząd obecny: A. Zanieska, prez.; E. Balt, wice-prez.; E. Koper, sekr. prot.; S. Nowicka, sekr. fin. i kasjerka. E. Schwarten, patronetka.

Zarząd obecny: Maria Zielińska, prez.; Franciszka Fijewska, wice-prez.; Weronika Szerszyńska, sekr. prot.; Elżbieta Schwarten, sekr. fin.; Gertruda Reszke, kasjerka. Stanisława Nowicka i Eleonora Balt, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Konwalie," Nr. 211. Członkiń 32. Elżbieta Schwarten, protektorka.

* * *

Gr. 349 — Tow. "Córy Wolnej Ojczyzny," Cleveland, Ohio, założona dnia, 5-go grudnia, 1922. Organizatorki: Eleonora Kendzierska i Karolina Ciesielska. Przy założeniu było 19 członkiń, obecnie 82. Stan kasy $150.00.

Zarząd obecny: Katarzyna Wiencek, prez.; Józefa Baczkiewicz, wice-prez.; Aleksandra Cybulska, sekr. prot.; Anna Lewandowska, sekr. fin.; Marta Pientowska, kasjerka. Aniela Szrembek i Elżbieta Murawska, rada gospodarcza.

* * *

Gr. 404 — Tow. "Królowej Wandy," Canton, Ohio, założona dnia, 28-go sierpnia, 1924. Organizatorka: M. Markowska. Przy założeniu było 17 członkiń, obecnie 12. Donacje na kościoły $100.00, na cele narodowe $60.00, na cele dobroczynne $10.00. Stan kasy $13.00.

Zarząd obecny: Maria Pagacz, prez.; Zofia Papuszka, wice-prez.; A. Salamonowicz, sekr. prot.; Wacława Adamska, sekr. fin.; Anna Marzec, kasjerka.

* * *

Gr. 414 — Tow. "Emilii Napieralskiej," Wheeling, W. Va., założona dnia, 19-go czerwca, 1924. Organizatorka: Honorata B. Wołowska. Przy założeniu było 13 członkiń, obecnie 73. Stan kasy $100.00.

Zarząd obecny: J. Kosiba, prez.; J. Dobosz, wice-prez.; J. Dobosz, sekr. prot.; F. Florjańczyk, sekr. fin.; Magdalena Czyżewska, kasjerka. M. Rurka, S. Wójcicka i J. Partyka, rada gospodarcza. Nr. Wianka 181. Członkiń 12. A. Wójcicka, protektorka

* * *

Gr. 421 — Tow. "Imienia Emilii Napieralskiej," Cleveland, Ohio, założona dnia, 15-go lipca, 1924. Organizatorki: Katarzyna Radomska, dr. Franciszka K. Filipiak i Walentyna Dluzyńska. Członkiń 36. Donacje na klasztory i uczelnie polskie $38.00, na cele narodowe $20.00, na cele dobroczynne $216.40. Stan kasy $74.21.

Zarząd obecny: Monika Pawłowska, prez.; Maria Obodzińska, wice-prez.; Bronisława Wachowicz, sekr. prot.; Helena Bielarz, sekr. fin.; Maria Piotrowska, kasjerka. Wianek Nr. 292, który był przy grupie został zorganizowany jako Grupa 544 Tow. Idealne. Gr. 421 wraz z Komisją Nr. 7-mą zapoczątkowała budowę Groty Matki Boskiej Częstochowskiej przy klasztorze Sióstr Św. Józefa.

* * *

Gr. 488 — Tow. "Matki Boskiej Nieustającej Pomocy," Cleveland, Ohio. Członkiń 27.

Zarząd obecny: Teresa Konys, prez.; Regina Lojewska, sekr. fin. Nr. Wianka 251. Członkiń 2. E. Lojewska, protektorka.

* * *

Gr. 539 — Tow. "Kalina," Cleveland, Ohio, założona dnia, 28-go lutego, 1928. Organizatorki: Konstancja Jabłońska i Kornelia Wiśniewska. Przy założeniu było 20 członkiń, obecnie 23. Stan kasy $40.00.

Zarząd obecny: Konstancja Jabłońska, prez.; Ewa Topolska, wice-prez.; Karolina Lisiecka, sekr. prot.; Janina Twardzik, sekr. fin.; Anna Konieczkowska, kasjerka.

* * *

Gr. 544 — Tow. "Idealne," Cleveland, Ohio. Członkiń 22.

Zarząd obecny: Helena Ciesicka, prez.; Dorota Skonieczny, wice-prez.; Wiesława Giziewicz, sekr. prot.; Waleria Bodalska, sekr. fin.; Irena Giziewicz, kasjerka.

Gr. 612 — Tow. "Gwiazda Polek," Lorain, Ohio, założona dnia, 15-go maja, 1930. Organizatorki: H. Trojanowska, M. Grochocka, A. Anuszkiewicz i P. Krawczeńska. Przy założeniu było 25 członkiń, obecnie 74. Donacje na kościoły $175.00. Stan kasy $1.00.

Zarząd Grupy: A. Anuszkiewicz, prez.; M. Gabryszewska, sekr. prot.; P. Krawczeńska, sekr. fin.; K. Springowska, kasjerka. H. Podsiadła i R. Pawlak, rada gospodarcza. Nr. Wianka 456. — Członkiń 16. M. Gawlik, protektorka.

* * *

Gr. 665 — Tow. "Św. Anny," Cleveland, Ohio, założona dnia, 20-go lipca, 1932. Organizatorki: Agata Kobiałka, Maria Proszek, Zofia Staniszewska i K. Katula. Przy założeniu było 39 członkiń, obecnie 55.

Zarząd obecny: Agata Kobiałka, prez.; Zofia Staniszewska, wice-prez.; Katarzyna Czeluśniak, sekr. prot.; Maria Smetanka, sekr. fin.; Anna Wojdacz, kasjerka.

* * *

Gr. 707 — Tow. "Królowej Jadwigi," Martins Ferry, Ohio, założona dnia 8-go sierpnia, 1935. Organizatorki: Marta Teśniarz i Helena Siniła. Przy założeniu było 21 członkiń, obecnie 26. Donacje na szkoły i kościoły $25.00, na cele narodowe $15.00, na cele dobroczynne $35.00. Stan kasy $53.00.

Zarząd obecny: M. Teśniarz, prez.; Jadwiga Pietruszka, wice-prez.; Antonina Lojas, sekr. prot.; Aniela Lojas, sekr. fin.; M. Fiderman, kasjerka.

* * *

Gr. 719 — Tow. "Głos Polek," Warren, Ohio, założona dnia, 1-go maja, 1936. Organizatorki: Leokadia Wielechowska i Weronika Kubiak. Przy założeniu było 27 członkiń, obecnie 47. Donacje na kościoły $20.00, na uczelnie polskie $15.00, na cele dobroczynne $25.00. Stan kasy $91.00.

Zarząd obecny: Leokadia Wielechowska, prez.; Genowefa Burch, wice-prez.; Władysława Gacura, sekr. prot.; Marta Konieczna, sekr. fin.; Katarzyna Duda, kasjerka.

OBWÓD VIII.

STAN MASSACHUSETTS

Gr. 141 — Tow. "Matki Boskiej Bolesnej," Holyoke, Mass., założona dnia, 18-go czerwca, 1912. Organizatorki: Tekla Starzyk i Konstancja Gulczewska. Przy założeniu było 11 członkiń, obecnie 334. Donacje na szkoły, kościoły i uczelnie polskie $855.00, na cele narodowe $492.70, na cele dobroczynne $380.00. Stan kasy $3,341.35.

Zarząd obecny: Karolina Nartowicz, prez.; L. Rabińska, wice-prez.; Agnieszka Tencza, sekr. prot.; Stefania Pietrzyk, sekr. fin.; Katarzyna Skrzypek, kasjerka. Nazwa Wianka "Biała Konwalia," Nr. 173. Członkiń 41. Maria Harackiewicz, protektorka.

* * *

Gr. 196 — Tow. "Najsłodszego Serca Pana Jezusa," Easthampton, Mass., założona dnia, 28-go czerwca, 1914. Organizatorki: Tekla Starzyk i Maria Szot. Przy założeniu było 11 członkiń, obecnie 101. Donacje na szkoły, kościoły, klasztory i uczelnie polskie $2,131.20, na cele narodowe $1,923.59, na cele dobroczynne $2,448.59. Stan kasy $500.00.

Zarząd obecny: Maria Szot, prez.; Zofia Pogodzińska, wice-prez.; Bronisława Andrzejewska, sekr. prot.; Tekla Gawle, sekr. fin.; Julia Kapinos, kasjerka. Nazwa Wianka "Bławatki," Nr. 468. — Członkiń 8. W. Lesieńska, protektorka.

* * *

Gr. 287 — Tow. "Polek pod opieką Św. Anny," Holyoke, Mass., założona dnia, 10-go lutego, 1919. Organizatorki: Dr. Julia Bauman i Antonina Arent. Przy założeniu było 11 członkiń, obecnie 106. Donacje na kościoły $457.70, na cele narodowe $110.00, na cele dobroczynne $2,026.20.

Zarząd obecny: Katarzyna Nitkiewicz, prez.; Antonina Arent, wice-prez.; Anna Gałat, sekr. prot.; Maria Stankiewicz, sekr. fin.; Stefania Marciniak, kasjerka. Marta żebrowska i Maria Nitkiewicz, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Róż," Nr. 89. Członkiń 62. Weronika Furman, protektorka.

Gr. 289 — Tow. "Wieniec Polek pod opieką Matki Boskiej Częstochowskiej," Easthampton, Mass., założona dnia, 2-go lipca, 1919. Organizatorki: Waleria Szymanowicz i dr. Julia Bauman. Przy założeniu było 16 członkiń, obecnie 60. Donacje na szkoły, kościoły, klasztory i uczelnie polskie $732.70, na cele narodowe $429.36, na cele dobroczynne $772.25.

Zarząd obecny: Bronisława Barszczewska, prez.; Regina Lis, wice-prez.; Waleria Jamróg, sekr. prot.; Władysława Bober, sekr. fin.; Agnieszka Jarocka, kasjerka.

* * *

Gr. 295 — Tow. "Matki Boskiej Nieustającej Pomocy," Chicopee Falls, Mass., założona dnia, 7-go października, 1919. Organizatorka: Zofa Praisner. Przy założeniu było 22 członkiń, obecnie 105.

Zarząd obecny: Karolina Kopec, prez.; Zofia Dudek, wice-prez.; Maria Pasterczyk, sekr. prot.; Anna Koś, sekr. fin.; Maria Koś, kasjerka.

* * *

Gr. 317 — Tow. "Królowej Jadwigi," Chicopee, Mass., założona w lutym 1921. Przy założeniu było 30 członkiń, obecnie 215. Donacje na szkoły, kościoły $1,086.00, na cele narodowe $531.65, na cele dobroczynne $2,426.67. Stan kasy $1,978.51.

Zarząd obecny: Bronisława Makara, prez.; Maria Lula, wice-prez.; Władysława Jaworek, sekr. prot.; Zofia Bielańska, sekr. fin.; Katarzyna Kusek, kasjerka. Nazwa Wianka "Róża," Nr. 223. — Członkiń 28. Julia Bielańska, protektorka.

* * *

Gr. 368 — Tow. "Św. Heleny," Ludlow, Mass., założona dnia, 8-go maja, 1923. Organizatorka: Apolonia Maziarz. Przy założeniu było 15 członkiń, obecnie 53. Stan kasy $65.00.

Zarząd obecny: Julia Marek, prez.; Karolina Dohers, wice- prez.; Maria Tokarz, sekr. prot.; Maria Migdall, sekr. fin.; Helena Maziarz, kasjerka. Nazwa Wianka "Niezapominajki," Nr. 561. Członkiń 33. S. Swiatłowska, protektorka.

* * *

Gr. 422 — Tow. "Matki Boskiej Różańcowej," Springfield, Mass. Członkiń 45.

Zarząd obecny: Katarzyna Potemska, prez.; Amelia Palkowska, wice-prez.; Zofia Mizejewska, sekr. prot.; Bronisława Topolska, sekr.

fin.; Maria Plifka, kasjerka. Nr. Wianka 222. Członkiń 18.— Z. Trela, protektorka.

* * *

Gr. 458 — Tow. "Św. Anny," Turners Falls, Mass., założona dnia, 12-go czerwca, 1925. Organizatorki: C. Prądecka, A. Długosz, Z. Gębicka, E. Załeńska i A. Schab. Przy założeniu było 20 członkiń, obecnie 74. Donacje na kościoły $535.45, na cele narodowe $78.70, na cele dobroczynne $90.50. Stan kasy $300.00.

Zarząd obecny: Józefa Samorajska, prez.; Katarzyna Konrad, wice-prez.; Janina Kurtyka, sekr. prot.; Józefa Milewska, sekr. fin.; Rozalia Brzozowa, kasjerka. Nazwa Wianka "Róże," Nr. 571. Członkiń 17. Rozalia Brzozowa, protektorka.

* * *

Gr. 463 — Tow. "Matki Boskiej Anielskiej," Westfield, Mass., założona w październiku, 1925. Organizatorki: Dr. Julia Bauman i Aleksandra Zawadzka. Przy założeniu było 7 członkiń, obecnie 45. Donacje na szkoły i kościoły $487.91, na cele dobroczynne $102.60. Stan kasy $166.22.

Zarząd obecny: Agnieszka Lis, prez.; Emilia Kaczman, wice-prez.; Janina Klim, sekr. prot.; Helena Tenerowicz, sekr. fin.; Julia Berdahowska, kasjerka.

* * *

Gr. 473 — Tow. "Św. Jadwigi," Northampton, Mass., założona dnia, 26-go marca, 1926. Organizatorka: Waleria Szymanowicz. Przy założeniu było 53 członkiń, obecnie 91. Donacje na kościoły $150.00, na cele narodowe $110.00, na cele dobroczynne $300.00.

Zarząd obecny: Teresa Golash, prez.; Stefania Skonieczna, wice-prez.; Rozalia Romanowska, sekr. prot.; Aleksandra Grochowska, sekr. fin.; Maria Domijan, kasjerka. Helena Smolińska i Celia Tomaszewska, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Biała Lilia," Nr. 544. Członkiń 15. Jadwiga Przybyszewska, protektorka.

* * *

Gr. 499 — Tow. "Marii Magdaleny," Hadley, Mass. Członkiń 56.

Zarząd obecny: Janina Kokoszka, prez.; Józefa Narog, wice-prez.; Wiktoria Drabik, sekr. prot.; Maria Wejner, sekr. fin.; Julia Dziekanowska, kasjerka.

* * *

Gr. 506 — Tow. "Polek pod opieką Św. Anny," Three Rivers, Mass., założona dnia, 15-go marca, 1927. Przy założeniu było 15 członkiń, obecnie 67.

Zarząd obecny: Wiktoria Quink, prez.; Bronisława Pietryka, wice-prez.; Stefania Kolbusz, sekr. prot.; Elżbieta Włodyka, sekr. fin.; Józefa Roman, kasjerka.

Gr. 522 — Tow. "Matki Boskiej Anielskiej," Willimansett, Mass., założona dnia, 8-go sierpnia, 1927. Organizatorki: Helena Dobosz, Katarzyna Piotrowska i Kazimiera Kowalik. Członkiń 60. Donacje na kościoły $75.00, na cele narodowe $50.00, na cele dobroczynne $400.00.

Zarząd obecny: Maria Nadeau, prez.; Helena Ortyl, wice-prez.; Maria Januszkiewicz, sekr. prot.; Ludwika Bednarska, sekr. fin.; Salomea Wójcik, kasjerka. Rozalia Kałuża i Bronisława Żołądź, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Goździki," Nr. 559. Członkiń 22. Stefania Janaś, protektorka.

* * *

Gr. 559 — Tow. "Matki Boskiej Wniebowziętej," Ware, Mass., założona dnia, 2-go grudnia, 1928. Organizatorki: Aleksandra Zawadzka i dr. Julia Bauman. Przy założeniu było 15 członkiń, obecnie 86. Donacje na szkoły i kościoły $78.00, na cele dobroczynne $377.34. Stan kasy $983.94.

Zarząd obecny: Agata Niedzwiadek, prez.; Antonina Szufnarowska, wice-prez.; Elżbieta Miłoś, sekr. prot.; Zofia Mettig, sekr. fin.; Katarzyna Siarkiewicz, kasjerka. Nazwa Wianka "Lilia," Nr. 569. Członkiń 25. M. Wilga, protektorka.

* * *

Gr. 574 — Tow. "Matki Boskiej Nieustającej Pomocy," Greenfield, Mass., założona dnia, 30-go maja, 1930. Organizatorki: Dr. Julia Bauman i Maria Szalankiewicz. Przy założeniu było 11 członkiń, obecnie 40. Donacje na kościoły $200.00, na cele narodowe $20.00, na cele dobroczynne $85.00. Stan kasy $50.00.

Zarząd obecny: Maria Stachelek, prez.; Katarzyna Ciołek, wice-prez.; Stanisława Sak, sekr. prot., Maria Laszkiewicz, sekr. fin.; Maria Bukowska, kasjerka.

* * *

Gr. 716 — Tow. "Gwiazda Wolności," Webster, Mass., założona w lutym, 1936. Organizatorki: Wiktoria Szynal i Estera Górska. Przy założeniu było 15 członkiń, obecnie 78.

Zarząd obecny: Estera Górska, prez.; Stanisława Kokierniak, wice-prez.; Leokadia Dembińska, sekr. prot.; Katarzyna Szynal, sekr. fin.; Wiktoria Szynal ,kasjerka. Nazwa Wianka "Lilia," Nr. 575. Członkiń 23. Katarzyna Szynal, protektorka.

* * *

Gr. 718 — Tow. "M. B. Częstochowskiej," Clinton, Mass. Członkiń 25.

Zarząd obecny: Maria Niedziałkoska, prez.; K. Załeńska, wice-prez.; Rozalia Siok, sekr. prot.; Maria Lis, sekr. fin.; Anna Rodock, kasjerka.

* * *

Gr. 720 — Tow. "Związek Polek pod opieką Św. Anny," Chelsea, Mass. Członkiń 40.

Zarząd obecny: Stanisława Sitkowska, prez.; Maria Wisowaty, wice-prez.; Stefania Garniewicz, sekr. prot.; Paulina Włodyka, sekr. fin.; Agata Orluk, kasjerka.

* * *

Gr. 726 — Tow. "Matki Boskiej Częstochowskiej," So. Boston, Mass. Członkiń 40.

Zarząd obecny: Anna Januszewska, prez.; Leokadia Grosewicz, wice-prez.; Stefania Judkiewicz, sekr. prot.; Bronisława Wasilewska, sekr. fin.; Józefa Sonuik, kasjerka.

OBWÓD IX.

STAN CONNECTICUT

Gr. 9 — Tow. "Pod opieką Św. Jadwigi," Hartford, Conn., założona dnia, 17-go czerwca, 1900. Organizatorki: Albina Budaj, Małgorzata Strychowska, Helena Kawczyńska, Anna Guzik i Katarzyna Krygier. Członkiń 202. Donacje na szkoły i kościoły $1,103.25, na cele narodowe $1,563.49, na cele dobroczynne $1,670.36.

Zarząd obecny: Helena Polańska, prez.; Stanisława Krzanowska, wice-prez.; Maria Banach, sekr. prot.; Katarzyna Zurawska, sekr. fin.; Anna Kołodziej, kasjerka. Helena Barszczewska i Helena Twórz, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Św. Jadwigi," Nr. 271. Członkiń 7. Katarzyna Szewc, protektorka.

* * *

Gr. 67 — Tow. "Św. Agnieszki," Bridgeport, Conn. Członkiń 230.

Zarząd obecny: Stanisława Cepuch, prez.; Teofila Milewska, wice-prez.; Maria Becka, sekr. prot.; Maria Cepuch, sekr. fin.; Maria Lanczak, kasjerka. Nazwa Wianka "Konwalie," Nr. 69. Członkiń 15. M. Cepuch, protektorka.

* * *

Gr. 74 — Tow. "Korona Polski," Bridgeport, Conn., założona w roku 1907. Organizatorki: A. Walczyńska, P. Lubik, P. Bucior, L. Matusz i M. Czerwonka. Przy założeniu było 12 członkiń, obecnie 35.

Zarząd obecny: Maria Rzucidło, prez.; Aleksandra Bielecka, wice-prez.; Maria Michlewska, sekr. prot.; Magdalena Rainke, sekr. fin.; Konstancja Ulatowska, kasjerka.

* * *

Gr. 91 — Tow. "Matki Boskiej Bolesnej," New Britain, Conn., założona dnia, 25-go maja, 1909. Organizatorki: Albina Budaj i Maria Domian. Przy założeniu było 12 członkiń, obecnie 64. Donacje na kościoły $200.00, na cele narodowe $37.20, na cele dobroczynne $169.66. Stan kasy $226.45.

Zarząd obecny: B. Gutowska, prez.; P. Krawiec, wice-prez.; S. Sczykowska, sekr. prot.; S. Drozd, sekr. fin.; S. Szumska, kasjerka.

Nazwa Wianka "Św. Teresy," Nr. 480. Członkiń 4. Stefania Sczykowska, protektorka.

* * *

Gr. 147 — Tow. "Matki Boskiej Nieustającej Pomocy," Hartford, Conn., założona dnia, 12-go sierpnia, 1912. Organizatorka: Konstancja Gulczewska. Przy założeniu było 11 członkiń, obecnie 293. Donacje na szkoły i kościoły $350.00, na cele narodowe $166.63, na cele dobroczynne $1,060.64.

Zarząd obecny: Domicela Pikor, prez.; Kazimiera Malanowska, wice-prez.; Maria Batycka, sekr. prot.; Maria Mocarska, sekr. fin.; Helena Corto, kasjerka. Nazwa Wianka "Niezapominajek," Nr. 53. Członkiń 7. Maria Mocarska, protektorka.

* * *

Gr. 153 — Tow. "M. B. K. K. Polskiej," Middletown, Conn., założona dnia, 1-go grudnia, 1912. Organizatorki: Maria Łapińska, Anna Leszczyńska i Józefa Kosińska. Przy założeniu było 9 członkiń, obecnie 83. Donacje na szkoły, kościoły, klasztory i uczelnie polskie $250.00, na cele narodowe $80.00, na cele dobroczynne $45.00. Stan kasy $400.00.

Zarząd obecny: Józefa Kosińska, prez.; J. Radzimińska, wice-prez.; Honorata Gajecka, sekr. prot.; Maria Rajtar, sekr. fin.; Maria Żółtańska, kasjerka.

* * *

Gr. 185 — Tow. "Matki Boskiej Nieustającej Pomocy," Wallingford, Conn., założona dnia, 18-go lutego, 1914. Organizatorki: Maria Pasionek, Anna Kołodziej i Maria Janik. Przy założeniu było 15 członkiń, obecnie 93. Donacje na kościoły $367.00, na cele narodowe $42.00, na cele dobroczynne $130.00. Stan kasy $273.23.

Zarząd obecny: P. Pulnar, prez.; M. Sarzyńska, wice-prez.; A. Sarnikowska, sekr. prot.; F. Pyskata, sekr. fin.; K. Sołkowska, kasjerka. Nazwa Wianka "Niezapominajek," Nr. 358. Członkiń 5. M. Pajor, protektorka.

* * *

Gr. 213 — Tow. "Królowej Jadwigi," Norwich, Conn., założona dnia, 21-go września, 1915. Organizatorka: Waleria Laskowska. Przy założeniu było 10 członkiń, obecnie 243. Donacje na szkoły $60.00, na cele narodowe $225.00, na cele dobroczynne $500.00. — Stan kasy $700.00.

Zarząd obecny: Pelagia Stranc, prez.; Józefa Narusewicz, wice-prez.; Helena Konikowska, sekr. prot.; Helena Mileska, sekr. fin.; Anna Mierzejewska, kasjerka. Nazwa Wianka "Lewkonia," Nr. 304. Członkiń 24. Pelagia Stranc, protektorka.

Gr. 223 — Tow. "Miłość Siostrzana pod opieką Św. Jadwigi," Torrington, Conn., założona dnia, 16-go lutego, 1916. Organizatorki: Helena Bubko, Konstancja Gulczewska i Maria Kaczmarczyk. Przy założeniu było 16 członkiń, obecnie 106. Donacje na kościoły $545.00, na cele narodowe $50.00, na cele dobroczynne $140.00. Stan kasy $300.00.

Zarząd obecny: Maria Wierzbowska, prez.; Paulina Budna, wice-prez.; Maria Kaczmarczyk, sekr. prot.; Maria Szemplińska, sekr. fin.; Janina Budna, kasjerka. Maria Jakob i Bronisława Koszykowska, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Białej Róży pod opieką Św. Teresy," Nr. 492. Członkiń 8. Maria Wierzbowska, protektorka.

* * *

Gr. 246 — Tow. "Elizy Orzeszkowej," Manchester, Conn., założona dnia, 20-go marca, 1917. Organizatorki: Apolonia Dziadus, Maria i Józefa Haraburda i Konstancja Gulczewska. Przy założeniu było 16 członkiń, obecnie 32. Donacje na uczelnie polskie $10.00, na cele narodowc $185.00, na cele dobroczynne $76.00. Stan kasy $200.00.

Zarząd obecny: A. Dziadus, prez.; J. Piesciuk, wice-prez.; A. Kowsz, sekr. prot.; B. Sendrowska, sekr. fin.; A. Balińska, kasjerka.

* * *

Gr. 272 — Tow. "Jedność Polek," Bridgeport, Conn., założona dnia, 19-go marca, 1918. Organizatorki: Agnieszka Walczyńska, Maria Wytwer i Maria Jabłońska. Przy założeniu było 8 członkiń, obecnie 86. Donacje na kościoły i klasztory $175.00, na cele narodowe $40.00, na cele dobroczynne $138.00. Stan kasy $569.27.

Zarząd obecny: Stanisława Humińska, prez.; Janina Kalinowska, wice-prez.; Genowefa Gemza, sekr. prot.; Bronisława Komska, sekr. fin.; Michalina Galemba, kasjerka. Zofia Oklejewicz i Aniela Bejgert, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Niezapominajki," Nr. 447. Członkiń 6. Eleonora Klik, protektorka.

* * *

Gr, 280 — Tow. "Nadzieja Wolności," Hartford, Conn., założona dnia, 6-go sierpnia, 1918. Organizatorki: Bolesława Strużyńska, Franciszka Studzińska i Kunegunda Dziaduś. Przy założeniu było 12 członkiń, obecnie 63. Donacje na szkoły i kościoły $125.00, na cele narodowe $155.00, na cele dobroczynne $50.00. Stan kasy $400.00.

Zarząd obecny: Tekla Lebis, prez.; Maria Warchoł, wice-prez.; Bronisława Dowgert, sekr. prot.; Wiktoria Sobola, sekr. fin.; Władysława Pogożelska, kasjerka. Nr. Wianka 424. Członkiń 1. — Maria Ozimek, protektorka.

Gr. 500 — Tow. "Miłość Polek," Thompsonville, Conn., założona dnia, 2-go stycznia, 1927. Organizatorki: Franciszka Owsiak, Maria Lubaś, Kunegunda Maukus i Maria Niemiec. Przy założeniu było 9 członkiń, obecnie 153. Donacje na kościoły $300.25, na cele dobroczynne $144.15. Stan kasy $1,027.36.

Zarząd obecny: Anna Bajek, prez.; Maria Muzyka, wice-prez.; Julia Wrona, sekr. prot.; Bronisława Garstka, sekr. fin.; Julia Rachwalska, kasjerka.

* * *

Gr. 512 — Tow. "Świętej Teresy," Bristol, Conn., założona dnia, 30-go maja, 1927. Organizatorki: K. Malinowska i J. Bojarska. — Przy założeniu było 14 członkiń, obecnie 127. Donacje na kościoły $97.00, na cele dobroczynne $46.50. Stan kasy $200.00.

Zarząd obecny: Maria Szpiek, prez.; Katarzyna Litfińczyk, wice-prez.; Genowefa Bojar, sekr. prot.; Anna Kaczka, sekr. fin.; Anna Rokosa, kasjerka. Nr. Wianka 330. Członkiń 2. A. Kaczka, protektorka.

* * *

Gr. 518 — Tow. "Hasło do Rozwoju," Manchester, Conn. — Członkiń 56.

Zarząd obecny: A. Skrabacz, prez.; B. Mordawska, wice-prez.; L. Ruff, sekr. prot.; E. Gromulska, sekr. fin.; J. Lukasiak, kasjerka. Nr. Wianka 309. Członkiń 6. B. Mordawska, protektorka.

* * *

Gr. 524 — Tow. "Królowej Korony Polskiej," Jewett City, Conn., założona dnia, 13-go listopada, 1927. Organizatorki: Pelagia Stranc i Józefa Wojdan. Przy założeniu było 14 członkiń, obecnie 90. — Donacje na szkoły i uczelnie polskie $30.00, na cele dobroczynne $30.00.

Zarząd obecny: Zofia Sekuła, prez.; Wiktoria Szafasz, wice-prez.; Maria Szczepańska, sekr. prot.; Maria Arabik, sekr. fin.; Franciszka Grabowska, kasjerka.

* * *

Gr. 552 — Tow. "Św. Teresy od Dzieciątka Jezus," Meriden, Conn., założona dnia, 1-go kwietnia, 1928. Organizatorki: Wanda Mierzejewska i M. Kowalska. Przy założeniu było 22 członkiń, obecnie 157. Donacje na szkoły, kościoły i klasztory $364.82, na cele narodowe $243.07, na cele dobroczynne $135.50. Stan kasy $890.00.

Zarząd obecny: Zofia Bednarz, prez.; E. Peczyńska, wice-prez.; Helena Hara, sekr. prot.; H. Robakiewicz, sekr. fin.; Maria Rakowska, kasjerka. Nazwa Wianka "Róż," Nr. 568. Członkiń 22. Zofia Bednarz, protektorka.

Gr. 553 — Tow. "Kółko Polek," Hartford, Conn., założona w maju, 1928. Organizatorka: Franciszka Owsiak. Przy założeniu było 15 członkiń, obecnie 52. Donacje na szkoły, kościoły i uczelnie polskie $188.00, na cele narodowe $200.00, na cele dobroczynne $87.00. Stan kasy $67.00.

Zarząd obecny: Franciszka Owsiak, prez.; Bronisława Gąsiorowska, wice-prez.; Teodozja Osińska, sekr. prot.; Józefa Terzak, sekr. fin.; Julia Gwóźdź, kasjerka.

* * *

Gr. 575 — Tow. "Św. Teresy," Willimantic, Conn. Członkiń 117. Zarząd obecny: Katarzyna Kasperkiewicz, prez.; Anna Sadeska, wice-prez.; Paulina Rybarz, sekr. prot.; Anna Ogorzałak, sekr. fin.; Wiktoria Kociołek, kasjerka. Nr. Wianka 455. Członkiń 18. — S. Seretny, protektorka.

* * *

Gr. 605 — Tow. "Pod opieką Św. Jadwigi," Southington, Conn., założona dnia, 18-go marca, 1930. Organizatorka: Dominika Szydłowska. Przy założeniu było 14 członkiń, obecnie 65. Donacje na szkoły i kościoły $114.50, na cele narodowe $124.35, na cele dobroczynne $44.25. Stan kasy $183.83.

Zarząd obecny: Salomea Szczurek, prez.; Karolina Kasek, wice-prez.; Stefania Marciniec, sekr. prot.; Apolonia Pernal, sekr. fin.; Weronika Deguzis, kasjerka. Weronika Krupa i Honorata Gałat, rada gospodarcza.

* * *

Gr. 633 — Tow. "Królowej Polski," Putnam, Conn., założona dnia, 4-go marca, 1931. Organizatorki: Pelagia Stranc i Maria Kocaj. Przy założeniu było 15 członkiń, obecnie 27. Donacje na szkoły i kościoły $90.75, na cele narodowe $519.41, na cele dobroczynne $976.89. Stan kasy $300.00.

Zarząd obecny: Ludwika Dziadula, prez.; Ludwika Pempek, wice-prez.; Maria Gucwa, sekr. prot.; Maria Dziadula, sekr. fin.; Wiktoria Brzuch, kasjerka.

* * *

Gr. 637 — Tow. "Matki Boskiej Królowej Korony Polskiej," New Britain, Conn., założona dnia, 28-go stycznia, 1931. Organizatorka: Stanisława Legenza. Przy założeniu było 85 członkiń, obecnie 61. Donacje na kościoły $462.20, na cele dobroczynne $148.00.

Zarząd obecny: Marianna Łozińska, prez.; Julianna Podolak, wice-prez.; Ewa Drobińska, sekr. prot.; Weronika Potas, sekr. fin.; Stanisława Spring, kasjerka.

Gr. 643 — Tow. "Św. Teresy od Dzieciątka Jezus," Stamford, Conn., założona dnia, 22-go lutego, 1931. Organizatorki: Zofia Jermantowicz, Emilia Półtorak i Franciszka Owsiak. Przy założeniu było 22 członkiń, obecnie 65. Donacje na szkoły i kościoły $978.85, na cele narodowe $370.00, na cele dobroczynne $100.00. Stan kasy $300.00.

Zarząd obecny: Zofia Jermantowicz, prez.; Emilia Półtorak, wice-prez.; Tekla Strzelecka, sekr. prot.; Julia Kryger, sekr. fin.; L. Półtorak, kasjerka. Nazwa Wianka "Biała Lilia," Nr. 497. Członkiń 6. Zofia Jermantowicz, protektorka.

* * *

Gr. 645 — Tow. "Św. Anny," Meriden, Conn. Członkiń 32.

Zarząd obecny: Wiktoria Kaczmarska, prez.; Maria Pułaska, wice-prez.; Leokadia Biernacka, sekr. prot.; Henryka Biernacka, sekr. fin.; Wiktoria Maguder, kasjerka.

* * *

Gr. 646 — Tow. "Marii Konopnickiej," Moosup, Conn., założona dnia, 17-go marca, 1931. Organizatorki: Pelagia Stranc i Sabina Kopecka. Przy założeniu było 14 członkiń, obecnie 57. Stan kasy $500.00.

Zarząd obecny: Agnieszka Siembab, prez.; Janina Wisniewska, wice-prez.; Karolina Pietras, sekr. prot.; Stanisława Gondela, sekr. fin.; Wiktoria Chmura, kasjerka. Antonina Woyasz i Anna Jendrzejewska, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Konwalijki," Nr. 553. Członkiń 13. S. Gondela, protektorka.

* * *

Gr. 673 — Tow. "Św. Anny," Salem, Conn., założona dnia, 18-go stycznia, 1934. Organizatorki: Waleria Laskowska i Maria Płoszaj. Przy założeniu było 10 członkiń, obecnie 42. Donacje na szkoły $26.72, na cele narodowe $25.00, na cele dobroczynne $84.12. Stan kasy $322.56.

Zarząd obecny: Maria Stankiewicz, prez.; Zofia Kendzior, wice-prez.; Kazimiera Włodarczyk, sekr. prot.; Marianna Drelich, sekr. fin.; Katarzyna Kubit, kasjerka.

* * *

Gr. 678 — Tow. "Św. Bernadety," Norwich, Conn. Członkiń 37.

Zarząd obecny: Antonina Rożańska, prez.; Aniela Lenda, wice-prez.; Celia Walukiewicz, sekr. prot.; Celia Walukiewicz, sekr. fin.; Zofia Mikuła, kasjerka.

Gr. 704 — Tow. "Matki Boskiej Nieustającej Pomocy," Montville, Conn., założona dnia, 22-go czerwca, 1935. Organizatorka: Pelagia Stranc. Przy założeniu było 19 członkiń, obecnie 30. Donacje na kościoły $91.00, na cele narodowe $60.00, na cele dobroczynne $30.00. Stan kasy $230.79.

Zarząd obecny: Sue Awezec, prez.; Zofia Radgowska, wice-prez.; Aniela Wiśniewska, sekr. prot.; Genowefa Radgowska, sekr. fin.; Maria Tyrseck, kasjerka.

* * *

Gr. 711 — Tow. "Królowej Jadwigi," Rockville, Conn., założona dnia, 23-go października, 1935. Organizatorka: Franciszka Owsiak. Przy założeniu było 24 członkiń, obecnie 31. Donacje na kościoły $60.00. Stan kasy $20.00.

Zarząd obecny: M. Stawarz, prez.; K. Dyjak, wice-prez.; B. Tomaszek, sekr. prot.; F. W. Perzanowska, sekr. fin.; E. Wróblewska, kasjerka. F. Młodzieńska i R. Nowak, rada gospodarcza.

OBWÓD X.

STAN NEW JERSEY, WSCHODNIA CZĘŚĆ NEW YORK, MIASTO PHILADELPHIA, PA., MARYLAND I DISTRICT OF COLUMBIA

Gr. 148 — Tow. "Jedność Polek," Philadelphia, Pa., założona dnia, 21-go sierpnia, 1912. Organizatorki: Wanda Nowak i Stefania Piasecka. Przy założeniu było 17 członkiń, obecnie 294. Donacje na kościoły $565.90, na cele narodowe $404.30, na cele dobroczynne $1,262.09. Stan kasy $1,922.62.

Zarząd obecny: Wanda Nowak, prez.; Władysława Rudzińska, wice-prez.; Władysława Dryślewska, sekr. prot.; Katarzyna Pelc, sekr. fin.; Bronisława Rożańska, kasjerka. Maria Stolańska i Waleria Nawrocka, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Konwalii," Nr. 290. Członkiń 12. W. Dryślewska, protektorka.

* * *

Gr. 222 — Tow. "Wolność Polek," Philadelphia, Pa. Członkiń 30.

Zarząd obecny: Maria Jackowska, prez.; Stanisława Remsch, wice-prez.; Czesława Faber, sekr. prot. i sekr. fin.; Wanda Babian, kasjerka. Nr. Wianka 145. Członkiń 1. C. Faber, protektorka.

* * *

Gr. 301 — Tow. "Św. Anny," Philadephia, Pa., założona dnia, 25-go marca, 1920. Organizatorki: Stanisława Nowicka, Władysława Szafrańska i Ewa Ziółkowska. Przy założeniu było 16 członkiń, obecnie 103. Donacje na kościoły i klasztory $213.20, na cele narodowe $75.00, na cele dobroczynne $60.00. Stan kasy $56.22.

Zarząd obecny: Stanisława Nowicka, prez.; Anna Fudra, wice-prez.; Bronisława Czyżewska, sekr. prot.; Czesława Kacprowicz, sekr. fin.; Kordula Dombrowska, kasjerka. Stanisława Halner i Karolina Jurkiewicz, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Białych Róż," Nr. 120. Członkiń 24. Genowefa Szymańska, protektorka.

* * *

Gr. 401 — Tow. "Św. Elżbiety," Trenton, N. J., założona dnia, 9-go kwietnia, 1924. Organizatorki: Honorata B. Wołowska i Emi-

lia Krajewska. Przy założeniu było 24 członkiń, obecnie 47. Donacje na szkoły, kościoły i klasztory $483.39, na cele narodowe $52.00, na cele dobroczynne $200.00. Stan kasy $100.00.

Zarząd obecny: H. Winowicz, prez.; W. Pisanko, wice-prez.; K. Czyżewska, sekr. prot.; Antonina Noch, sekr. fin.; W. Bulakowska, kasjerka. Franciszka Paszkowska i E. Krajewska, rada gospodarcza.

* * *

Gr. 413 — Tow. "Białego Orła," Riverside, N. J., założona dnia, 3-go czerwca, 1924. Organizatorki: Wiktoria Marcyanik i Bronisława Stypińska. Przy założeniu było 24 członkiń, obecnie 17. Donacje na szkoły $300.00, na cele narodowe $15.00. Stan kasy $35.00.

Zarząd obecny: C. Milewska, prez.; J. Urbanik, wice-prez.; Stanisława Milewska, sekr. prot.; W. Marcyanik, sekr. fin.; H. Frejnik, kasjerka. S. Rudzińska i Z. Dmuchowska, rada gospodarcza.

* * *

Gr. 417 — Tow. "Św. Ryty," Philadelphia, Pa., założona dnia, 11-go maja, 1924. Ograanizatorki: Katarzyna Daniszewska, Stefania Sobczak i Maria Sciba. Przy założeniu było 35 członkiń, obecnie 23. Donacje na szkoły i kościoły $83.00, na cele narodowe $5.00, na cele dobroczynne $15.00. Stan kasy $100.00.

Zarząd obecny: Katarzyna Daniszewska, prez.; Marianna Wilk, wice-prez.; Karolina Trybała, sekr. prot.; Helena Góra, sekr. fin.; Stefania Rachubińska, kasjerka. Nazwa Wianka "Konwalia," Nr. 146. Członkiń 7. Bronisława Trybała, protektorka.

* * *

Gr. 425 — Tow. "Św. Anny," Passaic, N. J. Członkiń 76.

Zarząd obecny: Franciszka Zwolska, prez.; Tekla Manista, wice-prez.; Franciszka Nizioł, sekr. prot.; Marianna Holewińska, sekr. fin.; Stefania Musiał, kasjerka. Nr. Wianka 325. Członkiń 13. J. Zwolska, protektorka.

* * *

Gr. 441 — Tow. "Królowej Jadwigi," New York, N. Y., założona dnia, 8-go grudnia, 1924. Przy założeniu było 45 członkiń, obecnie 167. Donacje na szkoły i kościoły $508.00, na cele narodowe $200.00, na cele dobroczynne $475.00. Stan kasy $1,050.00.

Zarząd obecny: Z. Kaiper, prez.; K. Bosakoska, wice-prez.; M. Sciora, sekr. prot.; W. Adamska, sekr. fin.; M. Jasinoska, kasjerka. M. Niemczyk, A. Rozdkowska i J. Elinger, rada gospodarcza.

* * *

Gr. 563 — Tow. "Górą Polki," Philadelphia, Pa. Członkiń 19.

Zarząd obecny: Julia Dworakowska, prez.; Fatima Konieczko, wice-prez.; Karolina Tylus, sekr. prot.; Kamilia Rachon, sekr. fin.;

F. Holota, kasjerka. Nr. Wianka 370. Członkiń 4. K. Tylus, protektorka.

* * *

Gr. 564 — Tow. "Górą Polki," Philadelphia, Pa., założona dnia, 4-go kwietnia, 1929. Organizatorki: Franciszka Ambroży i Kazimiera Kolska. Przy założeniu było 25 członkiń, obecnie 32. Donacje na cele dobroczynne $11.00. Stan kasy $51.94.

Zarząd obecny: Stanisława Durmała, prez.; Florentyna Kulpińska, wice-prez.; Genowefa Weryńska, sekr. prot. i sekr. fin.; Stefania Trygar, kasjerka. Franciszka Ligawa i Anna Wróblewska, rada gospodarcza.

* * *

Gr. 568 — Tow. "Baltimore," Baltimore, Maryland, założona dnia, 10-go marca, 1929. Organizatorka: Honorata B. Wołowska. Przy założeniu było 48 członkiń, obecnie 171. Donacje na kościoły $58.00, na cele narodowe $224.30, na cele dobroczynne $181.81. — Stan kasy $623.51.

Zarząd obecny: Marta Welzant, prez.; K. Byczkowska, wice-prez.; Fr. Wiśniewska, sekr. prot.; H. Suprowicz, sekr. fin.; A. Piskor, kasjerka. Nazwa Wianka "Róża," Nr. 484. Członkiń 38. A. K. Tochtermann, protektorka.

* * *

Gr. 587 — Tow. "Św. Jadwigi," Elizabeth, N. J. Członkiń 50. Organizatorka: Honorata B. Wołowska.

Zarząd obecny: Maria Kwiatek, prez.; Anna Baran, wice-prez.; Bronisława Dumanska, sekr. prot.; Rozalia Wąs, sekr. fin.; Kunegunda Kurtyka, kasjerka. Nr. Wianka 405. Członkiń 9. R. Wąs, protektorka.

* * *

Gr. 588 — Tow. "Św. Teresy," New York, N. Y. Członkiń 100.

Zarząd obecny: Elżbieta Zielińska, prez.; Anna Wrzecz, wice-prez.; Maria Waleńczuk, sekr. prot.; Maria Doskocz, sekr. fin.; Paulina Weglosz, kasjerka. Nr. Wianka 517. Członkiń 7. M. Kwiatkowska, protektorka.

* * *

Gr. 589 — Tow. "Klub Obywatelskich Kobiet," Elizabeth, N. J., założona dnia, 18-go listopada, 1929. Organizatorka: Honorata B. Wołowska. Przy założeniu było 26 członkiń, obecnie 246. Donacje na kościoły $130.00, na cele narodowe $219.00, na cele dobroczynne $175.00. Stan kasy $260.00.

Zarząd obecny: Maria Ferrador, prez.; Helena Krupa, wice-prez.; Katarzyna Zuzga, sekr. prot.; Salomea Bryś, sekr. fin.; Karo-

lina Kukla, kasjerka. Dominika Szczucka, rada gospodarcza. — Nazwa Wianka "Bławatki," Nr. 408. Członkiń 28. Teresa Kukla, protektorka.

* * *

Gr. 591 — Tow. "Matki Boskiej Częstochowskiej," Jersey City, N. J., założona dnia, 7-go grudnia, 1929. Organizatorki: Honorata B. Wołowska i Feliksa Jasińska. Przy założeniu było 48 członkiń, obecnie 190. Donacje na kościoły i klasztory $510.00, na cele narodowe $265.60, na cele dobroczynne $386.75. Stan kasy $300.00.

Zarząd obecny: Michalina Telkowska, prez.; Czesława Traczewska, wice-prez.; Helena Niedzwiecka, sekr. prot.; Feliksa Jasińska, sekr. fin.; Wiktoria Szczepańska, kasjerka. Adolfa Lewandowska, Maria Orzechowska i Marianna Zdrodowska, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Marii,"Nr. 419. Członkiń 25. Emilia Ficek, protektorka.

* * *

Gr. 593 — Tow. "Św. Anny," Jersey City, N. J., założona dnia, 29-go grudnia, 1930. Organizatorka: Honorata B. Wołowska. Przy założeniu było 20 członkiń, obecnie 44. Donacje na szkoły i kościoły $66.00, na cele narodowe $80.00, na cele dobroczynne $20.00. — Stan kasy $24.22.

Zarząd obecny: M. Cieśla, prez.; Z. Trzeciakiewicz, wice-prez.; H. Jabłońska, sekr. prot.; H. Buczyńska, sekr. fin.; M. Butkiewicz, kasjerka. J. Kocot, W. Brzozowska i J. Dembowska, rada gospodarcza.

* * *

Gr. 595 — Tow. "Klub Związku Polek," Newark, N. J., członkiń 226. Organizatorka: Honorata B. Wołowska.

Zarząd obecny: Maria Grzowska, prez.; Józefa Wysocka, wiceprez.; Janina Szajewska, sekr. prot.; Anna Bachmura, sekr. fin.; Lucyna Wilk, kasjerka. Nr. Wianka 421. Członkiń 34. A. Fijalska, protektorka.

* * *

Gr. 598 — Tow. "Św. Teresy," Harrison, N. J., założona dnia, 8-go lutego, 1930. Organizatorka: Honorata B. Wołowska. Przy założeniu było 20 członkiń, obecnie 83.

Zarząd obecny: Aniela Pierz, prez.; Maria Bolcer, wice-prez.; Eleonora Preczewska, sekr. prot.; Anna Kozdroń, sekr. fin.; Anna Kulpa, kasjerka. Nr. Wianka 452. Członkiń 5. A. Kozdroń, protektorka.

* * *

Gr. 600 — Tow. "Marii Konopnickiej," Newark, N. J., członkiń 65. Organizatorka: Honorata B. Wołowska.

Zarząd obecny: Adela Jaskiewicz, prez.; Wanda Zera, wice-prez.; Klementyna Kuty, sekr. prot.; Eleonora Kotlińska, sekr. fin.; Joanna Baranowska, kasjerka. Nr. Wianka 436. Członkiń 9. — A. Jaśkiewicz, protektorka.

* * *

Gr. 601 — Tow. "Klub Wanda," Irvington, N. J., założona dnia, 20-go lutego, 1930. Organizatorka: Honorata B. Wołowska. Przy założeniu było 15 członkiń, obecnie 125. Donacje na szkoły, kościoły i klasztory $255.00 na cele narodowe $268.00, na cele dobroczynne $125.00. Stan kasy $200.00.

Zarząd obecny: Stanisława Gościcka, prez.; Karolina Gołębiowska, 1-sza wice-prez.; Stanisława Mikoś, 2-ga wice-prez.; Maria Getz, sekr. prot.; K. Mańkowska, sekr. fin.; Zofia Koziorowska, kasjerka. Nazwa Wianka "Konwalia," Nr. 445. Członkiń 32. Helena Markowska, protektorka.

* * *

Gr. 602 — Tow. "Matek i Córek pod opieką Św. Teresy," Newark, N. J., założona dnia, 17-go lutego, 1930. Organizatorka: Honorata B. Wołowska i Benigna Zamojska. Przy założeniu było 19 członkiń, obecnie 329. Donacje na klasztory, kościół, na cele dobroczynne, na cele narodowe, oświatowe, wsparcia i różne drobne wydatki $5,216.56. Stan kasy $335.00.

Zarząd obecny: Leokadia Płońska, prez.; Kazimiera Arciszewska, 1-sza wice-prezeska; Maria Smiałkowska, 2-ga wice-prez.; Helena Łaboda, sekr. prot.; Czesława Krzewicka, sekr. fin.; Zofia Fela, kasjerka. Nr. Wianka 443. Członkiń 55. B. Smiałkowska, protektorka.

* * *

Gr. 603 — Tow. "Klub Związku Polek," Bloomfield, N. J., założona dnia, 17-go marca, 1930. Organizatorka: Honorata B. Wołowska. Przy założeniu było 10 członkiń, obecnie 67. Donacje na kościoły $30.00, na cele narodowe $57.00, na cele dobroczynne $253.65. Stan kasy $140.00.

Zarząd obecny: Maria C. Daneska, prez.; Pelagia Carson, wice-prez.; Helena Waliszewska, sekr. prot.; Aniela Zbikowska, sekr. fin.; Adela Jezierska, kasjerka. Nazwa Wianka "Niezapominajki," Nr. 420. Członkiń 16. A. Zbikowska, protektorka.

* * *

Gr. 604 — Tow. "Św. Teresy," Paterson, N. J., założona dnia, 15-go marca, 1930. Organizatorka: Honorata B. Wołowska. Przy założeniu było 24 członkiń, obecnie 57.

Zarząd obecny: Wiktoria Kaznica, prez.; S. Zdaniewicz, wice-prez.; Jadwiga Bochenek, sekr. prot.; Teresa Banaszyńska, sekr. fin.; K. Kunicka, kasjerka. Nr. Wianka 476. Członkiń 11. Leokadia Medlińska, protektorka.

Gr. 611 — Tow. "Marii Konopnickiej," Bayonne, N. J., założona dnia, 17-go maja, 1930. Organizatorka: Honorata B. Wołowska i Stanisława Włudyga. Przy założeniu było 13 członkiń, obecnie 55. Donacje na kościoły $40.00.

Zarząd obecny: C. Baczyńska, prez.; H. Puszcz, wice-prez.; A. Purwin, sekr. fin.; J. Wernicka, sekr. prot.; A. Regulska, kasjerka. Z. Pawlak, K. Rajkowska i F. Paciullo, rada gospodarcza.

* * *

Gr. 624 — Tow. "Kółko Pań Polskich," Hillside, N. J., założona dnia, 26-go stycznia, 1931. Organizatorki: Maria C. Daneska i Maria Lewicka. Przy założeniu było 10 członkiń, obecnie 46. Donacje na szkoły, kościoły i uczelnie polskie $55.00, na cele narodowe $65.00, na cele dobroczynne $35.00. Stan kasy $15.00.

Zarząd obecny F. Wójcik, prez.; H. Sadowska, wice-prez.; M. Werkowicz, sekr. prot.; A. Czerwińska, sekr. fin.; S. Sawicka, kasjerka.

* * *

Gr. 634 — Tow. "Córy Kolumbia," Washington, D. C. Członkiń 33.

Zarząd obecny: Genowefa Wedding, prez.; Stefania Covall, wice-prez.; Leokadia Giblo, sekr. prot.; B. Cory, sekr. fin.; Anna Sokolowska, kasjerka.

* * *

Gr. 675 — Tow. "Królowa Korony Polskiej," Manayunk, Pa., założona dnia, 25-go lutego, 1934. Organizatorka: Franciszka Siedlik. Przy założeniu było 25 członkiń, obecnie 52. Donacje na kościoły $200.00, na klasztory $100.00, na cele dobroczynne $5.00. — Stan kasy $50.00.

Zarząd obecny: Anna Skurecka, prez.; T. Kilisanowska, wice-prez.; S. Maciołek, sekr. prot.; C. Pokorska, sekr. fin.; T. Guziejewska, kasjerka. Nr. Wianka 526. Członkiń 3. C. Pokorska, protektorka.

* * *

Gr. 677 — Tow. "Wisła," Jersey City, N. J., założona w kwietniu, 1934. Organizatorka: Wiktoria Szymańska. Przy założeniu było 42 członkiń, obecnie 127. Donacje na kościoły $15.00, na cele narodowe $15.00, na cele dobroczynne $3.00.

Zarząd obecny: Aniela Olszewska, prez.; Irena Kruszewska, wice-prez.; Maria Kwiatkowska, sekr. prot.; Wiktoria Szymańska, sekr. fin.; Stanisława Dryer, kasjerka. Nazwa Wianka "Niezapominajki," Nr. 531. Członkiń 34. I. Wiśniewska, protektorka.

* * *

Gr. 689 — Tow. "Pod opieką Św. Teresy," Jersey City, N. J., założona w styczniu, 1935. Organizatorka: Feliksa Jasińska. Przy

założeniu było 37 członkiń, obecnie 49. Donacje na cele narodowe $9.00. Stan kasy $113.88.

Zarząd obecny: Wanda Jarecka, prez.; Katarzyna Schwartz, wice-prez.; Bronisława Iwanicka, sekr. prot.; Helena Barzydło, sekr. fin.; Marianna Topolewska, kasjerka. Tłuchowska, Mazur i Bożańska, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Róż," Nr. 537. Członkiń 7. H. Barzydło, protektorka.

* * *

Gr. 692 — Tow. "Wolność," Jersey City, N. J., założona dnia, 12-go lutego, 1935. Organizatorki: Pelagia Sieradzka, Berta Bańka i Frania Stawicka. Przy założeniu było 39 członkiń, obecnie 71. Donacje na uczelnie polskie $500.00, na cele narodowe $691.50. — Stan kasy $213.15.

Zarząd obecny: B. Bańka, prez.; M. Kochańska, wice-prez.; M. Kilińska, sekr. prot.; R. Bartold, sekr. fin.; P. Sieradzka, kasjerka. M. Hilger i Z. Karwowska, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Konwalie," Nr. 545. Członkiń 3. Z. Karwowska, protektorka.

* * *

Gr. 699 — Tow. "Gwiazda Wschodu," Philadelphia, Pa., założona dnia, 10-go lutego, 1935. Organizatorki: Marianna Higgins, Maria Janiga, Helena Andrychowska i Władysława Żebrowska. Przy założeniu było 44 członkiń, obecnie 70. Donacje na szkoły, kościoły i uczelnie polskie $90.00.

Zarząd obecny: Władysława Żebrowska, prez.; Maria Janiga, wice-prez.; Stefania Janiga, sekr. prot.; Maria Adamska, sekr. fin.; Helena Andrychowska, kasjerka. Janina Pszczółkowska, rada gospodarcza. Nazwa Wianka "Św. Klary," Nr. 547. Członkiń 7. — M. Adamska, protektorka.

* * *

Gr. 702 — Tow. "Św. Anny," Baltimore, Md., założona dnia, 3-go czerwca, 1935. Organizatorki: Pelagia Szwabowska i Józefa Osuch. Przy założeniu było 24 członkiń, obecnie 53. Donacje na kościoły $561.27. Stan kasy $180.00.

Zarząd obecny: Leokadia Bernadzikowska, prez.; Wanda Stachorowska, wice-prez.; Maria Bereś, sekr. prot.; Maria Szymanowska, sekr. fin.; Pelagia Szwabowska, kasjerka. Nr. Wianka 584. — Członkiń 28. W. Karwacka, protektorka.

* * *

Gr. 722 — Tow. "................," Brooklyn, N. Y. Członkiń 36.

Zarząd obecny: Helena Piotrowska, prez.; Maria Osmańska, wice-prez.; Maria Sekulska, sekr. prot.; Maria Sobieska, sekr. fin.; Teresa Antonowicz, kasjerka.

Gr. 728 — Tow. "Św. Franciszki," Baltimore, Md., założona dnia, 14-go grudnia, 1936. Organizatorki: A. Lewandowska, J. Osuch i A. Lyko. Przy założeniu było 29 członkiń, obecnie 60.

Zarząd obecny: J. Osuch, prez.; M. Wójcik, wice-prez.; L. Markiewicz, sekr. prot.; Franciszka Wegnerowicz, sekr. fin.; J. Luczkowska, kasjerka. Nr. Wianka 583. Nazwa Wianka "Fiołek." — Członkiń 36. Dorota Jakubowska, protektorka.

* * *

Gr. 729 — Tow. "Królowej Elżbiety," Jersey City, N. J., założona dnia, 25-go lutego, 1937. Organizatorka: Franciszka Jasińska. Przy założeniu było 26 członkiń, obecnie 31.

Zarząd obecny: Janina Brolewicz, prez.; M. Niziołek, wice-prez.; K. Rutkowska, sekr. prot.; F. Bogdanowicz, sekr. fin.; H. Fabyańska, kasjerka. Nazwa Wianka "Rosemary," Nr. 566. Członkiń 25. Stanisława Bednarska, protektorka.

* * *

Gr. 734 — Tow. "Św. Franciszki," Clifton, N. J., założona dnia, 30-go marca, 1937. Organizatorki: Maria Sniatkowska i Rudolfa Pass. Przy założeniu było 16 członkiń, obecnie 22.

Zarząd obecny: Anna Cichorewicz, prez.; Maria Kieszkowska, wice-prez.; Maria Musiał, sekr. prot.; Anna Fucio, sekr. fin.; Agnieszka Górska, kasjerka.

* * *

Gr. 737 — Tow. "Królowej Wandy," Bayonne, N. J., założona dnia, 16-go grudnia, 1937. Organizatorka: Aleksandra Roszkowska. Przy założeniu było 29 członkiń, obecnie 48. Donacje na cele narodowe $5.00.

Zarząd obecny: Józefa Kaczorek, prez.; Czesława Kowalska, wice-prez.; Stanisława Szeluga, sekr. prot.; Helena Kozłowska, sekr. fin.; Marianna Klejst, kasjerka. Nazwa Wianka "Fiołki," Nr. 585. Członkiń 12. Lucy Kowalska, protektorka.

OBWÓD XI.

NEBRASKA I CALIFORNIA

Gr. 275 — Tow. "Św. Jadwigi," Omaha, Nebraska, założona dnia, 16-go kwietnia, 1918. Organizatorka: Rozalia Różewicka. Przy założeniu było 29 członkiń, obecnie 156. Donacje na kościoły, klasztory i uczelnie polskie $890.00, na cele narodowe $375.00, na cele dobroczynne $350.00.

Zarząd obecny: Elżbieta Jodłowska, prez.; Paulina Antczak, wice-prez.; Maria Wolbach, sekr. prot.; Olga Tutro, sekr. fin.; Helena Steyer, kasjerka. Nazwa Wianka "Białej Róży," Nr. 66. — Członkiń 52. Janina Saniuk, protektorka.

* * *

Gr. 356 — Tow. "Św. Weroniki," So. Omaha, Nebraska, założona w styczniu, 1923. Organizatorki: Maria Kita i Weronika Badura. Przy założeniu było 18 członkiń, obecnie 95. Donacje na szkoły, kościoły i klasztory $851.00, na cele narodowe $167.95, na cele dobroczynne $91.85. Stan kasy $300.00.

Zarząd obecny: Wiktoria Kosiut, prez.; Władysława Strzelecka, wice-prez.; Władysława Brzęcka, sekr. prot.; Pelagia Niewiarowska, sekr. fin.; Anna Maryańska, kasjerka. Nazwa Wianka "Św. Cecylii," Nr. 127. Członkiń 28. Wanda Stefańska, protektorka.

* * *

Gr. 409 — Tow. "Św. Elżbiety," So. Omaha, Nebraska, założona dnia, 6-go maja, 1924. Organizatorki: Katarzyna Wiśniewska, Agata Cwik i Maria Gałązka. Przy założeniu było 22 członkiń, obecnie 99. Donacje na kościoły $350.00. Stan kasy $299.98.

Zarząd obecny: Maria Lanoha, prez.; Anna Kapustka, wice-prez.; Anna Madej, sekr. prot.; Joanna Godek, sekr. fin.; Monika Jodławska, kasjerka. Nazwa Wianka "Św. Teresy," Nr. 363. — Członkiń 39. S. Kocoł, protektorka.

* * *

Gr. 541 — Tow. "Los Angeles," Los Angeles, California, założona dnia, 27-go lutego, 1928. Organizatorka: Joanna Andrzejewska. Przy założeniu było 18 członkiń, obecnie 43. Donacje na szkoły i

kościoły $39.00, na cele narodowe $85.00, na cele dobroczynne $98.00. Stan kasy $250.00.

Zarząd obecny: F. Stefanowska, prez.; E. Stawicka, wice-prez.; M. Karczak, sekr. prot.; Franciszka Maikoska, sekr. fin.; E. Kocieńska, kasjerka.

* * *

Gr. 579 — Tow. "Św. Teresy od Dzieciątka Jezus," Omaha, Nebraska, założona dnia, 15-go lipca, 1929. Organizatorki: Anna Tutro, Katarzyna Nadolińska, Pelagia Niewiarowska, Elżbieta Chlebińska, Maria Gałązka, Władysława Brzyńska, Balbina Neneman i Katarzyna Skocz. Przy założeniu było 30 członkiń, obecnie 70. Donacje na kościoły $400.00. Stan kasy $60.00.

Zarząd obecny: Maria Sturek, prez.; Katarzyna Skocz, wice-prez.; Felicja Kapela, sekr. prot. i fin.; Franciszka Dargaczewska, kasjerka. Nazwa Wianka "Dzieci Marii," Nr. 396. Członkiń 62. — Elżbieta Skocz, protektorka.

* * *

Gr. 697 — Tow. "Św. Anny," Omaha, Nebraska, założona dnia, 14-go marca, 1935. Organizatorka: Helena Gutkowska. Przy założeniu było 26 członkiń, obecnie 44. Donacje na kościoły $150.00, na cele narodowe $65.00. Stan kasy $200.00.

Zarząd obecny: Katarzyna Tomaszkiewicz, prez.; Maria Hydoch, wice-prez.; Rozalia Kurmil, sekr. prot.; Helena Gutkowska, sekr. fin.; Rozalia Skibińska, kasjerka. Nr. Wianka 542. Członkiń 21. Helena Gutkowska, protektorka.

SZKIC HISTORYCZNY KOMISYJ ZWIĄZKU POLEK W AMERYCE

SZKIC HISTORYCZNY KOMISYJ ZWIĄZKU POLEK W AMERYCE

Komisja Nr. 1-szy — Obwód 6-ty. Miejscowość: Milwaukee, Wisconsin. Założona dnia, 22-go marca, 1911. Przy założeniu w Komisji było 5 grup, obecnie 26 grup i 19 wianków. Komisja zasila sprawy lokalno-narodowe, dobroczynne, społeczne i narodowe.

Prezeska stanowa: Barbara Kluczyńska.

Zarząd obecny: Maria O. Kryszak, prez.; Pelagia Wojtczak i Elżbieta Sromała, wice-prezeski; Stanisława Mazurkiewicz, sekr.; Julia Nowak, kasjerka.

* * *

Komisja Nr. 2-gi — Obwód 2-gi. Miejscowość: Pittsburgh, Pennsylvania. Założona dnia, 30-go września, 1919. Przy założeniu w Komisji było 10 grup, obecnie 57 grup i 48 wianków.

Komisja złożyła donacje następujące:

Umeblowała pokój w Ochronce Polskiej Najświętszej Rodziny, w Emsworth, Pa., kosztem $1,000.00. Zakupiła marmurowy ołtarz do kaplicy tejże Ochronki, kosztem $500.00. Urządziła połów, tak zwany "Tag Day" dla Ochronki i zebrała $448.50. Złożyła na ubogich w różnych instytucjach $197.50. Ofiarowała na kościoły, klasztory, szkoły i msze św., $210.00. Wystawa do Polski $87.74. Ofiarowała na obchody narodowe $115.00. Urządza co rok "Dzień Matek," które dotychczas kosztowały $1,067.62. Ofiarowała na głucho-niemych $85.97. Komisja pomaga grupom i wiankom, na których wydano $240.32. Ofiarowała Lidze Spraw Społecznych $10.00. Zakupiła okno w Sali Polskiej, w Katedrze Nauki, Pitt Uniwersytecie za sumę $100.00. Komisja bierze czynny udział w Centrali pittsburskiej, na cel której złożyła dotychczas $50.00. Ofiarowała na jubileusze zasłużonych urzędniczek Z. P. w A., $25.00. Na obronę więźnia $10.00. Na radiowy program Związku Polek w Ameryce $55.00. Na miesięcznik "Poland" $65.00. Na fundusz Obrony Narodowej $15.00. Na nagrody kontestowe, szpilki, itd., $458.50.

Prezeska stanowa Maria A. Porwit.

Zarząd obecny: Florentyna Knapp, prez.; Janina Drożyńska, Dora Alska, Ewa Wesołowska i Józefa Ostrowska, wice-prezeski; Wiktoria P. Wajert, sekr. prot.; Stefania Piotrowska, sekr. fin.; Lu-

dwika Wieczorkowska, kasjerka. Katarzyna Mazur, protektorka Wianków.

Komisja posiada sztandar organizacyjny, dwa narodowe i banderę dla Wianków.

* * *

Komisja Nr. 3-ci — Obwód 5-ty. Miejscowość: Detroit, Michigan. Założona w roku 1920. Przy założeniu w Komisji było 9 grup, obecnie 16 grup i 14 wianków.

Komisja złożyła donacje następujące:

Na Gwiazdkę dla Polish Goodfellows $125.00. Manifestacje $240.00. Siostrom Felicjankom $25.00. Dla biednych $300. Umeblowała jadalnie Ligi Spraw Polskich kosztem $231.75.

Prezeska stanowa: Jadwiga Gibasiewicz.

Zarząd obecny: Anna Kłosowska, prez.; J. Ostrowska, wiceprez.; M. Surawska, sekr. prot.; B. Rozalik, sekr. fin.; Elżbieta Zajączkowska, kasjerka. Władysława Pawlak, protektorka Wianków.

Komisja posiada dwa sztandary narodowe.

* * *

Komisja Nr. 4-ty — Obwód 2-gi. Miejscowość: Wilkes-Barre, Pennsylvania. Założona we wrześniu, 1921. Przy założeniu w Komisji było 16 grup, obecnie 72 grup i 61 wianków.

Komisja złożyła donacje następujące:

Na Sierociniec Św. Stanisława $4,560.00. Na powodzian do Polski $550.00. Stow. Dobroczynności $20,362.00. Na poszczególne polskie parafie $35,600.00. Na Kolonię Letnią $5,000.00. Drobne donacje na poszczególne cele $10,000.00.

Prezeska stanowa: Maria A. Porwit.

Zarząd obecny: Anna Paruch, prez.; Marta Knoll, Emilia Żychowicz, Julia Bujnowska, wice-prezeski; Klementyna Kreczko, sekr. prot.; Henryka Cabo, sekr. fin.; Anna Lester, kasjerka. Henryka Cabo, główna protektorka Wianków.

* * *

Komisja Nr. 5-ty — Obwód 4-ty. Miejscowość: Buffalo, New York. Założona w roku 1921. Przy założeniu w Komisji było 19 grup, obecnie 33 grup i 20 wianków.

Komisja złożyła donacje na następujące cele:

Społeczno-narodowe $662.35. Dobroczynne $3,317.25. Organizacyjne $622.72. Oświatowe $1,533.15.

Prezeska stanowa: Rozalia Biedroń.

Zarząd obecny: Władysława Machucka, prez.; Anna Niewiadowska i Eugenia Okoniewska, wice-prezeski; Irena Gapińska, sekr. prot.; Maria Brzezicka, sekr. fin.; Pelagia Ferger, kasjerka. Klara

Wyrozumialska i Zofia Brodzińska, rada gospodarcza. Antonina Zielezińska i Franciszka Ogniewska, marszałkinie.

Komisja posiada sztandar organizacyjny i dwa narodowe.

* * *

Komisja Nr. 6-ty — Obwód 8-my. Miejscowość: Holyoke, Massachusetts. Założona we wrześniu, w roku 1921. Przy założeniu w Komisji było 10 grup, obecnie 10 grup i 6 wianków.

Komisja swe fundusze dzieli na cele dobroczynne i na wianki.

Prezeska stanowa: Tekla Starzyk.

Zarząd obecny: Dr. Julia L. Bauman, prez.; Katarzyna Nitkiewicz, wice-prez.; Rozalia Brzozowa, sekr. prot.; Stefania Kolbusz, sekr. fin.; Stefania Kolbusz, kasjerka.

* * *

Komisja Nr. 7-my, Obwód 7-my. Miejscowość: Cleveland, Ohio. Założona w roku 1922. Przy założeniu w Komisji było 4 grupy, obecnie 16 grup i 4 wianki.

Komisja dzieli swe fundusze na cele dobroczynne i na rozwój Związku Polek w Ameryce.

Prezeska stanowa: Helena Jarzyńska.

Zarząd obecny: Maria Gąsiorowska, prez.; Aniela Wodarska, wice-prez.; S. Jaroszewska, sekr. prot. i fin.; Anna Gołembiewska, kasjerka.

* * *

Komisja Nr. 8-my, Obwód 9-ty. Miejscowość: Hartford, Connecticut. Założona dnia, 18-go listopada, 1923. Przy założeniu w Komisji było 13 grup, obecnie 29 grup i 13 wianków.

Komisja złożyła donacje na następujące cele:

Dobroczynne $63.65. Oświatowe $330.55. Narodowe $43.25.

Prezeska stanowa: Franciszka Owsiak.

Zarząd obecny: Pelagia Stranc, prez.; panie Polańska i Dziadusz, wice-prezeski; Stefania Drozd, sekr. prot. i fin.; Bronisława Gąsiorowska, kasjerka.

Komisja posiada dwa sztandary narodowe.

* * *

Komisja Nr. 9-ty, Obwód 1-szy. Miejscowość: Chicago, Illinois. Założona dnia, 5-go stycznia, 1925. Przy założeniu w Komisji było 165 grup, obecnie 107 grup i 65 wianków.

Komisja złożyła donacje następujące:

Orkiestra $554.00. Chór $285.45. Wianki $477.43. Kontesty $189.50. Obchody i programy $481.22. Dobroczynne cele $324.10. Historia Związku Polek w Ameryce $71.50.

Prezeska stanowa: Angelina Milaszewicz.

Zarząd obecny: W. B. Boguszewska, prez.; B. Kowalska, wice-

prez.; J. Karłowiczowa, sekr. prot.; A. M. Wojciechowska, sekr. fin.; J. Werbachowska, kasjerka. M. Kucharska i B. Wencel, chorążynie.

Komisja posiada sztandary organizacyjny i narodowy.

* * *

Komisja Nr. 10, Obwód 4-ty. Miejscowość: Dunkirk, New York. Założona w październiku, 1925 r. Przy założeniu w Komisji było 4 grupy, obecnie 6 grup i 2 wianki.

Komisja złożyła donacje następujące:

Na Dom Polski $200.00. Na Graduantów $10.00. Na Wianki $50.00.

Prezeska stanowa: Rozalia Biedroń.

Zarząd obecny: Cecylia F. Purol, prez.; Cecylia Surma, wice-prez.; P. Maslakowska, sekr. prot.; Weronika Szymanowicz, sekr. fin.; Maria Jagoda, kasjerka.

* * *

Komisja Nr. 11-ty, Obwód 3-ci. Miejscowość: South Bend, Indiana. Założona dnia, 4-go grudnia, 1927. Obecnie liczy 6 grup i 5 wianków.

Komisja dzieli swe fundusze na cele naukowe, kulturalne i narodowe.

Prezeska stanowa: Bronisława Brecław.

Zarząd obecny: Bronisława Guzicka, prez.; Stanisława Ladewska, wice-prez.; Jadwiga Wolańska, sekr. prot. i fin.; Helena Stasińska, kasjerka.

Komisja Nr. 12-ty, Obwód 1-szy. Miejscowość: St. Louis, Missouri. Założona dnia, 22-go października, 1928. Przy założeniu w Komisji było 4 grupy, obecnie 5 grup i 5 wianków.

Komisja dzieli swe fundusze na rozwój wianków i sprawy narodowe.

Prezeska stanowa: Angelina Milaszewicz.

Zarząd obecny: Maria Stagoska, prez.; M. Bielik, wice-prez. W. Tryniecka, sekr. prot. i fin.; W. Barczak, kasjerka.

Komisja posiada banderę dla Wianków.

* * *

Komisja Nr. 13-ty, Obwód 1-szy. Miejscowość: Chicago, Illinois. Założona dnia, 15-go lutego, 1929. Przy założeniu w Komisji było 9 grup, obecnie 18 grup i 17 wianków.

Prezeska stanowa: Angelina Milaszewicz.

Zarząd obecny: Weronika Siwek, prez.; Anna Gapsiewicz, wice-prez.; Bolesława Nowak, sekr. prot.; Maria Cwiklińska, kasjerka. — Anna Szuszkiewicz, protektorka Wianków.

Komisja Nr. 14-ty, Obwód 2-gi. Komisja Wędrująca Dolnego Zagłębia Węglowego, Pennsylvania. Przy założeniu było w Komisji 5 grup, obecnie 18 grup i 13 wianków.

Komisja złożyła donacje na następujące cele:

Dobroczynne $90.00. Narodowe $60.00. Społeczne $95.00. Występ i Rozwój Wianków $302.00. Kontesty $190.00. Sejmiki Stanowe $422.00. Kolonia Letnia $613.68. Wsparcia $10.00.

Prezeska stanowa: Maria A. Porwit.

Zarząd obecny: Maria Krzywicka, prez.; Franciszka Siedlik, wice-prez.; Apolonia Karpowicz, sekr. prot.; Helena Zotkiewicz, sekr. fin.; Wiktoria Matlach, kasjerka.

* * *

Komisja Nr. 15-ty, Obwód 10-ty. Miejscowość: New Jersey. Założona w marcu, 1930. Przy założeniu w Komisji było 17 grup, obecnie 23 grup i 13 wianków.

Fundusze Komisji są dzielone na rozwój wianków, grup i potrzeby Komisji.

Prezeska stanowa: Maria C. Daneska.

Zarząd obecny: Klementyna Kuty, prez.; Maria Boczar i Adela Fijalska, wice-prezeski; Anna Bachmura, sekr. prot.; Kazimiera Arciszewska, sekr. fin.; Franciszka Stawicka, kasjerka.

* * *

Komisja Nr. 16-ty, Obwód 4-ty. Miejscowość: Niagara Falls, New York. Założona w roku 1930. Przy założeniu w Komisji było 5 grup, obecnie 6 grup i 2 wianki.

Komisja złożyła donacje na Czerwony Krzyż, itd.

Prezeska stanowa: Rozalia Biedroń.

Zarząd obecny: Paulina Blum, prez.; Maria Kocik, wice-prez.; Maria Penczak, sekr. prot.; Jadwiga Naradowska, kasjerka.

* * *

Komisja Nr. 17-ty, Obwód 1-szy. Miejscowość: South Chicago, Illinois. Założona dnia, 11-go lipca, 1930 roku. Przy założeniu w Komisji było 5 grup, obecnie 6 grup i 4 wianki. Fundusze Komisji dzielone są na cele naukowe, czyli lekcje tańca w sumie $4.00 od lekcji.

Prezeska stanowa: Angelina Milaszewicz.

Zarząd obecny: Agnieszka Lenard, prez.; Ludwika Jaworska, wice-prez.; Helena J. Dreyer, sekr. prot. i fin.; Stanisława Ostrowska, kasjerka.

Komisja posiada sztandar organizacyjny.

* * *

Komisja Nr. 18-ty, Obwód 7-my. Miejscowość: Weirton, West Virginia. Założona dnia, 13-go września, 1931. Przy założeniu było w Komisji 2 grupy, obecnie 6 grup i 4 wianki.

Komisja złożyła donacje na następujące cele: Powodzian w Wheeling, W. Va., $30.00. Ks. Olszewskiemu na powodzian $5.00. Na pogrzeb F. Sitowicza $5.00. Na krzesło w Sali Polskiej Katedry Nauki w Pitt Uniwersytecie $50.00. Letnie wycieczki, zimowe zabawy i zebrania wianków $63.00. Reprezentancja $35.00.

Prezeska stanowa: Helena Jarzyńska.

Zarząd obecny: Elżbieta Schwarten, prez.; Helena Daszuta, wice-prez.; Weronika Staworko, sekr.; Weronika Szerszyńska, kasjerka.

* * *

Komisja Nr. 19-ty, Obwód 1-szy. Miejscowość: Chicago, Illinois. Założona dnia, 7-go grudnia, 1931. Przy założeniu w Komisji było 6 grup, obecnie 15 grup i 8 wianków. Fundusze Komisji idą na rozwój wianków.

Prezeska stanowa: Angelina Milaszewicz.

Zarząd obecny: Ewa Kolosh, prez.; Józefa Babiasz, wice-prez.; Helena Roznowska, sekr. prot. i fin.; Maria Szupryt, kasjerka.

* * *

Komisja Nr. 20-ty, Obwód 5-ty. Miejscowość: Hamtramck, Michigan. Założona dnia, 28-go grudnia, 1931. Przy założeniu w Komisji było 12 grup, obecnie 16 grup i 13 wianków. Fundusze Komisji są dzielone na rozwój wianków i cele humanitarne.

Prezeska stanowa: Jadwiga Gibasiewicz.

Zarząd obecny: Józefa Marasowicz, prez.; Maria Felcyn i Honorata Bolanowska, wice-prezeski; Janina Gollon, sekr. prot.; Janina Weisman, sekr. fin.; Maria Banaszak, kasjerka.

Komisja posiada sztandary organizacyjny i dwa narodowe.

* * *

Komisja Nr. 21-szy, Obwód 3-ci. Miejscowość: East Chicago, Indiana. Założona dnia, 18-go listopada, 1932. Przy założeniu w Komisji było 7 grup, obecnie 14 grup i 12 wianków.

Komisja złożyła donacje na następujące cele:

Organizacyjne $525.49. Narodowe $25.00.

Prezeska stanowa: Bronisława Brecław.

Zarząd obecny: Zofia Jerzyk, prez.; Zofia Surman, wice-prez.; Bronisława Dobosz, sekr.; Joanna Żotkiewicz, kasjerka. Helena Drezynek i Anna Zych, rada gospodarcza. Julia Myszak, odźwierna. — Bronisława Majcher, protektorka Wianków.

* * *

Komisja Nr. 22-gi, Obwód 1-szy. Miejscowość: Chicago, Illinois. Założona dnia, 10-go kwietnia, 1933. Przy założeniu w Komisji było 8 grup, obecnie 8 grup i 6 wianków.

Komisja złożyła donacje na następujące cele:

Wianki $69.06. Dobroczynne $38.50. Msze św. $15.00. Stan kasy $150.71.

Prezeska stanowa: Angelina Milaszewicz.

Zarząd obecny: Aniela Martz, prez.; Pelagia Przekwas, wice-prez.; Genowefa Wincek, sekr. prot. i fin.; Antonina Mróz, kasjerka. Marianna Grzeslo, protektorka Wianków.

* * *

Komisja Nr. 23-ci, Obwód 4-ty. Miejscowość: Erie, Pennsylvania. Założona dnia, 28-go maja, 1933. Przy założeniu było w Komisji 6 grup, obecnie 7 grup i 7 wianków.

Komisja złożyła donacje na następujące cele:

Społeczne i kościelne $68.00. Doboszki-Trębaczki $814.00.

Prezeska stanowa: Rozalia Biedroń.

Zarząd obecny: Wiktoria Przeźwicka, prez.; Joanna Wojciechowska, wice-prez.; Maria Brzozowska, sekr.; Julianna Kubiak, kasjerka. Zofia Abramowska, chorążyni.

Komisja posiada sztandar organizacyjny i banderę dla Wianków.

* * *

Komisja Nr. 24-ty, Obwód 10-ty. Miejscowość: Philadelphia, Pennsylvania. Założona w lipcu, 1934 r. Przy założeniu w Komisji było 7 grup, obecnie 11 grup i 4 wianki.

Fundusze Komisja dzieli dla kursistek, na cele narodowe i wianki.

Prezeska stanowa: Maria C. Daneska.

Zarząd obecny: Wanda Nowak, prez.; Pelagia Szwabowska i Anna Borawska, wice-prezeski; Władysława Dryślewska, sekr. prot.; Marta Welzant, sekr. fin.; Stanisława Nowicka, kasjerka.

* * *

Komisja Nr. 25-ty, Obwód 11-ty. Miejscowość: Omaha, Nebraska. Założona w styczniu, 1935. Przy założeniu w Komisji było 3 grupy, obecnie 6 grup i 6 wianków.

Komisja złożyła donacje na następujące cele:

Na kościoły i msze św. $50.00. Na rozwój $75.00. Dzień Matek $50.00. Pomnik Marii Konopnickiej $5.00. Na przyjęcie nowych grup $25.00. Dla kursistki $75.00. Na Dom Polski $10.00. Na kostiumy dla wianków $75.00. Dla Weteranów Polskich $20.00. Na instalację 5 grup $64.00. Na sprawy społeczno-narodowe $185.00.

Prezeska stanowa: Anna Tutro.

Zarząd obecny: P. Niewiarowska, prez.; W. Badura, wice-prez.;

Z. Klammer, sekr. prot.; M. Wolbach, sekr. fin.; I. Pawłusiak, kasjerka.

* * *

Komisja Nr. 26-ty, Obwód 1-szy. Miejscowość: Chicago, Illinois. Założona dnia, 2-go grudnia, 1935. Przy założeniu w Komisji było 11 grup, obecnie 25 grup i 21 wianków. Komisja ze swych funduszy opłaca protektorkę i urządza wycieczki, gwiazdkę, i t. p. dla dziatwy.

Prezeska stanowa: Angelina Milaszewicz.

Zarząd obecny: Antonina Mussor, prez.; Maria Qualizza, wice-prez.; Amelia Szlak, sekr.; Maria Kowalska, kasjerka. Stanisława Bochucińska i Helena Derlińska, protektorki.

* * *

Komisja Nr. 27-my, Obwód 1-szy. Miejscowość: Chicago, Illinois. Założona dnia, 31-go marca, 1936. Przy założeniu było w Komisji 23 grup, obecnie 26 grup i 15 wianków.

Fundusze Komisji idą na rozwój wianków.

Prezeska stanowa: Angelina Milaszewicz.

Zarząd obecny: Anastazja Nowak, prez.; Maria Rogala, wice-prez.; W. Chojnacka, sekr. prot. i fin.; Eugenia Kaznecka, kasjerka. Irena Orzechowska, protektorka.

* * *

Komisja Nr. 28-my, Obwód 8-my. Miejscowość: Holyoke, Massachusetts. Założona dnia, 18-go kwietnia, 1936. Przy założeniu w Komisji było 7 grup, obecnie 10 grup i 4 wianki. Z funduszy Komisja wypłaciła $5.00 na początek nowej grupy i $100.00 protektorce Wianków na podróż do Polski na kurs.

Prezeska stanowa: Tekla Starzyk.

Zarząd obecny: Karolina Nartowicz, prez.; Teresa Galas, wice-prez.; Agnieszka Tencza, sekr.; Katarzyna Potemska, kasjerka. — Julia Bielańska, protektorka Wianków.

* * *

Komisja Nr. 29-ty, Obwód 5-ty. Miejscowość: Detroit, Michigan. Komisja obecnie liczy 24 grup i 16 wianków.

Prezeska stanowa: Jadwiga Gibasiewicz.

Zarząd obecny: Gertruda Staszak, prez.; Pelagia Czerwińska i Ludwika Price, wice-prezeski; Zofia Kamińska, sekr. prot.; P. Waleryk, sekr. fin.; Maria Haranczak, kasjerka. S. Gwizdowska, P. Kulesza i Z. Kumor, rada gospodarcza. M. Lichwała i P. Wojciechowska, marszałkinie. S. Preba, protektorka.

Komisja Nr. 30-ty, Obwód 4-ty. Miejscowość: Syracuse, New York. Założona dnia, 28-go listopada, 1937. Przy założeniu w Komisji było 5 grup, obecnie 5 grup i 2 wianki.

Prezeska stanowa: Rozalia Biedroń.

Zarząd obecny: Tekla Trompczyńska, prez.; Antonina Bruzdzińska, wice-prez.; Helena Hlebica, sekr. prot.; Franciszka Potasiewicz, sekr. fin.; Zofia Kordaś, kasjerka.

* * *

Komisja Nr. 31-szy, Obwód 1-szy. Miejscowość: Wędrująca w dolnej części stanu Illinois. Założona w roku 1938. Komisja obecnie liczy 8 grup i 5 wianków.

Prezeska stanowa: Angelina Milaszewicz.

Zarząd obecny: Wiktoria Brylska, prez.; M. Myśliwiec, wice-prez.; Antonina Watkowska, sekr. prot.; Helena Nijak, sekr. fin.; Klementyna Pawłowska, kasjerka.

KONIEC.

SPIS RZECZY

CZĘŚĆ TRZECIA:

SZKIC HISTORYCZNY GRUP I KOMISYJ ZWIĄZKU POLEK W AMERYCE

